

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

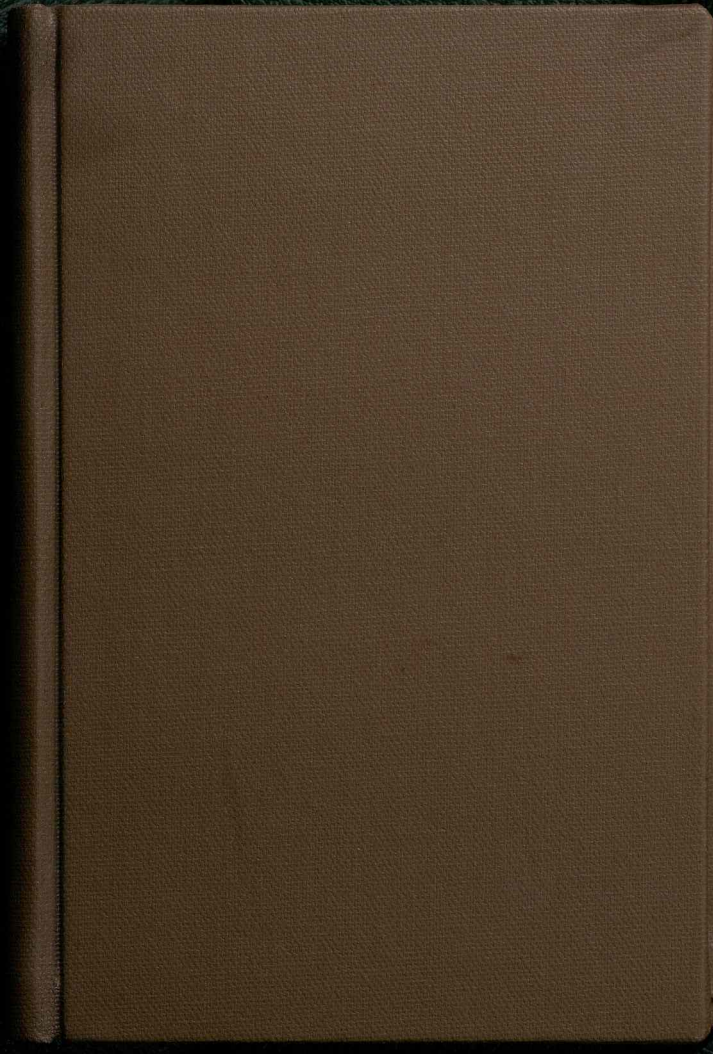
Forfatter(e) Author(s):	Goethe, Johann Wolfgang.; oversat og indledet af P. Hansen.
Titel Title:	<u>Faust : tragedie i to Dele</u>
Alternativ titel Alternative title:	Faust.
Udgavebetegnelse Edition Statement:	2. Folkeudgave.
Udgivet år og sted Publication time and place:	København : Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag, 1910
Fysiske størrelse Physical extent:	459 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

56,- 28,- 8°

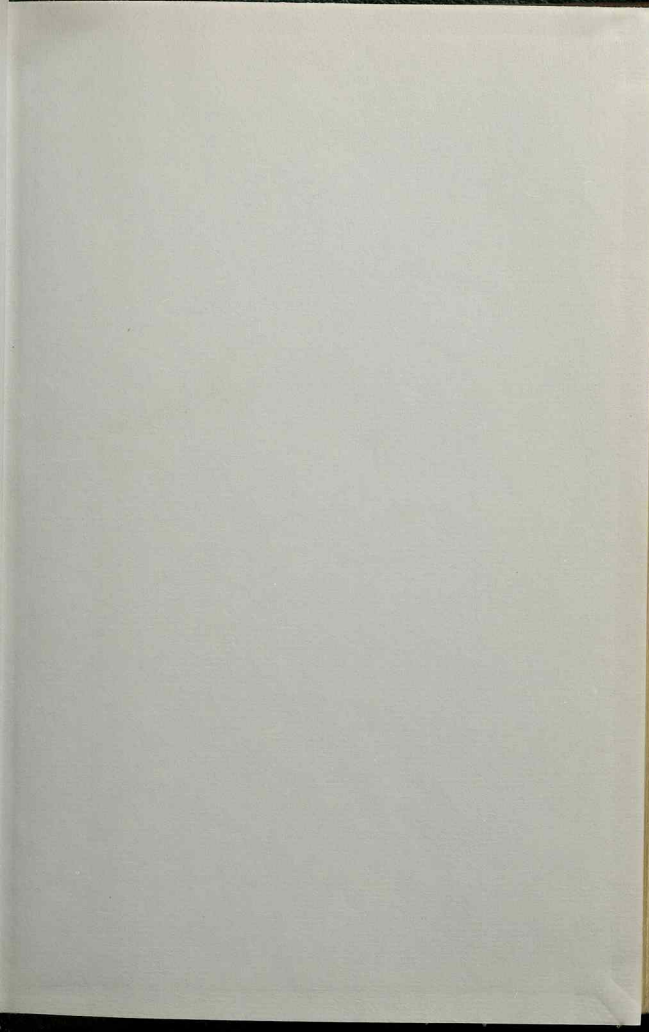
no 168

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130019383130

56,- 28,- 8°

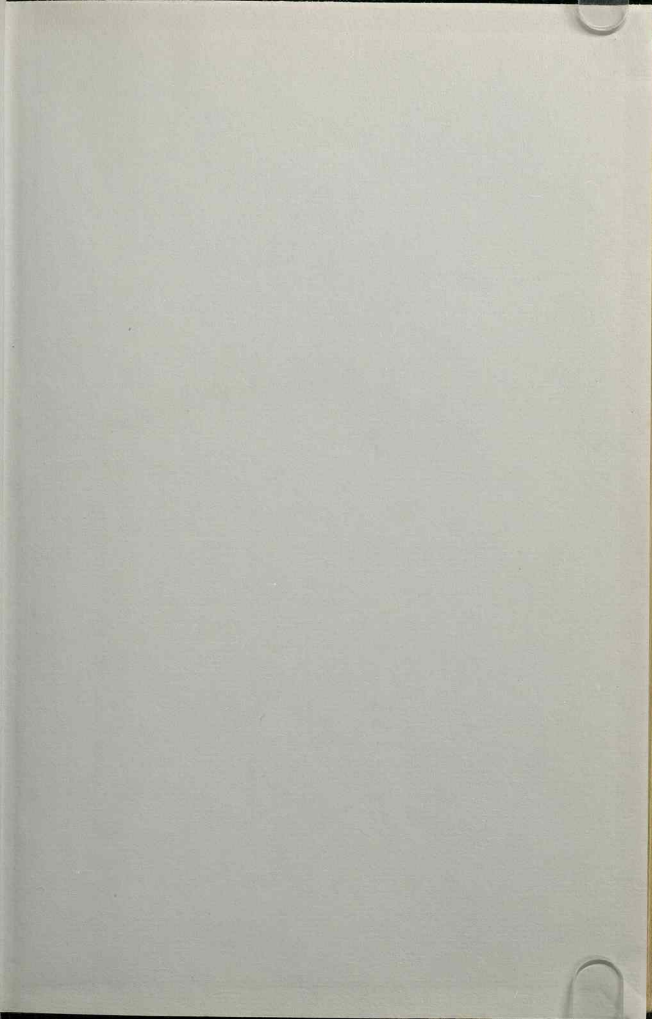
no 168

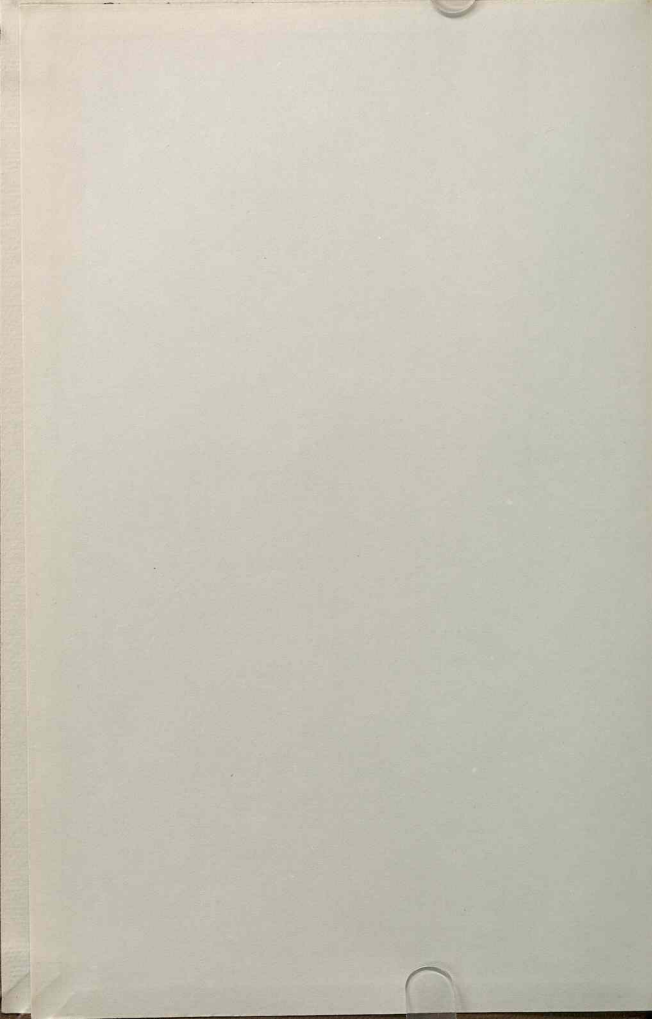
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

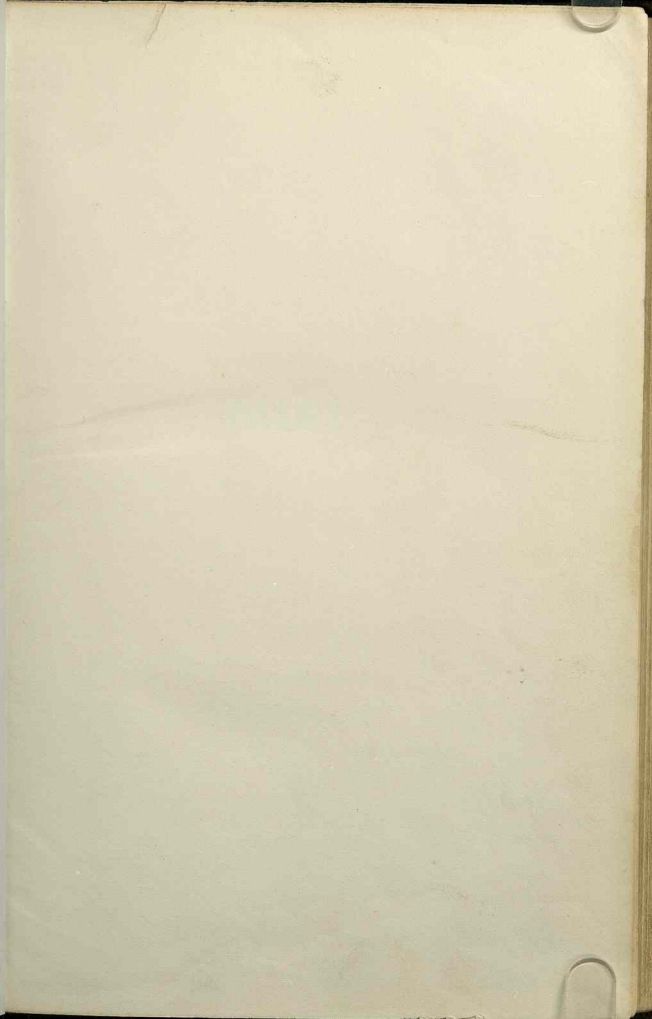

130019383130

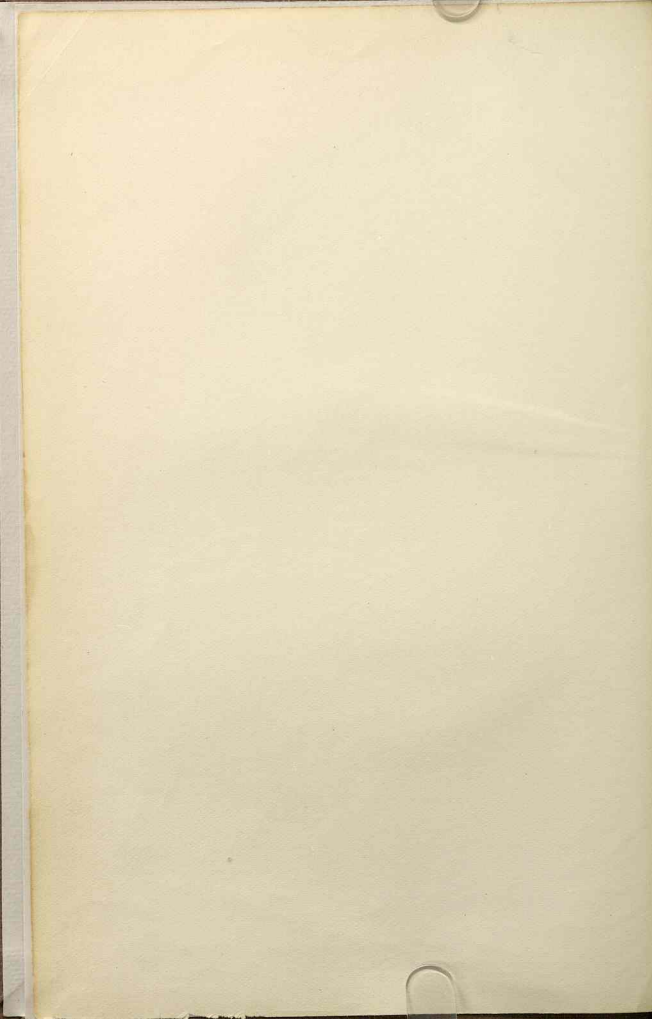

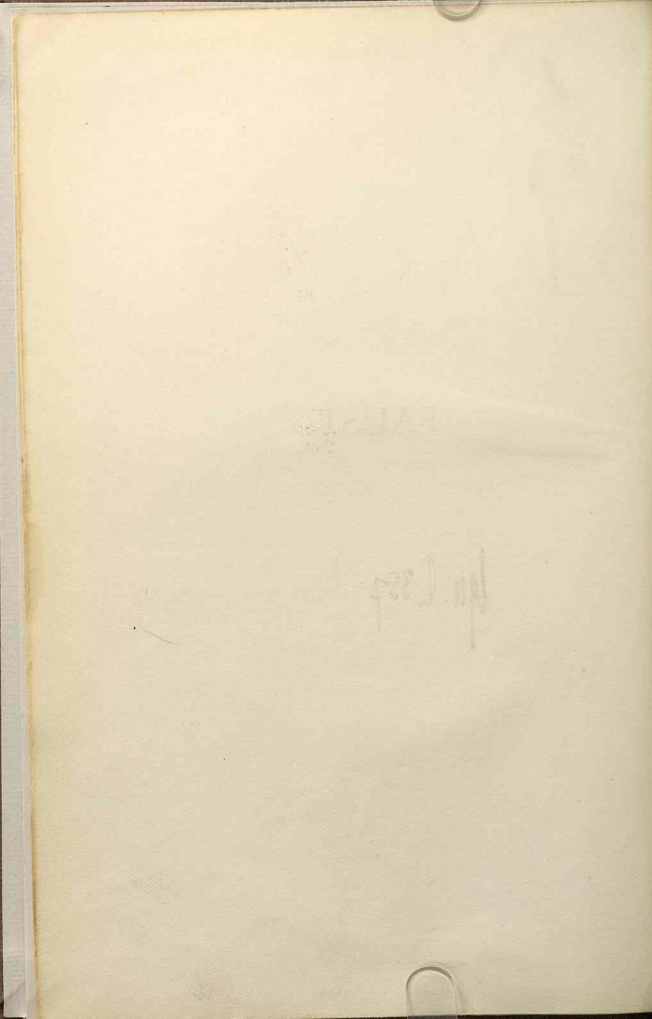

FAUST

GOETHE

FAUST

TRAGEDIE I TO DELE

OVERSAT OG INDLEDET AF P. HANSEN

ANDEN FOLKEUDGAVE

1911. L. 357

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCX

6632

GOETHE

FAUST

IN FIVE ACTS

BY JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

TRANSLATED BY

KØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIEET

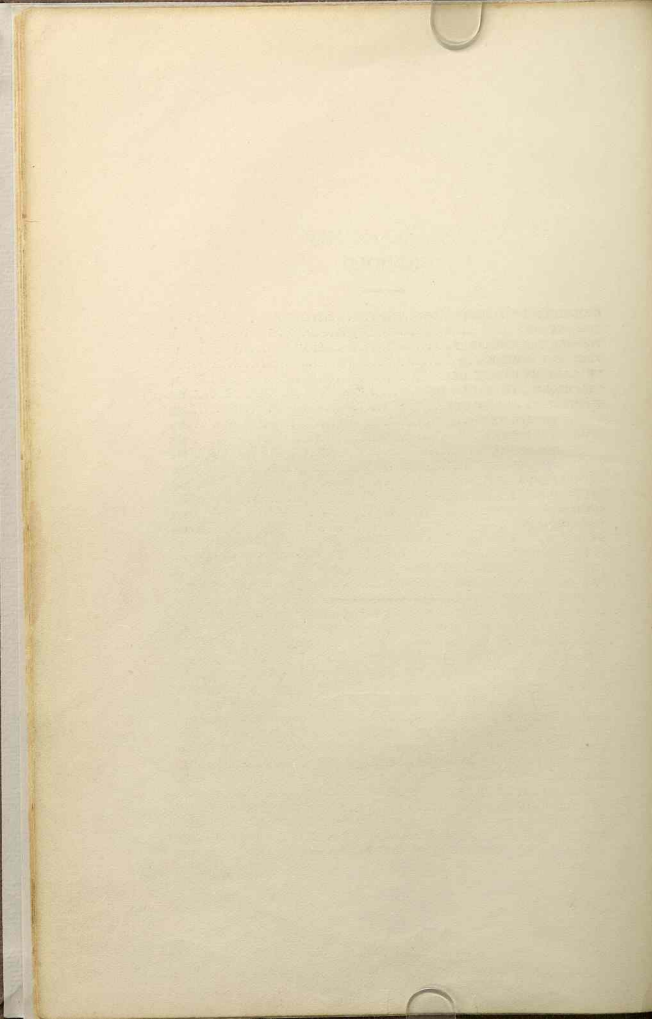

INDHOLD

	Side
INDLEDNING TIL FØRSTE DEL.....	1
TILEGNELSE.....	9
FORSPIL PAA THEATRET.....	11
PROLOG I HIMLEN.....	17
TRAGEDIENS FØRSTE DEL.....	21
INDLEDNING TIL ANDEN DEL.....	153
TRAGEDIENS ANDEN DEL.....	219
FØRSTE AKT.....	219
ANDEN AKT.....	276
TREDIE AKT.....	332
FJERDE AKT.....	380
FEMTE AKT.....	409
AFLYSNING.....	441
UDGANG.....	442
OPLYSNINGER.....	445

INDLEDNING TIL FØRSTE DEL

Faust-Sagnet tilhører Reformationsaarhundredet og har dannet sig om en virkelig eksisterende Person som Midtpunkt. Han hed Georg Faust og omtales i et Skrift fra 1507 af Abbed Tritheim fra Würzburg som en omflakkende Renommist, der kaldte sig Trolddomskunstnernes Øverste og pralede af at kunne gjenfrembringe Platos og Aristoteles' Værker ud af sin egen Aandskraft, hvis de skulde gaa tabt; ogsaa Guldmageri gav han sig af med og gjorde mange sælsomme Kunster, som det faldt vanskeligt for Tilskuerne at forklare paa naturlig Maade. Han har aabenbart været en af denne Brydningstids mange „farende Svende“, hvis Strejfkorps rekruteredes ikke af de daarligste Hoveder, om end af de tvivlsomste Karakterer — en Student, hvem Universitetstvingen er falden for trang og som har foretrukket at eventyre sig frem under et omflakkende Vandreliv, hvor han har skaffet sig Husly og Kost og Penge ved at slaa om sig med sine spredte Kundskaber, ved at øve Lægedont og gjøre Behændighedskunster, ved at fortælle mærkelige Oplevelser fra de fremmede Egne, han havde gennemvandret, og opdigte fabelagtige Historier om de fjerne Lande, han paastod at have gjæstet; endelig ved efterhaanden mere og mere at optræde som den i den hemmelighedsfulde Magi Indviende, der kjendte Kunsten at gjøre Guld og forlænge Livet ved Hjælp af de Vises Sten. Paa den uvidende Befolkning havde han let ved at gjøre Indtryk, hans Ry voxede fra Landsdel til Landsdel i Tydskland, udsmykket og udvidet ved alskens Tilsætninger fra Almuens og Borgerskabets Forraad af overtroiske Sagn om saadanne Pagter med Djævelen, der for en Tid forlene det fra Gud frafaldne Menneske med overnaturlig Kraft, men til Gjengjæld gjør det til den Ondes evige Bytte efter Fristens Udløb. Om trent 1540 indtraf det Tidspunkt, da Georg Faust endte sin vidtløftige jordiske Løbebane og, efter den almindelige Mening, hjemfaldt til Helvede.

Men endnu længe efter levede hans Bedrifter i Folkemunde, og i Aaret 1587 gav en ubekjendt Forfatter dem i Trykken under Titlen „*Historia von dr. Johan Fausten, dem weitbeschreiten zaubrer und schwarzkünstler etc.*“. Denne Folkebog oplevede mange Oplag, blev omfortalt flere Gange og oversat paa andre

Sprog. Dens Indhold viser, at ældre legendariske Træk, f. Ex. fra Beretningerne om den samaritanske Troldmand Simon Magus, om den hedenske Adept Cyprianus og om Theophilus af Adana, ere blevne sammensmeltede med Historien om Faust, der saaledes fremtræder rigt udstyret med forunderlige Gjæringer og magisk Kunst: i Konstantinopel paatager han sig Profeten Muhameds Skikkelse, i Innsbruck fremmaner han Alexander den Store for Kejser Karl den Femte, og ved et Studentergilde paa selve Palmesøndag lader han den spartanske Dronning Helena træde frem i hele hendes ugudelige Skjønhed. Men det Mærkeligste ved Folkebogen er dog dens protestantiske Tendens. Ikke saaledes at forstaa, at Faust gjøres til Repræsentant for en lignende frigjørende Aand som den, der førte til Bruddet med Romerkirken. Tvertimod: hans Frafald fra Gud og Kirken, betegnet ved hans Pagt med Djævelen, bliver for Tidens indsnævrede Bevidsthed til et Frafald fra Lutherdommen, der jo for det germanske Europa blev det eneste rette Udtryk for Kristendommen, skarpt og engt begrænset af Konkordieformlens eksklusive Bestemmelser. Papismen var Djævelens Værk, og hvo, der svor til den Onde, hørte hjemme i den katolske Lejr. Paa denne Maade blev Faust Modbilledet til Luther, og endog i Enkeltheder opstilles dette Modsætningsforhold: Luther maner Djævelen *fra* sig ved at kaste ham Blækhornet i Hovedet, Faust maner ham *til* sig og slutter Forbund med ham; Luther rammes af Vatikanets Band, men Faust færdes hjemmavant blandt dets Papister; ja Folkebøgerne lade ham endog optræde som Professor i Wittenberg med Luther og Melancthon som theologiske Modstandere.

Til England er Faustbogen meget tidlig naaet og har ydet Shakespeares Samtidige og Ven, Digteren Christopher Marlowe, Stoffet til hans Dramatisering af Sagnet: „Doktor Fausts tragiske Historie“, der blev opført allerede 1589. Her er den folkelige Fortælling med sin tilfældige Sammenhobning af Væsentligt og Uvæsentligt bleven forvandlet til en velordnet scenisk Digtning, der har sammendraget det Udtværede og fjernet det Intetsigende for kun at bevare de afgjørende Træk og lade Handlingen træde frem i klare, simple Linier til Udfoldelse af den Ide, som de mange Tildigtninger i Forbindelse med Folkebogens theologiske Tendens havde tilsløret: den Ide nemlig, at den inderste Tilskyndelse til Fausts Pagt med den magiske Verden ikke udgaaer fra hans Trang til Nydelse, men fra hans Trang til Viden, til en mere indtrængende og mere omfattende Forstaaelse af de største som de mindste Fænomener i Naturens og Aandens Liv, end den ufuldkomne videnskabelige Indsigt kunde give. Strax den første Scene i Marlowes Skuespil, Fausts Monolog i Studerekamret, anslaaer denne Opfattelse, og den er bleven Forbilledet for alle senere dramatiske Benyttelser af Fauststoffet, ogsaa Goethes.

Det Laan, England havde gjort i Tydsklands Sagnlitteratur, betalte det tilbage med rige Renter i Skikkelse af Marlowes ud-

mærkede Digting. Den blev bragt til Tydskland af engelske Skuespillere, senere oversat paa Tydsk i mere og mindre frie Tillemplinger, stundom blot opskreven efter Hukommelsen med flere og færre Forvanskninger, og hørte til alle rejsende Banders Repertoire som et af de allermest yndede Skuespil, naturligtvis udstyret med alskens grove Effekter, som Emnet gav rigelig Anledning til. Gennem hele det syttende Aarhundrede ydede det den store Befolkning dens mest underholdende Theaternydelse, og først da en forfinet og forfransket Smag i det attende begyndte at omforme de sceniske Idealer, forsvandt det lidt efter lidt fra Brædderne. Efter al Sandsynlighed har Lessing dog endnu 1753 seet en Opførelse af Folkeskuespillet Faust i Schuchs Theater i Berlin. I Form af Dukkekomedie holdt det sig endnu længe som Yndlingsmoro for et lavere og mere naivt Lag af Publikum, og der kan neppe være Tvivl om, at Goethe som Dreng mere end een Gang har seet det ageret paa Markederne i sin Fødeby Frankfurt.

I et af sine Litteraturbreve, dateret 16. Februar 1759, slog Lessing til Lyd for en Bevægelse, der fik en gennemgribende Indflydelse paa den tydske Digting. Han rettede et Angreb paa Tidens autoritaire Smagsdommer Gottsched og paa den franske Stil, og i Modsætning hertil pegede han paa Shakspeare og de gode gamle tydske Skuespil, „som virkelig havde særdeles meget Engelsk ved sig.“ I denne Forbindelse mindede Lessing om et af disse gode gamle Stykker, „Doktor Faust“, og tilføjede: „Og hvor forelsket var ikke Tydskland, og er det tildels endnu, i sin Doktor Faust!“ Han meddeler en Scene af den gamle Folkekomedie og bemærker dertil: „Hvad siger De til den Scene? De ønsker et tydsk Stykke, som havde lutter saadanne Scener? Jeg ogsaa!“ Og Lessing viste sin Tro af sine Gjerninger; han udkastede Planen til en „Faust“ og gav sig ilag med Udarbejdelsen, men hans Manuskript er desværre gaaet tabt.

Det er ikke tænkeligt, at den brede Paavirkning af nye Anskuelser, som udgik fra Lessings Brev, kan være gaaet spurlost hen over den unge Goethe. Dertil strakte den sig for vidt. Det var efter al Rimelighed den, der foranledigede Folkeskuespillets Gjenoptagelse i Hamborg 1770, og der er Sikkerhed for, at den fremkaldte P. Weidmanns „J. Faust, et allegorisk Drama i fem Handlinger“, Prag 1775, og dets Eftertryk samme Aar i München, thi i en samtidig Anmeldelse hedder det udtrykkelig: „Efterat Hr. Lessing i sine Litteraturbreve har gjort det tydske Publikum opmærksomt paa dette Sujets dramatiske Værd og ved den der indrykkede herlige Scene vakt dets Attraa efter sin egen Bearbejdelse deraf, som man endnu imødeseer, synes flere Digttere at have fattet det samme Forsæt, selv om de ikke have mægtet at udføre det, hvilket ubestridelig er Tilfældet med Forfatteren af nærværende Forsøg.“ Lige ved Siden af denne Recension staar en Bekjendtgjørelse om Fr. Müllers „Situation af Fausts Liv“, der udkom 1776; to

Aar senere fremtraadte den samme Forfatter med sin „Fausts Liv dramatiseret“, om hvilken en samtidig Anmelder bemærker, at naar Goethes Faust engang udkommer, vil den stille Müllers i Skygge. Denne Bemærkning forudsætter, at der i visse Kredse har været Kjendskab til Goethes endnu ikke udgivne Digtning, og at Indtrykket af den har været betydeligt, sees klart nok af den bekjendte Omstændighed, at da det weimarske Hof 1781 fejrede Goethes Fødselsdag med Skyggespillet „Minervas Fødsel“, læstes i Skyerne med lysende Skrift Navnene Iphigenia og Faust.

Paa dette Tidspunkt var Goethe i Virkeligheden ogsaa langt fremskreden med sin Faustdigtning. Efter Tidsberegninger, uddragne af Breve og af Biografien, har Tanken om dette Problem begyndt at sysselsætte ham allerede 1769, i hans tyvende Aar, men efter sin Sædvane bar han længe Ideer og Tanker, ja selv Situationer og Vers i sit stille Sind, inden han skred til nogen Nedskrivning. Som altid hvor der er Tale om et af de store Digterværker, havde det sit Udspring fra et personligt Forhold mellem Digteren og Emnet. Goethe peger paa dette Forhold, hvor han i „Dichtung und Wahrheit“ omtaler Dukkekomediens første Faust-Monolog og fortsætter: „Ogsaa jeg havde givet mig af med al Slags Viden og var tidlig nok kommen paa det Rene med dens Intethed. Ogsaa Livet havde jeg prøvet paa allehaande Maader og var altid vendt tilbage mere utilfredsstillt og forpint.“ Denne Tankegang er den første Spire, hvoraf alt det Følgende udvikler sig. Og gennem Digtets hele Udfoldelse slynger det intimeste Livs Forhold sig som befrugtende og formende Momenter: Kjærligheden til den lille Gretchen i Frankfurt, til Charlotte Buff og Friederike Brion, Venskabet med den digterisk tilskyndende Herder og den kritisk æggende Merck, hvem Goethe kaldte sin Mefistofeles, og ikke mindst Læsningen af Spinozas Skrifter.

Nedskrivningen er begyndt omtrent ved Aar 1773, og fra det følgende Aar foreligger der de bestemteste skriftlige Vidnesbyrd om, at store Partier af Faustdigtningen vare udarbejdede og jevnlig oplæstes af Digteren for hans litteraire Omgangsfæller. Da Goethe i November 1775 ankom til Weimar, hvor han fra nu af skulde leve og virke i det lange Tidsrum af næsten tressindstyve Aar, medbragte han et Faust-Manuskript, der indeholdt meget væsentlige Partier af Digtets første Del, 21 Scener, skrevne til højst forskjellige Tider, mere eller mindre flygtigt affattede og hensatte uden Iagttagelse af deres Plads i Handlingen — Vidner om en ungdommeligt brusende Frembringelseskraft, en stormende Lidenskabelighed, der ikke gav sig Tid til at ænse Formens Krav i det Enkelte, men samtidig aabenbarede en forbausende Oprindelighed, der selv skabte sig sit Sprog, uden Møje og med tvingende Vælde, og tillige en Dybde i Sindet, der vendte sig imod de højeste Problemer og æskede Svar af Tilværelsens Sfinx.

Af dette Manuskript, den saakaldte „Ur-Faust“, blev der

ved et heldigt Fund 1887 bragt en Afskrift tilveje, optegnet i et tykt Kvarthefte, i hvilket en weimarsk Hofdame havde indført en broget Blanding af allehaande Poesier fra franske og tyske Almanaker, Uddrag af Ossian og Citater af Shakspeare, Rejseberetninger og Lejlighedsdigte. Hun har aabenbart overværet en af Goethes Oplæsninger og faaet Lov til at laane de løse Blade for en kort Tid. I dette Udkast til Digtet mangler de indledende Partier (Forspillet og Prologen), og fra den første Samtale mellem Faust og hans Famulus springes der lige til Scenen mellem Mefistofeles og Studenten, hvorefter følger Auerbachs Kjælder, Mødet med Margarete og Afsnittene Aften, Spadseregang, Naboerskens Hus, Gade, Have, lille Havehus, Margaretes Stue, Marthas Have, ved Brønden, aaben Plads (med Mariabilledet), Domkirken, Valentins Monolog (men ikke Sammenstødet med Faust og Mefistofeles), mørk Dag, Nat (aaben Mark) og Fængselsscenen, skreven paa Prosa.

Den nye Tilværelse og den forskelligartede Virksomhed, som begyndte for Goethe med hans Indtrædelse i det weimarske Hof- og Statsliv, havde sin Del i, at Digtet i mange Aar ikke førtes videre, end det foreligger i Urfaust-Manuskriptet fra Ungdomsdagene før Weimartiden. Hans Livsanskuelse undergik Tidens og Forholdenes Forandring, og Traaden mellem hans Personligheds Inderste og Digtningens Tanke slappedes. Da han rejste til Italien 1787, tog han dog de gulnede Blade med sig og skrev i Rom Scenen i Hexekjølkenet og det Meste af den, der bærer Overskriften „Skov og Hule“. Med disse Tilføjelser, men med Udeladelse af Valentins Monolog samt Urtextens tre sidste Scener (mørk Dag — Nat — Fængsel) lod han 1790 Manuskriptet gaa i Trykken og satte paa Titelbladet de korrekte, men tillige noget skræmmende Ord „Faust, et Fragment“. Navnlig den store Lakune fra Samtalen med Wagner til Studentens Besøg — omtrent 1250 Vers med saa afgørende vigtige Scener som Fausts Selvmordsbeslutning og dens Opgivelse, Vandringer udenfor Porten Paaskedag, Mefistofeles' Tilsyneladelse i Studereværelset og den derefter følgende Pagt med ham — gav Digtet i denne Skikkelse en brudstykkeagtig Karakter, der gjorde Forstaaelsen meget vanskelig og bevirkede, at den tyske Læseverden ikke skjænkede det nogen større Opmærksomhed.

Der skulde gaa lang Tid, inden de nævnte for Sammenhængen saa uundværlige Scener undfangedes og indsattes paa deres Plads. Det skyldtes nærmest Tilskyndelser fra Schiller, at Arbejdet gjenoptoges henimod Aarhundredets Slutning. I Sommeren 1797 skrev Goethe Tillegnelsen, Forspillet paa Theatret (til hvilket det nylig læste indiske Skuespil „Sakuntala“ gav ham Ideen) og Prologen i Himlen; i det følgende Foraar blev Fængselsscenen omskrevet paa Vers, Valentins Monolog udvidedes med Tvekampscenen og den døende Soldats forbandende Afskedsord, og Nedskrivningen af den store Valborgnat-Scene paabegyndtes. Men endnu var den gabende Lakune i Fausts

Forhold til Mefisto ikke udfyldt, og først i Aarene 1800—1801 digtede Goethe de vigtige Optrin, der bringe Forbindelsen tilveje mellem Fausts til det Højeste opstemte Sjælstilstand i Paaskenatten og den Pagtslutning med Mefistofeles, der betinger Handlingens videre Forløb. Saa udkom da omsider 1808 første Del af „Faust“ i den Skikkelse, i hvilken siden da Digtningen har været Verdenslitteraturens dyrebare Eje. Næsten en Menneskealder skiller den første Undfangelses Fryd og de forstaaende Ungdomsvenners Deltagelse i hans Digterglæde fra den Stund, da Goethe i det skønne Tilegnelsesdigt udtaler sit Vemod over deres Bortgang og sin Ængstelse ved at se sig omgivet af „en ukjendt Mængde“, der selv ved sit Bifald gjør ham Sjælen trang. Digtet er begyndt i hans brusende Stormtid, da han skrev revolutionerende Arbejder som Werther og Götz, det har hvilet i hans Sjæl — om end i dens Baggrund — da han i Weimar rasede ud i sin fyrstelige Ven Karl Augusts Selskab og modnedes under sin Manddomsgjerning som Statsmand og Udøver af mangefold Embedsforretninger; det traadte atter frem i Lyset under den for hans Kunstudvikling saa betydningsfulde italienske Rejse, og det paavirkedes af det Ideliv, som udsprang af hans frugtbargjørende Samvirken med Schiller. „Faust“ er Goethes indre Liv fra de lidenskabeligt bevægede Ungdomsaar gennem en virksomhedsfyldt Manddom til henimod Alderdommens Grænse*).

Men det er ikke i kronologisk Forløb, at Goethes Liv afspejler sig i „Faust“. Som vi have seet, er jo f. Ex. et af Digtets tidligste Afsnit det allersenest nedskrevne, og den fremskridende Handlingss forskjellige Partier ere overhovedet ikke blevne til i en paa lignende Maade fremskridende Tidsfølge, men paa helt uregelmæssig Vis, med kortere og længere Tilløb, med Spring over store Mellemløb og Tilbagevenden til tidligere forsømte Sammenknytninger. Denne Arbejdsmaade har givet Digtet dets ejendommelige Form af et meget frit ordnet Skuespil. Det har altid viist sig gjenstridigt mod scenisk Opførelse, thi det savner Scenestykkets faste Sondring i virksomt afsluttede Akter, der, sammenkjædede til Enhed af den gennemstrømmende Handling, bringer denne til Ende, naar Motivet er udtømt og de til indbyrdes Strid fremmanede Kræfter have udkæmpet. Hvor mægtigt gribende „Faust“ end virker, er den Følelse af „Spænding“, som et Skuespil ellers kan fremkalde, dog saa temmelig fremmed for denne Tragedie, i hvilken det ikke drejer sig om at samle Deltagelsen om Udfaldet af et med sindrig Opfindsomhed sammenslynget Intrigespil. Man er endog paa Forhaand underrettet om, hvilken Slutningsvending Hovedpersonens Skjæbne vil tage, thi naar i Prologen selve Vorherre udtaler sin trygge Overbevisning om, at Fausts Sjæl i sin uafsladelige Stræben ejer den Kraft, der maa besejre den Ondes

*) Der er fornylig udkommet en dansk Bog, som mere indgaaende gennemfører denne Betragtning og varmt anbefales til Læserens Opmærksomhed: Carl Koch: „Goethes Faust, Indledning og Forklaring“, Kbhvn. 1901. 207 Sider.

Rænker, saa vækkes allerede paa dette tidlige Punkt Tilliden til, at Handlingens Udgang ikke vil kunne beskjæmme denne sikre Forventning.

Her er det afgjørende Punkt, paa hvilket Goethes Behandling af Faustsagnet skiller sig fra alle tidligere. Saavel Folkebogen som Marlowes Dramatisering og de fra den stammende Skuespil og Dukkekomedier fastholde alle det for Sagnet og dets Fremkomstid saa højt forklarlige Træk, at Faust efter Udløbet af Kontrakten med Djævelen — tolv eller fireogtyve Aar — maa tilfalde Helvede til Gjengjæld for de Tjenester, den Onde har ydet ham. Men hvad der maatte falde naturligt for det sextende Aarhundredes Anskuelse, maatte være utænkeligt overfor en Faust, der var det attende Aarhundredes Barn. Det Element af Videnstrang, der er tilstede i Nydelsensbegrebet, har hos ham udfoldet sig til en selvstændig Drift og Følelse, der mægtigt tilskynder ham til Stræben efter en saavidt muligt altomfattende Erkendelse af Universets som af Jordklodens levende Harmoni, af den store og den lille Verden (Makrokosmos og Mikrokosmos). Da hans Studier have belært ham om Intetheden af al videnskabelig Indsigt i Henseende til den fuldtforstaaende Totalanskuelse, griber han efter de magiske Kræfters Hjælp, „om Aanden maaske kan Gaaden klare“. End ikke ad denne Vej vil Universal-Sammenhængen aabenbare sig; han henrykkes over den harmoniske Samvirken, der viser sig for ham, men Indsigt i dens Væsen kan han ikke naa til, det er og bliver for hans begrænsede Blik „ein Schauspiel nur“ — „et Syn som svinder“. Ogsaa Jordaandens Aabenbarelse forfærder ham ved sin overvældende Fremtoning, thi den er jo Gud selv, som han fremtræder i de jordiske Fænomener; men i Handlingens Løb bliver han alt mere fortrolig med dens Virken og tiltaler den som den „høje Aand“, der har givet ham Alt, hvorom han bad — desværre ogsaa en Følgesvend, hvis Id han maa foragte, skjøndt han ikke længer kan undvære ham. Dette stemmer ganske med Prologen, hvor det er Gud Herren, der udpeger Faust for Mefistofeles og giver ham i hans Haand. Thi Gud kan bruge ogsaa det Onde eller den Onde til Fremme af sine Hensigter. Mefistofeles kalder sig selv „den Aand, som overalt fornægter“, men han veed tillige, at hans Negation maa tjene positive Formaal, thi han betegner sig i samme Aandedræt som „en Del af hine Kræfter, ved hvem den Skjæbne hefter, at de maa virke Godt, skjøndt Ondt de stræber efter“^{*)}. Om denne fra Mefistofeles' Standpunkt triste Erfaring vil bekræfte sig ogsaa i dette Tilfælde, veed han ikke, og endnu mindre, hvorledes det vil ske; han har foreløbig det bedste Haab om at skulle kunne føre Faust nedad mod det Onde og blive Herre over hans Sjæl; han afslutter ivrigt Væddemaalet og nyder forud sin Triumph. Men Herren er tryk i sin Overbevisning om, at „et ædelt Menneske, hvem dunkle Drifter trænge, er sig den rette Bane dog

^{*)} I „En Sjæl efter Døden“ kalder Mefistofeles det „Forsynets Jesuitisme at bruge det slette Middel til Godt“.

bevidst". Og naar Væddemaalet i Himlen faaer sit Sidestykke i Pagten med Mefistofeles, saa staaer ligeledes her den ene af Kontrahenterne paa det ideale Løftes og Forventnings Standpunkt, idet Faust jo er overbevist om, at hvad end Mefistofeles kan byde ham, skal ingensinde nogen jordisk Nydelse kunne forlede ham til at ønske Øjeblikket fastholdt, thi kun i den stadige Stræben fremad seer han Muligheden for at faa sit Vædens inderste Attraa tilfredsstillet.

Ligesaa forskjellig en saadan Faust er fra Sagnets og Folkedigtningens, ligesaa forskjellig maa hans Livsløbs Udgang blive fra den folkelige Fausts stigende Rædsel i Terminens sidste Timer, indtil Djævelen paa det bestemte Klokkeslet kommer og henter ham ned i Helvedspølen. Men om denne Udgang, om det himmelske Væddemaals og den dæmoniske Pagts Udfald — derom indeholder Tragediens første Del Intet. Den peger ud over sig selv mod en Fortsættelse, som kan bringe Svar paa Spørgsmaalet.

TILEGNEELSE

*I Taageskikkelser fra svundne Tider,
paany mit Tungandsblik I svæve nær.
Skal jeg nu holde Eder fast omsider?
Er denne Drøm endnu mit Hjerte kjær?
I trænge paa, og ej imod jeg strider;
alt mer og mere klares Eders Færd,
og Trylleskæret, som Jert Tog omhyller,
paany mit Bryst med Ungdomsvarme fylder.*

*Med Eder Billeder fra glade Dage
og kjære Skygger svæve mig forbi,
det første Venskabs halvforglemte Sage,
den første Elskovs rige Trylleri.
Med nyvakt Smerte fører mig min Klage
paany ad Livets vildsomt snoede Sti
og nævner mig henfarne Venners Navne,
som Skjæbnen grumt lod skjønne Timer savne.*

*Ej kan de mine Toner nu fornemme,
de Kjære, som har hørt min Ungdoms Sang;
forsvunden er den Kreds, hvor jeg var hjemme,
og hendød, ak! den første Atterklang.*

*En ukjendt Mængde lytter til min Stemme,
og selv dens Bifald gjør mig Sjælen trang.
Hvad før ved Sangens Magt jeg kunde binde,
er, om det lever, spredt for alle Vinde.*

*Og Længsel, som jeg ej har følt den længe,
mig griber efter Aanders stille Hjem;
med dæmpet Klang, som Æolsharpens Streng,
min Sangs Akkorder sagte svæve frem.
Med hellig Bæven Taarer frem sig trænge,
og Mildhed Magten faaer i Hjertets Gjem.
Hvad end jeg har, er som af Taager dækket,
og hvad der svandt, paany til Liv er vækket.*

FORSPIL PAA THEATRET

Direkteuren.

Theaterdigteren. Den lystige Person.

DIREKTEUREN. I To, hos hvem i Nød og Trang
jeg tidt har kunnet Bistand hente,
hvad troer I vel, at vi kan vente
os af vort Arbejd dennegang?
At Mængden jeg vil tækkes, ej jeg nægter,
den lever selv og Andre leve la'er.
Min Bod er rejst med Brædder og med Lægter,
og paa en Fest man Munden spidset har.
Med store Øjne sidder de og bier
paa Scenens endnu skjulte Tryllerier.
Til Folkets Gunst jeg kjender Vejen grant,
dog saa forlegen var jeg ingensinde;
vel er de ikke til det Bedste vant,
men de har grumme megen Læsning inde.
Hvordan faaer vi nu Alting friskt og kjækt,
paa eengang morende og fuldt af Vægt?
Thi gjerne seer jeg Mængden, naar den ruller
sig som en vældig Strøm imod vor Bod
og presser sig med Skulder imod Skulder
igjennem Døren, langsomt, Fod for Fod,
naar jeg endnu før Fire seer dem gjøre
sig største Møje for at faa Billet
og som i Hungersnød om Brød ved Bagerdøre
med Puffen trænge sig om Hullet tæt.
Et saadant Under virker ikkun Den,
som Digter er. Gjør det idag, min Ven!

DIGTEREN. Forskaan mig dog for Mængdens vilde
 min Aand har ikke Øre for dens Kor. [Vrimmel,
 Skjul for mit Blik dens meningsløse Stimmel,
 der mod min Villie drager mig mod Jord.
 Nej, før mig opad mod den stille Himmel,
 kun der en Digers rene Glæde boer;
 kun der kan Kjærlighed og Venskab pleje
 med Guddomshaand, hvad Hjertet fik i Eje.

Ak! selv hvad der af Brystets Dyb er rundet,
 hvad Læben ikkun stammende fik sagt,
 snart mer, snart mindre trangt af Skranker bundet,
 tilgrunde gaaer ved Øjeblikkets Magt.
 Tidt efteraarvis Kamp det først har fundet
 sin rette Skikkelse, sin sande Dragt.
 Det Glimrende er skabt for Øjeblikke;
 det Ægte taber Efterverden ikke.

DEN LYSTIGE PERSON. Hvorfor dog Ord paa Efter-
 Hvis jeg om Efterverden tale vilde, [verden spille?
 hvo mored da vor egen Samtids Slægt?
 Men Morskab vil og Morskab skal den have,
 og hvis vor Nutid ejer Gutter brave,
 har det, saa synes mig, dog ogsaa Vægt.
 Hos Den, der finde kan det rette Ord,
 kan Folkets Luner ikke vække Harme;
 han ønsker netop Kredsen stor,
 saa virker han med mere Varme.
 Vær nu en brav og mønsterværdig Mand;
 lad Fantasien sine Syner male,
 lad Lidenskab, lad Hjerte og Forstand,
 men, mærk Jer vel, lad ogsaa Daarskab tale!

DIREKTEUREN. Men fremfor Alting: lad blot Meget
 Husk paa, man kommer mest dog for at se. [ske!
 Har I en rigtig broget Handling fundet,
 som Mængden undrende begabe kan,
 saa har I strax i Bredden vundet
 og blier en højlig yndet Mand.
 Ved Masse kun I Massen tvinger;
 hver Enkelt søger sig sit Eget frem.
 Hvo Meget bringer, Lidt til Hvermand bringer,
 og Alle gaaer tilfredse hjem.

Et Stykke maa I gi'e dem ind i Stykker!
 En slig Ragout I hurtigt sammenbrygger;
 den laves og serveres lige let.
 Hvad hjælper det, I gi'er et Helt komplet,
 naar Publikum det dog i Stumper rykker?

DIGTEREN. For den Slags Haandværksdønt jeg helst
 den lader ej med ægte Kunst sig rime! [er fri;
 De brave Herrers Fuskeri
 er alt hos Eder, mærker jeg, Maxime.

DIREKTEUREN. En saadan Dadel tager jeg mig let;
 en Mand, der tænker paa at virke ret,
 maa vælge Værktøj af den bedste Sort.
 Det Ved, I har at kløve, er ej haardt;
 betænk engang, for hvem det er I skriver!
 Den Ene Kjedsomheden til os driver,
 den Anden kommer dvask af lækre Spiser,
 og, hvad det Allerværste er og bliver,
 man kommer sløv af Læsning i Aviser.
 Som om en Maskefest de skulde gjæste,
 Nysgjerrighed kun driver dem afsted;
 sig selv og deres Pynt gi'er Damerne tilbedste
 og spiller uden Gage med.

I sværmer om i Digterdrømme høje,
 det fulde Hus gjør Eder glad og stolt —
 betragt blot Publikum en Smule nøje!
 Halvt er det raat, halvt er det koldt.
 Den Ene alt maa Kortenspillet savne,
 endnu før Skuespillet er forbi;
 den Anden haaber, hos en Tøs at havne —
 og derfor plager I de hulde Ni!
 Nej, vil I Maalet naa, da følg min Lære:
 smør dygtig paa, giv stadig mer og mer.
 At gi'e dem nok, den Kunst er blandt de svære,
 forvir dem da, saa ikke klart de seer. — —
 Hvad er det? Er I henrykt eller krænket?

DIGTEREN. Se til, Du kan en anden Træl Dig faae!
 For din Skyld skulde Digteren forsmaa
 sin Ret som Menneske, den største Magt,
 den højeste, Naturen har ham skjænket!
 Hvorved har han vel alle Hjerter lænket

og hvert et Element sig underlagt?
 Mon ved den Samklang ej, der fra hans Barm sig svinger
 og bærer Verden til hans Bryst paa sine Vinger?
 Naar udeltagende omkring sin Ten
 den endeløse Traad Naturen tvinger,
 naar alle Væsners Mængde uden ren,
 harmonisk Orden som et Kaos klinger;
 hvo sønderdeler da i rytmisk Brydning
 Ensartethedens tunge, træge Gang?
 Hvo skjænker da det Enkelte Betydning
 i herlige Akkorders fulde Klang?
 Hvo lader Stormen gennem Sjælen fare
 og Aftenrøden spejle Hjertets Fred?
 Hvo strøer de skønne Foraarsblomsters Skare
 som Hyldest i den Elsktes Fjed?
 Hvo har Olympens Guder selv forenet
 og Sejerherren Hæderskransen rakt?
 Den Kraft, som blev et Menneske for-
 lenet,
 men først af Digteren for Dagen lagt.

DEN LYSTIGE PERSON. Nuvel, saa lad de skønne
 Kræfter raade,

og driv din Digterdønt paa samme Maade,
 som naar et Elskovseventyr man driver.
 Tilfældigt mødes man, man standser, bliver,
 og efterhaanden lader man sig hilde;
 nu straal'er Lykken klart, saa plumres Glædens Kilde,
 saa veksler Fryd med Sorg, og uden nogen Plan
 er, før man seer sig om, det hele en Roman.
 Lad os paa samme Vis et Skuespil faae givet!
 Gjør blot et dristigt Greb i selve Livet!
 Det leves af Enhver, kun Faa det kjender grant,
 og hvor I griber, er det interessant.
 En broget Billedflok i uklar Række,
 en Sandhedsgnist bag Fejls og Famlens Dække,
 af de Ingredienser brygger man
 den bedste Drik, som Alle kvæge kan.
 Da Blomsten af den unge Slægt sig nærmer
 og lytter til Jert Skuespils Belæring,
 da suger hver vemodig stille Sværmer

af Eders Værk sin melankolske Næring.
 Snart spirer et og snart et andet Ord,
 hver Enkelt seer, hvad i hans Hjerte boer.
 Endnu er de til Graad og Latter rede,
 kan rives med endnu og glædes ved et Skin:
 en Færdig lader ej saa let sig lede;
 en Vordende har et erkjendtligt Sind.

DIGTEREN. Saa giv mig da de svundne Dage,
 da selv jeg i min Vorden stod,
 da svulmende min Fryd, min Klage
 brød frem i Sange lig en Flod,
 da Knoppens Løfter var saa mange,
 da Verden laa i Morgenglød,
 da jeg de tusind Blomster brød,
 der myldred frem paa alle Vange.
 Vel var jeg fattig, men mit Liv var rigt!
 Jeg søgte Sandhed og var glad ved Digt.
 Lad atter som i hine Dage
 mig Lykkens Vemod vorde rakt
 med Hadets Kraft og Elskovs Magt!
 Giv mig min Ungdoms Tid tilbage!

DEN LYSTIGE PERSON. Ja, Ungdom, gode Ven, den
 er nødvendig,
 naar Fjender dig i Slagets Tummel trænge,
 naar unge, smukke Piger i ubændig,
 ustyrlig Lyst vil om din Hals sig hænge,
 naar efter Sejrens fjerne Krans
 i hastigt Løb man Maalet retter,
 naar efter voldsom Hvirveldans
 man drikker bort de glade Nætter.
 Men faae paa eengang kjækt og smukt
 de kjendte Strengte til at bæve
 og ud og ind paa vildsom Flugt
 imod et selvsat Maal at svæve,
 det, gamle Herrer, det er Eders Pligt,
 og derfor ikke i vor Agt I falder.
 At Aldren gjør barnagtig, er kun Digt,
 det sande Barnlige kun frem den kalder.

DIREKTEUREN. Nu nok af Ord og Komplimenter!
 Lad nu engang mig Handling se!

Mens Tiden gaer og Folket venter,
kan noget mere Nyttigt ske.
Den Snak om Stemning gjør kun lidet Gavn;
den Nølende faaer aldrig Fingre i'en.
Hvis af Poeter I vil have Navn,
nuvel, saa kommandeer da Poesien.
I veed, hvad bedst for os sig passer,
at vi vil ha'e en Drik, som kradser;
bryg os en saadan Drik, og tøv ej mer!
Imorgen er ej gjort, hvad der idag ej skeer,
og man skal ikke spille sine Dage.
Beslutningen skal bare rask gaa paa
og Muligheden i Kardusen tage;
saa vil med Resten ej den staa tilbage
og virker videre, fordi den maa.
I veed, at paa vor tydske Scene
kan hver probere, hvad han vil;
brug derfor dristigt ej alene
hvad af Maskineri der hører til,
men glimrende Prospekter, Sol og Maane,
og Stjerner udi Hobetal;
hvad I af Ild og Vand benytte skal,
af Dyr og Fugle, skal I ikke skaane.
Saa skrider i vort Bræddeskur
med rolig Il den samlede Natur
forbi vort Blik, fra Himlen høj og hvælvet
igjennem Verden ned til Helved.

PROLOG I HIMLEN

Herren. De himmelske Hærskarer.

Senere Mefistofeles.

De tre Erkeengle træde frem.

RAFAEL. Paa vante Maade Solen toner
i Brødresfærers Væddesang,
og ad de foreskrevne Zoner
den skrider frem med Tordengang.
Dens Skue styrker Engles Skarer,
skjøndt Dag for Dag en Gaade ny;
det Skabtes Vælde aabenbarer
sig herligt som i Tidens Gry.

GABRIEL. Og mere snelt, end Tanken fatter,
sig drejer Jordens lyse Pragt,
og paradisisk Klarhed atter
foregaaer for Nattens mørke Magt;
i brede Strømme Havet tvinges
mod Klippers Grundvold frem med Il,
og Hav og Klipper evigt svinges
i Sfærers Ringdans uden Hvil.

MICHAEL. Og Storme bruse frem i Vrede
fra Land til Hav, fra Hav til Land
og danne rasende en Kjede,
som kraftigt knyter Strand til Strand.
Og Lynets skarpe Glavind bryder
i Natten Vej for Tordnens Brag;
men dine Engle, Herre, byder
Velkommen til din milde Dag.

ALLE TRE. Det Skue styrker Engles Skarer,
skjøndt Dag for Dag en Gaade ny;
din Skabnings Vælde aabenbarer
sig herligt som i Tidens Gry.

MEFISTOFELES. Da Du, o Herre, atter blandt os
og venlig spørger til Enhver især, [træder
og jeg ved din Bevaagenhed mig glæder,
saa seer Du ogsaa mig i Flokken her.
Tilgiv, jeg kun i jevne Ord mig fatter,
om saa de Alle haaner mig maaske;
min Pathos fik Dig vistnok til at le,
hvis ej forlængst Du afvant var med Latter.
Om Sole, Verdner kan jeg mine Ord ej føje,
jeg seer kun, hvordan Menneskene døje.
Ja, Verdens lille Gud er stadigvæk den samme
besynderlige Praas, han var fra Arilds Tid.
Hans Skjæbne blev maaske lidt mere blid,
hvis ej Du havde skjænket ham med Flid
det Gjenskin af dit Himmellyses Flamme,
„Fornuften“, ved hvis Brug den stakkels Fyr
kun mere dyrisk blier end noget Dyr.
Han er — hvis Eders Naade det tillader —
som en af de langbenede Cikader,
der gjør i Græsset sine skjæve Hop
og der sin gamle Vise stemmer op.
Naar saa endda han holdt sig i sit Hi!
Men hver Klat Snaus han skal ha' Næsen i.

HERREN. Og Andet har Du ikke at fortælle?
Bestandig har Du Klager kun at melde?
Paa Jorden Ingenting Dig huer ret?

MEFISTOFELES. Nej, Herre, Alt er der, som altid,
saare slet.

Jeg ynker Jordens Slægt, dens kummerfulde Dage,
og nænner ej engang de Stakler selv at plage.

HERREN. Du kender Faust?

MEFISTOFELES. Faust? — Doktor Faust?

HERREN.

Min Tjener!

MEFISTOFELES. Han tjener Eder paa et eget Sæt.
I jordisk Kost han ej sig spiser mæt.
Hans Gjæring driver ham imod det Fjerne,

han lyder halvt bevidst sin Galskabs Røst;
af Himlen kræver han hver dejlig Stjerne,
af Jorden kræver han hver salig Lyst,
og alt det Nære, alt det Fjerne
ej fylde kan hans længselsfulde Bryst.

HERREN. Snart skal jeg føre ind i Klarheds Spor
de Kræfter, der endnu forvirret gjære.
En Gartner veed, imedens Spiren groer,
at Træet Blomst og Frugt engang skal bære.

MEFISTOFELES. Hvad gjælder det? Han blive skal
hvis I vil gi'e mig Lov at dreje [mit Eje,
ham sagte ind paa mine egne Veje!

HERREN. Saalænge han endnu ved Jorden klæber,
skal ej hos mig Du Modstand møde.
Thi Mennesket maa fejle, mens det stræber.

MEFISTOFELES. Saa takker jeg; thi med de Døde
jeg grumme nødig mig forbinder.
Jeg holder mest af friske, røde Kinder;
for et Kadaver lukker jeg mit Hus,
som Katten, der foragter døde Mus.

HERREN. Nuvel, han være Din fra denne Stund!
Drag denne Aand, saafremt Du mægter,
bort fra dens Væsens dybe Grund
ad Vejen ned til dine faldne Slægter,
og staa beskæmmet, naar Du seer tilsidst:
et ædelt Menneske, hvem dunkle Drifter trænge,
er sig den rette Bane dog bevidst.

MEFISTOFELES. Javel! det varer bare ikke længe.
For Væddemaalet er jeg ikke bange.
Men naar det lykkes mig hans Sjæl at fange,
jeg triumfere vil af fulde Bryst:
Støv skal han æde, og med Lyst,
som min Fru Tante, den berømte Slange.

HERREN. Du ogsaa der tør frit din Ret forfægte;
jeg haded aldrig din og Dines Færd.
Af alle Aander, som fornægte,
er Skalken mig til mindst Besvær.
Let Mandens Virkekraft kan sygne hen,
saa ubetinget Ro han foretrækker;
han trænger stundom til en Følgesvend,

en Djævel, der ham opper, pիրrer, ægger.
— Men I, de ægte Gudesønners Skare,
seer Livets Skjønhed rigt sig aabenbare!
Den evigt virkende, livssvangre Vorden
omslutte Jer med Kjærlighedens Skranker,
og hvad der skifter, fattes skal som Orden
af Eders uomskiftelige Tanker.

Himlen lukkes. Erkeenglene spredes ad.

MEFISTOFELLES *alene*. Jeg seer den Gamle gjerne af
og passer paa, jeg ikke støder Manden. [og til
Det er dog kjønt, slig fornem Herre vil
passiare saa humant med selve Fanden.

TRAGEDIENS FØRSTE DEL

Nat.

I et højthvælv, trangt gothisk Kammer sidder *Faust* urolig i sin Lænestol ved Pulten.

FAUST. Nu har jeg, ak, med brændende Id
til Bunden trængt i Filosofi,
studeret Medicin og Jura med Flid,
desværre ogsaa Theologi,
og er akkurat, jeg stakkels Nar,
ligesaa klog, som før jeg var;
kaldes Magister, ja Doktor saagar,
og alt paa tiende Aar jeg har
paa Kryds og Tværs, med et højlærd Væsen,
trukket Studenterne om ved Næsen,
og seer med en Kval, der kan Hjertet svide,
at Ingenting vi formaaer at vide!
Vel veed jeg lidt Mer end de andre Hanskvaster,
Blæksprutter og Præster og boglærde Knaster;
ej Tvivl eller Skrupler kan sætte mig Grænser,
og Fanden og Helvedet lidet jeg ænser.
Men derfor har Livet mistet sit Skær,
jeg veed, min Viden er uden Værd,
jeg veed, min Ledelse fører ej
min Næste ind paa en bedre Vej! —
Ej heller har Lykken mig Rigdom bragt
eller verdslig Ære og verdslig Magt;
sligt Liv ingen Hund kan finde sig i! —
Thi har jeg nu lagt mig efter Magi,

om Aanden maaske vil Gaaden klare
 og mangen en Løndom aabenbare,
 at ej jeg mer i mit Ansigts Sved
 behøver at sige, hvad ej jeg veed,
 at jeg den Kraft kan fatte og finde,
 der virker i Verden inderst inde,
 den sidste Løsning paa alle Gaader,
 og ikke nøjes med Talemaader.

Fuldmaane hist i Luften blaa,
 gid sidste Gang min Kval Du saae!
 Saa mangen Nat ved Pulten her
 mig vaagen fandt dit milde Skær
 og gled, Du vemodsfulde Ven,
 ad Blade og ad Bøger hen! —
 Ak, kunde jeg paa Fjeldets Tind
 kun vandre i dit kjære Skin,
 om Bjergets Huler med Aander svæve,
 paa Enge mig i din Dæmring væve,
 sprede min Lærdom for alle Vinde
 og i din Dugg min Sundhed gjenfinde!

Ve! er jeg end i Fængslets Nat,
 hvor gjennem matte Ruders Glar
 selv Maanens Skive, blank og klar,
 kun sende kan en Straale mat!
 Omgiven i min skumle Hule
 af Pergamenter, af Alder gule,
 af Bøger, som til Loftet rækker,
 som Orme gnaver og Støv bedækker,
 af Instrumenter og Krukker og Glas
 og gammelt Gods paa hver ledig Plads,
 møre Minder om Fædrenes Færden —
 det er din Verden! det kaldes: en Verden!

Og Du spørger endnu, hvorfor dit Hjerte
 saa trangt Du i dit Bryst fornemmer,
 hvorfor en uforklarlig Smerte
 Dig Livets frie Pulsslag hemmer!
 Fjernt fra den levende Natur,

som Gud har skabt saa lys og ren,
Du sidder i dit skumle Bur
blandt gamle Knokler og Dødningeben.

Bort! Fly! Afsted med dristig Aand!
Den Tryllebog, jeg holder her,
af Nostradamus' egen Haand,
skal vise, hvorhen Vejen bær.
Da faar Du Syn for Stjerner's Veje,
og naar Naturen er din Lærer,
den Kraft Du i dit Hjerte nærer,
som gjør dig Aanders Sprog til Eje.
Ved Grublen blier Du aldrig klog
paa Chifrene i denne Bog.
Men om mig svæver Aanders Skare,
og hvis I høre, vil I svare!

Han slaar op i Bogen og seer Tegnet for Makrokosmos.

Ha, hvilken Salighed ved dette Syn
igjennem alle mine Sandser flyder!
Jeg føler nyfødt Liv, der som et Lyn
igjennem alle Aarer kraftigt skyder.
Er disse Tegn en Guddoms Skrift,
der bringer Freden i min Sjæl tilbage,
der standser Hjertets længselsfulde Klage
og med en uforklarlig Drift
fra Fænomenet Sløret bort vil drage?
Er jeg en Gud? Jeg i et Lysvæld boer!
Jeg seer i disse Træk saa klare
Naturens Virken fuldt sig aabenbare.
Nu først begriber jeg den Vises Ord:
„Ej Aandeverdnen stænges barsk;
det er din Sjæl, som ej er karsk!
Op, Lærling, bad da ufortrøden
et jordisk Bryst i Morgenrøden!“

Han betragter Tegnet.

Hvor Alt sig til en Enhed sammenvæver!
Een Strøm af Liv de mange Kilder danne!
Hvor op og ned de stærke Kræfter svæver

og fylde skiftevis de gyldne Spande!
 Med salighedsduftende Vinger
 fra Himlen de ned gennem Jorden sig svinger,
 og fuld Harmonien i Altet klinger!

O, hvilket Syn! Men ak, et Syn, som svinder!
 Hvor dølger sig, Natur, dit Moderbryst?
 det dybe Væld, hvor Livets Kilde rinder,
 og hvor den visne Barm kan finde Trøst?
 Mens Jord og Himmel af dets Safter næres,
 skal af en evig Smægten jeg fortæres?

Han vender harmfuld Bladene i Bogen og faaer Øje paa Tegnet
 for Jordaanden.

En anden Kraft fra dette Tegn mig møder!
 Du Jordens Aand, vi To er Frænder!
 Nyt Liv mig alt i Sjælen brænder,
 og nye Tankers Vin mig gennemgløder.
 Jeg føler Mod, i Verden ud at drage,
 paa Skuldren Jordens Ve og Fryd at tage,
 at lade Livets Storme Snekken jage
 og i mit Skibbruds Bragen ej forsage. —
 Det bliver mørkt omkring mig ...
 Maanen svinder ...
 min Lampe slukkes ...
 rundt om mig bølger Damp, og røde Straaler
 omkring mit Hoved gnistre!
 Fra Hvælvingen en Gysen daler ned
 og griber mig!
 Den Aand, jeg maned frem, omkring mig svæver!
 Afslør Dig!
 O, hvor mit Hjerte bæver!
 Nye Følelser frem sig trænge,
 som vilde de vældigt mit Væsen sprænge!
 Mit Hjerte helt i din Haand er givet!
 Du maa! Du skal! om saa det koster Livet!

Han griber Bogen og udtaler Aandens Tegn paa hemmeligfuld Maade. En rød
 Flamme farer frem og tilbage, og Aanden kommer tilsyne i Flammen.

AANDEN. Hvo kalder mig?

FAUST med bortvendt Ansigt. Forfærdelige Skue!

AANDEN. Du maned mig med magisk Lære,
Du suged længe paa min Sfære,
og nu —

FAUST. O ve! Jeg skjælver for din Lue!

AANDEN. Med aandeløs Higen Du eftertrager
min Stemme at høre, mit Aasyn at se;

jeg røres over din Sjæleve
og kommer! — Da gjør Du de særeste Fagter,
Du Overmenneske! Hvor er da nu
din Selvbevidsthed og din stolte Hu,
der for sig selv en Verden vilde kræve
og op til os, til Aanderne, sig hæve?

Hvor er Du, Faust, hvis Stemme for mig lød
og over mig saa kjækt og myndigt bød?

Er det vel Dig, der skjælver her og bæver,
fordi min Aandes Pust omkring Dig svæver,
en krumbortkrybende, en frygtsom Orm?

FAUST. Skal jeg for Dig, Du Flammeskabning, vige?
Husk, jeg er Faust! Jeg er din Lige!

AANDEN. I Livets Bølgen, i Daadens Storm

jeg i Rum og Tid
svæver hid og did!

Fødsel og Grav,

et evigt Hav,

Fred og Kiv,

et glødende Liv.

Tidens den susende Væv slaarer jeg ud
og væver Guddommens levende Skrud.

FAUST. Du travle Aand, hvem ingen Møje matter
i rastløs Virken — se, jeg ligner Dig!

AANDEN. Du ligner kun den Aand, Du fatter,
ej mig!

Forsvinder.

FAUST synker sammen. Ej Dig?

Hvem da?

Jeg, skabt i Guddommens Billed!

Og ej engang Dig!

Det banker.

O ve, det er min Famulus, der banker.
 Forstyrres skal den bedste Fryd, jeg fandt,
 forjages disse Syners høje Tanker
 af denne tørre, nøgterne Pedant!

Wagner i Slobrok og Nathue, med en Lampe i Haanden. Faust vender sig mismodig bort.

WAGNER. Tilgiv, jeg hører Eder deklamere!
 Formodentlig et klassisk Sørgespil?
 Af denne Kunst jeg nok vil profitere;
 thi den kan være megen Nytte til.
 Man siger jo — og det kan gjerne være —
 en Præst af en Komediant kan lære.

FAUST. Javel, naar Præsten selv er Komediant,
 hvad vistnok nu og da man fandt.

WAGNER. Ak, naar man sidder hele Ugen inde
 og neppe nok gaaer ud en Helligdag,
 for lidt man kjender Verden, til at finde
 de Ord, der ta'er den i et Foredrag.

FAUST. Hvad ej I føler, faaer I aldrig sagt,
 thi frem af Sjælens Dyb maa Ordet bryde,
 som fra et Kildespring til Hjertet flyde
 med det Oprindeliges hele Magt.
 Lim I kun alskens gamle Fraser sammen,
 lav en Ragout af Det, som Andre levner,
 og pust af Eders Lungers Kraft til Flammen
 i Askedyngen, om I ellers evner!
 Hos Børn og Aber vil I Bifald vinde,
 hvis det er det, I spidser Munden paa;
 men aldrig vil I Vej til Hjertet finde,
 hvis ikke Eders Ord fra Hjertet gaa.

WAGNER. Men Foredraget er dog saare vigtigt,
 og det forstaaer jeg endnu langtfra rigtigt!

FAUST. Søg Han den ærlige Gevinst!
 Kast Narrekaaben bort med samt dens Bjælder!
 Det Ord, som ved sin sunde Tanke gjælder,
 behøver Kunstens Flitter allermindst.
 Den Mand, der vil for Alvor sige Noget,
 bevæger sig med Ro igiennem Sproget.
 Ja, Eders Taler, der med Nyheds Skin

de gamle Tanker fixer op og kruser,
er kolde som den klamme Taagevind,
der høstlig i de tørre Blade suser.

WAGNER. Ak, Kunsten er saa lang
og Livet kort.

Jeg bliver angst og bange manges Gang,
naar jeg i kritisk Arbejd slider haardt.
Med hvilken Møje faaes de Midler ej,
hvorved til Kilderne man stiger op!
Og inden man er naaet den halve Vej,
kan Døden være der og sige Stop.

FAUST. Er Pergamentet da den hellige Kilde,
hvoraf en Drik kan Tørsten evigt stille?

Nej, kun naar i din egen Sjæl der springer
et Kildevæld, det Kvægelse Dig bringer.

WAGNER. Men er der ej en Nydelse i dette:
i svundne Tidens Aand sig ind at sætte,
at se, hvad vise Mænd før os har grublet paa,
og hvor utrolig vidt vi selv har kunnet naa?

FAUST. Ja, saare vidt! Vor Tid er superklog!
Nej, Ven, de svundne Tider er en Bog,
med syvfold Segl for os forseglet.

De svundne Tidens Aand, I taler om,
er oftest kun de Herrers egen, som
for svundne Tider danner Spejlet.
Sædvanlig er det kun den rene Jammer,
og man betakker sig for slig en Lykke:
en Skarnbøtte og et Pulterkammer
og allerhøjest et Spektakelstykke
med herlige pragmatiske Maximer,
som i en Dukes Mund sig prægtig rimer!

WAGNER. Men vide lidt om Verden vil dog Alle,
om Menneskets Natur, dets Aand og Evne.

FAUST. Ja, hvad I saadan for „at vide“ kalde!
Hvo tør ved rette Navn vel Barnet nævne?
De Faa, som lidt deraf har vidst og kjendt,
og ikke deres Løndom dybt bevaret,
men Mængden deres Viden aabenbaret,
har man til Korset naglet eller brændt. —

Men Natten lider, Ven, og det er silde,
nu maa det være nok for dennegang.

WAGNER. Min Nattero jeg gjerne ofre vilde,
saaledes mætter I min Kundskabstrang.
Imorgen har vi første Paaskedag;
saa maa jeg nok igjen berøre denne Sag?
Jeg ligger aldrig paa den lade Side;
vel veed jeg Meget, men jeg helst gad Alting vide!

Gaer.

FAUST *alene*. At Haabet ikke bort fra sligt et Hoved
som altid tumler med det tomme Skær, [svinder,
som graver efter Guld med vildt Begjær
og er tilfreds, naar det en Regnorm finder.

Tør slig en jordisk Stemme lyde her,
hvor Aander Møde gav paa mine Bønner?
Og dog — for dennesinde takket vær,
Du usleste af alle Jordens Sønner.
Du rev mig ud af Sjælens Angst, der trued
mit Bryst at knuse som et Kjæmpebjerg.
Saa jættevældigt var det Syn, jeg skued,
at selv jeg maatte føle mig som Dverg.

Mig selv jeg følte som Guds eget Billed,
mit Liv i himmelsk Klarhed jeg fornam,
jeg tyktes nær ved Sandheds Spejl mig stillet
og strejfed af mig hver en jordisk Ham.
Mer end Kerub, min Kraft jeg vilde gyde
i Livets Aarer ind, som Skaber nyde
den Friheds Fylde, ingen Skranker bryde —
haardt maa jeg bøde, var min Brøde stor,
til Jorden styrtet af et Tordenord.

Ej tør jeg mig din Lige kalde!
Til frem at mane Dig jeg Magt har havt,
til fast at holde Dig jeg mangled Kraft.
I hint Minut, det saligste af alle,
jeg følte mig saa lille og saa stor;

Du stødte mig tilbage grumt til Jord,
 hvor Mennesket i vildsomt Mørke boer.
 Hvad skal jeg fly? hvor skal jeg finde Raad?
 Skal jeg mon lyde denne Attraas Trang?
 Ak, al vor Lidelse som al vor Daad,
 de hemme begge Livets Gang.

Et fremmed Stof sig mer og mere trænger
 endog i Aandens bedste Rigdom ind;
 naar vi ved denne Verdens Gode hænger,
 det Bedre kaldes da for Løgn og Skin.
 De skønne Følelser, som først gav Livet Værd,
 de kvæles af det jordiske Besvær.
 Naar Fantasien før paa dristig Vinge
 sig svang mod Haabets evigt lyse Lande,
 kan nu den nøjes med en Vraa helt ringe,
 naar Gang paa Gang vi se vor Lykke strande.

Bekymring bygger Rede i vort Hjerter
 og avler der den hemmelige Smerte,
 bestandig hvileløs den røver Dig din Glæde
 og skifter Dragt, hvergang den frem vil træde;
 som Barn og Hustru, Hus og Ejendom,
 som Ild og Vand og Gift og Dolk den vexler om;
 hvad aldrig hænder, vil Dig Sorger skabe,
 Du græder for, hvad aldrig Du vil tabe.

Nej, op til Guderne kan ej jeg stige!
 Jeg føler dybt, jeg kun er Ormens Lige!
 I Støvet færdes den, og Støv den æder,
 og Vandringsmandens Fod den søndertræder.

Er det ej Støv, hvad her fra alle Kanter
 er skrabet sammen og min Celle fylder?
 Kun mølædt Kram og mugne Folianter,
 der her er stablet op paa hundred Hylder?
 Hvordan skal her jeg finde, hvad jeg søger?
 Jeg læse skal maaske i tusind Bøger,
 at Livet overalt i Kval henrandt,
 at hist og her en Enkelt Lykken fandt?

Hvad siger, hule Hovedskal, dit Grin?
 Kun at din Hjerne har engang, som min,
 med Lyst til Sandhed søgt den lyse Dag
 og faret vild i Skumringens Bedrag!
 Mit snilde Værktøj mig i Stikken lod,
 mit Arsenal af Valser, Hjul og Digler,
 med Jer som Nøgler jeg ved Porten stod;
 jer Kam er kunstig nok, men løfter ingen Rigler.
 Naturen selv ved Dag sig hyller til,
 og aldrig uden Slør dens Træk du skuer;
 hvad ej din Aand den aabenbare vil,
 fravrister Du den ej med Løftestang og Skruer.
 I gamle Ting, som aldrig jeg benyttet,
 fra Faders Tid har Ingen Eder flyttet,
 og Du blev sort, Du gamle Pergament,
 af Røgen, naar min Lampe her var tændt.
 Langt heller øde bort min Ejendom,
 end blive af min Ejendom en Slave!
 Hvad der som Arv fra dine Fædre kom,
 maa først erhverves, vil Du fuldt det have!
 Hvad ej man bruger, vil som Byrde ruge;
 kun hvad Momentet skaber, kan det bruge.

Men hvorfor mon mit Blik magnetisk hænger
 ved den krystalne Flaske der?
 En yndig Klarhed Alting gennemtrænger,
 som i en natlig Skov Fuldmaanens Skær!

Jeg hilser dig, du underfulde Vædske,
 som ned jeg tager for min Tørst at lædske!
 I Dig jeg ærer Tankens Kraft og Kunst.
 Du Sammendrag af Søvnens Safter milde,
 Du Dvaledrik fra selve Dødens Kilde,
 saa viis din Mester da den sidste Gunst!
 Jeg skuer Dig, og alt min Smerte døves,
 jeg holder Dig, og al min Higen sløves,
 jeg føler Aandens Flod som Ebbe svag.
 Med spejklart Skær den stille Vove blinker,
 det store Hav mig ud paa Dybet vinker
 til nye Kyster og en nyfødt Dag.

En Ildvogn svæver hid paa lette Vinger,
 og se, beredt til Rejsen alt jeg staaer;
 ad ubekjendte Baner jeg mig svinger,
 til nye, bedre Sfærer Færden gaaer.
 O, denne Fryd, som ikkun Guder kjende!
 Du, nys en Orm, er Du den ogsaa værd?
 Ja, fri, med mandig Hu, Du Ryggen vende
 til Jordens Sol og til dens hule Skær!

Stød Porten op, som Menneskenes Slægt
 med sænket Hoved helst forbi sig sniger!
 Nu er det Tid, ved Daad at vise kjækt,
 at Mandens Adel ej for Guders viger,
 foruden Skræk det mørke Dyb at skue,
 som Fantasien selv har fyldt til egen Gru,
 at haste frem med uforfærdet Hu
 mod Svælgets trange Mund, hvor Helveds Flammer lue,
 med frejdigt Mod den sidste Skranke bryde,
 selv om Du hen i Intet skulde flyde! —

Kom ned, Du klare, klingende Pokal,
 affør Dig nu dit gamle Federal!
 I mange Aar gav ej paa Dig jeg Agt.
 Du straaledede ved Fædres glade Fester,
 Du frydede de alvorsfulde Gjæster,
 naar Du med Pomp fra Haand til Haand blev rakt.
 Din Billedrigdoms kunstigt slebne Pragt,
 den Skik, at vi paa Rim den skulde tyde
 og i et enkelt Drag dit Indhold nyde,
 om mangan Ungdomsnat har Mindet vakt.
 Nu skal Du ej til nogen Nabo rækkes,
 ej skal mit Vid ved Dig for Dagen lægges:
 her er en Saft med stærk Berusningsmagt.
 Den brune Vædske i din Hulning strømmer,
 og Sjælens sidste Haab paa Bunden drømmer.
 Den sidste Drik, jeg her i Livet tømmer,
 den være Morgenen som festlig Hilsen bragt!

Han sætter Bægeret til Munden.

Klokkeklang og Korsang.

KOR AF ENGLENE.

Krist er opstanden!
 Fryd Jer, I higende
 Slægter, der vigende
 delte den snigende,
 Livet bekrigende
 Synd med hinanden!

FAUST. Hvor dybt det bruser og hvor klart det klin-
 saa Glasset drages fra min Mund med Magt! [ger,
 Alt Kirkeklokkeklangens dumpe Takt
 om Paaskemorgens Gry sit Budskab bringer,
 og Koret stemmer op den trøsterige Sang,
 som før fra Engles Mund i Gravens Skygge klang,
 Besegling af den nye Pagt!

KOR AF KVINDERNE.

Kostelig Salve
 vi paa hans Legem gød,
 tvættet og lagde
 ned det i Gravens Skjød,
 hyllet saa blødt i
 Linet det linde;
 ak! og nu kan ej
 Kristus vi finde.

KOR AF ENGLENE.

Krist er opstanden!
 Fryd Dig! den prøvende,
 Kjærlighed øvende,
 Hjertet bedrøvende
 Strid er bestanden!

FAUST. O, skønne Toner, ti! Min Sjæl kun mattes
 og flagrer træt sig i sit Jordlivs Garn.
 Svæv did, hvor I af bløde Hjerter skattes.
 Jert Budskab hører jeg, men Troen fattes.
 Miraklet er jo Troens Yndlingsbarn.
 Mod hine Sfærer tør jeg ikke drage,
 hvorfra det hulde Budskab Vejen fandt.
 Og dog, til denne Klang fra Ungdomstiden vant,
 den kalder ogsaa nu til Livet mig tilbage.
 Før daled Himlens Fryd og Himlens Fred
 paa Klokkeklangens Bølger til mig ned;

sin dybe Alvorsro Sabbathen sendte,
 og Bønnens Andagt paa min Læbe brændte.
 En hellig Følelse, en mægtig Trang
 da drev mig ud i Skov og Mark og Vang,
 og medens Taarer blændede mit Blik,
 en nyfødt Verden i min Sjæl opgik.
 Den Sang bebuded Vaarens friske Kranse,
 den muntre Leg, hvor jeg mig tumled frit.
 Nu kommer Barndoms minderne og standse
 mig i mit sidste, alvorsfulde Skridt.
 Ton atter, Englesang! Din Røst jeg fatter!
 Min Taare rinder, Jorden har mig atter!

KOR AF DISCIPLENE.

Har han af kuende
 Gravnat sig hævet,
 er mod det luende
 Lysvæld han svævet,
 er han den skabende
 Glæde, den rene, nær —
 lod han os tabende
 Haabet alene her,
 Gjensyn os nægtende,
 længselsfuldt smægtende —
 Mester! da græde
 vi ved din Glæde!

KOR AF ENGLENE.

Krist er opstanden!
 Gaaer med hinanden
 frejdig mod Livets Krav!
 Griber Jer Vandringsstav,
 virksomt ham prisende,
 Kjærlighed visende,
 Brødre bespisende,
 trøsterigt talende,
 Nøden husvalende —
 da er i al Jer Færd
 Mesteren nær!

Udenfor Porten.

Spadseregængere af alle Stænder drage ud.

NOGLE HAANDVÆRKSSVENDE. Hvor vil I hen?
Hej, stop dog, hej!

ANDRE. Til Jægerhuset gaaer vor Vej.

DE FØRSTE. Til Møllen agter vi at vandre.

EN HAANDVÆRKSSVEND. Aahuset vilde jeg nu fore-

EN ANDEN. Det er for kjedelig en Vej at gaa. [slaa.

BEGGE. Hvorhen gaaer Du?

EN TREDIE. Jeg følger med de Andre.

EN FJERDE. Kom med til Burgdorf! Efter hvad man
er der det bedste Øl, de nysseligste Piger [siger,
og Slagsmaal i en udstrakt Maalestok.

EN FEMTE. Du er og bliver dog en halvgal Svend!

Nu kløer formodentlig dit Skind igjen?

Da sidst jeg var der, fik jeg mer end nok.

EN TJENESTEPIGE. Nej, veed Du hvad, nu vender
jeg tilbage.

EN ANDEN. Aa kom, ved Poplerne bestemt han staaer.

DEN FØRSTE. Ja, det skal jeg svært til Hjerte
Det er jo stadigvæk med Dig han gaaer; [tage!
kun Dig han vil i Dansen svinge.

For mig er den Fornøjelse kun ringe.

DEN ANDEN. Men han har Følgeskab, det troer jeg
Krøttoppen — det fortalte han mig sidst. [vist:

STUDENTER. Hej, hvor de smukke Pigebørn har
Hr. Broder, kom! med dem maa vi ikast. [Hast!

Et stærkt Glas Øl, en Røgtobak, som bider,
en Terne i sin Puds, er Ting, som nok jeg lider.

BORGERDØTRE. Nej, se engang de vakre Knøse!
Det er en Skam at se dem saadan gaa;
det bedste Følgeskab de kunde faae,
og render efter den Slags Tøse!

ANDEN STUDENT til den første. Gaa ej saa rask! Her
bagved os sig nærmer
to Pigebørn, som nok jeg hilse vil.
Den Ene af dem er jeg Nabo til,
og — mellem os — jeg lidt for Pigen sværmer.

Saa ærbart vandre de afsted,
men gi'er os dog nok Lov at følge med.

FØRSTE. Nej, fornemt Selskab har mig aldrig moret.
Kom hurtig nu, vi taber ellers Sporet.
Den Haand, der Lørdag fører Kosten rap,
er Søndag bedst til Kjærtegn og til Klap.

EN BORGERMAND. Den ny Borgmester er mig lidt
Nu, han er valgt, nu seer man det først rigtig. [for vigtig!
Og hvad har Byen saa ved Byttet tjent?
Nej, Tiderne forværres mer og mere,
og vi maa større Lydighed præstere
og større Skatter, end vi før har kjendt.

EN TIGGER synger.

I gode Herrer, skønne Fruer,
med Stadsen fin og Kinden rød,
I sikkert ej en Stakkel skuer
idag og lindrer ej hans Nød!
Forgjæves ej min Lire lyde!
Kun den er glad, som gi'er med Lyst.
Den Hviledag, som Alle nyde,
den bringe ogsaa mig en Høst.

ANDEN BORGERMAND. Det Bedste, som jeg veed
paa Søn- og Helligdage,
er en Passiar om Krig og Mord og Brand,
naar nede, langt fra os, i Tyrkens Land
for Alvor paa hinanden fat de tage.
Man staaer ved Vindvet, tømmer glad sit Glas
og seer paa Skibene, som ned ad Floden glider;
saa gaar man hjem om Aften veltilpas
og priser Fred og Fredens Tider.

TREDIE BORGERMAND. Den Mening, Nabo, kan
jeg ganske dele.
For mig maa gjerne Alting sammen ramle,
med største Ro betragter jeg det Hele,
naar blot hos os det bliver ved det Gamle.

EN GAMMEL KJÆLLING til Borgerdøtrene. Nej, se hvor
pyntede, de søde Smaa!
Naa, I vil faae Beundrere i Flok!
Blot ej saa knibske! Jeg forstaaer Jer nok
og vidste mulig Raad for hvad I tænker paa.

FØRSTE BORGERDATTER. Agathe, skynd Dig!

Hvor Saamange gaa,

er Omgang med en saadan Trolkvind farlig.

Hos hende Sankt Andreas' Nat jeg saae
min Fremtids-Kjæreste skinbarlig.

ANDEN. Mig viste hun ham i et slebet Spejl;
han ligned en Soldat med kjække Miner.
Jeg søger ham bestandig, hvor jeg triner,
men hidtil er min Søgen slaet fejl.

SOLDATER.

Borge med Taarn og
knejsende Tinde,
Piger med Trods og
Stolthed i Sinde
lysted mig vinde!
Kjæk er min Idræt,
herlig min Løn!

Vore Trompeter,
samlende Skaren,
gjalde til Fester,
kalde til Faren.
Det er et Liv, der
huer de Kjække!
Piger og Borge
Vaaben maa strække.
Kampen er haard, men
Byttet er vort!
Krigeren drager
videre bort.

Faust og Wagner.

FAUST. Fra Is befriet er Floder og Bække
ved Vaarens hulde, livsalige Magt;
alt grønnes Dalen i Haabets Dragt;
den gamle Vinter maa søge Dække
i Bjergets Kløft paa sin vilde Jagt.
Derfra den sender som Vredestegn
afmægtige Hagelbyger stride
i Striber over den grønnende Egn.

Men Solen taaler ej mer det Hvide;
 Grøde og Frembrud allevegne,
 Alting vil den med Farver tegne;
 dog, Blomsterpragten, som endnu fattes,
 af pyntede Mennesker maa erstattes.
 Vend Dig paa disse Bakker tilbage
 mod Byen og se de Masser, der drage
 ud af den mørke, alvorlige Port, —
 en broget Skare, et Festtog stort.
 De sole sig Alle med Velbehag;
 de fejre Herrens Opstandelsesdag:
 thi selv er de opstandne paany;
 fra lave Huse og mørke Stuer,
 fra Slid, som sløver, fra Kaar, som kuer,
 fra trange Gader i kvalme By,
 fra trykkende Tage og skyggende Gavle,
 fra Kirkernes gamle, ærværdige Nat
 er de Alle bragte for Lyset brat.
 Se blot, se, hvor iltre, hvor travle
 de trænge sig frem i glade Klynger,
 og muntre Snekker paa Floden gynger.
 Den sidste Baad, som fra Stranden glider,
 tynges til Rælingen ned af sin Fragt,
 og selv paa Bjergenes fjerne Sider
 skimter jeg Gjæster i broget Dragt.
 Alt hører jeg Landsbyens Støj og Stimmel.
 Ja, her er Folkets sande Himmel,
 glade juble de højt mod Sky;
 Menneske føler jeg her mig paany.

WAGNER. Med Jer, Hr. Doktor, her at gaa,
 er mig en Fordel og en Ære,
 alene vilde her jeg nødig være,
 fordi jeg nemlig hader alt det Raa.
 Fiol- og Keglespil og Skraal og Banden
 mit Øre saarer med en pinlig Klang;
 de støjer, som de var besat af Fanden,
 det kalder de for Glæde og for Sang.

BØNDER UNDER LINDEN. Dans og Sang.

Og Hyrden pynted sig til Dans
 med broget Jakke, Baand og Krans;
 saa kjønt det monne klæde.

Alt var der fuldt om grønne Lind,
 og Alle dansed ud og ind,
 ohej! med Sang
 til Strengelagens Klang
 saa flinkt de Dansen træde!

Som hurtig frem han trænge vil,
 han støder til en Pigelil
 i Dansens tætte Kjæde.
 Den raske Pige sagde: „Lær
 en Smule mere høvisk Færd“ —
 ohej! med Sang
 til Strengelagens Klang! —
 „naar Du er her tilstede!“

Men ind i Kredsen kom han snart,
 og Pigen svinged han med Fart,
 med Gammen og med Glæde.
 Hun blev saa rød, han blev saa varm,
 med Bryst mod Bryst og Arm i Arm,
 ohej! til Sang
 og Strengelagens Klang
 saa flinkt de Dansen træde!

„Nej, kom mig ej saa nær, thi alt
 saamangen Mø har dyrt betalt
 sin Glæde og maa græde!“
 Han lokked hende dog iløn,
 og lydt det lød fra Linden grøn;
 ohej! med Sang
 til Strengelagens Klang
 saa flinkt de Dansen træde!

EN GAMMEL BONDE. Hr. Doktor, det er kjønt af
 at I os ej idag forsmæder, [Jer,
 men, skjøndt I er en højlærd Mand,
 dog midt i Folkevrimlen gaer.
 Saa tag da nu vort bedste Krus,
 hvori vor bedste Drue skummer.
 Gid ej alene Eders Tørst
 maa slukkes af den Drik, det rummer:

gid hver en Draabe, vi Jer række,
en Dag til Eders Dage lægge.

FAUST. Jeg takker Jer og gjør Besked,
og ønsker Jer alt Godt, jeg veed.

Folk samle sig om dem.

DEN GAMLE BONDE. Ja, det var Ret, at I til os
paa denne Glædens Dag kom hid,
I, der saamangen Sorgens Dag
har delt med os i fordums Tid.
Saamangen her staaer karsk og sund,
hvem Eders salig Fader næsten
har revet ud af Dødens Mund,
da han tilsidst fik Bugt med Pesten.
Fra Hus til Hus, skjøndt ung af Aar,
I gik og lindred Syges Nød;
som Lig blev Mange baaret bort,
men I gik fri for Sot og Død,
og mangel Prøve holdt I ud,
thi Hjælperen fik Hjælp fra Gud.

ALLE. Han leve, den erfarne Mand,
at end han længe hjælpe kan!

FAUST. Bøj Jer for Ham deroppe, mine Venner,
som Hjælp os lærer og som Hjælp os sender.

Han gaaer videre med Wagner.

WAGNER. Hvor maa dit Bryst ej svulme, store Mand,
ved her at se, hvor alle Folk Dig hylde!
Lyksalig Den, der af sin Kundskabsfylde
en saadan Fordel drage kan!
Forældre vise Dig til deres Smaa,
kun Dig man taler om, kun Dig man sandser,
Dig vil man se, Dig vil man hilse paa;
Musiken holder op og Dansen standser,
og smukt i Række stille de sig Alle,
ja, næstendels paa Knæ for Dig de falde,
som var det selve Hostien, de saae.

FAUST. Endnu blot nogle Skridt til Stenen der!
Her efter Vandringen os Hvilen lønner.
Tidt sad jeg tankefuld og ene her
og spæged mig med Fasten og med Bønner.

Mit Haab var rigt, min Tro var stærk,
 med Suk og Taarer bad jeg Herren om
 at sætte Grænser for sin Straffedom
 og standse Landfarsotens Morderværk.
 Som Haan og Spot mig Mængdens Bifald lyder.
 Var Dig mit Indre aabenbart, da vilde
 Du se, at Søn og Fader ikkun ilde
 fortjene den Berømmelse, vi nyder.
 Min Fader var en stille Hædersmand;
 Naturens Løndom stræbte han at raade
 med ærligt Sind, men paa sin egen Maade,
 i løse, lunefulde Paafunds Band.
 Han var i Samlag med Adepter,
 forfarne i den sorte Kunst,
 og kogte Sejd i Røg og Dunst
 ved Hjælp af Formler og Recepter.
 Som dristig Bejler da den røde Løve
 i lunkne Bad med Lilien parret blev,
 hvorpaa med Flammer man, som mystisk Prøve,
 fra Brudeseng til Brudeseng dem drev.
 Naar da med Farver gule, blaa og røde
 den unge Dronning frem i Glasset kom,
 var Midlet fundet — men de Syge døde,
 og hvem der kom sig, spurgte Ingen om.
 Langt mer end selve Pesten kunde hæрге,
 har her i disse Dale, disse Bjerge
 vor Helvedblanding Døden Offer bragt.
 Selv har til Tusinder jeg Drikken rakt;
 de visned hen — jeg lever og maa høre,
 at Morderne de nu til Frelsens Engle gjøre.
 WAGNER. Hvordan kan dette Jer bedrøve?
 En ærlig Mand gjør Nok for Andres Tarv
 ved punktlig og korrekt den Kunst at øve,
 han overdraget fik som Arv.
 Har Du som Yngling holdt din Faer i Ære,
 saa har Du gjerne lyttet til hans Lære;
 kan Du som Mand din Videnskab berige,
 kan endnu højere din Søn jo stige.
 FAUST. Lyksalig Den, der endnu haabe kan
 fra dette Tvivlens Hav at naa i Havn;

hvad ej man veed, just dertil trængte man,
 og hvad man veed, er ej til Gavn.
 Dog, lad ej Vemod over Slægtens Nød
 forbitre os de skønne Øjeblikke!
 Se blot, hvor smukt i Aften solens Glød
 de grøntomgivne Hytter ligge!
 Den daler, Dagen helder allerede:
 til andre Egne vil sit Lys den sprede;
 o, hvi kan Vinger ej fra Jord mig hæve,
 at efter den i Flugt jeg kunde svæve!
 I evigt Aftenskær mit Blik da skued
 den stille Verden hvile for min Fod,
 hver Dal var mørk og hver en Fjeldtind lued,
 og Bækkens Sølv flød ud i gyldne Flod.
 Ej hemmed Bjerg og Kløft min stolte Flugt,
 en Guddom lig jeg svæved i det Høje.
 Med hellig Undren skuer alt mit Øje
 det aabne Hav med Fjord og Vig og Bugt.
 Nu dølger sig tilsidst Gudindens Pande;
 men atter griber mig min Higen brat,
 jeg flyver atter did mod Lysets Lande,
 foran mig Dag, bagved mig Nat,
 foroven Himlens Hvælv, fornedet Havets Bølge.
 En dejlig Drøm ... nu svandt det sidste Skær!
 Ak, Kjødet savner Vinger til at følge
 med Aandens Vinger paa den høje Færd.
 Dog har Enhver en medfødt Trang,
 der fremad vinker os og opad kalder,
 naar højt i Luften Lærkens Sang
 som en usynlig Klokke gjalder,
 naar Ørnens brede Vinge løfter
 den over granbevoxne Kløfter,
 og Tranen over Hav og Land
 hensvæver imod Hjemmets Strand.

WAGNER. Jeg kjender selv til Griller sommetider;
 af den Slags Længsel dog jeg ikke lider.
 Man seer sig hurtig mæt paa Skov og Mark,
 og aldrig ønsked jeg mig Fuglens Vinger.
 En bedre Glæde synes mig det bringer
 at læse Bog paa Bog og Ark paa Ark.

Nej, aldrig har en Sommerdag jeg kjendt
saa dejlig, som en Vinternat kan være,
og ruller Du saa op et gammelt Pergament,
kan Du af Himlen selv ej Mer begjære.

FAUST. Du kjender kun den ene Drift og Lyst;
gid ingensinde Du den anden ane! —

Ak, tvende Sjæle huses i mit Bryst,
og ej de vandre vil ad samme Bane.
Den ene klamrer sig i Sandserus
til Verden fast med kraftige Organer;
den anden hæver sig fra Jordens Grus
didop, hvor Sjælen søger sine Ahner.
O, er der Aander i den høje Luft,
som mellem Jord og Himmel Sceptret svinger,
saa stiger ned fra Eders gyldne Duft
og til et nyt, mangfoldigt Liv mig bringer!
Ja, var en Tryllekaabe i mit Eje,
som bar mig trindt paa Jord de vide Veje,
ej bytted jeg den bort for rigest Dragt,
ej for et Kongeskrud med Herskermagt.

WAGNER. Man ikke frem den velbekjendte Skare,
som sig i Jordens Dunstkreds breder
og som fra hver en Kant bereder
os Mennesker mangfoldig Fare.

Fra Norden bide de med skarpen Tand
og slikke Dig med pilehvasse Tunger;
fra Østen hærge de med Tørkens Brand
og nære sig af dine Lunger;
fra Syden plåge de med Ørknens Tørst,
og deres Flammer paa din Isse gløde;
fra Vesten vederkvæge de Dig først,
men drukne siden Dig og Markens Grøde.
Din Kalden lyde de med Skadefryd,
og Form som Himlens Sendebud de tage,
de hviske sledsk og sødt med Englelyd,
imens de lyve og bedrage.

Men lad os gaa! Alt skrider Natten frem,
i Dalen ligger Taagen klam og graa.

Om Aftenen først man skjønner paa sit Hjem. —

Men hvad er det, Du staaer og stirrer paa?
Hvad griber saa i Skumringen dit Sind?

FAUST. Seer Du den sorte Hund, der kredser ud og
ind?

WAGNER. Den har jeg længe seet. Er den maaske
saa vigtig?

FAUST. Hvad troer Du vel det er? Betragt den rigtig!

WAGNER. En Pudel, der har tabt sin Herres Spor
og vimser om, forknyt og bange.

FAUST. Men se, hvordan den sig omkring os snoer
i Kredse, der blier mer og mere trange.

Og om jeg ikke fejler, skinner
en Stribe Ild, hvorhen den gaer.

WAGNER. En Skuffelse dit Syn forblinder;
det er en Pudelhund med sorte Haar.

FAUST. Mig tykkes, at han hilder i en Snare
vor Fod og til Fordærv dens Vandring vender.

WAGNER. Jeg seer ham raadvild hid og did at fare,
fordi han træffer To, han ikke kjender.

FAUST. Alt mindskes Kredsen, se han nærmer sig!

WAGNER. Nu seer Du selv, det var en Hund og ej
et Spøgelse, vi mødte paa vor Vej.

Han knurrer, Jorden med sin Hale fejer
og lægger sig, som alle Hunde plejer.

FAUST. Naa kom, følg med os, stakkels Dyr!

WAGNER. En saadan Pudel er en morsom Fyr.
Saasnart Du stille staaer, sin Fart han stopper;

Du lokker, og han op imod Dig hopper;
hvad Du la'er falde, han Dig atter bringer
og efter Stokken flux i Vandet springer.

FAUST. Ja, Du har sagtens Ret. I dens Natur
ej Spor af Aand; det Hele kun Dressur.

WAGNER. En Hund, naar den er vel dresseret,
kan more selv en Mand, som har studeret.

Studenternes lærvillige Skolar

fortjener vel den Gunst, Du viist den har.

De gaae ind ad Byens Port.

Studerekammer.

FAUST træder ind med Pudelen.

I Mulm og Mørke nu sig dækker

den Mark, jeg nylig har forladt,
 og Sjælens bedste Kræfter vækker
 den stille, stemningsrige Nat.
 Slukt er den Brand, som Attraa tænder,
 den vilde Drift har raset ud;
 i Kjærlighed sig Sjælen vender
 mod Jordens Slægter og mod Gud.

Vær stille, Pudel! rend ikke frem og tilbage!
 Hvad snuser Du efter ved Tærskelen der!
 Bag Ovnens rolig Du Plads skal tage!
 Min bedste Pude gi'er jeg Dig her.
 Som Du mored mig hist paa de bakkede Veje
 med Hop og Spring, som Du kunde bedst,
 saa tag til Gjengjæld nu min Pleje
 som en velkommen, stilfærdig Gjæst.

Naar Lampen atter venligt brænder
 i Cellens fredelige Vraa,
 sig selv igjen vort Hjerte kjender,
 og Livets Pulse roligt slaa.
 Ej Lystens Syner længer gjække,
 og Haabet sætter Blomst igjen;
 man længes frem mod Livets Bække,
 mod Livets friske Kilde hen.

Knur ikke, Pudel! Til de Toner, som gribe
 min Sjæl og fylde den med unævnelig Fryd,
 passe kun daarlig de dyriske Lyd.
 Vel veed vi, at Mennesker gjerne bjæffe og pibe
 af det, som de ikke forstaa,
 og knurre af det, som er skjønt og godt,
 fordi det er dem besværligt blot;
 vil Hunden nu gjøre ligesaa?

Men ak, jeg føler, at hvor gjerne jeg vilde,
 ej rinder Stemningen mere fra Brystets Kilde.
 Men hvi maa Strømmen saa brat tørres hen
 og vi forsmægte af Tørst igjen?
 Det kjender jeg af mangfoldig Erfaring!

Dog denne Mangel kan vi erstatte;
 det Overjordiske lære vi skatte
 og længes efter en Aabenbaring;
 men ej er der nogen skjønnere kjendt
 end den i det nye Testament.
 Her slaaer jeg op den gamle Bog;
 Grundtexten vil med ærlig Flid jeg tyde
 og se, hvorledes Skriftens Tanker lyde,
 omsatte i mit kjære tydske Sprog.

Han slaaer op i en Bog og begynder at arbejde.

Der skrevet staaer: „Fra først af Ordet var.“
 Her alt jeg standse maa og æske Svar.
 Saa højt kan dog umuligt Ordet sættes;
 urigtig er min Tydning og maa rettes.
 Om ellers Aanden ret mig hjælpe vil,
 der skrevet staaer: „Fra først var Tanken til.“
 Ved denne første Linie maa vi hvile,
 at ikke Pennen skal sig overile.
 Har Alt sit Ophav da fra Tanken havt?
 Der skulde staa: „Fra først af var der Kraft.“
 Dog alt imedens disse Ord jeg skriver,
 jeg føler grant, at derved ej jeg bliver.
 Nu hjælper Aanden mig! Nu veed jeg Raad
 og skriver trygt: „Fra først af var der Daad.“

Vil heller Du være herinde end ude,
 Pudel, saa hold op med at tude!
 En saadan forstyrrende Stuefælle
 taaler jeg ikke, det kan jeg fortælle,
 og bliver Du ved
 paa samme Led,
 maa En af os gaa, det ender det med.
 Nødig krænker jeg Gjæstfriheds Bud,
 men Døren er aaben, om Du vil ud.
 Men hvad maa jeg se!
 Kan Sligt naturligt ske?
 Er det Skuffelse? er det Virkelighed?
 Hvor bliver min Pudel lang og bred!
 Hvor svulmer den op!

Det er ej længer en Hundekrop!
 Tog jeg et Spøgelse hjem i min Stue?
 En Nilhest ligner den! Øjnene lue,
 Gabet griner med graadige Tænder!
 Vent blot lidt! Det Troldtøj jeg kjender!
 En saadan Skifting fra Helvedes Rige
 maa for Salomons Nøgle vige.

AANDER ude paa Gangen.

Derinde En er fangen!
 Følg ham ikke, bliv paa Gangen!
 Gamle Lurifax
 sidder som Ræv i Sax.
 Men giv Agt!
 Svæv her og der,
 svæv fjern og nær,
 saa bryder han Tvangens Magt!
 Vær ved Haanden,
 hvis I kan hjælpe ham ud af Vaanden!
 I veed, han mored os mangelund
 og hjalp os mangan en farlig Stund.

FAUST. Først Hjælp jeg henter
 hos Formlen for de fire Elementer:

Salamander skal skinne,
 Undine fremglide,
 Sylfe forsvinde,
 Kobold sig vride!

Hvo ej er kjendt
 med hvert Element,
 de Enkeltes Magt,
 deres samlede Pagt,
 kan Hersker ej være
 i Aandernes Sfære.

Forsvind i Flammen,
 Salamander!
 Flyd brusende sammen,
 Undine!

I Meteorglans Du fremtrine,
 Sylfide!
 Bring Hjælp i Hus itide,
Incubus! Incubus! Jord-Element!
 Viis Dig, saa er Besværgelsen endt!

Ingen af dem
 kan jeg faae manet af Dyret frem.
 Det ligger ganske roligt og griner.
 Men bi! der venter Dig værre Piner!
 Nu skal jeg mane
 stærkere Aander frem som din Bane.

Er Du et Kryb
 fra Helvedes Dyb,
 saa se da Tegnet her, det høje,
 for hvilket de sorte Skarer sig bøje,
 der evigt i Helvedes Hede tørster!

Nu svulmer han op og rejser Børster.

Forvorpne Skabning af Skændsel og Skam!
 Tør Du vel trodse Tegnet paa ham,
 som kjender ingen Fødselsstund,
 som nævnes ej af nogen Mund,
 som er gennem alle Himle gydt,
 hvis Blod for Niddingshaand har flydt?

Henne bag Ovnens Kant
 svulmer han op til Elefant;
 hele Rummet fylder hans Krop,
 og hen som i Taage den flyder.
 Stig nu ikke mod Loftet op!
 Ned for min Fod! din Mester byder!
 Du seer, jeg ej forgjæves truer.
 Jeg svider Dig med hellige Luer!
 Vogt Dig og gys
 for det trefold glødende Lys!
 Vogt Dig og gys
 for min sidste, min stærkeste Kunst!

MEFISTOFELES træder, idet Taagen spreder sig, frem bag Ovnens,
klædt som en vandrende Skolast. Hvortil den megen Larm?
hvad ønsker I, med Gunst?

FAUST. Saa det var altsaa Pudlens Kjerne!
En vandrende Skolast! Nu maa jeg le.
MEFISTOFELES. Min Hyldest først til Videnskabens
I lod mig svede grundigt nys, o ve! [Stjerne!]

FAUST. Hvad hedder Du?
MEFISTOFELES. Og derom spørger I,
en Mand, der Ordet saa foragter,
der altid gaaer det tomme Skin forbi
og ikkun Tingens Væsen eftertragter!

FAUST. Hos Jer, I Herrer, Navnet tidt fortæller,
hvad Eders Væsen er, og hvad I gjælder;
„Fordærver“, „Løgner“ eller „Fluegod“ —
man læser Jer Natur af Navnet ud.
Nuvel, hvem er Du da?

MEFISTOFELES. En Del af hine Kræfter,
ved hvem den Skjæbne hefter,
at de maa virke Godt, skjøndt Ondt de stræber efter.

FAUST. Den Gaades Løsning ej jeg mægter.

MEFISTOFELES. Jeg er den Aand, som overalt for-
nægter!

Og det med Ret: thi Alt, hvad der til Liv fremstaaer,
fortjener kun, at det igjen forgaaer.
Langt bedre da, om Ingenting var til.
Derfor er Undergang og Synd og hvad I vil
af det, der er som Ondt blandt Jer erkjendt,
mit egentlige Element.

FAUST. Du kalder Dig en Del, skjøndt hel Du for mig
staaer?

MEFISTOFELES. Beskeden Sandhed Du at høre
som Menneske Du vel den Tro maa dele, [faer:
at Eders Narreverden er et Hele.
Jeg er en Del af Delen, som engang
var Alt: af Mørket, hvoraf Lyset sprang,
det stolte Lys, som nu fra Rummet brat
fortrænge vil sin gamle Moder Nat.
Det lykkes ej; hvormeget end det stræber,
ved Legemer det dog bestandig klæber.

Fra dem det strømmer, dem det Skjønhed skjænker,
af dem det hemmes i sin raske Fart;
og derfor i mit stille Sind jeg tænker,
det ogsaa gaaer med dem til Grunde snart.

FAUST. Dit Kald har jeg nu Rede paa!
I Stort at skade ej Du evner;
saa prøver Du det i det Smaa.

MEFISTOFELES. Selv der man mig kun lidet levner.
Det Noget, som mod Intet op sig stiller,
jeg mener denne plumpe Verden her,
jeg aldrig kommer ret paa Livet nær,
hvormange Puds jeg saa den spiller.
Trods Jordskjælv, Vandflod, Storm og Brand
i Fred dog hviler Hav og Land!
Og Dyrs og Menneskers fordømte Slægt,
det Utøj er der Ingenting, som skader.
Skjøndt alt jeg har begravet Myriader,
bestandig ruller Blodet friskt og kjækt.
Saaledes gaaer det i en evig Kjøre!
I Luft, i Vand, i Jord sig røre
utalte Kim, som spire frem
i Tørt og Vaadt, i Varmt og Koldt!
Hvis ikke selv jeg havde forbeholdt
mig Flammen, var jeg uden Hus og Hjem.

FAUST. Din kolde Djævvlekle Du knytter
mod Skaberdriftens store Værk.
Dens Virkekraft er sund og stærk,
og lidet kun din Rasen nytter!
Se til, en anden Dont at finde,
Du Kaos' underlige Søn!

MEFISTOFELES. Det Raad jeg lægge skal paa Sinde.
Men nok om det. Jeg har en Bøn:
tillader Du, jeg maa forsvinde?

FAUST. Hvad tjener dette Spørgsmaal til?
Nu veed jeg jo, hvad Du har inde;
besøg mig kun, saa tidt Du vil!
Her seer Du Vindvet, Døren der,
en Skorsten hist, hvis den Du foretrækker.

MEFISTOFELES. Ja, rentud sagt — der findes Noget
som mig en lille Sten i Vejen lægger:

[her,

ved Eders Tærskel er en Drundefod.

FAUST. Er det mit Pentagram, som røver Dig dit
Men siig mig da, Du Søn af Helved, [Mod?
hvorledes kom Du ind, naar Du for Tegnet skjælved?
Hvordan blev slig en Aand ved Næsen tagen?

MEFISTOFELES. Se selv! en Linie d'er er ikke rigtig
saa Vinklen ikke ret er lukket til, [dragen,
den d'er, som vender ud mod Gangen.

FAUST. Der har Tilfældigheden vundet Spil!
Du altsaa nu hos mig er fangen?
Og Lykketræf har drevet hele Værket!

MEFISTOFELES. Da Pudlen rendte ind, den Intet
Men nu er Djævlén fangen i en Sæk [mærked.
og kan ej længer slippe væk.

FAUST. Men gennem Vindvet? lykkes det ejheller?

MEFISTOFELES. For Djævle som for Spøgelser det
at vi maa ind og ud ad samme Vej. [gjælder:
Det Første staaer os frit, det Andet ej.

FAUST. Saa selv i Helved gjælder Ret og Love?
Fortræffeligt! Saa kunde vel en Pagt
med Jer at slutte man endogsaa vove?

MEFISTOFELES. Hvert Ord, hver Tøddel staaer ved
ifald med os Du slutter en Kontrakt. [Magt,
Men nærmere Forklaring er nødvendig,
og dertil er min Tid mig nu for kort;
nu beder jeg Dig saa indstændig:
lad mig faa Lov at slippe bort.

FAUST. Hvorfor vil Du saa hurtig Afsked tage?
Fortæl mig Et og Andet, som Du veed.

MEFISTOFELES. Nej, slip mig nu! Jeg kommer snart
saa skal jeg give Dig om Alt Besked. [tilbage;

FAUST. Husk paa, at jeg har ikke lagt den Snare,
hvori Du glat er gaet, uden Tvang.
Hvo Djævlén holder, lade ej ham fare!
Han fanges ej saa let en anden Gang.

MEFISTOFELES. Naa, som Du vil! Velan, parat jeg
Saalænge som Du ønsker, skal jeg blive; [staaer!
men paa det Vilkaar dog, at Lov jeg faaer,
med mine Kunster Tiden at fordrive.

FAUST. Ret gjerne! Deri just jeg finder Smag,
saafremt din Kunst er parret med Behag.

MEFISTOFELES. I denne ene Time skal Du nyde
 en større Sandsefryd, end Dig kan byde
 det trevne Hverdagsliv i Aar og Dag.
 Hvad fagre Aander yndigt synge,
 de Billeder, de broget slynge,
 er ej et indholdsfattigt Tidsfordriv:
 paa Vellugtsbølger skal Du saligt vugges,
 din Smags Begjær af Safters Sødme slukkes,
 din Følelse omslutte Alt med Liv.
 Ej Forberedelse der hører til.
 Begynd, I Aander! nu Jert Skuespil!

AANDER.   Brist nu, Du dunkle
                   hvælvede Bue!
                   Skjønnere skue
                   Ætherens Lue
                   venligt herind!
                   Viger, I dunkle
                   Skyer, som skygge!
                   Stjerner skal funkle,
                   mildere Soles
                   dæmrende Skin.
                   Henover Vangens
                   blomstrende Smykke
                   himmelske Sønners
                   luftige Skarer
                   svævende farer,
                   higende Bønners
                   Attraa paa Sangens
                   Vinger dem følger.
                   Flagrende bølger
                   Baandene brede
                   henover svale
                   Grotter, som dølgør
                   Elskendes Tale,
                   Elskendes Tanker,
                   Kjærligheds Rede.
                   Spirende Ranker!
                   Svulmende Drue
                   brister og gyder

ud i Kaskader
 Saften som flyder
 henover rene,
 funklende Stene.
 Se, deres Lue
 glansfuldt sig bader!
 Vinfloden breder
 ud sig til Søer,
 former og freder
 smilende Øer.
 Vugget af Voven
 venligt de hvile,
 medens foroven
 Aanderne ile
 mod dem og svinge
 fro deres Vinge,
 høre fra Streng
 Tonerne klinge,
 skue paa Enge
 Dansendes Ringe.
 Nogle mod Øen
 strømme i Klynge,
 Andre i Søen
 svømme og gyng
 eller de hæve
 Vingen og svæve
 did mod den fjerne
 vinkende Stjerne,
 did, hvor de havne
 Alle og favne
 Alt, hvad de savne —
 Kjærligheds Væld.

MEFISTOFELES. Han slumrer! Det var ret, I flinke
 Alt Søvn
 den ham i sine Arme slutter! [Gutter!
 For den Koncert er jeg i Eders Gjæld.
 End er Du ej den Mand, der Djævlen fængsler!
 Omspind ham nu med Drømmens søde Længsler
 og led ham vild i Eders Trylleland!

Men for at bryde denne Tærskels Band
 behøver jeg en Rottetand.
 Dog skal Besværgelsen ej lang jeg gjøre;
 der pusler en, og han skal strax mig høre.

Jeg, Herren over alle Mus,
 Skrubtudser, Rotter, Fluor, Lus,
 frem maner jeg Dig her, min Slave,
 og byder Dig ved Tærsklen der at gnave,
 paa Pletten, som jeg har med Olie vædet. —
 Ret saa! Han møder flux paa Stedet!
 Nu rask til Værket! Spidsen, som mig binder,
 Du lige foran, der ved Kanten, finder.
 Endnu et Bid! Saa — herligt! Tak, min Ven! —
 Drøm nu, min Faust, indtil vi sees igjen!

FAUST *vaagner*. Ak, atter er til Skuffelse jeg vækket!
 Det hele Aandesyn var Andet ej,
 end at en Drøm om Djævlen har mig gjækket,
 og at en Pudel løb sin Vej.

Studerekammer.

Faust. Mefistofeles.

FAUST. Hvem der? Kom ind! Igjen en kjedsom Gjæst,
 som vil med Snak mig gjøre Tiden lang.
 Kom ind!

MEFISTOFELES. Ja — siig det blot for tredie Gang!

FAUST. Kom ind da!

MEFISTOFELES *træder ind*. Saadan lider jeg Dig bedst.
 Jeg haaber nok, vi To skal Venner blive!
 Thi just for dine Griller at fordrive
 i Junkerdragt jeg møder her,
 i gyldenbræmmet Kofte rød,
 med Kappe paa af Silke blød
 og i min Hat en Hanefjer,
 en Kaarde, lang og spids, ved Lænd.
 Og nu jeg raader Dig, min Ven:
 ifør Dig flux den samme Dragt,

at Du kan, frank og uforsagt,
dog eengang faae paa Livet smagt.

FAUST. I hvilken Klædning end jeg tager paa
vil Jordelivets trange Baand mig snære.

Til Leg er jeg for gammel og for graa,
for ung til Intet mere at begjære.

Hvad har vel Verden mer for mig tilbage?
Forsage skal Du! skal forsage!

Det er den evigt samme Melodi,
som alle Døgnets Timer hæst gjentage,
vort Livs evindelige Litani,

Tilværelsens ustandselige Klage.

Hver Morgen, naar jeg vaagner, maa jeg grue
ved Tanken om, at jeg igjen skal skue

en Dag, som ikke bærer i sin Favn
Bod for et eneste af mine Savn,

som under tusind snevre Hensyn kvæler
endog den mindste Anelse om Lyst

og under alskens tomme Sysler stjæler
den Skaberdrift, der hviler i mit Bryst.

Ja, selv naar Natten over Jord sig sænker,
uroilig paa mit Leje jeg mig strækker;

selv den mig ingen Hvile skjænker,
og vilde Drømme mig forskrækker.

Den Gud, der i mit Indre boer,
kan Sjælens Kræfter vældigt røre;

men medens indadtil hans Magt er stor,
kan udadtil han Intet gjøre.

Derfor er Livet blevet mig en Pest,
og Døden huer mig af Alting bedst.

MEFISTOFELES. Da var den aldrig dog en helt be-
lejlig Gjæst.

FAUST. O, salig Han, hvem den i Sejrens Glans
en blodig Laurbærkrans om Panden vinder,

og Han, hvem efter vild bacchantisk Dans
den krystet i en Piges Arme finder!

O, var jeg henrykt ramt af Døden brat
den Nat, jeg skued Aandens høje Kraft!

MEFISTOFELES. Dog veed jeg En, der i den samme
Du taler om, ej drak en brunlig Saft. [Nat,

FAUST. Du driver nok Forretning som Spion?

MEFISTOFELES. Ej Alt jeg veed, men dog en god

FAUST. Om dengang Sjælens bitre Klage [Portion.

blev dysset svigefuld til Ro
 af Toner fra de svundne Dage,
 af Mindet om min Barndoms Tro:
 forbander jeg nu Alt, som daarer
 med Skinnets lokkende Behag,
 som Sjælen til et Offer kaarer
 for dette Jammerlivs Bedrag!
 Forbandet Aandens Tillid blind
 til eget Værd og egne Kræfter!
 Forbandet Fænomenets Skin,
 der sig ved vore Sandser hefter!
 Forbandet alle tomme Drømme
 om evigt Navn og evigt Liv!
 Forbandet, hvad vi stolt berømme
 som Vort: vort Gods, vort Barn, vor Viv!
 Forbandet Mammon, naar det ægger
 til dristig Daad med Guldets rødt,
 naar Pudens det tilrette lægger
 til døsig Blund paa Bolster blødt!
 Forbandet Druens Balsamsaft!
 Forbandet Kjærligheds Vidunderkraft!
 Forbandet Haabets Fryd og Troens Fred!
 Forbandet fremfor Alt Taalmodighed! —

AAANDEKOR usynligt.

Ve! Ve!

Sønderbrudt har Du

den skønne Verden

med vældig Haand.

Den styrter med Brag!

En Halvgud gav den det knusende Slag!

Vi drage

Ruinerne over, hvor Intet boer,

og klage

over det Skjønnes forsvundne Spor.

Stor er din Magt,

Du Søn af Jord!

Med større Pragt

Du rejse det Faldne for anden Gang,
 bygge det op i dit eget Bryst,
 at Liv og Lyst
 maa atter gry
 og blomstre paany
 og juble sin Sang
 for anden Gang!

MEFISTOFELES. Det er mine Smaa,
 som synger saa.
 Hør blot, hvor deres kløgtige Raad
 maner til Lyst og Daad!
 Fra den ensomme Vraa,
 hvor Safternes Kredsløb gaaer plat istaa,
 ud, hvor Livets Kræfter sig flokke,
 vil de Dig lokke.

Gjør rask paa denne Leg med Sorgen Ende!
 En Grib, der tærer paa dit Liv, den er.
 I slettest Selskab selv Du vil erkjende,
 at Du er Menneske blandt Mennesker.
 Dog tro blot ej, det er min Mening,
 at Du med Pakket skal Dig more!
 Vel kan jeg ikke regnes blandt de Store,
 men vil med mig Du i Forening
 i Livets Strøm Dig vove ud,
 saa er jeg rede paa dit Bud
 at føre Dig paa Vej, hvorhen
 Du ønsker, som din Følgesvend,
 og røgter jeg min Gjerning vel,
 er jeg din Tjener og din Træl!

FAUST. Hvormed skal jeg betale saa min Gjæld?

MEFISTOFELES. Aa, dermed har Du endnu lang Tids

FAUST. Nej, Djævelen er Egoist, [Frist.
 og naar han viser En sin Gunst,
 gjør han det sikkert ej omsonst.
 Dit Vilkaar maa Du tydeligt forklare;
 en saadan Tjener har sin Fare!

MEFISTOFELES. Jeg til din Tjeneste mig her for-
 og lystrer hvert dit Vink som lydige Svend; [binder

naar hisset atter vi hinanden finder,
gør Du mig samme Tjeneste igjen.

FAUST. Et Hisset skal mig ikke volde Nykker;
gaaer denne Verden først i Stykker,
kan trygt for mig den anden blive til.
Af denne Jord min Glædes Kilde rinder,
og denne Sol paa mine Sorger skinner;
naar deres Lænke ikke mer mig binder,
lad da kun komme, hvad der kan og vil.
Min Hu staaer ikke til at lære,
om hist der kjendes Had og Kjærlighed,
og om der ogsaa i den anden Sfære,
som her paa Jorden, gives Op og Ned.

MEFISTOFELES. Fra dette Synspunkt kan Du Sagen
Slut Pagten nu, og mine Kunsters Kraft, [vove.
Du snarlig kjende skal. Det skal jeg love:
jeg skjænker Dig, hvad Ingen før har havt.

FAUST. Hvad har Du stakkels Djævel vel at skjænke?
Mon Du formaaer at fatte og at tænke
det høje Maal, som Aandens Flugt sig sætter?
Ja — Spise ejer Du, som ikke mætter,
det røde Guld, som kommer og som svinder
og Kvægsølv ligt igjennem Haanden rinder,
et Spil, hvorved man aldrig vinder,
et Pigebarn, som hviler ved mit Bryst
og alt med Øjekast sig til den Næste binder,
Hæderens skjønne Guddomslyst,
der som et Meteor kun flygtigt skinner.
Viis mig den Frugt, der raadner, før den brydes,
og Træer, hvis Løv kun grønnes for en Dag!

MEFISTOFELES. Jeg skræmmes ikke af saa nem en
hvad her Du ønsker, kan med Lethed ydes. [Sag;
Dog kommer der en Tid, min gode Ven,
da vi i Ro vil nyde, hvad vi eje.

FAUST. Den Stund, da jeg paa Nydelsernes Leje
mig slaar til Ro — min sidste vorde den!
Kan Du med Løgn og Smigerkunster snilde
faae vakt hos mig en Gnist af Selvbehag,
kan Du i jordisk Nydelse mig hilde:

da være det min sidste Dag!

Den Pagt jeg slutter!

MEFISTOFELES. Top!

FAUST. Med Haand og Mund!

Hvis jeg til Øjeblikket siger:

o, dvæl endnu, Du skønne Stund! —

da som din Fange ned jeg stiger

med Dig til Underverdens Riger.

Da lad kun Dødningklokken gjalde,

da er Du for din Tjenest fri,

lad Uhret staa, dets Viser falde,

for mig er Tiden da forbi!

MEFISTOFELES. Betænk det vel! — vi glemmer ik-

FAUST. Og dertil er Du i din fulde Ret. [ke let.

Ej Overmod mig til min Handling driver,

thi hvor jeg stedes, Træl jeg er og bliver;

om jeg for Dig, om jeg for Andre træller,

i mine Tanker ligemeget gjælder.

MEFISTOFELES. Endnu idag jeg skal min Iver stor
som Tjener vise ved Jert Doktorgilde. —

Blot Et endnu! — Jeg gjerne eje vilde,

for Livs og Døds Skyld, et Par skrevne Ord.

FAUST. Saa noget Skriftligt fordrer Du, Pedant?

Har Du da aldrig seet en Mand, hvem Ordet bandt?

Er ej det nok, at Ordet, eengang givet,

til evig Tid skal styre mine Dage?

I tusind vilde Strømme brydes Livet,

og mig et Løfte holde skal tilbage?

Dog, denne Fordom er vort Hjerter kjær,

hvo vilde vel dens Lænker gjerne bryde? —

Held Den, der Troskab ren i Brystet bær,

han aldrig noget Offer vil fortryde!

Men Pergament med Segl og Navnetræk —

det Spøgelse forvolder Hvermand Skræk.

I Pennen stedes Ordet alt til Graven,

og Vox og Læder føre Herskerstaven.

Hvormed Du onde Aand, er helst Du tjent?

Med Bronze, Marmor eller Pergament?

Og hvormed ønsker Du at jeg skal skrive?

Med Griffel, Mejsel eller Pen?

MEFISTOFELES. Du rives af din egen Tale hen.
 Hvad skal det til, saa stærkt at overdrive?
 Den mindste Lap Papir er god.

Skriv under med en lille Draabe Blod.

FAUST. Hvis dette paa dit Savn kan raade Bod,
 saa lad det da ved dette Paafund blive.

MEFISTOFELES. Blod er en ganske særlig Saft.

FAUST. Vær Du kan rolig: ej min Pagt jeg bryder!

Min hele Stræbens fulde Kraft
 er just det Løfte, jeg Dig byder.
 For højt i Sky jeg mig formasted,
 i dine Lag jeg hjemme hører:
 den store Aand har mig forkastet,
 for mig Naturen sig tilslører.
 Min Tæknings Traad er sønderrevet,
 og Viden er mig til Væmmelse blevet.

Lad Lidenskabernes glødende Hede
 rase i Sandsernes vilde Jagt;
 lad hvert et Under i Hast staa rede,
 ufatteligt i sin Trolddomsdragt!
 Vi styrte os ud i Tidens Sus,
 i skabende Kræfters bedøvende Brus!

Lad Attraa og Nydelse,
 Nag og Fortrydelse
 skiftende følge, som bedst de kan;
 i rastløs Virken kun lever en Mand.

MEFISTOFELES. Dig er ej Maal og Grænse sat.
 Stands Glæden, før forbi den slipper,
 grib Nydelsen i Flugten fat,
 og velbekomme Alt, hvortil Du nipper.

Grib rask kun til, og dristigt frem Du træde!

FAUST. Du hører jo, jeg venter ingen Glæde.
 Til Angrens søde Kval, til Smertens Lyst,
 til Elskovs Had jeg vier dette Bryst.

Min Barm, der for sin Videnstrang er lægt,
 skal aaben staa for hele Verdens Smerte,
 den Lod, der fælles blev for Jordens Slægt,
 den vil jeg nyde i mit eget Hjerte.

Hvad der af højest Fryd, af dybest Kummer
 i Verden er — jeg i mit Bryst det rummer,

saa Slægtens Jeg i mit er sluttet inde,
til jeg som den skal synke og forsvinde.

MEFISTOFELES. Ak, tro Du mig, som mange tusind
har tygget denne Spise, tung og haard; [Aar
ej noget Menneske med al sin Møje
i Livets hele Løb formaaer
den gamle Surdejg at fordøje!
Tro mig: det Hele er kun til for hans,
kun for en Guds vidunderlige Sands!
Selv boer han i en evig Glands.
O s har han ned i Mørket sat,
og I maa hjælpe Jer med Dag og Nat.

FAUST. Og dog jeg vil!

MEFISTOFELES. Det la'er sig høre!
Saa kan vel den Betragtning ej engang
paa bedre Vej Dig føre:
at Livet kun er kort, men Kunsten lang.
Slut Dig sammen med en Poet,
lad ham følge sin sværmende Tanke
og paa din Hædersisse sanke
hver skjøn og ædel Kvalitet,
Løvens Mod,
Hjortens ilsomme Flugt,
Italienerens fyrige Blod,
Nordens ihærdige Tugt.
Lær af ham, hvis han Kunsten kan finde,
Højmod og Svig til Et at forbinde
og hvordan man elsker af hele sin Magt
efter en Plan, som forud er lagt.
Den Herre gad jeg kjende fremfor alle,
Hr. Mikrokosmos skulde jeg ham kalde.

FAUST. Hvad er jeg da, naar ikke jeg kan vinde,
hvad alle Kræfter hige mod herinde,
hvad hver en Tanke attraaer, hver en Sands:
Menneskehedens Krans?

MEFISTOFELES. Saa er Du netop — hvad Du er.
Sæt kun Parykker paa med Millioner Lokker,
stik Benene i alenhøje Sokker,
Du er og bliver dog kun, hvad Du er.

FAUST. Jeg lodded Tankens Dyb i vaagne Nætter,
men spildt er al den Møje, jeg har havt!

Ja, Du har Ret! naar mødig jeg mig sætter,
 fremvælder ingen nyskabt indre Kraft.
 Ej har jeg til min Væxt et Haarsbred kunnet føje,
 end mindre nærme mig det evigt Høje.

MEFISTOFELES. Nu seer I Sagen, bedste Herre,
 som man sædvanlig Sagen seer;
 brug nu Jer Kløgt, før det blier værre
 og Glæden ikke smiler mer.

For Pokker! Vel er Ben og Arme dine
 og Hovedet og den, Du sidder paa;
 men Ting, som ellers jeg til Brug kan faae,
 mon de da ej med samme Ret er mine?
 Sex Hingste — hvis jeg dem kan kjøbe,
 er deres Kraft jo min, den Sag er ren;
 jeg føler mig saa dygtig til at løbe,
 som om jeg havde firogtyve Ben.

Friskt Mod! Hold op med alt det Grubleri
 og følg mig ud i Verden let og fri;
 Jeg siger Dig: en Karl, der spekulerer,
 er som et Dyr, hvem Fanden maltrakterer
 og kjører rundt paa Heden med i Ring,
 mens grønne Marker ligge trindtomkring.

FAUST. Hvad skal vi da?

MEFISTOFELES. Først bort fra denne Rede.

Hvor kan i sligt et Hundehul man være?
 Hvad er det for et usselt Liv, at kjede
 sig selv og dem, man skal sin Visdom lære?
 Den Tærskens Langhalm — overlad Du den
 til Mester Tykvom og hans Lige!

Det Bedste, Du kan vide, gode Ven,
 tør Du dog ej den kjære Ungdom sige.
 Jeg hører En paa Gangen — skal han ind?

FAUST. Umuligt — jeg vil Ingen se idag.

MEFISTOFELES. Alt længe har han ventet, sølle
 Han bør ej gaa med uforrettet Sag. [Skind!
 Kom, lad mig faae din Kappe og din Hue!

Han klæder sig om.

Naa — er jeg ikke kostelig at skue?
 Det Øvrige skal jeg behændigt lede;

i et Kvarteer er det tilendebragt.
Gjør Dig imidlertid til Rejsen rede.

Faust gaær.

MEFISTOFELES i *Fausts lange Kappe.* Kast paa Fornuft
og Videnskab Foragt,

den største Kraft, som i din Haand blev lagt,
lad Dig af Løgnens Aand bestyrke
til magisk Kunst og Trolddomsværk at dyrke,
saa har jeg Dig fuldstændig i min Magt. —
Ham Skjæbnen gav en Aand, som haster
ustyrlig frem foruden Tugt og Tømme,
og som i sine vilde Fremskridtsdrømme
til Jordens Glæder ej et Øje kaster.
Igennem Livets Fadhed jeg ham slæber,
jeg la'er ham bunde i dets vilde Færd,
til sprællende han fast ved Dyndet klæber;
dets Nydelser skal vække hans Begjær,
saftrige Frugter skal ham svæve nær,
men aldrig lædske dog hans hede Læber.
Og havde han ej alt til Djævlen sig forskrevet,
han var alligevel mit sikre Bytte blevet.

En Student træder ind.

STUDENTEN. Jeg har kun været her en lille Tid
og skynder med Ærbødighed mig hid
at faae den store Mand besøgt,
som Alle taler om med Ærefrygt.

MEFISTOFELES. Jeg takker Jer for Jeres smukke
men vistnok altfor godt om mig I troer. [Ord,
Hvor har I ellers været henne?

STUDENTEN. Til Jer om Hjælp og Raad jeg vil mig
Jeg kommer hertil med Lyst og Mod, [vende.
ret rundelig Mønt og muntert Blod;
min Bortgang var svær for Moder at bære;
nu vilde jeg nok noget Dytigt lære.

MEFISTOFELES. Saa er I paa rette Sted, min Ven.

STUDENTEN. Ak, tidt jeg ønsker mig hjem igjen.
Jeg trives ikke bag disse Mure,
saa indestængte som Fangebure.
Øjet seer saalidt, der er kjønt,

man savner Træer og andet Grønt,
og paa Læresalenes haarde Bænke
kan jeg hverken høre, se eller tænke.

MEFISTOFELES. Det Hele er kun en Vanesag.
Ej søger Barnet med villig Mund
sin Moders Bryst i den første Stund,
men siden dier det dog med Behag.
Saaledes vil I med stigende Lyst
søge til Visdommens Moderbryst.

STUDENTEN. Ja, gjerne suged hos hende jeg Næ-
men hvor skal jeg søge den rette Belæring? [ring;

MEFISTOFELES. Fortæl mig, før vi gaa ind paa mere,
hvad Fakultet I vil frekventere?

STUDENTEN. I alle Ting gad jeg kyndig være,
som Videnskab og Natur kan lære;
jeg vilde gjerne kunne forklare

Alt, hvad der er mellem Himmel og Jord.

MEFISTOFELES. Saa er I paa det rette Spor;
lad Jer af Intet forstyrre bare.

STUDENTEN. Til Studier vier jeg hele mit Liv,
skjøndt nok jeg kunde ha'e Lyst at smage
en Smule Frihed og Tidsfordriv
de smukke Sommerhelligdage.

MEFISTOFELES. Benyt Jer Tid! betænk, hvor snart
ikkun ved Orden Tid I vinder. [den svinder;

Sæt derfor, Ven, *Collegium logicum*

i Eders Læseskemas første Rum!

Saa faaer Jer Aand en ypperlig Dressur,

i spanske Støvler snøres dens Natur,

saa den i afmaalt Tempo gaaer

ad Tankens Vej og klogt forsmaaer

at tumle sig i vilde Spring

med lygtemandige kaade Sving.

Saa vil I ogsaa lære en Dag,

at hvad nu I gjør i et enkelt Tag,

saa nemt som I spiser og drikker, maa ske

smukt systematisk: En! To! Tre!

Vel ligner en Tankefabrik paa en Maade

et Væverstykke af kunstig Art:

eet Trit bevæger de tusind Traade,

mens Spolen drejer sig rundt med Fart.
 For hver en Gang de vevre Skytter
 sig frem og tilbage paa Væven flytter,
 useet de tusind Forbindelser knytter.
 Ind træder en Filosof med sin Lære:
 at netop saaledes maa det være;
 det Første er saa og det Andet saa,
 derfor er det Tredie og Fjerde saa,
 og vil man det Første og Andet negere,
 det Tredie og Fjerde kan ej existere.
 Den Lærdom Disciplene prise og hædre,
 men derfor væve de ikke bedre.
 Hvo det Levende vil forstaa og beskrive,
 maa først og fremmest Aanden uddrive;
 saa holder man Delene i sin Haand,
 der mangler ej Andet end Livets Baand.
Encheiresis naturae kaldes det i Kemien,
 som ikke har Øje for Selvironien.

STUDENTEN. Ganske kan jeg Jer ej forstaa.

MEFISTOFELES. I snart skal se, det vil bedre gaa,
 naar først I lærer at reducere
 og Alt tilbørligt at klassificere.

STUDENTEN. Jeg føler mig saa dum tilmode,
 som gik der et Møllehjul rundt i mit Ho'ede.

MEFISTOFELES. Endvidere maa I, efter Logiken,
 grundigt studere Metafysiken!

Dybt maa I trænge ind i dens Skatte,
 som ingen Menneskehjerne kan fatte;
 til hvad I forstaaer eller ikke forstaaer
 vil altid en teknisk Benævnelse svare.
 Men først og fremmest gjælder det bare
 at tage den strengeste Orden vare
 i dette kommende halve Aar.

Fem Timers Lektion I har hver Dag;
 giv Møde bestemt paa Klokkeslag!
 Vær forud tilstrækkelig præpareret,
 hav Paragraferne indstuderet,
 paa det I kan se, at Alt, hvad han siger,
 ej med en Tøddel fra Bogen viger;
 men dog, skriv op med flittig Haand,
 som kom det fra selve den hellige Aand.

STUDENTEN. Jeg huske skal den gode Lære!
 Til Nytte kan den komme tidt;
 thi hvad man ejer Sort paa Hvidt,
 det kan saa trygt man med sig bære.

MEFISTOFELES. Men vælg Jer nu et Fakultet, min
 Ven!

STUDENTEN. Jurisprudensen ikke ret mig smager.

MEFISTOFELES. Jeg fatter meget godt, at den I vra-
 jeg veed, hvorledes det staaer til med den. [ger:

Hvad der var Lov og Ret i svundne Tider,
 er som en evig Sot, vi fødes med!

Slægt efter Slægt af denne Smitte lider,
 der sagte sniger sig fra Sted til Sted.

Fornuft blier Ufornuft, Velgjerning Plage;
 ve Dig, at Du saa sent til Verden kom!

Den Ret, hvormed i Livet Plads vi tage,
 den spørges der desværre aldrig om.

STUDENTEN. Min Afsky endnu mer I nærer.
 Lyksalig Den, hvem I belærer!

Hvad om jeg slog mig paa Theologi?

MEFISTOFELES. Jeg vil just ikke rokke Jer heri;
 men I maa tænke paa, det er et Fag,
 hvor ikke let den rette Vej man følger;
 den Gift, som sig i Lægedommen dølger —
 at skjelne den er ikke Hvermands Sag.

Bedst er det ogsaa her, I Jer til Een betroer
 og sværger blindt paa Eders Mesters Ord.

Hold i det Hele taget Jer til Ord.

Saa er I paa det rette Spor,

der vil til Visheds Tempel Eder bære.

STUDENTEN. Men et Begreb maa dog ved Ordet
 være.

MEFISTOFELES. Vel sandt! For højt maa det dog ik-
 thi netop hvor Begreber fattes, [ke skattes,

der melder sig et Ord i rette Tid.

Med Ord kan prægtig føres Strid,
 med Ord der kan Systemer bygges,
 til Ord man troende kan fæste Lid,
 og fra et Ord kan ej et Jota rykkes.

STUDENTEN. Tilgiv, hvis mine Spørgsmaal trætter
 Om een Ting dog endnu jeg beder: [Eder!
 vil I om Medicinen ej
 gi'e mig et Fyndord med paa Vej?
 Tre Aar — ak Gud! de løber, før man troer,
 og Videnskabens Ager er saa stor.
 Faaer man et Fingerpeg af En og Anden,
 saa falder strax det Hele En saa let.

MEFISTOFELES ved sig selv. Af denne tørre Tone blier
 jeg maa igjen for Alvor spille Fanden. [man træt;

Højt.

Nu, Medicinens Aand den fattes nemt;
 i Stort og Smaat maa I Naturen kjende,
 for saa tilsidst at lade Alting ende,
 som Gud har det bestemt.
 Forgjæves vil I al Slags Lærdom sluge,
 man lærer dog kun, hvad man lære kan;
 men kan det rette Øjeblik I bruge,
 er I den rette Mand.

I er jo ganske velskabt, stærk og stor,
 og lader Jer vel ej saa let forskrække;
 husk paa: jo mere paa Jer selv I troer,
 desmere Tro vil I hos Andre vække.
 Men fremfor Alt maa Kvinderne studeres;
 deres evige Klager,
 deres tusinde Plager

kan alle fra et enkelt Punkt kureres.
 Og har I blot et halvvejs ærbart Snit,
 kan med dem I bringe det vidt.
 Først maa en Titel faae dem til at fatte,
 at Eders Kunst de Andres overgaaer;
 saa fingererer I de skjulte Skatte,
 en Anden snuser om i mange Aar.
 I føler hendes Puls og trykker Armen
 og slynger med et fyrigt Øjekast
 Jer Arm med List om Hoften og om Barmen,
 at se, om ikke hun er snørt for fast.

STUDENTEN. Ej, det var skjønt. Det er der Mening i.

MEFISTOFELES. Graa, kjære Ven, er alskens Theori,
 og grønt er Livets gyldne Træ.

STUDENTEN. Jeg seer det Hele næsten som i Drøm-
 Maa jeg besøge Jer i Ny og Næ, [me.
 for Eders Visdoms Brønd tilbunds at tømme?

MEFISTOFELES. Hvis Jeg kan tjene Jer, skal jeg til-
 STUDENTEN. Endnu kan jeg umulig gaa, [rede staa.
 før I beviser mig den Ære stor,
 at skrive i min Stambog et Par Ord.

MEFISTOFELES. Ret gjerne.

Han skriver og giver ham Bogen tilbage.

STUDENTEN læser: *Eritis sicut Deus, scientes bonum
 et malum.*

Lukker ærbødigt Bogen i, bukker og gaaer.

MEFISTOFELES. Stol kun paa dette Ord og paa den
 gamle Slange!
 Din Lighed med en Gud gjør nok engang Dig bange.

Faust kommer.

FAUST. Hvor gjælder Rejsen?

MEFISTOFELES. Hvor Du selv behager.

Vi baade Smaa og Store gjæste vil.
 Du sikkert Glæde faaer og Nytte drager
 af dette Kursus, som saa nemt Du slipper til!

FAUST. Men til et Liv saa frit og let
 mit lange Skjæg kun passer slet.
 Jeg mangler Kjendskab til, hvordan
 jeg skal mig te som Verdensmand.
 I Selskab føler jeg mig saa lille
 og sidder forlegen, stum og stille.

MEFISTOFELES. Det kommer efterhaanden som Du
 Selvtillid — det er Alt, hvad der behøves. [øves;

FAUST. Befordringsmidlet — har Du det bestemt?
 Hvor har Du Kusk og Vogn og Heste?

MEFISTOFELES. Jeg breder ud min Kappe nok saa
 paa den vi Luftens Rige gjæste. [nemt,
 Dog skal Du ikke tage altfor svær
 Bagage med paa denne kjække Færd.
 En Smule Ildluft skal jeg lave snart,
 saa gaaer det op fra Jorden i en Fart
 og højere tilvejs, end Du kan ane.
 Jeg gratulerer til den nye Løbebane!

Auerbachs Kjælder i Leipzig.

Drikkelag af lystige Svende.

FROSCH. Vil Ingen drikke? Ingen le?
 Hvad er det for Bededagsfjæs at se?
 I er jo idag som Straa, der er vaadt,
 og blusser dog ellers ganske godt.

BRANDER. Du selv er vistnok nærmest Skyld deri,
 naar ingen Dumhed, intet Svineri
 Du bringer til vort Kompagni.

FROSCH holder ham et Glas Vin over Hovedet.
 Der har Du begge Dele!

BRANDER. Dobbelt Svin!

FROSCH. Nu er da Skylden ikke længer min!

SIEBEL. Gjør Nogen Vrøvl, saa smid ham flux paa
 Stem op en Rundsang og stik Glasset ud! [Døren!
 Jeg lægger for: Holla!

ALTMAYER. Du milde Gud!
 Lidt Bomuld! Karlen sprænger mine Øren.

SIEBEL. Naar det i Hallen runger efter,
 saa føler man først rigtig Bassens Kræfter.

FROSCH. Ja, ud med den, som ikke taaler Skjemt!
 Trala trala lala!

ALTMAYER. Trala trala lala!

FROSCH.

Saa, nu er Struben
 [stemt.

Synger:

Hvordan staaer det til i vort elskede Land,
 det hellige romerske Rige?

BRANDER. Føj, en politisk Sang, en ækel Sang!
 Vær glad, at I skal ikke Riget styre
 og ha'e med Statsmandsbryderi Jer Hyre!
 Jeg takker Gud hver Morgen jeg mig rejser,
 fordi jeg ej er Kansler eller Kejser.
 Dog mener jeg, at ogsaa vi bør have
 et Overhoved, og da Hvermand veed,
 hvad der gi'er Ret til denne Værdighed,
 saa lad os vælge os en Pave.

FROSCH synger.

O syng, lille Nattergal! Lad dine Sange
 min Elskede hilse de tusinde Gange!

SIEBEL. Min Elskede hilse! Hvor sødt! Aa, maa vi nu
blot være fri!

FROSCH. Min Elskede Hilsen og Kys! Du hindrer
mig ikke deri!

Synger.

Slaaen fra ved Stjerner Skær!

Slaaen fra, min Hjertenskjær!

Slaaen i, thi Dag er nær!

SIEBEL. Ja, syng i vilden Sky til hendes Ære!

Men jeg har dog min Mening i Behold.

Jeg var alt hendes Nar, og nu skal Du det være.

Gid hun maa blive Kjærest med en Troid

og paa en Korsvej næbbes med sin Skat,

imens en gammel Buk, som Bloksbjerg har forladt,

i Farten bræger hende sit Godnat!

En ærlig Karl af ægte Kjød og Blod

er til en saadan Tøjte altfor god.

Min Hilsen bliver hun foruden,

undtagen med en Sten igjennem Ruden.

BRANDER slaaer i Bordet. Tys, mine Herrer, tys! Lad
og tilstaa, jeg har Levemaade! [mig nu raade!

Her er forliebte Folk tilstede,

som maa behandles paa en særlig Vis;

dem agter jeg da nu at glæde,

idet jeg gi'er en Sang til Pris.

Den er af den moderne Slags. Giv Agt!

Omkvædet synger Alle med i Takt!

Han synger:

En Rotte i en Kjældervraa

af Smør og Skinke strutter

og fik en lille Mave paa

som salig Doktor Luther.

Men Pigen strøede Gift engang,

og Verden blev den da for trang,

som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

KORET jublende.

Som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

BRANDER.

Den foer omkring som rent besat

og drak af alle Pytter,

den gnaved Alt, hvad den fik fat,
 men ingenting det nytter;
 af Angst den gjorde mangt et Hop,
 og Aanden gav den næsten op,
 som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.
 KORET.

Som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.
 BRANDER.

Til Kjøkneth løb den i sin Nød,
 skjøndt det var midt paa Dagen;
 ved Vasken faldt den om som død
 med Stønnen og med Klagen.
 Men Mordersken hun lo saa fræk:
 Nu piber den sit sidste Kvæk,

som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.
 KORET.

Som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.
 SIEBEL. Hvor sig de plumpe Fyre gotter!
 Det er jo ganske vist en nobel Kunst
 at lægge Gift for stakkels Rotter.

BRANDER. De staaer vel højt hos Dig i Gunst?

ALTMAYER. Den Skaldepande med den tykke Vom!
 Hans Modgang gjør ham nu saa mild og from;
 det var jo helt naturligt, om han maatte
 sin Lighed føle med den svulne Rotte.

Faust og Mefistofeles.

MEFISTOFELLES. Det Første, som jeg har at gjøre,
 er Dig i lystigt Lag at føre;
 hvor let man lever, seer Du bedst
 paa disse Svende her: hver Dag er dem en Fest.
 Med magert Vid og fyldigt Selvbehag
 de dreje sig i snever Cirkeldans
 som Kattckillinger om deres Svans,
 naar ikke Tømmermænd gjør Hjernen svag.
 Saalænge Værten bare gi'er Kredit,
 er deres Sind enhver Bekymring kvit.

BRANDER. De kommer vistnok fra en langvejs Færd,
 det sees af deres hele Art og Vis;
 vist knap en Time har de været her.

FROSCH. Ja, Du har Ret! Mit Leipzig Lov og Pris!
 Det er en By med Pli, et Miniatur-Paris!

SIEBEL. For hvad Slags Folk seer Du dem an?

FROSCH. Lad mig om det! Har først et Glas de ud af dem skal jeg nok faa Alting plukket, [drukket, saa let som man ta'er ud en Barnetand.

Af deres stolte, utilfredse Mine jeg slutter, at de hører til de Fine.

BRANDER. Kvaksalvere det er, den Sag er klar.

ALTMAYER. Maaske.

FROSCH. Nu skal vi ha'e dem lidt til Nar.

MEFISTOFELES til *Faust*. De Godtfolk aldrig Færten faaer af Fanden,

om saa de løber paa ham bus med Panden!

FAUST. Jeg hilser Eder!

SIEBEL. Tak iligemaade!

Sagte, med et Sideblik til Mefistofeles.

Men hvad er det? Er Fyren ikke halt?

MEFISTOFELES. Tillader I, at vi sætter os? Da Alt, hvad her der skjænkes, er udrikkeligt desværre, maa Eders Selskab Bod paa Manglen raade.

ALTMAYER. Det lader til, I er en kræsen Herre.

FROSCH. I kom vel sent fra Rippach? Skulde I maaske hos Junker Hans til Aften være?

MEFISTOFELES. Nej — denne Gang red vi hans Dør men sidst vi var der, havde vi den Ære. [forbi;

Han talte vidt og bredt om sine Fættre her og gav os Hilsner med til hver især.

Han bukker for Frosch.

ALTMAYER *sagte*. Jo han er god!

SIEBEL.

Der fik Du den, min Ven!

FROSCH. Vent bare, han skal nok faae En igjen!

MEFISTOFELES. Det nylig for mit Øre klang som Stemmer, naar i Kor de sjunge.

Tilvisse, prægtigt maa en Sang mod denne høje Hvælvning runge.

FROSCH. I er vel sagtens Virtuoso, ej sandt?

MEFISTOFELES. Ak nej, desværre ikkun Dilettant.

ALTMAYER. Giv os en Sang!

MEFISTOFELES.
som I vil høre.

Ja gjerne— li'esaa-
[mange

SIEBEL. Men en splinterny!

MEFISTOFELES. Fra Spanien kommer vi; et Land,
for sine Druer som for sine Sange. [der staaer i Ry

Synger.

Engang en Konge ejed
en Loppe stor og skøn —

FROSCH. En Loppe! Ej! Har I forstaaet det ret?
En Loppe, maa jeg sige, det er net.

MEFISTOFELES synger.

Engang en Konge ejed
en Loppe stor og skøn;
saa kjærlig han den plejed,
alt som sin egen Søn.
Da kaldte han sin Skræder,
han kom med Naal og Sax:
Til smukke nye Klæder
tag Maal af Junkren strax!

BRANDER. Forsøm blot ej at sige Mester Naal,
at han maa tage højst nøjagtigt Maal,
og at hans Hoved er i Bødlens Vold,
hvis Buxerne blot slaer den mindste Fold!

MEFISTOFELES.

Han straaled nu som Solen
i Fløjl og Silkedragt
med Ordensbaand paa Kjolen
og gyldne Kjæders Pragt.
Til sidst ved Kongens Villie
han Excellence blev,
og hele hans Familie
fik Rang og Adelsbrev.

Det hele Hof de stikker;
selv Dronningen ej mer
for deres Braad er sikker
end Hoffets Kavaleer.
De turde dem ej knække
og ikke klø dem væk.

Vi stække strax de Frække
og gi'er dem deres Knæk.

KORET *jublende.*

Vi stække strax de Frække
og gi'er dem deres Knæk.

FROSCH. Hurra! Den Vise kunde jeg forstaa!

SIEBEL. Saaledes skal det hver en Loppe gaa!

BRANDER. Spids dine Fingre og nap den sikker.

ALTMAYER. For Frihed og Vin et Glas jeg drikker!

MEFISTOFELES. Jeg gjerne drak et Glas, for Frihed
højt at hædre,

hvis Eders Vine var en lille Smule bedre.

SIEBEL. Kom ikke tiere med den Bemærkning!

MEFISTOFELES. Hvis Værten ikke bli'er fornærmet
forbyder det, jeg af min egen Kjælder [eller
beværtet gjerne saa galante Fæller.

SIEBEL. Det tager jeg paa mig. Ryk frem med Jer
Forstærkning!

FROSCH. Hvis vi et godt Glas Vin hos Jer kan faae,
skal gjerne vi med Tak det tømme.

Gjør bare ikke Prøverne for smaa!

Jeg maa ha'e Munden fuld, naar jeg skal dømme.

ALTMAYER *sagte.* Det lader til, de er fra Rhinen.

MEFISTOFELES. Skaf mig et Bor!

BRANDER.

Hvortil? Har I

ved Kjælderdøren Fadene med Vinen? [da her

ALTMAYER. En Kurv med Værktøj staaer i Krogen
der.

MEFISTOFELES *tager Boret.* Til *Frosch.* Nuvel, hvad Vin-
sort ønsker I at drikke?

FROSCH. Hvad mener I? Har I da flere Slags?

MEFISTOFELES. Enhver kan vælge frit og faaer det
Valgte strax.

ALTMAYER *til Frosch.* Ah, Du begynder alt om Mun-
den Dig at slikke.

FROSCH. Godt! Skal jeg vælge, vil jeg Rhinskvin
Ens eget Fædreland gi'er dog den bedste Gave. [have.

MEFISTOFELES *borer et Hul i Bordkanten* udfør den Plads,
hvor Frosch sidder. Skaf mig lidt Vox til Propper, der skal i.

ALTMAYER. Aa, det er Taskenspilleri!

MEFISTOFELES til *Brander*. Og I?
BRANDER.

Champagnevin
jeg rekvirerer,

af den, der rigtig perler og mousserer.

MEFISTOFELES borer.

En af Selskabet har imidlertid lavet Voxpropperne og stopper Hullerne til.

BRANDER. Ej altid bør det Fremmede man fly,
det Gode findes ofte i det Fjerne.

En ægte Tydsker maa de Franske sky,
men deres Vine drikker han dog gierne.

SIEBEL idet *Mefistofeles* nærmer sig hans Plads.

Jeg skøtter ej om Surt, oprigtig talt,
men et Glas ægte Sødt gad jeg nok nyde.

MEFISTOFELES borer. For Jer skal strax Tokaier flyde.

ALTMAYER. Nej, Herre, hør engang, det er for galt!
Tilstaa det kun: I driver med os Løjer.

MEFISTOFELES. Ej ej! det var en noget dristig Spøg,
at narre Folk, for hvem jeg dybt mig bøjer.

Jer Tvivl skal hurtig svinde. Naa, forsøg!

Hvad Vinsort maa for Eder jeg servere?

ALTMAYER. Hvad selv I vil. Gjør ingen Omsvøb
mere!

Alle Hullerne ere nu borede og tilstoppede.

MEFISTOFELES med underlige Fagter.

Druer bær en Vinstok,

Horn bær en Gedebuk:

Vinen er Saft og Træ en Ranke,

Vin kan presses af Bordets Planke.

Dybe Blik i Naturens Tanke!

Det Under kan I ej forstaa —

Men tro derpaa!

Propperne ud! Der har I, hvad I vilde!

ALLE idet de trække Propperne ud og den forlangte Vin flyder i Enhvers Glas. Bliv ved at flyde, skønne Kilde!

MEFISTOFELES. Pas nøje paa, I Intet spilde!

De blive ved at drikke.

ALLE synger.

Nu har vi det saa flæskefedt
som hundred Svin i Sølen!

MEFISTOFELES. Et Folk i Frihed! Se, hvor godt det
trives!

FAUST. Til bort at komme føler jeg nu Trang.

MEFISTOFELES. Dvæl lidt endnu, saa skal Du se
til hvilken Højde Dyriskhed kan drives. [engang,

SIEBEL drikker uforsigtigt; Vinen flyder paa Gulvet og slaar op i
Lue. Hjælp! Afgrundsild, som Satan selv har tændt!

MEFISTOFELES besværges Luen. Vær roligt, Du mit
eget Element!

Til Siebel og de Andre.

For denne Gang en Draabe Skærsild bare!

SIEBEL. Hold inde, eller I skal snart erfare,
I er forkert i Byen rendt.

FROSCH. Kom ej igjen med Sligt, I ellers dyrt skal
bøde!

ALTMAYER. Lad os i Stilhed faa ham til at gaa.

SIEBEL. Saadan en Kavalleer tør vove paa,
med den Slags Hokusfokus her at møde!

MEFISTOFELES. Ti stille, gamle Vinfad!

SIEBEL. Kostoskaft!

Tør Du med Ukvemsord os frækt begegne?

BRANDER. Vent bare lidt, saa skal med Prygl det
regne!

ALTMAYER trækker en Prop ud af Bordet; Ild slaar imod ham.
Jeg brænder! Hjælp! Jeg brænder!

SIEBEL. Hexeri!

Hug til! Den Karl er fredløs! Staa mig bi!

De trække deres Knive og gaae løs paa *Mefistofeles*.

MEFISTOFELES med højtidelige Fagter.

Taager Tanken dække,

falske Syner vække,

Ud og Ind dem gjække!

De staae forbausede og betragte hverandre.

ALTMAYER. Hvor er jeg? hvilke skønne Egne!

FROSCH. Vinbjerger! Seer jeg ret!

SIEBEL. Og Druer alle-
vegne!

BRANDER. Og denne Løvgang her — hvor skøn at
Se hvilken Vinstok! hvilken Drue! [skue!

Han tager Siebel om Næsen; de Andre gjøre indbyrdes det Samme og hæve
Knivene.

MEFISTOFELES som ovenfor.

Slip fri af Gøglesyners Baand!

Og husk saa Fandens spøgefulde Væsen!

Han forsvinder med *Faust*; de Andre fare fra hinanden.

SIEBEL. Hvad er det?

ALTMAYER. Hvad?

FROSCH. Jeg holdt Dig nok om
Næsen.

BRANDER til Siebel. Og det er din, jeg holder i min
Haand.

ALTMAYER. Jeg føler det i alle mine Lemmer!
Skaf mig en Stol! — Den Spas jeg aldrig glemmer.

FROSCH. Hvad var det egentlig? Kan En fortælle?

SIEBEL. Hvor er den Karl? Det Liv og Død skal
hvis nogentid jeg kommer ham paa Spor! [gjælde,

ALTMAYER. Jeg saae jo tydeligt, hvordan han op
igjennem Døren paa et Vinfad foer —
endnu det værker i min hele Krop.

Han vender sig om til Bordet.

Gud veed, om Vinen skulde ha'e sagt Stop?

SIEBEL. Løgn var det Hele, efter hvad jeg mærker.

FROSCH. Jeg synes dog, at det var Vin, jeg drak.

BRANDER. Men Druerne — hvori mon det da stak?

ALTMAYER. Kom nu og siig, man ej skal tro paa
Underværker!

Hexekjøkken.

Paa en lav Skorsten staaer en stor Kjedel. I den Damp, som stiger op fra den, vise sig forskellige Skikkelser. En Hun-Marekat skummer Kjedlen og passer paa, at den ikke koger over. Hannen med Ungerne sidder ved Siden af og varmer sig. Vægge og Loft ere udstyrede med det sælsomste Hexebohave.

Faust. Mefistofeles.

FAUST. Ved hele dette Hexegøgl jeg væmmes!
Du mener da vel ej, min Livskraft fremmes
i denne Sump af Raseri?
Skal jeg om Raad en gammel Kjælling tigge?
Al hendes svinske Kogekunst kan ikke
for tredive tunge Aar min Ryg befri.

Mit sidste Haab er allerede svundet,
hvis Hjælp jeg vente skal fra slig en Haand.
Har ej Naturen, ej en ædel Aand
en renere og bedre Balsam fundet?

MEFISTOFELES. Nu taler du igjen et Visdomssprog!
Vi har en Elixir med anden Titel.
Recepten findes i en anden Bog
og er et underligt Kapitel.

FAUST. Siig frem!

MEFISTOFELES. Velan! Det Middel uden Guld
og uden Trolddomskunst og Læge kan du have.
Gaa strax paa Marken ud — dens sorte Muld
ved egen Kraft Du hakke skal og grave.
Stæng inde bagved snevre Skranker
Dig selv, din Hu og dine Tanker,
nær Dig af simpel Kost fra Mark og Skov,
lev som et Kvæg blandt Kvæg, og hold det ej for Rov,
den Ager, Du skal høste, selv at gjøde —
det er det Hele, som Du har behov,
for firsindstyve Aar med Ungdomskraft at møde.

FAUST. Jeg mangler Vanen; slet det vil mig smage,
en Spade i min Haand at tage.
et saa begrænset Liv er ej min Lyst.

MEFISTOFELES. Ja, saa maa Hexen være os til Trøst.

FAUST. Hvad skal den gamle Kjælling til?
Kan ikke selv Du Drikken brygge?

MEFISTOFELES. En herlig Tidsfordriv! Jeg vil
i den Tid heller tusind Broer bygge.
Ej Kunst og Videnskab forslaaer,
Taalmodighed maa holde ud standhaftig.
En stille Aand maa virke mange Aar;
kun Tiden gjør den fine Gjæring kraftig.
Ja, det er grumme sært og svært,
det Hele, som til Maalet her skal føre!
Af Fanden har hun Kunsten lært,
men Fanden selv kan ikke Kunsten gjøre.

Han faaer Øje paa Dyrene.

Se, hvilke nette Væsner der!
Der Pigen er, og Karlen her!

Til Dyrene:

Er Fruen i Huset ude, Børnlille?

DYRENE. Til Gilde —

fløj ud

gjennem Skorstenstud!

MEFISTOFELES. Hvorlænge plejer hun saadan at

DYRENE. Saalænge vi varme de Poter fire. [svire?

MEFISTOFELES til *Faust*. Hvorledes finder Du de søde
Smaa?

FAUST. Saa ferske, som jeg aldrig nogen saae.

MEFISTOFELES. Nej, en Diskurs som denne, maa Du
er netop, hvad jeg allerbedst kan lide. [vide,

Til den ene af Marekattene.

Naa, siig mig saa, Du yndelige Moppe,
hvad brygger Du i Kjedelens dybe Rum?

MAREKATTEN. Jeg koger langstrakt Tiggersuppe.

MEFISTOFELES. Naa — den vil gaa i Publikum.

HAN-MAREKATTEN nærmer sig og kjæler for *Mefistofeles*.

Lad Tærningen rulle,

og skaf mig tilfulde

den Rigdom, jeg fattes!

Jeg har den kun tyndt,

men havde jeg Mønt,

saa vilde min Vittighed skattes.

MEFISTOFELES. Lyksalig sig den Abe prise vilde,
hvis han i Lotteriet kunde spille!

Imidlertid have Marekattekillingerne leget med en stor Kugle, som de
nu komme trillende med.

HAN-MAREKATTEN.

Se Verdens Billed

for Øje stillet!

Beständig svinger

den op og ned.

Som Glas den klinger,

som Glas den springer,

naar mindst Du veed —

en Glimmerstjerne

foruden Kjærne;

men den er levende, som Du seer!

Lad Du den være

i Fred, min Kjære!

Snart er Du ej mer!

Den er af Ler,

og let et Saar

af dens Skaar Du faaer

MEFISTOFELES. Hvortil det Sold?

HAN-MAREKATTEN tager det ned.

Det bringer Tyven i min Vold.

Var Du en Tyv, saa var Du nu iklemme.

Løber hen til Hun-Marekatten og lader hende se gennem Soldet.

Se i mit Sold!

Fører han Tyveri i sit Skjold?

Hvad Du har seet, kan hos Dig selv Du gjemme!

MEFISTOFELES nærmer sig Ilden. Og denne Gryde?

BEGGE MAREKATTENE.

Veed Fæet ikke, hvad den skal betyde?

Han kjender ikke vor Gryde,

veed ikke om Kjedlen Besked!

MEFISTOFELES. Uhøflige Dyr!

HAN-MAREKATTEN.

Tag Kvasten — den holder paa Fluerne Styr,

og tag Dig en Stol og sæt Dig ned!

Han nøder *Mefistofeles* til at sætte sig ned!

FAUST som imidlertid har staaet foran et Spejl og snart nærmet sig det, snart fjernet sig fra det. Hvad seer jeg? Skjønne Syn i him-

som Tryllespejlet mig for Øje bringer! [melsk Skær,

Laan mig den snelleste af dine Vinger,

o Kjærlighed, og bring mig hende nær!

Ak, her til Pletten maa jeg fængslet staa;

saasnart jeg vover nærmere at gaa,

hun som i Taage for mit Blik forsvinder,

den skønneste af alle skjønne Kvinder!

Saa er da Kvinden virkelig saa fager,

som her hun hviler, hen paa Lejet strakt?

Har alle Himles Glans i samlet Pagt

sin Skjønhed i det hulde Legem lagt?

Og Jorden — kan den rumme slig en Pragt?

MEFISTOFELES. Naturligt! Naar en Gud for Alvor sig sammen og den hele Uge slider [tager

og siger Bravo til sig selv omsider,

maa Resultatet blive ganske net.
 Se Dig for denne Gang nu rigtig mæt;
 ej længe skal en saadan Skat Du savne,
 og den har Grund at prise Skjæbnen ret,
 der hende skal i Brudesengen favne.

Faust vedbliver at stirre ind i Spejlet. *Mefistofeles* gjør sig det mageligt
 i Stolen, leger med Fluekvasten og vedbliver at tale.

Her sidder jeg som Kongen paa sin Trone;
 mit Scepter har jeg her og mangler blot en Krone.

DYRENE, som hidtil have gjort allehaande sælsomme Fagter indbyrdes,
 bringe under megen Larm og Skrig *Mefistofeles* en Krone.

Aa, vær nu saa god,
 med Sved og med Blod
 den Krone at lime!

De handle uforsigtigt med Kronen og brække den i to Stykker, som de
 springe omkring med.

Det skulde da ske!
 vi tale og se,
 vi høre og rime —

FAUST vendt imod Spejlet. Jeg svimler! Blodet i min Tinding
 banker.

MEFISTOFELES pegende paa Dyrene. Jeg selv blier næsten
 ør af dette Spil.

DYRENE. Og hvis det slaar til
 og føje sig vil,
 saa er det jo Tanker.

FAUST som før. Det er, som om mit Bryst jeg følte
 Lad os herfra nu komme i en Fart! [brænde!

MEFISTOFELES i samme Stilling som før. Det maa man
 idetmindste dog erkjende:

det er Poeter af oprigtig Art.

Kjedlen, som Hun-Marekatten ikke har passet paa, begynder at koge over; en
 stor Lue slaar op i Skorstenen. *Hexen* kommer farende ned igjennem Flammen
 med et forfærdeligt Skrig.

HEXEN.

Au! Au! Oho!
 Forbandede Dyr! Fordømte So!
 Spilder Suppen i lysen Lue
 og svider sin Frue!
 Forbandede So!

Faar Øje paa *Faust* og *Mefistofeles*.

Hvad er det for To?
 Hvad vil I her?
 Hvad gjør I der?
 Hvordan slap I ind?
 Brænd op, brænd op
 med Ben og Skind,
 med Hud og Krop!

Hun farer med Steven i Kjledelen og stænker Flammer paa *Faust*, *Mefistofeles*
 og Dyrene. Dyrene hyle.

MEFISTOFELES vender Fluckvasten, som han har i Haanden, om
 og slaar med Skaftet iblandt Potter og Glas.

Itu! Itu!
 Der ligger nu
 baade Potter og Vælling!
 Finder Du Spøgen lovlig fri,
 din lede Kjælling?
 Jeg slaar jo kun Takt til din Melodi!

Hexen træder tilbage fuld af Arrighed og Forfærdelse.

Dit Aadseldyr! Din Benrad! Kan Du fatte,
 Du for din Herre og din Mester staaer?
 Hvad hindrer mig, jeg hele Reden slaaer
 ikvag med Dig og dine Marekatte!
 Har for den røde Vams Du ej Respekt?
 Gjør Hanefjedren ikke mer Effekt?
 Erindrer Du Dig ej mit Ansigt mere?
 Du vil maaske, at selv jeg skal mig præsentere?

HEXEN. Tilgiv, at jeg lidt bistert tog imod!
 Men Herre, hvor er Eders Hestefod,
 og hvor er begge Eders Ravne?

MEFISTOFELES. For denne Gang jeg ej vil yppe
 thi, sandt at sige, i en skønne Tid [Strid,
 har vi hinandens Selskab maattet savne.
 Du seer, Kulturen, som gjør Alting fladt,
 sit Mærke ogsaa har paa Djævlen sat;
 det nordiske Fantom — derom er mer ej Tale;
 hvor seer Du Kløer, Horn og Hale?
 Dog kan jeg ikke opgi'e Hestefoden,
 men da den let hos Folk kan Mistro vække,

har jeg, som flere yngre Folk paa Moden,
i mange Tider brugt forlorne Lægge.

HEXEN *dansende*. Som gal af Glæde jeg mig teer,
naar Junker Satan her jeg seer!

MEFISTOFELES. Det Navn vil ej jeg høre mer!

HEXEN. Hvorfor? Hvad Ondt har Navnet gjort?

MEFISTOFELES. Det lever ikke mer i Folkemunde;
derved har Slægten dog ej vundet stort;
den Onde blev man kvit, men har endnu de Onde.
Kald mig Baron, den Titel den er god;
jeg er en Kavaleer saa prud og bold.
Du tvivler ikke om mit ædle Blod,
og her er Mærket i mit Vaabenskjold!

Han gjør en uanstændig Gebærde.

HEXEN *skoggerleer*. Ha, ha! Det ligner Eder paa en Prik!
I er endnu den samme gamle Strik.

MEFISTOFELES *til Faust*. Saadan, min Ven — det maa
Du vel forstaa —

er Maaden, som man omgaaes Hexe paa.

HEXEN. Hvormed kan jeg til Tjeneste staa rede?

MEFISTOFELES. Kom med et Glas af din bekjendte
Men af den allerældste, maa jeg bede; [Saft!
thi Aarene fordoble jo dens Kraft.

HEXEN. Her er en Flaske, den er vist tilpas;
jeg drikker selv imellemstunder a'en,
og Stanken er fuldstændig taget fra'en;
nu skal jeg skjænke Jer et lille Glas.

Hvisker til Mefistofeles.

Hvis Fyren uden nærmere Besked
faaer denne Drik i Maven ned,
han lever ej en Time, som I veed.

MEFISTOFELES. Han er en Ven, hvem Drikken skal
dit Kjøkkens bedste Bryg skal du servere. [kurere;
Drag nu din Kreds, læs Trylleformlen op
og giv ham saa en bredfuld Kop!

HEXEN drager med underlige Fagter en Kreds og stiller sælsomme Sa-
ger ind i den; imidlertid begynde Glassene at klinge, Kjædlerne at tone og gjøre
Musik. Tilslidst bringer hun en stor Bog og stiller Mærkattene ind i Kredsen; de
tjene hende som Pult og maa holde Faklerne. Hun vinker ad *Faust*, at han skal
nærme sig.

FAUST til *Mefistofeles*. Hvad skal det dumme Væsen til, det ynkelige Gøglespil?
Jeg kjender alle disse Fagter,
som dybt jeg hader og foragter.

MEFISTOFELES. Ej, Narrestreger, tomme Formula-
Vær ej saa streng og alvorsfuld en Mand! [rer.
Hun maa som Læge lave Dikkedarer,
at Saften ret sin Virkning gjøre kan.

HEXEN deklamerer med megen Emfase af Bogen.

Find Mening i,
at Een er Ti.
Gjør Toen fri
og Treen lig,
saa er du rig.
Lad Firen gaa,
thi er Du Hex,
af Fem og Sex
Du Syv kan faae
og Otte naa.
At Een er Ni,
og Nul er Ti,
forstaaer Du vel?
Der har Du Hexens lille Tabel!

FAUST. Det kalder jeg at delirere!

MEFISTOFELES. Vent bare lidt, der kommer meget
af samme Surdejg er den hele Bog. [Mere:

Jeg spildte mange Timer med at læs'en;
Kontradiktionens egenlige Væsen
er lige gaadefuldt for Gal og Klog.
Den er en Kunst, som Fortid meget skylder,
og hos vor Samtid staaer den højt i Gunst;
ved Tre og En og En og Tre man hyller
den klare Sandhed ind i Løgnens Dunst.
Den sorte Tale staaer i frodigt Flor,
hvo gider hver en Floskelhelt belære?
Saasart et Menneske blot hører Ord,
sædvanligvis han i sin Uskyld troer,
der maa en Tanke bagved Ordet være.

HEXEN vedbliver.

For Verden gjemt,
af Lærdom glemt

er Tankens Kraft, den høje.
 Men kjender ej
 Du Tankens Vej,
 Du faaer den uden Møje.

FAUST. Hvad er det dog for taabelige Ord?
 Jeg bliver gal, ifald jeg Mer skal høre.
 Det er, som om der summed for mit Øre
 et hundredtusindfoldigt Narrekor.

MEFISTOFELES. Alt nok, alt nok, Du herlige Sibylle!
 Nu skal Du række os din Drik og fylde
 Dit Bæger rask til bredfuldt Maal!
 Thi denne gode Ven din Drik ej skader:
 han er en Mand af mange Grader,
 der alt har tømt saamangen ærlig Skaal.

Hexen skjænker under mange Ceremonier Drikken i en Skaal; idet Faust sætter den til Munden, slaaer en let Flamme op.

Naa, munter! Drik Dig kjækt den lille Rus!
 Den gjør sin Virkning lige med det Samme.
 Husk paa, Du har med Djævlen drukket Dus,
 saa maa Du ikke frygte for lidt Flamme!

Hexen løser Kredsen. Faust træder ud af den.

MEFISTOFELES. Nu rask afsted! Her maa Du ikke
 blive.

HEXEN. Gid Drikken vel bekomme maa min Gjæst!
 MEFISTOFELES til *Hexen*. Og kan jeg Nogenting til
 Gjengjæld give,

saa kom blot til mig næste Valborgfest.

HEXEN rækker *Faust en Sang*. Hvis stundom I vil synge
 saa vil I spore Virkning mangengang. [denne Sang,

MEFISTOFELES til *Faust*. Kom hurtigt nu! lad mig
 Du maa nødvendigt ud at svede, [Dig lede!
 at Kraften ret kan trænge ud og ind.

Paa ædel Lediggang vi dernæst lægge Vind,
 og snart med salig Attraa Du fornemmer
 Kupidos Magt i alle dine Lemmer.

FAUST. I Spejlet end et Blik, før op vi stige;
 den Kvinde var saa skjøn, som før jeg saae!

MEFISTOFELES. Vist ej! Den skønneste paa Jorde-
 skal levende Dig snart for Øje staa. [rige

Sagte.

Med denne Drik i Livet vil Du finde
en Helene i hver en Kvinde.

Gade.

Faust. Margarete gaer forbi.

FAUST. Min skjønnne Frøken, tør jeg nyde
Jert Selskab og min Arm Jer byde?

MARGARETE. Ej er jeg skjønn, og Frøken ej;
alene gaer jeg helst min Vej.

Hun river sig løs og gaer videre.

FAUST. Ved Gud, hun yndig var som Faa!
Et skjønnere Barn jeg aldrig saae.

Af Færd saa høvisk og saa blid,
og dog lidt knibsk paa samme Tid.
Saa skær en Kind, saa rød en Mund,
jeg mindes dem vil til min sidste Stund!
Som hun slog Blikket ned med Blu,
har dybt sig præget i min Hu.

Hvor kort for Hovedet hun var!
Men det just mest mig henrykt har.

MEFISTOFELES *kommer.*

FAUST. Hør, skaf mig hende!

MEFISTOFELES.

Hvem?

FAUST.

Den unge

som just i dette Nu gik her forbi.

[Pige,

MEFISTOFELES. Naa — hende! Fra sin Præst hun
erklæred hende ren og syndefri; [kom, der lige

jeg sneg mig Skriftestolen tæt forbi:

hun er en pur Uskyldighed og fik

Dispens, endskjøndt hun ingen Synd begik.

Jeg over hende ingenting formaaer!

FAUST. Hun har dog fyldt de fjorten Aar.

MEFISTOFELES. Du taler som Hans Liderlig,

der hver en yndig Blomst vil bryde,

hvis Attraa hver en Gunst vil nyde

og hver en Ære ønsker sig.

Det la'er sig dog ej altid gjøre.

FAUST. Højtærede Hr. Dydsdragon,
Hans Prækner vil jeg ikke høre.
Een Ting har jeg for min Person
nu kort og godt og fast besluttet:
hvis ej den Glut saa ung og varm
inat jeg holder i min Arm,
saa skilles vi To paa Minuttet.

MEFISTOFELES. Betænk dog Alt, hvad der skal til!
Her neppe fjorten Dage vil
forslaa til snildt at lægge Garnet.

FAUST. Blot halvt saamange Timers Frist,
og uden Hjælp af Djævlens List
skal jeg forføre Pigebarnet.

MEFISTOFELES. Nej, se mig til den franske Kava-
Men følg et Raad, som I vil ej fortryde: [leer!
hvorfor vil netop ligestrax I nyde?
Det giver større Spænding og Plaseer,
naar ved en snild Manøvre nu og da,
ved Lokken til og Støden fra,
for Eders Smag I Glutten præparerer,
som mangen vælsk Historie docerer.

FAUST. Min Appetit behøver ej at ægges.

MEFISTOFELES. Nej hør — thi Skjemt bør nu paa
Eengang for alle tro mig paa mit Ord: [Hylden lægges!
hun fanges ej saa hurtigt, som Du troer.
Ved Løben Storm er Intet her at vinde!
vi maa os heller paa en List besinde!

FAUST. Saa skaf mig da, min Kjærlighed til Trøst,
et Baand, en Strimmel, hun har havt i Eje,
et Klæde, som har dækket hendes Bryst!
Bring mig til hendes kydske Jomfruleje!

MEFISTOFELES. Nuvel — paa det at I kan se og
at jeg vil tjene Jer i Jeres Kvide, [vide,
endnu idag jeg skaffer Jer den Glæde,
den hulde Piges Kammer at betræde.

FAUST. Og jeg skal se — og jeg skal eje hende?

MEFISTOFELES. Nej — hos en Nabokone er hun
Desmere uforstyrret kan I nyde [inde.
den Luft, som hun har aandet i, og fryde
Jer Hu med Tanken om Jer Fremtidslykke.

FAUST. Saa lad os gaa!

MEFISTOFELES. End er det ej paa Tide.

FAUST. Saa skaf mig til min Hjertensven et Smykke!

Gaer.

MEFISTOFELES. Præsenter strax? Se, Se! Det maa
Saa vil han heller ej sit Maal manquere! [jeg lide!
Jeg mange gode Steder veed,
hvor man i fordums Tid har gravet Skatte ned!
Dem maa jeg ud at inspicere.

Aften.

Et net og hyggeligt lille Kammer.

MARGARETE fletter sit Haar. Jeg gad dog gjerne vide,
den Herre var, der vilde fulgt mig hjem! [hvem
Han var saa kjøn, hans Blik saa kjækt,
han er bestemt af fornem Slægt:
det paa hans Pande skrevet stod! —
Hvor fik han ellers sligt et Mod?

Gaer.

Mefistofeles og Faust træde ind.

MEFISTOFELES. Nu ganske sagte, let paa Taa!

FAUST efter nogen Tids Taushed. Lad mig alene! Skynd
Dig — gaa!

MEFISTOFELES snusende omkring. Saa pænt et Jomfru-
bur har ej Enhver.

Gaer.

FAUST. Velkommen, hulde Dæmringsskær,
som bæver gennem Helligdommen her!
Betag min Sjæl, Du Elskovssmerte sød,
som kun af Haabets Dugg din Næring nød!
Den stille Fred, som strømmer mig imod,
i den kan nøjsom Glædes Aander bygge!
I denne Armod hvilken Overflod!
I dette Fængsel hvilken salig Lykke!

Han kaster sig i Lænestolen ved Sengen.

O, tag imod mig, Du, som i dit Sæde
har huset alt saamangen svunden Æt!

Hvor tidt har ej en Børneflok med Glæde
om denne Fadertrone trængt sig tæt!
Maaske har her en hellig Julestund
min Elskede med Barnekinden rund
til Tak for Bedstefaders Gave trykket
imod hans visne Haand sin friske Mund
Jeg føler, hulde Mø, i Alt din Aand:
den er det, som i huslig Dont har smykket
med nøjsom Pynt det tarvelige Kammer,
som Dugen hvid har bredt med flittig Haand
og strøet paa Gulvet Sandet smukt i Flammer.
Du kjære Haand, en Guddoms Virken lig!
Du gjør en Hytte til et Himmerig.
Og her!

Han løfter Sengeomhænget til Side.

O Tanker, salige og ømme!
Med sagte Røst I hviske: dvæl, o dvæl!
Her folded Du, Natur, i lette Drømme
af Puppens Hylster ud en Engels Sjel.
Her smiled hun som Barn, og i den spæde,
den rene Barm flød Livets varme Saft.
Her lod den dulgte, hellig høje Kraft
et Gudebilled Træk for Træk fremtræde!

Og Du! hvad har da hid Dig ført?
Jeg føler dybt mig i mit Indre rørt!
Det gjør mig tung om Hjertet, hvad jeg seer.
Ak, stakkels Faust! jeg kjender Dig ej mer.

Er det en magisk Duft, jeg aander ind?
Nys hver en Drift til Nydelse var spændt,
nu er min Hu til stille Sværmen vendt.
Saa er man da en Leg for hver en Vind!

Og hvis i dette Nu hun for Dig stod,
for din Formastelse Du bøde vilde!
Den Store vilde føle sig saa lille
og ligge magtesløs for hendes Fod!

MEFISTOFELES kommer. Nu bort i Hast! hun nær-
mer sig dernede.

FAUST. Ja, bort! og aldrig mer jeg kommer her!

MEFISTOFELES. Her er en Kasse, ej saa stor som jeg af dens Skjul har maattet frem den lede. [svær, Stil den derind i Skabet, før vi gaa;

jeg sværger Jer, hun taber Maal og Mæle; der gjemmes alskens Smaating bag dens Slaa, som kunde friste mere kræsne Sjæle.

Men Børn er Børn og Skjemt er Skjemt.

FAUST. Jeg veed ej — skal jeg?

MEFISTOFELES.

Altid ubestemt!

Maaske I Skatten selv beholde vil?

Saa vil jeg raade Jeres Lyster til

at bruge bedre Jeres Tid

og spare mig mit sure Slid.

I er da ingen Gniepind?

Jeg aser, saa det er en Tort —

Han stiller Skrinet ind i Skabet og laaser det af igjen.

saa — hurtig bort! —

blot for at I lidt snart kan slippe ind

og fæste Rod i Pigebarnets Sind;

og saa har I et Ansigt paa,

som om I skulde til Kathedret gaa,

som stod livagtig for Jert Blik

den gamle, rynkede Metafysik!

Nu bort!

De gaa

MARGARETE med en Lampe. Der er saa tungt, saa lum-

Hun aabner Vinduet.

[mert her,

skjøndt ude det er køligt Vejr.

Jeg føler mig saa sælsomt stemt —

Gud give, Moder snart var hjemme!

Hvor er jeg dog et Barn, at jeg saa nemt

af ingen Verdens Ting mig lader skræmme!

Hun synger, medens hun klæder sig af.

Der var en Konge i Thule,

saa fuldtro til sin Grav.

Hans Elskte ham i Dødens Stund

et Guldbæger gav.

Det Bæger hued ham bedst af Alt,
han tømte det mangen Stund;
hans Øjne løb ham ivand, hvergang
han satte det til sin Mund.

Han delte Riger og Lande,,
da Oldingtiden kom,
Alt gav han hen, men Bægret
beholdt han til Ejendom.

I Borgen hist ved Havet,
i Hallen høj og stor
blandt sine Riddere alle
sad han ved Gildebord.

Op stod den gamle Kæmpe,
drak Livets sidste Glød
og kasted det hellige Bæger
langt ud i Havets Skjød.

For sidste Gang hans Øje
dets Blinken i Bølgen seer.
Da sank hans Øjenlaage,
ej drak han en Draabe mer.

Hun aabner Skabet, for at hænge sine Klæder derind, og faaer Øje paa Juvel-
skrinet.

Et prægtigt Skrin! Det er jo Hexeri!
Jeg veed, jeg lukked Skabet, før jeg gik.
Det er dog sært! Gud veed, hvad der er i?
Aa, muligvis et Pant fra En, som fik
et Laan hos Moder. Se, der hænger
en lille Nøgle ved en Snor!
Jeg lukker op, jeg dyer mig ikke længer! —
Du Frelsens Gud! Nej, aldrig saae jeg Mage
til Herlighed saa stor
i mine Dage!
De Smykker kan en Adelsdame bære
ved Kongens Hof! Se bare, hvilken Kjæde!
Gud veed, hvorledes den mig vilde klæde?
Hvis kan dog alle disse Sager være?

Hun pynter sig med Smykkerne og træder hen foran Spejlet.

Alene disse Ørenringe her!
 Man faaer dog strax en ganske anden Air.
 Ens Skjønhed og Ens unge Blod —
 aa ja, den Ting kan være meget god,
 men dermed er da ogsaa Alting sagt;
 i Folks Beundring er der Medynk lagt.
 Til Guldet trænger,
 ved Guldet hænger
 dog Alle! Armods Lod er Ringeagt!

Spadseregang.

Faust gaar tankefuld frem og tilbage.

Mefistofeles kommer.

MEFISTOFELES. Ved al forsmaaet Kjærlighed! Ved
 Helvedes Brand og Hede!
 Jeg ønsker bare, jeg havde endnu en skrappere Ed til-
 rede!

FAUST. Hvad nu? Hvad bringer Dig i Fyr og
 Du ta'er paa Vej, som var Du fra Forstanden! [Flamme?

MEFISTOFELES. Jeg kunde ønske: Fanden mig an-
 hvis ej jeg selv tilfældigvis var Fanden. [namme!

FAUST. Det klæ'er Dig godt, at skabe Dig saa gal,
 som kom Du fra et Daarehospital!

MEFISTOFELES. Margretes Smykker, Du veed, fra
 de er nu kommet i Præsteklær! — [før,

Mo'eren faaer dem at se, og strax
 faaer hun jo Skrupler af alle Slags.

Konen ejer et Lugteorgan,
 som Snusen i Bønnebøger forstærker;

hun ligestrax ved et Meubel mærker,
 om Tingen er hellig eller profan,

og lugter jo snart paa det stakkels Skrin,
 at der var Velsignelsen grumme fin:

„Barnlille, hvad vi med Uret eje,
 kun lokker Sjælen ad Syndens Veje.

Guds Moder vil vi den Gave skjænke,
 hun vil os med himmelsk Manna betænke!“

Det syntes Margrete kun daarligt om;
 hun mente, man var tilstrækkelig from,
 naar man med saa smuk en Gave kom;
 ej skulde man laste given Hest.
 Men Mo'eren hentede strax en Præst,
 der fromt bemærker, saasnart han finder,
 at Talen er om en bedre Gave:

„Den Sejer vinder, I gode Kvinder,
 som egen Fristelse overvinder!“

Ja, Kirken har en velsignet Mave,
 har hele Lande med Lethed ædt
 og dog endnu ikke spist sig mæt.

„Kirken alene fik Kraft at fordøje
 den urette Mammons haarde Føde.“

FAUST. Hans Ord maa nu ikke tages saa nøje:
 det kan jo en Konge saavel som en Jøde.

MEFISTOFELES. Saa strøg han det til sig, Kjæde og
 som om det Hele var Ingenting, [Ring,
 og takked for den Juveleerboutik,
 som var det en Kurv med Nødder, han fik,
 men gav dem til Gjengjæld den himmelske Fred —
 og det var de meget opbyggede ved.

FAUST. Og Margrete?

MEFISTOFELES. Sidder urolig i Sind
 og veed nu hverken ud eller ind,
 tænker paa Smykkerne Dag og Nat,
 men mer paa Giveren end hans Skat.

FAUST. Min Elsktes Kummer er ogsaa min.
 Skaf hurtigt et andet Smykkeskrin!
 Stort dued det første jo ikke heller.

MEFISTOFELES. For Herren er Alting nok Baga-

FAUST. Gjør, som jeg har sagt, og det i Hast! [teller!
 Giv Dig med Nabokonen ikast!

Vær nu dog Djævel med Fynd og Klem.

MEFISTOFELES. Ja, naadige Herre, saa hjertens-
 gjerne!

Faust gaer.

Saadan en rigtig forelsket Hjerne
 la'er Sol og Maane og Himlens Stjerne

gaa op i Luften som Fyrværkeri,
naar Pigen blot finder Morskab deri.

Gaaer.

Naboerskens Hus.

MARTHA *alene*. Ak, Gud tilgive min kjære Mand!
Men grumme ilde handlede han,
at ud han kunde i Verden drage
og lade som Græsenke mig tilbage.
Jeg var dog altid saa god imod ham,
og Ingen saadan som jeg forstod ham.

Hun græder

Maaske han derude har faaet sin Rest!
Havde jeg bare en Dødsattest!

Margarete kommer.

MARGARETE. Fru Martha!

MARTHA. Naa, min lille Ven?

MARGARETE. Af Skræk jeg synker fast i Knæ!
Nu fandt jeg i mit Skab igjen
et lille Skrin af Ibentræ,
helt fuldt af Smykker, mere kostelige
endnu end de, jeg fik forleden.

MARTHA. Det maa Du ej din Moder sige!
Hun giver Præsten hele Herligheden.

MARGARETE. Nej, se engang! O kom, betragt!

MARTHA *pynter hende*. Ja, Du er lykkelig, det maa man
lade!

MARGARETE. Men ak! jeg maa jo gjemme al den
tør ikke gaa dermed paa aaben Gade. [Pragt,

MARTHA. Du kan jo blot besøge mig lidt mere;
her kan Du pynte Dig i Fred og Ro
og foran Spejlet paradere,
saa morer vi os begge To.

Ved festlig Lejlighed og hvad det nu kan være,
et eller andet Smykke kan man bære,
en Ørenlok, en Ring, et Perlebaand,
og dersom Moder skulde Mistro nære,
har en Forklaring man paa rede Haand.

MARGARETE. Men hvorfra troer Du Skrinene kan
Naar blot der ej er noget Galt igjære. [være?

Det banker.

Gud, det er Moder! Jeg har ikke Mod —

MARTHA kigger ud gennem Vinduet. Det er en fremmed
Herre. — Vær saa god!

Mefistofeles kommer.

MEFISTOFELES. Tilgiv, mine Damer, at ind til Dem
jeg træder saa ganske ligefrem.

Fru Martha Schwerdtlein ... har jeg den Ære? ...

MARTHA. Ja, det er mig. Hvad mon det kan være?

MEFISTOFELES træder ærbødig tilbage for *Margarete* og siger
med dæmpet Stemme til *Martha*. Mit Ærind her ... det angaaer
en Sag ...

Men jeg seer, I har fornemt Besøg idag.

Tilgiv min Frihed! Jeg kommer tilbage
i Eftermiddag, om det maatte behage.

MARTHA højt. Han troer, Du er Frøken — naa, det er
maa jeg sige!

MARGARETE. Ak Gud! nej, Herren er altfor god;
jeg er saamænd ikke af adeligt Blod,
jeg er kun en stakkels borgerlig Pige.
Den Stads, jeg har paa, er ikke min.

MEFISTOFELES. Ak, Stadsen gjør ikke en Dame fin;
der er i Holdning og Blik noget Eget!
Saa tør jeg da blive? Det glæder mig meget.

MARTHA. I havde et Bud? Fortæl mig strax —

MEFISTOFELES. Ak, gid det var af en bedre Slags!
Men denne Fejl bør dog jeg ej sone:
Jer Mand er død og hilser sin Kone.

MARTHA. Død! Den ærlige Sjæl! Er han død!
O Gud! Det var mig det værste Stød!

MARGARETE. Naa, kjære Martha, fortvivl nu ikke!

MEFISTOFELES. Nu skal jeg fortælle til Punkt og
Prikke!

MARGARETE. Nej, aldrig skjænker jeg Nogen mit
Thi misted jeg ham, jeg døde af Smerte. [Hjerte!

MEFISTOFELES. Ja, Sorg og Glæde fører evig Strid.

MARTHA. Fortæl mig Noget om hans sidste Tid!

MEFISTOFELES. Han døde næsten lige paa en Studs,
og Støvet fik sin sidste Bolig
i viet Jord og hviler rolig
i Padua hos Sanct Antonius.

MARTHA. Og ellers fik I ikke Noget med?

MEFISTOFELES. Jo — paa det Allersidste bad han
I vilde hædre Mindet om ham ved [om,
trehundred Sjælemesser for hans Fred!
Men ellers er min Lomme tom.

MARTHA. Hvad? intet Smykke? ingen Skuepenge,
som man hos hver en Haandværkssvend kan finde
paa Bunden af hans Randsel gjemt som Minde,
om saa han til det tørre Brød maa trænge?

MEFISTOFELES. Det gjør mig ondt, Madam, men
han øded intet bort, og han fortrød [jeg maa sige:
desuden højlig sine Fejl, og lige
saa dybt begræd han Skjæbnens haarde Stød.

MARGARETE. Hvad Sorg der dog et Menneske kan
Jeg tidt et Requiem skal bede for den Døde. [møde!

MEFISTOFELES. Hvor fromt og godt, hvor elskeligt
I burde bindes snart af Hymens Lænker. [I tænker!

MARGARETE. Nej, det gaaer endnu ikke an.

MEFISTOFELES. En Elsker da, om ej en Ægtemand.
Det er og blier dog Himlens bedste Gave,
et elsket Væsen i sin Arm at have.

MARGARETE. Den Skik ej hertillands vi kjende.

MEFISTOFELES. Skik eller ej! Man kan til Alt sig

MARTHA. Fortæl! [vænne.

MEFISTOFELES. Nuvel! Jeg stod, da Levefristen
var Enden nær, ved Lejet, hvor han laa —
en Mødding næsten, muggent Halm og Straa —
alligevel: han himlede som Kristen
og tilstod ogsaa overmaade villigt,
at han i Grunden slap særdeles billigt.
„Ja,“ raabte han, „maa jeg selv ej hade,
der Viv og Værksted kunde saa forlade!
Nu nager den Erindring mig desværre.
Tilgiv mig, endnu her i Livet!“ —

MARTHA grædende. Den gode Mand! forlængst har jeg
tilgivet.

MEFISTOFELES. „Men hendes Skyld var størst, det
veed Vorherre.“

MARTHA. Der løj han! Lyve selv paa Gravens Rand!

MEFISTOFELES. Jeg anta'er næsten om den stakkels
han paa det Yderste har delireret. [Mand,

„Ja, I kan tro, at jeg blev strabadseret,
først med at skaffe Børn, saa med at skaffe Brød,
og Brød i Ordets videste Forstand;
men I maa derfor ikke tro, jeg nød
min egen Part i Ro.“

MARTHA. Saa har han glemt, hvor kjærlig og hvor tro
jeg sled og stred og altid stod paa Pinde!

MEFISTOFELES. Vist ej, han havde Jer i kjærligt
Han sagde: „Da jeg nu fra Malta drog, [Minde.
bad jeg for Kone og for Børn andægtig;
og Himlen føjede det strax saa prægtig,
at vores Skib et tyrkisk Fartøj tog
med Storsultanens Ejendom ombord.
Vi fik Enhver sin Andel, fuld og vægtig,
og jeg fik min Portion, og den var stor.“

MARTHA. Og saa? Hvad mere? Graved han den ned?

MEFISTOFELES. Den er vist spredt for alle Vinde!
Derom en lille Frøken veed Besked;
det var i Napoli, han mødte hende.
Saa stort Behag de i hinanden fandt,
at aldrig mer han Følgerne forvandt.

MARTHA. Det Skarn! Den Tyv, som stjal fra sine Eg-
og midt i sin Elendighed og Nød [ne,
dog fandt paa Slyngelstreger allevegne!

MEFISTOFELES. Men Resultatet er, at han er død.
Var jeg i Eders Sted, saa bar for Manden
jeg, som det hør og bør sig, Sorg et Aar
og fandt imidlertid saa smaat en Anden.

MARTHA. Ak, ikke let i denne Verden faaer
jeg Mage til min salig Mage!
Han var saa god — kun elsked han Forandring
og vilde altid ud paa Vandring,
for fremmed Vin at smage
og fremmed Kvindfolk at behage
og dyrke det fordømte Tærningspil.

MEFISTOFELES. Saa kunde det omtrent slaa lige til,
hvis han ved visse Lejligheder
igjennem Fingre saae med Eder.
Paa dette Vilkaar kunde selv jeg tænke
paa en Forening med saa kjøn en Enke.

MARTHA. Det er vel Spøg!

MEFISTOFELES *ved sig selv.* Nu bort, at ej det blier for
jeg resikerer ellers grumme let, [silde;
at selve Fanden hun paa Ordet tager.

Til Margarete.

Hvorledes har det lille Hjerter det?

MARGARETE Hvad mener Herren?

MEFISTOFELES *ved sig selv.* O, Du søde lille
Uskyldighed! *Højt.* Oprigtigt jeg beklager,
jeg nu maa gaa. Farvel!

MARGARETE. Farvel!

MARTHA. Aa, bi, Hr. Gjæst!

Jeg ønsked meget gjerne en Attest,
ifald det muligt er, fra Doktor eller Præst.
Hos mig bær Orden fremfor Alting Prisen;
jeg skulde ogsaa ha'e hans Dødsfald i Avisen.

MEFISTOFELES. Som fuldt juridisk gyldigt gjælder,
hvad tvende Vidners Udsagn melder.
Jeg har en Ven, der til given Tid
kan frem som Vidne for Retten træde.

MARTHA. Aa, det var dejligt!

MEFISTOFELES. Jeg bringer ham hid.

Saa er vel Jomfruen ogsaa tilstede? —

En prægtig Gut, der har seet sig om,
galant mod Damer, af høvisk Hu.

MARGARETE. Jeg maatte synke i Jorden af Blu.

MEFISTOFELES. Nej — ikke om selve Kongen kom.

MARTHA. I Haven bagved Huset histomme
vi venter i Aften Herrernes Komme.

Gade.

Faust. Mefistofeles.

FAUST. Naa, hvordan staaer det til? Gik det godt?...
Fortæl!

MEFISTOFELES. Ah, bravo! Fyr og Flamme! det var
Om føje Tid blier Sejren Eder let. [Ret!
Til Nabokonen er I budt ikveld,
et Fruentimmer, der sig herligt egner
til Koblerhaandværk og Zigeunerfærd!

FAUST. Naa, godt!

MEFISTOFELES. Til Vederlag paa os hun regner.

FAUST. Een Tjeneste er jo en anden værd.

MEFISTOFELES. Vi skal os blot for Retten lade føre
som Vidner paa, at hendes salig Mand
i Padua er kristelig begravet.

FAUST. Tak! Det var ingen lille Tour at gjøre!

MEFISTOFELES. *Sancta Simplicitas!* Hvor har I Jer
Bevares vel! Saavidt gaer ikke Kravet. [Forstand?
At vidne er jo ej at vide.

FAUST. Veed han ej bedre Raad, saa er vi lige nær.

MEFISTOFELES. O fromme Mand! den Kydskhed
Det slap I hurtigt til, det Helgenskjær! [maa jeg lide!
I har vel aldrig kjendt den store Synd
og aldrig falske Vidnesbyrd præsteret?
I, der har vidnet tidt med Klem og Fynd,
hvad Gud vel er, hvad Livet skal betyde,
og uden Sky og Tøven defineret
de Tanker, der i Verdens Gang sig bryde,
og hvad der gemmer sig i deres Skjød.
Hvis I med Forsæt ej Jer selv bedrager,
saa har I neppe vidst om disse Sager
saa god Besked som om Hr. Schwerdtleins Død.

FAUST. Du er og blier en Løgner, en Sofist.

MEFISTOFELES. Ja, lad os se, hvem der faaer Ret til-
Imorgen vil I jo i Tugt og Ære [sidst.
det stakkels Pigebarn med Ord besnære
og tolke hende Elskovs Fryd og Held?

FAUST. Det er min Hjertens Mening.

MEFISTOFELES.

Meget vel!

Saa vil der nok falde glødende Ord
om en Længsel saa stor, der haaber og troer
og til evige Tider i Hjertet boer —
er I saa endnu i Sandhedens Spor?

FAUST. Det er jeg! — Naar mit Hjerte flammer,
naar i min Glød, naar i min Nød
et Navn kun famlende jeg stammer
og leder paa den hele vide Jord,
men finder intetsteds det rette Ord,
og kalder den uslukkelige Glød
for evig, hævet over Liv og Død —
var det da djævelsk Løgn, der fra min Læbe lød?

MEFISTOFELES. Naturligvis.

FAUST. Eet Ord — kun eet —
saa be'er jeg Dig, Du skaane vil min Lunge. [endnu,
Den faar til Slutning Ret, der bruger bedst sin Tunge,
det sidste Ord beholder derfor Du.
Kom da! Jeg er af denne Ordstrid træt;
jeg maa, jeg maa — og derfor har Du Ret.

Have.

Margarete ved Fausts Arm. Martha med Mefistofeles. De spadserer frem og tilbage.

MARGARETE. Jeg mærker nok, at Herren er saa god
at bære over med en stakkels Pige.
En venlig Rejsende har Intet mod
til dem, han saadan træffer, ned at stige.
Jeg veed kun altfor godt, hvor lidt jeg kan
mig maale med saa vidtberejst en Mand.

FAUST. Jeg af et Blik, et Ord af Dig, Du Kjære,
kan Mer end af Alverdens Visdom lære.

Han kysser hendes Haand.

MARGARETE. Nej, Herre, kys dog ikke saa min
Den er desværre ikke blød og glat, [Haand!
for jeg har tidlig maattet tage fat:
min Moder holder mig i snevre Baand.

De gaa forbi.

MARTHA. I rejser altsaa stadigvæk, min Herre?

MEFISTOFELES. Forretningspligten fordrer det, des-
Fra mangt et Sted vil man kun nødvendig gaa, [værre!
men blive er der ej at tænke paa.

MARTHA. Det gaer, saalænge man er rask og ung,
saaledes løs og ledig om at jage;
men blier med Aarene man stiv og tung,
saa er en Mand dog højlig at beklage
som Pebersvend paa sine gamle Dage.

MEFISTOFELES. Jeg seer med Gysen, hvad der fore-
staaer.

MARTHA. Betænk Jer derfor ej formange Aar!

De gaa forbi.

MARGARETHE. Hvad ej man seer, det savner man ej
Den Talemaade vistnok godt I kender. [mer!
Saa høfligt og belevent I Jer teer,
men I har sikkert mange Venner
med mer Forstand, end I hos mig kan finde.

FAUST. Bag det, man hyppigst nævner som Forstand,
er ofte idel Tomhed skjult.

MARGARETE. Hvordan?

FAUST. At dog uskyldig Enfold ingensinde
sit eget hellige Værd begribe kan!
At dog blufærdig Ydmyghed, det Bedste,
Naturen i sin Kjærlighed kan skjænke ...

MARGARETE. Vil I paa mig en enkelt Gang kun tæn-
saamangen Stund min Tanke Jer vil gjæste. [ke,

FAUST. I er vel sagtens meget ene?

MARGARETE. Aa ja, vel er vort Hus iblandt de smaa,
men der er dog endel at passe paa.
Vi holder ikke Pige; selv jeg maa
besørge alle Stuer fejtet rene,
maa vaske om os, koge Mad og sy,
maa holde vore Klæder hele
og løbe Ærinder i By,
og Moder er i alle Dele
saa akkurat!

Men tro blot ej, det er fordi vi trænge,
vi kunde mer end Andre leve stort:

min Fader efterlod sig baade Penge
 og Hus med Have tæt ved Byens Port.
 Dog gaaer saa jevnt og stille mine Dage;
 min Broder er Soldat,
 min lille Søster død.
 Med hende havde jeg min Kval og Nød;
 dog gjerne ønsked jeg mig den tilbage:
 hun var saa sød, den Lille!

FAUST. En velsignet,
 en yndig Engel, hvis hun Dig har lignet!

MARGARETE. Jeg passed hende, og hun fik mig kjær.
 Da hun blev født, var Fa'er alt gaaet bort;
 min Mo'er var dengang Døden nær,
 og længe var hun syg og døjed haardt,
 saa der var ej at tænke paa,
 hun kunde amme selv den Smaa.
 Saa næred Søster Søster sin
 med Mælk og Vand, og saadan blev hun min,
 og paa min Arm og paa mit Skjød
 hun voxed op og sprælled og var sød.

FAUST. Den bedste Lykke, Livet har, Du fandt.

MARGARETE. Men ogsaa tunge Timer deriblandt.
 Om Natten blev den Lilles Vugge sat
 ved Siden af min Seng; i Søvn hørte
 jeg strax, naar Barnet sig det mindste rørte,
 og vaagned op og fik det fat.
 Snart vilde hun saa drikke,
 og snart hos mig i Sengen ligge,
 snart maatte jeg lidt Klæder tage paa
 og nynnende omkring i Stuen gaa,
 og tidlig næste Dag ved Vaskeballien staa;
 saa gaa paa Torvet, lave Mad,
 og saadan mange Maaneder i Rad.
 Det Liv just ej til hver en Tid behager;
 dog — Mad og Søvn saameget bedre smager!

De gaa forbi.

MARTHA. Ak nej, hvad skal vi stakkels Kvinder sige?
 En Pebersvend saa let omvendes ej.

MEFISTOFELES. Det kun beroer paa Jer og Jeres
 om I vil vise mig en bedre Vej. [Lige,

MATHA. Siig ærligt: har I endnu Ingen fundet?
 Har Eders Hjerte intetsteds sig bundet?
 MEFISTOFELES. Et Ordsprog siger: Eget Bo er
 og ædel Ægteviv er Livets Trøst. [bedst,
 MARTHA. Jeg mener: har I aldrig sporet Lyst?
 MEFISTOFELES. Jeg mødte altid Høflighed som
 Gjæst.
 MARTHA. Jeg mener, om det ej var Alvor nogen-
 sinde?
 MEFISTOFELES. Man aldrig Spøg maa drive med en
 MARTHA. Ak, I forstaaer mig ej! [Kvinde.
 MEFISTOFELES. Det hører jeg med
 Men jeg forstaaer — at I er god af Hjerte. [Smerte!

De gaa forbi.

FAUST. Du lille Engel! Altsaa strax du kjendte
 mig, da jeg traadte ind af Havens Dør?
 MARGARETE. Saae I da ej, at Blikket bort jeg
 vendte?
 FAUST. Og Du tilgiver mig min Dristighed fra før,
 da jeg ved Kirkedøren var saa fri
 at tale til Dig, mens Du gik forbi?
 MARGARETE. Det aldrig før var hændt mig — tænk
 End var der ingen Pletter paa min Ære. [min Skræk!
 Ak! tænkte jeg, mon dog der skulde være
 et Vist hos Dig i Holdning eller Træk,
 som gjør, han troer Dig ryggesløs og fræk?
 Det lader til, han mener, man kan lige
 gaa hen og tale til en saadan Pige.
 Alligevel — jeg veed ej selv hvorledes —
 der var en Følelse af Sympathi,
 og paa mig selv jeg ret var vred, fordi
 jeg ej paa Eder rigtig kunde vredes.

FAUST. Du Søde!

MARGARETE. Slip engang!

Hun plukker en Stjerneblomst og rykker Bladene af et for et.

FAUST. Men hvorfor gjør
 MARGARETE. Det er en Leg. [Du saa?
 FAUST. En Leg?

MARGARETE.

I leer kun
af mig, gaa!

Hun plukker og hvisker.

FAUST. Hvad hvisker Du?

MARGARETE halvhøjt. Han elsker — elsker

FAUST. O skønne Syn! [ikke —

MARGARETE. Han elsker — elsker ikke —

Plukker det sidste Blad af og udbryder straalende af Glæde:

Han elsker mig!

FAUST. Ja, Barn! I Blomstens Ord
har et Orakel talt; han elsker Dig!
Siig, fatter du det ret? Han elsker Dig!*Griber begge hendes Hænder.*

MARGARETE. Jeg skjælver!

FAUST. Ej Du skjælve! Lad mit Blik,
lad dette Haandtryk sige Dig,
hvad ej med Ord kan siges:
at sænke Sjæl i Sjæl og føle
en salig Lykke, som maa evig vare!
Ja evig! — thi dens Ophør var Fortvivlelse!
Nej, uden Ophør! evindeligt!*Margarete trykker hans Hænder, river sig løs og løber bort. Han staaer et Øjeblik i Tanker og følger derpaa efter hende.*

MARTHA kommer. Det mørknes.

MEFISTOFELES. Ja, og vi maa Af-
sked tage.MARTHA. Jeg holdt Jer gerne længer her tilbage,
men Nabofolkene her rundtomkring
bestiller ikke Andet Dag og Nat,
end blande sig i andre Folkes Ting;
og faaer de blot den mindste Smule fat,
man Offer blier for deres Sladrehang. —
Og vores unge Par?MEFISTOFELES. Histhenne vi dem finde,
de Sommerfugle to!

MARTHA. Han synes godt om hende.

MEFISTOFELES. Og hun om ham. Naa, det er Verdens Gang!

Et lille Havehus.

Margarete kommer løbende ind, skjuler sig bag Døren, holder Fingerspidsen for Munden og kigger gennem Dørsprækken.

MARGARETE. Der er han!

FAUST kommer. Ah, Du Skjelm! Du nar-
Jeg fandt Dig dog! [rer mig!

Han kysser hende.

MARGARETE omfavner ham og kysser ham igjen.

O, hvor jeg elsker Dig!

MEFISTOFELES banker paa.

FAUST stamper i Jorden af Harme.

Hvem der?

MEFISTOFELES. God Ven!

FAUST.

Det Dyr!

MEFISTOFELES.

Vi bort maa
tage.

MARTHA kommer. Ja, det er sent.

FAUST.

Jeg maa Jer nok
ledsage?

MARGARETE. Nej, Moder vilde ... nej, farvel!

FAUST.

Mit Hjertes Ven,

farvel!

MARTHA. Adieu!

MARGARETE. Vi sees ... vi sees igjen!

Faust og Mefistofeles gaa.

MARGARETE. Du gode Gud! Hvad dog en saadan for Tanker har! Alting han veed og kan! [Mand
Beskæmmet staaer jeg der og har
kun Ja og atter Ja til Svar
og kan mig ej paa Nogenting besinde.
Jeg fatter ej, hvad han hos mig kan finde.

Skov og Hule.

FAUST *alene.* Du høje Aand, Du gav mig Alt, ja Alt, hvorom jeg bad. For Intet har Du ej dit Flammeaasyn mod mig vendt. Du gav mig den herlige Natur til Kongerige, Kraft til at føle, til at nyde den. Ej blot et koldt, et undrende Besøg Du undte mig; Du gav mig Lov at skue til Bunden i dens Bryst som i en Vens. Alt, hvad der lever, fører Du i Række forbi mit Blik og lærer mig at kjende i Luft, i Vand, i Planter mine Brødre. Naar Stormen bruser gennem Skovens Kroner, naar Kæmpegranen knuser i sit Fald med vældig Bragen sine Nabostammer og Højen under Byrden dybt sig vaander — da fører Du mig til den sikre Hule, ind i mig selv, og i mit eget Bryst de dybe Undere sig aabenbare. Og stiger for mit Blik den klare Maane paa Himlen med sit milde Skær, da svæve fra Klippens Skrænter og fra Lundens Taager en svunden Verdens Sølvskygger mod mig en mildne min Betragtningens strenge Lyst.

Nu veed jeg, ak, at Intet er fuldkomment i Menneskenes Lod. Til denne Fryd, som mer og mer til Guderne mig nærmer, en Følgesvend Du gav mig, som jeg snart ej mer undvære kan, skjøndt kold og fræk han for mig selv fornedrer mig og vejrer med Pustet af sit Ord din Gave hen. Med rastløs Id den Brand han giver Næring, som i mit Bryst det hulde Billed tændte. Fra Attraa tumler jeg til Nydelse, i Nydelsen jeg efter Attraa smægter.

Mefistofeles kommer.

MEFISTOFELES. Har snart I faaet nok af dette Liv? I Længden morer det dog ikke mere.

Man for en enkelt Gang kan det probere;
saa maa man ha'e en anden Tidsfordriv!

FAUST. Har Du ej bedre Ting at varetage,
end ødelægge mine bedste Dage?

MEFISTOFELES. Naa, naa! jeg skal Dig saamænd
Det skal Du ej ha'e sagt for Ingenting. [ikke plage!
Bestandig gnavne Ord og Miner tvære —
det Tab, det er da til at bære.

Den hele Dag man farte skal omkring,
og maa med stort Besvær sig gjætte til
hvad Herren vil og hvad han ikke vil.

FAUST. Der har han paa de rette Strenges laaet!
Han kjeder mig og vil ha'e Tak til Løn.

MEFISTOFELES. Hvorledes troer Du vel, at det var
Dig uden mig, Du Jordens arme Søn? [gaaet
For Fantasiens Kriblen i dit Ho'ede
har jeg Dig dog saa temmelig kureret,
og uden mig var du fra denne Klode
for længe siden afmarcheret. —

Hvad skal det til, at gemme Dig i Huler
og Kløfter lie'som andre lyssky Ugler?
At slikke Drypsten eller fugtigt Mos
som Tudser og deslige Gods?

Har Du for den Slags Glæder længe sværmet?
Du har vist Doktoren endnu i Ærmet.

FAUST. Saafremt Du fatted — men det gjør Du ej —
den Kraft, jeg sanker paa min stille Vej,
saa var Du noksom Djævel til at kunne
min Lykke mig fordærve og misunde.

MEFISTOFELES. Jo, det er sikkert nok en herlig
at traske om i Nattedugg og Væde, [Glæde,
i Gudedrømme Luftkasteller bygge
og Jord og Himmel i sin Favn at trykke,
at ane Jordens Dybder pr. Kriterium
og svanger gaa med Skabelsens Mysterium,
stolt af sin Kraft jeg veed ej hvad at nyde
og oversalig hen i Altet flyde,
og saa at slutte hele Aabenbaringen — —

Han gjør en uhøvisk Gebærde.

Ja, jeg vil heller spare mig Forklaringen.

FAUST. Fy, tvi Dig!

MEFISTOFELES. Naa, saa dette frie Sprog
 var ikke efter Eders Kogebog?
 Aa nej! det saarer jo det kydske Øre,
 et Ord om kydske Hjerters Trang at høre;
 og kort og godt: den Morskab jeg ham under,
 at lyve for sig selv imellemstunder;
 men han kan meget hurtigt faa sit Knæk.
 Nu er Du atter træt og mør,
 om føje Tid Du blier fuldstændig ør
 af al den Galenskab og Gru og Skræk!
 D e r sidder nu din Elskede derhjemme
 saa tankefuld med Haanden under Kind;
 din Røst, dit Aasyn kan hun aldrig glemme,
 saa stærkt har Du betaget hendes Sind.
 Først svulmed som en Bæk din Elskovslyst,
 naar den ved Tøbrud over Bredden træder.
 Du gød den ind i hendes unge Bryst —
 nu har dens Leje atter tørre Steder.
 Istedetfor i Skoven om at farte,
 jeg troer, det vilde nok saa godt sig arte,
 om Herren gav det stakkels unge Blod
 den Løn, som hendes Hjerter higer mod.
 Nu falder Tiden hende trang og lang;
 hun staaer ved Vindvet, seer paa Skyens Gang,
 der svæver over Fæstningsmurens Tinder.
 „O, gid jeg var en Fugl!“ er hendes Sang,
 mens Dagen gaaer og Natten halvt hennrinder.
 Snart er hun trist, snart straaler hun af Glæde,
 snart maa hun sine bitre Taarer græde,
 saa er hun atter rolig efter Striden,
 men inderlig forelsket hele Tiden.

FAUST. Slange! Slange!

MEFISTOFELES ved sig selv. Pas paa! jeg skal Dig fan-

FAUST. Du lede Afskum! Bort fra mig Du vige! [ge!
 Nævn ikke mer den skønne Kvindes Navn!
 Lad ej de halvforrykte Sandser hige
 paany mod hendes søde Legems Favn!

MEFISTOFELES. Ej hvad! Hun troer, at Du er rejst
 og ganske Uret har hun heller ej. [din Vej,

FAUST. Hun er mig nær, hvor fjernt endog jeg strædybt i mit Hjerter boer hun. Ja, jeg kunde endogsaa Herrens Legeme misunde, naar hun berører det med sine Læber. [ber;

MEFISTOFELES. Og jeg misunder Jer med lystne de Tvillingkid, som mellem Roser vanker. [Tanker

FAUST. Bort, Kobler!

MEFISTOFELES. Nej, nu leer jeg ligefrem! Den Gud, som skabte Ungersvend og Pige, var saa betænksom, at tillige han skabte Lejligheden ret bekvem. Kom nu! Javist, det er en Ynk og Jammer! I skal jo ind i Eders Elsktes Kammer, og ikke til Jer Død.

FAUST. Er der da Salighed i hendes Arme? Om der jeg føler Lidenskabens Varme, jeg føler dog ej mindre hendes Nød! En Flygtning er jeg, uden Hus og Hjem, en fredløs Skabning uden Maal og Hvile, der som en Fos fra Fjeld til Fjeld maa ile mod Svælgets Dyb med graadig Attraa frem. Ved Siden af i Alpehytten boer hun barnlig from, og hendes stille Færden, der sysler med den ringe Plet af Jord, er hele hendes lille Verden. Og jeg, af Gud forhadt — er det ej nok,

jeg løsner Klippens faste Blok og styrter den i Dybet brat? Skal ogsaa hendes Fred jeg undergrave? Vil ogsaa dette Offer Helved have? Velan, forkort mig, Djævel, Angstens Ve, og naar det dog skal ske, lad strax det ske! Lad hendes Skjæbne mig i Faldet ramme! Lad mig og hende knuses med det Samme!

MEFISTOFELES. Nu atter Blus og Brand og stor Staa-Gaa ind og trøst det stakkels Barn, Du Taabe! [hej! Hvor sligt et Hoved ej kan finde Vej, strax troer det, der er Intet mer at haabe.

Nej, leve Den, som tappert holder Stand!
 Du har dog ellers Djævel nok i Blodet.
 Det Floueste af Alt, hvad tænkes kan,
 er dog at se en Djævel tabe Ho'edet.

Margaretes Stue.

MARGARETE alene ved Spinderokken.

Tungt er mit Sind,
 min Fred svandt hen;
 jeg faaer den aldrig,
 aldrig igjen.

Hvor han ej stedes,
 er Verden mørk,
 min Glæde jordet,
 mit Liv en Ørk.

Mit stakkels Hoved
 kan Intet sandse,
 min Tankes Hvirvel
 kan Intet standse.

Tungt er mit Sind,
 min Fred svandt hen;
 jeg faaer den aldrig,
 aldrig igjen.

Jeg spejder kun
 efter ham ved Rude,
 kun ham jeg søger,
 naar jeg er ude.

Hans stolte Gang
 og Væxten den høje,
 det Smil om hans Mund
 og den Magt i hans Øje!

Hans Tales Trolddom,
hans Haandtryk bløde,
og ak! hans Kys,
hans Kys saa søde!

Tungt er mit Sind,
min Fred svandt hen;
jeg faaer den aldrig,
aldrig igjen.

Af dragende Længsel
svulmer min Barm.
Ak, kunde jeg holde ham
her i min Arm!

Og kysse ham ret
af al min Lyst
og dø i et Kys
ved hans elskede Bryst!

Marthas Have.

Margarete. Faust.

MARGARETE. Lov mig, min Henrik, een Ting!

FAUST. Hvad jeg kan!

MARGARETE. Hvorledes staaer det med din Kristen-
Du er saa hjertensgod en Mand, [dom?
men bryder Dig vist ikke stort derom.

FAUST. Spørg ej om det, mit Barn! Du veed, jeg er
jeg ofrer dem, jeg elsker, Liv og Blod, [Dig god;
vil ej med Nogens Tro i Rette gaa.

MARGARETE. Men det er ikke nok, thi man skal tro

FAUST. Skal man? [derpaa!

MARGARETE. Ej stort af mine Ord jeg venter!
Du ærer heller ej de hellige Sakramenter.

FAUST. Jeg ærer dem.

MARGARETE. Men føler ingen Trang

og skrifter vistnok kun en sjelden Gang.
Troer Du paa Gud?

FAUST. Min Elskede, hvo tør svare :
jeg troer paa Gud?

Om Du til Præsterne vil sende Bud
hvad eller til de Vises Skare,
kun tomme Lyd vil Svaret aabenbare
til Spot for Spørgeren.

MARGARETE. Saa troer Du ikke? Nej?

FAUST. Du hulde Aasyn, misforstaa mig ej!

Hvo tør hans Navn paakalde
og vidne højt for Alle :

jeg troer paa ham?

Og hvo, som blot kan føle,

vil ej med Svaret nøle :

jeg ikke troer paa ham?

Den Altomfattende,

den Altopholdende,

fatter, opholder ej han

Dig, mig, sig selv?

Hvælver Himlen sig ikke foroven?

Hviler Jorden ej fast forneden?

Og tændes ikke med venligt Skær

evige Stjerner paa Nattens Kuppel?

Seer jeg Dig ikke Blik i Blik,

og trænger ej Alt

Dig til Hoved og Hjerte

og virker usynligt og synligt om Dig

en evig Gaade?

Dermed dit Hjertes vide Rum Du fylde,

og har Du salig helt Dig givet hen,

saa kald den Følelse for hvad Du vil,

for Lykke, Hjerte, Kjærlighed, for Gud!

Ej Navn jeg kjender!

Alt er Følelse!

En Lyd, en Klang er Navnet blot,

en Taagedunst, som skjuler Himlens Flamme.

MARGARETE. Aa ja, det lyder meget kjønt og godt,

og Præsten siger næstendels det Samme,

skjøndt ikke ganske med de samme Ord.

FAUST. Det siges overalt, hvor Hjerter boer,
thi alle Tunger paa den vide Jord,
hver i sit eget Maal, det stamme;
og jeg i det, som mig paa Læben kom.

MARGARETE. Ja, mens Du taler, faaer Du næsten
men derfor staaer dog Sagen lige slet; [Ret,
for Du har ingen Kristendom.

FAUST. Du kjære Barn!

MARGARETE. Det piner mig, min Ven,
at jeg i saadant Selskab skal Dig finde.

FAUST. Hvorledes?

MARGARETE. Han, som er din Følgesvend,
er mig forhadet i Sjælen dybest inde.
Ej nogenting i Livet

har mig et saadant Stik i Hjertet givet
som hans forvorpne Træk med Øjne som en Slange.

FAUST. Min lille Ven skal ikke være bange!

MARGARETE. I Hjertet er jeg ellers Alle god,
men han kan bringe Oprør i mit Blod;
naar mest jeg længes efter Dig at skue,
faaer Tanken blot om ham mig til at grue.
Og han er lumsk, det er jeg sikker paa!
Gjør jeg ham Uret, Gud tilgive maa.

FAUST. Den Slags Patroner maa der ogsaa gives.

MARGARETE. Blandt Folk som han jeg kunde aldrig
Hvergang jeg ham i Døren seer, [trives!
han staaer saa spottende og leer
saa skadefro;

man seer, at intet Godt hos ham kan bo;
det Tegn han tydeligt paa Panden bær,
at ej han nogen Moderssjæl har kjær.
Saa lykkelig jeg hænger ved din Arm,
saa frit hengivende mig selv, saa varm,
men kommer han, er Alt forvandlet i et Nu.

FAUST. Anelsesfulde Engel, Du!

MARGARETE. Jeg har en Følelse, naar jeg ham seer,
som om jeg ej engang holdt af Dig mer,
og var han nær, jeg kunde aldrig bede.
Hvorfor? — derpaa har ikke selv jeg Rede.

Det gjør mit varme Hjerteblod til Is;
Du, Henrik, har det vist paa samme Vis?

FAUST. Du har Antipathi!

MARGARETE. Nu maa jeg gaa.

FAUST.

Er alt min Fryd for-
[bi?

Skal aldrig vi da faae en rolig Stund
og hvile Sjæl i Sjæl og Mund ved Mund?

MARGARETE. Ak, hvis jeg blot alene laa,
da lod jeg gjerne Døren aaben staa
inat; men Moder er saa let at vække,
og hvis hun saae os sammen Begge,
det blev min Død!

FAUST. Du Engel, det har ingen Nød.
Tag denne Flaske! Trende Draaber kun
i hendes Aftendrik vil holde
Naturen bunden af saa dybt et Blund.

MARGARETE. Hvad gjør jeg ej, naar Du det vil?
Det kan da ingen Skade volde?

FAUST. Hvor kunde saa jeg raade Dig dertil?

MARGARETE. Naar blot jeg seer Dig, øver Du en
som kan min hele Villie fangen tage; [Magt,
saamangt et Offer har jeg alt Dig bragt,
at næsten intet Mer der er tilbage. Gaaer.

Mefistofeles kommer.

MEFISTOFELES. Gik Snutten?

FAUST.

Har igjen Du spioneret?

MEFISTOFELES. Det Hele har jeg grundigt observe-
Hr. Doktoren blev nok katekiseret? [ret.

Jeg haaber, det maa bære Frugt.

Ja, Kvindfolk har det altid interesseret,
om En er from og lystre Kirkens Tugt.
De mener, naar han først er d e r traineret,
faar de des lettere med Skroget Bugt.

FAUST. Uhyre, fatter Du da ej,
at denne Sjæl, saa barnlig from,
fyldt af en Tro, der efter hendes Dom
til Saligheden ene viser Vej,
kan lide hellig Kval og sørge ømt,
fordi hun troer den Elskede fordømt?

MEFISTOFELES. Du sandseløse, sandselige Frier,
Du ta'es ved Næsen af et Pigebarn.

FAUST. Misfoster, som Du er, af Ild og Skarn!

MEFISTOFELES. Og hendes Blik for Fysiognomier!
Min Nærhed volder hende Skræk og Vrede;
mit Fjæs med megen Kløgt hun læser i,
at jeg bestemt maa være et Geni,
maaske endogsaa selveste den Lede. —
Naa, altsaa nu inat —?

FAUST. Hvad angaaer det vel Dig?

MEFISTOFELES. Aa jo, det morer ogsaa mig!

Ved Brønden.

Margarete og Lise med Krukker.

LISE. Du har vel hørt om Barbara, min Pige?

MARGARETE. Nej. Det er kun saa Faa, jeg taler med.

LISE. Sibylle hun fortalte mig det lige:
nu er hun ogsaa kommen galt afsted.
Ja, Hovmod staaer for Fald!

MARGARETE. Hvordan?

LISE. Og som man reder, saadan ligger man!
Det er en Skam og Skjændsel uden Ende!
Den Mad, hun nu ta'er til sig, nærer Tvende.

MARGARETE. Ak — — —

LISE. Beständig med sin Fyr hun skulde rende.
Der var en Promeneren,
en Dansen og en Kurtiseren!
Altid skulde hun være saa fin
og vartes op med Postej og Vin,
var af sin Smule Skjønhed stolt,
og dog saa lidt paa sig selv hun holdt,
at hun lod ham gi'e sig Præsenter, Tøjten.
Der var en Slikken og Farten og Føjten!
Men nu er da Jomfrukransen fløjten!

MARGARETE. Den stakkels Pige!

LISE. Ynker Du hende?

Naar vi maatte sidde ved Rokken og spinde
 og aldrig slap ud en eneste Nat,
 saa næbbedes hun med sin Hjertens Skat.
 Bag Døren og i den mørke Gang
 blev Tiden aldrig de To for lang.
 Men nu skal hun offentlig Skrifte staa
 i Kirkedøren med Bodssærk paa.

MARGARETE. Mon ej han hende tilægte ta'er?

LISE. Saa var han da ogsaa en rigtig Nar!

Saa fix og vakker en Ungersvend
 gjør Lykke, hvor han vender sig hen.
 Desuden er han nok rejst igjen.

MARGARETE. Saa har han ikke handlet honnet.

LISE. Faaer hun ham, skal det gaa hende slet!

Hendes Krans skal Drengene lægge øde,
 og Hakkelse strøer vi for hendes Dør!

MARGARETE paa Vejen hjemad. Hvor skaanselløst jeg
 kunde dømmе før

om en og anden stakkels Piges Brøde!
 Ej noksom haardt mig Ordet faldt,
 naar det de Andres Synder gjaldt!
 Hvor sort hun stod for Verdens Blik,
 end mere sort fra mig hun gik.
 Selv stod jeg stolt bag Skjærm og Skjold —
 og er nu selv i Syndens Sold!
 Dog — Alt, hvad mig saa vidt har bragt,
 o Gud, hvor kjær, hvor mild en Magt!

En aaben Plads mellem Byens Huse og Ringmuren.

I en Fordybning i Muren et Andagtsbillede af *Mater dolorosa* med
 Blomsterkrukker foran.

MARGARETE sætter friske Blomster i Krukkerne.

Du bøje,
 Du smerterige Høje,
 dit Aasyn naadig til min Nød!

Med Sværd i Hjerte,
 med tusindfoldig Smerte
 Du skuer op til Sønnens Død.

Mod Faderen dit Blik Du vender,
 til ham dit Suk Du sender,
 din Bøn for Moderens og Sønnens Nød!

Hvo er der vel, som kjender
 den Kval, den Ild, der brænder
 i mine Ledemod?
 Hvad Dyst jeg haardt maa stride,
 hvad Længsel jeg maa lide,
 kan Du alene vide,
 der selv ved Korset stod!

Hvorhen jeg end vil gange,
 saa mange, mange, mange
 de Tanker med mig gaa!
 Jeg Hjemmet knapt betræder,
 jeg græder, græder, græder,
 saa Hjertet briste maa.

Paa Vindueskarmens Urteflor
 som Dugg min Taare flød,
 da jeg imorges aarle
 Dig disse Blomster brød.

Naar Solen i mit Kammer
 ved Daggry skinner ind,
 alene med min Jammer
 jeg støtter Haand mod Kind.

Hjælp! red mig, Du, fra Skam og Død!
 Du bøje,
 Du smerterige Høje,
 dit Aasyn naadig til min Nød!

Nat.

Gade udenfor *Margaretes* Dør.

VALENTIN, Soldat, *Margaretes* Broder.

Naar før jeg sad saamangen Dag
 i Kameraters muntre Lag
 og hørte, hvordan hver især
 lovpriste højt sin Hjertenskjær
 og gjorde sig ved Bordet bred
 og skylled sin Pral med Vinen ned —
 sad jeg saa trygt og hørte paa,
 hvor vidt den Svada kunde gaa,
 og strøg mit Skjæg, saa fro i Aand,
 og tog det fulde Glas i Haand
 og sagde: Hver er god for sig,
 men kan dog Nogen nævne mig
 en Pige i det hele Land,
 der med min Søster lignes kan?
 Flux var da deres Pral forbi,
 og Alle i vort Kompagni,
 kling, klang! de drak og stemmed i:
 ja, hun er god, som hun er skøn!
 hun er en Perle for sit Kjø!
 Og nu! — jeg kunde flaa mit Skjæg
 og rende Panden imod Væg!
 Med Haan i Blik og Spot i Stemme
 skal hver en Skurk mig nu beskæmme!
 Jeg som en slet Betaler troer
 at se en Snært i hvert et Ord!
 Og slog jeg dem sønder og sammen Alle —
 Løgnere kan jeg dem ikke kalde.

Hvo sniger sig omkring derhenne?
 Hvis ej jeg fejler, er der Tvende.
 Om det var ham — den Ting er givet:
 han slipper ej herfra med Livet!

Faust. Mefistofeles.

FAUST. Fra Sakristiet hist, hvor Lampen hænger,
 en Straale bryder gennem Vindvet brat;

men ej dens Flimren Mørket gjennemtrænger,
i Mulm og Skygge sygner Skæret mat —
et Billed paa mit eget Hjertes Nat.

MEFISTOFELES. Og jeg er kjælen som en Kat,
der lister op ad Gaardens Stiger
og om paa Tagene sig sniger.

Med Velbehag jeg føler alt begynde
lidt Drift til Rapseri, lidt Elskovsbrynde.
Ja, Valborgsnattens Lystighed fornemmer
jeg allerede nu i mine Lemmer!
Iovermorgen har vi den igjen;
saa gaaer da Natten ej med Intet hen.

FAUST. Men Skatten hisset med det vage Skær,
er den imidlertid os rykket nær?

MEFISTOFELES. Giv bare Tid! Naar lidt Du venter,
Du Kjedlen op af Jorden henter.
Jeg kigger i den: af præget Guld,
af herlige Løvedalere fuld.

FAUST. Men intet Smykke, ingen Ring
at sætte paa min Elsktes Haand?

MEFISTOFELES. Jeg troer, jeg saae en saadan Ting,
den ligned mest et Perlebaand.

FAUST. Naa godt! Jeg føler næsten Nag,
naar ikke jeg en Gave byder.

MEFISTOFELES. Da er det dog en ærlig Sag,
om nu og da I gratis nyder.
Men medens Nattens tusind Stjerner titter
hened, skal I et Mesterstykke høre:
moralsk Lyrik jeg kvæder til min Cither,
saa la'er hun sig des sikrere forføre.

Synger til Citheren.

Kathrine, hør!
Saa aarle bør
ved Vennens Dør
Du ej dit Stade tage!
Vend om igjen!
Du til din Ven
som Mø gaaer hen,
men ej som Mø tilbage.

Tag Dig iagt!
 naar Elskovs Pagt
 Du alt har bragt,
 den Dig „Godnat“ kun bringer!
 Har En Du kjær,
 forsigtig vær!
 Kom ej ham nær,
 før Du har Ring paa Finger!

VALENTIN træder frem. Hvem lokker Du, infame Rotte-
 Nu har jeg Dig! Dig har jeg længe ventet! [fanger?
 Nu først ad Helved til med Instrumentet!

Saa samme Vej med den fordømte Sanger!

MEFISTOFELES. Der ligger Citheren pladask!

VALENTIN. Nu skal jeg kløve Dig din Pandebrask!

MEFISTOFELES til Faust. Hr. Doktor, muntert nu! Staa
 Hold Jer til mig, imens jeg manøvrerer! [fast!
 Herud med Sliren i en Hast!

I falder ud, og jeg parerer. —

VALENTIN. Parer da den!

MEFISTOFELES. Den Kunst saa let vi mæg-

VALENTIN. Og den! [ter!

MEFISTOFELES. Javel!

VALENTIN. Jeg troer, at Fanden

Og hvad er det? Min Haand er bleven lam. [fægter!

MEFISTOFELES til Faust. Stød til!

VALENTIN falder. O ve!

MEFISTOFELES. Nu er den

Men nu afsted! At nøle bringer Fare; [Lømmel tam!

i Nabolaget raabes Mord og Brand.

Med Politiet kan jeg nok mig klare,

men Blodband ej saa let jeg klare kan.

MARTHA ved Vinduet. Til Hjælp! Til Hjælp!

MARGARETE ved Vinduet. Skaf Fakler hid!

MARTHA som ovenfor. Man skriger, der er Kamp og

FOLK. Der ligger En, som alt er død! [Strid!

MARTHA kommer ud. Lad Morderne ej undgaa deres

MARGARETE kommer ud. Hvem ligger der? [Løn!

FOLK. Din Moders Søn.

MARGARETE. Almægtige! o hvilken Nød!

VALENTIN. Jeg døer! Let er det sagt: jeg døer,
og gjort end mere let.
Stands, Kvinder, Eders Graad, og hør
mit Ord og husk det ret!

Alle stimle sammen omkring ham.

End er Du, Søster, ung af Aar,
end ej din Dont Du fuldt forstaaer,
gjør dine Sager slet.

Jeg, mellem os, et Raad Dig gier:
da Skjøge Du dog er og blier,
saa vær det fuldt og ret.

MARGARETE. Min Broder! Gud, o staa mig bi!

VALENTIN. Bland ej Vorherre ind deri!

Gjort Gjerning kan ej ændres mer,
og hvad der nu skal ske, det skeer.
Med Een i Smug begyndte Du,
men der vil komme Fler endnu,
og har Dig først den halve Snes,
Du snart som hele Byens sees.

Naar Skjændslen blier i Verden sat,
det skeer i Dølgemaal, og for Kinder
og Øjne man et Slør den binder
og fjæler den i dybest Nat,
ja graved den gjerne i Jorden ned.
Men voxer den op og gjør sig bred,
gaaer selv om Dagen den uden Slør
og er dog ligesaa grim som før.
Jo fulere af Ansigtstræk,
des mer den søger Dagen fræk.

Ja, sandelig, den Tid er nær,
da alle brave Godtfolk her
bort fra din Nærhed skulle søge
som fra et smitsomt Lig, du Skjøge!
Og seer de Dig i Øjet ind,
skal Rædsel gribe Sjæl og Sind!
Ej mer skal Du gaa med gylden Kjæde!
Ej mer i Kirken for Altret træde!
Ej mer med Kniplingskrave paa

til Dansen med glade Tanker gaa!
 Blandt Tyve og Tiggerpak skal Du skjule
 din Nøgenhed i en ussel Hule,
 og om end Gud vil Medynk bære,
 paa Jorden skal Du forbandet være!

MARTHA. Send Eders Tanker mod Himlen op;
 dø ikke med Haan og Spot i Sind!

VALENTIN. O, kunde jeg naa din slunkne Krop,
 Du skjændige, lede Koblerkvind!
 Da troer jeg sikkert endnu, at Gud
 sletted mit Regnebræts Synder ud.

MARGARETE. O Gud, hvor er der Hjælp og Raad!

VALENTIN. Gjør, som jeg siger: spar din Graad!
 Da Du din Pagt med Æren brød,
 da gav Du mig mit Naadestød.
 Jeg slumrer ind til Død og Grav
 og gaaer til Gud som Kriger brav.

Døer.

Domkirken.

Messe, Orgel og Sang.

Margarete mellem en Mængde Mennesker. Den onde Aand bag Margarete.

DEN ONDE AAND. Margarete, kan Du mindes,
 da end Du fuld af Uskyld
 herhen for Altret traadte,
 da af den lille slidte Bog
 Du stammed dine Bønner frem,
 halvt Barnets Lege,
 halvt Gud i Hjertet!
 Margarete!
 Hvad huser Du for Tanker?
 Hvad Udaad i dit Hjerte?
 Gjælder din Bøn din Moders Sjæl,
 som Du i Slummer dyssed
 til lange, lange Kval?
 Hvis Blod er paa din Tærskel?
 — Og under dit Hjerte,

hvad rører sig svulmende der
og ængster Dig og sig
med varslende Liv?

MARGARETE. Ve! Ve!
Kunde jeg slippe de Tanker,
som her og der og allevegne
storme imod mig!

KOR.

*Dies irae, dies illa
Solvat saeculum in favilla.*

Orgel.

DEN ONDE AAND. Vreden griber Dig!
Basunen runger!
Gravene skjælv!
og dit Hjerte,
gjenopvakt
fra Askens Ro
til flammende Kvaler,
farer bævende op!

MARGARETE. Ak, var jeg herfra!
Det er, som om Orgelet
kvalte mit Aandedrag,
som Sangen løste
mit Hjertes Fuger.

KOR.

*Judex ergo cum sedebit,
quidquid latet adparebit,
nil inultum remanebit.*

MARGARETE. Her er saa trangt!
Murenes Piller
træde mig nær!
Hvælvingen trykker mig! —
Luft!

DEN ONDE AAND. Skjul Dig! Synd og Skjændsel
kan ikke skjules.
Luft? Lys?
Ve Dig!

KOR.

*Quid sum miser tunc dicturus?
 Quem patronum rogaturus?
 Cum vix justus sit securus.*

DEN ONDE AAND. Bort fra Dig vende
 de Hellige deres Aasyn.

De Rene gyse ved
 Dig Haand at række!
 Ve!

KOR.

Quid sum miser tunc dicturus?

MARGARETE. Naboerske! Eders Lugteflaske! —
 Hun falder i Afmagt.

Valborgsnat.

Harzen.

Egnen ved Schierke og Elend.

Faust. Mefistofeles.

MEFISTOFELES. Du ønsker Dig da vist et Koste-
 Mig lysted paa en kraftig Buk at ride [skaft?
 den lange Vej, vi har endnu at stride.

FAUST. Saalænge mine Ben endnu har Kraft,
 er denne Knortekjæp mig nok til Støtte.
 Forkorte Gangen — og til hvilken Nytte?
 At spejde Dalens vildsomt snoede Veje,
 fra Fjeld til Fjeld at følge Kildens Leje
 og se den sprudle frem af Klippens Bryst,
 det er en saadan Vandrings rette Lyst!
 Alt virker Vaaren i de lyse Birke,
 og Fyrren føler selv dens milde Magt!
 Maa den da ej i vore Lemmer virke?

MEFISTOFELES. Dertil har jeg just ikke Mærke lagt!
 Jeg har det nu med Kulde indeni,
 og Frost og Sne jeg ønsked paa min Sti.
 Se Maanens halve Skive, dæmpet rød,
 hvor trist den stiger med sin sene Glød

og lyser slet, saa neppe se man kan
 og Panden imod Træer og Klipper render.
 Tillad, jeg kalder paa en Lygtemand!
 Der seer jeg netop en, som lystigt brænder.
 Halloj, min Ven! Aa, kom lidt mere nær!
 Til ingen Verdens Gavn Du brænder der.
 Behag at lyse for os Vejen op!

LYGTEMANDEN. Jeg haaber, Ærefrygten skal mig
 saa vidt, at jeg mit Naturel kan tvinge; [bringe
 for ellers gaaer vi kun i Zigzag-Hop.

MEFISTOFELES. Ej, ej! Saa han vil Mennesket
 Vil han nu bare ligeud marchere! [kopiere!
 Hvis ikke, slukker jeg hans Flimrepraas!

LYGTEMANDEN. I taler, saa I ej kan misforstaaes!
 Jert Ønske skal jeg gjerne føje.
 Men husk, at Bjerget er besat,
 og skal en Lygtemand Jer vise Vej inat,
 saa maa I ikke tage det saa nøje.

FAUST, MEFISTOFELES og LYGTEMANDEN i Vexel-
 sang.

Drømmekreds og Trolddomssfære
 deres Ring omkring os drager.
 Før os godt, saa Du har Ære
 af dit Værk, og snart vi tager
 Vejen til de øde Egne.

Krat og Træer allevegne
 ilsomt ned i Mørket dukke.
 Se, hvor Fjeldene sig bukke,
 og de lange Klippenæser,
 hvor de snorker, hvor de hvæser!

Vinden gennem Kløften blæser,
 kruser Bækken, hvor den glider
 rislende langs Fjeldets Sider.
 Er det Rislen eller Sange?
 Er det Elskovs ømme Klage,
 Toner fra de svundne Dage,
 hørte, ak, saa mange Gange,
 Længsels Røst og Haabets Stemme?

Ekko maner dem tilbage
som en gammel Oldtidssage.

Hi, uhu! Hør Skovens Fugle!
Skade, Vibe, Ravn og Ugle,
de er allesammen hjemme.
Øgler mellem Krattet ruge,
lange Ben og tykke Buge!
Rødder, krybende og lange,
snige ud af Klippens Sprække,
Snarer for vor Fod de lægge,
os at skræmme, os at fange.
Træets Knold har Liv og sender
ud Polyper, der som Hænder
efter Vandringsmanden række.
Tusindfarvede bedække
Mus i Skarer Mosssets bløde
Lag, og Glimmerorme gløde,
blinke og igjen sig dølge,
et forvirret Rejsefølge.

Siig mig, gaaer vi eller standser?
Ingenting jeg mere sandser!
Alt i Ring omkring mig danser,
Klipper med forvrænget Mine,
Træer, der imod os grine,
Lygtemænd, der Vejen kranser.

MEFISTOFELES. Hold Dig ved min Kjortel fast!

Her vi gjør en lille Rast.
Fuld af Undren skal Du skue
Mammon hist i Bjerget lue.

FAUST. Hvad sælsom Glød i Fjeldets Grund,
lig Morgenrødens matte Skin!
Endog i Kløftens dybe Bund
som Lyn i Lyn det glimter ind.
Her hvirvler Damp med hvidlig Fraade,
der blusser Brand bag Taagens Slud,
snart blinker det som tynde Traade,
snart som en Fos det vælder ud.
Som hundred Aarer hist forgrenet

det breder sig en Strækning lang,
 og her igjen til Et forenet
 det bryder gjennem Kløften trang.
 Der flyger det som Støv for Vinden
 med Gnister tæt, lig gyldent Sand,
 og se! fra Foden op til Tinden
 staaer Fjeldets hele Væg i Brand!

MEFISTOFELES. Belyser ej til disse Fester
 Hr. Mammon prægtigt sit Palads?
 Til Skuet kom Du just tilpas!
 Jeg sporer alt de vilde Gjæster.

FAUST. Orkanens Aand er sluppen løs inat!
 Den slaaer min Nakke som med tunge Hamre!

MEFISTOFELES. Til Klippens Ribben maa Du fast
 Du styrter ellers ned i Svælget brat. [Dig klamre,
 Tykt ruger Taagen i den sorte Nat!
 Hør, hvor det drøner gjennem Skov og Krat!
 Uglerne skræmmer det stærke Gjald
 af Søjlernes Fald

i den evigt grønnende Tempelhal.

Grænerne briste og brage,

Stammerne styrte med stønnende Klage,

Rødderne knirke og knage!

Vildt imellem hverandre de alle

knuste og knusende falde,

spærre med højt optaarne Masser

Vinden dens hylende Fart gjennem Kløfter og Passer.

Snart i det Fjerne hører Du Stemmer,

snart i Din Nærhed Du Røster fornemmer!

Ja, langs Bjerget strømmer en Klang,

strømmer en rasende Tryllesang!

HEXE i Kor.

Til Bloksbjerg drager Hexes Trop
 over Sten og Stok, i Galop, i Galop,
 Hr. Urian sidder paa Bjergets Top.
 Der samles Skjøn, der samles Ful,
 Sæden er grøn og Stubben gul.
 Der rider Grim, der rider Smuk,
 der f—r Hex, der stinker Buk.

STEMME.

Hvor stolt Moer Baubo kan sig kro!
Hun rider paa en drægtig So.

KOR.

Ja, Ære den, som æres bør!
Moer Baubo frem! Vor Fylking før!
En saadan Moer paa saadan So,
saa følger hele Banden fro.

STEMME. Hvad Vej kommer Du?

STEMME.

Over I/sen der-
[nede.

Der kigged jeg ind i en Ugles Rede;
naa, den gjorde Øjne!

STEMME.

Rid Fanden i Vold!

Hvad har det for Hast, din arge Trold!

STEMME. Mig kom hun ogsaa i Farten for nær
og skrabad min Hud, saa Mærker den bær!

HEXE. KOR.

Vor Vej er bred, vor Vej er lang!
Hvad skal den Stimmel, tæt og trang?
Hvad skal den Sværm saa vild og ør
med Forkestik og Kostekrads?
Mo'eren revner og Barnet dør.
Gjør Plads! Gjør Plads!

HEXEMESTRE. HALVKOR.

Som træge Snegle krybe vi;
alt Kvindfolk er os langt forbi.
Thi naar hun Fanden gjæste kan,
er Kvinden tusind Skridt foran.

DEN ANDEN HALVDEL.

Det siger Intet, thi saa vidt
en Kvinde naaer i tusind Skridt,
hvor stærkt hun end sig skynde kan,
naaer i et enkelt Spring en Mand.

STEMME *fraoven*. I nede ved Søen, kom med herop!

STEMMER *franeden*. Saa gjerne vi stræbte mod Bjergets
Vi vaske med Flid, vi er blanke og bare, [Top.
men evig vil vor Ufrugtbarhed vare.

BEGGE KORENE.

Nu tier Vind, nu Stjerner fly,
den matte Maane gaaer bag Sky;

men Gnister knitre paa Vej og Sti,
 hvor Hexekoret suser forbi.

STEMME *franedn.* Holdt! Stop!

STEMME *fraoven.* Hvo raaber fra Klippespalten herop?

STEMME *franedn.* Tag mig med, tag mig med, før I

Nu har jeg klavret trehundrede Aar, [videre gaaer!
 men kan dog ikke til Toppen stige,
 og var dog gjerne iblandt mine Lige.

BEGGE KORENE.

Os bærer Kost og Stok idag,
 os bærer Fork og Buk imag;
 hvo ej idag sig løfte kan,
 han er og blier en slagen Mand.

HALVHEX *franedn.* Jeg tripper, alt hvad jeg formaaer:
 men se, hvor vidt de Andre naaer!
 Derhjemmefra jeg maa afsted
 og kan dog ikke vinde med.

KOR AF HEXENE.

Os Hexe giver Salven Mod,
 til Sejl en Klud er mer end god,
 til Skib et Trug, og kan Du nu
 ej flyve, aldrig flyver Du.

BEGGE KORENE.

Naar vi er Tinden der forbi,
 mod Jorden atter dale vi
 og dække Heden vid og bred
 med hele vor store Hexehed!

De dale ned paa Bjerget.

MEFISTOFELES. Det puffer, støder, slaaer og slider!
 Det bobler, pibør, flaaer og vrider!
 Det sprutter, lyser og oser brændt!
 Et rigtigt Hexeelement!
 Kom ikke fra mig, hold Dig til mig tæt!
 Hvor er Du?

FAUST *langt borte.*

Her!

MEFISTOFELES. Hej! det er fejlt Kompas!
 Her maa man bruge nok sin Husbondret.
 For Junker Voland Plads! Du søde Pøbel, Plads!

Her, Doktor, tag min Haand, og med et Sæt
vi hurtigt ud af Sværmen vige;
her er for galt endog for mig og mine Lige.
Derhenne lyser det med sælsomt Skin,
jeg gad engang bag hine Buske kige.
Kom, kom! saa smutte vi derind.

FAUST. Modsigelsens Dæmon! Velan, saa styr da
Men siig mig, er det ogsaa rigtigt fat: [Færden!
til Bloksbjerg vandre vi en Valborgsnat,
for der at isolere os fra Verden!

MEFISTOFELES. Seer Du det farverige Skær af
En munter Klub er kommen sammen. [Flammen?
Ej er man i en lille Kreds alene.

FAUST. Jeg foretrak dog langt den større Scene
paa Bjergets Top, hvor mellem Røg og Lue
man strømmer til, for Satan selv at skue.
Hel mangan Gaade lod vist der sig raade.

MEFISTOFELES. Der knyttes ogsaa mangan dunkel
Lad Du den store Verden bruse! [Gaade

Her i det Stille er vi nok saa godt tilhuse.
Den store Verden — maa Du huske paa —
bestaaer jo dog af Verdner i det Smaa.
Der seer jeg unge nøgne Hexes Skare
og gamle, som fik Ærbarhed med Tiden.
Vær venlig, om det var for min Skyld bare!
Fornøjelsen er stor og Møjen liden.
Her er Orkester! Kan Du høre Spillet?
Hu, hvor det skratter! Man maa vænnes til'et.
Kom med! Kom med! Saa skal jeg Dig for flere
af Kredsens Matadorer præsentere,
saa Du igjen min Iver maa erkjende. —

Naa, ikke sandt? her kan man sig da vende!
Du seer vel knap til Rummets anden Ende?
Vel hundred Blus i lige Række brænde;
her er Diskurs og Dans og Drik og Kjærlighed!
Naa, kjender Du en større Herlighed?
FAUST. Vil Du Dig nu, naar Du skal præsentere,
som Troldmand eller Djævel producere?

MEFISTOFELES. Jeg ynder ganske vist inkognito at
paa Galadage ta'er man dog sin Orden paa. [gaa;

Vel har jeg intet Hosebaand at bære,
 dog holdes her min Hestefod i Ære.
 Se Sneglen der, som kryber krum og kroget,
 den har nu allerede lugtet Noget
 med sine Følehorn. Nej, her er jeg for kjendt
 og mit Inkognito kun slet bevendt.
 Kom nu! Fra Blus til Blus vi vandre med hinanden,
 som Frier Du og jeg som Bedemanden.

Til Nogle, der sidde omkring udgaaende Kul.

Hvorfor saa fjernt fra Støjen og fra Stimlen,
 I gamle Herrer? Hvorfor vil i Vrimlen
 I ikke blande muntert Eders Stemme?
 Alene kan man altid være hjemme.

GENERAL.

Nationers Gunst er vag som Vinden;
 den springer hurtigt om fra Øst til Vest.
 Det gaaer med Folket som med Kvinden;
 de Unge huer dem dog altid bedst.

MINISTER.

Nu er man kommen ganske ud af Sporet
 og vakler uden Ballast hid og did.
 Dengang da det var os, der stod ved Roret,
 det var den rigtig gode, gamle Tid.

PARVENU.

Vi gjorde ej saa daarligt vore Ting
 og spilled tidt en noget mislig Rolle;
 men nu skal Alting kastes vildt omkring,
 just nu, da vi paa Alting vilde holde.

AUTOR.

Hvo vil i vore Tider vel en Bog
 med sundt og vægtigt Vid i Haanden tage?
 Og aldrig har de Unge ført et Sprog
 saa frækt og næsvist som i vore Dage.

MEFISTOFELLES, der paa eengang faaer et meget gammelt Ud-
 seende.

Ja, det er sikkert, Dommedag er nær,
 og det er sidste Gang, man seer mig her;
 da selv jeg agterud maa sakke,
 gaaer Verden ogsaa ned ad Bakke.

SKRAMMELHEX. I Herrer, gaaer mig ej forbi!
Kast paa mit Kram et venligt Blik!

Jeg holder her en pæn Boutik
med mange rare Sager i!
Paa Jorden findes ej dens Lige,
og blandt dens Ting er ikke een,
som ej har voldet Land og Rige
og Mennesker alvorlig Meen —
ej nogen Dolk, som ej har Blod udgydt,
ej nogen Kalk, hvorfra ej Gift er flydt
i Aarens sunde Saft, ej noget Smykke,
som ej har dræbt en Kvindes Uskyldslykke,
ej noget Sværd, som ej har brudt en Pagt
og bagfra Offeret til Jorden strakt.

MEFISTOFELES. Fru Moster kjender ej til Tiden
thi Skeet er skeet, og Gjort er gjort! [stort!
Hun efter Nyhedskram sig skulde lægge,
thi kun hvad der er Nyt, formaaer at trække.

FAUST. Hvorledes skal dog dette Virvar ende?
Det er et Marked, det maa jeg bekjende!

MEFISTOFELES. Mod Bjergets Tinde skummer Svær-
mens Elv!

Du troer, Du skubber, mens Du skubbes selv.

FAUST. Siig, hvem er hun?

MEFISTOFELES. Luk dine Øjne op!
Det er Lilith.

FAUST. Hvem?

MEFISTOFELES. Adams første Mage.
For hendes Haar Du Dig iagt maa tage,
den Pryd, der ene smykker hendes Krop.
Faaer hun en Yngling fat i sine Lokkers Snare,
hun lader ej saa snart igjen ham fare.

FAUST. Der hvile To sig efter Dansens Gammen,
en Gammel og en Ung, som sidde sammen.

MEFISTOFELES. Til Hvile er der ingen Tid inat;
nu gaaer det løs igjen! Kom her, tag fat!

FAUST danser med den Unge.

Engang jeg drømte skjønt, jeg saae
en Abild i en Have staa;

to Æbler, som bag Løvet hang,
mig fristed, saa derop jeg sprang.

DEN SKJØNNE.

For Æbler har I Mænd havt Smag
fra Paradisets første Dag.
Den Ting er mig af Hjertet kjær,
at og min Have Æbler bær!

MEFISTOFELES med den Gamle.

Engang jeg drømte fælt, jeg saae
et spaltet Træ i Haven staa;
deri — — — — — men
alligevel — — — den.

DEN GAMLE.

Min bedste Hilsen tag imod,
Hr. Riddersmand med Hestefod!
Hvis blot — — — — — har,
— — — — — klar.

PROKTOFANTASMIST. Fordømte Pak! Tør mig I by-
Har jeg da ikke rykket op med Rødder [de Trods?
den Overtro, at Aander gaaer paa Fødder?
Og nu — nu danser I som en af os!

DEN SKJØNNE dansende. Hvorfor mon han vil her paa
Ballet være?

FAUST dansende. Aa, han er allesteds paafærde.
De Andres Dans han kritiserer
og hvert et Skridt vidtløftigt kommenterer,
thi ellers ej for ham det existerer.
Mest ætgrer det ham, naar vi fremad gaa.
Saalænge blot i Kreds man rundt sig drejer,
som i sin gamle Mølle selv han plejer,
kan man endnu hans Bifald naa,
især naar først man be'er ham, om man maa.

PROKTOFANTASMIST. Hvad, er I der endnu? Nej,
aldrig saae jeg Mage!

Forsvind! Vi lever i Fornuftens Dage!
Det Djævelpak, det ændser ingen Regel:
trods al vor Klogskab spøger det i Tegel.
Hvor tidt jeg viser al den Overtro tilbage,
den kommer dog igjen. Nej, aldrig saae jeg Mage!

DEN SKJØNNE. Du kjeder os; se til at finde hjem!

PROKTOFANTASMIST. Det siger jeg Jer, Aander,
 jeg taaler ingen Aanders Tyranni; [ligefrem:
 min Aand kan ikke finde sig deri.

Dansen vedbliver.

Det lykkes ej idag, saavidt jeg mærker;
 dog kan jeg bruge det til mine Rejseværker,
 og før jeg dør, jeg naaer vel nok mit Maal
 og gjør paa Djævle og Poeter Kaal.

MEFISTOFELES. Nu sætter han sig hen i en af Krat-
 saaledes plejer han at soulageres; [tets Sumpe:
 naar Iglers suger Blodet af hans Rumpen,
 han flux for Aander og for Aand kureres.

Til Faust, som er traadt ud af Dansen.

Hvi slap Du pludselig den smukke Pige,
 der til din Dans saa yndigt sang?

FAUST. Hu, just som bedst hun kvad, der sprang
 en Mus, en lille ildrød, ud af Munden.

MEFISTOFELES. Ej, Smaating skal man ikke agte
 Det var endda et Held, den ej var graa. [paa!
 Hvo bryder sig om Sligt i Hyrdestunden?

FAUST. Desuden saae jeg ...

MEFISTOFELES. Hvad?

FAUST. Mefisto, seer Du
 det smukke blege Barn, som hisset ene staaer? [ej
 Saa langsomt frem hun glider paa sin Vej,
 det er, som hun med bundne Fødder gaaer.
 Ej kan jeg dølge, at det tykkes mig,
 hun er den gode Margarete lig.

MEFISTOFELES. Se ej derhen! Det Syn gjør Ingen
 Det er et livløst Tryllebilled blot. [godt.
 Hvis Du forlænge stirrer derimod,
 hun stivner med sit stive Blik dit Blod
 og gjør dit Legem til en Klippeblok:
 Medusa-Mythen kjender Du jo nok.

FAUST. I Sandhed, dette Blik har Døden slukket,
 og ingen kjærlig Haand har Øjet lukket.
 Det er det Bryst, som mig Margrete bød,
 det er det søde Legem, som jeg nød.

MEFISTOFELES. Det er just Trolddomskunsten, at Fantomet tager for sin Hjertenskjær. Enhver

FAUST. O Salighed! Og dog, hvor maa jeg grue! Ej kan mit Øje slippe dette Skue. —

Hvor sælsomt — om sin Hals saa hvid og skær som Smykke kun en enkelt Snor hun bær, saa rød som Blod og kun en Knivsryg bred!

MEFISTOFELES. Javel! Og hvad jeg ydermere veed: hun tidt med Ho'edet under Arm har gaaet, thi Perseus har det jo fra Kroppen slaet. — Bestandig denne løbske Fantasi! Kom nu! Naar vi er Bakken der forbi, er der saa lystigt som i Wiens Prater, og hvis jeg ikke fejler, Ven! er der endogsaa et Theater.

Hvad gaaer der?

SERVIBILIS. Vi begynder strax igjen.

Plakatens Numer Syv skal føres op!

Saa langt Program — dertil er her vi vant.

Forfatteren er Dilettant,

og Dilettanter er vor hele Trop.

Tilgiv mig, mine Herrer, jeg forsvinder:

men Tæppets Opgang maa jeg dilettere.

MEFISTOFELES. Godt, at jeg Eder her paa Bloks- thi her er Stedet, hvor I bør agere. [bjerg finder,

VALBORGSNATSDRØM

ELLER

OBERONS OG TITANIAS GULDBRYLLUP

INTERMEZZO

MASKINMESTEREN.

Vi kan holde Hvil idag,
Miedings raske Dreng.
Scenen bygges op i Mag:
Bjerg og grønne Enge!

HEROLDEN.

Svinde skal halvhundred Aar,
før Gyldenpagt kan fejres;
bedre Guld det er dog, naar
den fordums Kiv besejres.

OBERON.

Aander! hvis I færdes her,
saa giv Jer flux tilkjende!
Kongen og hans Dronning kjær
paa Striden har gjort Ende.

PUK.

Her er Puk! Paa væver Fod
saa let han Dansen træder;
efter ham en Skare god,
som fro med ham sig glæder.

ARIEL.

Ariel med himmelsk Sang
saa blidt kan Hjertet vugge;
mange Grimme lokker dens Klang,
men ogsaa mange Smukke.

OBERON.

Lær af os den rette Færd
for To i Ægtestanden:
skal de faae hinanden kjær,
saa skil dem fra hinanden!

TITANIA.

Gnaver h a n og muler h u n,
saa grib dem velbehænde,
bring mig h e n d e langt mod Syd
og h a m til Nordens Ende.

ORKESTER. TUTTI. *Fortissimo.*

Flueflab og Myggemund
med Søskendbørn og Tanter,
Frø i Løv og Hveps i Lund,
er vore Musikanter!

SOLO.

Sækkepiben trind og svær
med Prusten og med Hvæsen!
Hør, hvor snorkende sit Vejr
den trækker gennem Næsen!

EN AAND, DER FØRST ER VED AT DANNE SIG.

Spindelben og Tudsebug
og dertil Vinger tvende!
Til et Dyr blier knap den Fyr,
men til et Digt kanhænde.

ET LILLE PAR.

Høje Spring og korte Skridt
i Honningdugg og Duftlag;
aldrig tripper Du saavidt
som til de øvre Luftlag.

NYSGJERRIG REJSENDE.

Er det Maskeradespot,
som brat mit Blik forblinder?
Oberon den fagre Drot
ogsaa her jeg finder!

ORTHODOX.

Ingen Kløer og ingen Svands!
Dog er den Tro forsvarlig,
at denne Gud, som Grækenlands,
er Djævelen skinbarlig.

NORDISK KUNSTNER.

Her gier jeg kun i flygtig Fart
 en skizzemæssig Yden;
 dog forbereder jeg mig snart
 paa Rejsen ned til Syden.

PURIST.

Ak, til mit Uheld kom jeg her
 blandt alt det Fusk og Kludder!
 I hele denne Hexehær
 kun to, som bruger Pudder.

UNG HEX.

Ja, Pynt og Pudder gjør vel smuk
 en graa og gammel Kvinde;
 jeg sidder nøgen paa min Buk
 med mine Lemmer trinde.

MATRONE.

Vi har formegen Pli til Jer
 at vende ud det Laadne;
 dog haaber jeg, saa ung I er,
 skal Eders Skjønhed raadne.

KAPELMESTEREN.

Flueflab og Myggemund,
 bliv borte fra den Nøgne!
 Pas paa Takten, Hveps og Frø,
 og pas paa jeres Øjne!

VEJRHANE TIL DEN ENE SIDE.

Mon Kredse mer agtværdige
 vel findes kan end denne
 af lutter giftefærdige
 Ungmøer og Ungersvende?

VEJRHANE TIL DEN ANDEN SIDE.

Og sluger Dybet ej med Krop
 og Sjæl den hele Skare,
 saa vil jeg med et hurtigt Hop
 til hede Helved fare.

XENIER.

Som Insekter er vi her
 med spids og skarpen Kralle,
 Satanas, vor Fader kjær,
 at hædre fremfor Alle.

HENNINGS.

Se, hvor naivt det hele Kor
 kan lege, le og kjæle!
 Det ender sagtens med, de troer,
 at de er ædle Sjæle.

MUSAGET.

Til denne Hexehær gad nok
 med Hud og Haar jeg høre;
 thi bedre kan en saadan Flok
 end Muserne jeg føre

CI-DEVANT TIDSGENIUS.

Med rette Folk til rette Plads!
 Kom, hold Dig her ved Snippen'
 Bloksbjerg og det tydske Parnas
 har rigeligt Rum paa Klippen.

NYSGJERRIG REJSENDE.

Sig, hvem er den stive Mand?
 Saa stolt han fremad skridter;
 han snuser alt hvad snuses kan —
 „Han vejrer Jesuiter.“

TRANE.

Jeg fisker i et mudret Vand
 som i de klare Vande;
 se, derfor kan den fromme Mand
 med Djævle godt sig blande.

VERDENSBARN.

Ja, for de Fromme, tro kun mig,
 er Alting et Vehikel;
 paa Bloksbjerg her de danner sig
 saamangt et Konventikel.

DANSER.

Det Kor fornam jeg ikke før.
 Jeg hører fjernt en Brummen.
 Kun roligt! I de høje Rør
 Rørdrummen slaaer paa Trommen.

DANSEMESTER.

Der hopper de med plumpe Spring
 og letter deres Skanker
 og regner det for ingenting,
 hvad Andre har for Tanker.

SPILLEMAND.

De hugged helst hinanden ned,
de hadefulde Fyre;
men Sækkepiben stifter Fred
som fordem Orfeus' Lyre.

DOGMATIKER.

Kritik og Tvivl skal ikke paa
min Mening influere:
naar der er Djævla til, saa maa
dog Djævlen existere.

IDEALIST.

Min Fantasi er nu saa hed,
at den ta'er Magten fra mig;
er alt det Væsen mig, saa veed
jeg ej, hvad der gaaer a' mig.

REALIST.

Det er for galt med den Staahej ----
Hvor er det fast Forenende?
idag for første Gang jeg ej
staaer rigtig støt paa Benene.

SUPERNATURALIST.

Mig glæder den Kommers forsand.
Jeg drager deraf Læren:
fra Djævlene man slutte kan
til gode Aanders Væren.

SKEPTIKER.

De lokkes af det falske Skær
og faaer ej ind i Panden
et Rim, der ligger dog saa nær
som Fanden og Forstanden.

KAPELMESTEREN.

Frø i Løv og Hveps i Lund,
fordømte Dilettanter!
Flueflab og Myggemund,
I er dog Musikanter!

DE SMIDIGE.

Sanssouci, den glade Hær,
som aldrig taber Modet;
vore Ben ej mer os bær,
saa maa vi staa paa Ho'edet.

DE UBEHJÆLPSOMME.

Før havde vi baade i Pose og Sæk
 og snylted os nemt til Føden.
 Nu har vi danset Saalerne væk,
 og barbenet gaaer vi i Nøden.

LYGTEMÆND.

I Sumpen havde vi vort Hjem,
 til Sumpen er vi vante;
 men her med Glans vi træder frem
 som glimrende Galante.

STJERNESKUD.

Ned fra Højden skød jeg som
 en straalegylden Klode,
 trimled saa i Græsset om:
 hvo hjælper mig paafode?

DE MASSIVE.

Plads og Plads! træd Græsset ned!
 ryd væk, hvad Fremgang hemmer!
 Aander kan, som nok man veed,
 ha'e ganske svære Lemmer.

PUK.

Træd dog ej saa kluntet op
 paa Elefanter Maade!
 Ingen Plumpere idag
 end selve Puk hin Kaade!

ARIEL.

Gav den elskende Natur,
 gav Jer Aanden Vinger,
 følg mit lette Spor, som Jer
 til Rosenhøjen bringer.

ORKESTER. *Pianissimo.*

Skyens Lag og Taagens Slør
 nu letter sig besejret.
 Luft i Løv og Vind i Rør,
 og Alting er henvejret.

Mørk Dag.

Mark.

Faust. Mefistofeles.

FAUST. I Elendighed og Fortvivelse! Længe ynkeligt vildfarende paa Jorden og nu Fange! Som Misdæderiske indespærret i Fængsel til grufulde Kvaler, den hulde, usalige Skabning! Saa vidt er det kommet! Saa vidt! — Forræderiske, usle Aand, og det har Du dulgt for mig! Staa kun der og rul med indædt Harme dine djævelske Øjne i Hovedet! Staa der og trods mig med din utaalelige Nærværelse! I Fængsel! I uoprettelig Elendighed! Overgivet til onde Aander og til uskaansomt dømmende Mennesker! Og mig indluller Du imidlertid i taabelige Adspredelser, skjuler hendes stigende Nød for mig og lader hende hjælpeløst omkomme!

MEFISTOFELES. Hun er ikke den Første.

FAUST. Hund! Afskyelige Dyr! — Forvandl ham, Du uendelige Aand! forvandl atter dette Kryb til en Hundeskikkelse, saaledes som han paa vanlig Vis fandt Behag i at luske foran mig, at krumme sig for den Intet anende Vandrers Fødder og hænge sig om den Faldendes Skuldre. Forvandl ham igjen til hans Yndlingsskikkelse, at han maa krybe i Sandet for mig paa sin Bug, at jeg maa træde paa ham med min Fod, den Fordømte! — Ikke den Første! — Jammer! Jammer! ufattelig for en Menneskesjæl, at mere end een Skabning er sunket ned i denne Elendigheds Dyb, at ikke den Første, der vred sig i Dødens Kval for den evige Forbarmers Øjne, kunde gjøre Fyldest for alle de Øvriges Brøde! Mig trænger gennem Marv og Ben alene denne Enes Ve! Du haaner med roligt Grin de Tusinders Skjæbne!

MEFISTOFELES. Nu er vi nok igjen ved Enden af vort Vid, der, hvor Forstanden slaaer Sludder for Jer Mennesker. Hvorfor giver Du dig ilag med os, naar Du ikke kan gennemføre det? Du vil flyve og er ikke hærdet mod Svimmelhed? Er det os, der har trængt os paa Dig, eller Dig, der har trængt Dig paa os?

FAUST. Skjær ikke saaledes Tænder af mig, dit graadige Dyr! Jeg væmmes ved det! — Du store, herlige Aand, som undte mig at se dit Aasyn, Du, som kjender

mit Hjerte og min Sjæl, hvorfor lænker Du mig til denne skjændige Følgesvend, som fryder sig ved Skade og kvæger sig ved Fordærv?

MEFISTOFELES. Er Du saa færdig?

FAUST. Red hende! eller ve Dig! Den grueligste Forbandelse over Dig i Aartusinder!

MEFISTOFELES. Jeg kan ikke løse Hævnerens Lænker, ikke aabne hans Rigler. — Red hende! — Hvo var det, der styrtede hende i Fordærvelse? Mig eller Dig?

FAUST seer sig vildt omkring.

MEFISTOFELES. Griber Du efter Tordenen? Vel, at den ikke er givet Jer elendige Dødelige! At knuse den, der uskyldigt kommer dem i Vejen, er jo Tyranners Maa-der at give sig Luft paa, naar de ingen anden Udvej veed.

FAUST. Bring mig til hende! Hun skal befries!

MEFISTOFELES. Og Faren, Du udsætter Dig for? Viid! end hviler Blodskyld over Staden fra din Haand. Over den Myrdedes Grav svæve Hævnens Aander og lure paa Morderen, naar han kommer tilbage.

FAUST. Ogsaa dette af Dig? Alverdens Mord og Død over Dig, Uhyre! Før mig derhen, siger jeg Dig, og befri hende!

MEFISTOFELES. Jeg skal føre Dig derhen, og hør, hvad jeg kan gøre! Har jeg al Magt i Himlen og paa Jorden? Slutterns Sandser skal jeg omtaage; tag saa Nøglerne og før hende ud med Menneskehaand. Jeg skal holde Vagt. Trolldhestene ere rede, jeg bortfører Eder. Det mægter jeg.

FAUST. Op og herfra!

Nat.

Aaben Mark.

Faust og Mefistofeles suse forbi paa sorte Heste.

FAUST. Det pusler om Galgen, hvad sysle de der?

MEFISTOFELES. Veed ej, hvad de koge og galdre.

FAUST. De svæve og hæve sig, neje og dreje sig.

MEFISTOFELES. Et Hexelag.

FAUST. De signe og vie.
MEFISTOFELES. Forbi! Forbi!

Fængsel.

Faust med et Nøgleknippe og en Lampe foran en Jerndør.

En længe ukjendt Gru mit Bryst fornemmer;
af Slægtens hele Ve jeg tynges ned.
Den fugtigkolde Mur den Arme gjemmer,
fordi en kjærlig Sjæl paa Vejen gled!
Du vil derind, men Foden nøler!
For Gjensynsstunden Frygt Du føler!
Betænk Dig ej, hvis Du vil ende Nøden!
Din Ængstelse fremelsker Døden.

Han tager i Laasen.

SANG indenfor.

Min Moder, den Kvind,
i Stykker mig skar,
og saa blev jeg spist
af den Kjæltring, min Fa'er.
Min Søsterlil græd over al den Meen,
samled op mine Ben
og gjemte dem under den svale Lind;
da blev jeg en smuk lille Skovfugl paa Gren,
flyver bort, flyver bort, flyver ud og ind!

FAUST lukker op. At hendes Elskte lytter, mindst hun
jeg hører Halmens Raslen, Larm af Lænker. [tænker;

Han træder ind.

MARGARETE skjuler sig paa sit Leje. O ve! De kommer!
Bitre Død!

FAUST sagte. Vær stille! Jeg vil frelse Dig! Fat Haab!
MARGARETE væltende sig hen foran ham. Er Du et Menneske,
saa føl min Nød!

FAUST. Du vækker Slutteren med dine Raab!

Han tager fat i hendes Lænker for at aabne dem.

MARGARETE paa Knæ. Hvo har paa Dig, Du Bøddel,
Og hvo har Magt Dig givet [kaldt?
at hente mig ved Midnat alt?

O, Naade, skjænk mig Livet!
Ej før imorgen, hører Du!

Hun rejser sig.

Jeg er saa ung, saa ung endnu!
Og nu er hele Livet alt forbi!
Smuk var jeg ogsaa — det var Skyld deri.
Min Ven var mig nær — han glemte mig vist;
min Krans har alle sine Blomster mist.
Du tager saa haardt! Nej, slip min Arm!
Jeg har dog aldrig voldet Dig Harm.
O, vær nu ej døv for min Bøn og Klage!
Jeg saae Dig jo aldrig før i mine Dage!

FAUST. O, Gud, hvad Ende skal dette tage!

MARGARETE. Nu er i din Vold jeg overladt.

Men lad mig først give Barnet Bryst!
Jeg lulled det hele den lange Nat;
de tog det fra mig, min eneste Trøst,
de siger, jeg dræbte min lille Skat.
Aldrig bliver jeg mere glad.

De synger Viser om mig af Had.
Et gammelt Eventyr ender saa,
men hvorfor skal mig det tydes paa?

FAUST kaster sig paa Knæ for hende.

Her knæler for din Fod din Elskte ned.

O, lad mig løse Lænken for din Jammer!

MARGARETE kaster sig paa Knæ ved Siden af ham.

Ja, lad os knæle sammen! Knæl og bed!

Se, under dette Kammer
der knitre Helveds Flammer!

Dernede
larmer den Lede
og fnyser i sin Vrede!

FAUST højt. Margarete! Margarete!

MARGARETE lytter opmærksomt. Det var Vennens Stem-

Hun springer op. Lænkerne falde af hende.

[me!

Hvor er han? Jeg hørte hans Røst!
Jeg er fri! Nu skal Ingen mig hemme.
Jeg vil flyve til hans Bryst,
jeg vil synke i hans Favn!

Han stod jo der paa Tærskelen og nævnte mig ved Navn
Midt gjennem Helvedes Hylen og Gny,
midt gjennem Djævelens haanende Latter
hørte jeg den søde, den kjærlige Røst paany.

FAUST. Det er mig!

MARGARETE. Det er Dig! det er Dig! O, siig
Tager fat i ham. [det atter!

Det er ham! Det er ham! Saa er al min Kval forbi
og Fængslets Rædsel svunden og Fangen atter fri!
Du hørte min Klage, og den har hid Dig kaldt!

Saa er jeg reddet alt! —

Der ligger Gaden, som den laa,
da jeg den første Gang Dig saae,
og Haven, hvor med Martha jeg
den første Aften ventede Dig.

+ FAUST søger at drage hende med sig.

Kom med! Kom med!

MARGARETE. Dvæl ej saa kort!
Saalænge Du er hos mig, trygt jeg hviler.

Kjærtegner ham.

FAUST. Bort!

Hvis ej Du iler,
maa vi bøde haardt!

MARGARETE. Hvad? Kan Du ikke kysse mer?
Min Ven var borte kun en stakket Stund,
og nu da jeg igjen ham seer,
at kysse glemte rent hans Mund.
Hvi gribes jeg af Angest ved dit Bryst?
Før maned Du med Blik, med Ord, med Røst
en Himmel ned i vore Sjæle
og kyssed mig, som vilde Du mig kvæle.
Kys mig!
Ellers kysser jeg Dig!

Hun omfavner ham.

O ve! din Læbe er kold, er stum,
din Følelse slappet og sløvet.
Hvo var mod mig Arme saa grum?
Hvo har mig din Kjærlighed røvet?

Hun vender sig bort fra ham.

FAUST. Min Elskede, følg mig! O, vær nu ej bange!
Saa skal jeg Dig kysse de tusinde Gange.
Jeg beder, jeg trygler Dig: kom lad os gaa!

MARGARETE *vender sig om imod ham.* Men er det nu Dig?

FAUST. Det er mig! Kom med! [er Du vis derpaa?

MARGARETE. Mine Lænker Du brød,

Du tager mig atter kjærligt paa Skjød.

Men hvor kan det være, Du ikke mig skyer? —

Veed Du, min Ven, med hvem Du flyer?

FAUST. Kom, Natten viger, og Dagen gryer!

MARGARETE. Min Moder har jeg i Graven lagt,
mit Barn har jeg druknet — det Barn, der var bragt
som Gave til mig og til Dig —

ja, ogsaa til Dig ... For Du er jo ... nej ...

Lad mig føle din Haand! Nej, nu drømmer jeg ej!

Din kjære Haand! — Men den er jo vaad!

Tør den af! Er det Graad?

Ak nej! det er Blod! O, den blodige Daad!

O gjem dog, gjem

i Skeden dit Sværd!

FAUST. Hvorfor dog mane det Svundne frem!
Du bringer mig Døden nær!

MARGARETE. Nej, Du maa blive ilive,
og de Grave, jeg nu skal beskrive,

om dem maa Du pusle og frede

fra imorgen den Dag allerede.

Den bedste Plads skal Du give min Moder,

lige ved Siden af hende min Broder,

mig lidt længere henne,

o, men dog ikke for langt fra de Tvende!

Mit lille Barn ved mit højre Bryst,

at jeg ikke alene skal ligge. —

At være hos Dig i fordums Dage,

o, hvor var det en salig Lyst!

Men nu — nu kan jeg det ikke,

det er, som om Noget vil bort mig drage,

som om Du mig stødte tilbage;

og Du er dog saa venlig, saa god og from.

FAUST. Føler Du det, saa kom, o kom!

MARGARETE. Derud?

FAUST. I det Frie.

MARGARETE. Er Graven der,
lurer Døden, saa kom!
Herfra gaaer kun et eneste Skridt —
til det evige Hvilested!

Du gaaer? Ak, Henrik, kunde jeg gaa med!

FAUST. Du kan, naar blot Du vil! Se, Døren aaben
staaer.

MARGARETE. For mig er intet Haab, om end jeg
Hvad hjælper Flugt? de faaer mig nok endda. [gaaer.
Det er saa tungt at gaa om som Tigger,
sær naar en Brøde paa Sjælen ligger!
Saa tungt at vanke i fremmed Land;
og Ingen sin Straf dog undfly kan.

FAUST. Jeg bliver hos Dig.

MARGARETE. Skynd Dig afsted
til Dammen og red,
red dit Barn!

Hurtigt, hurtigt,
langs Stien, der tilvenstre gaaer
i Skoven ind,
hvor Stenten staaer;
følg Bækken, til den Dammen naaer.
Nu hæves det op,
tag fat!

det spræller endnu!

Red det! Red det!

FAUST. Besind Dig! Fat Dig! Hører Du?
Et eneste Skridt, saa er Du fri!

MARGARETE. Bjerget — var vi blot der forbi!
Der sidder min Moder paa en Sten —
jeg bliver som Is i Blodet! —
der sidder min Moder paa en Sten
og rækker med Ho'edet.

Hun vinker ej, hun nikker ej, saa tungt sank hun hen,
hun slumred saa længe, hun vaagner ej igjen.

Hun slumred, for ej at forjage
vor Glæde. O, salige Dage!

FAUST. Her kommer Bønner, kommer Ord tilkort;
nuvel, saa bærer jeg dig bort.

MARGARETE. Lad være! Nej, jeg viger ej for Magt!
Nej, Du maa ikke tage mig saa haardt!
Før har jeg altid gjort, hvad Du har sagt.

FAUST. Min Elskte! O min Elskte! Dagen gryer!

MARGARETE. Ja, Dagen gryer! Den sidste Dag for
Den skulde været Bryllupsdag med Dig! [mig.

At alt Du hos mig var, maa Ingen vide.

Ak, skeet er skeet, og visnet ligger Kransen!

Vi sees vel nok igjen, men ej ved Dansen.

Nu samles Mængden, det er alt paatide.

De staaer saa fjernt, det er, som var de stumme,

men Torv og Gader knapt kan Stimlen rumme.

Døds klokken kalder, og de bryde Staven.

De binde mine Hænder,

paa Blokken ned jeg tvinges,

som imod Alles Nakke Sværdet vender

i samme Nu, det mod min egen svinges —

og Verden ligger stum som Graven.

FAUST. O, var jeg aldrig skabt!

MEFISTOFELES *viser sig udenfor.* Op eller I er fortabt!
Unyttig Nølen og Faddersladder!

Mine Heste trampe,

snøfte og stampe,

Dagen er nær.

MARGARETE. Hvo stiger op af Jorden der?

Det er ham! Det er ham! Er han fulgt med?

Hvem søger han her paa det hellige Sted?

Det er mig!

FAUST. Følg med! Det gjælder Livet!

MARGARETE. Guds Dom! til Dig har jeg mig over-
givet!

MEFISTOFELES *til Faust.* Kom! ellers Dig som hende
jeg forlader.

MARGARETE. Din er jeg, Gud! O, frels mig, Fader!

Du hellige Engleskare,

din Skjoldborg mig bevare!

Henrik! Jeg gruer for Dig.

MEFISTOFELES. Dømt er hun!

STEMME *fra oven.*

Frelst!

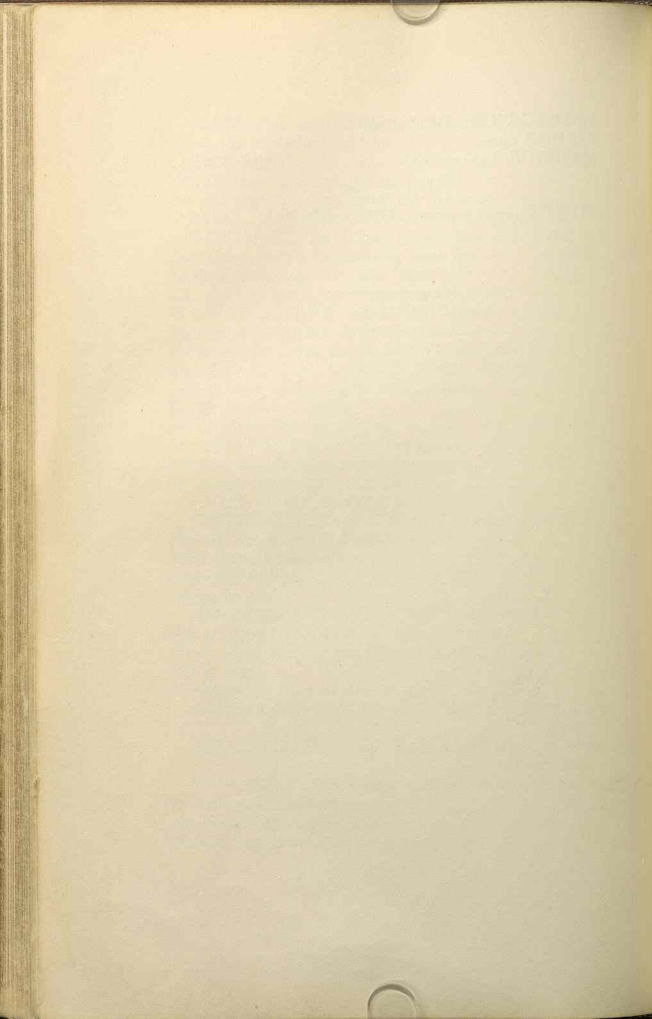
MEFISTOFELES *til Faust.*

Hid til mig!

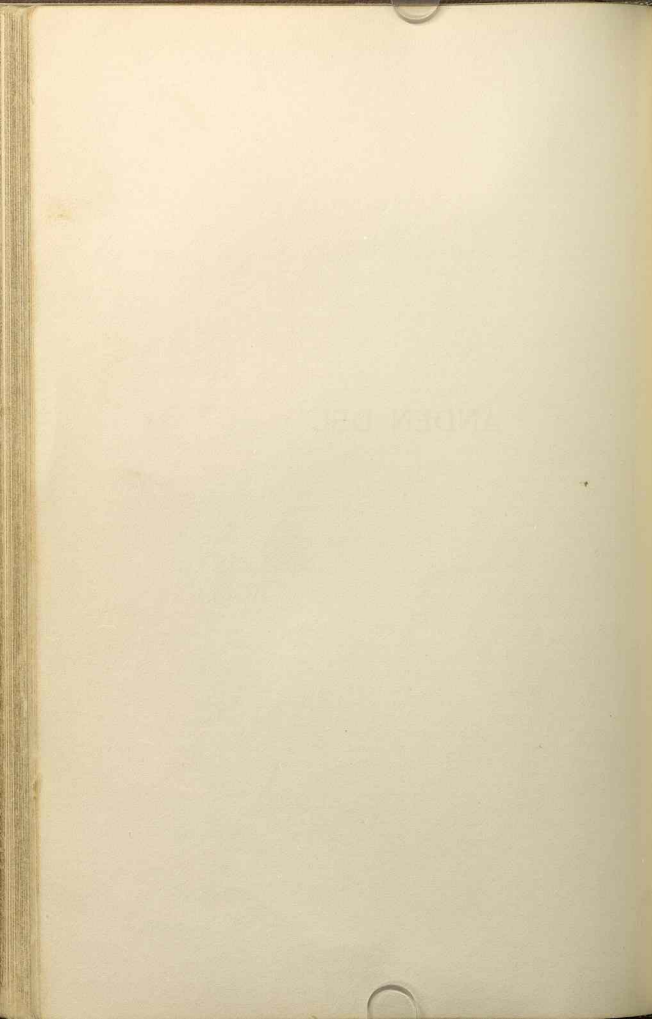
Forsvinder med Faust.

STEMME *tabende sig indenfor.* Henrik! Henrik!

ANDEN DEL

INDLEDNING TIL ANDEN DEL

Forstaaelsen af Goethes Faust afhænger først og fremmest af Digtets Opfattelse som en sammenhængende Helhed, i hvilken Prologen i Himlen, første og anden Del udgjøre de til en Enhed forbundne Hovedled. Goethe siger selv, at Planen viste sig for hans Blik i sit hele Omfang, da hans Fantasi for første Gang berørtes af Digtningens Emne.

Naar denne indre Sammenhæng endnu kan trænge til at indprentes, ligger Grunden hertil i de ydre Forhold, hvorunder Faustdigtningen er bleven til. Dens første Del stod i saa lang en Aarrække ensom i Litteraturen, at den almindelige Bevidsthed ligesom vænnede sig til at betragte denne Del som det Egenlige og Væsenlige for Tankens poetiske Udfoldelse; og man vover neppe formeget ved at paastaa, at det i denne Del atter er „Gretchen-Tragedien“, der — skjøndt Margarete først indføres, efter at Digtet er skredet mere end Halvvejen frem — staaer med de livligste Farver og i det stærkeste Lys for den populære Opfattelse, bragt denne nær ved sit letforstaaelige, rent menneskelige Indhold saavel som ved Billedkunstens og den dramatiske Fremstillings hyppige Benyttelse af dens Motiver. Digtets Anlæg i det Hele og Store, saaledes som det klart er udkastet strax i en af de første Scener, er saaledes traadt i Baggrunden, halvvejs stillet i Skygge af den stærkt gribende Handling, der slutter første Del, og man er ikke langt fra at glemme, at om end Margaretes jordiske Livsløb er bragt til Afslutning, er Fausts Skjæbne endnu kun ved Begyndelsen af sin Udviklingsgang, og at Digtets Indhold ikke er udtømt, forinden vi have seet Udfaldet af det Væddemaal mellem Herren og Mefistofeles („Prolog i Himlen“), som giver os Programmet for den hele Digtning. Herren overlader Faust til Mefistofeles' Paavirkning, „saalænge han endnu ved Jorden klæber“; thi den Erfaring, at „Mennesket maa fejle, mens det stræber“, er ikke nogen Grund til Tvivl eller Forkastelse for den guddommelige Kjærlighed, der lig en Gartner veed, „imodens Spiren groer, at Træet Blomst og Frugt engang skal bære“, og for hvilken der ligger et uforgængeligt Haab gjemt i den Erkjendelse, at „et ædelt Menneske, hvem dunkle Drifter trænge, er sig den rette Bane dog bevidst.“ Mefistofeles paa

sin Side har en ligesaa grundfæstet Overbevisning om den menneskelige Sjæls Skrøbelighed og tvivler ikke om, at det skal lykkes hans Forførelseskunst at drage Faust ned i den redningsløse Fordærvelse; han modtager med Glæde Væddemaal og udmaler sig allerede med Vellyst sin Triumf, naar han skal tvinge den frafaldne Sjæl til at æde Støv med samme Lyst som Syndens Urbillede, „den berømte Slange“.

Til Aftalen mellem Herren og Mefistofeles svarer for Fausts Vedkommende hans Pagt med den Onde, da han, trædt af at søge Livsgaadens Løsning ved Grublen og Gransken og bortvist fra sit Forsøg paa at trænge ind i Aandeverdenens Løndomme ved magisk Kunst, modtager Mefistofeles' Tilbud om at give hans Erfaringskreds en uendelig Udvidelse ved at bringe ham i kraftig og virksom Forbindelse med selve det stærkt pulserende Virkelighedsliv, som hans ensomme Studier altfor længe have holdt ham fjernet fra, samt gjøre hans Sjæl tilgængelig for nye Impulser af hidtil ukjendt Art ved at aabne ham Adgang til enhver jordisk Nydelse, han maatte attraa. Dybt overbevist om Tomheden og Forgængeligheden af alle Jordelivets Tillokkelser, gaaer Faust uden ængstelig Tøven ind paa det opstillede Vilkaar: at han skal tjene Mefistofeles i det andet Liv til Gjengæld for dennes Tjenerdønt i dette, saafremt han, om det saa blot var et enkelt Øjeblik, maatte føle sig nedsænket i Nydelselivets Selvforglemmelse:

Den Stund, da jeg paa Nydelsernes Leje
mig slaar til Ro — min sidste vorde den!
Kan Du med Løgn og Smigerkunster snilde
faae vakt hos mig en Gnist af Selvbehag,
kan Du i jordisk Nydelse mig hilde:
da være det min sidste Dag!
Den Pagt jeg slutter!

MEFISTOFELES.

Top!

FAUST.

Med Haand og Mund!

Hvis jeg til Øjeblikket siger:
o, dvæl endnu, Du skønne Stund! —
da som din Fange ned jeg stiger
med Dig til Underverdens Riger.
Da lad kun Dødningsklokken gjalde,
da er Du for din Tjenest fri,
lad Uhret staa, dets Viser falde,
for mig er Tiden da forbi!

Hvad Udfaldet bliver af disse Overenskomster, derom har første Del af Faustdigtet Intet at fortælle os: den viser os kun Faust paa de første Stadier af hans nye Tilværelse, men vækker end ikke nogen Anelse om, hvorledes den skal udmunde, om Herren eller Mefistofeles skal sejre, om Faust skal frelses eller fortabes. I den gamle Folkebog om Troldmanden Faust fuldbyrdes dennes Skjæbne, idet han tilfalder de onde Magter.

Ogsaa for Goethes Tanke stod strax fra det første Undfangelsesøjeblik af hans Digts Handlingsgang klar i de store Linier, hvorvel han leder den hen imod et helt andet Maal end Sagnet. Vidnesbyrdene om, at begge Dele af „Faust“ fra første Færd af have viist sig for Digteren som en Enhed, finde vi i bestemte Udtalelser af ham. „Det er ikke Smaating, i sit toog-firsindstyvende Aar at udføre i anskuelig Fremstilling, hvad man har gjort Udkast til i sit tyvende“, siger Goethe 1831 med Hensyn til Fuldendelsen af 2den Del, og til Wilhelm v. Humboldt skriver han faa Dage før sin Død (17. Marts 1832): „Det er over tresindstyve Aar siden, at Planen til Faust laa for mig i ungdommelig Klarhed fra første Udspring af, om end mindre udførlig, hvad Rækkefølgen angaaer.“ Allerede i et Brev fra Septbr 1800 omtaler Schiller anden Del af Faust som en Sag, der er taget fast Beslutning om. Til disse Ytringer kan føjes den Oplysning, at de seneste Fremdragelser af Goethe-Manuskripter have bragt Brudstykker af „Fausts“ 2. Del for Lyset (Fausts Død, Lemurerens Sang m. m.), som ubestrideligt ere nedskrevne i Slutningen af det 18. eller Begyndelsen af det 19. Aarhundrede.

Der ligger imidlertid en Aarrække imellem den sidste, endelige Redaktion af første Del og den sammenhængende Udarbejdelse af anden. Først i en Alder af femoghalvfjerdsindstyve Aar besluttede Goethe at fuldføre sit Digterlivs Hovedværk, og hermed gik det saaledes til. Han var i Aaret 1824 sysselsat med at ordne sine Skrifter, med Forberedelser til en fuldstændig Udgave af sine Værker saavel som af Brevvexlingen med Schiller m. m. I Forbindelse med disse Arbejder tog han atter fat paa sine Erindringer, „Dichtung und Wahrheit“. De tre første Dele vare udkomne i Aarene 1811—14, den fjerde, som først skulde udgives efter Digterens Død, var endnu kun tilstede i Udkast og i enkelte udarbejdede Partier. Den skulde deles i fem Bøger, og i tredie Bog — som omhandler Begivenhederne i Sommeren 1775 — skulde der efter Goethes Ordning af Stoffet indskydes en i Manuskript foreliggende Plan til anden Del af „Faust“. Det skyldes Goethes bekjendte Privatsekretair og litteraire Tillidsmand I. P. Eckermann, at den saaledes tilstedeværende Plan, istedenfor at indlemmes i Memoirer-værkets Herbarium som en livløs Plante af udelukkende litteraturhistorisk Interesse, kom til at udfolde sin Spirekraft og skyde Blad paa Blad i poetisk Fylde og Frodighed. Han forstod at opflamme Oldtingens Digterglød, saa den endnu engang blussede op i varmen, lysende Lue, og i de syv Aar fra 1824 til 1831 holdt han Ilden vedlige, saa at det storslaaede Værk — i Omfang næsten dobbelt saa stort som første Del — forelaa færdigt i Sommeren sidstnævnte Aar. Allerede fire Aar forinden var et af Digtingens Afsnit blevet indlemmet i de samlede Værker som en relativ Helhed under Titlen „Helena, klassisch-romantische Phantasmagorie, Zwischenspiel zu Faust“; men den samlede anden Del, med „Helena“ som tredie Akt,

udgaves i Henhold til Goethes Bestemmelse først efter hans Død, 1832.

De to Dele af „Faust“ have saaledes havt en højst forskjellig Genesis. Medens første Del blev til lidt efter lidt og ligesom stødvis i et Tidsrum af mere end tredive Aar, er anden Del en Frembringelse af Digterens fortrinsvis paa denne Opgave koncentrerede Virksomhed i hans sidste syv Leveaar. Følgen heraf er bleven, at anden Del, hvad Kompositionen angaaer, har en langt mere ensartet Karakter end Forgængeren. Jo dybere man trænger ind i Faustdigtets første Del, des mere faaer man Øje for, at der paa meget afgjørende Punkter — navnlig Jordaandens Deltagelse i Handlingen og den deraf betingede Opfattelse af Mefistofeles-Skikkelsen — er brydsomme Uoverensstemmelser imellem de ældste Rudimenter, som ere blevne tilbage fra det allerførste Udkast, og den senere Redaktion, ved hvilken de ældre og de nyere Elementer ikke saameget sammensmeltedes som sammensvejsedes, saa at Faaren for et Brud her og der ikke var udelukket. Anden Del derimod er af een Støbning, Handlingens Led udvikle sig naturligt af hinanden, og den føres med sikker Haand henimod sit Slutningspunkt, hvor Digtets Grundidee aabenbarer sig og kaster sit Lys tilbage over det Foregaaende, saa vi atter mindes om vor første Indtrædelse i Digtingens Tankeverden gennem „Prologen i Himlen“ og de nærmest herefter følgende Optrin. En anden Sag er det, at enkelte Partier i den senere Del af „Faust“ ere svagere i deres Virkning end ønskeligt, dels fordi Digteren nu og da har ladet sig nøje med et første Anlæg, et løst Udkast, stundom endog kun en scenarisk Antydning, som han ikke senere har faaet Lejlighed til at udføre, skjøndt han oprindeligt har havt det til Hensigt, dels fordi han, som han selv siger, har smuglet adskillige Hemmeligheder ind i sit Digt, som han har villet overlade til Efterverdenen at granske og tyde.

Denne Granskning er da heller ikke udebleven, og Udtydningernes Tal er Legio. De fleste af dem synde ved at drive Dybsindigheden for vidt og ved at ville løse Gaader, hvor saadanne ikke findes. Selv om man seer bort fra de rent absurde og groteske Faustkommentarer, vil man ogsaa hos de besindigere Udlæggere jævnlig støde paa Forklaringer, der synes at skyde over Maalet ved at ville paavise en større og fastere logisk Konsekvens, end et Digtværk har nødvendig, og ved altfor omstændelig at ville eftergaa Digtingens naturlige Billedsprog for at paapege dets symbolske Betydning paa hvert enkelt Punkt. En i sin Helhed saa klar og forstandig Kommentar som Düntzers har Overskridelser af denne Art at bebrejde sig. Skjøndt nærværende Indledning til den danske Oversættelse i Hovedtrækkene følger den nævnte Vejledning, anvender den derfor stadig de Korrektiver, som forefindes i andre anerkjendte Værker, henhørende til Faustkommentarernes Litteratur, saaledes i Indledningerne og Noterne til v. Loe-

pers og Schröers Faustudgaver og hos Forfattere som Fischer, Köstlin og Lysander*).

Vil man saa under Læsningen fastholde ligesom i Baggrunden af sin Bevidsthed Forestillingen om, at det hele Digt, som fremgaaet af Debatten i første Dels „Forspil paa Theatret“, er at betragte som et for den Læsendes Øjne opført Skuespil, der for vigtige Afsnits Vedkommende (Fausts Optræden ved Keiserhoffet, Helenas Tilsyneladelse, Deltagelsen i Felttoget m. m.) støtter sig til den gamle Folkebogs og Marionetkomediens Behandling af Faustsagnet — saa turde den efterfølgende Forklaring, der hvad mange Enkeltheder angaaer suppleres af de som Tillæg meddelte Oplysninger, muligt gjøre sig Haab om at være nogenlunde fyldestgjørende som Hjælpemiddel til Forstaaelsen af det sidste Aarhundredes dybest bundende og videst rækkende Digtværk.

FØRSTE AKT

Yndig Egn. Tragediens anden Del slutter sig ikke umiddelbart til Slutningen af første: Fængselsscenen, i hvilken Margarete afviser Fausts Overtalelser til Flugt og overgiver sig til den jordiske Retfærdigheds Dom, anraabende den himmelske Naade. Det gribende Optrin har fyldt Fausts Sjæl med Gru og Anger, og for en Tid har han unddraget sig menneskeligt Selskab og flakket hvileløs om i øde Egne, for ene med sig selv at se sin Brøde Ansigt til Ansigt og opgjøre sit Regnskab. Det lille Forspil, som aabner Akten, viser os ham hvilende træt, urolig og søvnsøgende i en yndig Egn, hvortil han paa sin Omflakken er naaet en stille Sommerkvæld; det viser os tillige i sammentrængt sindbilledlig Fremstilling, hvorledes Naturens og Tidens forenede Lægedom formaaer at berøve „Angrent bittert hvasse Pile“ deres Braad og at rense det smerteoprevne Indre for „dets Skræk og Gru“ ved at bade det syge Sind i „Dugg fra Lethes Flod“ og lade Afstandens tilslørende Evne mildne det første overvældende Indtryks Skarphed, saa Sjælen atter kan vinde Ro og Kraft og Mod til Livets Gjerning. Denne Naturens lægende Kraft er anskueliggjort i de venlige Alfer, der øve deres gjenfødende Dont „lige ømme

*) Goethes Faust. Erläutert von Heinrich Düntzer. Dritte, neu durchgesehene u. vermehrte Ausg. 1879. — Faust. Mit Einleitung u. erläuternden Anmerkungen v. G. v. Loeper. Zweite Bearbeitung. 1879. — Faust. Mit Einleitung u. fortlaufender Erklärung herausg. von K. J. Schröder. 1881. — Goethes Faust nach seiner Entstehung, Idee und Composition, v. Kuno Fischer. Zweite, neu bearbeitete u. vermehrte Aufl. 1887. — Die Erklärungsarten des Goetheschen Faust, v. Kuno Fischer. 1889. — Goethes Faust, seine Kritiker u. Ausleger von Karl Köstlin. 1860. — Faust, en själshistoria efter Goethes sorgespel, jemfördt med flera idedramer, af A. Ch. Lysander. 1875.

for Ond og God", altsaa uden Hensyn til den Lidendes sædelige Stade. Paa Ariels Bud dysse de Faust i en helsebringende Slummer, hvis fire Momenter Koret udmaler: den lune Aftendæmringstid, da de skulle stede ham til Hvile som et Barn, der lægges i sin Seng; den højtidsfulde Stjernenats dybe Fred; den gryende Morgenstund, da Drømmesynerne fly og Livet vaagner overalt i fornyet Kraftfyldte; endelig Solopgangens Øjeblik, der skal hilses med gjænfødt Beslutningsstyrke og Handlekraft.

Skildringen af denne natlige Hviles Forløb skal, som ovenfor antydet, opfattes symbolsk, som et poetisk koncentreret Billede af den helbredende Naturens og Tidens Paavirkning, Faust har været underkastet siden Katastrofen, og gennem hvis forskellige Faser han nu fremgaaer styrket og kvæget som efter en sundhedsfornyende Søvn. Det er atter blevet Dag for ham, og et nyt Dagværk dæmmer frem for hans anden Bevidsthed. Solopgangen (til hvis enkelte Fænomener Digteren har benyttet Sceneriet ved Vierwaldstattersøen) spreder lidt efter lidt Klarhed overalt, Taagerne svinde, og det fulde Dagslys ligger udbredt over hele Egnen. Men selve dettes Kilde, Solen, maa Faust blændet vende sit Blik bort fra: dens Flammeglans taaler intet menneskeligt Øje at skue ind i, ligesaa lidt som den menneskelige Aand formaaer at opfatte Naturen og dens Sammenhæng med Guddommen umiddelbart og i Helhed. Men idet han vender sig bort, møder hans Øje Vandfaldet, i hvis perlende Skumdraaber Sollyset bryder sig i Regnbuefarver, og medens han erkjender, at Livet ikke kan fattes i sit evige Udspring, men kun stykkevis i jordisk Gjenskær, bliver dette Farvespil ham et Billede paa det Varige i det Vexlende og fylder ham med Beslutningen om fremtidig at holde sig fjernt fra Lidenskabens Overmaal og at stræbe efter at vinde noget roligt Skjønt, noget varigt Kvægende som Udbytte af Livets Kamp og Strid.

Kejserens Palads. Tronsal. Sommer og Efteraare forbi, det er Karnevalstid. Mefistofeles, der har lovet Faust, at han i hans Selskab skal gjæste „baade Smaa og Store“, benytter Hofskabernes og Maskefesternes livlige Tidspunkt til at indføre sin Protégé ved Kejserens Hof, hvor Faust vel mener, at en vidtomfattende Opgave til Fremmelsen af Folke- og Samfundsheld muligt turde vente paa hans Medvirkning, medens Mefistofeles haaber at blænde ham ved det fornemme Livs pralende Flitter, dets tomme Ærgjerrighed og Magtsyge. I Begyndelsen holdes Faust udenfor Spillet; Mefistofeles baner sig alene Vej til Hofkredsen, idet han foreløbig skaffer Kejserens Nar afvejen og indtager hans Plads ved Herskerens Side, introducerende sig med en gaadefuld Tale om Narrens paa eengang velkomne og ukaldede Nærvarelse og modtagen med Mistro, som et uundgaeligt Onde, af det tilstedeværende Hofpersonale.

Den unge livsglade og letsindige Kejser har meget imod sin Villie maattet afbryde sin Karnevalsglæde for at afholde et Statsraad, som hans Raadgivere indtrængende have opfordret til af Hensyn til de betænkelige Tilstande i Staten. Thi Rigets Nød er stor, den almindelige Demoralisation breder sig med uhyggelig Hast, Retsfølelsen udslukkes og Selvtægt træder i dens Sted, saaledes som det udførligt skildres af de fire Statsmænd: Kansleren, der tillige er Biskop, Marsken, Skatmesteren og Marskalken. Fremfor Alt mangler der Penge i Statskassen. Var dette Universalmiddel tilstede, vilde Ondet være afhjulpet, ialfald efter de kortsynede Raaders Mening, der mere have Tanke for den øjeblikkelige Forlegenhed end for dennes dybere ideelle Grund og Følger. Her finder Mefistofeles et kjærkomment Tilknytningspunkt for sin Indgriben. Paa Kejserens selvvironiserende Spørgsmaal, om ikke ogsaa Narren har Noget at klage over, svarer Mefistofeles med den fadeste Smiger angaaende Tilstandens Fortræffelighed og henviser til, at det ene Fornødne, Penge, med Lethed lader sig skaffe tilveje: i Bjergene ligger der endnu Guld i Masser, og gjemt i Jorden, i gamle Ruiner og forlængst tilkastede Kjælder-rum, er der fra Folkevandringens og Romerkrigenes Tid hengjemt utalte Skatte af ædelt Metal og andre Kostbarheder, der ifølge Hævd og Ret tilfalde Kejseren. Skjønndt Biskoppen aner djævelsk Argelist i denne lokkende Tale, og skjønndt Hof-folkene betragte Narren som en almindelig Projektmager, lykkes det dog let Mefistofeles at vinde Stemningen for sig, især da han træder i Pagt med Astrologen og soufflerer denne en Fremstilling af de planetariske Forhold, som atter udmunder i en Lovprisning af Guldets og Sølvets altformaaende Magt. Kejserens og Hoffets sidste Tvivl besejres ved en Henviisning til, hvorofte der i det daglige Liv fornemmes Spor af hemmelighedsfulde Naturrørelser, som Fornuften ikke kan forklare sig, og til disse hører netop den mystiske Indvirkning, hvormed de i Jorden skjulte Skatte give sig tilkjende. Den yderligere Skil- dring af disse forøger Kejserens Utaalmodighed, og han be- faler Mefistofeles at drage dem frem for Dagens Lys. Men dette ligger ikke i den Snediges Plan; hans Hensigt er paa Djævlens vante Viis at gække med et Skin af den Virkelighed, han har fristet med: istedenfor at give Valuta ihænde vil han afhjælpe Finansnøden ved Udstedelsen af en paa de formodede underjordiske Rigdomme baseret Seddelemmission, altsaa skabe en indbildt Velstand, der som et Blændværk skal hjælpe ud over den øjeblikkelige Forlegenhed, for senere at gjøre den dobbelt trykkende ved at aabenbare sin Tomhed. For denne finansielle Hokusfokus vil Kejserens Sind være mere mod- tageligt, naar det er omgøglet af Karnevalstystighedens brogede Billeder, og Mefistofeles indgiver derfor Astrologen at anbefale en Opsættelse, som Kejseren ogsaa gladelig gaar ind paa, tryk ved Tanken om, at den værste Nød nu snart er over- staet. Statsraadet skilles ad, og Mefistofeles sender et spot-

tende Smil efter de Taaber, der tro, at Lykken kommer til dem udvendig fra, uden at fortjenes ved egen Kraft — letfærdige Naturer, som med Nøglen til Alverdens Herlighed i deres Haand ikke vilde have Forstand nok til at bruge den.

Rummelig Sal med Sidegemakker. Den unge Kejser har i sin Tid ladet sig krone af Paven i Rom og er under sit Ophold der bleven bekendt med det glade, farverige italienske Folkeliv. Over Festlighederne i hans Hofborg skal dette Livs lyse Skær hvile, hans Karneval skal — hvad Herolden udtrykkelig forkynder — ikke ligne de tyske Mummiespil, hvor Dødens og Djævlens Masker optræde Side om Side med Narrens. Hvad Herolden imidlertid ikke veed, er at Festen vil blive gæstet af Faust i en Forklædning, som skal anskueliggjøre den Rigdom, Mefistofeles har forjættet Kejseren. Medens Herolden derfor er fuldt fortrolig med alle de Maskefigurer, der optræde i Begyndelsen, udførte af Hoffets Herrer og Damer, føler han sig usikker overfor de udenfor Programmet optrædende Skikkelser i Fausts Optog og har Vanskelighed ved at fyldestgjøre sin Embedspligt, at præsentere og forklare dem.

De forskellige Maskefigurer, som optræde i Festens Begyndelse, har Digteren karakteriseret snart ved et Epigram, snart ved et Digt af eller om dem; stundom har han endog foreløbig slaaet sig til Ro med en Antydning eller Anvisning med Hensyn til Fremstillingen, som senere ikke har fundet sin videre Udførelse. For Opfattelsen af dette Karnevalssceneri indeholdes der i denne lette Behandlingsmaade en Henstilling om ikke at lægge hverken for mange eller for dybe Ideer ind i dette Afsnit af Digtet; det er en Episode, der for en Tid afbryder Handlingen, men af hvilken denne atter naturligt skyder frem, og til dens Forklaring er enhver Idefylde overflødig, som ikke staaer i Grundtankens Tjeneste. Episoden har til Hensigt at give et Billede af et festligt bevæget Hofarrangement, som forbereder Hovedpersonens mere betydningsfulde Optræden; dog indeholder selve Arrangementet, digterisk og kunstnerisk velordnet som det er, en opadstigende Gang, som forbereder det Afgjørende.

Begyndelsen gjøres med den lette, ikke mod noget højere Formaal stræbende Fremstilling af det Skjønne og Interessante af mindre betydelig Art: først det Livligt-Skjønne, forestillet af Blomsterpiger og Frugtgartnere, der under Sang og Spil smykke Festsalen som en Have med de kunstige og naturlige Gaver, de medbringe; til dem slutter sig en livsglad Skare af unge Piger, Fiskere og Fuglefængere, som indbyrdes drive alskens Maskelystighed, medens Moderen med den giftfærdige Datter danner et letkomisk Element i denne Flok. En Modsætning til disse finere, yndefuldere Skikkelser, der naturligt aabne den muntre Fest, udgjør de grovere Figurer, de mere massive Bestanddele af Sam-

fundet, som ogsaa ville have sig en glad Aften: Brændehuggerne og Pulcinellerne, gennem hvis Mund de ydre Livsgoders ulige Fordeling kommer tilorde, Snyltegjæsterne og den drukne Mand, der antyde Trældommen under de sandselige Lyster. Som Overgang til de mere betydningfulde Optog følge nu (kun i scenarisk Udkast) Digtere og Sangere af de forskjellige Arter og Skoler, samt deres Modpart: Satirikeren, der henkaster den Bemærkning, at først en Satire saa skarp, at Alle maatte vende sig fra den, vilde naa denne Digtarts Ideal, altsaa en Ophævelse af Virkingen i samme Øjeblik denne fyldigst er naaet.

Alt dette har endnu kun været som et Forspil til Maskefestens vægtigere Indhold. Men nu indføres en Faktor af større ideel Værdi: de mythologiske Skikkelser, som fornemlig have til Opgave at give en allegorisk Hentydning til Statslivets Fornødenheder og Forhold. Først i Rækken skride de Livet forskjønnede Gratier, fulgte af de alvorlige Skjæbnegudinder Parcerne, og tilsidt de skrækkindjagende Furier, Grupper af tre Gange tre Idepersonifikationer, som i stigende Grad fængsle Tanken til de Livet styrende og dømmende sædelige Magter. Hvorledes den ethiske Beherskelse skal gennemtrænge det velordnede Statsliv, symboliseres i det derefter fremskridende store Optog. Anmeldt og beskrevet af Herolden nærmer sig en vældig Elefant, behængt med farverige Tæpper og bærende paa sin brede Ryg et Taarn, paa hvis Tinde den vingede Victoria, al Virksomheds sejrriige Gudinde, har Plads. Let og uden Møje styres Kolossen, Allegorien paa Statens store Fællesvæsen, af Klokskaben, „en yndig Kvinde med en spinkel Stang“, men Vilkaaret for at hun kan lede dens Gang trygt og sikkert, er det, at to af det rolige Statslivs farligste Fjender ere lagte i Lænker og gjorde magtesløse: den utidige Frygt, hvis idelige Nølen og Betænelighed lammer al Handledygtighed, og det letsindige Haab, der i sin tomme Tro paa Fremtiden forsømmer at fyldestgøre de nærmest foreliggende Krav. Som Modsætning eller fornægtende Supplement til denne Allegori paa den fuldkomne Statslykke følger Zoilo-Thersites den i Hælene, en ny allegorisk Figur, som repræsenterer det altid utilfredse, dadlesyge Element i Statsvæsenet, den galdefyldte demagogiske Opposition mod Orden og Tugt, den plebejiske Misundelse, som spyer Gift mod Alt, hvad der er stort og fremragende. Fra Festen, hvis Glæde han vil øde, jages han bort med Stokkeslag, men aabenbarer, idet han forsvinder, sit Væsens Hæslighed, under Form af en Øgle og en Flaggermus, som med deres Hvislen og Flagren ængste de før saa glade Gjæster.

Ogsaa Herolden har staaet usikker og noget ængstelig overfor Zoilo-Thersites' uhyggelige Dværgeskikkelse, hvoraf kan sluttes, at den ikke programmæssig var en Del af Stats-Allegorien, men er bleven improviseret paa egen Haand, sandsynligvis af den skadefro Mefistofeles. Heroldens Forbløffelse

har neppe faaet Tid til at sætte sig, før en ny Overraskelse vanskeliggjør ham den korrekte Opfyldelse af hans Embeds- pligt: en med fire Drager forspændt Vogn kommer farende gjennem Luften og baner sig paa sølsom Maade Vej gennem Mængden som et ulegemligt Fænomen, uden at splitte den. For- spændet styres af en skøn halvvoxen Dreng, og i Vognen sidder en høj kongelig Skikkelse. Da Herolden kun kan give en ud- vortes Beskrivelse af disse allegoriske Figurer, men ikke for- maer at tolke deres Betydning, forklarer Vognsty- re- ren, at hans Herre er Plutus, Rigdommens Gud, som har indfun- det sig ved Maskefesten som en for Kejseren højlig velkommen Gæst; det er Faust, som optræder under denne Forklæd- ning, supplerende det af Victoria fremstillede Billede af en klog og lykkelig Statsledelse ved at vise en saadan Ledelses Resul- tat: Velstand og Velvære. Sig selv betegner Kjøredrengen som Poesien, den ødsle Giver, nøje forbunden med Plutus, fordi de skønne Kunster have Velstanden til Forudsætning og til Gjengjæld tjene den til Smykke. Hvor udtømmelig og rig og let frembringende Kunsten er, viser Kjøredrengen ved at frem- stille kostelige Pragtgjenstande og opvække Flammer, som fæn- ge i modtagelige Hjerter; men i Maskesværmens graadige, van- hellige Hænder miste disse Fantasiens Gaver deres Værd, og end ikke Herolden fatter deres Betydning. Dog, Plutus aner- kjender sin Kjøredreng som Aand af sin egen Aand og sætter Kunstens grønne Krans højere end alle gyldne Kroner.

En grel Modsætning til den ubegrænsede poetiske Gav- mildhed danner den anden Følgesvend, der her, som saa ofte i Livet, ledsager Rigdommen: den magre, sultne Gjerrig- hed, under hvis Maske Mefistofeles har taget Plads paa Plutus' Vogn og gjør sig en Spas af at drille den kvindelige Del af Maskeflokkene.

Imidlertid er Plutus stegen af Vognen, dens Ladning, en med flydende Guld fyldt Kiste, sættes paa Jorden, og Kjøre- drengen styrer det lettede Firsprand bort til ensommere Egne, hvor det Skønne og det Gode kan aabenbare sig klarere og dy- bere end i Maskefestens Gøgl. Med et Slag af Heroldens Stav aabner Plutus Kistens Laag, og dens kostelige Indhold kommer tilsyne: Kroner og Kjæder og blanke Dukater svømme om i det smeltede Gulds luerøde Strømme og sæge den tilstimmende Mængdes Begjær, som end ikke lader sig holde tilbage af He- roldens Advarsel, da han, belært fra før, oplyser den vinde- syge Flok om, at det Hele jo kun er et Skin, en Maskespøg. Han maa anmode Plutus om at skride ind mod Sværmens Paa- trængenhed. Rigdommens Gud dypper Heroldstaven i det fly- dende Metal og skræmmer med den Mængden, der, stadig ta- gende Skin for Virkelighed, allerede troer sig ramt af de svi- dende Draaber og flygter forfærdet til alle Sider. Den saaledes vundne Plads omkring Kisten sikres yderligere ved Dragningen af en Tryllekreds, og da endydermere Mefistofeles har jaget Kvinderne langt bort med de uanstændige Figurer, han har

dannet af Guldet, er der blevet et tilstrækkeligt Rum aabent til at det næste Optog kan udfolde sig.

Dette bringer Kejseren og hans Følge frem paa Scenen. Han optræder — ukjendt af Herolden — forklædt som Pan, idet han under denne Maske legemliggjør begge dette Navns Betydninger: han er Verdens (Statens) Alt, som uindskrænket Magthaver og Styrer, og han er Naturens Gud Pan, forsaa vidt han jo nu skal tage Naturens skjulte Skatte i Besiddelse, idet Plutus-Faust indsætter ham til Ejer af de Rigdomme, Narren i det foregaaende Optrin har forjættet ham. Som Guden Pan hersker over det hele Kor af Naturaander, med hvilke Mythologien omgiver ham, saaledes ledsages Kejseren her af Vildmænd, Fauner, Satyrer, Gnomer, Kæmper og Nymfer, der tolke deres ejendommelige Væsen, og hylde hans Vælde. Metallets Aander, de smaa Gnomer, der have opdaget det i Plutus' Kiste strømmende Guld, møde frem som Deputation og overdrage højtideligt Kejseren denne Rigdom som Symbol paa de udtømmelige Skatte, Jordens Indre gjemmer. Hermed er det hele Maskearrangements Hensigt fyldestgjort, om der end mangler et Optrin, i hvilket Kejseren paa Grundlag af Plutus' Gave og dens symbolske Betydning skulde sætte sit Navn under den første Pengeseddell, og derved give sin Bemyndigelse til Udstedelsen af den tidligere omtalte Seddelmasse, saaledes som det i det følgende Afsnit af Digtet („Lysthave“) forudsættes at være foregaaet.

Maskefesten ender med en storslaet Slutningseffekt. Idet Pan holder sig ud over Kistens flydende Guld for bedre at nyde Synet af sin Rigdom, taber han sit falske Skjæg ned i Bølgerne; det slynges op imod ham igjen og antænder hans af harpikholdige Grangrene sammensatte Dragt, saa han snart staaer i lys Lue. Følget, som iler til for at slukke, gribes ligeledes af Flammerne, Ilden tager fat i Dekorationerne, den naaer helt op til Træloftet — Alt er Fortvivelse, Død og Undergang, da paa et Vink af Plutus-Faust fugtige Taager og tæt Regn strømmer ind i Rummet og slukker Branden: det Hele har kun været et Skin, et pyroteknisk Kunststykke, som paa en værdig Maade skulde ende den rige Maskefest i Kejserborgen og gjøre den efter en indbildt Skræk følgende Stemning af Tryghed og Tilfredshed dobbelt fyldig.

Lysthave. Kejseren har ingenlunde taget sine to fremmede Gjæster deres „Flammegøglespil“ ilde op. Ved Audiensen Morgenens efter Maskeradenatten udtaler han tvertimod sin Tilfredshed med det hele Arrangement overfor dets Ophavsmænd, Faust og Mefistofeles, hvilken sidste har nedlagt sin Hofstilling som Nar og maa antages at have faaet Lejlighed til at præsentere sig for Kejseren som Ledsager og Medhjælper hos den store Troldmand, der gjæster hans Hof. At han smidigt veed at omgaaes de Store, lægger han for Dagen i den Smigertale, hvori han fremstiller Kejseren som den, der

ikke blot har gjort sig Ilden underdanig, men hvem ogsaa Vand og Jord maa tjene, en Smiger, som vækker en saa velbehagelig Stemning hos Kejseren, at han opfordrer de Fremmede til at forlænge deres Ophold ved Hoffet og sørge for hans Underholdning ved deres Opfindsomhed.

Regeringens Trykkeri har imidlertid havt travlt i Løbet af Natten med at mangfoldiggjøre den af Kejseren udstedte originale Pengeseddel i Tusinder af Exemplarer, lydende baade paa store og smaa Summer. De nye Værdipapirer ere allerede satte i Omløb, og Rigets højeste Embedsmænd indfinde sig en efter en for at udtale deres Forbauselse og Glæde over den uventede Velstand, der spreder sig over Landet; selv Biskop-Kansleren har lagt sine fromme Betæneligheder paa Hylden, og Skatmesteren minder ivrigt Kejseren om, hvorlunde han midt under Festen gav sin Underskrift — dette Navn, der nu, prentet paa de velsignelsesrige Sedler, er blevet Folket kjærere end nogen-sinde. Oplyst fra alle Sider om denne nye Institutions Fortræffelighed udnævner Kejseren Faust og Mefistofeles til Skatmestre for de i Jordan glemte Rigdomme og uddeler derpaa selv med gavmild Haand de let tilvejebragte nye Penge blandt sine Hofmænd; den Maade, hvorpaa Gaverne modtages, vækker grundet Formodning om, at nogen varig Forbedring af Rigets fortvivlede Forhold neppe staaer til at vente som Udbytte af en Foranstaltning, der har mere af Surrogatets end af det virkelige Lægemiddels Karakter.

Mørkt Galleri. Det Øjeblik er kommet, da Faust i Hoffets tomme Liv og ideeforladte Væsen skal mødes af en Tanke, der strax ved sin Fremkomst synes at være kun et ørkesløst Indfald, men som under sin Udførelse og efter sin Realisation viser sig at føre til et afgjørende Gjennemgangsled i hans aandelige Udvikling. Den forlystelsessyge Kejser har befalet sin trolddomskyndige Gjæst, at han skal fremmane det skjønneste Menneskepar, Verden har kjendt: Paris og Helena, og Faust har ikke kunnet unddrage sig denne Begjæring, der imidlertid kommer Mefistofeles meget ubelejligt, hvorfor han hele Dagen har stræbt at undgaa Faust. Omsider lykkes det denne at faae den uundværlige Hjælper fat, han fører ham hen i en lidet besøgt Del af Slottet, fortæller ham om sit Løfte til Kejseren og opfordrer ham til at tage fat paa Værket. Mefistofeles maa nu tilstaa, at hans Herredømme over Hexe og Spøgelseser ikke naaer ud over den middelalderlige Aandeverdens Grænser; den antike Mythologis Skikkelser har han ingen Magt over. Han kan vel angive Maaden og betegne Vejen til Løsningen af den vanskelige Opgave, men selve Udførelsen kan han ikke tage Del i, den maa blive Fausts egen Sag. Han aabenbarer da, at Billedskyggerne af Paris og Helena dvæle i det uendelige Ensomhedens Rige, hvor de hemmelighedsfulde Gudinder Mødrene vogte Urformerne for enhver Tilværelse, der har fuldendt eller skal til at begynde sit Liv i Verden.

Her turde en udførligere Forklaring være paa sin Plads. Platon taler i en af sine Dialoger om et overhimmelsk Sted, som han kalder Sandhedens Felt; der bo alle de sandseligt for-gængelige Existensers evige Urbilleder og kunne skues af de Gude- og Menneskesjæle, som formaa at svinge sig didop. Den senere Platonisme har uddannet denne Lære med en Bestemt-hed i Angivelserne, som den oprindelig ikke besad, og har navnlig sat den i Forbindelse med Anskuelse om Verdensaltets Bygning, som den ikke selv har til Forudsætning, saa at der udviklede sig en fast Forestilling om, at dette Urformernes Ri-ge var Verdensaltets Midtpunkt, hvorfra de udgik til alle Sider af Universet for at forene sig med Materien, paavirke den og forme den til de virkelig eksisterende Ting. Hvilke sikre Omrids Platons Idee udarbejdedes til af de senere Filosofer, især efter at de pythagoræiske Anskuelse om Verdensaltets Bygning hav-de tillegnet sig den, kan sees af følgende Sted af et Skrift af Plu-tarch: „Der gives ethundredetreogfirsindstve Verdener. De ere ordnede i en Trekant, saa at der paa hver af Trekantens Sider kommer tresindstve Verdener, medens de tre tiloversblevne have Plads i Vinkelspidserne. I denne Orden berøre de hinan-den sagtelig og bevæge sig stadig rundt som i en Dans. Trekan-tens indre Flade er at betragte som en for alle Verdnerne fæl-les Arne eller Ernæringskilde og kaldes Sandhedens Felt. Her hvile ubevægeligt Grundene, Urformerne og Forbillederne til alle de Ting, der nogensinde have eksisteret eller ville komme til at eksistere.“ Hos den samme Forfatter omtales paa et andet Sted de ellers sjældent nævnte mystiske Guddomme, hvis Væ-sen det her er vor Opgave at forklare, idet der siges om en ældgammel By paa Sicilien, at „den er berømt formedelst Aabenbaringen af de Gudinder, som kaldes Mø d r e n e.“ Disse omtales ogsaa af Historieskriveren Diodoros fra Sicilien, idet han fortæller om dem, at deres Dyrkelse oprindelig stammede fra Kreta, hvor de holdtes særlig højt i Ære; her og paa andre Steder, hvortil deres Dyrkelse havde bredt sig, troede man, at den sikrede saavel det enkelte Menneskes som Staternes Lykke. Ærefrygten for dem havde sin Grund i, at de i ældgamle Dage havde beskyttet Zeus mod hans Fader Kronos' Efterstræbelser og opfostret ham; det lader sig heraf slutte, at de have været dyrkede som hemmelighedsfulde velgjørende, opholdende og bevarende Guddomme. — Det er disse Træk, Goethe har sam-let i eet Billede eller fra hvilke han har faaet Impulsen til sin Digtning om det Skyggerige, i hvilket Mødrene raade. Idet Faust skal fremmane Paris og Helena, henvises han til Univer-sets dybe Midtpunkt, hvor Typerne for Alt, hvad der engang har levet, bevares og bevogtes af Gudinderne, hvor „Livets Skyggespil, skjøndt uden Liv, for dem som Liv er til,“ hvor „hver Form, som blomstret har i Lys og Glans, evig ombølger dem i Taagedans,“ og hvorfra disse Former atter kunne ud-sendes for at „følge Livets hulde Bane.“ Fra Universets ska-bende Kræfter have alle Væsner deres Udspring, men disse

Kræfter skjænke kun deres Skabninger en kort, hastigt tilbage-lagt Tilværelse i den synlige Verden; dog, hvad der engang har havt Form og Skikkelse, kan ikke tilintetgjøres, fordi det forlader denne Verdens Lys, kun det Legemlige er Forkrænkelighedens Lov underkastet, Formen — den rene Form — er evig. Ethvert Væsens Ideal eller Urbillede opbevares, naar det omskiftelige og forgængelige Væsen er hjemfaldet til Undergangen, og har en evig Tilværelse i samme Fylde af „Glans og Lys“, som det enten virkelig havde drevet det til paa Højdepunktet af sit Livsløb eller som det idetmindste havde Spiren i sig til at naa; derfor kan det ogsaa muligvis vende tilbage til det virkelige Liv, saaledes som Digtet her forudsætter. Forestillingen om dette uendelige Rige, hvor alle levende Væsners ideale Former opbevares, faaer nu poetisk Liv og Anskuelighed ved Forestillingen om *Mødrene*. Disse ere Formrigets Guddomme, ikke skabende, men bevarende, moderligt optagende og plejende Gudinder, som have under deres Varetægt Alt, hvad engang var og maaske atter skal vorde. Skulle Livets Skikkelser ned i dette Skikkelsens Rige, skulle de derfra atter tilbage til den synlige Verden og saa fremdeles, saa maa der være Nogen til at tage imod dem og til atter at sende dem ud, naar Tidens Fylde er kommen; dette udføre *Mødrene*, og som Tallet paa de Former, der træde ind i Livet og ud af Livet, er umaaligt, saaledes er der ogsaa en Flerhed af de Guddomme, der lede denne Livsgang. Mere bestemt skildres disse „*Mødres*“ Væsen os af Mefistofeles med de Ord: „de sidde stille eller staa og gaa, som bedst de kan; Omdannelse, Udfoldning er deres Tankes evige Underholdning.“ Det er ingen død, uvirksom Tilværelse, de føre, de virke tværtimod omdannende, udfoldende, formende paa de til deres Skyggerige nedstegne Skikkelser, maaske for at føre dem tilbage til deres oprindelige Renhed og Fylde eller iklæde dem ny Ungdomskraft til atter at begynde Løbet paa „Livets hulde Bane“. Paa denne Vis slutte „*Mødrene*“ sig til *Moirerne*, *Parcerne* og lignende Guddomme, en Kreds af høje Magter, som vaage over Tilblivelse og Undergang, Fødsel og Død, Skikkelse og Skjæbne hos de utalte og utællelige Væsner, som det kosmiske Livs Kredsløb gennem Tid og Evighed i Nu efter Nu fører frem i Dagens Lys eller tilbage til Nattens Mørke.

Til *Mødrene* skal Faust stige ned og løsrive Paris' og Helenas Idealformer fra deres Hviletilværelse i Skyggeriget. Mefistofeles lægger ikke Skjul paa Foretagendets Farlighed og vil skræmme ham med Skildringer af den al Sammenligning trodsende Ensomhed, han vil se sig omgivet af, men saasnart Faust har fattet sig efter den Betagelse, som greb ham, da han første Gang hørte det sælsomme Navn paa Gudinderne, besjæles han af Mod og Drift til at bestaa Eventyret, idet han har en hemmelighedsfuld Anelse om, at just det Intet, Mefistofeles har skildret for ham, skal lede ham til det Alt, han higer efter. Mefistofeles overrækker ham da det ældgamle Symbol paa Præstedøm-

met, en Nøgle, der ligesom vier ham til dets mystiske Dont; den skal vise ham Vej som et Kompas og holde de fremtrængende Skygger borte fra ham, og naar han med den berører den glødende Trefod, som staaer i Mødrenes Rige, vil de følge ham paa hans Vandring tilbage til Oververdenen, hvor han saa af dens Offerrøg kan fremmane de Skikkelser, han vil skue.

Klart oplyste Sale. Faust har tiltraadt sin Vandring til de mystiske Magter. Ved Hoffet er imidlertid Alt gjort istand til det bebudede Aandeskuespil, og de høje Funktionairer skynde paa Mefistofeles, at han skal lade Forestillingen begynde. Han gjør opmærksom paa, at hans Kompagnon endnu er ifærd med Forberedelserne, som udkræve et særligt magisk Studium. Hoffets Personale benytter Ventetiden til at søge alskens Raad hos den nyankomne Tusindkunstner, der ogsaa giver Anvisning paa forskellige Mirakelkure, indtil han omsider overvældes af de mange Forespørgsler, der næsten tvinge ham til at tale Sandhed som den eneste Udvej til at slippe fri for dette paa de absurdeste Løgne blindthen troende Paahæng. Da mærker han med Tilfredshed, at der er givet Signal til Skuespillets Begyndelse og at Forsamlingen er ved at begive sig ind i den gamle Riddersal, hvis ærværdigskumle Rum fører Tanken tilbage til længst forsvundne Tiders Mørke og derfor ikke behøver nogen yderligere Udsmykning for at afgive en passende Tumleplads for Aander og Spøgelser.

Riddersal. Herolden fra Maskefesten skulde ogsaa her indlede og forklare det forestaaende Skuespil, men hvad han alt har seet af Aandeverdenens Indgriben og hvad han nu yderligere venter sig, gjør ham usikker og røver ham Ligevægten. Hans Enetale skildrer os Arrangementet i Salen, hvor Kejseren har faaet Plads lige foran Tapeterne, uden at endnu nogen Skueplads er at se. Et Basunstød giver paa Foranledning af Mefistofeles Signal til Forestillingens Begyndelse, hans Allierede, Astrologen, giver Vink til at Theatret skal lade sig tilsyne, idet Murene ved Trylleri rykke tilside, og bestiger saa Prosceniet for i Heroldens Forfald at tolke Handlingens Gang: Mefistofeles tager Plads i Suffleorkassen med en spottende Bemærkning om, at han her er paa sin rette Hylde. Astrologens Beskrivelse af det gammeldoriske Tempel, som sees paa Scenen, fremkalder Indsigelse fra en tilstedeværende Arkitekt, der er en ensidig Beundrer af den gothiske Stil.

Efterat Astrologen endnu har lagt Tilskuerne paa Sinde, at det kommende Skuespil maa modtages med en tilgængelig Fantasi, stiger Faust op, iført Præstedragt og fulgt af Trefoden fra Mødrenes Rige. Idet han berører Trefoden med Nøglen, bølger der fra dens Offerskaal en Taage op mod Loftet og breder sig som Skyer over Scenen, medens der synes at udgaa yndig Musik ikke blot fra dem, men ogsaa fra Templet. Ud af Taagen træder saa den skønne Yngling Paris frem for Tilskuerne,

der strax gjøre ham til Gjenstand for en Kritik, som samtidig skildrer, hvad han foretager sig — fra Damernes Side en næsten enstemmig ufordulgt Beundring af hans Skjønhed, fra Herrens Side en skinsyg Fremhævelse af hans Mangel paa elegant Hofvæsen. Paris har imidlertid lagt sig til Hvile, og da han er slumret ind, træder Helena frem af den om Trefoden svævende Taage. Medens hendes ægte antike Skjønhed ikke falder i den middelalderlige Djævels germanske Smag, hensætter den Astrologen i den højeste Ekstase, og Faust bliver ved det første Blik paa Helenas Skikkelse saa betagen af denne fuldkomne Skønhedsaabenbarelse, at han seer en helt ny Tilværelse oprulles for sig, forjættende ham Opfyldelsen af hans dybeste Længsel; han er endog nær ved at kaste sig tilbedende for Idealets Fod, da Mefistofeles minder ham om, at hans Rolle som præsteklædt Magus jo skal indskrænke sig til at vise Kejseren det fremmanede Syn. Tilskuerne øve en mere nøgtern Bedømmelse, men de have nu skiftet Stæde, idet Herrerne ere blevne de beundrende, Damerne de skarpt kritiserende, der end ikke nægte sig at drage Helenas Fortid frem for at stemple hende som en mindre agtværdig Person. Den filologiske Videnskabelighed, der har mindre Tillid til sin egen Iagttagelse end til Litteraturens Bevissteder, finder hendes Identitet bekræftet ved Jevnførelse med det Sted i Iliaden (III. 156 ff.), som beskriver det Indtryk, Helenas Skjønhed gjorde paa de alderstegne Trojanere. Mere og mere har imidlertid Fausts Betagethed faaet Magt over ham, saa at Mefistofeles endnu engang har maattet advare ham imod at gribe forstyrrende ind i Handlingens Gang; men da Paris nu gjør Mine til at ville bortføre Helena — hvilket giver Astrologen Anledning til at betitle Skuespillet „Helena's Rov“ — kan Faust ikke længer betvinge sin skinsyge Elskov, og Mefistofeles' Formaning om at huske, at det Hele jo kun er en Aandefremtoning, kan ikke afholde ham fra at standse Handlingen med et lidenskabeligt Udbrud og, da dette ikke frugter, under Paakaldelse af Mødrene at gribe efter Helena og vende sin Nøgle afværgende imod Paris for at mane ham tilbage til Skyggeriget. I samme Nu finder der en Explosion Sted, Underverdenens Skikkelser forsvinde som Dunst, og Faust styrter til Jorden. Mefistofeles, der heller ikke i dette Øjeblik kan fornægte sin Spottelyst, tager ham paa sine Skuldre og benytter den almindelige Tumult til at skaffe ham bort.

Den digteriske Hensigt med dette Oprin er den, at Faust, hvis Forbund med Mefistofeles er fremgaaet af hans Trang til at lære Livet at kjende ikke længer ad Spekulationens Vej, men ved personlig Deltagelse i det, under denne sin Udvikling ogsaa maa stilles Ansigt til Ansigt med den fuldkomne Skjønhed, saaledes som den ene findes i den klassiske Oldtid, hvis Omraade samtidig med den højeste Ynde rummer den heroiske Højhed og Kraft. Hans Fælle giver ham Anvisning paa, hvorledes den rene Skønhedsform lader sig mane frem til Beskuelse. Men i samme Nu som han faaer den at se, gribes han af

dens uforlignelige Herlighed og af et lidenskabeligt Ønske om at fastholde den som sit varige Eje; de usædvanlige Omstændigheder, som have ledsaget Aabenbaringen, have bestyrket ham i den Tro, at Sligt kunde lade sig gjøre, thi han havde ingen klar Forestilling om, at Billedet var et Skin uden Realitet, en Form, som kun kunde vise sig forbigaaende i denne Verden og i ethvert Tilfælde vilde være forsvunden igjen, om end ikke paa saa brat og voldsom en Maade som nu, da Faust i sit ekstatiske Kjærlighedsudbrud vilde gribe og fastholde den som en Skikkelse af Kjød og Blod. Den rene Skjønheds altbesejrende Magt skal Optrinnet anskueliggjøre; idet den strømmer Faust imøde i hele sin uimodstaaelige Vælde og han for første Gang seer, hvilken Skjønhed Verden kan rumme — langt renere og fuldere end Tryllespejlets Billede i Hexekjækkenet — taber han al Beherskelse og, da Synet forsvinder under hans Griben efter det, tillige Bevidstheden, hensynkende i en dødlignende Søvn, i hvilken han, blind og døv for hele den øvrige Verden, kun drømmer om Helena, tabt for Alle og sig selv, hvis hans Længsel efter dette Skjønhedens Ideal ikke kan blive stillet.

ANDEN AKT

Højthvælvét, trangt gothisk Kammer. Mefistofeles har bragt Faust tilbage til hans Studereværelse, hvor Forskjellen mellem hans nuværende Tilstand og hans tidligere Væren maa træde skarpt frem. Alt staaer paa sin vante Plads, kun mere medtaget af Tidens Tand end før, og i Fausts gamle Pels have Insekter fundet et uforstyrret Bo. Nu skræmmes de op, da Mefistofeles ryster Pelsen, men hilse ham strax som deres Hersker og Ven (sml. 1. Del: „Jeg, Herren over alle Mus“ o. s. v.) Han ifører sig med Pelsen den videnskabelige Værdighed, som ogsaa i 1. Del vakte hans Behag (Scenen med Studenten); men da Værdigheden kun er halv, naar den ikke anerkjendes af Andre, hidkalder han Vidner ved at trække i den gamle Klokke, for hvis uvante Døn de møre Hvælvinger ryste og alle Døre springe op. Den brave Nicodemus, Famulus hos den nu saa berømte Professor Wagner, der i sin Tid beklædte den samme tilhaandegaaende Stilling hos Faust, kommer bestyrtet over denne frygtindgydende Afbrydelse af den daglige Stillehed vaktende op ad Gangen og forfærdes endnu mere ved at se et levende Væsen, iført Fausts Pels, i den saalænge aflansede og utilgængelige Studerecelle. Mefistofeles beroliger den betuttede Famulus og indgyder ham Tillid ved i høje Ord at lovprise hans Herres videnskabelige Dygtighed og Ry og fremhæve ham som den, der nu forkynder den usvigelige Sandhed saavel om Naturens som om Aandens Hemmeligheder („han lukker op for Himmelen som for Jord“). Famulus betoner i Modsætning hertil sin Herres Beskedenhed, idet Wag-

ner vedblivende anerkjender Faust som sin videnskabelige Mester og endnu ikke har opgivet Haabet om hans Tilbagekomst. Forøvrigt er den lærde Mand ivrigt sysselsat med et vigtigt Experiment, som har optaget ham saa fuldstændigt i nogle Maaned, at han har lukket sig inde og ikke vil modtage Nogen. Mefistofeles anmoder dog om, at han maa blive meldt som En, der er istand til at yde ham Hjælp ved hans Arbejde, og Famulus gaar for at efterkomme Anmodningen.

Neppe er Mefistofeles bleven ene, før et nyt Besøg gjæster ham, ligeledes hidlokket af Klokkens Døn. Det er en gammel Bekjendt fra I. Del: Studenten, der ved Begyndelsen af sin akademiske Løbebane ængstelig udbad sig den lærde Mands Vink angaaende sin Studieplan og med Ærefrygt takkede for de gode Raad, den i Doktorkappen forstummede Djævel gav ham. Siden den Tid har Mælkebrødsansigtet faaet Dun paa Hagen, Studenten er naaet et Skridt fremad, han er bleven *Baccalaureus*, og det friske Liv mere end de mugne Foliaenter har givet ham en Selvtillid, der lader haant om de Ældres Erfaring og hævder Ungdommen den eneste Ret til at tale med om Tingene, medens der endog nægtes den modnere Alder Adkomst til overhovedet at existere. Satiren her gaar nærmest ud over den til Yderlighed drevne Idealisme i Fichtes Filosofi, saaledes som den i Slutningen af Aarhundredet foredroges i Jena (Scenen hører efter flere Vidnesbyrd til de tidligst skrevne af. 2. Del, og den naaer sin Højde i Baccalaurens selvbevidste Udtalelser om det ungdommelige Jegs skabende Evne („Før jeg fik Verden skabt, den ej bestod“ o. s. v.); men at Digteren i den unge Tølpers guddommelige Anmasselse og Grovhed overhovedet har villet, uden at Vægten særlig lægges paa nogen enkelt filosofisk Retning, give „en Typus paa den sidste nye Slægt, som blæser ad den gammeldags Respekt“, derom vidner den overlegne, i fuld Almindelighed gyldige Ironi, hvormed Mefistofeles behandler den ferske Ungdoms Selvsikkerhed og dens Overgreb, idet han tilsyneladende beskedent bøjer sig for den Yngres større Indsigt og kun blidt bebrejder ham en Smule Mangel paa Hensyntagen, medens han i sin Enetale i Slutningen af Scenen skjæmter med dette ligesaa tomme som fordringsfulde Overmod, der ikke har nogen Anelse om, at Alt, hvad der er dumt, ikke mindre end Alt, hvad der er klogt, forlængst har været tænkt og ikke er den splinternye Opdagelse, som Ungdommen troer at gjøre; hvorhos han tilføjer som en gammel Erfaring, at slige Nykker fortage sig med Tiden — en Ytring, som ikke smager de yngre Tilskuere i Parterret.

Laboratorium. Efter Fausts pludselige og gaadefulde Forsvinden (1. Del) er hans Famulus Wagner bleven hans Efterfølger som Docent, hans Arvtager med Hensyn til videnskabelig Berømmelse og Anseelse. Men ligesom sin Lærer og Mester har ogsaa Wagner begyndt at føle sig træt og møt af det lærde Bogstudium alene og har — rigtignok paa den med

hans Natur stemmende pedantiske Maade — vendt sig fra den blotte Indsamling og Bearbejdelse af en traditionel Kundskabsmasse for at prøve den produktive Methode og selv frembringe Noget. Da han imidlertid ikke har noget virkeligt levende Begreb om Livet og i sit lærde Hovmod dog troer sig istand til at overbyde selve Naturen, der i hans Øjne har sine store Mangler, er han falden paa det mærkelige Projekt at ville ved Hjælp af Lærdom og Kunst frembringe et Menneske, som just paa Grund af denne sin Tilblivelsesmaade skal indtage et højere Trin og være i aandelig Henseende fuldkommene end den paa naturlig Vis frembragte Menneskehed. Maaneder igjennem har dette Problem optaget ham, og nu overrasker Mefistofeles ham under Arbejdet. Han bevirker, at der bringes et Resultat tilveje, hvad Wagner aldrig havde kunnet opnaa ved egen Kraft, og det lille Menneske, *Homunculus*, vaagner til Liv, hvorvel det endnu fattes det haandgribelige Legeme, Kjød og Blod. Af den lærde Experimentator har *Homunculus* faaet de Elementer, hvoraf han bestaaer, men Livsgnisten har Mefistofeles fremkaldt, saa at han er bleven til et Væsen af ganske ejendommelig Art, en Mandsling med klar Aand, men af et kun kemisk sammenhængende, endnu ikke organisk formet Legeme, en Aand næsten uden Krop, eftersom Wagner, for at overtræffe Naturen og frembringe noget langt Finere end dens Skabninger, kun har anvendt de allersublimeste ætheriske Substanser til Dannelsen af det Væsen, han vilde frembringe, saa at dets Legemlige kun er en Ild- og Lysfortætning, fra hvilken der endnu er en lang Vej til virkelig, materiel Legemlighed. Men just fordi *Homunculus* er kommen til Verden uden at have noget Legemes Tyngsel at bære, er han strax fra Fødselen af sig selv bevidst, forstandig og virksom; da han er et Produkt af Intelligens og Kunst, saa er (efter hvad Paracelsus' Kemi lærer) Intelligens ham medfødt, saa at han ikke behøver først at erhverve sig den; da han er en Frugt af Lærdom, er han ogsaa lærd, han kjender Grækenland og Rom og hvad de Lærde ellers vide; og da intet materielt Legeme hemmer hans aandelige Skarpsyn, saa kan han se, hvad der foregaaer i Fausts Sjæl, og angive, hvorledes han kan hjælpes.

Næstes kan det ikke, at der i Goethes Fremstilling af *Homunculus* er noget Dobbelt og Tvetydigt, som gjør det vanskeligt at fastholde en overvejende Ensartethed i Betragtningen af ham under de Optrin, han i det Følgende deltager i, idet det Komiske ved hans absurde Tilblivelse og det Snurrige ved hans til det skrøbelige Glas bundne Existens med dens Higen mod organisk Liv danner en jevnlig forstyrrende Mod sætning til den høje Idee, han nærmest viser sig som Udtryk for. Han skal paa eengang være komisk og ikke komisk, eller, som *Köstlin* udvikler det med større Udførlighed: „*Homunculus* er paa den ene Side (overensstemmende med den paracelsiske Lære) en allerede af Natur intelligent, bevægelig og virksom, for alt Aandeligt, følgelig ogsaa for det Skønne og

Store begejstret Lys-Genius, han er den personificerede Intelligens og Begejstring, han er Ildaanden for den Kjærlighed til det Skjønne, som maa lyse for Mennesket, hvis det vil søge og finde Skjønhedens højhellige Land; han er (overensstemmende med sit Udspring fra Wagner) den af Lærdom avlede Aand for Kjærligheden til det Skjønne, overalt hvor det findes, selv i fjerne Lande og Tider, og saaledes særligt for Kjærligheden til det klassisk Skjønne, forsaavidt som jo Lærdommen, trods al Tørhed, har den Fortjeneste, at den rykker det Fjerne og Forgangne nærmere den menneskelige Aand og derved bidrager mægtigt til at vække den begejstrede Længsel efter det; men han er paa den anden Side (overensstemmende med den ironiske Tendens) en Blanding af uensartede Elementer, som Digteren selv giver til Pris for Spot. Er Homunculus den af den tørre, aandløse Lærdom (Wagner) imod dens egen Viden og Villie antændte Flamme af Begejstring for de herlige Skatte, som Lærdommen opdager og samler, men ikke selv forstaar at forvandle til levende og aandeligt Eje, er han et Produkt af Lærdommen, i hvilket denne overtræffer sig selv, er han som en Følge heraf i den dramatiske Handling den Begejstringens Genius, som fører Faust til det Skjønnes Hjem — saa burde han ikke være gjort til Gjenstand for Ironi paa Grund af sin ensidigt spirituelle Natur; han er noget Ædelt og burde være behandlet i Overensstemmelse hermed. Tilsidst træder jo ogsaa dette Ædle frem paany som det Væsenlige ved ham; han knuses imod Havgudinden Galatheas Muslingsnekke, fordi han ved at skue den hellenske Naturs og Gudeverdens fulde Skjønhed gribes af en uimodstaaelig Trang til at dukke ned i den; han opløses atter i sit Element, i Lys- og Flamme-naturen, da han med dæmonisk Magt drages henimod det Skjønne og ikke mere har noget Herredømme over sig selv. Det Komiske ved hans Oprindelse modsiger det Ædle i hans Natur; unægtelig maatte Homunculus blive komisk, naar han skulde blive til paa den Vis, naar den Tanke, at Lærdommen imod sin Villie og uden noget Vidende fremkalder Begejstringens ædle Flamme, skulde udføres poetisk paa den symbolsk allegoriske Maade; men Fejlen ligger jo netop deri, at den ikke komiske Tanke allegoriseres paa en Maade, der strax gør den komisk; det Ædle maa ogsaa i Allegoriseringen vedblive at være ædelt; lader dette sig ikke gjøre, saa maa man lade Allegoriseringen fare eller udføre den anderledes.“

Hvorvel der gives andre Opfattelser af Homunculus-Figuren, for hvis Udiægning den her paapegede Modsigelse ikke træder saa synligt frem eller slet ikke eksisterer, ere de grundigste Faust-Tolkere dog ikke komne videre i deres Forstaaelse af Goethes Mening, end at de mere eller mindre underkaste Skikkelsen deres Kritik. Men hvad Homunculus nu end er eller ikke er, saa var han (eller en anden Fantasiskabning) nødvendig for Digteren for at tilvejebringe Overgangen fra den romantiske til den klassiske Verden, fra den tyske Mittel-

alders (eller Reformationstids) Faust til den græske Oldtids Helena, som, efter at hendes Skyggeform engang har viist sig for Faust, er bleven det Ideal, han med hele sin Længsel higer imod. Selv vilde han intet Middel eje til at hensætte sig indenfor hendes Livssfære, om han end ikke havde ligget lamslaaet og bedøvet hen. Ejheller Mefistofeles kan hjælpe ham; end ikke til Mødrenes Rige formaaede han at naa, og vi have hans egne Ord for, at hans Magt ikke rækker til Hedningeverdenen, hvad Homunculus bekræfter ved at betegne hans Raaderum som liggende „nordvestligt“ i Europa og hans Virketid som „Taagealderen“ med dens „Dunst af Ridderskab og Kleresi“, Homunculus derimod kan iværksætte Overgangen. Ved det første Blik paa Faust føler han sig sælsomt dragen til ham, han aner hans Aands Storhed og skuer grant de Drømme, der optage den, fødte af dens Længsel: Drømme om Helenas Udspring fra Leda og den til Svane forvandlede Zeus. Til de klassiske Egne, hvortil Fausts Væsen nu stunder, vil Homunculus føre ham og saaledes lette ham Gjenforeningen med Helena. Det rinder ham i Hu, at der just nu, paa Aarsdagen for Slaget ved Pharsalus, fejres klassisk Valborgsnat paa de pharsaliske Marker. Mefistofeles haaner disse Kampe for den saakaldte Folkefrihed og seer, med sin begrænsede Synskreds, i dem kun en slet Uendelighed, som Ufredens Djævel morer sig med at vedligeholde, medens de for Homunculus staa som betydningsfulde Udviklingsstadier i Folkenes som i den Enkeltes Liv. Lokket ved Tanken om at stifte et interessant Bekjendtskab med Antikens Hexe samtykker Mefistofeles dog i at foretage den angivne Rejse, og hyllede i hans Kappe fare han og Faust afsted, medens Homunculus lysende viser Vej. Den sølle Wagner, der allerede tidligere gjækkedes i sin Forhaabning om at faae sin egen Skabning, sin Homunculus, til at besvare visse subtile metafysiske Spørgsmaal, som hans Spekulation hidtil ikke har skaffet ham Rede paa, lades alene tilbage, højlig skuffet ved at se Lønnen for sit Arbejde smutte sig ud af Hænderne; Homunculus raader ham spottende til at fortsætte sine lærde alchymistiske Granskninger, idet han ironisk anbefaler ham at lægge mere Vægt paa Formen end paa Stoffet — imidlertid vil Homunculus forsøge at føre det Wagnerske Kunstprodukt, sig selv, til en højere Udvikling ved at stræbe efter den Legemlighed, der endnu fattes ham. Lykkes dette, maa det glæde hans Ophav, der sikkert vil høste Ære, Guld og Velvære for en Opfindelse, der har viist sig at være i Besiddelse af en saadan Fuldkommengjørelsessevne.

Klassisk Valborgsnat. Pharsaliske Marker.
Den klassiske Valborgsnats Mission i Faustdigtet er den: at tilvejebringe Fausts Forening med Helena. I den gamle Folkebog tages denne Forening udvortes og naivt, idet Faust faaer Løfte om at skulle besidde Jordens skønneste Kvinde. Hos Goethe bliver Besiddelsen, kraftigt og skjønt fremstillet i sig selv (3.

Akt), tillige til et Symbol paa den nordiske og den moderne Aands Tilegnelse af den klassiske Oldtids Skjønhedsverden. Det tjente denne Symbolik bedst at forme Handlingsgangen saaledes, at Faust kom til at skue ikke alene Helena, men forud herfor tillige den klassiske Oldtid overhovedet og først til Slutning dennes fuldkomneste Skikkelse, Spartas Dronning. Selvfølgelig føres Faust her ikke ind i den døde, blot monumentalt overleverede, men ind i den levende, d. v. s. en gjenopstanden Oldtid, ikke sammen med Statuer og Billeder, men med de antike Guders og Heltes Aander, fremtrædende i Form af levende Virkelighed. Denne Sammenkomst med Oldtidens endnu eller paany levende Personligheder har sin Betydning for Fausts Forening med Helena; thi vil han besidde hende, maa han rette sin Bøn derom til Underverdenens Herskerinde Persefone, men for at finde det klassiske Helvede maa han spørge sig for, og vejledende Svar kunne kun gives af de klassiske Personer, han træffer paa klassisk Grund.

Inden vi med Düntzer vandre fra Enkelthed til Enkelthed i den klassiske Valborgsnats livligt skiftende Billeder, ville vi lade Köstlin skildre Scenen i dens Almindelighed. Den Fiction, vi skulle gaa ind paa som Forudsætning, er da følgende: den klassiske Oldtid, dens Guder, Aander og Heroer, dens store Mænd og Kvinder, ere vel forsvundne fra Dagens Lys, fra den virkelige Verden; men da den er den evigt, den uvisneligt skønne Oldtid, saa vedblive de desuagtet alle at leve deres dulgte Liv i uforgængelig Kraft, Ungdom og Herlighed; ja, ikke alene fortsætte de Livet, evigt som „den rene Form“, hver for sig — de mødes endogsaa med hverandre, de forlade fra Tid til anden de Steder, hvor de have deres spredte Boliger, og forene sig, fordi det at høre sammen føder Trang til at være sammen, fordi det Kjendte og Beslægtede vil sees og gjensees, vil tale sammen indbyrdes og samles til fælles Tanke- og Ordvexling, men ikke til uhumsk Sandserus og menneskefjendsk Niddingsværk, som naar Satan og Hexene komme sammen paa Bloksbjerg (den romantiske Valborgsnat i 1. Del). Naturligvis finde slige Sammenkomster Sted ved Nattetid og paa spøgelseagtig Maade, saasom den klassiske Oldtid jo har forladt Dagens Liv; men af deres høje og lyse Skjønhed have dens Skikkelser Intet mistet, da de uforgængeligt overleve den antike Verdens ydre, historiske Undergang. Til Tidspunkt for deres Møde er passende Aarsdagen for Slaget ved Pharsalus valgt, den Dag, der betegner Grænsen for Oldtidens frie, ejendommeligt lyse og kraftigt bevægede Liv, Grænsen imellem dens reale Tilværelse og dens efterfølgende ideale, aandige Existens. Ogsaa Skuepladsen knytter sig til hint afgjørende Slag; som paa andre Slagmarker, saaledes gjentager sig ogsaa paa Valpladsen ved Pharsalus et spøgelseagtigt Efterspil af Kampen, Sletten bedækkes af Lejrmasser, Telte og Vagtbaal, og denne Nattens sære Trolddomsglans hidlokker „høllenske Mythers Legion“, „Fabelskikkelser

fra svunden Tid“, Aanderne af de mythologiske Guder, Helte og Andre, som dog synes endnu at eje Livets fulde Virkelighed og fremtræde som ikklædte den. Skuepladsen strækker sig imidlertid ud over Slagmarken: Aanderne ere nu engang ude at færdes, og navnlig kommer ogsaa det nærliggende Havs Guder i Bevægelse; de fejre ved Udgangen af Peneiosdalen, ved Bredderne af det ægæiske Hav, en natlig Fest, som ganske har det antike Livs lyse og glade Karakter, saaledes som det stemmer med Havets Skjønhed og Letbevægelighed og med de Væsners Natur, hvormed den græske Mythologi har befolket det. Paa denne antike Scene optræde nu de tre nordiske Gjæster: Faust, der kun tager liden Del i Festen, udelukkende optagen af Tanken om at finde Helena; Homunculus, der stræber efter at vinde Legemlighed, og Mefistofeles, der spejder ivrigt omkring for om muligt mellem Antikens formskønne Skikkelser at opdage et eller andet Væsen, der i Hæslighed kan tilfredsstille hans egen gemene Naturs Drift imod det formløst Grimme og Forvendte.

Den i tragiske Trimetre skrevne Prolog er lagt i Munden paa den thessalske Hex Erichtho, hvem i sin Tid Sextus Pompeius udsurgte om Slagets Udfald. Ogsaa hun maa hvert Aar give Møde her Natten før den Kamp, som tiltetgjorde Roms Frihed, og se dens grufulde Scener gjentage sig. For Maanens Skær i dens Opgang svinde dog de krigerske Syner, og oppe i Luften øjner Erichtho et sælsomt Meteor, for hvis Nærmelse hun flyer, da hun aner, det rummer Liv, og hun ikke vil lade sig se af noget levende Væsen. Det tilsyneladende Meteor er de tre Luftfarere. De dale ned, og i samme Øjeblik Faust berører den klassiske Jordbund, vaagner han til Bevidsthed. Hans første Spørgsmaal, en Fortsættelse af hans Drømmetanker, gjælder Helena. Homunculus kan kun raade ham til at spørge sig for hos de tilstedeværende græske Fabelvæsner, hvorhos Mefistofeles foreslaaer, at de skulle vandre hver sine Veje, forfølgende hver sit Maal, og samles igjen, naar den Lille giver Signal med Klang og Lys fra sin Lanterne. Og saaledes skeer det.

Først følge vi Mefistofeles paa hans Forskningsrejse mellem de ham uvante Fænomener, der ere ham antipatiske, blandt Andet paa Grund af deres aldeles utilslørede og derfor ikke pikant æggende Nøgenhed. Hans første Møde er med de fra den orientalske Forestillingskreds stammende Griffen, til hvilke Myrerne og Arimasperne slutte sig. I Begyndelsen af deres Samtale indfletter Digteren en satirisk Allusion til den overfladiske Etymologi, som troer at finde Ordnes indbyrdes Slægtskab blot ved Hjælp af enslydende Konsonantforbindelser, uden at undersøge de historiske Udviklingsforhold; til det Følgende er Motivet taget fra Herodots Fortælling om de enøjede Arimaspers Kamp med Griffene om det Guld, disse levogte, efterat de i Indien levende kolossale Myrer have udgravet det af Sandet, hvori de bygge deres underjordiske Boliger.

Efter de gammelindiske, helt dyriske Mytheskabninger gjæster Mefistofeles de ægyptiske Sfinxer, i hvis Ydre den menneskelige Skikkelse bryder frem af Dyreformen. Deres kvindelige Hoved og Bryst lokker ham, han tager fortroligt Plads imellem dem, men at han ikke har nogen Anelse om den dybere Mening, der ligger i dem, antyder den Sfinx, som spørger ham om hans Navn og, ikke tilfreds med hans undvigende Svar, prøver, om han har noget Begreb om Stjerner Tydning, en Examination, som han atter søger at slippe fra ved taaget Tale og ved at foreslaa en Gaadeleg som Noget, han antager maa falde i Sfinxens Smag; hun griber Forslaget og fremsætter strax en let gennemskuelig Gaadeomskrivning af den Ondes Væsen. Griffene blive herved opmærksomme paa den fremmede Gjæsts Natur og give deres Uvilje imod ham Luft.

Fra Poplerne langs Peneios lade nu Sirenerne deres Lokketoner høre for at drage Mefistofeles over til sig, bort fra de Væsner, hos hvilke „sig Sært med Stygt forener“; Sfinxerne blive dem ikke Svar skyldig, men hentyde til de skarpe Kløer, som lure bag deres indsmigrende Sang, og Mefistofeles sammenligner denne med den nymodens Virtuomaners kunstige Klingklang.

Helt anderledes forholder den efter den fuldkomne Skønhed stræbende Faust sig overfor disse endnu halvt barbariske mythologiske Former, bag hvis barokke Ydre han seer det Skønnes Idee kæmpe for at bryde sig Vej. Han mindes, at disse Skikkelser staa i Forbindelse med Grækenlands heroiske Tid, og greben ved at være stillet Ansigt til Ansigt med saadanne store Erindringer, spørger han tillidsfuldt Sfinxerne, om de have noget Kjendskab til Helena; deres Slægt har ikke været til saa langt frem i Tiden, men de henvise ham til Centauren Chiron, en ligeledes endnu halvt dyrisk Mytheskikkelse. Sirenerne ville lokke Faust ved at antyde, at ogsaa de kunne give ham et og andet Vink, men Sfinxerne advare ham imod dem, og Faust iler videre for at følge deres Vejledning. Mefistofeles dvæler endnu og fornemmer Suset af de forbigående Stymfalider saavelsom en Hvislen af den lernæiske Slanges mangfoldige Hoveder. Han føler sig noget uhyggelig tilmode ved disse sælsomme Fremtoninger, men tiltrækkes strax efter af en Skare Lamiers sandsepirrende Yndigheder og skynder sig bort for at komme dem nær, efterat han først for Höfligheds Skyld har spurgt Sfinxen, om han kan træffe hende igjen senere; hun svarer med en Henvisning til Sfinxnaturens urokkelige Stabilitet, der er som en fast Mærkepæl i Tidens stigende og synkende, stedse rindende Flod.

Peneios. Flodguden tænkes at befinde sig ude i Strømmen, Nymferne i de nærliggende mindre Vandløb; den trykkende Luft og Bevægelsen i Vandet, Forløbere for det forestaaende Jordskjælv, have vækket ham af hans lette Slummer.

Faust er paa sin Omflakken naaet hen til Floden og fornemmer med Undren Lyden af menneskelige Stemmer i Bølgerne. Han seer sig om, og det hele Sceneri gjenkalder ham hans Drøm om Leda og Svanen, saa han halvt som i sovende, halvt som i vaagen Tilstand seer det Optrin, der gik forud for Helenas Fødsel, gjentage sig i dets enkelte Træk. De lydhøre Nymfer have imidlertid fornummet Tramp af Hovslag, der nærme sig, og Fausts glade Anelse, at det er den længselsfuldt eftersøgte Chiron, som kommer, bekræfter sig strax efter. Skyndsomt farer Centauren forbi; han har ikke Tid til at standse længer, end at Faust kan tage Plads paa hans Ryg, for under det fortsatte Løb at forebringe sit Ærinde. Faust, der ikke kjender den Gamles djærve og prunkløse Natur, anseer det for klogest at nærme sig Maalet ad Omveje. Han begynder at rose Chiron som Pædagog og Læge, men dette Thema affærdiges af denne med en Bemærkning om, hvorlidet selv en alvorlig Stræben kan yde, og hvorledes Kunsten er kommen i Forfald siden hans Tid; da Faust betegner selve denne hans Beskedenhed som Tegn paa hans sande Storhed, opfatter Chiron denne Ytring som Smigreri, og Faust drejer derfor Samtalen mere direkte hen imod det Emne, der ligger ham paa Sinde, ved at minde Chiron om alle de Helte, han i sit Liv har kjendt og virket sammen med. Dermed løser han den Gamles Tungebaand; med Varme dvæler han ved de stolte Heroer, han har færdedes imellem, og da Faust forøger Listen over deres Navne ved at nævne Herkules, fremmaner han begejstret denne ypperste Halvguds Billede for sin Erintring. Forsigtigt drejer Faust hans Tanke fra den skønneste blandt Mænd hen paa den skønneste blandt Kvinder og hører med Henrykkelse Chiron nævne Helena, ja med en Følelse af salig Betagethed erfarer han, at hun engang har siddet paa den samme Plads, hvor han nu har Sæde; Chiron maa omstændeligt beskrive ham denne Begivenhed, til hvilken Digteren lader Fortælleren knytte et ironiserende Udfald mod dem, der bestræbe sig for at lægge faste kronologiske Bestemmelser ind i Mythologien, og Faust slutter sig til Chirons Dadel heraf ved at minde om, at Achilles jo engang var stegen op fra Skyggeriget og havde formælet sig med Helena, da de begge forlængst vare unddragne alt Tidsmaal. Tanken herom vækker Fausts Længsel og Begjær til fordoblet Vælde, og i sin Ekstase forsikrer han Chiron, at han har seet Helena endnu idag, idet Aabenbaringen ved Kejsershoffet synes ham at have fundet Sted for faa Timer siden. Den besindige Chiron mener, at han taler i Vildelse, og foreslaaer ham at give sig under Behandling hos Asklepios' lægekyndige Datter Manto, til hvis Tempel de paa deres raske Fart nu ere naaede. Manto har dog en rigtigere og dybere Opfattelse af Fausts Sindstilstand; hun seer i den en Stræben efter det højeste Ideal og anerkjender denne Stræben som betydningsfuld („den, som Umuligheder kræver, jeg elsker just“). Hun veed tillige

Raad for den: Faust skal i hendes Tempel betræde en stille Gang ned til Underverdenens Gudinde, hvor hun sidder vor Verden saa nær som muligt for at fange et Skær af det Dagens Lys, som hendes Ægtefælle røvede hende, da han drog hende ned til sin mørke Bolig. De tiltræde Vandringer, og dermed forsvinder Faust foreløbig fra Scenen.

(Goethe havde oprindelig til Hensigt at fremstille Mødet mellem Faust og Persefone i en Scene, hvor hin ved sin albesejrende Veltalenhed skulde bevæge Underverdenens Dronning til at frigive Helena. Han talte derom med Eckermann den 15. Jan. 1827: „Tænk Dem engang, hvad der Alt kommer tilorde i denne vilde Nat! Fausts Tale til Proserpina, forat formaa hende til at udlevere Helena. Hvad maa det ikke være for en Tale, naar selv Proserpina bliver rørt til Taarer over den! Det er altsammen ikke let at gjøre og beroer saare meget paa et Held, ja næsten udelukkende paa Øjeblikkets Stemning og Kraft.“ — Denne Scene blev imidlertid aldrig skreven.)

Ved den øvre Peneios, som forhen. I det nu følgende Afsnit har Digteren indlagt en Satire over et videnskabeligt Standpunkt, hvis Rigtighed han absolut benægtede, og fældet Dom imellem to Retninger i den lærde Verden, en Dom, der selvfølgelig her maa savne sin logiske Begrundelse og kun har subjektivt Værd, men som ved det overgivne Lune, hvormed Sagen plaideres, vidner om Fastheden i Goethes Opfattelse af de herhen hørende Fænomener.

Den geologiske Videnskabs Dyrkere vare i en lang Aarrække delte i to skarpt overfor hinanden staaende Grupper: Vulkanisterne, der forfægtede den Theori, at Bjergmassernes Dannelse skyldtes den underjordiske Ilds voldsomme Frembrud, og Neptunisterne, der med samme Bestemthed hævdede, at disse Formationer udelukkende vare blevne til ved Vandets Indvirkning, ved en gradvis foregaaende Bundfældning i Havet. Goethe, hvis hele Sindsretning var vendt mod det Harmoniske og hvem Stats- og Jordomvæltninger vare lige forhadte, var en udpræget Tilhænger af Neptunisternes Lære om den rolige, lidt efter lidt foregaaende Jorddannelse og benytter nu her Lejligheden til — noget for vidtløftigt, vil man maaske finde — at forfægte sin Anskuelse og ironisere over sine Modstanderes.

Vi befinde os atter paa det Sted, hvor vi før forlod Grifene, Sfinxerne og Sirenerne. Disse sidste udtale deres Mishag med Stedet; deres Hu stod til at styrte sig i Vandet, det livbringende Element, og ved deres Sange omvende de vulkanistiske Tvivlere eller drage til det ægæiske Hav, hvor den glade Fest snart skal fejres. Tegnene paa det kommende Jordskjælv blive alt tydeligere og bevæge dem end mere til at skynde sig bort og opfordre alle de Andre til at tage Flugten. Sfinxerne ville dog ikke vige Pladsen, end ikke da Seismos selv, den i Dybet brummende gamle Vulkanist, Jordskjælvets Personifikation, sprænger Jordskorpen og skubber sig op med Albuerne, saa han faaer hele Overkroppen frem for Lyset. Længer tillade de ham ikke at stige frem, tyngende paa ham med

hele deres Vægt, men Seismos er godt fornøjet med hvad han allerede har udrettet og praler af, at det er ham, der som Op-hav til Bjergnaturen har givet denne Jord den væsenligste Skjønhed, ligesom han i de oldtidsgraa Dage har spillet Bold med Pelion og Ossa, taarnet de to Tinder paa Parnas, ja endog hævet Olympen op til den Højde, hvor Jupiter troner. Han kalder nu glade Fæller til, at de sammen med ham skulle be-folke det nye Bjerg, han har skudt frem gennem Jordover-fladen. Sfinxerne bemærke med Undren, at det allerede er kratbevokset, og Griffene, der have faaet Øje paa dets Guldholdighed, kalde Myrerne frem, at de kunne udgrave Skattene. Men ogsaa bevægeligt Liv rummer Bjerget: Pygmæerne, de flittige smaa Bjergmænd, myldre ud af dets Aabninger, glædende sig over det nye Liv, som Moder Jord har kaldt dem frem til. Under dem staa de endnu mindre Daktyler og de ganske bittesmaa Myrer (forskjellige fra den store Art, der tjener Griffene). Pygmærnes Ældste opfordrer dem til at hjælpes ad med at udgrave Bjergets Jernmalm og bearbejde det til Vaaben, thi Krigen staaer for Døren. Ufortøvet efterkommers dette Paalæg, og bevæbnede med Pil og Bue, under Ledelse af deres Generalissimus, drage Pygmærne ud til Kamp mod Hejrerne, Bjerggnomerne mod Vandfuglene, Vulkanister mod Neptunister. De Sidste bukke under, og Pygmærne smykke sejerstolte deres Hjelme med de lange Nakkefjer af deres dræbte Fjender. Men at denne Sejr ikke vil blive af Varighed, derom vidner baade det ulmende Mytteri i de trældende Daktylers og Myrers Skarer og især de over Bjerget svævende Traner, bekendte fra Schillers Digt som hæv-nende Væsner; de stævne deres Forbundsfæller til Møde for at gjenoptage Kampen og hævne de saa skjændigt myrdede Brødre.

Paa sin Jagt efter Lamierne vender Mefistofeles nu tilbage til Stedet, hvorfra han tog sin Udgang, men han har ondt ved at kjende det igjen og føler sig tilskyndet til at rose den romantiske Valborgsnats Bloksbjerg for dets solide Stabilitet, hvor man let finder sig tilrette, fremfor det klassiske Spøgeris omskiftende Scene; hvor der før var Slette, hæver der sig nu et Bjerg, som skjuler Sfinxerne for ham. Han faaer dog ikke Tid til at reflektere videre, stadig holdt i Aande af Lamierne, der lokkende og vigende svæve foran og omkring ham, fristende ham ved deres yppige Skjønhed og visse paa at faa Bugt med „den gamle Synder“, der vel har en Anelse om, at de have ham til Nar, men hvis lystne Attraa ikke lader sig tæmme; overlegen som han er, har han fuldkommen Rede paa denne Modstrid mellem Drift og Fornuft og udskjælder sig selv med samt hele den mandlige Slægt, fordi han ikke kan modstaa Kvinderne, skjøndt han kjender deres Hulhed og trædske Væsen. I denne sansæggende Leg trænger nu en Empuse (o: en Enfodet) sig ind med Bøn om at maatte være med i Lamiernes Lag, men egentlig for ved sine For-

vandlinger haanende at forudsige Mefistofeles den Skjæbne, der venter ham: at blive udleet af de Skjønne som en dum Æsel. Mefistofeles lader sig dog ikke advare, Lamierne pirre yderligere hans falske Æresfølelse, og han henrives af sin Lystenhed til at gribe den ene efter den anden, men kun for i det heftigt attraaede Nydelsens Øjeblik at se dem forvandlede til modbydelige Skikkelser, indtil de sluttelig omsvæve ham som spøgelsesagtige Flaggermus og forsvinde, ladende ham tilbage med hans Skuffelse, som han giver Luft i triste Selvbetrægtninger, medens han vildfarende flakker om i den ham ganske fremmede Klippeegn. En Haandsrækning faaer han af en Oreade (Bjergnymfe), som beboer en med Egeskov bevoxet tusindaarig Naturklippe og i Følelsen af denne sin Værdighed spotter de nye vulkanistiske Mirakler, der forgaa lige saa hurtigt som de blive til. I Krattet ved Foden af Bjerget skimter Mefistofeles et Skær, som viser sig at være Lyset fra Homunculus' Phiole. Den lille Skabning har endnu ikke naaet sit Maal: at blive legemligt til, men mener at være paa gode Veje til at faae den rette Oplysning om Fremgangsmaaden, idet han har truffet to Filosofer, som i Kraft af deres Tænkning maa antages at vide Besked om den Ting. Mefistofeles advarer ham mod Filosofiens uklare Spekulationer og henviser ham til at erhverve sig personlig Erfaring som den bedste Betingelse for personlig Udvikling, men Homunculus vil dog idetmindste høre de lærde Mænds Mening.

Med de to Filosofer føres den geologiske Debat paany ind i Scenegangen. Thales, der betragtede Vandet som Altings Ophav, fører Ordet for Neptunismen, medens Anaxagoras, som gav sig meget af med Jordskjælv, Solformørkelser og Meteorer og søgte at forklare dem ad mekanisk Vej, er gjort til Talsmand for Vulkanismen. Han bebrejder sin Modstander, at denne end ikke af en saa soleklar Kjendsgjerning som den, de have for Øje i det nylig fremskudte Bjerg, vil lade sig overtøye om den vulkanistiske Theoris Rigtighed, hvortil Thales med et Billede svarer, at denne Anskuelse staaer hans saa klippefast imod, at han slet ikke kan indlade sig med den; han er fast overtøyd om, at Naturens Dannelser foregaa fra Trin til Trin i Aartusinders Løb, og at den hverken i Stort eller Smaat kjender til at skabe ved Magtbud. Anaxagoras vedbliver at demonstrere *ad oculus*, pegende paa det nyfødte Bjerg; Thales benægter ikke dets Existens, men erklærer det for en enkeltstaaende Sildefødning, som ikke formaaer at forklare Jordoverfladens oprindelig roligt udviklede Formation og derfor er en gold Frembringelse („troer Du derved Livet sig formerer?“). Anaxagoras fremhæver i Modsætning hertil, at Bjerget just myldrer af Liv: Pygmæer, Myrer og alskens Smaakryb, og med en pludselig Vending i Tankegangen foreslaaer han Homunculus, der beskedent har sluttet sig til de to Vismænd og hvis indre Værd bag det ringe Ydre han ikke aner, at han vil gjøre ham til Konge over Pygmæerne, hvilket Tilbud Thales fraaader Homun-

culus at modtage, da der aldrig lader sig udrette noget Stort med en lille Slægt. Neppe har han udtalt denne Advarsel, før til Anaxagoras' store Bestyrtelse Hævnen over Pygmæerne bryder løs. De til Gjengældelse hidstævnedes Traner styrtede tilintetgjørende ned over Hejrernes Mordere og køle deres Had i Pygmæerblod: Neptunismen er hævnnet. Anaxagoras besværges Trolddomsgudinden Hekate om at skride ind, og i sin Ophidselse troer han at se sin Bøn opfyldt paa gruppvækkende Maade, idet den blodrøde Maane synes ham at sænke sig ned mod Jorden, truende med at knuse Alt. Den besindige Thales andres over hans Ekstase, saasom Maanen jo sidder rolig paa sin vante Plads, men den klartseende Homunculus har lagt Mærke til, at et usædvanligt Naturfænomen har fundet Sted: en Meteorsten er styrtet fra Maanen ned paa Bjerget og har i sit Fald knust baade Pygmæer og Traner. Homunculus gjør sig lystig over dette Bjerg, der er blevet til ved en pludselig Magtytring franeden og nu har faaet Top paa ved en ligesaa pludselig Magtytring fraoven, og med en Bemærkning om, at det Hele kun var et Hjernespind, som Ingenting beviste, fører Thales ham paa Vej til Festen ved Havet, hvor Neptunismen skal godtgjøre sin Evne til at lade ham vinde Form.

Imidlertid er Mefistofeles klavret ned ad Naturklippens anden Side, snublende over Egetræernes langtløbende Rødder og højlig utilfreds med den hele Omgivelse, hvor han savner den hjemlige Valborgsnats Duft af Beg og Svovl, disse ham saa kjære Hovedbestanddele af Helvedesflammen. Noget borte faaer han Øje paa en svagt belyst Hule, i hvilken noget Uformeligt bevæger sig. Dryaden svarer paa hans Spørgsmaal desangaaende, at Hulen er beboet af de tre Phorkyader, og opfordrer ham til at hilse paa dem. Mefistofeles lader selvfølgelig ikke denne Lejlighed til Iagttagelse gaa fra sig og nærmer sig Hulen, men hvor vant han end er til at færdes blandt de yderligste Fænomener af Hæslighed, er han dog nær ved at tabe Vejret ved Synet af den ubeskrivelig modbydelige Grimhed hos disse tre ældgamle Kvinder, der tilsammen kun have eet Øje og een Tand at raade over. Da den første Overvældelse har sat sig, føler Mefistofeles sig imidlertid i Kraft af sin Natur hendragen til denne Hæslighed som til noget Beslægtet, han komplimenterer med tvetydig Courtoisi de gamle Kvindevæsner for deres fuldendte Grimhed, og som et Udtryk for, at nu ogsaa han i Antikens Verden har fundet en Form, der svarer til hans Indre, beder ham, om En af de Tre for en Stund vil laane ham sin Skikkelse. Dette kan nok lade sig gjøre, mene de, dog kun paa det Vilkaar, at han hverken faaer Øjet eller Tanden tillaans; da Mefistofeles bemærker, at han derved netop vil gaa glip af det mest Ejendommelige ved deres Ydre, giver den ene af Phorkyaderne ham Anvisning paa, hvorledes han skal bære sig ad for at afhjælpe denne Mangel, og idet han følger Vinket, glæder han sig over, at han nu er forvandlet til et ægte græsk Væsen, skjøndt hans stadigt aar-

vaagne Kritik samtidig lader ham spotte over sin hermafroditiske Natur. Da Phorkyaderne udtale deres Glæde over, at han nu er bleven Led af deres Trehed til aabenbar Vinding for denne, kan Mefistofeles dog ikke undertrykke en let Anfægtelse af Skam over det klassiske Ydre, han har iført sig, saa grimt, at selv Djævlene maa blive bange for ham, og han forsvinder for atter først at vise sig i næste Akt i en Rolle, som viser, hvad Digterens Hensigt har været med saaledes at indlemme den middelalderlige Djævel i den antike Verden.

Klippebugter ved det ægæiske Hav. I Omgivelser, hvor i Modsetning til de foregaaende Scener Neptunismen hersker frit og uhindret, skal Homunculus gennemgaa de Udviklingsstadier, der kunne føre ham til Menneskevorden, og Optrinene med ham slynge sig derfor gennem Fremstillingen af den glade Havfest. Den aabnes af Sirenerne, som ere dragne hid og anraabe Maanegudinden om at skjænke Højtiden sin Gunst. Nereider og Tritoner ere de næste Gjæster; for de gyldne Kjæder og ædle Stene, hvormed de have smykket sig, kunne de takke Sirenerne, der med deres Sang fra Kysten lokke saa mangt et Skib til Stranding; trods deres Pynt optræde de dog endnu i raa Fiskeform (som „Hav-Vidundere“), men for at godtgjøre deres Sammenhæng med Livets og Kunstens højere Former, begive de sig tilbage til Øen Samothrace, hvor de mystiske Kabirer have deres Sæde. Denne Episode hentyder til den paa Goethes Tid raadende mythologiske Anskuelse, at den græske Gudelære havde taget sit Udspring fra de samothraciske Kabirer, men idet de skildres som „Guder af sælsom Art“, der bestandig fødes ud af sig selv og dog ikke have noget klart Begreb om deres eget Væsen, antyder Digteren de lærde Stridigheder om disse Guddommes Natur, der spaltede Mythologerne paa hans Tid i forskellige Skoler.

Skjøndt Thales skildrer Havguden Nereus som en vanskelig gammel Herre, maa han dog finde det klogest, at Homunculus søger Raad hos hans prøvede Erfaring. I sin Grotte ved Strandbredden hører Nereus dem nærme sig og giver strax sin Bitterhed mod Menneskene Luft, disse Skabninger, der ere ivrige nok til at bede om Raad, men alligevel altid følge deres eget Hoved; han mindes harmfuld, hvorledes han i sin Tid har advaret baade Paris og Odysseus, men kun faaet Skam til Tak for sin gode Villie. Og særlig idag vil han ikke besværes med at tænke for Andre, han vil leve udelukkende for Festglæden, der for ham bliver særlig stor, fordi han venter sine Døtre hid, Doriderne, hans Afkom med Havgudinden Doris; de ville komme i festligt Optog, ikke som sædvanligt paa Havdrager, men ridende paa Delfiner, „Poseidons Heste“, og med dem følger den skønneste af Søstrene, den dejlige Galathea, hvem Menneskenes Børn nu dyrke som Venus i Cyperns Hovedstad Paphos, hvor Kjærlighedsgudinden tidligere havde Hovedstaden for sin Kultus. Vil Homunculus blive til, forandre

Skikkelse, saa er den evigt omskiftelige Proteus den Rette at søge Raad hos, han forstaar sig som ingen Anden paa Vorden og Forvandling. Skjøndt Thales veed, hvor vanskelig Proteus er at faae i Tale, vil han dog gjøre et Forsøg og vandrer videre med Homunculus.

Nereider og Tritoner vende tilbage fra Samothrace, hvor deres Berøring med det Guddommelige har forædlet og forklaret dem, saa de nu vise sig for Sirenerne som „lyse Havets Kvinder“. De medføre ikke Kabirerne selv, men Billeder af dem, opfangede og fastholdte i den spejlblankt polerede Skal af Kæmpeskildpadden (Chelone). Sirenerne prise dem som store Guder trods deres uanselige Skikkelse, og det fremhæves som en af deres Hovedegenskaber, at de yde de Søfarende Beskyttelse og overhovedet ere milde og hjælpsomme Guddomme. Det følgende Replikskifte mellem Sirener, Nereider og Tritoner angaaende Kabirernes Antal kræver, trods sin Korthed, en omstændeligere Forklaring, da de Forhold, det sigter til, nu ere helt ude af den almindelige Bevidsthed, medens de paa Goethes Tid hørte til Dagens Stridsspørgsmaal og derfor ogsaa af ham, efter hans Plan med anden Del af „Faust“, ere inddragne i Handlingen som Gjenstand for hans Satire. Her sigtes til Mythologernes lærde Undersøgelser om de nævnte Guddomme. Til de oprindeligt tre samothraciske Kabirer (Axierus, Axiokersus og Axiokersa) føjede Nogle endnu en fjerde (Kasmilus). De tre første Navne udledte Mythologen Creuzer med Lethed af det Ægyptiske, men var, til sin Modstander Schellings store Glæde, i Forlegenhed med det fjerde Navns Etymologi, hvilket den danske Arkæolog Münter imidlertid ikke tillagde nogen indskrænkende Betydning med Hensyn til Rigtigheden af de tre første Navnes Udlæggelse; Schelling fremhævede derimod med videnskabelig Stolthed, at disse tre Navne rigtigst deriveredes fra det Føniciske og at det fjerde uden Vanskelighed lod sig udlede af det dermed beslægtede hebraiske Sprog; det er derfor, at den Fjerde — som Nereiderne sige — ikke vilde følge med de andre Tre, men betragtede sig som den eneste Rette, hvortil Sirenerne føje den praktiske Bemærkning, at det er klogest at holde alle Guder i Ære, da man jo aldrig kan vide, hvilken Betydning Mythologerne kunne finde paa at tillægge dem. Nereidernes Ytring, at der nok egenlig er syv Kabirer, ja at man endog har Anelse om en ottende, skjøndt de maaske „endnu ej er rigtig færdige“, sigter atter til den videnskabelige Dissens mellem Creuzer og Schelling, idet den Første, i hvis mythologiske Kombinationer Ottetallet spillede en vigtig Rolle, ved at indkalde Hephæstus som Reserve havde faaet Tallet op til otte, medens Schelling, der havde kastet sin Kjærlighed paa det hellige Syvtal, kun vilde vide af syv Kabirer at sige, hvilke han betragtede som en stedse i Bevægelse værende Række, hvor hvert Led stræbte at gaa op i det forudgaaende for tilsidst at opløse sig i det øverste („disse Uforlignelige altid højere vil stige“ o. s. v.). Sirenerne erklære sig nær-

mest for den Creuzerske Lære, der opløste hele den græske Mythe i orientalske Sol-, Maane- og Stjerneguder; men begge Korene ere enige om, at de nyere Mythologer ved at hæve Kabirerne til saa høj en Rang blandt Guddomme have indlagt sig en Berømmelse, der langt overstraalet Oldtidsheltenes. Homunculus derimod kan i disse plumpe Urdager ikke se Andet end et Kulturprodukt af lav Rang, men vel egnet til at skaffe de Lærde Hovedbrud.

Imidlertid har Festtoget ogsaa lokket den nysgjerrige Havgud Proteus hid; usynlig gjør han sine Bemærkninger om Kabirernes Sælsomhed, og da Thales, som hører hans Stemme, vil veksle Ord med ham, gjækker han Filosofen ved at tale snart fra nært, snart fra fjernt Hold, indtil han tilsidst nyfligen lader sig friste af Lysskæret fra Homunculus og omsider nødes til at aabenbare sig i Menneskeskikkelse. Underrettet om Homunculus' Ønske, nævner han Havet som det Element, der er gunstigst for en organisk Udvikling fra Trin til Trin, og da Homunculus allerede føler sig behageligt kvæget af den grødesvangre, af unge Plantespiser duftende Luft, begive de sig alle Tre ud paa den smalle Landtange, hvor Festtoget snart skal drage forbi — „en Aandevandring, trefold sær af Art“, som Homunculus bemærker med Hentydning til de tre aandeagtige Væsner, der her have slaaet Følge: han selv, Thales og Proteus.

Som Gjæster drage nu, ridende paa Havuhyrer, en Flok Telchiner forbi, Sønner af Havet og tillige de første Metalarbejdere paa Øen Rhodus. De optræde her som særlig knyttede til Dyrkelsen af den paa Rhodus i hellig Ære holdte Solgud, men Neptun har medgivet dem sin Trefork som Sikkerhed for, at Havets Uro ikke skal forstyrre Festen. De vende deres Bøn mod den paa Nathimlen tronende Maanegudinde og minde hende om den stadige Kultus, hendes Broder er Gjenstand for paa deres lykkelige, af det herligste Klima begunstigede Ø, hvor Hundreder af Apollostatuer ere rejste til Gudens Ære; thi Telchinerne rose sig af at være de Første, der have dannet Billedstøtter af Guderne, som jo ogsaa den til Solguden viede Kolos paa Rhodus beundredes som et af Oldtidens Underværker. Proteus lader haant om deres Prælud med de døde Malmstøtter, som intet have med Livets strømmende Udvikling at gjøre og kun staa en stakket Tid for da at smeltes om i andre Former. Kun den evigt flydende Bølge ejer Liv og Forvandlingsevne, og vil Homunculus vorde og voxte, maa han ud paa Dybet og formæle sig med det; Proteus forvandler sig til en Delfin, og Homunculus tager Plads paa dens Ryg, opmuntret dertil af Thales, der billiger, at han begynder fra Spiren af og, følgende de evige Normer, udvikler sig fra Trin til Trin, til han omsider naaer Menneskeformen, hvortil Proteus bemærker, at dette sidste Stade skal han ikke have for travlt med at naa, thi naar man først er bleven Menneske, er det forbi med Udviklingstrangen og Forvandlingsevnen.

Det første Tegn til, at Galathea nærmer sig, forkynde Si-

renerne, idet de gjøre opmærksom paa, at hvad der oppe paa Nathimlen seer ud som en Maanering, i Virkeligheden er en Sværm af Duer fra Paphos, fordum Afrodites Fugle, Skjønhedsaaftenbaringsens Forløbere; i sin Faderglæde bifalder naturligvis Nereus denne Udtydning og udtaler sin Misbilligelse af den Tendens, som vil bortforklare ethvert mærkeligt Fænomen ved at henføre det til en naturlig Sammenhæng, en Betragtning, som ogsaa Thales slutter sig til, idet han lægger Vægt paa Bevarelsen af en hellig Spire i Hjertets stille Gjemme, af hvilken Troen paa det Overnaturlige kan udfolde sig.

Festtoget nærmer sig nu, anført af de paa Havtyre, Havkalve og Væddere ridende Psyller og Marsere, Slangebe-sværgere fra Libyen og Italien, men af Digteren hensatte til Cypern, den til Afrodite viede Ø, i hvis Grotter de vogte Gudindens Vogn, paa hvilken de nu hidføre hendes Stedfortræderinde Galathea. Deres Kor er en Hyldest til Skjønheden: hvorledes end Verdensherredømmet kan skifte og hvor ofte end Cypern kan vexle Herskere og blive betvunget snart af Rom (Ørnen), snart af Venedig (den vingede Løve), snart af Kristene (Korsset), snart af Mahomedanerne (Halvmaanen) — bestandig er og bliver det deres Dont at fremføre Skjønhedens Dronning, agende i sin Karm. Hendes Komme forkyndes nu af Sirenerne, der skildre Nereidernes og Doridernes Bølgedans „snart i Krans og snart i Kjæde, snart i Klynger, Arm i Arm“. Doriderne drage forbi Nereus, ridende paa Delfiner og førende med sig en Skare fra Skibbrud reddede unge Sømænd, hvem de bede den gamle Fader om Lov til at formæle sig med, idet de tillige opfordre ham til at skjænke de dødelige Ynglinge evig Ungdom; dette sidste Ønske vil han ikke opfylde, han begrænser deres Kjærlighedslykke til Ungdoms- og Manddoms-aarene og mener, at hans som Bølgen omskiftelige, men altid lige unge Døtre ville være bedst tjente med at sætte deres Elskede iland igjen, naar Alderen begynder at mærke dem.

Nu glider Galathea paa sin Muslingkarm forbi sin Fader; kun et flygtigt Øjeblik varer deres Møde, og hvor gjerne den henrykte Nereus end vilde holde hende fast, føre de hurtige Delfiner hende dog ilsomt videre. Medens Thales, henreven af Skjønhedsaaftenbaringen, udbryster i en begejstret Lovprisning af Havet, fra hvilket alt Liv har sit Udspring, følger Nereus' spejdende Øje det fjernt hensvindende Tog, af hvis utydelige Masse kun Galatheas Snekke hæver sig frem som et lysende Punkt, et Symbol paa, at „hvad man har kjært, sig skiller ud fra Vrimslen“. Langt ude i Nærheden af Festtoget færdes Homunculus, ridende paa Proteus-Delfin; Synet af Skjønhedsgudinden drager ham til sig med uimodstaalig Magt, nærmere og nærmere føres han henimod hende, indtil hans Glas knuses imod hendes Snekke og hans Lys udgyder sig i Havet, saaledes som Øjenvidnerne Nereus og Thales skildre det. „Formælingen med Oceanet“ har fundet Sted, den middelalderlige Aands Opgaaen i Hellenismen som Forbilledet

for Fausts nu følgende inderlige Forening med Antiken. Sirenerne fortælle, hvorlunde Bølgerne fyldes af glødende Glans, og deres Lovprisning af Eros, der mægter at forsone Modsætningerne og gjøre deres Formælingspagt til Fødselspunkt for alt Liv, gaar over til en Hymne for alle Elementer, som istemmes af „Alt og Alle“.

TREDIE AKT („Helena“).

Denne Akt har til Emne Fausts Ophold i Arkadien og hans Formæling med den i Menneskelivet gjenindtraadte Helena. Med selvstændigt Blik og paa første Haand tilegner Faust sig altsaa en af sin Tids, Renaissancetidens, Hovedretninger: Indlevelsen i Antikens Aand. Digteren fremstiller saavel Klassicismen som Romantiken i deres selvstændige Betydning, for derpaa at vise, at disse Aandsmagter, langt fra at bekæmpe hinanden, bør inderligt gjennemtrænge hinanden paa Grundlag af deres fælles Element: det skjønt Menneskelige. Derfor seer Faust i Helena den højeste Skjønheds Aabenbaring og faaer Øje for den klassiske Fuldenheds Værd, medens Helena med Letthed finder sig tilrette i den romantiske Kreds og villigt lader dens Indflydelse virke paa sig.

Foran Menelaus' Palads i Sparta. Underverdens Dronning har altsaa paa Fausts Bøn udløst Helena af Skyggeriget og for en Stund givet hende tilbage til Livet eller rettere til en halvvaagen, drømmende Aandstilstand, i hvilken hun troer sig i nær Forbindelse med sin tidligere jordiske Tilværelse og lettelig sammensmelter med de Omgivelser og den Situation, som Mefistofeles i Skikkelse af den antike Phorkyas har lagt tilrette for hendes Optræden i Fausts Livssfære. Hun troer sig efter Trojas Fald tilbagevendt til Sparta med sin Gemal, Kong Menelaus, og ledsaget af en Skare fangne Trojancerinder, som danne Koret i den efter sophokleisk Mønster byggede Tragedie, med den Fornemste og Besindigste iblandt dem, Panthalis, til Korførerinde. Medens Kongen har ladet Flaaden kaste Anker paa Kysten ved Eurotas' Udløb og agter at holde Hærskue over sine Krigere, har han sendt Dronningen op ad Floden til Sparta, at hun maa se efter, hvorledes det staaer til i den saalænge forladte Kongeborg, ordne Alt til Hjemkomsten og navnlig træffe Forberedelser til en højtidelig Ofring. Stærkt bevæget ved Tanken om alt det Meget, der er skeet i Mellemtiden, siden den phrygiske Kongesøn Paris bortførte hende til Troja, gjenseer hun sin Fædreneborg og mindes sin fredelige Barndomstid, sit Giftermaal og de senere skjæbnesvangre Begivenheder. Hendes Sindsbevægelse forøges ved hendes Uro over den forestaaende Ofring, thi medens hendes Gemal har paapeget alle de Enkeltheder, der skulle ordnes til den, har han ikke ladet sig forstaa med, hvad det er, der

skal ofres, og i Helenas Sjæl opstiger der en grufuld Anelse om, at det muligt er hende selv, der skal lide Døden som Son-offer for de Lidelser, hun har bragt over Grækerne. Forgjæves søger Koret at opmuntre hende ved at prise hendes enstaaende Skønhed og ved at henvise til, at en Ulykke ofte helt uventet kan skifte om til Held, hvad det selv er et Vidnesbyrd om, da det istedetfor at lide Skjændselsdøden ved Trojas Erobring nu er havnet i Grækenland og daglig kan have Jordens fuldkomneste Skønhed, Dronningen, for Øje. Efter at hun, for at opfylde Kongens Bud, har betraadt Borgen, istemmer Koret fremdeles en frydefuld bevæget Sang, hvori det fejrer Helenas lykkelige Hjemkomst; men som saa hyppigt i den græske Tragedie, afløses denne Jubel brat af den Gru og Angst, som Skjæbnens truende Skygge kaster ind i Sindene. Korførenden seer med Skræk Dronningen vende tilbage fra Borgen i stærk Bevægelse, aabenbart rystet af noget Uventet og Rædselsvækkende, hun har skuet derinde. Portfløjene har hun ladet staa aabne, hun iler ned ad Trinene og skildrer, efter at have søgt at gjenvinde sin Fatning, det Forfærdelsens Syn, der har mødt hende ved hendes Indtræden i Hjemmet: „en sælsom Skabning, Sind og Sands forvirrende,“ en hemmelighedsfuld tilhyllet Kvindeskikkelse „med et skulende, et blodsjudt Blik“ sidder ved Arnens halvt udgaaede Emmer og spørger med en bydende Haandbevægelse Helena Vejen til Borgens Indre. Ja, endogsaa frem for Dagens Lys vover Skikkelsen sig, idet den viser sig paa Tærskelen mellem Dørstolperne, hvor Koret faaer Øje paa den og skrækslagent udtaler, at af alt, hvad Grueligt det har skuet og oplevet, er dette Syn det rædselsfuldeste, mindende om Fantasiens mest vanskabte Fostre, de vederstyggelige Phorkyader.

Og Phorkyas er det just, der volder Skrækken, den entandet og enøjet formummede Mefistofeles, oprædende som Kongeborgens alderstegne Vogterske, oprindelig hjemført som Krigsbytte fra Kreta af Kong Menelaus og ved hans Bortrejse paa Toget mod Troja efterladt af ham som øverste Tilsyn med hans Borg i Sparta. Det gamle Skræmsel begynder med at overfalde de af Helena medbragte Trojanerinder med en Sværm af Haansord og Spottegloser, mod hvilke deres Herskerinde forgjæves tager dem i Forsvar, og da Koret giver Raat for Usødet, udvikler der sig en af de for den gamle Tragedie saa ejendommelige Skjændescener, der bestaar af korte, metrisk ensdannede Repliker og Mod-Repliker, en Strid, under hvilken begge Parter fremmane Underverdenens Skikkelser og Fabeldigtingens Uhyrer for gjensidig at betegne hinandens Hæslighed. Disse Billeder, hentede fra Skyggernes og Rædslernes Rige, fylde Helena med Erindringens Angst, saa hun forekommer sig selv som bortreven fra det nærværende Øjeblik og paa ny nedsænket i Fortidens mørke Oplevelser, om hvilke hun næsten ikke selv veed, hvorvidt de virkelig have fundet Sted eller ej, om det, som Sagn og Rygter melde om hende, er

grundet eller ikke. I sin Tvivl kalder hun Phorkyas til Hjælp, men istedetfor at berolige hende, har denne sin ondskabsfulde Glæde af at fremmane Fortidens Begivenheder og hendes mangelhaande Elskovsventyr for derved end mere ligesom at drage det nærværende Øjeblik Grundvold bort under Fødderne paa hende og lade hende tilbage i en skyggelignende Tilstand, Alt under Skin af at ville anføre Beviser paa hendes Uimodstaaelighed. Denne grusomt udtænkte Pinsel, med hvilken Phorkyas langsomt martrer Dronningen, virker saa stærkt paa hendes iforvejen anelsesfuldt betyngede Sind, at Sjælen er paa Veje til at tage Flugten tilbage til Skyggelandet igjen, idet hun afmægtig synker om i Armene paa sine Tjenerinder. Korret giver sin Harme over Phorkyas' Adfærd Luft i vrede Ord og anraaber hende, da Dronningen begynder at komme til sig selv igjen, om at holde inde med yderligere Forhaanelser.

Har det hidtil været af Skadefryd og Ondskab, at Phorkyas (Mefistofeles) har søgt at ængste Helena, saa træder hun nu op for at udføre sin egenlige Mission, som bestaaer i at føre Helena til Faust, hvilket hun kun kan fuldføre ved at sætte Dronningen i den yderste Angst og derpaa henvise hende til Faust som den eneste Redning. For at naa dette Maal maa hun erhverve sig Helenas Tillid, og ved hendes Gjenopvaagnen hilser hun hende derfor med den højeste Agtelse for hendes Storhed og Beundring for hendes uforlignelige Skjønhed. Helena kommer hurtigt til Fatning igjen og bliver sig sin fulde Værdighed som Dronning bevidst; hun befaler Phorkyas at træffe Forberedelser til den af Menelaus befalede Ofring, og Husholdersken erklærer, at Alt er rede — kun selve Offeret mangler. Helenas Anelse om, at Kongen har bestemt sin egen Gemalinde til at lide Offerdøden, bekræftes hensynsløst af Phorkyas, der har sin Glæde af at ængste Ternerne ved Udmalingen af den vanærende Død, der venter dem, og ved i det Enkelte at skildre Forberedelserne til Offerakten, idet hun giver sine tjenende Aander, formummede Dværgeskikkelser, Befaling til at gjøre Alt istand. I denne Nød bekvemmer Panthalis, Korførerinden, sig til, trods sin Modbydelighed for Phorkyas, at give den Gamle gode Ord og bede hende om Raad, hvis Redning endnu maatte være mulig; til hendes Anmodning slutte sig de forsagte Trojanerinder, som i deres Vaande allerede have Kvælningsfornemmelser og levende forestille sig, hvorledes de skulle dingle i Luften; de tiltale nu Phorkyas som den ærværdigste blandt Parcerne, af hvem de tigge Livet, om de end i deres Dødsangst ogsaa anraabe Gudernes ærværdige Moder Rhea om Hjælp. Phorkyas forkynder, at der er en Udvej at finde, hvis Dronningen vil bestemme sig for den, og da hun opfordres til nærmere at forklare, hvori den bestaar, udbreder hun sig i en vidtløftig Redegjørelse, som hun ondskabsfuldt spøker med spidse Hentydninger til Helenas Fortidsfærd. I det lange Tidsrum, saaledes fortæller Phorkyas, i hvilket Kong Menelaus har været borte fra Sparta og kriget mod Troja, har et

fremmed Folk taget Bolig i hans Rige, en fra det høje Norden indvandret Krigerskare, som fra sin uindtagelige Borg behersker en Del af Landet og tager Skat af det. Den videre Skilddring af det omtalte Folk og dets Høvding er vel skikket til at tiltale Helena og endnu mere Koret, men Dronningen kan dog endnu ikke for Alvor tro, at Menelaus kan have Ondt isinde mod hende. Phorkyas minder hende om Kongens Grusomhed mod Deiphobus, som efter Paris' Død havde røvet Helena, men denne bemærker, at saaledes handlede hendes Ægtefælle kun af Kjærlighed til hende, hvortil Phorkyas svarer, at Menelaus nu vil berede Helena en lignende Død, fordi Deiphobus jo virkelig engang, med eller mod hendes Villie, har besiddet hende. Deres Samtale afbrydes af Trompetklang, som Phorkyas-Mefistofeles lader sine tjenende Aander udføre i det Fjerne for at skræmme Helena til en Beslutning. Menelaus er i Fremmarsch, siger Phorkyas, og hun venter ham med den gode Samvittigheds Ro for at aflægge Regnskab for sin Husholdning. I dette yderste Øjeblik erklærer Helena, efter at hun har overvejet Sagen, at hun har besluttet sig til at følge Phorkyas til Borgen, hvor stor en Mistro hun end maa nære til hende; bag Dronningens følgende Ord skjuler sig Beslutningen om, at hvad der end monne møde hende histovre, saa vil hun hellere lide Døden end lade sig tvinge til Noget, som er hende uværdigt. Koret udtrykker i en kort Strofe sin Glæde over at finde Ly bag Borgens sikre Mure, men i de følgende Strofer sin Beklemthed og Ængstelse over, hvad der nu gaaer for sig: fra Floden stiger en tæt Taage op og indhyller alle Omgivelser, saa man tilsidst ikke kan se en Haand for sig. Sælsomt føle Ternerne sig tilmode, de vide ikke, om de gaa paa Jorden eller svæve hen over den, og de have en angstfuld Forestilling om, at Hermes Psychopompos, de afdøde Sjæles Ledsager og Vejviser, skrider foran dem og vil føre dem tilbage til det forhadte Hades. Da spredes paa eengang Taagen, den synes at taarne sig op paa Siderne som massive Mure, og lidt efter lidt gaaer det op for Koret, at det er indestængt i et trangt Gaardsrum; letbevægelig som dets Stemning er, springende fra Glæde til Ængstelse, fra Ængstelse til Haab og derfra atter til Fortvivlelse, synes denne nye Situation det et Fangenskab, værre end noget tidligere.

Indre Borggaard. Korførerinden bebrejder Koret dets lidenskabelige Ophidselse og byder det tie; at tale og beslutte paa Alles Vegne tilkommer kun Dronningen. Denne seer sig for-gjæves om efter Phorkyas (hun kalder hende „Pythonissa“, Sandsigerinde), hvem det paalaa at fuldende det begyndte Værk og føre Helena til Borgens Herre. Men middelalderlig Hofskik, under hvilken Helena nu lever uden at kjende den, fordrer, at Borgherren skal modtage Gjæsterne i festligt Optog, og Korførerinden lægger ogsaa nu Mærke til en Bevægelse i Borgen, som tyder paa en højtidelig Velkomsthilsen, hvis enkelte Arrangementer Koret beskriver, glædende sig over deres

Skjønhed og Pragt. Paa den hurtigt oprejste Trone, under den folderige Baldakin, tager Helena Plads, medens Koret ordner sig trinvis til begge Sider; øverst oppe paa Trappen kommer Faust tilsyne, iført middelalderlig Hofdragt, og ledsaget af sine Pager og Væbnere skrider han med langsomt afmaalt Gang ned for at hilse paa Helena, hvem Korførerinden beundrende gjør opmærksom paa hans statelige Skikkelse, hans vindende Person og hans sjeldne Anstand. Her hvor det romantiske Element mødes med det klassiske, er den antike Del af Akten foreløbigt sluttet, hvilket i det Ydre antydes ved det forandrede Versemaal, hvor den gamle Tragedies Trimetre afløses af det mere moderne femfodede jambiske Vers og den rimede Strofe træder til.

Idet Faust træder frem for Dronningen, ere hans første Ord en ridderlig Undskyldning for at han ikke forlængst har været vidende om hendes Komme, saa at han kunde være draget hende imøde og have modtaget hende paa værdig Vis; men Skylden er hans Taarnvægters, den ellers saa skarptskuende Lynceus', der ikke har holdt tilstrækkelig vagtsomt Udkig eller ialfald ikke givet ham nogen Melding, hvorfor han ogsaa skal bøde med Livet, hvis Helena ikke vil benaadde ham. Den høje Værdighed og Indflydelse, der saaledes tillægges hende som Udtryk for Riddervæsenets Kvindekultus, er hendes antike Tankegang fremmed, og som ædel Kvinde vil hun idetmindste ikke dømme, inden hun har hørt den Skyldiges Forsvar. Lynceus knæler ned for hende, og opfyldt, som han er, af romantisk tilbedende Elskov, betager Synet af Helenas Skjønhed ham saa aldeles, at han ikke skjænker den truende Straf nogen Tanke. Det var det samme Syn, der bragte ham til at forsømme sin Pligt som Borgens Kure: hans Øje blændedes, da det blev hendes Fremtræden vaer, og da Taagen, som omgav hans Blik, atter spredtes, følte han sig saa betagen af hendes Dejlighed, at han ikke kunde tænke paa noget Andet og glemte hendes Komme. Lynceus' sælsomme Exaltation kalder en smertelig Stemning tillive hos Helena, idet hun føler det som sin ulykkelige Skjæbne at skulle, selv imod sin Villie, vække Kjærlighed hos Mændene ved sin Skjønheds Uimodstaaelighed, saa at hun endog i dette Hyldingens stolte Øjeblik beskæmmet mindes om al den Forvirring, hun har voldet. Efterat Faust har opfyldt hendes Ønske og givet Lynceus fri, tilstaaer ogsaa han, at han ikke mindre end hin er fortryllet af hende, og med en ridderlig galant Vending tilføjer han, at han maa frygte, hun vil drage alle hans Mænd og hele hans Hær til sig, saa at han ikke har andet Valg end at stille sig selv og Alt, hvad hans er, til hendes Raadighed og hylde hende som Dronning. Men hvor ubetinget Fausts Hengivelse end er, saa hævder han sig dog samtidig som en fri, mandig Ridder, i Modsætning til Lynceus, der ikke kan finde anden Form for sin Hyldest end at slæbe sine Skatte hid og lægge dem for Helenas Fod, idet han skildrer, hvorlunde han har

samlet dem paa Folkevandringens Tid, og hvorlunde de, saa kostbare de end ere, dog næsten alle ere uværdige til at smykke hendes Skjønhed. Faust befaler ham at bære Skattene ud igjen, da Alt jo iforvejen tilhører Herskerinden, til hvis festlige Modtagelse han befaler Borgen udsmykket paa det Prægtigste. Helena kalder Faust op til sig paa Tronen, og efterat han knælende har bragt hende sin Hyldest, indtager han som Landsfyrste Pladsen ved hendes Side. Dronningen føler Trang til at besvare den Hilsen, der er ydet hende, men det Fremmedartede i Sproget, hun har hørt, gjør hende usikker; hun veed ikke at forklare, hvori det Sælsomme og paa samme Tid saa Indsmigrende i Lynceus' Tale bestod, og har kun opfattet en vis Klanglighed mellem Ordene, saa at det syntes hende, som det ene kjærtegnede det andet. Det er det for hendes Øre ukjendte Rim, der har fremkaldt denne Forestilling hos hende og rørt hendes Hjerte saa underfuldt. Faust opfordrer hende til selv at prøve en lignende Tale, som „falder let, naar det fra Hjertet gaaer,“ og i den nu følgende Rimleg tilstaaer Helena ham sin Kjærlighed og skjænker ham sin Haand. Koret, som har iagttaget de Elskendes Færd, bedømmer fra det antike Standpunkt, som det endnu indtager, Forholdet fra dets sandselige Side og udtaler, at Kvinder, der som Helena ere vante til Kjærlighed, lettelig hengive sig uden Kræsenhed i Valget, hvorvel de godt formaa at skjelne Hæsligt fra Skjønt; det skildrer endvidere Parrets erotiske Betagethed, der glemmer alle Omgivelser, saa at de kjærtegne hinanden i Folkets Paasyn. Men Faust og Helena, hensunkne i Beskuelsen af hinanden, tolke i Vexeltale deres Kjærlighedsfryd, som er saa stor, at de neppe tør tro paa den; for Helena, der alt betragtede sit Liv som afsluttet, er der fremblomstret en ny Ungdom af Foreningen med den Elskede, og Faust formaner hende til at glemme det Forgangne og ikke gruble over den Lykke, hun føler, men nyde den i det uendelig indholdsrige Øjeblik.

Brat udrives Herskerparret af sin Elskovsrus, idet Phorkyas træder ilsomt ind og med heftige Ord bebrejder de Elskende deres Kjærlighedsdrømmerier; det er en daarlig Tid, de have valgt til dem nu, da Kampen staaer for Døren og Menelaus nærmer sig med sin Hær for at hente sin troløse Ægtefælle til Offerdøden. Faust lader sig ikke bringe ud af Fatning ved den hæslige Budbringers Ugleskrig; han har prøvede Kæmper nok at raade over til uforsagt at kunne møde ethvert Angreb. Allerede strømme de sammen, krigsberedte og stridslystne, de tapre germanske Skarer, hvis Ungdomsstyrke har betvunget den gamle Verden, og medens Hærmasserne rykke ud, tildeler Faust Anførerne hver sit Hverv, idet han giver dem Hertugs Navn og Rang og forlehner dem med de Provinser, han anviser dem at undertvinge, dog at de skulle lyde under Sparta — en Antydning af det middelalderlige Lehnsvæsens Udspring fra Hærtjenesten. Koret priser den ridder-

lige Fyrste, som klogelig har samlet sig en Magt, der kan skjærme hans Udkaarede mod enhver Fare. Til Gjængjæld fremhæver Faust Hellenismen som et sundt og skjønt Frembrud af tjenlige Naturbetingelser, idet han priser Peloponnes, Helenas Hjemland, som et Jordstrøg, hvis Bjerge, Kløfter og kvæmrigre Græsange have frembragt en lykkelig Slægt, i Fuldkommenhed næsten Gudernes Lige. Efter denne Tribut til sin Elskedes Fødeland tager Faust paany Plads ved hendes Side, han beder hende slaa den smertefuldt bevægede Fortid af Tankerne og helt blive sig sit sande Væsen, sin paa ren Natur hvilende, til Ideal ophøjede Skjønhed bevidst. Paa et Vink af Faust forvandles Skuepladsen, fra den mørke Borggaard henflyttes vi til det idylliske Arkadiens frie, friske Natur, som allerede foresvævede ham ved hans Skildring af Peloponnes; thi ogsaa Romantiken kan kun trives i den sunde Natur, af hvilken den klassiske Digtning og Kunst er fremgaaet. I en af de tillukkede Løvhytter, som støtte sig mod Bjerghulerne, tilbringe Faust og Helena deres arkadiske Hyrdetimer, medens Koret ligger slumrende trindt omkring. Og her kommer Pantet paa deres Elskov til Verden, Sønnen Euphorion, en skjøn, højtbegevnet og højtbegejstret Digtergenius, hvis ildfulde Aand strax aabenbarer sig i utæmmelig Vildhed, som ikke ænser nogen Fare og ikke lader sig holde tilbage af nogen Skranke, medens han paa samme Tid rører og henriver Hjerterne ved sin Sangs og sit Lyrespils melodiske Herlighed, i hvilken klassisk Vellyd og romantisk Inderlighed er smeltet sammen til en fuldere Klang, end der nogensinde før er hørt.

(Klippehuler og tillukkede Løvhytter).
Phorkyas maa sætte Koret ind i de Begivenheder, som have fundet Sted under dets Søvn, og her indtræder atter for en kort Stund den antike Karakter i Verseformen, fordi Talen er henvendt til de endnu paa antikt Standpunkt dvælende Terner. Phorkyas er forberedt paa, at man ikke vil tro det Vidunderlige, hun har at berette, og henvender særligt en afsides Replik desangaaende til de superkloge unge Tilskuere i Parterret (en af de nu og da forekommende Mindelser om, at hele „Faust“ er et Skuespil, skrevet af Digteren paa Foranledning af Skuespildirektøren i „Forspil paa Theatret“). Hun beretter da om de Tvendes Samliv i Grotten, om Euphorions Fødsel, om Forældrenes Fryd, om Drengens viltre Færd, om Moderens Ængstelser og Faderens Formaninger; om hvorlunde Euphorion, klædt som Apollo Musagetes i blomstervirket Foldeklædning og med den gyldne Lyre i Haanden, færdes ubekymret paa Bjergets højeste og farligste Steder, medens Glorieskæret om hans Hoved betegner ham som „det Skjønnes høje Mester“. Koret finder dog intet overvældende Mærkværdigt i Phorkyas' Fortælling, thi det er fortroligt med de græske Gude- og Heltesagn og seer i Alt, hvad en senere Tid kan berette af Vidunderligt, kun en mat Efterklang af de mythologiske Digt-

ninger, saaledes i Skildringen af Euphorions Færd et Sidestykke til, hvad Mythen fortæller om Majas Søn, den snilde Hermes, hvis Barndomsbedrifter det med naiv Selvfølelse fremdrager. Da høres Euphorions yndige, rent melodiske, Sindet betagende Strengespil inde fra Grotten, en fuldttonende Klang, som tyder paa et dybere Sjælsindhold, end den græske Mythe nogensinde har ejet, den senere Digtning fra Gemyttets inderste Bund udstømmende Følelsesliv. Phorkyas viser Fabeldigtningen tilbage som besejret af en nyere Poesi, der stræber mod et større Maal og vil gribe Hjerterne ved at tale ud fra Hjertet, og selv det antike Kor bevæges til Taarer ved disse Toner, „Taarer, men af Fryd“, og føler sig hævet op i en Følelsessfære, som det hidtil aldrig har kjendt. Som Faust har hyldet Helenas Skjønhed og tilkjendt den det højeste Ry, saaledes hylde her den antike Verden den stærkere Inderlighed i Følelsen hos den moderne Verden; begge Verdener slutte en Venskabspagt, Faust mætter og styrker sig ved Beskuelsen af den antike Forms Højhed og Herlighed, Helena og hendes Terner fornemme hos sig et Pust af de senere Slægters dybere Aand, de føle den højeste Lykke, den, som ligger i selve det at være greben af Følelsens Magt; det gaar op for dem, at denne Hjertets Lykke er større end al den ydre Lyksaligheds Glans, som Oldtiden beundrede og længtes efter: „lad kun Solens Glans forsvinde — dages det i Sjælen blot, i vort eget Bryst vi finde, hvad ej Verden har af Godt.“

Først nu træder Euphorion frem paa Scenen, ledsaget af sine Forældre; Familielykken lovprises, særligt Fader- og Moderglæden, og Koret (der fra nu af udtaler sig i Rimmers) tager Del i de Trendes Fryd. Men hos Euphorion ytrer sig kun altfor tidligt den viltre Lyst til at stige højere og højere op fra Jordens sikre Stade. Vel lykkes det Forældrenes forenede Bønner at holde ham tilbage endnu en Stund, men i sin Vildskab jager han af Sted i stormende Dans med Ternerne, som ikke lægge Skjul paa det Velbehag, den livfulde og smukke Dreng vækker hos dem, ligesom ogsaa Helena fryder sig over Dansen, medens Faust ikke kan undertrykke sin Ængstelse over dette voldsomme Væsen. Efter den anstrengende Dans følger der et Øjebliks Hvile, men snart er Euphorion paa færde igjen og foreslaaer en ny Leg, i hvilken han som Jæger skal forfølge de som Hinde flygtende Piger. Da kun det, der voldes Møje, er ham til Glæde, iler han strax efter den vildeste af Ternerne, som er foran alle de Andre, og det lykkes ham ogsaa at fange hende og slæbe hende med sig, men da han vil kryste og kysse hende, gjør hun kraftig Modstand og forsvinder som en Flamme højt oppe i Luften, hvorfra hun spotende tilraaber Euphorion, at han vil finde sig gjækket, hvad enten han vil søge hende oppe eller nede.

For ret at forstaa, hvad der nu følger, er en historisk Forklaring uundværlig. Af Goethes Samtaler med Eckermann vidnes det, at han havde tænkt sig forskellige Maader at slutte

„Helena“ (vor 3. Akt) paa, forskjellige fra den nuværende Udgang af Handlingen. Men under Udarbejdelsen overraskedes Digteren smerteligt af Efterretningen om Lord Byrons Død i Missolonghi (1824), hvor han var ilet den græske Befrielses-kamp til Undsætning. I Byron havde Goethe ligefra hans Digtningens Frembrud seet en poetisk Aand af selvstændig, ejendommelig Art og fulgt dens geniale Flugt med levende Deltagelse, vel ikke mindst berørt af at se en Faustnatur aabenbare sig i hans Poesi fra begge sine modsatte Sider, to kæmpende Sjæle, af hvilke den ene (som i „Sardanapal“ og „Don Juan“) „klamrer sig i Sandserus til Verden fast med kraftige Organer“, medens den anden (som i „Manfred“ og „Kain“) „hæver sig fra Jordens Grus didop, hvor Sjælen søger sine Ahner“. Og som Goethe anerkjendte Byron, saaledes saae denne i den tyske Mester den moderne Digtningens ypperste Aand og til-egnede ham sin „Sardanapal“ med følgende Ord: „Til den store Goethe! En Udlænding vover som litterair Vasal at hylde sin Lehnsherre, der har skabt sit Fædrelands og forherliget Europas Litteratur“. Goethes Sorg over Byrons tidlige Død er saaledes forstaaelig nok, og fra det Øjeblik af, han erfoer den, drages der ind i Slutningen af „Helena“ og navnlig i Fremstillingen af Euphorion Træk, som hentyde til den engelske Romantikers Kamp for Grækenlands Frigjørelse og hans Død paa dets klassiske Jordbund, ikke saaledes at forstaa, at Euphorion forvandles til Lord Byron, men saaledes at man bag Ynglingens Skikkelse og Skjæbne skimter Digterens Skikkelse og Skjæbne, indtil Korets Sorgesang med de samme Ord paa een-gang tegner Omridset af Euphorions og af Byrons Livsløb i en Karakteristik, der er ligesaa vidunderlig ved sin Knaphed som ved sin Skjønhed.

Idet vi nu vende tilbage til Handlingen, skulle vi altsaa se Kampen for Friheden som et fremtrædende Motiv i denne. Euphorion kan ikke udholde at færdes paa det af Klipper og Skove indsnævrede Jordsmon, Vindens Sus og Bølgedønet, som han fornemmer fra det Fjerne, lokker ham op til højere Udsigtspunkter, og snart staaer han paa en Tinde af Bjerget, hvorfra han kan kaste Blikket ud over hele Peloponnes. Koret kan ikke fatte denne utæmmelige Drift mod det Høje og opfordrer den skjønnede, nu allerede til Yngling udviklede Euphorion til at fryde sig ved Naturens rige Gaver paa de lavere Skrænter. Men han er nu helt optagen af Tanken om Kamp og Sejr for de saalænge undertvungne Grækernes hellige Sag. Skjøndt Koret sætter Freden højere end Krigen, kan det dog ikke uden frydefuld Deltagelse se, hvorledes Euphorion synes at voxte, alt som han stiger mod højere Tinder, hvor Solens Straaler omgive ham med Glans som en staalklædt Helt. Han tolker i mandige Ord den ubetvingelige Magt, som den bevidste Frihedsfølelse skjænker Menneskene, og Koret seer i hans ildfulde Trang et Udtryk for den digteriske Begejstring, som altid naaer til Hjertet, hvor højt den end stiger. Uimodstaae-

ligt føler Euphorion sig tilskyndet til at ile de Kæmpende til Undsætning. Forgjæves minde Forældrene ham om deres Samlivs Pagt: den allerede begyndte Kamp paa Land og Bølge lader ham ingen Ro, han higer efter at dele Sorg og Nød med det kæmpende Folk, ja at ofre Livet for det, om saa skal være. I sin Ekstase troer han at have Vinger og vil flyve over til Frihedsheltene, han styrter sig ud i Luften, et Øjeblik bærer hans folderige Klæder ham oppe, om hans Hoved straalere en Glorie, og en Lysstribе drager sig efter ham i Faldet, Symbolet paa hans Aandskraft og Offervillighed — men i næste Øjeblik ligger han død for Forældrenes Fødder som en skøn Yngling, „i hvem man troer at se en bekjendt Skikkelse“ (Byron). Hans legemlige Del forsvinder i Jorden, hans Kjørtel, hans Kappe og hans Lyre, som kun havde Betydning ved at være knyttede til hans Person, blive tilbage, men Lysglorien om hans Hoved stiger som en Komet mod Himlen, et Udtryk for, at hans Digtning og hans Død for Frihedens Sag ville sikre ham et uforgængeligt Eftermæle. Men fra Underverdenen kalder hans Stemme paa Moderen, og snart skal hun følge ham derned. Koret istemmer sin skønne dobbelttydige Sørgesang, som vemodigt minder om, at den sidste store Daad lykkedes det ikke Frihedens Forkæmper at faae fuldført, hvorpaa der ved Udtrykket om Folket, der fast har blødt sig tildøde, hen tydes til Missolunghis blodige Fald nogen Tid efter Digerens Død. Dog — ikke bestandig skulle Sorgens Toner lyde: nye Sange, kraftfulde og frejdige, skulle strømme fra den evigt rislende Kilde i Menneskets Bryst, som altid fatter Mod paany, naar Skjæbnens Slag har ramt det. Her ender „Helenas“ romantiske Del, og den fuldstemmige Musik, der har gennemstrømmet Scenerne fra Slutningen af Korsangen, holder op.

I nogle faa Trimetre tilkjendegiver Helena Faust, at hun maa følge sin Søn ned i det dunkle Rige og vende tilbage til Persefone. For sidste Gang trykker hun ham til sit Bryst, hendes Legemlige forsvinder, og tilbage i sine Arme beholder han kun hendes Klædning og Slør. Atter træder Phorkyas frem paa Scenen og tilskynder den i stum Smerte nedsunkne Faust til at forlade den klassiske Jord, hvor hans Hverv nu er endt; ved Hjælp af Helenas Klædebon vil han kunne svæve gennem Luften og bæres sin nye Bestemmelse i Møde, højt hævet over alt det Lave ved den Klarhed og Ro, som hans Nedsænkning i den ideale Skjønhed har skjænket ham. Klædningen opløser sig i Skyer, som indhylle Faust, bære ham opad og drage bort med ham. Phorkyas opsamlere Euphorions endnu paa Jorden liggende Klæder og Lyre og bemærker spotte, at med dem vil hun kunne glæde mange Poeter, som med Digtningens laante Skrud dække over deres Mangel paa eget Talent, hvorpaa hun tager Plads ved en Søjle foran paa Scenen.

Endnu er Koret tilbage. Pantalís, der føler sig som en ægte antik Personlighed, er glad over, at Phorkyas, „Thes-

saliens gamle Hex", er borte og hele det romantiske Spektakel forbi. Men forgjæves opfordrer hun Ternerne til at følge Dronningens Exempel og vende tilbage til Underverdenen; de svare, at for Fyrstinder er dette en lettere Sag, da de selv i Hades behandles med en vis Udmærkelse, medens Massen af Skyggerne fører den trøstesløse Tilværelse. Da tiltræder Panthalis Vandringen til sin Herskerinde, idet hun med beskeden Selvvurdering udtaler, at ikke blot Handling, men ogsaa den mere massive Troskab formaaer at hævde sin Udøver en Personlighed; men hvo ingen ædel Drift har følt, synker tilbage til Elementerne og forsvinder. Dette bliver Korets Skjæbne, men det bøjer sig med Glæde under den, thi en Optagelse i Naturens evigt virkende Liv sikrer det dog Dagens Lys, langt at foretrække for Skyggerigets Mørke. Den ene Del af Koret forvandles til Dryader, Træernes Nymfer, den anden Del til Oreader, Bjergnymfer, den tredie Del til Najader, Kildenyumfer, og den fjerde Del til Vinnymfer, en Opfindelse af Digteren selv, som lader Handlingen slutte med disse Nymfers Skildring af Vinhøstens Fest og de med den forenede vildt bacchanalske Oprin af utøjlet, næsten dyrisk Rasen.

Tæppet falder. Men foran det, i Prosceniet, rejser Mefistofeles sig og aflægger sin Forklædning som Phorkyas. Nu da hele den gamle Verden er forsvunden, er han atter sig selv, den gamle middelalderlige Djævel.

FJERDE AKT

Højfjeld. Skyen, som har baaret Faust fra Hellas hjem til Tydskland, sænker sig ned paa en fladt fremspringende Klippe, løsner sig fra ham og svæver tilbage mod Øst, medens Fausts Øje vemodsdugget følger dens Flugt — et sidste Tilbageblik paa det Skjønhedens og Kjærlighedens Rige, der nu svinder for stedse; dens skiftende Former synes ham at ligne Kvindeskikkelser, kjendte fra Kunstens og Elskovens Verden. En let og lys Taagestribe har den ladet tilbage; den omsvæver svalende Fausts Bryst og Pande, men som den hæver sig opad og foldes sammen, glidende langsomt bort, medens dens gjennemsigtige Fnugkanter rødme i Solskæret, vækker den ved sin zarte Skjønhed Mindet om den første Kjærligheds unge Morgenrøde tillive i Fausts Hjerter, Mindet om Margarete, og med sig op paa sin Svæven mod Himlen drager den det Bedste af hans Væsen.

Mefistofeles, der har afført sig de klassiske Kothurner og benyttet de fra Eventyrene som hurtigt Befordringsmiddel bekjendte Syvmilestøvler, indfinder sig nu paa Stedet, hvor Faust dvæler. Det første Ordskifte imellem dem strejfer atter lejlighedsvis de geologiske Problemer, som drøftedes i Valborgsnatten. Mefistofeles paastaaer, at han kjender de

Bjerge, som omgive dem, om end fra et andet Sted, nemlig fra Helvede, hvorfra de ved en vældig Jordexplosion ere sprængte op paa Jorden, ved hvilken Lejlighed Djævlene fik Luft og fulgte med op paa Jordoverfladen. Faust vil ikke indlade sig paa at efterspore de enkelte Bjergmassers Oprindelse, men fastholder ganske i Almindelighed Naturens harmoniske Vorden med Overgang paa Overgang, uden bratte Spring og vilde Udbrud. Mefistofeles paaberaaber sig sin egen Erfaring som Bevis for den modsatte Lære og henviser til de vældige Granitblokke, som ligge spredte paa Jorden; hvorledes de ere blevne slyngede hid, skal Videnskaben nok lade være at forklare, medens Lægmanden, der hverken kræver Beviser eller Attester, forlængst er paa det Rene med, at det er Satan, der har besørget dette Stykke Arbejde, hvorfor han ogsaa med Forkjærlighed knytter Djævelens Navn til slige Klippeformationer. Mefistofeles hævder det som en Æressag for Djævlene, at Jordens Overflade er deres Overflade, og spørger saa med en let Vending i Talen Faust, om han ikke paa sin nylig foretagne Flugt gjennem Rummet har seet Et eller Andet paa denne Overflade, som han kunde have Lyst til at give sig nærmere af med. Faust besvarer dette Spørgsmaal bekræftende, og Mefistofeles, der maa rykke frem med sine mest fristende Tilbud, hvis han vil tænke paa at vinde Væddemaalet med Herren, gjætter da paa, at han formodentlig kunde ønske at være det af en hel Befolkning ærede og hyldede Midtpunkt, den kronede Hersker i en stor Hovedstad, som han giver en Skildring af med det daværende Paris som Forbillede. Da Faust med nogen Bitterhed bemærker, at Folkehyldest intet Værd har for ham, fordi en Hersker opklækker des flere rebelske Tendenser hos Folket, jo mere han gør for dets Velvære og Uddannelse, aabner Mefistofeles ham et andet Perspektiv af modsat Art, den egoistiske og paa et for alle Andre aflukket Rum koncentrerede yppige Nydelse, til hvis Udmaling han benytter Ludvig den Fjortendes Versailles med dets Hjortepark og dets øvrige Arrangementer, et Arkadien i Rokokostil, som han stiller Faust i Udsigt som Erstatning for det tabte klassiske. Faust afviser kort denne Tillokkelse med en Ytring, der betegner hans Afsky for slig raffineret Liderlighed. Paa Djævelens spottende Bemærkning, at han maaske endog stræber op mod Maanen som sin forestaaende Virksomheds Omraade, svarer Faust med Værdighed, at Jorden endnu er ham nok, og at den har rigeligt Rum for Stordaad, naar den Dygtige og Dristige vil øve den. Naar han fremdeles besvarer Mefistofeles' Insinuation om, at det vel mest er ham om Ære og Ry at gjøre, med en aaben Vedgaaelse af, at det tvertimod er Erhvervensens og Besiddelsens mere positive Gode, han attraaer, thi „Handling er Alt, mod den er Æren tom“, saa er det kun en Følge af Mefistofeles' begrænsede Synsomraade, at han misforstaaer denne Ytring og mener, at det dog til syvende og sidst er ham om det berømmelige

Eftermæle at gjøre, som saa mægtig en Herre ikke vil kunne undgaa. Faust maa da forklare, hvad det er for en Virksomhed, hans Tanke er rettet imod. Paa sin Flugt gennem Luften har han bemærket en lang Kyststrækning, som kunde indvindes for Kulturen, hvis man blot vilde forsøge paa at holde Havets Ebbe og Flod borte fra den flade Strand; han forarges over denne hensigtsløse Leg af Bølgen, som, selv ufrugtbar, spreder Ufrugtbarhed, hvor der kunde trives nyttigt Liv. Nu da han har gransket og skuet og nydt tilstrækkeligt, da han har tilfredsstillet enhver theoretisk og æsthetisk Trang, drives han omsider til Handling, til selv at gribe ind i Verdens Gang. Den Drift, han i sit ensomme Studerekammer følte til „sin Kraft at gyde i Livets Aarer ind, som Skaber nyde“ (1. Del), den gjør sig nu, da Verden ikke har Mere at byde ham, fordi den allerede har budt ham sit Skønneste, gjældende paany med hele sin Styrke og lader ham ingen Ro. Den store Plan, han i denne sin Handlingstrang har fattet, gaaer ud paa at betvinge det ufrugtbare Hav, udvide Pladsen for menneskelig Virksomhed og gjøre sig Elementerne underdanige. Hvad Faust tillige tilsigter med denne Plan, er at skabe sig et Fristed, hvor han i stolt Tilbagetrukkethed kan leve fjernt fra de „slette og moderne“ Verdensforhold; der er i denne Beslutning et pessimistisk Træk, men det maa — som Köstlin skarpsindigt bemærker — erindres, at en saa bestemt formet Karakter som Faust slet ikke kan tænkes, uden at der maa forudsættes Verdenstilstande, som, om de end ikke berettiger til Pessimisme, dog ere skikkede til at fremkalde den i en Aand som hans, der fra første Begyndelse af har været forud for sin Tid og stadig staaer ensom i den.

Mefistofeles skal være behjælpelig med Gjennemførelsen af Fausts Planer og veed ogsaa strax Raad. Det er kommet ham for Øre, at den unge Kejser, hvem de engang gjæstede og hvem de for en Tid hjalp ud af hans Pengeforlegenhed, nu igjen befinder sig i en anden og værre Knibe: i sin Tro paa, at det nok kunde gaa an at nyde og at regere paa en og samme Tid — en Tro, hvis Rigtighed Faust energisk benægter, fordi den sande Herskeraand kun kjender een virkelig Nydelse: den at byde og se sine Bud udførte — har Kejseren hengivet sig saa uforbeholdt til Livets lette Glæder, at han har sat sit Riges Velfærd overstyr og er ved at tabe Tøjlerne; Borgerkrig og Lovløshed hersker allevegne, og det er allerede kommet saa vidt, at et Parti, ledet af Kejserens nære Slægtninge og støttet af Gejstligheden, som har seet sine Indtægter betænkeligt formindskede, har rejst sig til et aabenbart Oprør og er tillsinds at kaare en Modkejser. Med Resten af sin Hær er Kejseren draget ud mod Rebellerne og bereder sig just her paa Stedet til at levere det afgjørende Slag. Denne Situation raader Mefistofeles Faust til at benytte: han skal stille sig paa Kejserens Side, skaffe ham Sejr ved Hjælp af magiske Kunster og saa til Belønning udbede sig den attraaede Kyst-

strækning som Lehn. Fausts Betæneligheder og navnlig hans Ulyst til at tage Overkommandoen besejrer Mefistofeles ved at præsentere ham, hvad han kalder sit „Krigsraad“, de tre Vældige, allegoriske Figurer, der, idet de selv kort og fyndigt udtale deres Væsens Egenhed, fremtræde som Personifikationer af Krigens raa Elementer: det voldsomme Angreb, Lysten til Bytte og den hensynsløse Fastholden af det Erobrede. Sammen med disse stige Faust og Mefistofeles dybere ned i Dalen, hvor Kejserhæren har taget Stilling.

Paa Forbjerget. Man er ifærd med at rejse Kejserens Telt, medens Overgeneralen giver ham en Udsigt over Situationen, som forekommer ham saa gunstig i strategisk Henseende, at han ikke tvivler om et heldigt Udfald af Slaget. Hvor betænkelig Kejserens hele Stilling med alt dette dog er, fremgaaer af de tilbagevendende Spejderes Beretninger. Den første melder, at de Fyrster, til hvis Bistand man har sat sit Haab, undskyldte sig med, at Gjæringen hos deres egne Undersaatter hindrer dem i at yde de lovede Subsidier, den anden, der har været udsendt for at berette om Oprørernes Forhold, fortæller, at der er valgt en Modkejser, som just er i Fremrykning. Denne Efterretning om den yderste Fare, om en fremmed Haands forvovne Griben efter Kronen, opmander for et Øjeblik den vankelmødige Kejser, ligesom han ved Maskefesten følte sig stolt af sin Uforfærdethed, da Flammerne slog sammen om ham; nu først bliver han sig sin Kejserværdighed bevidst og vil vove en Dyst for at bevare den. Han bedrøjer sine Omgivelser, at de hidtil have holdt ham borte fra Faren og beredt ham et roligt, nydelseslystent Liv istedetfor at sørge for hans Navns Glans ved Krig og Heltedaad; paa denne Mangel vil han nu bøde, idet han udsender Herolder, som skulle udfordre Modkejseren til Tvekamp.

I dette Øjeblik optræder Faust i krigerisk Rustning og ledsaget af de tre Vældige for at tilbyde Kejseren sin Hjælp. Han udgiver sig og sine Følgesvende for Bjergfolk, som ere kyndige i at udtyde Naturens hemmelighedsfulde Skrift i Klippedannelserne, en Viden, som de have lært af Bjergets Aander, der stadigt sysle med nye Blandinger og Forbindelser, og som i de stumme Krystaller formaa at se Afspejlinger af Begivenheder, som skulle indtræffe. Anledningen til de fire Udsendinges Komme er en Befaling de have modtaget fra den store Troldmand i Sabinerlandet, hvem Kejseren under sit Kroningsophold i Rom frelste fra Døden paa Baalet, og som af Taknemmelighed for denne sin Redning tidligt og silde følger de Konstellationer, som forudsige hans Velgjørers Skjæbne. Hvor megen Pris end Kejseren sætter paa denne uventede Hjælp, saa vil han dog ikke modtage den, men selv have Æren af Kampens Afgjørelse ved personlig at tage Del i den og fælde sin Modstander. Faust indvender herimod, at Kejseren ikke maa udsætte sin Person for en saadan Fare, thi han er

Statslegemets Hoved, hvis Tab er ensbetydende med det Heles Undergang, hvorfor man jo ogsaa fremfor Alt stræber at skærme det med den stærke Hjelms. Faust udfører Lignelsen videre i en hofmandssmidig Peroration, hvis Billeder behage Kejseren, som anvender det sidste af dem til Betegnelse af den Hævn, han vil tage over sin Modstander. Men at hans Harme og Kamplyst er idel Prunk, viser sig strax, da hans Herolder vende tilbage med den Melding, at hans Udfordring til Tvekamp er bleven haanligt afvist; thi langfra at opflamme Hæren ved at stille sig i Spidsen for den, overlader han Kommandoen til sin Overgeneral og afslaaer ikke udtrykkelig Fausts fornyede Tilbud. Overgeneralen lader nu Hærens tre Delinger tage Opstilling efter den tidligere antydede Plan, hvorhos Faust paa tilsvarende Maade anviser sine tre Vældige deres Plads, uden at Overgeneralen, hvis Tilladelse han udbeder sig, har noget at indvende derimod. Paa højre Fløj opstiller Biderhvas sig, Centrum støttes af Snapihast, til hvem den byttegraadige Marketenderske Rovrap slutter sig, og paa venstre Fløj tager Fastihaand Plads.

Først nu træder Mefistofeles frem for at lade sine Trolddomskunster virke. Han har opbudt en Forstærkning af egen Art. Fra Vaabensale og Rustkamre har han — som han betroer „de Vidende“, 5: Tilskuerne, der kjende ham bag hans krigerske Forklædning — hentet en Mængde Rustninger sammen, „tomme Sneglehuse“, og puttet sine Djævlaander i dem, saa at de „friske Middeldaldren op paany“ og gjøre Effekt med deres Raslen og Klappen, rede til at blande sig i Kampen og støtte den venstre Fløj, bag hvilken de ere opstillede. Et frygteligt Basunskrald giver Signal til deres Fremstormen, som bringer den fjendtlige Hær til at vakle, medens Himlen formørkes og et sælsomt rødt Skær flakker uroligt hen over den. Ogsaa paa den højre Fløj er Mefistofeles virksom med sine magiske Kunster, saa at Kejseren synes at se Biderhvas svinge et halvt Dusin sværdbevæbnede Arme, hvilket ikke kan gaa naturligt til, ligesaa lidt som de Flamme og Lyn, der spille paa Lansespidsene. Faust søger at berolige ham, idet han forklarer det første Fænomen som et Fatamorgana, medens han tyder det andet som en Virkning af den fra Dioskurerne udgaende, især af Sø-mænd velkendte St. Elmsild, og da Kejseren forundret spørger, hvi saadanne Naturens Særsyn optræde til Gunst for ham, blander Mefistofeles sig i Samtalen og minder ham paany om Troldmanden fra Norcia, som han frelste fra Baalet, og som af Taknemmelighed yder ham sin Hjælp, en Bemærkning, som giver Kejseren Anledning til at dvæle ved Mindet om sine romerske Dage og til undrende at glæde sig over, at en saadan halvt som et løst Indfald øvet Velgjerning kan bringe sin Belønning Aar og Dage efter. Faust gjør Kejseren opmærksom paa et Tegn, som den sabinske Troldmand sender, et Varsel, som synes at maatte tydes gunstigt: en Ørn forfølges af en Grif, de

kæmpe sammen, og Griffen bukker under — det fabelagtige Dyr, Billedet paa Modkejsereus paa ingen virkelig Ret grundede Magt, maa vige for den ægte kejserlige Ørn.

Det ligger imidlertid i Mefistofeles' Plan at tilvende sig og Faust Overbefalingen, og til dette Øjemed lader han en Forandring indtræde i Slagets hidtil saa heldige Gang. Paa venstre Side, hvor tapre Helte have besat det trange Pas, seer Kejsereu en pludselig de øverste Klipper rømmede af sine Tropper, medens Fjenden er trængt ind paa de lavereliggende Fjeldsider og derfra arbejder sig opad imod Passet. Strax taber han Modet og bebrejder sig dybt sin Forbindelse med Troldmændene, som dog ikke have kunnet skaffe ham Sejr. Den skadefro Mefistofeles lader her først en Pause indtræde, som om han selv fortvivlede om Udfaldet: derpaa morer det ham at ængste Kejsereu ved sine to sorte Ravnas Ankomst, dem han roser for deres altid gode og rigtige Raad. De hviske ham i Øret, hvad der er at gjøre, og han vil paatage sig at vinde Slaget, hvis Kejsereu vil overdrage ham Overbefalingen. I det Samme træder den ligesaa modløse Overgeneral til og nedlægger Kommandoen i Betragtning af den yderlig farlige Stilling, hvori den rask fremrykkende Fjende har bragt Hæren; ogsaa han bebrejder de Trolddomskyndige deres uheldsvangre Melleomkomst og mener, at siden de nu engang have blandet sig i Sagens Gang, er det bedst, de ogsaa føre den til Ende. Den korsdannede Kommandostav vil Kejsereu dog ikke lægge i Mefistofeles' vanhellige Hænder, men paalægger ham at gjøre for Hærens Frelse, hvad han kan, og trækker sig derpaa tilbage til sit Telt med Overgeneralen.

Mefistofeles opbyder nu al sin Kunst for at standse den i Passet indtrængende Fjende. Først sender han sine Ravne til Undinerne og bevæger dem til at skræmme Angriberne ved at fremtrylle Skinnet af en fra alle Sider fremvældende, højere stigende Vandflod, i hvis fraadende Bølger de tro sig Døden nær og søge at frelse sig ved Svømning. Derefter udsendes de tilbagevendende Ravne til Pygmærne for at formaa dem til at forøge Fjendens Skræk og Forvirring med allehaande Ildvirkninger; i Mørket, som breder sig over Kampen, frembryde alskens forvirrende Blink og Lys, og tilsidst bringer Mefistofeles Ængstelsen i de fjendtlige Rækker til det højeste Punkt ved at fremkalde et vældigt Bulder, idet han lader de i de gamle Rustninger husevende Djævleaauder hamre løs paa hverandre, optændte af Erindringen om fjerne Tidars Partikampe. Saaledes drives Fjenden paa Flugt, og de Kejserslige tilkæmpe sig en saa fuldstændig Sejr, at Modkejsereu endog maa lade sit Telt med alle dets Kostbarheder i Stikken for blot at frelse Livet.

Modkejsereus Telt. I det forladte Telt trænge den vilde Kriger Snapihast og hans byttegridske Kjæreste Rovrap ind for at plyndre, men overraskes under deres Gjærning af Kejsereus Drabanter, som drive dem ud, uden dog at tilføje dem nogen yderligere Meen, holdte tilbage af det spøgelseagtigt

Dæmoniske ved deres Skikkelser, som Krigerne overhovedet have en sælsomt betagende Fornemmelse af, at der har været noget Overnaturligt med i Spillet, og at Slaget maa være vundet ved hemmelighedsfulde Indflydelsers Hjælp.

Kejseren træder ind i Teltet, ledsaget af fire Fyrster. Til Belønning for den Støtte, Faust har været ham i Kampen, har han skjænket ham den attraaede Kyststrækning, hvilket imidlertid kun omtales i Forbigaaende henimod Slutningen af Scenen, fordi Digteren følte sig tilskyndet til en udførlig Fremstilling af den nye Rigsordnings Indstiftelse, ved hvilken kun de gamle raadne Tilstande i Staten fornyes og bekræftes. Det er det hellige tysk-romerske Riges Forfald, der her svæver ham for Tanken, og til hin Forfaldsperiodes skruede, trods al ydre Glans hule og tomme Væsen svarer den nu indtrædende stive, diplomatisk kolde Tone og det højtidelige, med Menuettrin fremskridende alexandrinske Versemaal.

Naar Kejseren foregiver at vente Nationernes Gesandter, saa er dette kun en pompeus Frase, da der her kun er Tale om en Fornyelse af Fyrsternes, men slet ikke om Folkelagenses Hyldning. Det vigtigste Punkt: at han allerede troede sin Sag tabt og tilsidst kun vandt den ved Troldmændenes Hjælp, glider han let hen over med en Bemærkning om, at overnaturlige Tilfælde ikke saa sjældent have bidraget til en Sejrvinding. Som sædvanligt i saadanne Situationer skriver han sin Sejr paa Guds Røngning og lover, at han vil vise sin Taknemmelighed i Gjærning ved at vende Blikket indad mod sit eget Bryst, da han nu har lært at indse, hvad et afgjørende Moment kan have at betyde. Men hvor overfladisk han tager denne Beslutning, viser sig strax deraf, at han istedetfor at være optagen af sit Riges Tarv ved en retfærdig Lovgivning og en samfundsbertryggende Ordning af Alles Rettigheder og Pligter, kun tænker paa at oprette nye Hofembeder og skabe et nyt Ceremoniel, som om Hoffet var det Samme som Riget og et pragtfuldt Hofhold Æquivalent for en forstandig Rigsordning. Han vil med Fyrsterne slutte en Pagt „for Hus og Hof og Land“, som han siger, og han begynder da ogsaa med Huset og Hoffet; Landet kommer i sidste Række, og selv hvor dettes Tarv skal have for Øje, bliver det først og fremmest Fyrsterne, der gaa af med Profitten. Overgeneralen, der ordnede Hæren og gav den „dens kjække Angrebsretning“, men som rigtignok svigtede sin Pligt i det mest afgjørende Øjeblik, udnævnes til Erke marskalk og viser sig ogsaa mere skikkert til denne sin høje Stilling end til den gamle, idet han strax tænker paa, hvorledes Taffelceremoniellet skal ordnes med størst mulig Pomp. Til ham slutter sig som en værdig Embedsfælle den smidige, krybende Erkekammerherre, der i sin Tak indfletter en lille Hentydning til den af Hs. Majestæt maa-ske overhørte Bemærkning af Hs. Excellence Erkemarskalken angaaende det forestaaende Festtaffel; naar Kejseren dertil svarer, at han er for alvorligt stømt til at tænke paa Fester, men dog strax tilføjer, at et festligt stimuleret Humeur har sin gode

Side, røber han her sin Karaktersvaghed og Nydelsessyge og er jo ogsaa, trods sin Alvorsstemning, strax betænk paa Udnævnelser af en Erkekøgemester og en Erkemundskjænk, ja viser sig endog utaalmodig efter at faae disse vigtige nye Bestallinger officielt bekræftede og udstedte, hvilket muliggjøres ved Erkebiskop-Erkekanslerens højest bejellige Indtræden. Ham tilkjendegiver Kejsereu nu sin Villie angaaende de yderligere Forholdsregler, der skulle træffes for at betrygge Rigeus Tilstande, men ogsaa her skuffes Forventningen om, at der nu vil blive taget nogen forstandig Beslutning; kun Fyrsterues Rettigheder blive end yderligere udvidede, idet der tillægges dem store Indkomster paa Landets Bekostning saavel som Soverainitet paa deres Ejendomme og inappellabel Dommermyndighed. Men ikke nok hermed: Majestæten overdrager dem endog det fremtidige Kejservalg. At Fyrsterne ærbødigt takke for disse overvældende Naadesbevisninger, er saameget mere forklarligt, som den tilsyneladende indskrænkende Bestemmelse, Kejsereu sluttelig tilføjer: at deres Besiddelser ikke maa deles og altid skulle gaa i Arv til ældste Søn, i Virkeligheden jo kun er en Befæstelse af deres souveraine Magt. At han imidlertid endnu ikke har ydet dem Indflydelse nok, fremgaaer af den følgende Samtale mellem Kejsereu og Erkebiskoppen, efterat de verdslige Fyrster have forladt Teltet. Her gjør Kirken sine adre noksom tilfredsstillende Krav gjældende, idet Erkebiskoppen bebrejder Kejsereu hans Forbindelse med Faust og hans Trolldomskunster og som Bod forlanger ikke alene Afstaaelsen af et betydeligt Stykke frugtbart Land til Opførelsen af en Kirke samt kontant Tilskud til dens Bygning, Hoveritjeneste saalænge Arbejdet staaer paa, Ret til Told- og Skattepaalæg, saa langt dens Territorium strækker sig, men endog Tiende, Offer og Skat af den Kyststrækning, som er skjænket til Faust, for at han kan forvandle den til dyrket Land. Da Erkebiskoppen har reddet disse fede Mundfulde for Kirken og omsider lader Kejsereu i Ro, kan denne ikke tilbageholde en trist Betragtning angaaende sin Situation og illustrerer ved denne Ytring Modsætningen imellem det usle, hensygnende Rigsstyre og Faustus storslaaede Stræben, der med frejdig Selvbevidsthed er henvendt paa et frit og kraftigt Arbejde for at frarive det vældige Hav dets Herredømme og forvandle Goldhed til Velvære og Velsignelse.

FEMTE AKT.

„Spliden kan ikke vare evigt — hedder det hos Köstlin, hvor hans Fortolkning af Faustdigtet nærmer sig dets Slutning — Forsoningen maa omsider indtræde som den modne Frugt af Livets mangfoldigt sammenslyngede Kampe. Den er den højeste, ja den eneste Idee, det egentlig gjælder om, den er fremfor Alt den nyere Tids, den nyere Verdensanskuelser og Fi-

Iosofis Idee, saasandt det er disses Grundtendens at opfatte Tilværelsens Modsætninger ikke som absolute, faststaaende og uløselige, men som flydende Momenter, som Gjennemgangspunkter, af hvilke den Tingene iboende Harmoni altid paany udfolder sig; at betragte Verden ikke som et formaalsløst Chaos af Modsigelser, Livet ikke som en blind Tilskikkelse, men som en Udvikling, der legemligt og aandeligt har sine Kampe, men ogsaa sine Resultater, og i hvilken der sluttelig er Noget at opnaa, noget virkeligt Tilfredsstillende at vinde. Ogsaa i „Faust“ maatte, naar Digtet engang blev ført saa vidt, som det er skeet, Forsoningen indtræde som sidste Endemaal. Faust skal jo fra Begyndelsen af ikke gaa til Grunde; han bliver vel et Bytte for Spliden, fordi han stræber ud over Skrankerne for menneskelig Ret og Kraft og ikke skræmmes tilbage fra de yderligste og farligste Midler til at skaffe sin Stræben Tilfredsstillelse, ja i en vis Forstand vil han selv ikke vide af Forsoning at sige, fordi han i sit Mismod ikke troer, at Livet formaaer at byde ham den; men desuagtet maa han naa til Forsoning, selv mod sin Villie, og det til en Forsoning baade i subjektiv Betydning, fordi der, saasandt han bruger sin Kraft paa fornuftig og hensigtsmæssig Maade, maa fremvoxe en Erkendelse hos ham af, at Livet ikke er noget Ondt, at det ikke fortjener at forbandes, men at det tvertimod yder Tilstrækkeligt for Den, der forstaaer at binde an med det paa rette Vis, at føje sig efter dets Vilkaar og virke i det overensstemmende med Tingenes Natur; og i objektiv Betydning forsaavidt som han selv fra den Tid af, da han i formasteligt Mismod gjorde Brug af det onde Princip's Bistand for uden Grænse at tilegne sig Alt, dog i sit Indre ikke har underkastet sig det Onde, men holdt fast ved Grundsætningen om at bruge sin Kraft utrætteligt for at drive det til Noget, altsaa ikke fuldeligt har brudt med den sædelige Orden, saa at nu tilsidst hans Utaknemmelighed imod Naturen, hans Forbandelse af Virkeligheden anerkjendes af ham som Uret. Er han først naaet til denne Erkendelse og har han samtidig viist, at han ikke er bleven sin menneskelige Bestemmelse, den utrættelige Fremadstræben, utro, saa har Forsoningen ogsaa Gyldighed overfor Tingenes sædelige Orden, den er et virkeligt Resultat, som maa fremstilles digterisk, hvis Digtet ikke uden Nødvendighed skal staa som et Fragment. Ganske vist maa Digteren — hvad Goethe ogsaa har gjort — vogte sig for at give denne Verdensordenens Udsoning med Faust et for qvietistisk Præg, han vil overhovedet undgaa altfor bestemte Træk og lade sig nøje med at fremstille Faust som anerkjendt af den sædelige Verdensorden i sin gode Stræben, hans Tilbagevenden fra den store Vildfarelse som bekræftet af de hinsidige Magter og Væddemaalet som afgjort til Fordel for Faust. Det gjælder kun om poetisk at fastholde det positivt forsonende Resultat, som Fausts Liv er naaet til i Afslutningens Øjeblik; yderligere metafysiske Spørgsmaal: om Renselsen og Forsoningen er absolut og evig, om en i al Evighed hvilende Tilstand uden Splid er tænkelig o. desl., er det

ikke Digterens Sag at besvare; det er ham nok, at Faust har erkjendt sin Vildfarelse, og at hans Liv derved har givet et positivt Slutningsresultat, naaet en forsonende Udgang."

Hvorledes Forsoningens to Momenter udvikle sig: Fausts Forsoning med Livet og Verdensordenens Udsoning med ham, skildres i de to Hoveddele, i hvilke femte Akt falder, og mellem hvilke Fausts Død danner Grænsen.

A a b e n E g n. En lang Aarrække er hennrunden for Faust under rastløst Arbejde med Gjennemførelsen af den store Landvindingsplan; omtrent som en hundredaarig, men baade aandeligt og legemligt frisk Olding maa vi, efter en Ytring af Goethe, tænke os ham. Hvad han har virket og vundet, sætter det gamle Ægtepar *Philemon* og *Baucis* os ind i, to elskelige, fromme, gudhengivne, ved deres indbyrdes Kjærlighed lykkelige og for alle Lidenskaber fremmede Mennesker, i deres ensformige og fredelige Tilværelse den stærkeste Modsætning til den aldrig hvilende, altid virksomme og higende Faust. Til deres venlige Hytte kommer en Aftenstund en Vandringsmand, som for Aaringer tilbage har lidt Skibbrud her paa Kysten, er bleven ræddet af det menneskekjærlige Par og har nydt Gjæstfrihed ved deres Arne. Han venter knapt at finde dem ilive efter saa mange Aars Forløb, men er det ham en glad Overraskelse at træffe sine venlige Værter igjen, saa bliver han end mere forbauset ved at se den Forandring, der er foregaaet med Egnen. Fra Klitten, udenfor hvilket hans Skib engang strandede, svæver hans Øje ud over et livligt og frugtbart Landskab med Skove, Marker, Enge, Haver og Byer. Medens *Baucis* gjør Aftensbordet istand, forklarer *Philemon* for den undrende Gjæst, hvorledes denne Forvandling er gaaet for sig.

I den lille Have, hvor de Tre holde deres tarvelige Maaltid, fortsættes Beretningen om alle de Underværker, der ere blevene kaldte tillive, hvor Bølgen før havde sin Tumbleplads. Den maalløse Fremmede kan neppe faa en Bid ned af lutter Forbauselse, især da den gamle Morlille, der er af overtroisk Natur, hemmelighedsfuldt antyder, at der nok har været Troddomskunster med i Spillet, og ymter om natlige Baal og Menneskeofringer; hun har nu engang noget imod Faust, som har kastet sine Øjne paa deres lille Plet Jord og gjerne vil til egne sig den. Hendes mere aandsoverlegne Ægtefælle forklarer Sagen naturligt og henviser til Kejserens formelt forkyndte Gavebrev; hvad Fausts Hensigter med deres Ejendom angaaer, forklarer den Gamle, at han jo har budt dem et andet Hus med en større Have i Bytte, men Konen har ingen Tro til den Grund, som er bleven fravristet Bølgerne. Den forstandigere Mand lader hende gjerne beholde det sidste Ord og opfordrer til at bede Aftenbønnen; hvad der saa end skal ske, ville de Gamle som hidtil lægge Alt i Guds Haand.

Palads. Fra Taarnet paa Fausts prægtige Slot forkynder Vægteren (der ligesom i „Helena“ bærer det typiske Navn *Lynceus*, uden at der dog skal tænkes paa den samme Person), at de sidste af de ventede Skibe nu ved Solnedgang ere ved at løbe ind i Havnen, medens en stor Baad er drejet ind i Kanalen, som fører lige op til Slottet, gennemskærende den store Have, i hvis Gange *Faust* vandrer eftertænksomt op og ned, grublende over sine store Planer, men uden Glæde over det mægtige Liv, han har skabt, eller de Skatte, som hans Handelsflaade henter hjem til ham fra alle Jordens Egne. Thi med Vægterens Sang blander sig Klokkeklengen fra det lille Kapel, hvor det gamle Ægtepar holder sin Aftenandagt, og minder ham om, at Kapellet med Haven og Hytten danner en Enklave i hans Territorium, saa at hans Øje støder paa fremmede Eje, naar det vil overskue hans udstrakte Besiddelser. Tanken om den Modstand, hans Planer her møde, forbitrer ham Glæden over al hans øvrige Herlighed, og med et mørkt Blik, uden at give et Ord til Tak eller Paaskjønnelse, modtager han *Mefistofeles* og de tre vældige Fæller, da de stige ud af den prægtige, med kostbare Produkter fra fremmede Lande fyldte Baad, der som en Udsending fra de i Havnen fortøjede Skibe bringer ham udsøgte Prøver af deres rige Ladning. Af *Mefistofeles'* Beretning fremgaaer det, at han paa sin vante Vis efter bedste Evne har forvansket Fausts Hensigter ogsaa her og forøget Udbyttet af Koffardifarten ved en rigelig Tilsætning af Sørøveri, idet hans Handelsmoral ikke seer nogen væsenlig Forskjel mellem ærlig Vinding, Krigsbytte og Piratrov. De tre Vældiges Harmen over den barske Modtagelse, der er bleven dem til Del, søger han at dæmpe ved Udsigten til en større Belønning, naar *Faust* først ret faaer taget Skattene i Øjesyn, og befaler dem at opstille Kostbarhederne i Slottet, hvorhos han lover dem en munter Fest, naar alle Skibenes Besætning kommer iland næste Dag.

Men til *Faust* henvender *Mefistofeles* sig med hyklet Deltagelse og faaer ham ved at udmale hans Magt og Vælde til at rykke frem med Tilstaaelsen af de Tanker, der pine ham, fordi de idelig kredse om det ene Punkt, hvor hans Magt har sin Begrænsning og hans Vælde støder paa Modstand. *Mefistofeles*, der har sine private Grunde til ogsaa at hade Kapelklokkeklengen, opmuntrer *Faust* til at knække de Gamles Gjenstridighed, expropriere deres Ejendom og flytte dem over paa sine Enemærker, hvad han har saameget mere Ret til, som han jo bør fremme det indvundne Lands Dyrkning ved Kolonisation og desuden kun berøver dem deres gamle Besiddelse for at give dem en ny baade bedre og større i Erstatning; det er den nemmeste Sag af Verden, og de Gamle ville selv være glade ved Byttet, naar de først faae sundet sig efter Forandringen. *Faust* giver Befaling til, at Omflytningen skal foregaa. *Mefistofeles* kalder de tre Vældige til Bistand, glædende sig til atter her at forvanske Fausts Villie paa brutal Maade og udslyngende

til Publikum en Bemærkning, der hoverende jevnfører det ham paalagte Ærinde med det Misbrug af Magten, der omtales i det gamle Testaments første Kongernes Bog det enogtyvende Kapitel.

D y b N a t. Som Fausts mørke Grublen og utilfredsstillede Begjær tegner sig dobbelt skarpt mod den Baggrund, som det gamle Ægtepars nøjsomt tilfredse Liv danner, saaledes faaer hans Sindstilstand en ny Modsætning i den frejdige, harmoniske Stemning, der gennemstrømmer L y n c e u s' Sang fra Udsigtstaarnet; hans Bryst huser ingen Attraa efter Besiddelse, Betragtningen af Jordens Skjønhed er ham nok og fylder ham med den dybeste Tilfredsstillelse. Da seer han efter en lille Stunds Forløb et Oprin af Vildhed og Ødelæggelse afbryde Nattens dybe Fred — de Gamles Hytte gaaer op i Flammer, ogsaa Træerne antændes, og deres nedfaldende Grene stikke Ild i det nærliggende Kapel. I et Øjeblik er Alt nedbrændt, inden der kunde være Tale om at bringe Hjælp; langt borte fra høres de tre Vældiges raa Sang, og Lynceus udtaler sin Smerte over, at hans Øje fra nu af forgjæves skal søge den lille Plet, som i saamange Aar har været dets Glæde.

Taarnvægterens Klage drager Faust ud paa Balkonen, hvorfra han endnu kan se de sidste Emmer gløde; men føler han end Uvillie over denne Brand, som han ikke har villet afstedkomme, saa glædes han tillige ved Tanken om, at der paa Tomten snart skal rejse sig et højt Udsigtstaarn, hvorfra hans Blik frit kan svæve ud over alt Landet, og det er ham en Trøst, at de to Gamle, hvis Død han ikke har nogen Anelse om, snart vil finde sig tilrette i nye og bedre Forhold og endog takke ham for Forandringen. Imidlertid er Mefistofeles med sine Hjælpere kommen tilbage fra Gjærningsstedet, og nede fra Havnen raaber han op til Faust, hvad der er skeet og hvorledes det er gaaet til. Hans kolde, ligegyldige, næsten haanende Tone gjør Beretningen dobbelt skjærende for Faust: han forbander den Udaad, som han ikke har givet Befaling til, og de Ugjærningsmænd, som have øvet den; de ønske ikke hans Forbandelse stort, men finde i den Bestyrkelse af det gamle Ord om de Stores Utaknemlighed. — Det er den bitre Frugt af Forbundet med den Onde, som her er modnet: anraab ikke Mørkets Magter, hvis du ikke vil trælle under dem, men paakalder du dem, saa vær forberedt paa, at de drage dig med ind i deres Uret! Ved Enden af en lang og betydningsfuld Livsbane vil man ikke øve Voldsdaad, man vil, at Alt skal afvikle sig roligt og uden Overgreb; det vil Faust ogsaa, men Mefistofeles vil det anderledes og misbruger hans Utaalmodighed til at vælte Delagtigheden i en Brøde over paa ham. Det hører nu med til Fausts tragiske Skjæbne, at han, den store Aandemaner, giver de hævnende Aander Anledning til at komme ukaldede og hjem søge hans sidste Dage.

Eftertænksomt sidder Faust paa Balkonen og stirrer ud

imod de ulmende Rester af Branden, angrende sin Ilsindethed; et Vindpust faaer ligesom paa dæmonisk Maade Gløderne til at flakke op igjen og fører Røg og Dunst henimod ham — det seer ud som svævende Skygger — — de bølge hen imod ham — —

Midnat. Skyggerne antage fastere Former og vise sig som fire graa Kvinder, der omsvæve Paladset; Faust viger tilbage ind i Salen og lukker Balkondøren for dem. Tre af de plagende Aander maa opgive Forsøget paa at trænge ind, thi i den Riges Hus er der ingen Plads for Mangel og Skyld (3: Gjæld) og Nød. Men den fjerde af dem, Bekymring, gjæster baade Rig og Fattig, og et Nøglehul er hende ikke for trang en Indgangsdør. Hun smutter ind til Faust, medens hendes tre Søstre fjerne sig, paa hexeagtig uhyggelig Maade varslende, at deres Broder Døden ikke er langt borte.

Inde i Balkonsalen sidder Faust, stirrende ud i Natten; fire Skygger syntes han at have seet komme, men kun de tre af dem svandt bort igjen; deres Tale har lydt utydeligt ind til ham, kun Rimordene Nød og Død har han opfattet nogenlunde klart, og deres ængstende Betydning kalder den hele Skare af overtroiske og magiske Forestillinger tillive hos ham her i Midnattens Spøgelsetime. Under Indtrykket af den Brøde, han vel imod sin Villie, men paa Grund af sin Pagt med Dæmonerne dog tillige med Ansvar for det Skete har betynget sin Samvittighed med, gribes han af Længsel efter at frigjøre sig for al Sammenhæng med magiske Kræfter, saa han atter kunde staa overfor Naturen kun i sin menneskelige Udrustning, uden Hjælp fra det Overnaturlige. Han udtaler selv den forkastende Dom over et Forhold, som ved Siden af de Fordele, det besidder, ikke yder Mennesket nogen Ro, ingen Garanti imod slette Resultater, ingen ren, selvstændig, med Naturen overensstemmende menneskelig Virksomhed; han erkjender, at han har valgt et urigtigt Middel til at nyde Verden og udrette noget Stort i den, han ønsker Magien bort fra sin Vej, han ønsker sig stedt i en jevn menneskelig Tilværelse, som med al sin Begrænsning dog har den Fordel at være klar og gennemskuelig i sin Betingethed, fri for al Fristelse til at misbruge overnaturlige Kræfter og derfor lykkelig i Ordets sande Betydning.

Og dog er han nær ved at bruge sin besværgende Magt endnu engang, da Bekymringen, der ikke vil nævne sit Navn, ej heller vil lyde hans Bud og vige Pladsen; men han bekæmper sin opblussende Vrede, afstaaer fra at „virke med magisk Kunst“ og hører med Ro den gamle Kvinde forklare sit Væsen og tilsidst navngive sig, idet hun spørger Faust: „Har aldrig Du Bekymring kjendt?“ Med Rette svarer han benægtende; i sit Livs lange Løb har han altid kun ladet Handlingens, aldrig den ængsteligt nølende Betænkkeligheds Tanker faae Magt over sig og vil heller ikke nu fra sin Virksomheds faste Kredse spejde urolig over mod et Hinsides, som Udsigten dog er spær-

ret til; han vil virke i den synlige Verden, sætte sit Spor i den og ikke af Aandesyner lade sig lokke bort fra sin Vej, der fører fremad, snart i Fred og snart i Kval, men ingensinde bringer et Øjeblikks Tilfredsstillelse, hvad han jo allerede hævdede overfor Mefistofeles, da han sluttede Pagten med ham. Bekymringen fortsætter, uden at ønske hans Tale ligesaa lidt som senere hans Afbrydelse, sin Skildring af de kvalfulde Kaar, hun bereder Menneskene, et lammende Mareridt, en angstfyldt Drømmetilstand mellem Død og Liv, et Helvede paa Jorden. Men Faust vil ikke lade sig hilde i den Døsigheidsblund, som trods sine evige Afbrydelser kan have noget Tillukkende for et i Angst kæmpende Menneske; han vil ikke lade Dæmonerne udslukke sin Daadslust, og skjøndt han veed, hvor vældig deres Magt er, tilraaber han Bekymringen en kjækt trodsende Protest mod hendes Indgriben i hans Tilværelse. Da bruger hun harmslagen den Del af sin Vælde, som ingen Aandsstyrke kan afværge: hun kan ikke faae Magt over Fausts Sjæl — men hurt kan slaa ham med legemlig Lidelse: hun udslukker hans Øjnes Sekraft. Men end ikke af denne Hjem søgelse lader Faust sig hemme i Gjennemførelsen af sine store Planer; Legemets Svagheit opvejes af den forøgede Aandskraft, som i Anelsen om, at Arbejdstiden nærmer sig sin Ende, med dobbelt Rastløshed higer mod Værkets Fuldbyrdelse, styrende med kraftig Villie de tusinde Hænder, den har i sin Tjeneste.

Vi nærme os her Knudepunktet i Faustdigtet, og det er af Vigtighed, at Overgangene lægges klart for Dagen. Den svenske Faustforsker Lysander har her og i det nærmest Følgende seet dybest; vi benytte derfor hans Tolkning. Den Tanke, som bærer Fausts Udtalelse til Bekymringens Dæmon om den selvstændige Mand, som er sig selv nok og ikke har Trang til anden Tilfredsstillelse end den, hans egen uafsladelige Stræben yder ham, er Tanken om de store Undtagelsesmennesker, til hvis snevre Klasse han med stolt Selvbevidsthed regner sig: de ensomme Personligheder, som have deres Løn i selve deres mod det Almene rettede Virken, ubekymrede om, at det Almene dog er en splittet Hob, som maaske aldrig lader sig samle om Førerens ledende Tanker. Handlingens, Virksomhedens Betydning i og for sig selv havde jo alt foresvævet Faust, da han i sit Studerekammer, efter gjentagne Forsøg og Forkastelser, oversatte Johannes-Evangeliets Begyndelse med de Ord: „Fra først af var der Daad“, og i endnu tydeligere Ord fik hans Tanke Udtryk i Repliken til Mefistofeles (4. Akt): „Handling er Alt, mod den er Æren tom“. Men først nu staaer Handlingslivets, den uafsladelige Stræbens Betydning for ham i sin fulde Udstrækning: i den urolige Søgen efter Maalet, som har fulgt ham hele Livet igjennem, var det selve hans Søgen med al dens Uro, som havde været den rette og eneste Virkelighed; forsaavidt havde han ved at indgaa Væddepagten med Mefistofeles om, at ingen Tilfredsstillelse nogensinde skulde bevæge ham til at ønske Øjeblikket forlænget, forud grebet Tilværel-

sens Mening. Bag Virksomheden laa Intet: Ingen Hvile, som kunde kaldes Lykke. Lidelse og Lykke ere tæt sammenvævede i den store Mands Skjæbne: hans Lidelse er Forsoning for de Øvriges Ufuldkommenhed, hans Lykke er hans store Handling. Vejen er Maalet. At hvile, være tilfredsstillet og standse en Stund er det Samme som at forfejle Vejen og Maalet. At være virksom, utilfredsstillet og rastløs er at leve sit eget store Liv i det Hele, ubekymret om og dog til Bedste for de Halvexistenser, som idelig omgive Heltens Bane, ja endog ubekymret om en tilkommende Verden, til hvilken Udsigten er os spærret. Sit forgangne Liv søger Faust endogsaa at bringe i Overensstemmelse med denne Livsanskuelse; „hvert Ønske har jeg ud i Gjærning bragt“, siger han, „og atter ønsket, stormende med Magt“. Andet end en rastløs Fremadskriden har Mennesket ikke at eftertrage: „i Kval og Fryd blot fremad, fremad gaa — og ingensinde Livets Fylde naa“. Saaledes er Fausts Standpunkt, da Bekymringens Dæmon vil trænge ind paa ham, det er denne den ihærdige Virksomheds Lære, han sætter op imod hendes Skildring af den blege Tvivlen og Nølen. Endnu er det ikke gaaet op for ham, at denne Heroisme halvvejs er Fortvivlelse, at en Higen uden Hvile og isoleret, uden Samarbejde med Andre til Vinding for hele Slægten, ikke kan være det sidste Maal. Men hans trofaste Stræben leder ham omsider til Sandhedens Erkjendelse. Hans Arbejdslyst er ikke formindsket, den er blot bleven renere. Han er aandelig blind for, hvad han udretter, men han arbejder ligefuldt. Han er legemlig blind, men derfor ikke mindre pligtro og omtænksom. Ja hans Evne til at virke synes næsten at være bleven fordoblet ved Blindheden, forsaavidt som Forskjellen mellem Dag og Nat nu ingen Afbrydelse gjør i hans Virksomhed.

Stor Forgaard til Paladset. Midt om Natten har Faust kaldt sine Folk til Arbejde, og ved Fakkelskin samler sig den store Skare af hans Underordnede i Paladsets Gaard. Mefistofeles, som af mange Tegn kan mærke, at det lider ad Enden med hans Herre, sørger med overdreven Betænksomhed for at have hans Grav færdig. Han kalder paa Lemurerne, natlige Spøgelser af et kummerligt, skeletagtigt, leddeløst Udseende; de have den Tro, at Djævelen vil anvise dem en stor Landstrækning til Eje, og i denne deres Mening bestyrkes de ved Synet af Maalekjæder og Mærkepinde, som tyde paa et nyt Anlæg; deres Sandser ere imidlertid saa svage, at de allerede have glemt, hvad Mefistofeles' Befaling egentlig gik ud paa. Da han med sin kolde Foragt for den menneskelige Intethed lader dem vide, at her kun er Tale om at faae en Grav bragt istand, tage de strax fat paa Arbejdet, som de under naragtige Fagter ledsage med en Klagesang over den Døde.

Den blinde Faust har ingen Ro paa sig inde i Paladset, han maa selv overtøye sig om, at Arbejdet gaar raskt fra Haanden, og famler sig ud af Døren, lokket og ledet af Spadernes

Klang, opfyldt af Tanken om, at hans store Værk er sin sidste Fuldendelse nær. Mefistofeles, som glæder sig til den nære Time, da Faust ved Døden skal tilfalde ham, spotter hans utaalmodige Arbejdsiver og med ham den hele Menneskeslægt, som troer at kunne optage Kampen med Elementerne, skjøndt disse dog tilsidst ville opsluge og opløse Alt.

Fausts Befalinger gjælde Tørlægningen af den vidtstrakte Sump, som langt borte, ved Randen af Højdedraget, danner Grænsen for hans Besiddelser. Arbejdsstyrken hører ikke paa ham, og Mefistofeles latterliggjør hans Anvisning ved halvhøjt at bemærke, at der her nok mindre er Tale om at grave en Grøft end en Grav. Det synes at være en grusom Skjæbnens Ironi, at Afledningen af det stillestaaende Vand, som forpester Egnen, at just det Værk, som Faust betragter som sit mest storartede og for Millioner velsignelsesrige og er saa ivrig for at faae i Gang — at det skal udskydes i Fremtiden, medens det nærmest forhaandenværende Arbejde, som det lykkes at faae tilendebragt endnu i hans Levetid, er Opkastelsen af hans egen Grav. Men det er ikke selve den af Faust paaskyndede Gjerning, der paakalder vor Opmærksomhed — det er meget mere hans egne Ytringer derom og allermost den Retning, som hans Tanker maa have taget, for at de Ord, som han fra Begyndelsen af havde forsvoret nogensinde at udtale, nu dog skulde komme over hans Læber — Ord, der saa kort forinden stred imod hele hans Livsanskuelse, og som lade ham hjemfalde til den allerede aabnede Grav.

Vi maa søge at følge ham fra den ene Sjælstilstand til den anden. Hurtigt er Skridtet blevet taget, men den aandelige Strækning, som er bleven tilbagelagt, er uendelig. Hans Ord, da han blev blind: „Det synes mig, som Nattens Mulm fortættes, men i mit Indre straaler Lyset klart“, faae nu deres højeste, mest fuldkomne Anvendelse. I den Nat, i hvilken hans Heroisme overvinder sig selv, opgaaer der for ham et Lys, ved hvis Hjælp han skuer Altings evige Sammenhæng. Vel kjender han ikke den Ulydighed, hans Undergivne vise mod hans Bud, men Muligheden af en saadan kan han ikke skjule for sig selv, thi endnu medens han var seende, havde han havt Beviser derpaa; en grufuld Retskrænkelser have jo alt hans handlende Redskaber besudlet hans Herredømme med, ej heller have de lagt Skjul paa, at de blandede urene, forbryderske Hensigter ind i den fredelige Handelssejlad. Og nu, da han er blind, maa han endnu mere end tidligere stole paa Andre. Han kan umuligt længer indlulle sig i sin tidligere Indbildning om, at det var hans Villie, der ene og alene styrede Alt. Før havde han med stolt Selvtillid udtalt de Ord, at „den, der fødtes til at byde, har ikkun Et: sin Herskermagt, at nyde; kun det: at ville, er ham Maal og Ende, og Villiens Grund maa ingen Anden kjende; et sagte hvisket Ord — og strax hans Bud til Verdens Undren slaer i Gjærning ud“; endnu kortere er det, siden han, optagen af at sætte forøget Kraft paa Tilvejbringelsen af sit

„Snilles Størværk“, formede sin Anskuelse i den Ytring, at „een Aand er nok for tusind Hænder“, selv hvor den største Daad skal udføres. Nu er den Erfaring ifærd med at vorde tilegnet af ham, at der behøves mere end Hænder, nemlig de Arbejdendes gode Villie. Nu gaaer det op for ham, at han, den omfattende Aand, med Hensyn til selv det største Foretagendes lykkelige Tilendebringelse har været ligestillet med de ringeste Arbejdere, som virkede sammen med ham til samme Maal. For at fuldføre sit Værk og holde det vedlige maa han bygge paa „Sam arbejde“ til dets Gjennemførelse, „Fælles modstand“ mod Alt, hvad der vil skade det. Der findes virkelig „een Aand, som er nok for tusind Hænder“, men denne Aand er ikke den Enkeltes Aand, hvor stor han end monne være, det er den universelle Aand, Menneskehedens, Samfundets, Solidaritetens. Faust forstaaer nu, at et Værk aldrig kan udføres paa den Maade, at en enkelt Villie lægger en Mængde andre enkelte Villier under sig, men kun derved, at den enkelte Villie overlader Udførelsen til den Ene, som er mægtig i alle Villier. Hans Blik udover Menneskehedens og Menneskeslægts Historie er omsider blevet omfattende. Forhen fandt han kun det Menneskelige udtrykt paa Individualitetens højeste Udviklingstrin; en Al-Personligheds Tilværelse var ham ubekendt, ligesaa ubekendt som den Del, Masserne, de smaa Individualiteter, have i den. Historien havde hidtil for ham kun været Heroernes Virksomhed og Sammenhængen i deres Stræben: nu opruller sig for ham Slægtens Historie og den fulde Sammenhæng i Liv og Dannelse, som hviler paa Vexelvirkningen imellem de store Personligheder og de smaa, mellem de Givende og de modtagende Tilbagegivere. Idet han vender sig bort fra den oplyste Despotismes Program, som vil gjøre Menneskene lykkelige imod deres Villie, øjner han Tanken om Folkets Selvopdragelse og aner, at der i de Millioner af løsslupne Villier virker usynligt, men sikkert en guddommelig Alvor og en dybere Plan end den intelligente Enevoldsherres og hans kloge Raadgiveres. Greben af denne nye, Alt forklarende og Alt forsonende Tanke seer Faust i frydefuld Betagethed Gaaden løst, Tilværelsens Hemmelighed funden, Magiens Magt brudt, Mod sætningen mellem Natur og Aand ophævet, og idet han udmaler sig det frie, i Gjensidighed bundne Samliv, der under daglig aarvaagen Kamp for Bevarelsen af det Erhvervede skal udfolde sig paa dette nye Grundlag, og henrykt forstaaer, at her vil hans Livsgjerning virke spirende og befrugtende videre gennem utalte Tider, udbryder han, at det Nu, da det maatte blive hans Øje forundt at skue dette Syn, vilde han ønske at kunne fastholde, tilraabende det Ordene: „O, dvæl endnu, Du skjønnne Stund.“

Naar Faust efter Udtalelsen af disse Ord synker død om, da ender hans jordiske Tilværelse paa en Maade, som maa være Gud velbehagelig og ikke Djævelen en Triumf. Hvad der har fyldt hans sidste Stund med Lyksalighed, er Tanken

om den Sæd, han har udsaaet, og som Andre skulle nyde Frugten af — Forudfølelsen af den Høst, der skal modnes efter ham. Det er det højeste Punkt, Mennesket kan hæve sig til. At Mefistofeles ikke har nogen Forstaaelse heraf, er en Følge af hans til det Ondes Omraade begrænsede Natur. For ham staaer det, som om han har slæbt Faust igjennem Livet fra Nydelse til Nydelse, og da han nu, stillet overfor den sidste, udtaler de i Pagten fastsatte Ord, holder Djævelen sig til sin Kontrakt og kan ikke tænke sig Andet, end at den Afdødes Sjæl nu hører ham til. At der i Overenskomsten var Tale om en Dvælen i sandselig Nydelse, medens det her er en aandelig Salighed, der fylder Faust, ligger det udenfor Mefistofeles' Intelligens at skjelne imellem — den er for snever til at kunne fatte, at de Ord, der skulde være Udtrykket for Fausts laveste Trældom, ved en guddommelig Dialektik ere komne til at betegne hans højeste Frigjørelse. Ikke engang den Omstændighed lægger Mefistofeles i sin Utaalmodighed Mærke til, at det Øjeblik, Faust kunde ønske at fastholde, endnu ikke er indtraadt, men skues af ham ude i Fremtiden. Han skynder sig at konstatere Døden, og Lemurerne bekræfte hans Votum i Udtryk, der føre Tanken tilbage til Kontraktens Formulering (se S. 154); kun deres Brug af Ordet „forbi“ er ham højlig imod, fordi det hviler paa den falske Forudsætning, at noget engang Opstaaet nogensinde kan forsvinde igjen; Djævelen har god Grund til at protestere imod en saadan Antagelse, da for ham Fausts Liv først nu skal til at begynde for Alvor nede i Helvede, hvor han skal trælle i Mefistofeles' Tjeneste. Her kan overhovedet lægges Mærke til, at Mefistofeles fra nu af skifter Karakter og fra at være „den Aand, som overalt fornægter“, mere og mere forvandles til den ægte middelalderlige Folketrost groteske Djævel.

Gravlæggelse. Imidlertid har Mefistofeles dog en Anelse om, at det maaske kunde falde hans Modpart i Væde-maalet om Fausts Sjæl (se S. 153—154) ind at gjøre ham hans Ret stridig; Folkesagnets Djævel har en sørgelig Erfaring om, at Byttet ofte er blevet revet ham ud af Hænderne, naar han troede sig sikrest paa det, og han hengiver sig til triste Betragtninger over de Vanskeligheder, der nuomstunder ere forbundne med at faa en Sjæl fat: i gamle Dage var man vis paa, at den fløj ud af Munden med selve Dødssukket, men nu maa der passes paa ved alle andre Dele af Legemet, ja man har endog Exempler paa, at den slet ikke vil forlade dette, fordi den gamle Død ikke længer har sin fordums Kraft og undertiden ikke helt fuldbyrder sit Værk. Efterat Lemurerne have nedlagt Liget i Graven, er det altsaa ikke nok, at Mefistofeles selv holder Vagt ved det med Kontrakten i Haanden; han maa tilkalde Hjælp for at faae alle Poster besatte og saaledes sikre sig mod Overlistelse. Djævlene, som han maner frem af Helvede, høre til to forskjellige Regimenter: hos den ene Slags

har Livskraften slaaet sig paa Maven, hos den anden Art har den især udviklet de ædlere Djævledele, Hornene. Helvedssvælget, som Djævlene bringe med sig, opstilles tilvenstre paa Scenen; sin Skildring af dets Rædsler berøver Mefistofeles selv Braadden ved den nærmest til Tilskuerne henvendte Bemærkning, at Synderne dog ikke tro paa dem. Han tiltaler Djævlkompagniet med militair Grovhed, befaler Tykdjævlene at passe paa de nederste Legemsdele og give nøje Agt paa, om der viser sig noget Fosforskær, thi dette første Tegn paa Forraadnelse er netop Sjælen selv; Tynddjævlene skulle paa samme Maade holde Vagt ved de øvre Dele af Legemet, thi hos et Geni som Faust kan der være Rimelighed for, at Sjælen tager Vejen ovenud, og da den ikke er let at se, paalægges det dem at famle uophørligt rundt i Luften med deres lange Arme, at den ikke skal slippe forbi.

Glorie ovenfra til højre. Fra den øverst oppe til højre rigt udstraalende Himmelglans svæver en Skare Engle ned for at frarive de sjælegridske Djævle Fausts uddødelige Del. Deres Sang med dens Forjættelse om Forsoning, Lægedom og Lykke er Mefistofeles en Vederstyggelighed; han opfordrer sine Djævle til ikke at lade sig besnære af deres Forførelseskunster, men urokkeligt holde Vagt ved Graven. Nu begynder Kampen mellem Lysets og Mørkets Magter. Englene svæve nærmere ned og strø de Roser, som de have modtaget af helliggjorte bodfærdige Kvinder, over Fausts Legeme, for at aandeliggjøre hans Sjæl til et nyt højere Liv og befri den for den jordiske Tilværelses Skyld. Nogle af Roserne falde paa de omkring Graven lejrede Djævle, der som urene Aander spore den modsatte Virkning af dem: de føle en saa brændende Svie, hvor Roserne ramme, at de dukke sig for dem og ville flygte fra deres Post. Vel holder Mefistofeles' Befaling dem tilbage, men det Raad, han giver dem: at de skulle puste paa Blomsterne, saa de smelte for deres hede Aande, gjør kun Ondt værre, thi Roserne flamme op under deres Pusten og true med helt at opbrænde dem. Forgjæves opfordrer Mefistofeles sine Djævle til at stemme sig imod og slutte sig fast sammen — deres Modstand er snart brudt, de vige bort fra Graven og kaste sig af Rædsel over de svidende Roser, der vedblive at forfølge dem, med en baglænds Kolbøtte ned i Helvedessvælget, ladende Mefistofeles ene om Resten af Kampen. Rosernes Regn samler sig nu om ham, han slaaer om sig, for at holde dem borte, og skjøndt han erklærer dem blot for at være en lysende, slimet Masse, faaer han dog at mærke, hvor de kunne brænde hans Skind. Englekoret forkynder, at Uvillie mod det Onde, Kjærlighed til det Gode, trods de indtrængende onde Tilskyndelser maa være levende i Menneskets Indre, da den himmelske Kjærlighed og Naade kun kan virke, hvor Kjærlighed allerede er tilstede; denne Forkyndelses Hensigt paa dette Sted er at betone, at Faust, trods

sin Forbindelse med den Onde, dog ikke har mistet den i hans Sjæl boende Kjærlighedens Magt, der leder dens Retning hen imod det Gode. Imidlertid falde de svidende Himmelrosor tættere og tættere ned over Mefistofeles, der midt i sin Pine dog har Ironi nok til at udtale, at han nu begynder at forstaa de forsmaaede Elskeres Kvaler. Thi ogsaa han bliver et Offer for Kjærlighedslidelser, naturligvis af pervers Art. Englene, der pine ham, vække paa samme Tid hans sandselige Lyster, han opfordrer dem til at komme nærmere, og de ere ikke bange for at følge hans Opfordring: de svæve ham nærmere og nærmere, men trods sin Brynde maa han vige tilbage for dem, helt ud i Prosceniet, flygtende for deres Rosenregn, men stadig mere og mere optændt af Attraa efter deres Skikkelser, saa han tilsidst helt afslører sin Bestialitet. Englekoret er nu naaet ned til Jorden og vender sig mod Fausts Grav, som end ikke Mefistofeles vogter længer; den Kjærlighedens Flamme, som altid har brændt i Fausts Sjæl, skal stige opad mod Himlens Klarhed — han har frasagt sig Gud og Evighed, saa skal endda hans som alle „Frafaldnes Jammer“ blegne og vige for den evige Sandhed, der hjælpende kommer Sjælen imøde, renser den for Skyld og fører den til Salighed; thi Erkjendelsens Drift har Gud ikke givet Menneskene for at føre dem til Fordømmelse. Mefistofeles er imidlertid, som han spotende bemærker, bleven ligesaa byldebefængt som Hjøb af Rosernes Sviden paa hans Hud, men paa samme Tid er det ham dog en Tilfredsstillelse, at Elskovsgløden, som truede med at angribe ogsaa hans indre Dele, er udbrændt samtidig med Flammerne, saa at han nu af et oprigtigt Hjerter kan forbande Englene og alt deres Væsen. Idet han vender sig om og opdager, at Engleskaren er ifærd med at bære Fausts Sjæl op mod Himlen, maa han bande og skjælde sig selv, fordi han i sin dumme Lysten har glemt, hvad der stod paa Spil for ham, og har ladet et saa ædelt Bytte slippe sig afhænde, skjøndt han havde den soleklareste Ret til det. Den „klogt-erfarne“ Mefistofeles er bleven til Nar formedelst sin Naturs Gemenhed, og den Skjæbne, der rammer ham, er saaledes ganske i Overensstemmelse med hans Væsen: han er vel saare snild, men dog endnu mere gemen, og derfor sejrer denne Egenskab over hin til Nederlag for hans hele saa tillidsfuldt begyndte og saa ihærdigt gennemførte Plan. Det Eneste, han endnu har tilbage at gjøre for at redde en Rest af Djævehonneuren, er at bevare en Slags Galgenhumor til det Sidste.

Bjergkløfter, Skov, Klippe, Ødemark. Som Faust inden sin Død havde forsonet sig med Livet, saaledes har ogsaa Verdensordenen forsonet sig med ham. Forsoningens Budbringere have vi allerede seet i Virksomhed; Digtets Slutning viser os dens Fuldendelse, idet der gives en Fremstilling af, hvorledes Kjærligheden fører opad mod Livets Urkilde og paa sin Flugt didop mødes af den guddommelige Kjærlighed,

som antager sig den vildfarne Sjæl og sætter den paa det Trin af Udviklingen til evig Salighed, som svarer til den i Livet opnaaede aandelige Betydning.

Til Sceneriet har Goethe havt et Forbillede, som ydedes ham af W. von Humboldt, nemlig en Skildring af det spanske Bjerg Montserrat, til hvis Benedictinerabbedi der hørte tolv Eremitboliger, anbragte hver for sig paa den saugformede Klippes højeste Tinder, saaledes at man kun kunde naa op til dem ved Hjælp af Stiger og Broer, som kastedes over gabende Afgrunde. Digteren forestiller sig her kun fire saadanne Eneboere. Deres Kor, hvis Ekko ruller tilbage fra Klipperne, skildrer den ensomme, øde, men storartede Natur, i hvilken den fra Verden ganske bortvendte Aand hengiver sig til hellige Betragtninger over den guddommelige Kjærlighed. Hos den første af Eneboerne, *Pater ecstaticus*, hvis religiøst betagne Sjælstilstand (Ekstasen) bærer ham svævende op, fremtræder den smertefuldeste Kamp imellem den endnu ikke helt uddøde sandselige Natur og den dybe Higen mod det Guddommelige. De tre følgende Eneboere have Plads i tre forskellige Regioner af Bjerget, *Pater profundus* dybest nede; han er Tolk for den altformaaende Kjærligheds Vælde, der „styrrer Alt og former Alt“ og giver sig tilkjende endog i de voldsomste Naturfænomener. I den mellemste Region færdes *Pater seraphicus*, der har sit Navn af den Fred, som bringer ham de højeste Engle nær. I ham legemliggjøres den stille, besjælende Fromhed, som har overvundet de jordiske Lidenskaber, men endnu med Velbehag har sit Blik rettet imod de længselsfuldt opad stræbende Mennesker. Et Kor af salige Børn, døde strax efter Fødselen, fordi denne har fundet Sted ved Midnat (gammel Folketro), føler sig tiltrukket af hans menneskekjærlige Aand, og da de, inden de kunne indgaa i Himlen, skulle kaste et Blik ind i det mørke, trange, jordiske Liv, hvis Lidelser de ikke selv have kjendt, opfordrer han dem til at stige ned i hans Øjne og gennem dem skue den jordiske Verden, som de selv mangle Organer til at betragte — en Tanke, Digteren har optaget efter den bekjendte svenske Aandeseer Swedenborgs Mystik. Eremiten forklarer Børnene, hvad det er, de se for sig, men Synet af den vældige Natur ængster dem, og de bede om at maatte forlade ham igjen. Han raader dem til at stige op i de højere Kredse, i hvis rene ætheriske Luft de ville naa deres Udvikling fra Trin til Trin, og følgende hans Anvisning svæve de op mod de højeste Tinder under Lovsange fra den Gudhengenighedens Kraft, der her strømmer dem innøde. I den højere Atmosfære, men dog endnu lavere nede end de Tinder, hvortil de salige Børn have svunget sig op, komme Englene svævende med „Fausts udødelige Del“; de udtale deres Glæde over, at denne ædle Sjæl er bleven frelst, hvilket den kun skylder sin aldrig hvilende Kamp for at stræbe frem og frem i menneskelig Udvikling, og tillige antyde de, at Faust hører til de mægtige, vældige Aander, paa hvilke Guds Blik hviler med

særlig Kjærlighed. Englene, som bærer Faust, sonder Digteren i to Grupper: de yngre og mindre fuldkomne, som hengive sig til Glæden over hans Sjæls Frelse, og de mere fuldkomne, som ikke kunne skjule for sig selv, at der endnu klæber en om end nok saa ringe, saa dog tyngende Rest af det Jordiske ved ham; først naar ogsaa den er afkastet, vil han kunne udvikle sig videre som ren Aand. Denne Udskillelse af de sidste jordiske Elementer, denne Sjælens hemmelighedsfulde Overgang til en rent aandelig Tilværelse, finder Sted i de salige Regioner, hvor Guds Kjærlighed er allestedsnærværende. Til disse højere Regioner, hvortil de salige Børn allerede ere naaede, stige Englene nu op, og de yngre iblandt dem faae strax Øje paa Børneskaren, som allerede har begyndt sit rent aandelige Liv, om end foreløbigt endnu paa det nederste Trin. Englene overgive Fausts Sjæl til Børnene, og med Glæde tage disse den i Vare-tægt som et dem af Englene betroet Pant. Hurtigt befrie de den fra de jordiske Baand, der endnu omhylle den, og strax udvikler den sig stor og skjøn, da den allerede paa Jorden var naaet til et højt Trin af aandelig Væxt.

Enhver Udvikling henimod det Gode og Rette, enhver Erindring om eller Efterklang af rene Tanker og gode Handlinger, som have været i vor Villie eller Evne her paa Jorden, ledsager os over i det andet Liv; fra de hemmende Erindringer om vor jordiske Tilværelses Forvildelser befries vi derimod af den guddommelige Naade. Denne Tanke anskueliggjøres i Tilsyneladelsen af Naadens Dronning Maria, som barmhjertigt antager sig den faldne Synder. I det højeste og reneste Enebo, paa en Tinde, som rager op over alle andre, boer *Doctor Marianus*, Repræsentanten for den aandelige Kjærlighed, for den reneste Tilbedelse af den naaderige Jomfru. Hende seer han nu svæve opad i en Stjernekrans, omgivet af en Skare bodfærdige Kvinder, der smyge sig ind til hende (det var fra dem, de yngre Engle modtog Roserne, med hvilke de tilkæmpede sig Fausts Sjæl). I ekstatisk Sværmeri tilbeder han hende som den rene Jomfru, som Frelserens Moder, som den udvalgte Dronning, jevnbyrdig med Treenighedens Guddom, og anraaber hende om Barmhjertighed med den „letforførlige“ menneskelige Svaghed. For det undviende Blik har Maria hidtil været tilhyllet af Skyerne, men nu svæver hun frem som den glorieomstraaede, ærerige Moder, *Mater gloriosa*, hvem de til evig Salighed alt forlængst indgaaede tre bodfærdige Kvinder anraabe om Naade og Tilgivelse for Margaretes Sjæl, „som kun eengang lod sig friste, og som selv sin Synd ej vidste.“ Margarete opholder sig endnu i de lavere Himmelsfærer, hvor hun ydmyg bøjer sig ind mod Himmeldronningen, hvergang denne daler didned, men endnu er hun ikke bleven funden værdig til at følge med op i den rene Himmelsæther, saaledes som det er de tre store Bodfærdige tilladt.

At Kjærligheden, der er saa mægtig en Kraft i den jordiske Tilværelse, ogsaa i det hinsidige Liv fører os en stadig stigende

Udvikling imøde, anskueliggjøres i Digtets sidste Optrin. I Ord, der fremmane den gribende Modsætning, da hun laa fortvivlende i Bøn foran Billedet af *Mater dolorosa*, forkynder Margarete, „en af de Bodfærdige“, nu for *Mater gloriosa* sin frydefulde Lykke: her i Himlen har hun gjenset den Elskede, for hvis Sjæls Frelse hun engang var saa bekymret — i forklaret Skikkelse har hun seet ham svævende opad. Hvor hurtigt og herligt Fausts Sjæl er voxet, alt som den steg højere og højere, hvorledes den i Storhed overgaaer de salige Børns, som kun kunne udvikle sig langsommere, det udtaler disse Sidstnævnte selv tilligemed deres glade Forventning om, at denne mægtigere Aand vil gjengjælde dem deres Pleje ved at belære dem. Men det er ikke alene den højere Himmelsfære, der udvikler ham saa hurtigt, ogsaa Anelsen om Margaretes Nærhed virker underfuldt paa ham. Hun udtaler sin inderste Glæde over at Fausts Sjæl udfolder sig saa rent og klart, at den ædle Ungdomskraft, i hvilken hun engang har kjendt og elsket ham, nu træder hende forherliget imøde, og hun beder Himmeldronningen om Tilladelse til at maatte belære denne høje Aand, som endnu blændes af den evige Himmeligans. Den rene, umiddelbare Sandhed, som han forgyæves stræbte efter paa Jorden, skal blive ham til Del i Himlen. I sin Glæde over Margaretes Kjærlighed tilstaaer Maria hende, at hun maa hæve sig med hende op til den højeste Himmelsfære, hvorhen Faust i anelsesfuld Kjærlighed vil følge efter. *Doctor Marianus*, som har indledet Himmeldronningens Fremtræden, er nu ogsaa den, der afslutter den, idet han falder tilbedende ned paa sit Ansigt, medens Gruppen svæver opad, og hylder den i Maria legemliggjorte guddommelige Kjærlighed og Forbarmelse. Efter at Maria og de Bodfærdige ere forsvundne for Eneboernes Øjne, udtale disse i et „hemmelighedsfuldt Kor“ (som Englene og de salige Børn muligt tage Del i) denne Apotheoses Grundtanke: at Kjærligheden, den i Hjertet nedlagte Trang, nødvendigvis drager det stræbende Menneske opad. Det jordiske Liv er kun en Aflans af det, som venter os paa den anden Side Graven, hvor de Tanker og Følelser, som rørte sig i os her paa Jorden, naa til fuld Virkelighed, hvor den hernede utilfredsstillede Stræben efter fuldkommen Viden og ren sjælelig Nydelse bliver os til Del, idet vi lære at fatte det Guddommelige. Hvad der drager os did, er det „Evig-Kvindelige“, det vil sige: der gives i Universet en evig Skjønhed og en evig tilgivende Kjærlighed, som vi Alle længselsfuldt drages imod i vor Strid mod Verdens Haardhed og vor egen Syndeskyld, der gives en Forsoning, som for os Alle er det beroligende Maal for al Kamp, Enden paa al Tvedragt; thi saaledes er det i usigelig Visdom og Naade ordnet, at ikke Splid, men Forsoning, ikke Misklang, men Harmoni er det Sidste, Slutningen paa Alt.

TRAGEDIENS ANDEN DEL

FØRSTE AKT

Yndig Egn.

Faust hviler paa blomstrende Grønsvær, træet, urolig, søgende at sove.

Aftendæmring.

Aandekreds i svævende Bevægelser, yndefulde smaa Skikkelser.

ARIEL. Sang ledsaget af Æolsharper.

Naar i Vaaren Blomsterregnen
daler svævende mod Jord,
naar paany sig klæder Egnen
i sit fyldiggrønne Flor,
da har Alfen travlt, den lille,
stor i Aandens høje Mod,
læger huldt med Kræfter milde,
lige øm for Ond og God.

I, der om dette Hoved luftigt strømmer,
viis Jer, som det sig ædle Alfer sømmer:
bring dette Hjertes haarde Strid til Hvile.
bortfjerner Angrens bittert hvasse Pile,
og rens hans Indre for dets Skræk og Gru.
I fire Skifter Nattens Timer ile,
fyld dem da skyndsomt ud med venlig Hu.
Paa køligt Bolster lad hans Hoved lægges,
saa bader ham i Dugg fra Lethes Flod;
snart skal de stive Lemmer smidigt strækkes,
og styrket slumrer Dagen han imod.
Fuldbyrder Alfes bedste Pligt og giv
tilbage ham til Dag og Lys og Liv!

KOR. Enkelt, dobbelt- og flerstemmigt, skiftevis og samlet.
SERENADE.

Naar den lune Luftning spreder
yndig Duft, mens Dagen døer,
alt som Skumringstaagen breder
over Sletten ud sit Slør:
hvisk ham Trøsten, han har nødig,
som til Barnet i dets Seng,
og for ham, som segned mødig,
Dagens gyldne Porte stæng.

NOTTURNO.

Natten synker, Stjerner zittre,
Haand i Haand de fremad gaa;
nær de glimre, fjernt de glittre,
store Lys og Gnister smaa;
glittre her, hvor Strømmen glider,
glimre hist fra Hvælvet ned,
og i Fuldblans Maanen skrider
som et Pant paa dybest Fred.

MATTUTINO.

Alt er Timerne henrundne,
Sorg og Fryd som Drømme flyer;
Livets Kræfter er gjenvundne,
tro den nye Dag, som gryer.
Dale grønnes, Høje hæve
sig med fyldig Skyggelund,
Markens Sølvrovover bæve
bølgende mod Høstens Stund.

RÉVEILLE.

Sku mod Lyset! Opfyldt finder
der Du Ønsker uden Tal.
Lind er Lænken, som Dig binder,
spræng da Søvnens lette Skal!
Mængdens Tvivl dens Handling lammer,
tøv ej Du, grib dristigt til!
Thi sit Maal den Ædle rammer,
som forstaaer og kraftigt vil.

Vældigt Gny forkynder Solens Komme.

ARIEL. Hør, o hør de Toner klare!

Med et Brus Horaers Skare
 Dagens Frembrud aabenbare.
 Klippeporte rasle, knage,
 Phøbus' Ildhjul buldre, brage;
 hvilket Døn paa Lysets Vej!
 Lurer gjalder, Pauker dundrer,
 Øjet blinker, Øret undrer,
 Gnyets Vælde fattes ej.
 Alfer smaa! ej længer dvæler!
 Dybt i Blomstens Kalk Jer fjæler,
 mellem Klipper, under Løv;
 den, det rammer, vorder døv.

FAUST. Jeg Livets Pulsslag føler sund og kraftig,
 med frydfuld Trang, den unge Dag at hylde;
 Du Jord var ogsaa denne Nat standhaftig
 og vil paany mig Lyst i Sjælen trylle,
 som selv Du har gjenvundet Kræfter rige;
 Du maner frem en stærk Beslutnings Fylde:
 bestandig mod det Højeste at hige. —
 I Dæmringsskæret Verden ny forynges,
 fra Skoven tusind glade Stemmer stige,
 de hvide Taagebaand om Dalen slynges;
 dog Himlens Klarhed sig i Kløften sænker,
 frisk kvæget Gren og Kvist ej længer tynges
 i disigt Afgrundsdyb af Søvnens Lænker.
 Mangfoldigt Farverne mod Grunden gløder,
 hvor Blomst og Blade Glittreperler stænker.
 Et Paradis trindt om mit Øje møder.

Sku opad nu! — Der varsle Bjergetinder
 den største Højtidsstund, som Døgnet føder;
 alt tidligt dem det evige Lys beskinner,
 som senere mod os sin Straale vender.
 Ned over Græssets grønne Skrænter rinder
 den gyldne Glans, saa Alting klart jeg kjender,
 trinvis belyst af Solens klare Kjerte. —
 Der er den selv! — og, ak! alt Skæret blænder
 mit Blik, saa bort det vender sig i Smerte.

Saaledes er det da, naar gjennem Tider
 Haab og Forventning fylder helt vort Hjerte
 og Ønskets Porte springer op omsider:

et Flammevæld foruden Maal og Ende
 da bryder frem, og raadvild Sjælen lider.
 Det Livets Fakkell var, vi vilde tænde,
 men føle nu et Ildhavs Luebølge
 af Kjærlighed, af Had, omkring os brænde
 med Fryd og Kval i hastigt Vexelfølge,
 saa atter vi mod Jordens Grønsvær skue
 og i den unge Skygge Blikket dølge.

Saa stande bagved mig da Solens Lue!
 Fra Klipperevet Vandet vældigt bruser,
 og henrykt maaler jeg den stolte Bue.
 Fra Fald til Fald den vælter sig og suser,
 som den i tusind Strømme frem sig skyder,
 og højt i Luften Skum mod Skum sig knuser.
 Men født af dette Stormgny broget bryder
 Regnbuen frem, et Vexlende, som varer;
 snart klar den staaer, snart hen i Luft den flyder,
 og breder køligt Gys fra Draabers Skarer.
 Her er et Billed paa vor Stræben givet,
 som for dit Syn den Sandhed aabenbarer:
 i farvet Gjenskær kun vi eje Livet.

Kejserens Palads.

Tronsal.

Statsraadet venter paa Kejseren.

TROMPETER.

Hoffolk af alle Arter træde ind, prægtigt klædte. *Kejseren* tager Sæde paa Tronen; tilhøjre for ham *Astrologen*.

KEJSEREN. Vær hilset, Riddersmænd og Svende,
 som stævned hid fra Veje vide! —

Den Vise seer jeg ved min Side,
 men Narren — hvor er Narren henne?

FØRSTE JUNKER. Tæt bag dit Slæb den tykke
 paa Trappen styrted med et Dump; [Klump
 man bar ham bort en anden Vej,
 død eller drukken? veed man ej.

ANDEN JUNKER. Men som han var alt blandt de
 har flux en anden givet Møde. [Døde,
 Helt prægtigt er han udstafferet
 med broget Pynt, men karrikeret;
 Slotsvagtens Hellebarder støde
 korslagte ham fra Døren væk. —
 Der er han dog, den frække Gjæk!

MEFISTOFELES knælende ved Tronens Fod. Hvad er vel-
 komment, skøndt forjaget?

Hvad bandes bort og ønskes hid?
 Hvad er med haarde Ord forklaget?
 Hvad skærmes om til hver en Tid?
 Hvem hører Alle nævnt med Glæde?
 Hvem tør Du ikke kalde paa?
 Hvad nærmer sig din Trones Sæde?
 Hvad maa i Selvforviisning gaa?

KEJSEREN. Hold op! For mange Ord har alt du talt!
 Her findes ej det rette Sted for Gaader;
 det er en Sag for mine Raader —
 kan dem Du hjælpe, var det ej saa galt.
 Min gamle Nar gik bort, hvorhen maa Herren vide;
 saa tag hans Plads og stil Dig ved min Side.

Mefistofeles bestiger Tronens Trin og stiller sig tilvenstre.

MUMLEN AF MÆNGDEN.

En anden Nar — en ny Fortræd —
 hvor er han fra — hvem kom han med —
 den gamle faldt — gav op sin Aand —
 nu for et Fad vi fik en Spaan —

KEJSEREN. Velkommen da, mit Riges Tro og Kjære,
 saavel fra nære Hold som fra det Fjerne!
 For Mødet lyser just en gunstig Stjerne,
 som varsler Lykke fra den høje Sfære.
 Men siig, hvorfor i disse Dage,
 da vi paa Flugten alle Sorger jage
 og Masker for vort Ansigt tage
 og om i lystigt Optog drage —
 hvorfor vi netop nu med Statsraad skal os plage?
 Velan, I mene, det maa være saa —
 nu er vi her, altsaa gaa paa!

KANSLEREN. Vor Kejsers Hoved som et Helgenskær
 omstraaler den fortrinligste blandt Dyder,
 som ikkun h a n kan øve mod Enhver:
 Retfærdighed! — Hvad alle Hjerter fryder,
 hvad Alle fordre, ønske, nødig savne,
 kun h a n formaaer dermed sit Folk at gavne.
 Dog ak! hvad hjælper Kyndighed vor Aand,
 Godhed vort Hjerter, Villighed vor Haand,
 naar som en Feber det i Staten gjærer
 og Ondt af Ondt sig uophørlig nærer.
 Hvo her fra Tronens Fod kan Alt betragte,
 maa næsten for en hæslig Drøm det agte,
 hvorledes Brud paa Tro og Love leder
 fra Voldsomhed til nye Voldsomheder
 og vild Forvirring mer og mer sig breder.

En røver Kvæg, en Anden røver Kvinder,
 fra Kirken Kalk og Kors og Alterstage,
 og praler frækt deraf i Aar og Dage,
 vis paa, at Loven ej saa let ham finder.
 For Rettens Døre er der Sammenstimlen,
 der sidder Dommeren i al sin Pomp,
 men udefra fornemmes Larmen dump
 af Hujen, Raab og Skrig fra Oprørsvrillen.
 Den, der af slige Fæller drager Nytte,
 kan pukke paa sin Brøde og gaaer fri,
 mens den Uskyldige, som savner Støtte,
 domfældes og maa finde sig deri.
 Naar Sandsen for det Rette tabes
 og Riget saa at sige smuldrer hen,
 hvorledes skal den Aand da skabes,
 som ene veed at rejse det igjen?
 Det ender med, at selv den brave Mand
 Bestikkelsen et villigt Øre byder;
 en Dommer, som ej længer straffe kan,
 gjør sluttelig Komplot med en Forbryder.
 Jeg maler sort, dog gid jeg kunde trække
 for Billedet end mere sort et Dække.

Ja, en Beslutning maa der tages;
 naar Alle med det Onde drages,
 staaer Majestæten selv paa Spil.

MARSKEN. Det raser vildt i disse Tider!

For og imod Alverden strider,
 og Ingen længer lystre vil.
 Den Borgermand bag sine Volde,
 den Ridder tryk ved Kurens Vagt,
 har sammensvoret sig og holde
 imod os samlet deres Magt.

Landsknægten har vi skyldt saa længe,
 at han med Grovhed fordrer nu sin Sold,
 og skyldte vi ham ikke længer Penge,
 saa misted vi paa ham det sidste Hold.
 Træd op med Kraft mod Mængdens falske Tro —
 jo Tak! stik Haanden i et Hvepsebo!

Det Rige, som de skulde værget,
 det ligger plyndret, ligger hærget.
 Man la'er dem drive deres vilde Færden
 og efter Evne ødelægge Verden.

Vel er der ogsaa Konger udenlands,
 men ingen af dem troer, den Sag er hans.

SKATMESTEREN. Kom ikke her og tal om Alliance!

Vel fik paa Pengehjælp vi Expectance,
 men Ledningen er vistnok bleven læk.
 Og i dit Rige, Herre — Ejendommen,
 paa hvilke Hænder er den ikke kommen!

De gamle Ejere forlængst er væk,
 de nye tage Servituten let,
 og vi maa daglig se den blive krænket;
 saa mange Rettigheder har vi skjænket,
 at ej vi mer til Nogenting har Ret.

Partierne ej heller gjælde,
 forlængst af Hænderne dem Styret slap,
 og om de rose eller skjælde,
 er nutildags jo Hip som Hap.

Om Welf? om Ghibellin? er lige meget;
 forsigtigt søger Hver sit lune Hi.

Hvo staaer vel nu sin Nabo bi?
 Nej, Hvermand sørger bare for sit Eget.

Privat man skraber sammen Hvid og Skilling,
 men vi er i en højst penibel Stilling,
 og Bunden paa vor Kasse alt jeg seer.

MARSKALKEN. Den samme Nød maa ogsaa jeg er-
 vi tænker kun paa Et: at spare, [fare;
 men Dag for Dag vi bruger mer og mer,
 og Dag for Dag forøges Pinen.

I Kjøknat endnu ej det synes skorte;
 Vildsvin og Harer, Dyr og Hjorte,
 Kalkuner, Høns og Gjæs og Ænder
 Domainerne endnu som Deputater sender —
 men derimod det kniber stærkt med Vinen.
 Før laa de fyldte Fade i vor Kjælder,
 den bedste Aargang fra de bedste Bjerge,
 men som de gode Herrer nu sig bælder,
 end ej den sidste Draabe kan vi væрге.
 Selv Magistraten tømme maa sit Lager.
 Af Bæger, Krus og Kar man til sig tager,
 og Gulvet flyder med den ædle Drik.
 Jeg skal betale alle Krav, som venter,
 saa hjælper Jøden os, men mod Procenter,
 han giver Forskud til saa høje Renter,
 at Alt er spist i næste Øjeblik.
 Saaledes Ingenting faaer Tid at trives,
 Sengklæderne endog som Pant forskrives,
 og forud alt fortært er Taflets Brød.

KEJSEREN *efter nogen Eftertanke til Mefistofeles.*

Naa, Nar, veed ikke ogsaa Du en Nød?

MEFISTOFELES. Paa ingen Maade. Højlig den mig
 den Glans, der breder sig om Tronens Fod. [fryder,
 Utænkeligt, at Mistro kan slaa Rod,
 hvor det er Majestæten selv, som byder!
 Utænkeligt, at Fjendskabs Magt kan naa,
 hvad Kraft, Forstand og Villie bygger paa!
 Nej, den maa vige, som sig Mørket fjerner,
 hvor Firmamentet bærer slige Stjerner!

MUMLÉN.

Det er en Skalk — hvor han forstaaer —
 han lyver fint — han veed, det gaer —

jeg kjender det — skjøndt spilt fordægt —
og hvad saa mer? — Et nyt Projekt! —

MEFISTOFELES. Hvor i Alverden kan man ikke træn-
til Dit og Dat? Her trænges nu til Penge. [ge

Vel sandt, paa Gulvet finder man dem ikke;
men Visdom veed, hvor skjulte Skatte ligge.

I Bjergets Aarer som i Jordens Muld
er baade raat Metal og møntet Guld.

Og hvordan bliver Sligt for Dagen bragt?
Ved sindrig Mands Natur og Aandens Magt.

KANSLEREN. Natur og Aand — tal ikke til en Kri-
med Ord, hvorfor man brænder Atheisten, [sten
med Ord, som det er farligt blot at kjende.

Natur er Syndens, Aand er Satans Værk,
imellem dem sig Tvivlen voxer stærk,
Bastarden, som de avlet har, de tvende.

Ej saa hos os! — I dette gamle Rige
kun Stænder to, i Magt hinandens Lige,
som Støtter for vor Kejsers Trone staa:

det er de Hellige og Ridderstanden;
hver fjendtlig Storm de dristigt byde Panden,
og Stat og Kirke de som Lønning faae.

Men falske Oprørsrøster ægge
den dumme Pøbel op til Trods,
thi Kjættere og Troldmænd frække
fik ogsaa Indpas her hos os.

Dem prøver Du med dine Løjer
at smugle ind i Kredsen her;
men neppe Dig vor Kejsers føjer:
han veed, at de staaer Narren nær.

MEFISTOFELES. Det kjender jeg de lærde Herrer
Hvad ej I griber om, I ej forstaa; [paa!
hvad ej I tager paa, I aldrig fandt;
hvad ej I regner ud, er ikke sandt;
hvad ej I vejer, finder ej I fyldigt;
hvad ej I mønter, troer I er ugyldigt.

KEJSEREN til Kansleren. Hvad vil Du opnaa med din Fa-
La'er Katastrofen dermed sig forhale? [stetale?
Mig kjeder dette evige Hvor og Naar;
vi mangler Mønt — se til, at den vi faaar.

MEFISTOFELES. Jeg skaffer mer, end selv I har be-
vel er det let, dog er det Lette svært. [gjært;

Det er der allerede; men at faae't —
ja, det er Kunsten; hvem vil prøve paa't?
Hin fjerne Rædselstid, da Folk og Lande
forsvandt i Folkevandringsbølgens Vande,
betænk, hvor Mangen da, forraadt, forladt,
begrov i Jordens Dyb sin bedste Skat;
saaledes alt fra Romerkampens Slag
og til igaar, ja til den Dag idag.

Det hviler trygt i Jordens stille Leje;
Jorden er Kejserens, han skal det eje.

SKATMESTEREN. Skjøndt Nar, han raisonnerer ikke
saa er i Sandhed gammel Kejser-Ret. [slet;

KANSLEREN. Jeg mærker Uraad. Tag Jer Sjæl ivare!
Her kaster Djævlén ud en gylden Snare.

MARSKALKEN. Naar Hoffet blot han ordentlig for-
om Ret og Uret ej jeg smaaligt spørger. [sørger,

MARSKEN. Den Nar er klog. Med Mønt i sine Lom-
Soldaten spørger ej, hvorfra den kommer. [mer

MEFISTOFELES. Og troer I Jer maaske af mig bedra-
spørg Astrologen som en Mand af Faget. [get —

Paa alle Kloders Kredsløb er han klog;
saa lad da ham fortolke Himlens Sprog.

MUMLEN.

De Skjelmer to — i Maskepi —
Fantast og Nar — staaer Tronen bi —
og Narren bruger — som Sufflør —
den vise Mand — til Talerør —

ASTROLOGEN taler, alt som Mefistofeles sufferer ham.

Det pure Guld er Solens Kugle skjøn,
Mercurius er Bud for Gunst og Løn,
Fru Venus straalér i sin fulde Pragt,
og Ung som Gammel kjender hendes Magt;
den kydske Lunas Luner vexler om,
Mars truer med sin Vredes Straffedom,
men klarest Straale Jupiter dog fik,
Saturn er stor, skjøndt lille for vort Blik,
den som Metal kun er os lidet kjær,
det vejer tungt, men er af ringe Værd.

Ja, naar til Sol sig Luna sluttet har,
 til Guldets Sølv, da smiler Verden klar;
 man hele Resten da med Lethed vinder:
 Paladser, Jomfrubryster, røde Kinder,
 det skaffer Alt den vidt forfarne Mand,
 som kan, hvad ingen af os Andre kan.

KEJSEREN. Jeg hører dobbelt hvert et Ord,
 og dog jeg ikke rigtig troer.

MUMLEN.

Hvad skal det til — det Gøglespil —
 Kalenderi — Chymisteri —
 saa tidt det har — mig holdt for Nar —
 thi Mand og Sag — er ens Bedrag —

MEFISTOFELES. Der staaer de da, en Bold for Tviv-
 og vover ej at tro det høje Fund; [lens Luner,
 den Ene fabler om Alruner,
 den Anden om den sorte Hund.

En møder frem med rationel Forklaring,
 en Anden ta'er sin Tilflugt til Mirakler,
 som om de ikke vidste af Erfaring,
 hvor tidt paa deres egne Ben de vakler!

I føler Alle, mer og mindre,
 Naturens løndomsfulde Færd,
 og stadig stiger fra det Indre
 der Spor af Liv til Overfladen her.
 Naar uvis Gru I paa et Sted fornemmer,
 med Ryk og Hold i alle Eders Lemmer,
 da grib med rask Beslutning Spaden fat —
 der er den gravet ned, den skjulte Skat!

MUMLEN.

Mit Ben er ømt at føle paa —
 det kribler i min store Taa —
 min Haand har Værk — min Arm gjør ondt —
 i Ryggen farer Gigten rundt —
 her er da efter disse Tegn
 en frugtbar Skattegravnings-Egn.

KEJSEREN. Naa, hurtigt! giv os ren Besked,
 stadfæst med Daad din Løgneskvalder
 og viis os flux de ædle Haller.
 Jeg lægger Sværd og Scepter ned,

og Værket med højstegne Hænder,
hvis sandt Du taler, jeg fuldender;
men lyver Du, til Helved jeg Dig sender!

MEFISTOFELES. Det er en Vej, som jeg har før be-
men hvad af dyrt Metal der er bevaret [faret —
i Jordens Dyb, jeg knap beskrive kan.
Paa Marken gaaer den gode Bondemand
og pløjer brat et Guldkar op af Furen;
en Anden støder paa det skjulte Gjem,
mens han Salpeter skrabe vil af Muren,
og seer med Skræk og Fryd Dukater vælde frem.
Men hvilke Gange er der ej at sprænge
og hvilke Kløfter ej at gennemtrænge
for Den, der veed, hvad Løn hans Møje lover,
og sig til Underverdens Grænser vover.
I vide, velbevarte Kjældre strækker
sig Bægre, Fade, Kar i gyldne Rækker,
Pokaler, skaarne ud i pur Rubin;
og vil man strax en lille Mundsmag have,
saa ligger der den allerældste Vin;
men Tiden har fortært hver Tøndestave,
og Vinsteen danner — underligt at skue —
paany et Kar omkring den ædle Drue.
Ja, slige kostelige Vin-Essenser,
Juveler, Guld og Skatte uden Grænser,
er dulgt i Dybets nattesorte Gru
og søges af den Vises Forskerhu;
at se ved Dag, den Sag er ligefrem,
men Mørket er Mysteriernes Hjem.

KEJSEREN. Behold Du dem for Dig! Hvad der har
maa drages frem i Dagens fulde Skær. [Værd,
Hvad skal ved Nat man kjende Skjelmen paa?
I Mørke er jo alle Katte graa.

De Kar dernede, fyldt med vægtigt Guld,
pløj os dem frem til Lys af Jordens Muld.

MEFISTOFELES. Tag fat og grav med egne Hænder,
ved Bondearbejd blier Du stor,
og hvergang Spaden Mulden vender,
Guldkalve myldre frem af Jord.
Med rige Kjæder, gyldne Spange

kan da Du selv og kan din Elskte prange;
ved ædle Stenes Glans og Farve vinder
saavel en Majestæt som skønne Kvinder.

KEJSEREN. Men hurtigt blot! Hvorlænge skal her tø-
ves?

ASTROLOGEN *som før.* Nej, Herre, her Taalmodighed
Lad Karnevalet først til Ende gaa; [maa øves!
med spredte Tanker ej vi Maalet naa.
Først maa vi samle os i Bod og Bøn,
det Lave bliver da det Højes Løn.
Det Gode faaes kun, naar man selv er god,
og Glæden naaes kun med besindigt Mod;
helt længe lagres maa en ædel Druer
og Troen styrkes, vil man Undret skue.

KEJSEREN. Til Lystighed da være Sindet stemt!
Saa kommer Askeonsdag ret bekvemt.
Imens vi fejre vil i alle Fald
med dobbelt Liv det vilde Karneval.

Trompeter. Exeunt.

MEFISTOFELES. At Lykken maa fortjenes for at vin-
det aner af de Taaber ikke een; [des,
og om de ejed selv de Vises Sten,
til Stenen vilde ingen Vismænd findes.

Rummelig Sal med Sidegemakker,

smykket og udpyntet til Mummespil.

HEROLDEN. Tro-øj, det tydske Mummespil,
som Nar og Død og Djævel gjæster,
er det, som her I bydes til —
nej, her er lyse, glade Fester.
Hinsides Alperne vor Kejser
paa en af sine Romerrejser
har sig et muntert Rige underlagt.
Til Fodkys han for Pavetronen
blev stedet og fik anerkjendt sin Magt,
og med det Samme han har hentet Kronen,
har ogsaa Narrehætten med han bragt.

Til nyfødt Liv nu vaagnet er Nationen;
 enhver beleven Mand med Hætten gaaer
 og ligner vel en Nar, men ej desmindre
 kan Hætten dog umuligt Ho'edet hindre
 at vise al den Kløgt, som det formaaer.
 I Døren skarevis alt nu de flokkes,
 mødes og skilles, stødes fra og lokkes,
 til Kor sig slutter Kor, og ud og ind
 sig Mængden svinger som en Hvirvelvind.
 Een Ting er sikker: Verden er og bliver,
 hvad den til alle Tider været har —
 med alt det Abespil, den driver,
 en rigtig stor og grundig Nar.

BLOMSTERPIGER. Sang, ledsaget af Mandoliner.

Med de Kranse, som vi binder,
 til Jer Gunst vi bejle vil,
 unge Florentinerinder
 fulgte villigt med hertil.

Mange skønne Blomsters Vrimmel
 i vort brune Haar vi bær;
 Silketraad og Silkestrimmel
 spille deres Rolle der.

Og vi venter ikke Andet,
 end at Ros derfor vi faaer,
 thi en Blomst, som Kunst har dannet,
 holder sig det hele Aar.

Alle Slags kouleurte Sager
 ordner vi symmetrisk skjønt;
 selv om Lap for Lap I vrager,
 er det dog som Helhed kjønt.

Med de Blomster, som vi binder,
 vil vi bejle til Jer Gunst;
 thi Naturen er hos Kvinder
 ganske nær i Slægt med Kunst.

HEROLDEN.

Lad os se, I Piger hulde,
 hvad det er, I har at sælge,
 lad os se de Kurve fulde,
 at vi efter Lyst kan vælge.
 Skynd Jer! Som et Blomsterrige
 Sal og Gange skal I smykke!
 Varerne bør gjøre Lykke,
 Sælgerinderne deslige.

BLOMSTERPIGERNE.

Kjøb da livligt vore Varer,
 ej om Prisen tinges her!
 og et Kjærnesprog forklarer
 Kjøbets Mening for Enhver.

OLIVENGREN MED FRUGT.

Ingen Blomst min Avind vækker,
 al Slags Kiv og Strid mig skrækker,
 det er min Natur imod,
 thi som Landes Marv jeg agtes
 og som Fredssymbol betragtes
 overalt, hvor Kampen stod.
 Skal idag jeg faae den Lykke
 skjønt den Værdigste at smykke?

KRANS AF GYLDNE AX.

Ogsaa Ceres' Gaver støtte
 efter Evne Festens Fryd:
 hvad der tjener mest til Nytte,
 tjene her idag til Pryd.

FANTASIKRANS.

Brøget Kransen sammenbindes
 som af Bonderosers Flor;
 i Naturen ej de findes —
 nej, men Modens Magt er stor.

FANTASIBOUKET.

Hvad jeg egentlig skal kaldes,
 selv ej Theofrast kan finde,
 haaber dog, om ikke Alles,
 saa dog Manges Gunst at vinde,
 som kan fatte, at jeg klæder,
 naar i Haaret man mig fletter,

som kan skatte, at jeg glæder,
naar ved Hjertet man mig sætter.

UDFORDRING.

Hvad fantastisk Moden skaber
i forunderlige Former
udenfor Naturens Normer,
snart igjen sit Værd det taber.
Grønne Stilke, gyldne Klokker
titter frem bag rige Lokker! —

Vi dog

ROSENKNOPPER.

boer i lønligt Gjem,
lykkelig, hvo først os finder.
Naar Skærsommersol oprinder,
blusser Rosenknoppen frem —
hvem maa sligt et Syn ej fryde!
At forjætte og at yde
er den Lov, vi Blomster lyde,
er den Drift, som Magten fik
over Hjerte, Sands og Blik.

Under grønne Lovgange opstille Blomsterpigerne deres Varer i pyntelig Orden.

FRUGTGARTNERE. Sang, ledsaget af Theorber.

Ja, tilvisse er det smukt,
naar et Hoved blomsterprydes;
ej for Øjet er vor Frugt,
den maa smages for at nydes.

Her vi har, vi brune Svende,
Ferskner, Kirsebær og Blommer;
kjøb, paa det I maa erkjende:
Tungen er den bedste Dommer.

Smag de modne Frugter, kom!
Det er Mad, Enhver kan lide.
Roser kan man digte om,
men i Æbler maa man bide.

Tag os med, at her maa dannes
Skjønheds Værk med enig Sands

og den modne Fylde blandes
i Jer Ungdoms favre Krans.

I Guirlanden, som vi binder
til en Pryd for Hvælvets Bugt,
Alt man da forenet finder:
Knop og Blade, Blomst og Frugt.

Under Vexelsang, ledsaget af Guitarrer og Theorber, vedblive de to Kor at opstille deres Varer trinvis i pyntelig Orden og at falbyde dem.

Moder og Datter.

MODEREN.

Pigebarn, hvor var Du sød
med din Barnehue,
rund og buttet, hvid og rød,
ret en Lyst at skue!
Alt i Tanken jeg Dig saae
med en Rigmand Brud at staa,
saa Dig alt som Frue.

Ak, men siden den Tid randt
Aar og lange Dage,
Kurtisørerne forsvandt,
ingen blev tilbage,
skjøndt med den Du dansed flot
og lod hin forstaa, han blot
skulde for sig tage.

Fester fik vi bragt i Stand
alle Aarets Tider;
Panteleg og Enkemand
greb vi til omsider.
Her er sluppet Narre løs;
kast din Madding ud, min Tøs!
En maaske dog bider.

LEGESØSTRE, unge og smukke, slutte sig til dem, og en fortrolig Sladren høres.

FISKERE OG FUGLEFÆNGERE med Net, Snører, Lim-pinde og andre Redskaber træde op og blande sig mellem de smukke Børn. Gjen-sidige Forsøg paa at vinde, fange, undslippe og fastholde give Anledning til den behageligste Vexeltale.

BRÆNDEHUGGERE, voldsomme og grove i deres Optræden.

Af Vejen Alle!
 Vi Plads behøve,
 vi Træer kløve,
 med Brag de falde,
 og naar vi bære,
 da Stød der vanker.
 Men hav i Tanker
 dog denne Lære:
 at vi er grove,
 det bør I love,
 thi derved hine
 saa fornemt Fine
 jo dobbelt lyse.
 Og mærk Jer dette:
 I maatte fryse,
 hvis vi ej svedte.

PULCINELLER, klodsede, hartad tossede.

I er de Dumme,
 som fødtes krumme
 til Byrder svære;
 vi er de Snilde,
 som aldrig vilde
 en Byrde bære;
 thi vore Knapper
 og Jux og Lapper
 er lette Sager.
 Det mest behager
 os ørkesløse
 omkring at sløse
 med Tøfler paa,
 af gammel Vane
 at glo og glane
 og stille staa,
 hvad eller smutte
 igjennem Vrimlen
 og os forputte
 i Folkestimlen
 og Mængden skræmme
 med skinger Stemme.

Men om I roser os
 eller skoser os —
 Hip som Hap!
 Vi det ænser knap.

PARASITER, indsmigrende lystne.
 I Skulderbrede
 og Eders Frænder,
 som Kul berede,
 er vore Venner;
 thi ydmygt Blik
 og belevent Nik
 og Logrehale
 og Smigertale
 med Ja og Amen —
 vil Alt tilsammen
 kun lidet gavne,
 naar vi maa savne
 de Læs og Favne
 af Kul og Brænde,
 som Ilden tænde
 for Stegersgryder.
 Hvor sødt det syder!
 Alt Næsen fryder
 en Brad saa lækker,
 saa fin en Fisk —
 til Daad det ægger
 ved Rigmands Disk.

DRUKKEN MAND ubevidst.
 Jeg idag vil Glæden fange!
 Jeg er uforsagt og fri.
 Lystigt Liv og muntre Sange
 paa min egen Melodi!
 Skaal, Kammerater, drik engang!
 Klink, Kammerater, kling kling klang!
 Du derhenne, nærm Dig blot!
 Klink med mig, saa er det godt.

Mutter skjældte rent forbandet,
 fandt min fine Dragt barok,
 sa'e jeg ligned ikke Andet

end en rigtig Maskeblok.
 Skaal, Kammerater, drik engang!
 Klink, Kammerater, kling kling klang!
 Maskeblok! Fy, det var raat —
 men en Slurk gjør Alting godt.

Bringer Værten mig i Vinden
 og vil ej traktere frit,
 prøver jeg, om ej Værtinden
 eller Pigen gi'er Kredit.
 Skaal, Kammerater, drik engang!
 Klink, Kammerater, kling kling klang!
 Stadig mer og mere Vaadt,
 for det Vaade gjør saa godt.

Om jeg ej er ganske sikker,
 skal I aldrig agte paa;
 lad mig ligge, hvor jeg ligger,
 for det kjeder mig at staa.

KOR.

Skaal, I Brødre! Men pas paa
 under Bordet ej at gaa;
 thi at ligge der til Spot,
 det er ikke rigtig godt.

HEROLDEN melder forskjellige Poeter, Naturdigtere, Hof- og Ridder-
 sangere, af den sentimentale saavel som af den begejstrede Slags. I Kapestriden
 mellem de forskjellige Arter lader den Ene ikke den Anden komme til orde. En af
 dem fjerner sig med nogle faa Ord.

SATIRIKER.

Min højeste Kunst vilde være
 at give saa bitter en Lære
 og synge saa skarpt i et Øre,
 at Ingen min Sang vilde høre.

Nat- og Gravidigterne bede sig undskyldt, saasom de just lige ere optagne af en
 højst interessant Samtale med en friskopstanden Vampyr, hvorudaf der muligen
 kunde udvikle sig en ny Digtart. Herolden maa finde sig deri og kalder imid-
 lertid den græske Mythologi frem, som selv i moderne Maske hverken taber i
 Karakter eller Yndefuldhed.

Gratierne.

AGLAIA.

Vi til Livet Ynden lænke;
 giv med Ynde, hvad I skjænke.

HEGEMONE.

Tag med Ynde, hvad der bydes;
 yndefuldt skal Gaven nydes.

EUPHROSYNE.

Og mens stille Dage glide,
 Ynde staa ved Takkens Side.

Parcerne.

ATROPOS.

Mig, den Ældste til at spinde,
 ogsaa her idag man finder;
 mange Ting i Hu mig rinde,
 medens Livets Traad jeg tvinder.

Finest Hør paa Tenen sattes,
 for at faae den blød og slank,
 og med Kløgt maa Traaden glattes,
 at den glider jevn og blank.

Hvis berust af Glædesstunden
 Sands og Maadehold Du mister,
 husk, hvor spinkelt den er spunden,
 vogt Dig, at den brat ej brister!

KLOTHO.

Viid, i disse sidste Dage
 Saxens Hverv er blevet mit;
 thi desværre, Grund til Klage
 gav vor gamle Søster tidt.

Mangen Traad til Ingens Glæde
 lang og stærk hun spundet har,
 mens Forhaabnings fagre Kjæde
 altfor brat hun overskar.

Ogsaa jeg i Ungsdomsiver
 fejled tidt og fejled slemt;
 men idag jeg Tryghed giver:
 Saxen er i Skeden gjemt.

Til Jer Glæde vil jeg smile,
 gjerne dvæle i Jert Lag;
 brug da denne Vaabenhvile,
 sværm og nyd i fulde Drag!

LACHESIS.

Jeg, som ene Klogskab ejer,
 jeg til Hverv at ordne fik,
 og hvor rask jeg Haspen drejer,
 aldrig dog for rask den gik.

Traade komme, Traade vindes,
 hver sin egen Bane faaer,
 ingen uredt maa der findes,
 mens sin Rundel Haspen slaaer.

Gik min Gjerning mig af Minde
 blot et Nu, den Sag var slem;
 Timer rinde, Aar forsvinde,
 Garnet bær den Væver hjem.

HEROLDEN. Ej veed I, hvem der nu Jert Øje fæster,
 var I end nok saa kjendt med gamle Skrifter;
 thi trods den svare Ondskab, som de stifter,
 at se til ligne de velkomne Gjæster.

De Furi'er, for hvilke Verden gruer —
 se blot, hvor kjønne, venlige og rare!
 Indlad Jer med dem, og I skal erfare,
 hvad Slangegift der boer i slige Duer.

Skjøndt lumske af Natur, i disse Dage,
 da hver en Nar just gjælde vil for Nar,
 de heller ingen Pretensioner har,
 men gaer for, hvad de er: en Landeplage.

Furierne.

ALECTO. Ja, vi er kjønne, og vi kan forføre,
og vi kan kjælent smigre for Enhver.
Hvis En af Eder har en Ungmø kjær,
skal vi saalænge lokke for hans Øre,

til vi tilsidst kan sige lige ud:
at hun til Den og Den i Løndom vinker,
at hun er dum, i Ryggen krum og hinker
og er en ren Umulighed som Brud.

Og hende skal vi ogsaa faae paa Gled:
der er en Anden, som for nær ham kjender —
om ogsaa de tilsidst blier gode Venner,
der hænger dog bestandig Noget ved.

MEGÆRA. Det er kun Smaating! Lad dem faae hin-
saa er det først, at jeg kan komme til: [anden,
med løse Luner jeg i Længden vil
forgifte Konen og fortære Manden.

Og Intet holder man i sine Arme,
som ej man mener bedre kunde faaes
og i en større Fylde kunde naaes —
man Solen flyer, og Kulden vil man varme.

Alt Sligt forstaaer jeg, og til Hjælp jeg hverver
mig Asmodæus, som har fulgt mig hid;
min Sæd jeg spreder til belejlig Tid,
og Par for Par jeg Jordens Børn fordærver.

TISIPHONE.

Gift og Dolk er bedre Vaaben.
Boler Du med fremmed Kvinde,
Hævn og Dom Dig let skal finde —
selv Du lader Vejen aaben.

Syndens Nu, det saligt-søde,
fylde skal dit Liv med Galde!

Alle Porte spærres, alle:
Du begik det, Du maa bøde!

Ingen Skaansel haab for Brøden!
Klipper høre selv min Klage,
Ekko tordner: Hæv n! tilbage,
Troløshedens Sold er Døden.

HEROLDEN. Jeg beder Jer, til Side lidt at vige;
hvad nu I seer, er ej af Eders Lige.
Et Bjerg, som vandrer, har herfrem sig trængt,
med farverige Tæpper stolt behængt;
Jer Slangesnablen og de lange Tænder
en Gaade er; dog jeg dens Løsning kjender.
En yndig Kvinde med en spinkel Stang
fra Dyrets Nakke styrer trygt dets Gang.
En anden Kvinde længer oppe staaer,
fra hvem et Straalevæld af Lys der gaer.
I Lænker Kvinder to paa hver sin Side,
den ene angst, den anden glad, fremskride;
den ene ønsker sig, den anden troer sig fri.
Lad dem fortælle selv, hvad Aand de røres i.
FRYGT.

Lys og Fakler gennem Rummet
flakker med forvirret Hast;
her, hvor Alt er sært formummet,
holder, ak! mig Lænken fast.

Gøgleriet vil mig hilde,
stygge Masker faaer mig fat,
alle de, som vil mig ilde,
efterstræbe mig i Nat.

Her en Avindsmand sig dølger,
helt ham dækker Masken ej;
hist et Morderøje følger
mig med Skulen paa min Vej.

Hvor jeg skjælver, hvor jeg gruer!
Ak, om bort jeg kunde fly!

Men hvorhen? Bestandig truer
Fald og Fare mig paany.

HAAB.

Hilset vær, I Søstre kjære!
Om I end i disse Dage
underlig Forklædning bære,
veed jeg dog, I snart vil tage
Eders sande Væsen paa.
Og om vi ved Fakkelflammen
ikke ret hinanden lider,
skal i solbelyste Tider
to og to vi vandre sammen
eller glad i Klynge gaa,
over Blomsterengen ile,
i de svale Skove hvile,
sorgfri Livets Fylde favne,
Alting naa og Intet savne.
Hilste med et Velkomstord,
hvor vi gaa og hvem vi gjæste:
sikkerligen maa det Bedste
kunne findes her paa Jord.

KLOGSKAB.

To af Menneskenes Fjender,
af de største: Haab og Frygt,
i min Lænke fast jeg binder;
I kan færdes frit og trygt.

Se Kolossen! Paa dens brede
Ryg saa sikkert Taarnet staaer;
villig lader den sig lede,
Skridt for Skridt den Vejen gaer.

Øverst oppe staaer den Høje
med de brede, snelle Vinger,
spejder trindt med agtsomt Øje
og til Sejren ud sig svinger.

Straalende i Glans og Glorie
troner hun paa højen Tinde,

og hun kalder sig Victorie,
 Idræts herlige Gudinde.

ZOILO-THERSITES. Huhu! Her passer jeg just godt!
 Jeg haaner hele Jert Komplot,
 men først og fremmest rettes da
 min Braad mod Fru Victoria.
 Med sine hvide Vinger to
 som Ørn hun gjerne vil sig kro
 og mener, hun kan Alting faae,
 hvad blot hun kaster Øjet paa.
 Men hvad der skeer af Stort og Godt,
 det ægger mig til Haan og Spot.
 Det Høje lavt, det Ædle dumt,
 det Dybe fladt, det Lige krumt —
 det er min Fryd, og derved kun
 jeg føler mig tilfreds og sund.

HEROLDEN. Saa ramme Dig, din lumpne Hund,
 med vældig Kraft Heroldens Stav!
 Ja, vrid Dig ved det Slag, den gav! —
 Se hvor den Dobbeltværg saa plump
 sig ruller sammen til en Klump! —
 Men hvad er det? — Den ækle Krop
 blier til et Æg, som buldner op
 og føder af sit brystne Hus
 en Øgle og en Flaggermus;
 den ene Gift paa Jorden spyer,
 den anden sort mod Loftet flyer;
 de hige mod et Samlingssted —
 der gad jeg nødig være med.

MUMLÉN.

Hør! Musiken stemmer i —
 gid det blot var vel forbi —
 dette Troldtøj gjækker mig,
 ængster og forskrækker mig.
 I mit Haar det fletter sig —
 ved min Fod det sætter sig —
 ingen Skade vel vi tog —
 Skræk det dog i Blodet jog —
 Lystigheden gik istaa —
 det var det, de vilde naa.

HEROLDEN. Siden jeg ved Maskefester
 som Herold Bestalling fik,
 passer jeg paa alle Gjæster
 med et saare vagtsomt Blik,
 at de sig anstændigt te,
 at der intet Ondt skal ske.
 Men hvad der i Luften svæver,
 overjordisk Skarpsyn kræver,
 og for den Slags Spøgeri
 kan jeg Eder ej befri.
 Var mig Dværgen alt fordægtig,
 strømmer nu paany det mægtig
 bag i Salen. Synets Art
 skulde jeg paa Embeds Vegne
 vistnok nærmere betegne;
 men hvad ej mig selv er klart,
 kan for Andre ej jeg klare.
 Se, forbi den tætte Skare
 baner sig et Firspand Vej,
 men det kløver Mængden ej,
 nej, det bæres op, det hæver
 sig og gennem Luften svæver,
 luer som en Vandrestjerne,
 vagt som Skæret i det Fjerne
 fra den magiske Lanterne.
 Se, hvor Karmens Straalekrans
 blusser nær med større Glans.
 Plads! Gjør Plads! Jeg gruer!

DRENGEN, som styrer Vognen. Stands!
 Vingeheste, hem Jer Flugt,
 lyder Tømmens vante Tugt,
 tving Jer selv, som jeg Jer tvinger,
 til min Sjæls Begejstring bringer
 Fart paany i Eders Vinger. —
 Disse Haller vil vi hylde!
 Se, de mer og mer sig fylde
 med Beundrere i Masse.
 Frem, Herold! dit Hverv at passe,
 tolkende vor Aabenbaring,
 medens her en Stund vi bier;

thi vi er Allegorier,
og vi venter din Forklaring.

HEROLDEN. Navn jeg veed Dig ej at give,
heller vil jeg Dig beskrive.

KJØREDRENGEN. Prøv derpaa!

HEROLDEN. Det maa jeg sige:

ung Du er, og smuk tillige;
halvvoxen kun — dog troer jeg nok, en Kvinde
fuldvoxen hellere Dig vilde finde.
Du synes mig i Slægt med Kurtisører,
ret hvad jeg kalde vil en født Forfører.

KJØREDRENGEN. Aa ja, saamænd! Bliv ved paa
og se, om ej du gjætte kan min Gaade. [samme Maade

HEROLDEN. Dit Øje lyner sort, i Haarets Nat
Juveller blinke frem som Stjerner brat;
helt ned til Foden fra din Skulder
saa kostelig en Kaabe ruller,
med Purpurbræm og Flitter rigt besat.
Man kunde for et Pigebarn Dig tage;
dog vil, saavidt som jeg kan se,
alt nu Du Pigebørnene behage
som lærenem i deres A-B-C.

KJØREDRENGEN. Og han, der i sin Krafts og Skjøn-
beklæder Tronen, som min Karm frembær? [heds Fylde

HEROLDEN. En rig og naadig Konge, værd at hylde!
Lyksalig, hvem hans Yndest træder nær.
Han ejer Alt, hvad blot hans Hu kan tænke;
hvorhen han skuer, Ingen er ham lig.
Den rene Lyst han føler til at skjænke,
mer end hans hele Righed gjør ham rig.

KJØREDRENGEN. Men derved maa Du ej det lade
Du maa ham i det Enkelte beskrive. [blive,

HEROLDEN. Ej let beskrives kan det Herlighthøje.
Og dog — hans Ansigtifarve, skær og sund,
de friske Kinder og den fulde Mund,
det faste Udtryk i hans klare Øje,
den høje Turban, som Agraffen holder,
hans Togas tunge, anstandsfulde Folder
— som Hersker staaer han for mig mer og mer!

KJØREDRENGEN. Ja, det er Plutus, Rigdoms Gud,
i al sin Pomp han kommer til Jer Fest, [Du seer;
for Kejseren en højst velkommen Gjæst.

HEROLDEN. Men siig mig nu, hvorfra Du selv Dig
skriver.

KJØREDRENGEN. Jeg Poesien er, den ødsle Giver;
Poeten er jeg, som sig selv fuldender,
idet han øser ud med fulde Hænder.
Rig er jeg, uden Grænser rig,
og deri selve Plutus lig;
hans Fester smykker jeg, hans Gjæstebud,
thi hvad der fattes ham, kan jeg just dele ud.

HEROLDEN. Din Pralen klæ'er Dig ganske net —
i Gjerning gaaer det sagtens ej saa let.

KJØREDRENGEN. Her slaaer jeg blot et lille Knips,
strax glimrer det som Guld, og vips!
en Perlesnor der springer frem! Grib til!

Idet han stadig slaaer Knips rundt omkring.

Se der, de ædle Stenes Farvespil

Diademet, se de gyldne Spange
til Hals og Arm, hvor luende de prange!
Smaaflammer ogsaa nu og da jeg tænder
og venter paa, om hist og her det brænder.

HEROLDEN. Hvor Sværmen gramser efter hvert et
Den ædle Giver fast ihjel de trykke. [Stykke!

Klenodier han knipser livligt frem,
og Alle kappes om at fange dem.
Men her jeg mærker nye Kneb,
thi hvad saa ivrigt man i Flugten greb,
det svinder bort og vejres hen,
saa man med tomme Hænder staaer igjen.
Det skilles ad, det smukke Perlebaand,
og smaa Torbister har man i sin Haand,
og kaster man dem bort med Skræk og Sky,
de summer En om Hovedet paany,
hvad eller Lykkens Gaver, tomme, hule,
forvandle sig til kaade Sommerfugle.
Paa Løfter var den Skjelm tilvisse rig,
men Guldet, som han gav, var idel Svig.

KJØREDRENGEN. Ja, Masker kan Du melde her i
 men finde Tingens Væsen bag ved Skallen, [Hallen,
 det fordrer nok et mere skærpet Blik,
 end just en Funktionair ved Hoffet kjender.
 Dog skal jeg vogte mig for Polemik;
 til Dig, min høje Hersker, jeg mig vender.

Henvendt til *Plutus*.

Har Du ej givet redebon
 dit Firspands Tøjler mig i Haand?
 Mon ej mit Ryk det villigt lyder,
 hvorhen et Vink af Dig blot tyder?
 Og har jeg ej paa dristig Flugt
 Dig hentet Væddekampens Frugt?
 Hvor tidt vi traadte Dystens Dans,
 jeg greb bestandig Sejrens Lykke;
 naar Laurbær nu din Pande smykke,
 har jeg da ikke flettet Dig din Krans?

PLUTUS. Jeg tilstaaer, hvis det er Dig af Betydning:
 din Aand og min er af den samme Gydning.
 Vi vandre stedse ad de samme Veje,
 og mere Guld end jeg har Du i Eje.
 Din grønne Krans er mig af ypperst Værd
 og mer end alle mine Kroner kjær.
 Du er — at det maa komme for en Dag —
 min Søn, i hvem jeg haver Velbehag.

KJØREDRENGEN til Mængden. De største Gaver har jeg
 delt ud iflæng til Fjern og Nær; [her
 paa et og andet Hoved flammer
 en lille Lue, som fra mig kun stammer;
 hos Nogle dvæler den en Tid,
 men springer oftest hid og did,
 kun sjelden ret den fatter Grund
 og blusser rask en stakket Stund;
 hos Mange, før den vel er kjendt,
 er alt den sørgelig udbrændt.

KVINDESLADDER.

Der oppe paa det høje Spand,
 det er bestemt en Charlatan;
 og bagved ham har taget Plads

paa Hug en lang og tynd Bajads,
 en mager og forsulten En,
 det rene, bare Skind og Ben.

DEN AFMAGREDE. Bliv mig fra Livet, væmmelige
 I mig dog ej Behag I finder, — [Kvinder!]

Da Konen gjorde huslig Gavn,
 var Avaritia mit Navn;
 da viste hun et andet Sind,
 gav Intet ud, tog Meget ind.
 Jeg holdt paa Pengeskuffen fast —
 skal Sligt vel lægges mig til Last?
 Men da hun i den sidste Tid
 har glemt sin Sparsomhed og Flid
 og som en slet Betaler længe
 har flere Ønsker havt end Penge,
 er det forbi med Husets Held,
 og Manden stikker dybt i Gjæld.
 Hver Skilling, som hun til sig raner,
 gaaer med til Pynt og til Galaner,
 til Mad og Drik og Svireri
 i Kurtisørers Kompagni;
 det gør mig Mønten dobbelt skjøn,
 mig: Gjerrighed, af mandligt Kjø!

HOVEDET FOR KVINDERNE. Den Drage — lad ham
 paa sit Guld sig lægge!

Det hele Mummeri er pur Kabale!
 Her kommer han for vore Mænd at ægge,
 som om de ikke alt var noksom gale.

KVINDER I MASSE.

Det Fugleskræmsel! Lang ham En, det Kræ!
 Den Sultenpind, som kommer her og truer!
 Han troer vel, for hans grimme Fjæs vi gruer?
 Hans Drager er det bare Pap og Træ —
 træng modigt paa ham ind — vi let ham kuer!

HEROLDEN. Ved Staven her! Hold Jer i Ro! —

Dog neppe vil min Hjælp behøves;
 thi se, hvor atter Luften kløves
 af Dragevinger to og to!
 Af brede Gab, som Skjæl bedækker,
 Ildtunger hvislende sig strækker.

Alt Mængden ængstelig fortrækker
paa skyndsom Flugt, og Pladsen ligger tom.

PLUTUS stiger af Vognen.

HEROLDEN. Han triner ned med Majestæt!
Han vinker til den Drageæt;
de stille Kisten der forneden
med Guldet og med Gjerrigheden,
nu ved hans Fødder alt den staaer:
som et Mirakel Alting gaær.

PLUTUS til Kjøredrengen. Nu for det altfor Tunge slap Du,
Flyv fri og frank nu til din egen Sfære! [Kjære!
Her er den ikke! Vild, forvirret, broget,
er her vor Synskreds gjækkende og taaget.
Kun hvor Du skuer klar det hulde Klare,
hvor i dit eget Selv Du hviler tryg,
hvor Skjönt og Godt sig stille aabenbare:
i Ensomheden! — der din Verden byg!

KJØREDRENGEN. Som Sendebud fra Dig da ud jeg
og nær og kjær som Slægtning Dig jeg nævner. [stævner,
Hvor Du har hjemme, er der Overflod,
jeg bringer med mig Hjertets friske Mod;
og Manden vugges tidt paa Tvivlens Bølge:
om Dig hvad eller mig han helst skal følge.
Hvo Dig har valgt, er rolig inden Døre,
hvo mig har valgt, har altid nok at gjøre.
Ej hemmeligt min Gjærning jeg bedriver:
blot at jeg aander Melding om mig giver.
Saa lev da vel! Jeg veed, Du er min Ven;
om blot Du hvisker, er jeg her igjen.

Bort som han kom.

PLUTUS. Nu er det Tid, at jeg min Skat oplader!
Jeg rammer Laasen med Heroldens Stav.
Den springer op, og se! bag Bronzens Plader
det bølger som et luegyldent Hav,
i hvilket Kroner, Kjæder, Ringe svømme,
som om de skulde smeltes i dets Strømme.

VEXELSKRIG AF MÆNGDEN.

Se her, se der! af flydende Guld
den Kiste er til Randen fuld. —

Guldkar og Smykker smelte der,
 møntede Ruller vælte der. —
 Blanke Dukater, nye i Præget,
 o, hvor det Skue gjør mig bevæget —
 opfyldt jeg seer mit største Begjær!
 Se, hvor de trille til Jorden der. —
 De bydes Eder, grib dem fat,
 buk Jer, saa har I en Rigdoms Skat! —
 Vi Andre tage med Lynets Hast
 fat paa Kisten og holde den fast.

HEROLDEN. Hvad skal det daarlige Forsøg?

Det er jo kun en Maskespøg.
 Forlang ej mer i Kvæld. Hvad skal
 vel I med Guld og dyrt Metal?
 Selv Regnepenge har for høj
 Værdi til Jer som Legetøj.
 Saa plumpt I ta'er paa aandrig Tant
 og vil, det strax skal være sandt.
 Sandt! — hvad er sandt for Jer, hvem blot
 det tomme Skin er mer end godt? —
 Du Plutus-Maske, skaf mig fri
 for dette dumme Kompagni.

PLUTUS. Dertil din Stav er god. Giv hid!

Jeg laaner den en føje Tid. —
 Jeg ned i Malmets Glimreglød
 den dypper, til den luer rød.
 Et Lyn — et Knald — en Gnist — en Brand!
 Nu flygte Alt, hvad flygte kan!
 Foruden Forskjel Hver især
 jeg svider, om han kommer nær.
 Se saa — nu gaaer det løs! Pas paa!

SKRIG OG TRÆNGSEL.

O Ve! Hvorledes skal det gaa! —
 Nu flygte, hvo en Udgang veed! —
 Tilbage! Træd os ikke ned! —
 Se, Staven truende sig sænker! —
 Alt Gnister mig i Synet stænker. —
 Vi er fortabte, Hver og En. —
 Tilbage! — over Stok og Sten! —
 De er som lammede af Skræk. —
 O, hvem der kunde flyve væk! —

PLUTUS. Alt længer bort sig Sværmen drog,
og Ingen, troer jeg, Skade tog.
En Plads blev fri
at virke i —

men at ej Mængden trænge skal tilbage,
en Tryllekreds jeg mellem os vil drage.

HEROLDEN. Et herligt Værk Du har fuldbragt.
Tak for din Klogskab og din Magt!

PLUTUS. Taalmodighed, min ædle Ven!
thi mer Tumult os venter end.

GJERRIGHEDEN. Jeg tilstaaer, højst fornøjelige Tan-
kan denne Kreds hos mig kun vække; [ker
thi Kvinden altid sees i første Række,
hvor Slikkerier eller Nyt der vanker.
Endnu er jeg da ikke gaaet i Kloster!
En dejlig Kvinde er og blier dog dejlig;
og her idag, da ingenting det koster,
til Haneben er Tiden svært belejlig.
Men da der er saa meget her at høre,
at knap man træffer et opmærksomt Øre,
jeg tænker, med min Plan det bedst sig rimer,
om jeg forsøger det med Pantomimer.
Dog Haand og Fod og Fagter ej forslaaer;
med lidt Kommers jeg bedre Maalet naaer.
Som fugtigt Ler jeg Guldets vil behandle,
thi det Metal kan man til Alt forvandle.

HEROLDEN. Hvad har han for, den magre Nar?
Mon slig en Benrad Humor har?
Han ælter Guldets til en Dejg,
som han vil forme, blød og seig;
men ej vil Dejgen raske sig,
og ej vil Formen flaske sig.
Mod Kvinderne han gaer med Grin,
de løber under høje Hvin,
de ta'er paa Veje fast ubændig,
thi Skalkens Færd er uanstændig.
Han har sin Morskab, kan jeg tænke,
naar Ærbarheden han kan krænke.
Det tør jeg ikke roligt skue,
laan mig min Stav, at jeg kan true!

PLUTUS. Lad ham blot tumle med sin Hjernes Dun-
han aner ej, at Tiden vorder trang [ster;
og snart gjør Ende paa hans Hundekunster;
stærk er vel Loven, naar den gaer sin Gang,
dog stærkere Nødvendighedens Tvang.

TUMMEL OG SANG.

Den vilde Hær nu myldrer frem
fra Bjergets Kløft, fra Skovens Gjem,
den viger ej for Herskerbud:
den hylder Pan, sin store Gud.
Den veed, hvad ej af Andre sees,
og fylkes i den tomme Kreds.

PLUTUS. Jeg kjender Jer og Pan, Jer store Gud!
Et dristigt Skridt har ført Jer sammen ud.
Jeg veed ret vel, hvad ej af Hvermand sees,
og aabner skyldigt denne trange Kreds.
Maa Lykken gaa ved deres Side!
Her kan det Mærkeligste ske;
de vide ej, hvorhen de skride,
de ane ej, hvad de skal se.

DE VILDE.

I fine Folk med Stadsen paa!
Se, disse komme ru og raa;
med høje Spring, med raske Hop
de træde djervt og kraftigt op.

FAUNER. Se Fauners Flok
i lystig Dans,
med Egekrans
om kruset Lok:
bag Krølhaarsmanken blier man vaer
de spidse Øren, som de har;
at Fjæset er bredt og Næsen plat,
er ikke de skønne Kvinder forhadet:
naar Faunen rækker sin Lab med Klask,
følge de ham i Dansen rask.

SATYR. Satyren hopper med muntert Mod
paa magert Ben og Bukkefod,
men Senernes Kraft gjør den sikker og god.
Paa Bjergets Top med Gemespring
han skuer fornøjet vidt omkring.

I Frihedsluft paa Fjeldets Rand
 seer han ned paa Kvinde og Barn og Mand,
 der hist i Dalens Kvalm og Støv
 kun kjender Livet som Stilstand sløv,
 mens han besidder ene, alene,
 den Verden histoppe, den frie, den rene.

GNOMER. Her tripper Gnomerne, de smaa,
 ej gjerne Par om Par de gaa;
 i mosgraa Dragt ved Lampers Skin
 de vimser ud og vimser ind.
 Hver sørger for sig selv især,
 lig lysende Myrers travle Hær,
 de vrimle hist, de stimle der,
 bestandig i Virksomhed fjern og nær.

Den fromme Kobold er vor Slægt,
 som Bjergkirurger vor Virken har Vægt:
 vi aarelade det høje Fjeld
 og tappe det for dets Rigdomsvæld;
 Metallerne bryde vi Stykke for Stykke
 med Bjergmandshilsen: til Lykke! til Lykke!
 og ej er det talt i Vejret hen,
 thi vi er de gode Menneskers Ven.
 Dog bringe vi Guldets for en Dag
 til Fremme for Kobleri og Bedrag,
 og Jern vi yde den stolte Mand,
 som Krigens Myrden fik bragt i Stand.
 Og den, som foragter de trende Bud,
 gjør ogsaa let paa de andre Brud.
 For dette dog vi ej Skylden bær;
 gjør derfor som vi: taalmodig vær!

KÆMPER. De Vildmænds Kuld, fra Harzen kjendt,
 har hid i Aften Kaasen vendt;
 i nøgen Kraft de træde op
 og vise deres Kæmpekrop,
 med Fyrrespir i højre Haand,
 om Lænderne et fyldigt Baand,
 af Gren og Blad et Skjødskind paa —
 en Livvagt, som selv ej Paven kan faae.

NYMFER I KOR. De omringe den store Pan. Nu kommer han,
 den store Pan,

med Rette kaldt
for Verdens Alt.

I Væsner fro, omringer ham,
i svævende Dans omsvinger ham!
Hans Alvor følges med Godhed ad,
thi vil han, man skal være glad.
Han under hvælvet Himmeltag
bestandig færdes, Nat og Dag;
dog vugger til Hvile Bækkenes Rislen,
Vindenes Vift og Løvet's Hvislen.
Men søger han sig et Middagslæ,
da rører sig ikke et Blad paa Træ;
sunde Planters balsamiske Duft
fylder den tause, dvælende Luft;
Nymfen standser med Legen brat
og slumrer paa Stedet saa mødigmat.
Men naar hans Røst i Skovens Hal
uventet lyder med vældigt Gjald
som Lynets Knittren, som Havets Gny,
da rædselslagen Hver vil fly,
da skræmmes midt under Slaget en Hær,
og Helten taber af Skræk sit Sværd.
Saa hylder da med al Jer Id
den Guddom, som har ført os hid.

DEPUTATION AF GNOMER til den store Pan

Naar Metaller's blanke Traade
vildsomt gennem Kløfter gaa
som paa sælsom-kløgtig Maade
Ønskekvisten peger paa,

færdes vi, hvor Fjeldets Stene
dybest naa i Jordens Nat,
medens Du ved Dagens rene
Lysglans deler ud din Skat.

Lige tæt herved vi finder
nu en Kilde underfuld,
som med større Rigdom rinder
end de dulgte under Muld.

Herre, vi til Dig os vender :
tag den i din Varetægt!
Hver en Skat i dine Hænder
gavner jo den hele Slægt.

PLUTUS til Herolden. Hvad der skal ske, kan Ingen af os
kun Sjælens Fatning kan dens Smerte lindre, [hindre;
naar helt vi give os i Skjæbnens Vold.
Ret nu kan det Forfærdeligste ventes,
ej vil en Fremtid tro, at Saadant hændtes :
skriv det nøjagtigt i din Protokol.

HEROLDEN, tagende fat paa Staven, som Plutus beholder i sin
Haand. Nu leder Bjergets snilde Svend
den store Pan til Kilden hen ;
den bobler op fra Svælgets Bund,
saa synker den atter i Dybets Grund,
og mørkt da gaber dens aabne Mund,
men flammer paany i næste Nu.
Den store Pan er fro i Hu,
ham morer den sære Krater-Ring,
som sprøjter sit Perleskum omkring.
Mon han da ej af Mistro veed ?
Nu bøjer han Hovedet dybere ned. —
De r faldt hans Skjæg i Kratret brat ! —
Hvor kjender jeg fra den Hage glat ?
Med Haanden nu han skjuler den. — —
O Ve, o Ve ! hvor rives vi hen ?
Skjægget kastes nu op igjen,
men flammende, tændende Hoved og Bryst —
nu vorder til Smerte den fordums Lyst.
Til Slukning stimler Skaren vild,
men i den selv der tændes Ild ;
jo mer man løs paa Branden gaaer,
des større Magt kun Flammen faaer ;
en Skare Masker har den tændt
og ynkelig tildøde brændt. — —
O Skræk paa Skræk ! I denne Stund
et Rygte gaaer fra Mund til Mund —
Du evig jammerfulde Nat,
hvad Ve har Du dog bragt os brat !

Imorgen gaaer det vidt om Land,
 hvad knap idag man fatte kan,
 skjøndt allevegne Skriget lød:
 „Vor Kejser selv er stedt i Nød!“
 O, var dog ej den Melding sand —
 vor Kejser og hans Hof i Brand!
 Forbandet den, der har forført
 ham til at møde indesnørt
 i Harpax-Gran, for under Sang
 at storme mod sin Undergang.
 O Ungdom, Ungdom, vil dog ej
 i Glæden Maadehold Du ære?
 O Højhed, Højhed, vil dog ej
 Fornuft Du i din Almagt lære?

Alt Skoven gaaer i Flamme op,
 de spidse Tunger slikker op
 mod Loftet, som af Træ bestaaer —
 her Modstand ingenting formaaer.
 Nej, nu er Bægret fyldt til Rand
 og magtesløs hver Redningsmand.
 Een Nat — en eneste — har lagt
 i Aske Kejserborgens Pragt.

PLUTUS. Nok af Skræk, af Nød og Fare,
 Hjælpen nu sig aabenbare! —
 Slaa med Staven, med den tunge,
 saa det kan i Jorden runge!
 Vide, rummelige Luft,
 fyld Dig med en kølig Duft;
 Taagedunst og bygemætte
 Skyer, hid I Farten rette,
 ruger over Ildens Hjem,
 lad med Susen Regnvejrbrusen
 med de tætte Straaler dæmpe
 Flammen og mod Gløden kæmpe,
 breder lindt Jert Svøb, det vaade,
 at de Gnister, nys saa kaade,
 kun som Kornmod glimte frem. —
 Hvis af Aanders Hævn vi trues,
 skal ved magisk Kunst de kues.

Lysthave.

Morgensol.

Kejseren, hans Hofstat, Mænd og Kvinder; *Faust* og *Mefistofeles*, passeligt, ikke paafaldende, klædte efter Skik og Brug; de knæle Begge.

FAUST. Fornærmed Dig det Flammegøglespil?

KEJSEREN giver Tegn til, at de skulle rejse sig. Nej, tvertimod!
jeg ønsker flere til. —

Paa eengang saae jeg mig i glødende Sfære,
fast syntes mig, jeg maatte Pluto være.
I Nat og Kul der laa en Klippegrund
i Glød og Brand, mens hver en Kratermund
ubændig vildt i Vejret spyede Flammen,
til alle som en Hvælving de flød sammen,
en vældig Dom, hvor Væggen, høj og bred,
bestandig flakked op og daled ned.
Imellem flammesnoede Søjlens Række
i lange Linier saae jeg Folket trække.
De trængte frem, de vilde Rummet fylde,
og som sædvanlig deres Fyrste hylde,
fra Hoffet Nogle og fra Hæren Andre —
jeg tyktes mig som Drot for tusind Salamandre.

MEFISTOFELES. Det er Du, Herre! Hvert et Ele-
din absolute Magt har anerkjendt. [ment

Nys har Du prøvet, at Dig Ilden lyder.
Kast Dig i Havet, hvor det vildest syder,
og knap Du staaer paa perlerige Grund,
før Kuplen hvæves om Dig, klar og rund;
om Dig som Midtpunkt trindt til alle Sider
den slanke, lysegrønne Bølge glider,
med Purpur bræmmet, og til hvert et Sted,
Du vandrer hen, Paladset vandrer med.
Selv Væggene har Liv af sælsom Art:
det vrimler, jager, flyer med Pilens Fart.
Al Havets Yngel om det milde Skin
sig flokker tæt, men ingen tør gaa ind.
Guldskjællet Drages viltre Lege seer Du,
Hajfisken lige ind i Gabet leer Du,
Hvor stærkt Du hyldes end af Hoffets Vrimmel,
har Du dog aldrig seet en saadan Stimmel.

Endog de Skjønne der omkring mig sværme,
 nysgjerrigt Nereiderne sig nærme
 dit Slot i Havet, i det evigt friske,
 de yngste sky og lystne ret som Fiske.
 Det Budskab Thetis naaer, og samme Stund
 hun rækker Dig, sin Peleus, Haand og Mund;
 derfra til Sædet blandt Olympens Troner ...

KEJSEREN. Behold Du selv de luftige Regioner;
 jeg bliver foreløbig helst hernelde.

MEFISTOFELES. Og Jorden, Herre! har Du allerede.

KEJSEREN. Ved hvilket Lykketræf blev Du forsat
 til dette Sted fra Tusind og een Nat?

Hvis Du er frugtbar som Scheherezade,
 Du i min Naades Solskin skal Dig bade.
 Naar Hverdagslivet mest mig volder Lede —
 hvad hyppigt skeer — vær da bestandig rede.

MARSKALKEN med stor Il. Nej, Eders Højhed! aldrig
 jeg skulde melde om saa stort et Gode [dog jeg troede,
 som det, der nys er truffet ind
 og helt betaget har mit Sind:
 Regning for Regning er kvitteret
 og Aagergjælden likvideret.
 Saa endte denne lange Pengekrig!
 Jeg føler mig som i et Himmerig.

MARSKEN kommer skyndsomt. Et Afdrag paa sin Sold
 saa den paany er under Fanen gaet. [har Hæren faaet,
 Nu er der Fryd blandt Værter og blandt Tøse —
 de veed, Landsknægtens Penge sidder løse.

KEJSEREN. Nu staaer I ikke mer forsagt og klynker!
 Nu glattes Eders alvorsfulde Rynker!
 Nu er I let tilbens, som jeg har mærket.

SKATMESTEREN som kommer. Spørg disse her, thi de
 har drevet Værket.

FAUST. Lad Rigets Kansler Sagen foredrage.

KANSLEREN kommer langsomt. O, hvilken Fryd paa mine
 Saa hør og se det skjæbnetunge Blad, [gamle Dage! —
 som fjerner Sorgen og gjør Sjælen glad.

Han læser.

„Kundgjøres herved Alle, fjern og nær:
 den Seddel her er tusind Kroner værd.

Som Sikkerhed for dem i Pant er sat
 enhver i dette Land nedgraven Skat.
 Forskrivningen som snarest løses hjem,
 alt eftersom Valuta graves frem.“

KEJSEREN. Jeg aner Svig! Hvo været har saa fræk
 at bruge falskelig vort Navnetræk?
 Hvo har ustraffet saadant Misbrug drevet?

SKATMESTEREN. Husk Dig dog om! Du selv har
 Det var i Nat. Du stod som Pan forklædt, [underskrevet.
 da Kansleren til Audiens blev stedt.
 „Knyt her,“ saa lød hans Ord, „til Festens Spøg
 Fremgang for Folket med et Pennestrøg.“
 Du skrev dit Navn, og endnu samme Nat
 paa Tusinder af Sedler blev det sat.
 At Lykken sig til Alle kunde strække,
 vi stempeld lige strax den hele Række,
 Ti, Tyve, Femti, Hundred er parat.
 Utroligt har det gavnet Folk og Stat.
 Din Hovedstad, som døsed hen i Skimmel,
 har aldrig seet saa frydefuld en Stimmel.
 Dit Navn vel altid elsket blev og agtet,
 men aldrig med saa ømt et Blik betragtet.
 Lad Alfabetets andre Tegn forsvinde —
 i dette er der Salighed at finde.

KEJSEREN. Og mine Folk, de tage det for fuld
 Betaling? Hær og Hof for lødigt Guld?
 Utroligt! — Naa, jeg bør vel ikke klage.

MARSKALKEN. Vi kan ej heller kalde dem tilbage;
 de spredtes hurtigt som for Vinden Avner;
 tilsidst hos Vexellereren de havner,
 hvor de med Guld og Sølv betales glat,
 dog — maa jeg føje til — imod Rabat.
 Derfra til Bager, Slagter, Vinudskjænker;
 den halve Verden kun paa Gilder tænker,
 den anden halve paa de Klæder ny,
 som Kræmmeren skal skjære, Skrædren sy.
 „Vor Kejser leve!“ det fra Kjældre lyder,
 hvor Stegen braser og hvor Vinen flyder.

MEFISTOFELES. Naar paa Terrasserne man prome-
 i fuldest Puds de Skjønne der spadserer. [nerer,

Med Viften for det ene Øje blinker
 de til os — det er Sedlerne, som vinker,
 og mere nemt end Vid og Talekunst
 formidle de os Elskovs rige Gunst.
 Af Børs og Pung ej længer man besværes,
 en Seddel kan saa let ved Barmen bæres,
 med Kjærlighedsbilletter prægtigt stemmer den,
 og Præstens Breviar andægtigt gemmer den;
 langt lettere tilbens er Hærens Helte
 med Seddelmønt i deres Pengebelte.
 Tilgiv, o Kejser! om dit Stovværks Ære
 jeg her har skildret fra for lav en Sfære.

FAUST. Den Mængde dyrt Metal, som Jordens Skjød
 trindtom i Landet gemmer, er en død,
 unyttet Skat. Den mest forvovne Tanke
 ej sætte kan en saadan Rigdom Skranke;
 ej Fantasien selv paa kraftigst Vinge
 til Virkeligheds Højde kan sig svinge;
 dog nære Aander, som fra Grunden øse,
 grænseløs Tillid til det Grænseløse.

MEFISTOFELES. Et sligt Papir i Guld og Perlers Sted
 er højst bekvemt at negociere med;
 der tinges ej, man noget Vist kan byde,
 kan, naar man ønsker, Vin og Elskov nyde.
 I Vexelboden faaes Dukater gule,
 og er der ingen — graver man en Smule:
 Pokal og Kjæde ved Auktion vurderes,
 og Seddelgjælden flux amortiseres,
 til Skam for dem, der tvivled om Solventsens.
 Saaledes vænnes man til Konsekventsens,
 og Kejserstaten fylder sine Kasser
 med Smykker, Guld og med Papir i Masser.

KEJSEREN. For dette maa mit Rige Jer velsigne.
 Nu skulde Lønnen gjerne Daaden ligne.
 Saa kaarer jeg da Eder til Kustoder
 for Rigets i det Indre skjulte Goder;
 I kjender dem, I veed, hvor de forvares,
 paa Eders Vink kun skal de aabenbares.
 Foren Jer nu, I Mestre for vor Skat,
 beklæd med Lyst den Plads, hvor I er sat,

den fremmer Enighed og sikrer Freden
imellem os og Verden underneden.

SKATMESTEREN. Ej Spor af Tvist imellem os skal
en Troldmand er mig kjær som Embedsfælle. [gjælde,

Han gaer med Faust.

KEJSEREN. Med Gaver jeg mit Hof belønne vil;
fortæl mig nu, hvad de skal bruges til.

PAGE modtagende. Til glade Dage og til muntre Nætter.

EN ANDEN ligeledes. Guldmønter i min Piges Haar jeg
fletter.

KAMMERHERRE tagende imod. Jeg la'er en bedre Vin
paa Bordet komme.

EN ANDEN ligeledes. Tærningerne alt sig røre i min
Lomme.

BANNERHERRE betænksomt. Min Gjæld betalt — en
uafhængig Stilling —

EN ANDEN ligeledes. Jeg lægger til de andre denne
Skilling.

KEJSEREN. Jeg ventede Lyst og Mod til ny Bedrift;
men nej — man læser klart den gamle Skrift.

Enhver af Jer — blev han end nok saa rig,
han er og blier sig dog bestandig lig.

NARREN kommer til. Skjænk mig en Gave, før I siger
Stop.

KEJSEREN. Hvad? lever Du? Saa drikker Du den op.

NARREN. De Tryllesedler! Jeg kan ikke fatte ...

KEJSEREN. Nej, Du forstaaer Dig slet paa slige
Skatte.

NARREN. Der kommer flere — se, de flagre rundt!

KEJSEREN. Saa grib dem da, de er Dig gjerne undt.

Gaer.

NARREN. Femtusind Kroner! ... som jeg kan benytte?

MEFISTOFELES. Saa Du stod op igjen, Du Fylde-
bøtte?

NARREN. Det hænder tidt, skjøndt sjældent som idag.

MEFISTOFELES. Du sveder formelig af Velbehag.

NARREN. Se her engang: har denne Pengeværd?

MEFISTOFELES. Den stiller alt dit Svælgs, din Bugs
Begjær.

NARREN. Og Mark og Hus og Heste kan jeg købe?

MEFISTOFELES. Javel, naar bare Du la'er Mønten løbe.

NARREN. Og Slot med Skov og Jagt og Fiskepark?

MEFISTOFELES. Dig gad jeg se som landlig Patriark!

NARREN. Endnu i Aften er jeg Herremand!

Gaaer.

MEFISTOFELES *solus*. Kom nu og tvivl om vores Nars Forstand!

Mørkt Galleri.

Faust. Mefistofeles.

MEFISTOFELES. Hvad skal vi her i disse skumle
Har Du derinde ikke Morskab nok? [Gange?
Er der til Spøg og Spas ej noksom mange
Anledninger i Hoffets tætte Flok?

FAUST. Kom ej til mig med Sligt. Fuldtvel jeg veed,
Du selv forlængst af den Staahej er kjed.
Men naar Du saadan flakker hid og did,
saa er det for at undgaa mig med Flid,
mens jeg til Handling drives frem desværre
saavel af Marskalk som af Kammerherre.
Nu Kejseren har faaet den Ide,
at Helena og Paris han vil se;
hint Mønsterpar blandt Mænd og Kvinder
Ansigt til Ansigt flux han skue vil.
Nu rask til Værket! thi mit Ord mig binder.

MEFISTOFELES. Hvad skal saa taabelige Løfter til?

FAUST. Du skulde bedre overlagt,
hvorhen os dine Kunster lede;
først har vi ham i Velstand bragt,
nu vil han mores allerede.

MEFISTOFELES. Letsindig handler Du, naar glat Du
hvad ej Du aner selv om Du kan klare; [lover,
Du mener, der er Fred og ingen Fare,
selv naar paa fremmed Grund Du ind Dig vover.
Troer Du, vi skaffer Helena tilstede,

saa let som Du din Seddelmønt har rede? —
Skabilkenhexe, Skiftinger med mere,
samt alskens Troldtøj kan jeg flux præstere;
men Djævleputter, skjøndt de ej bør vrages,
kan neppe dog for Heroiner tages.

FAUST. Den gamle Vise, jeg har hørt saa tidt!
Uvished er din egenlige Sfære.

Al Hindrings Ophav stræber Du at være
og fordrer ny Betaling Skridt for Skridt.
Kom med en Stump Besværgelse itide,
og en, to, tre er hun tilstede bragt.

MEFISTOFELES. Til Hedningverden rækker ej min
den har sit eget Helved, maa Du vide; [Magt,
dog gives der et Middel.

FAUST. Tal, jeg hører!

MEFISTOFELES. Den høje Løndom, som i Mulm sig
kun nødig røber jeg. Velan dog — viid: [slører,
høje Gudinder bo i Ødets Rige,
omkring dem intet Rum, end mindre Tid;
ej let det falder, mer om dem at sige.

Mødrene er det.

FAUST ^{opskræmmet.} Mødrene!

MEFISTOFELES. Du skræmmes?

FAUST. Mødrene! Mødre! — Sælsomt det fornem-
mes!

MEFISTOFELES. Og sælsomt er det. Fjernet i det
af Jer ej kjendt, af os ej nævnet gjerne. [Fjerne,
Søg dybt i Dybet, om Du noget vil dem;
det er din egen Skyld, vi trænger til dem.

FAUST. Og Vejen?

MEFISTOFELES. Ingen Vej! Det ubetraadte Land,
som ej af nogen Fod betrædes kan:

til hvad der ej kan vindes ved at bede,
og aldrig bades om. Er saa Du rede? —
Ej Laas, ej Slaa med Magt Du op skal støde,
Du flakker om i Ensomheders Øde.

Mon ret Du har Begreb om Ensomhed?

FAUST. Spar de højtidelige Talemaader;
de minde stærkt om Hexekjøknets Gaader,
om hvad i længst forgangen Tid jeg led,

da Verdenskundskab i mit Ansigts Sved
 jeg samlede ind, da Tomhed var min Næring,
 og Tomhed, hvad jeg udgav for Belæring. —
 Naar hvad jeg saae, fornuftigst jeg forklared,
 Modsigelsen kun stærkest jeg erfared,
 til jeg omsider, træt af Kampens Møde,
 min Tilflugt søgte i Naturens Øde
 og saa, for ikke helt at gaa til Grunde,
 tilsidst dog overgav mig til den Onde.

MEFISTOFELES. Og om Du gennem Oceanet svøm-
 og skuede det Grænseløse der, [med
 Du saae dog Bølge, som paa Bølge strømmed,
 selv om Du troede Undergangen nær.
 Du saae dog Noget. Saae Delfiner fare
 strejfende om bag Vover grønlig-klare,
 saae Skyer drage, Maane, Sol og Stjerne.
 Men Intet seer Du i det tomme Fjerne,
 ej dine Skridt Du hører, mens Du iler,
 og intet Fast Du finder, hvor Du hviler.

FAUST. Du taler som saa snild en Mystagog,
 der nogentid en Neofyt bedrog;
 kun omvendt. Du mig sender til det Tomme,
 at jeg til større Kunst og Kraft skal komme,
 behandler mig som Katten, der skal rage
 Kastanierne frem, som Du vil smage.
 Nu, lad os se, hvad der er dulgt dernede;
 dit Intet, haaber jeg, skal mig til Altet lede.

MEFISTOFELES. Modtag min Ros, før Du fra mig Dig
 nu seer jeg nok, at Djævelen Du kjender. [vender;
 Tag denne Nøgle her.

FAUST. Den Bagatel!

MEFISTOFELES. Tag rigtig om den først, og vogt
 den vel.

FAUST. Den voxer i min Haand! Den glimter Lyn i
 Lyn!

MEFISTOFELES. Nu faaer Du vel for dens Betydning
 Den vejrer sikkert nok, til Du er fremme [Syn?
 paa Stedet fjernt, hvor Mødrene har hjemme.

FAUST *farende sammen.* Mødrene! Altid som et Slag det
Hvad er det Ord, der saa min Uro vækker? [skrækker!

MEFISTOFELES. Hvor kan et ukjendt Ord saa stærkt
Er det kun kjendte Sager, Du vil høre? [Dig røre?
En Mand med din dæmoniske Erfaring
gaaer dristig paa og kræver ej Forklaring.

FAUST. Jeg blunder ej paa stivnet Kundskabs Leje,
thi hellig Gysen er vort bedste Eje;
er Sjælens Liv end dulgt for Verdens Øje,
dog for det Vældige vi dybt os bøje.

MEFISTOFELES. Saa synk da! Eller: stig da! kan jeg
det kommer ud paa Et. Fra Livet fly, [sige —
og sku i Skyggers grænseløse Rige
hvad evigt svandt og fødes dog paany;
Fantomerne lig Skyer mod Dig drage,
sving Nøglen, og de vige flux tilbage.

FAUST *begejstret.* Mit faste Tag omkring den gjør mig
og Kraften higer mod det store Værk. [stærk,

MEFISTOFELES. En glødende Trefod vorder Dig et
at Du er naaet til Dybets sidste Egn. [Tegn,
Der vil Du Mødrene at skue faae;
de sidde stille eller staa og gaa,
som bedst de kan. Omdannelse, Udfoldning,
er deres Tankes evige Underholdning.
Al Skabnings Billedskygger dem omspinde;
Dig se de ej, for Legemlighed blinde.
Nu vorder Faren stor. Hav Mod i Bryst,
og paa hin Trefod løs Du vandre trøst,
rør den med Nøglen!

Faust antager en udpræget bydende Holdning med Nøglen.

Mefistofeles betragter ham.

Saadan — netop saa!

Som trofast Fælle vil den med Dig gaa;
stig rolig op, da kroner Lykken Værket,
og den er din, før ret de har det mærket.
Og har Du den først her iblandt os sat,
Helt og Heltinde maner frem af Nat
Du som den Første, der har gjættet Gaaden;
fuldbragt det er, og Du har øvet Daaden.

Derefter maa, naar magisk de behandles,
til Guder Virakstaaagerne forvandles.

FAUST. Og nu, hvad nu?

MEFISTOFELES. Dit Væsen nedad hige;
stamp, naar Du ned og naar Du op vil stige.

Faust stamper og synker.

Naar Nøglen blot maa vise sig som Ven!
Gad vide, om vi seer ham her igjen.

Klart oplyste Sale.

Kejseren og Fyrster. Hoffet i Bevægelse.

KAMMERHERREN til Mefistofeles. I loved os det Aande-
Kejseren venter. Naa, hvad blier det til? [Skuespil;

MARSKALKEN. Han har just lige nylig spurgt derom;
Hans Majestæt er utaalmodig. Kom!

MEFISTOFELES. Just derfor gik min Kompagnon sin
han har paa Sligt langt mer Forstand end jeg; [Vej,
i Ensomhed han laborere vil,

thi ganske særligt Studium der kræves,
saafremt den skjulte Skønhedsskat skal hæves;
der hører magisk Kunst og Kundskab til.

MARSKALKEN. Brug Jeres Kunster, som I evner
men Kejseren er opsat paa sin Fest. [bedst,

EN BLONDINE til Mefistofeles. Et Ord — tillad! Min Hud
undtagen i den stygge Sommertid, [er klar og hvid,
da hundred Pletter, brunlige og røde,
min smukke Teint desværre lægge øde.

Et Middel!

MEFISTOFELES. Skade! Slig en yndig Skat,
i Maj punkteret som en Pantherkat!

Tag Frø-Æg, Tudsetunger, kohobeer dem,
ved Maaneskivens Fuldblans destilleer dem,
og smør det paa, saasart til Næ det tegner —
naar Vaaren kommer, er I fri for Fregner.

EN BRUNETTE. Man stimler til, man næsten Jer om-
Giv mig et Raad for Frosten i min Fod; [skanser.
den smerter, naar jeg gaaer og naar jeg danser,
selv til at neje har jeg neppe Mod.

MEFISTOFELES. Hvad om jeg traadte Eder med min
Fod?

BRUNETTEN. Det er en Ret, som Elskende blot nyde.

MEFISTOFELES Mit Fodtryk, Barn, har mere at be-
Mod Lige Lige — det kan Smerten bryde; [tyde.
Fod læger Fod, og saadan hvert et Lem.

I skal ej trykke selv. Naa — Foden frem!

BRUNETTEN skrigende. Au, au! det brænder! Hvor I
som med en Hestehov. [traadte haardt,

MEFISTOFELES. Men Ondet — det gik bort.
Nu kan Du nyde Dansens Fryd igjen
og dyrke livligt Fodsprog med din Ven.

EN DAME trænger sig frem. Giv Plads for mig! O frygte-
som raser og som syder i mit Hjerte! [lige Smerte,

Endnu igaar kun jeg ham skabte Lykken,
men saa kom hun, og mig han vender Ryggen.

MEFISTOFELES. Betænkeligt det er, men hør nu mig:
naar Du ham seer, Du hemmeligt Dig nærmer;
tag dette Stykke Kul og stryg en Streg
ned ad hans Ryg, hans Skulder eller Ærmer;
flux tager Angren i hans Hjerte fat.
Men Kullet maa Du sluge strax paa Stedet,
før nogen Drik har dine Læber vædet;
han sukker for din Dør endnu i Nat.

DAMEN. Det er da ikke Gift?

MEFISTOFELES. Respekt, om jeg maa
I efter den Slags Kul kan længe lede; [bede!
det kommer fra et Baal, som fordumstid
vi passede med noget større Flid.

EN PAGE. Jeg elsker, men man finder mig for grøn.

MEFISTOFELES afsides. Jeg faaer et Klientel, saa det

Til Pagen.

[kan batte!

Gjør ikke til de Yngste Kur, min Søn!
De mere Modne vil Jer bedre skatte. —

Flere trænge sig frem.

Se, Fler og Fler! Det blier tilsidst saa galt,
at jeg til Sandhed maa min Tilflugt tage,
den tarveligste Udvej! Hvor fatalt! —
O Mødre, Mødre! Send mig Faust tilbage!

Seende sig om.

I Salen Lysene alt brænde mat,
 og Hoffet faaer Signal til Opbrud brat.
 Med Anstand drage de i Rækker lange
 ad fjerne Gallerier, brede Gange
 til Riddersalen, gammel, stor og skummel;
 knap kan den rumme hele denne Tummel.
 Den brede Væg med Tæpper er drapperet,
 med Rustninger hver Niche dekoreret.
 Troldkunst kan spares paa et Sted som dette;
 her finder Aanderne sig selv tilrette.

Riddersal.

Dæmrende Belysning.

Kejseren og Hoffet ere dragne ind.

HEROLDEN. Mit gamle Hverv: at melde Skuespillet,
 besværliggjøres mig af Aanders Skare;
 forgjæves har man med Forstanden villet
 sig slig en sælsom Griben-ind forklare.
 Enhver til sin bestemte Plads kan træde;
 ret foran Væggen Kejseren har Sæde;
 der paa Tapeterne han ret i Mag
 beskue kan de store Tidens Slag.
 Foran bekvemt er hele Hoffet bænket,
 bagtil er Pladsen noget mer indskrænket;
 men sidder Kjærest blot sin Kjærest nær,
 selv Aandetimen er dem begge kjær.
 Og nu, da ingen Pladser mer er tomme,
 er Alt beredt, og Aanderne kan komme!

Basuner.

ASTROLOGEN. Nuvel, se til, I Tiden ej forhaler!
 Spring op, I Vægge! Herskeren befaler.
 Alt gaaer saa let ved Hjælp af lidt Magi,
 Tæpperne svandt, som var der Ild deri;
 sig Muren spalter og til Side rykker,
 man skuer et Theaters dybe Rum,

i sælsomt Dæmringskær det selv sig bygger,
og jeg bestiger dets Proscenium.

MEFISTOFELES dukkende op af Sufflørkassen. Her haaber
jeg at vinde almen Gunst,
Indblæsninger er Djævlens Talekunst.

Til Astrologen.

Du veed den Takt, i hvilken Stjerner gaa,
og vil min Hvisken mesterligt forstaa.

ASTROLOGEN. Her viser sig ved Tryllekræfters Bliv
en gammel Tempelbygning, tæt massiv.
Lig Atlas, paa hvis Skuldre Himlen laa,
her rækkevis de stærke Søjler staa;
to af dem kan en mægtig Bygning bære,
tilsammen er ej Bjerge dem for svære.

ARKITEKT. Ah ha — antikt! Den Smag jeg ikke yn-
den plumpe Form mod Skønhedskravet synder. [der,
Raat kaldes ædelt, Ubehjælpsomt stort.
Nej, slanke Piller, stadig opad stigende,
Spidsbuers Zenithpunkt mod Himlen higende,
den Stil har altid ædlest Indtryk gjort.

ASTROLOGEN. Modtag med Ærefrygt, hvad gode
lad magisk Kunst Fornuften Taushed byde, [Stjerner yde;
men forrest frem bevæge sig den fri,
den herlige, forvovne Fantasi.
Sku nu med egne Øjne Værket færdigt;
umuligt er det, derfor just troværdigt.

Faust stiger op paa den anden Side af Prosceniet.

En Magus, kranset og i Præstedragt,
fuldbyrder, hvad han prøved uforsagt.
Med ham en Trefod sig af Graven hæver,
snart Offerduften hid fra Skaalen svæver.
Han rustet staaer, sit høje Værk at vie;
her maa ethvert ugunstigt Varsel tie.

FAUST højtideligt. I Eders Navn, o Mødre, I, som trone
i evigt Ødes grænseløse Zone,
og dog i Samfund! Livets Skyggespil,
skjønndt uden Liv, for Jer som Liv er til.
Hver Form, som blomstret har i Lys og Glans,

evigt ombølger Jer i Taagedans.

Og I, Alvældige, fordeler dem
til Dagens Telt, til Nattens mørke Hjem;
de første følge Livets hulde Bane,
de sidste vil den kjække Magus mane;
han lader her i overflødig Maade
Enhver beskue Underværkets Gaade.

ASTROLOGEN. Den glødende Nøgle han mod Skaalen
en Taage flux sig op mod Loftet strækker, [rækker —
en Sky, der bølgende fylder Rummet helt,
svulmende, knuget, langstrakt, samlet, delt.

Og nu et Aandemesterværk fornem!
Musik der høres, hvor de vandre frem.

Til luftig Klang, til sølsom Melodi
forvandles Alt, imens de gaa forbi.
Selv Søjleskaffet, selv Triglyfen klinger,
fra hele Templet Toner ud sig svinger.

Nu synker Taagen; af dens lette Gjem
en herlig Yngling rhythmisk træder frem.

Her tier jeg, mit Hverv er nu til Ende:
hvo skulde ej den skønne Paris kjende!

FØRSTE DAME. O hvilken Glans af blomstrende
Ungdomskraft!

ANDEN DAME. Som Ferskenen saa frisk og fuld af
Saft!

TREDIE DAME. Og Mundens Linie fyldig, ren og fin!

FJERDE DAME. Du nippe gad til Bægerets Rubin?

FEMTE DAME. Ja, han er kjøn, men Trækkene lidt
fade.

SJETTE DAME. Lidt mere Lethed vilde ikke skade.

EN RIDDER. Jeg seer en Hyrdesvend og intet mer,
og mindst af Alt en Prins med Hofmaneer.

EN ANDEN RIDDER. Halvnøgen er han smuk, det
men lad os se ham med et Harnisk paa! [Ia'er jeg gaa,

SYVENDE DAME. Han sætter sig — hver Vending
lind og blød!

EN TREDIE RIDDER. I gad vel gjerne hvile paa hans
Skjød?

OTTENDE DAME. Let over Issen hen han Armen bøjer.

KAMMERHERREN. Den Lømmel! Hvad er det for plumpe Løjer!

DAMEN. I Mænd skal Jer Kritik i Alting mænge.

KAMMERHERREN. I Kejsereens Paasyn tør han hen sig slænge!

DAMEN. Men Rollen fordrer det! Han troer sig ene!

KAMMERHERREN. Her kræves Høviskhed selv paa en Scene.

DAMEN. I Søvnens Arme sank han hen, den Kjære.

KAMMERHERREN. Og snorker snart — naturligt skal det være!

EN UNG DAME henrykt. Med Offerskaalens viraksvang-der blander sig en ny balsamisk Luft! [re Duft

EN ÆLDRE. Ja sandelig! Jeg føler sødt dens Kraft. Fra ham den kommer!

DEN ÆLDSTE. Ungdomsvæxtens Saft, som Nektar i hans Ynglingsblod beredt og atmosfærisk trindt omkring ham spredt.

Helena træder frem.

MEFISTOFELES. Naa saadan ser hun ud! Ja, ganske vakker;

hvad min Smag angaaer, jeg mig dog betakker.

ASTROLOGEN. Nej, nu er visselig mit Hverv til Ende, det maa jeg som en ærlig Mand bekjende.

Om Kvindens Skjønhed tidt jeg hørte sjunge —

men om jeg ejed selv en Flammetunge — —

Hvo hende seer, kan aldrig Fred gjenfinde,

hvo hende ejed — Salighedens Tinde!

FAUST. Tør jeg mit Øje tro? Har Skjønheds Væld besjælet mig med fulde Strømmes Gyldning?

Min Rædselsvandring bringer saligst Held.

En Verden, tom og manglende Betydning,

forvandles nu, da jeg har Sejren vundet,

til fyldig, glæderig og varigt grundet!

Gid Livet selv, det fagre Liv, forsvinde,

om jeg dit Billed taber nogensinde! —

Den Skikkelse, jeg henrykt stirred paa,

da fordm jeg i Tryllespejlet saac,

var kun et Gjækkebillede mod hende! —

Min Lidenskabs, min Virkens fulde Kraft,
 hver Følelse, hver Tanke, jeg har havt,
 skal sig i Dig til Enhed sammenfolde.

MEFISTOFELES nede fra Kassen. Saa fat Jer dog og bliv
 i Eders Rolle.

EN ÆLDRE DAME. For lille Hoved, men Figuren god.

EN YNGRE. Men læg dog Mærke til den plumpe Fod!

EN DIPLOMAT. Fyrstinder jeg af samme Skabning
 jeg synes, hun er smuk fra Top til Taa. [saae,

EN HOFMAND. Nu stiller hun for Hyrden sine Garn.

EN DAME. Hvor grim imod det ungdomsrene Barn!

EN POET. Han fanger Lys fra hende, Idealet.

EN DAME. Endymion og Luna! ret som malet!

POETEN. Ja se! Hun over ham sig læner let,
 at drikke Sødmen af hans Aandedræt.

— Et Kys! — O Salighed foruden Lige! —

EN DUENNA. I Alles Paasyn! — Naa, det maa jeg
 sige!

FAUST. En skjæbnsvanger Gunst for Knøsen! —

MEFISTOFELES. Ti!

Lad Spøgelsets Ageren være fri.

EN HOFMAND. Han vaagner; let paa Taa hun lister
 væk.

EN DAME. Hun seer sig om! Jeg ventede dette Træk.

HOFMANDEN. Han undres! Noget Sælsomt er ham
 skeet.

DAMEN. Hun undres ikke — Sligt har før hun seet.

HOFMANDEN. Med Anstand har hun sig imod ham
 vendt.

DAMEN. Jeg mærker nok, hun tager ham i Lære;
 en Mand er altid dum i det Moment,
 han troer, han er den første til den Ære.

EN RIDDER. Siig, hvad I vil! Hun er en pragtfuld En!

DAMEN. Den Skjøge! Hun er skamløs og gemen!

EN PAGE. Jeg gjerne gad med Hyrdesvenden bytte!

EN HOFMAND. Hvo kunde for et saadant Net sig
 hytte?

EN DAME. Den Skat har ikke holdt sig ganske ren,
 Forgyldningen er slidt af mange Hænder.

EN ANDEN DAME. Fra Tiaars-Aldren hendes Liv
man kjender!

RIDDEREN. Skjøndt jo det Hele allenstund er bedst,
holdt jeg mig gjerne til den skønne Rest.

EN LÆRD. Vel seer jeg hende tydeligt, men dette
beviser ikke, at hun er den Rette.

Selvsyn forleder til det Overdrevne,
og derfor holder jeg mig til det Skrevne.
Der læser jeg: hun skal i Troja have
gjort hver en gammel Graaskjæg til sin Slave;
den Parallel mig kommer højst belejlig —
jeg er ej ung og synes, hun er dejlig.

ASTROLOGEN. Ej længer Dreng! Som dristig Helt
han favner hende, ej hun slipper løs. [mandhaftig
Han løfter hende op paa Armen kraftig,
vil føre hende bort!

FAUST. Forvovne Knøs!
Du vover! Holdt — Du ikke høre vil?

MEFISTOFELES. Husk paa, Du laver selv det hele
Aandespil!

ASTROLOGEN. Et Ord endnu! Paa Grund af den For-
Helena's Rov jeg kalder Stykkets Handling. [vandling

FAUST. Hvad Rov! Og mig tør I for Intet regne?
Er Nøglen ikke i min Haand endnu?

Den førte mig til Ensomheders Egne
og op igjen, trods Vejens Angst og Gru.
Her staaer jeg fast! Her svinder Taagedampen,
her tør min Aand mod Aander vove Kampen,
og her, hvor Syner vorde virkelige,
beredes skal det store Dobbelttrige.

Hvor fjern hun var mig — nu er hun mig nær,
for anden Gang skal hun erobres her.

Velan, I Mødre! lad til Held det vendes!
Hun maa besiddes samme Stund hun kjendes.

ASTROLOGEN. Hvad gjør Du, Faust! o Faust! —
Den skønne Kvinde

han gribe vil — alt hendes Omrids svinde.

Mod Ynglingen han vender Nøglen — se!
den rører ham! — Et Nu! — O ve os, ve!

Explosion. Faust ligger paa Jorden. Aanderne gaa op i Dunst.

MEFISTOFELES tager *Faust* paa sine Skuldre. Der har vi det!
Hvor Narrene skal styre,
har selve Djævelen sin fulde Hyre.
Mørke, Tumult.

ANDEN AKT

Højthælvvet, trangt gothisk Kammer, forhen Fausts,
uforandret.

MEFISTOFELES trædende frem bag et Forhæng. Idet han løfter det og seer sig tilbage, faar man Øje paa Faust, som ligger henstrakt paa en gammeldags Seng.

Lig her, Usalige! Det Saar,
af Elskov voldt, Du sent forvinder!
Hvem Helena med Lamhed slaar,
ej Sands og Samling let gjenfinder.

Seende sig om.

Alt staaer fremdeles paa sin gamle Plads,
hvorhen mit Blik igjennem Rummet trænger;
lidt mattere mig tykkes Rudens Glas,
lidt tættere vel Spindelvæven hænger;
Papiret gult og Blækket tykt er blevet,
men Alting staaer, hvor det blev stillet hen;
her ligger jo endog den Pen,
hvormed sig Faust til Djæveln har forskrevet.
Og se! her sidder i det hule Rør
endnu en Draabe Blod, som længst er tør.
Til saadant herligt Unicum af Stykke
jeg ønsked selv den største Samler Lykke.
Den gamle Pels — og paa den gamle Knage!
Den kalder mig hin kaade Spøg tilbage,
da for Studenten jeg agerte Lærer —
en Skat, hvorpaa endnu han sagtens tærer.
Det kunde sandelig igjen mig lyste,

indhyllet i det varme Skind,
 endnu engang mig som Docent at bryste
 og bilde mig Alverdens Visdom ind.
 Den er de Lærdes sikre Ejendom,
 forlængst den Djævelen afhænde kom.

Han har taget Pelsen ned og ryster den; Cicader, Biller og Farfareller flyve ud.

KOR AF INSEKTER.

Velkommen! velkommen
 vor Hersker og Ven!
 Saa gladelig summer
 vi om Dig igjen.
 En enkelt i Stilhed
 Du poded adræt,
 her kommer vi tusindvis
 flagrende let.
 Nu skjuler jo Skalkhed
 sig mere og mer,
 selv Lus i en Skindpels
 man lettere seer.

MEFISTOFELES. En Overraskelse! De kjære Smaa!
 Jo, Høsten kommer, naar man blot vil saae.
 Jeg ryster nok engang det gamle Skrud,
 endnu der flagrer en og anden ud. —
 Naa, søde Venner! bort og glemmer Eder
 i Eders hundredtusind Skjulesteder.
 Der, hvor de gamle Æsker staaer,
 i støvbevangen Potteskaar,
 i Dødningskallers Øjenhuler,
 i gulnet Pergament Jer skjuler!
 Hvor den Slags døde Gods er stuvet sammen,
 maa der gaa Levende i hele Krammen.

Smutter i Pelsen.

Omhyl min Skulder, gamle laadne Ven!
 Nu er jeg Principal engang igjen.
 Dog hjælper lidt en Kvalitet som denne mig,
 naar der er Ingen til at anerkjende mig!

Han trækker i Klokken, som lader høre en skingrende, gennemtrængende
 Tone, der faaer Hvælvingerne til at bæve og Dørene til at springe op.

FAMULUS *vaklende hen ad den lange mørke Gang.*
 Hvilket Drøn i Luften svæver!
 Trappen ryster, Muren bæver;
 giennem Ruderne, som zittre,
 seer jeg det som Kornmod glittre.
 Gulvet revner, Stene regne
 ned fra Loftet allevegne.
 Døren, som i Laas var stængt,
 er som ved et Under sprængt. —
 Hist en Kæmpe — hvor jeg gruer! —
 klædt i Faustes Pels jeg skuer!
 Skulende hans Øje blinker,
 se, med Haanden han mig vinker.
 Skal jeg blive? Skal jeg gaa?
 Ak, hvad skal jeg finde paa?

MEFISTOFELES *vinkende.* Kom hid, min Ven! — I heder Nicodemus.

FAMULUS. Ja, Herre, saadan er mit Navn. — *Ore-*

MEFISTOFELES. Lad væ'r med det! [*mus!*]

FAMULUS. Saa jeg er altsaa kjendt?

MEFISTOFELES. Javel, tilaars og dog endnu Student,
 en mosgroet Herre! Dog, den lærde Mand
 studerer væk, thi Andet ej han kan;
 man bygger sig et Korthus, net og værdigt,
 selv ej de største Aander faaer det færdigt.
 Dog, Eders Mester er en holden Mand,
 Professor Wagners Ry gaaer vidt om Land;
 som ypperst i den lærde Republik
 han ene holder paa det Hele Skik,
 og Visdomsfondet daglig han forøger.
 En videlysten Skare til ham søger
 at lytte til hans indholdssvangre Ord.
 Han lyser som en Sol fra sit Katheder
 og bruger Nøglemagten som Sanct Peder:
 han lukker op for Himmel som for Jord.
 Ja, fremfor Alle glimrer han og funkler,
 imod hans Viden Ingens holder Stand;
 selv Doktor Faustus han komplet fordunkler,
 thi nye Baner bryder ene han.

FAMULUS. Tilgiv, Ærværdige! om ej tilfulde

i dette Punkt med Jer jeg stemme skulde,
 men det er ikke ganske saa, thi viid:
 Beskedenhed i hans Natur er grundet,
 og at den store Mand saa sporløst er forsvundet,
 det har han ingensinde ret forvundet,
 men sætter til et Gjensyn al sin Lid.
 Studerekamret skulde urørt staa,
 aldeles som i Doktor Faustus' Dage,
 indtil Beboeren var vendt tilbage,
 og neppe vover nu jeg ind at gaa.
 Hvad er vel Klokken efter Stjernetid? —
 Mig syntes Murene at rave,
 Dørstolper sprang og Rigler kom aflave,
 I ellers selv ej kunde kommet hid.

MEFISTOFELES. Hvor har vi ham, den lærde Mand?
 Besøge ham man dog vel kan?

FAMULUS. Ak nej, han aabner ej sin Dør for Nogen,
 at melde Jer jeg i Betænkning ta'er.
 I Maaneder fuldstændig indgetogen
 blot for sit store Værk han levet har.
 Den fineste Professor, som vi ejer,
 han ligner ligefrem en Skorstensfejer,
 sværtet af Kul fra Ørerne til Næsen,
 Øjnene røde af den megen Blæsen,
 og med en Ildtangs Klirren til Musik,
 saaledes venter han det store Øjeblik.

MEFISTOFELES. Vær rolig! Mig han neppe Adgang
 Siig ham, at jeg hans Værk at fremme mægter. [nægter.

Famulus'en gaaer, Mefistofeles sætter sig gravitetisk ned.

Knap er jeg bleven installeret her,
 før alt en Gjest, en god Bekjendt, er nær,
 en Typus paa den sidste nye Slægt,
 som blæser ad den gammeldags Respekt.

BACCALAUREUS stormende op ad Gangen.

Frit Kjørind for aabne Døre!
 Saa tør man vel Regning gjøre
 paa, at Mug og Møl ej længer
 ved den Levende sig hænger,

saa han skimlende forødes
og af selve Livet dødes.

Synkefærdig Muren luder,
Væggens Heldning Fald bebuder,
ramler ned, før man kan vide;
man bør søge Læ itide.
Hertil kjækt jeg frem dog trænger,
men nu faaer mig Ingen længer.

Hvad! Kan mig mit Syn bedrage?
Det var her for Aar tilbage,
jeg som Rus med Dun paa Hagen
traadte ind, af Angst betagen,
lytted til de gamle Skjæggede,
troede paa den Snak, de prækede.

Løgn, i gamle Bøger prentet,
frem som Visdomsord de hented,
lærte, hvad ej selv de troede,
stjal det Liv, som i mig boede.
Hvad er det? — Jeg troer saavist,
En endnu jeg skimter hist!

Hvad om jeg gik hen imod ham?
Ja, med Haanden under Kind,
hyllet i det laadne Skind,
ganske som da jeg forlod ham!
Dengang vandt han let sit Spil,
da jeg endnu ej forstod ham,
nu skal der lidt mere til;
tale med ham dog jeg vil.
Hvis ikke gamle Herre, Lethes Strøm
har gjort enhver Erindring til en Drøm
og svækket Hjernens Liv bag Skaldepanden,
rod op og find blandt Eders gamle Minder
en ung Student, der nød Jer Lærdoms Frugt,
men voxed længst fra akademisk Tugt.
Aldeles uforandret Jer jeg finder,
men je g staaer for Jer som en ganske Anden.

MEFISTOFELES. Det glæder mig, I hørte Klokken
 Jeg agted Eder dengang ikke ringe; [klinge.
 alt Chrysaliden varsler jo de Farver,
 som broget Sommerfugl med Tiden arver.
 Da faldt Jert Haar i Lokker ned fra Nakken,
 og bredt laa Kniplingskraven over Frakken. —
 En Pidsk har I vel sagtens aldrig baaret? —
 Kortklippet seer jeg nu I gaaer med Haaret.
 Ret fix og resolut I træder frem;
 blot ej som absolut I vender hjem!

BACCALAUREUS. Det er det gamle Sted, min gamle
 men Tiden, seer I — Tiden den er ny; [Herre!
 tvetydig Vittighed I helst bør sky;
 vi passer bedre paa — for Jer des værre.
 Troskyldig, som man er i Ungdoms Dage,
 det faldt Jer let ved Næsen os at tage;
 det skulde Nogen nu blot prøve paa.

MEFISTOFELES. At uforfalsket Sandhed man doce-
 den grønne Ungdom ikke ret gouterer, [rer,
 og siden, naar den faaer sig langt om længe
 Erfaring kjøbt for dyre Lærepenge,
 den i sit Hovmod tænker let som saa:
 af eget Væld vi øste hver en Draabe,
 vor Lærer var en Snegl, en stakkels Taabe.

BACCALAUREUS. En Skjelm maaske! — Thi hvil-
 ken Lærer vil
 os ej med alskens Vaas om Munden smøre?
 De trækker alle fra og lægger til,
 som havde de med Pattebørn at gjøre.

MEFISTOFELES. I nogen Tid man jo i Lære staaer;
 nu, seer jeg, kan I give selv Forklaring.
 I har vel alt i Maaneder og Aar
 indsamlet Jer en rigelig Erfaring?

BACCALAUREUS. Erfaring! Idel Dunst og Tant!
 uværdig til at staa ved Aandens Side.
 Hvad hidtil man har ment og vidst som sandt —
 tilstaa det kun — var ikke værd 'at vide.

MEFISTOFELES efter en Pause. Det falder mig som
 Skæl fra mine Øjne.
 Hvor dum jeg var, at tro paa slige Løgne!

BACCALAUREUS. Det glæder mig, I kommer til For-
det er et Særsyn hos en ældre Mand! [stand;

MEFISTOFELES. Jeg graved efter Guld i Videns
ak! Kul og Aske fandt kun jeg tilsidst. [Lande —

BACCALAUREUS. Saa tilstaa da, at bag Jer Skalde-
er Tomhed som i Kranierne hist! [pande

MEFISTOFELES *gemytlig*. Du veed vel ej, hvor grov
Du er, min Kjære?

BACCALAUREUS. Paa Tydsk er Høflighed og Løgn
af samme Sfære.

MEFISTOFELES, der rykker nærmere og nærmere ud i Prosceniet
med sin Rullestol, til Parterret. Heroppe vil man Lys og Luft mig
jeg troer, jeg Eders Gjæstfrihed vil prøve. [røve;

BACCALAUREUS. Anmassende det er, naar sløv af
endnu man vil for Noget gaa og gjælde. [Ælde

I Blodet rører Livet sig, og hvor
er som i Ungdomsblodet Kraften stor?
I Ungdomsblodet gjærer det og gløder
og Liv af Liv sig uophørlig føder.
Der handles, bygges op i Ungdomsalder
Alt, hvad der duer, mens Skrammelværket falder.
Mens vi den halve Verden kjækt har vundet,
hvad har saa I bestilt? Smaanikket, blundet
og drømt og over golde Planer grundet.
En Feber er i Sandhed Alderdommen,
et Kuldegys, som slukker Livets Glød:
naar først man er forbi de Tredve kommen,
saa er man alt saa godt som død.
Bedst var det, om man slog Jer ned itide.

MEFISTOFELES. Det er en Tanke, Djævlens selv maa
lide.

BACCALAUREUS. Naar jeg ej vil, er Djævlens ikke
til.

MEFISTOFELES *afsides*. Han vinder nok engang med
Dig sit Spil.

BACCALAUREUS. Det er det ægte ædle Ungdoms-
Før jeg fik Verden skabt, den ej bestod; [mod!
af Bølgens Dybder Solen frem jeg tvang,
med mig begyndte Maanens Vexelgang;
da smykked Dagen sig paa mine Veje,

og Jordens Blomsterliv fik jeg til Eje.
 Paa Vink af mig i Verdens første Nat
 blev alle Stjerner's Pragt paa Himlen sat.
 Hvo uden jeg har sprængt Jer alle Skranker
 af snørlivstrykkende Filistertanker?
 Selv fri og fro jeg færdes uden Baand,
 kun ført af Lyset inderst i min Aand;
 glad ved mig selv jeg vandrer, ført af Lykken,
 mod Klarhed Øjet vendt, mod Mørket Ryggen.

Gaaer.

MEFISTOFELES. Original, far hen i al din Pragt! —
 Hvor vilde den Erkjendelse Dig krænke:
 kan noget Dumt, kan noget Klogt man tænke,
 som ikke alt forlængst er tænkt og sagt? —
 Dog, heller ej om ham vi Haabet taber,
 han blier en Anden inden stakket Frist:
 om ogsaa Mosten rent absurd sig skaber,
 der bliver dog en Vin deraf tilsidst.

Til det yngre Parterre, som ikke applauderer.

I lider ej min Tale, som jeg seer;
 det regner jeg Jer ej til Last, Børnlille.
 Husk: Djævlen er en gammel Kavaleer,
 bliv gamle selv, om I forstaa ham ville!

Laboratorium

i middelalderlig Stil, vidtløftige, ubehjælpsomme Apparater til fantastisk Brug.

WAGNER ved Skorstenen. Den frygtelige Klokke runger
 igjennem Muren, sort af Sod;
 nu snart det Spor af Vished glimter,
 som min Forventning higed mod.
 Alt Lys jeg her i Mørket skimter;
 alt inderst i Phiolens Indre
 som Gnist af Liv jeg seer det tindre,
 ja som den herligste Karfunkel
 med Lyn i Lyn mod Ovnens Baggrund dunkel.

Et Skær, der flammer, hvidt og rent!
 O, maatte ej det svinde, førend — —
 Ak Gud! nu er der En ved Døren.

MEFISTOFELES træder ind. Velkommen! det er venlig
 ment.

WAGNER ængstelig. Velkommen, hid af Stundens
 Stjerne ledet!

Sagte.

Men hold Jert Vejr og rør Jer ej af Stedet,
 et Værk fuldbringes her, et herligt, stort.

MEFISTOFELES sagtere. Hvad da?

WAGNER sagtere.

Et Menneske
 her bliver gjort.

MEFISTOFELES. Et Menneske? Og hvilket kjælent
 er da i Eders Skorsten stænget inde? [Par

WAGNER. Nej Gud! som Avling forhen Mode var,
 den Fremgangsmaade bør nu rent forsvinde.
 Det spæde Punkt, hvorfra der udsprang Liv,
 den indre Kraft, som vakte det til Bliv
 og tog og gav og først sit Eget tegned,
 lidt efter lidt sig fremmed Form tilegned,
 forlængst er nedsat i en simpel Klasse.
 Om muligvis for Dyret den kan passe,
 bør Mennesket med Aandens store Gave
 herefter mere ædelt Udspring have.

Vendt imod Skorstenen.

Det lyser! se! — Nu endelig jeg venter,
 at, naar af mange hundred Elementer
 ved Blanding — thi paa Blanding Alt beroer —
 Menneskestof vi sindrigt komponere
 og i en lufttæt Kolbe konservere,
 samt paa behørig Maade kohobere,
 er Værket fuldbragt uden mange Ord.

Atter vendt imod Skorstenen.

Det vorder! klarere sig Massen rører!
 Min stærke Tro mig snart til Vished fører!
 Naturmysteriet, i høje Toner prist,

har her vi rationelt proberet,
og hvad der før kun blev som Organisme vist,
fremviser vi krystalliseret.

MEFISTOFELES. Hvo længe lever, rig Erfaring faaer,
af Nyt paa denne Jord han seer kun føje;
mig kom alt før, i mine Vandreaar,
krystalliserede Mennesker for Øje,

WAGNER, der stadig har betragtet Phiolen opmærksomt.
Det samler sig, det stiger, bølger — se!
Et Øjeblik endnu, saa maa det ske! —
En genial Ide bespottes gjerne,
dog glemmes snart den Modgang, man har havt;
fra nu af bliver Hjernens Tankekraft
det rette Udspring for en Tænkerhjerne.

Henrykt betragtede Phiolen.

En yndig Toneklang fra Glasset gaaer;
det former sig, jo mer jeg det betragter!
Og se! i sirlig Skikkelse fremstaaer
en Mandsling med de nydeligste Fagter.
Mon vi, mon Verden nu vel mere kræver?
Her er for Dagen bragt en Løndom stor:
lyt til den Lyd, som nu imod os svæver,
den høres alt som Stemme, ja som Ord.

HOMUNCULUS i Phiolen til Wagner. Naa, Fatter! det
var ingen daarlig Dyst!
Kom, tryk mig nu ret kjærligt til dit Bryst!
Dog ej for stærkt, at Glasset ej skal knække.
Tingenes Væsen er nu saa engang:
Naturens Værk er Verden fast for trang,
hvad Kunst har skabt, maa man bag Skranker dække.

til Mefistofeles.

Og Du, min skjelmske Fætter! Takket vær,
at saa belejligt just Du møder her.
Dig har min gode Skjæbne ført mig hid;
thi nu, da jeg er til, jeg bruge maa min Tid.
Helst ligestrax jeg vil i Gang mig sætte,
din Snildhed, veed jeg, kan mig Vejen lette.
WAGNER. Et Ord! Jeg plages daglig af en Skare,
som vil, jeg skal Problemer for dem klare.

Som for Exempel: hvordan det kan være,
at Sjæl og Legeme forbundne ere
saa inderligt, saa tæt, og dog forliges
saa daarligt, ja fast uophørlig kriges.
Fremdeles —

MEFISTOFELES.

Holdt! Jeg vilde heller vide:
hvi Mand og Hustru mod hinanden stride?
Den Sag, min Ven, Du ingensinde fatter.
Men Handling vil den Lille, ej Debatter.

HOMUNCULUS. Ja, Handling! — hvor?

MEFISTOFELES pegende paa en Sidedør.

Herhen

Du Øjet slaa!

WAGNER stadig skuende ind i Phiolen. Hvor er han dog for-
nøjelig, den Smaa!

Sidedøren aabner sig; man seer *Faust* udstrakt paa Lejet.

HOMUNCULUS forbauset. Betydningsfuldt!

Phiolen smutter ud af Hænderne paa *Wagner*, svæver hen over *Faust*
og belyser ham.

En skovomkranset Sø;

dens blanke Flade spejler Mø ved Mø;
de blotte sig — det sidste Skrud maa falde.
Men En der er, som overstraaler alle:
fra Helte, ja fra Guder maa hun stamme.
Krystalklar Bølgen over Foden flyder,
og i det ædle Legems Livsensflamme
den favnende sin friske Køling gyder. —
Men hør — et Sus af rappe Vingers Sejl!
Hvad kruser brusende det glatte Spejl?
Pigerne skræmmes op og rædde fly;
Dronningen dvæler uden Frygt alene
og seer med Kvindestoltheds Sejerslykke
den Svaners Drot, paa eengang tam og kry,
mod hendes Knæ sin Fjederpragt den rene,
den bløde, smidigtsmægtende at trykke. —
Men se! nu sender Floden op et Svæv
af Taager, som fortættes Væv i Væv
af Taager, som fortættes Væv i Væv
og dølge bag et Slør den skønne Scene.

MEFISTOFELES. Hvad Du dog kan fortælle, Løst og
Saa lille som Du er, saa stor Fantast! [Fast!
Jeg Intet seer —

HOMUNCULUS.

Naturligt: Du blev fød
i Taagealderen af Nordens Skjød,
i Dunst af Ridderskab og Kleresi,
hvor skulde vel din Udsigt være fri?
Ikkun det Skumle er Du hjemme i.

Seende sig omkring.

Røgsværtet Mur, med sære Snirkler smykket,
spidsbuget, skimlet, lav og trang og trykket! —
Hvis her han vaagner, blier det galt igjen,
han sygner atter strax paa Stedet hen.
Skovkilder, Svaner, nøgne Kvinder
i Drømme skued anende hans Øje;
tænk nu, naar pludseligt han her sig finder!
Selv jeg, der er saa let, kan knap det døje.
Bort med ham!

MEFISTOFELES. Kan det hjælpe, er jeg rede.

HOMUNCULUS. Til Slagets Tummel Krigeren Du
og Pigen til den muntre Dansefest, [lede
saa er de Begge, hvor de passer bedst.
Just nu — som det i Hu mig rinder —
der fejres klassisk Valborgsnat;
et heldigt Træf! Did bring ham brat,
thi der sit rette Element han finder.

MEFISTOFELES. Den Fest er aldrig kommen mig for
Øre.

HOMUNCULUS. Hvor skulde ogsaa I faa Sligt at
Romantisk Spøgeri er Eders snevre Sfære, [høre?
et ægte Spøgelse maa ogsaa klassisk være.

MEFISTOFELES. Nuvel, saa siig da, hvorhen Rejsen
De er mig alt imod, de kraft-antike Fæller. [gjælder?

HOMUNCULUS. Nordvestligt, Satan, er dit Glædens
men mod Sydost vil dennegang vi hige. — [Rige;
Den Slette stor, hvis rige Skovland drikker
sin Kraft og Fylde af Peneios-Voven,

til Bjergets Kløfter rækker, og foroven
det gamle og det ny Pharsalus ligger.

MEFISTOFELES. O ve! hold op! Kald ikke Mindet
om Slavers og Tyranners usle Strid. [hid
Den kjeder mig; knap slukket er dens Flamme,
før man begynder forfra paa det Samme;
den simple Sammenhæng er Ingen klar,
at Asmodæus holder dem for Nar.

For Frihed slaas de, la'er de sig fortælle,
skjøndt Alt i Alt kun Trælle staaer mod Trælle.

HOMUNCULUS. Kamp maa der til og Hindring staa
Enhver maa væрге sig, saa godt han kan, [mod Hindring,
kun derved voxer Drengen op til Mand.

Men her det gjælder blot om dennes Lindring.
Veed Du et Middel, maa Du her det prøve,
hvis ikke, saa lad mig min Gjerning øve.

MEFISTOFELES. Mig rinder mangan Bloksbjergkunst
men Vejen spærres mig af Hedningskranker. [i Tanker,
Det Grækerfolk har aldrig duet stort!
Dets frie Sandseliv har dog forgjort
og lokket Jer til Leg med Synder lyse,
mens I af vore skumle lær Jer kyse.
Hvad nu?

HOMUNCULUS.

For Snerperi er Du jo fri,
og naar jeg om thessalske Hexe taler,
saa veed Du sikkert, hvad der er deri.

MEFISTOFELES ^{lysten}. Thessalske Hexe! For min
sig Væsner, som jeg tidt har gidet kjendt. [Tanke maler
At være Nat for Nat i det Konvent,
dermed var man vel sagtens daarlig tjent;
men som Besøg, Forsøg —

HOMUNCULUS. Nu Kappen tag
og hyl den om den ædle Ridder!
Bekvemt som før I begge paa den sidder
og føres gennem Luften frem i Mag;
jeg lyser for.

WAGNER ^{sængstelig}.

Og jeg?

HOMUNCULUS. Du bliver hjemme;

der har Du jo en vigtig Dont at fremme.
 Rul op de gamle Pergamenter,
 saml systematisk Livets Elementer,
 hvert nyt, Du finder, føj det til de andre;
 Formsiden fremfor Alt din Stræben være viet.
 Imens vil jeg en Stund i Verden vandre
 og muligt finde Prikken over I'et.
 Saa er jo Maalet naaet og Lønnen sød,
 naar Sejrens Frugter dale i dit Skjød:
 Guld, Ære, Ry, et Liv foruden Kvide
 og Videnskab og Dyd — ja hvo kan vide?
 Lev vel!

WAGNER *bedrøvet.*

Lev vel! O, hvor jeg er beklemmt!

Et Gjensyn er vist saare ubestemt.

MEFISTOFELES. Nu til Peneios, inden Tid er tabt!
 Hr. Fætter har fornøjelige Gaver.

Ad spectatores.

Til syvende og sidst er vi dog Slaver
 af Kreaturer, som vi selv har skabt.

Klassisk Valborgsnat.

Pharsaliske Marker.

Mørke.

ERICHTHO. Til Rædselsfesten denne Nat, som ofte
 jeg kommer hid, Erichtho, mørk og frygtelig; [før,
 dog ej saa ful, som Digterne ulideligt
 til Overmaal mig skjælde ... Ej de Maade veed
 med Ros og Dadel ... Graaligbleg er Dalen alt
 af Teltes Rækker, langsomt frem sig bølgende,
 som Efterspejling af en grufuld Sorgens Nat.
 Hvor tidt har det gjentaget sig! Og vil endnu
 til evig Tid gjentages. Ingen unde vil
 den Anden Riget, mindst dog ham, som kraftigt greb
 og kraftigt styred det. Thi Hver som ikke kan

sig selv regere, efter eget stolte Sind
 sin Nabos Villie allerhelst regere vil ...
 Men her et stort Exempel gennemkæmpet blev:
 hvorlunde Magt mod større Magt i Kampen gaaer,
 saa Friheds rige Blomsterkrans maa splittes ad
 og stive Laurbærblad om Herskerpanden snoes.
 Her drømte Magnus om sin Storheds Blomstringsdag,
 og Skjæbnens Vægtskaal spejded Cæsar søvnløs hist!
 De tørned sammen. Verden veed, hvo Sejer vandt.

Her gløde Vagtblus, rødligt flakker Flammens Skin;
 fra Jorden damper Gjenskjær af det Blod, der flød,
 og lokket hid af Nattens sære Trolddomsglans
 hellenske Mythers Legion forsamler sig.
 Om hvert et Baal uroligt vanker eller trygt
 sig hviler Fabelskikkelser fra svunden Tid ...
 Klartlysende, skjøndt end ej fuld, staaer Maanen op
 og breder selv til fjernest Vraa sin milde Glans;
 Teltens Blændværk svandt, blaat blusse Baalene.

Men over mig! brat skyder frem et Meteor.
 Det lyser selv og spreder til en Bold sit Lys.
 Jeg vejrer Liv. At træde nær det Levende,
 som blot jeg skade kan, vil ikke sømme sig;
 kun Vanry Sligt kan bringe mig og ingen Gavn.
 Det daler alt. Betænksomt da jeg fjerner mig.

Hun viger til Side.

Luftfarerne foroven.

HOMUNCULUS.

End engang min Flugt mig føre
 over Afgrunds-Gru og Luer;
 trindt i Dalens Dyb et Røre
 som af Spøgelse jeg skuer.

MEFISTOFELLES.

Som igennem hjemlig Rude
 hist i Nordens vilde Vejr
 seer jeg alskens Troldpak ude;
 jeg er hjemme her som der.

HOMUNCULUS.

Se — nej se dog hist den Lange
flygtende paa ilsom Fod.

MEFISTOFELES.

Næsten troer jeg, hun blev bange;
ej vor Luftfart hun forstod.

HOMUNCULUS.

Ligemeget. Ned Du lægge
Ridderen, og i et Nu
Sagnets Land, som tog hans Hu,
vil til Liv paany ham vække.

FAUST idet han berører Jorden. Hvor er hun? —

HOMUNCULUS. Ej saa lige man det veed,

dog faaer Du her sandsynligvis Besked.

Skynd Dig afsted, før Dagen gryer,

og spørg Dig for, hvor Du seer Flammer lyse:

den, hvem ej Mødrene har kunnet kyse,

ej viger mer for noget Eventyr.

MEFISTOFELES. Mig kalder ogsaa min Forretning
men forud vil vi slutte en Akkord: [bort;

vi skilles foreløbig fra hverandre,

lad hver sin egen skjæve Bane vandre,

indtil den Smaa os samler fra det Fjerne

ved Klangen af sin lysende Lanterne.

HOMUNCULUS. Saadan den klinge skal og saadan

Glasset runger og lyser vældigt. [blinke.

Og nu paa Eventyr! Lad Intet mer os sinke!

FAUST alene. Hvor er hun? — Dog, min Higen er for-

Har denne Jord ej baaret hendes Fod, [sonet ...

ej spejlet hendes Billed denne Flod,

i denne Luft har hendes Sprog dog tonet.

Her! ved et Under her i Grækenland!

Jeg flux fornå det, veed ej selv hvordan.

Antæus lig, fra denne Jord en Kilde

mig ind i Sjælen randt med Kræfter milde.

Med Alvor da, hvor sælsomt end det spøger,

jeg Flamme-Labyrinthen gjennem søger. Fjerner sig.

MEFISTOFELES snusende omkring. Hvor grundigt end jeg

stræber Alt at tyde,

det er, som blev det Hele for mig borte,

de Fleste nøgne, allerhøjest en Skjorte,
Sfinxer og Griffe lige raa og rude,
og saa det Mylr, naar man det ret betragter,
af Krøllet og Vinget baade for og agter ...

Vel er vi ogsaa hjertens uanstændige,
dog gaaer Antiken fast til det Ubændige,
den er for fri, for aaben, burde følge
den nye Smag og dække til og dølge ...
En ækel Race! Dog, man er jo Gjæst,
en høflig Hilsen baader derfor bedst ...
Vær hilset, skønne Damer, Graaskjæg vise!

EN GRIF snerrende. Nej, ikke Graaskjæg! Ham vil Ingen
som kalder En for Graaskjæg. Hvert et Ord [prise,
ved Klangens røber, hvad der i det boer:
graa, græsselig, grov, Grav, grim, grulig, Gris,
vel stemmer paa etymologisk Vis,
men os forstemmer det.

MEFISTOFELES. Forklar mig blot:
I Grif — der lyder G og r dog godt?

GRIFFEN som ovenfor og saaledes fremdeles. Naturligt! Der er
det med g r i b i Slægt,
et Ord, som fordrer og som faaer Respekt;
man gribe efter Kvinder, Kroner, Guld —
den Gribende er Lykken hyppigst huld.

MYRER af den kolossale Art. I nævnte Guld — alt, hvad vi
os sammen og i Fjeldets Dyb forvaret, [havde sparet
har Arimasperne paa Røvervis
slæbt langt af Land og leer af vort Forlis.

GRIFFENE. Vi skal det mage saa, at de bekjende.

ARIMASPERNE. Blot ej i denne frie Jubelnat.
Før Morgen har vi brugt den hele Skat,
og saa er Sagen lykkelig til Ende.

MEFISTOFELES har sat sig imellem Sfinxerne. Jeg er som
hjemme her i disse Zoner,
thi Hver og En kan jeg forstaa.

EN SFINX. Vi aande vore Aandetoner,
I gi'er dem Sprogets grove Legem paa.
Siig os dit Navn, til vi Dig bedre kjender.

MEFISTOFELES. Jeg mange Navne har imellem Ven-
 Mon der er Briter her? Fra Syd til Nord [ner —
 de ellers farter om og ivrigt gloer
 paa Vandfald, gamle Mure, Slagmarksminder,
 en klassisk Oldtids halvt udtraadte Spor;
 her var for dem en attraaværdig Jord.
 Nuvel: paa deres gamle Scene finder
 Du min Person som *old Iniquity*.

SFINXEN. Hvorfor?

MEFISTOFELES. Ja, det veed jeg saa lidt som I.

SFINXEN. Jasaa! — Forstaaer Du Stjerners Tegn at
 hvorlunde denne Times Varsler lyde? [tyde?

MEFISTOFELES seende op mod Himlen. I Natten skyder
 Stjerne frem ved Stjerne,

og Maanen, skjøndt beklippet, lyser klar;
 en godslig Plet — jeg dvæler her saa gjerne,
 din Løvepels saa dejlig Varme har.
 At stræbe højere var kun til Skade;
 sæt Gaader frem, ialfald en Charade.

SFINXEN. Udtryk dit eget Selv, saa har Du alt en Gaa-
 Forsøg engang at folde ud dit Indre: [de.

„For From nødvendig og for Verdens Børn ej mindre,
 for hin Plastronen for det Ondes Bringe,
 naar han gjør Udfald med Askesens Klinge,
 for disse Følgesvend, naar Galskab skal regere,
 og begge Dele kun for Zeus at amusere.“

FØRSTE GRIF *snerrende*. Hvad vil han mellem os?

ANDEN GRIF *stærkere snerrrende*. Jeg lider ej hans

BEGGE. Den ækle Fyr har ikke hjemme her! [Færd!

MEFISTOFELES *brutalt*. Du stoler paa, at Gjæstens
 ej slet saa slemt som dine Kløer hvasse? [Negle kradse
 Kom an! Forsøg!

SFINXEN *med Mildhed*. Du gjerne her maa blive.

Du vil dog fra vor Kreds Dig selv fordrive;
 hist i dit eget Land Du spiller store Roller,
 her, troer jeg, ej saa let din Fatning Du beholder.

MEFISTOFELES. Ret appetitlig er Du oventil at skue,
 men Dyret nedentil — huha, der maa jeg grue.

SFINXEN. Din Spot, Du Falske, vil Du nok fortryde:
 vor Løveklo er sund og god;

Du med din sammenskrumpne Hestefod
kan ikke med Behag vor Omgang nyde.

SIRENER *præludere foroven.*

MEFISTOFELES. I Poplerne langs Flodens Bredder
en Sværm af Fugle har sig lejret. [der

SFINXEN. Ja, vogt Dig nu! thi Folk af større Værd
end Dig har deres Sang forlængst besejret.

SIRENER.

Lad dog Huld og Hyldest fare,
hvor sig Sært med Stygt forener!
Lyt, vi kommer hid i Skare,
syngende med Toner klare,
som det sømmer sig Sirener.

SFINXER *spottende dem paa samme Melodi.*

Lad dem stige ned og røbe
hvad i Grenene de svøbe:
Falkekløer, skarpe, store,
som de Jer i Kjødets bore,
mens I lytter allerbedst.

SIRENERNE.

Had og Nid og Nag skal vige!
Alle Glæder, rene, rige,
her vi samle som til Fest!
Overalt paa Land og Bølge
glade Ord med Smil i Følge
hilse den velkomne Gjæst.

MEFISTOFELES. Det er de splinternye Inventioner,
hvor Struben eller Strengen fletter Toner
omkring hverandre, kunstigt ud og ind.
Den Kvinkeleren kan mig ikke røre,
det kribler vel omkring mit Øre,
men griber ej mit Hjerte, ej mit Sind.

SFINXERNE. Om Hjerte taler han! Det maa jeg sige!
En Pung af sejgt og sammenskrumpet Skind
har Hjertets Plads hos Dig og dine Lige.

FAUST *træder frem.* Forunderligt! Trods Hæsligheden
jeg Træk af sund Natur, som bag den boer. [finder
Jeg aner alt, jeg er paa rette Spor. —
Hvad vækker dette Alvorsblik for Minder?

Med Hentydning til Sfinxerne.

For dem stod Oedipus med Tvivl i Sinde.

Med Hentydning til *Sirenerne*.

For dem Odysseus lod med Reb sig binde.

Med Hentydning til *Myrerne*.

Af dem den største Skat blev sammensparet.

Med Hentydning til *Griffene*.

Af dem den uforvansket blev bevaret.

En gjænfødt Kraft mit Væsen gjennemrinder —

I store Skikkelser, I store Minder!

MEFISTOFELES. I fordums Tid med dine Hexebøger

Du havde dem paa Porten expederet;

men nu — ak ja, naar man den Elskte søger,

man ta'er et Monstrum selv til Allieret.

FAUST til *Sfinxerne*. I Kvindeskikkelser, siig, er det

at nogen af Jer Helena har kjendt? [hændt,

SFINXERNE. Vor Æt naaer ikke op til hendes Tid,

den Sidste fældte Herkules i Strid.

Spørg Chiron, dersom Du kan faae ham fat;

han sprænger om i denne Aandenat,

til hans Forklaring kan Du fæste Lid.

SIRENERNE.

Ogsaa vi derom kan melde! ...

Da hos os Odysseus rasted,

ej med Haan forbi os hastet,

Meget kunde han fortælle.

Alt Du skulde faae at vide,

vilde Du paa os kun lide,

Vej med os til Havet tage.

SFINXEN. Ædle, lad Dig ej bedrage!

Med Reb Odysseus selv sig bandt —

lad heller af vort Raad Dig binde;

kan Du den høje Chiron finde,

skal Du erfare, at jeg talte sandt.

FAUST fjerner sig.

MEFISTOFELES fortrædelig. Hvad bruser hist med Vin-

i tætte Skarer, Lag paa Lag,

[geslag

saa susende med Brask og Brag,

at ingen Jæger op dem rider.

SFINXEN. Som Vinterstormen frem de ile,

knap naaes de af Alcidents rappe Pile —
 det er de raske Stymfalider,
 der sende os en Hilsen god
 med Gribbenæb og Gaasefod.
 Vor Kreds de gjerne vilde gjæste
 og Slægtskabsbaandet mellem os befæste.

MEFISTOFELES ligesom lidt betagen. En Hvislen som af
 Tunger smidiglange!

SFINXEN. For dem I ej skal være bange,
 det er blot Ho'ederne af Lernas Slange,
 fra Kroppen skilt de troer, de end er med. —
 Hvad gaaer der af Jer? Hvortil disse Fagter?
 I skifter Plads, som om I bort Jer agter.
 Ja, vær saa god, begiv Jer kun afsted! ...
 Nu seer jeg, det er Koret hisset henne,
 som gjør, at I maa stadig Halsen vende.
 Betænk Jer bare ikke paa at gaa
 og hilse paa de nydelige Smaa!
 Lamier er det, fristende og frække,
 med Smil om Mund, der ret kan Lysten vække,
 som skabte efter Satyrfolkets Tykke;
 blandt dem en Bukkefod maa gjøre Lykke.

MEFISTOFELES. I blier vel her, at jeg igjen kan fin-
 de Jer?

SFINXEN. Skynd Jer afsted, lad intet Hensyn binde
 Vi fra Ægypten fast paa Stedet staaer, [Jer.
 om saa det gjælder Tusinder af Aar,
 og lader I os staa, hvor først vi stod,
 vi Mærkepæle er for Tidens Flod.

Sidde foran Pyramider
 til Nationers Dom og Skræk,
 Vandflod, Freds- og Ufredstider —
 og forandre ej et Træk.

Peneios,

omgivet af Vandløb og Nymfer.

PENEIOS. Vug Dig, Siv, med sagte Susen!
 Hvisker, Rør, med dæmpet Brusen!

Poppelpiles bløde, lette
 Kast for Vinden ind sig flette
 i en afbrudt natlig Drøm!
 Dog, en sælsom Uro vækker
 mig, og brat en Sittren skrækker
 af sin Ro min stille Strøm.

FAUST træder hen til Floden. Vil mig ej mit Øre gjække,
 her bag disse tætte Hække
 tydeligt sig lod fornemme
 som af Mennesker en Stemme.
 Lette Ord med Bølgen risle,
 Latterlyd i Luften hvisle.

NYMFER til Faust.

Bedst vil det Dig baade,
 om ned Du Dig lægger,
 de mødige Lemmer
 i Kølighed strækker
 til Hvilen, som aldrig
 har gjæstet dit Sind;
 vi risle, vi hviske,
 vi lulle Dig ind.

FAUST. Jeg er jo vaagen! Frem de stige,
 de Skikkelser foruden Lige,
 som fylde Sjælens dybe Trang.
 Mit Øje seer dem uden Hindring.
 Er det en Drøm? Er det Erindring?
 Saa salig var jeg før engang.
 Imellem Mos og Stene bryder
 sig Bækken Vej og sagte flyder
 i Læ af saftiggrønne Blad;
 med den de hundred Kilders Vande
 forene sig og samlet danne
 i Klippens flade Skaal et Bad.
 Af unge, sunde Kvindelemmer
 det vaade Spejl et Billed gjemmer,
 og dobbelt vorder Øjets Lyst!
 I muntert Samlag fro de bade,
 de svømme kjækt, de frygtsomt vade;
 saa kaade Skrig og ivrig Dyst.
 Vist burde jeg mig lade nøje

med det, der møder her mit Øje,
 men Tanken higer længer frem.
 Mit Blik mod Grotten hisset trænger,
 hvor Løvet rigt i Fylde hænger
 omkring den høje Dronnings Gjem.

Sælsomt! ogsaa Svaner svømme
 ned ad Bugtens klare Strømme,
 majestætiske at se.
 Stolte de paa Bølgen sejle,
 selvbehageligt de spejle
 Halsens Bue, Brystets Sne ....
 Gjennem denne Flok af Svaner
 en sig ilsomt Vejen baner,
 dukkende sin Fjederkrop
 som paa Bølge selv en Bølge;
 bort den haster fra sit Følge
 imod Helligdommen op ....
 Men ud og ind de andre glide
 med Sølvglans paa Vinger hvide,
 og snart paa Skrømt de kæmpe hvast,
 for Pigerne paa Flugt at skræmme,
 saa deres Tjeneste de glemme
 og søge Sikkerhed i Hast.

NYMFER.

Søstre, bøj Jer ned mod Jord,
 læg til Bredden Eders Øre;
 hvis jeg skuffes ej, jeg troer
 Tramp af Hestehov at høre.
 Hvo kan bringe Budskab hid
 nu saa sent ved natlig Tid?

FAUST. Jorden synes mig at runge
 under Gangerhovslag tunge.

Se der! se der!

er Lykken alt mig nær?

O sælsomtstore Under,

hvis det mod Klarhed stunder!

I Trav en Rytter kommer hid

paa Gangeren saa mælkehvid ....

hans Aasyns djærve Træk kan ikke svige.

Ja, ham det er, ham gjaldt min Bøn,
ham, Philyras berømte Søn! —

Stands, Chiron! stands! Jeg har et Ord at sige ...

CHIRON. Hvad er det?

FAUST.

Dvæl en Stund paa dette

CHIRON. Jeg kan ej dvæle. [Sted!

FAUST.

Vel, saa tag mig med!

CHIRON. Sid op! Hvad kan Du for et Ønske nære?

Hvor skal Du hen? Du staaer paa Bredden her,
jeg skal Dig gjerne over Floden bære.

FAUST *sidder op.* Hvorhen Du vil. Oprigtig takket vær...

Den store Mand, den store Pædagog,
hvis Aand og Mod et Heltefolk opdrog,
de ædle Argonauter og de Mange,
hvis Daad endnu har Liv i Skjaldens Sange.

CHIRON. Lad det nu være, hvad det vil!

Selv Pallas er som Mentor lidet æret;
til Slutning lader dog Enhver staa til,
som havde aldrig under Tugt han været.

FAUST. Den vise Læge, som af Urtens Rod,
af Plantens Stængel drager Vædsken god
og lindrer Sot og Saar med Sundheds Saft,
ham seer jeg her i Aands og Legems Kraft!

CHIRON. Naar Helten ved min Side segned brat,
jeg hjalp med Raad og Daad, skjøndt langt fra Mester;
dog har min Kunst tilsidst jeg overladt
til kloge Koner og til Præster.

FAUST. Det er just Tegnet paa den store Mand,
at ej han Roes fordrage kan.

Beskeden vil han Hæderspladsen vige,
som om han havde mange sine Lige.

CHIRON. Du synes mig at hykle godt,
Du smigrer baade Folk og Drot.

FAUST. Men een Ting maa Du dog erkjende:

Du leved med de Største i din Tid,
stod med de Ædleste i Kappelstrid,
en Halvgud indtil dine Dages Ende.

Dog, blandt Heroerne i dette Stævne,
hvem vilde som den ypperste Du nævne?

CHIRON. Blandt Argonauterne fortjener Pris

hver enkelt Helt, skjøndt paa forskjellig Vis;
 hvert særligt Fortrin Enkeltmand forlenet,
 kom til sin Ret med Andres klogt forenet.
 Hvor Ungdomskraft og Skjønhed Kransen bandtes,
 af Dioskurerne den stadig vandtes.
 Raadsnar og hurtig Daad til Andres Gavn
 gav Boreaderne et elsket Navn.
 Betænksom, myndig, klog i al sin Færd,
 saa hersked Jason, alle Kvinder kjær.
 Og Orpheus, blid og stille, mildt bevæget,
 med Mesterkvad til Lyren tidt os kvæged.
 Skarpsynet Lynceus Udkig holdt fra Stavnen,
 saa vi trods Skær og Grunde naaede Havnen.
 I Samfund bedst man sine Kræfter prøver:
 de Andre rose, hvad den Ene øver.

FAUST. Vil ej om Herkules Du tale?

CHIRON. O ve! væk ej min Længsel op af Dvale ...
 Mit Øje aldrig Phøbus saae,
 ej Ares, Hermes og de Guder alle;
 dog saae jeg for mit Aasyn staa,
 hvad trygt jeg tør en Guddom kalde.
 En Konge var han, født og baaren,
 en Yngling, skjøn og løfterig som Vaaren;
 sin ældre Broder han ærbødig hylded
 og ved sin Hyldest Kvinderne fortrylled.
 Hans Lige mer ej Gæa føder,
 ej Hebe i Elysium ham møder;
 ej noget Kvad kan fuldelig ham prise,
 ej noget Billed helt hans Skjønhed vise.

FAUST. Hvor tidt han end er mejslet eller malt,
 i dine Ord jeg herligst dog ham finder.

Du om den skjønneste blandt Mænd har talt —
 tal ogsaa om den skjønneste blandt Kvinder!

CHIRON. Ak — Kvindeskjønhed! Hvad vil det vel
 Et livløst Billed er den altfor tidt; [sige?
 kun der er Skjønhed, hvor med Bølger rige
 Livsglædens Kildevæld kan sprudle frit.
 Den Skjønne selvbevidst sig selv behager;
 kun Ynden Alles Hjerter til sig drager,
 som Helena, dengang jeg hende bar.

FAUST. Du hende baaret har?

CHIRON. Ja, her paa Ryggen.

FAUST. Jeg svimler fast! Forstod jeg ret dit Svar?
Og denne Plads forunder mig nu Lykken!

CHIRON. Saaledes holdt hun i mit Haar,
som Du nu gjør.

FAUST. Jeg knap formaaer
at samle mig! Kun hende gjælder
hver Attraa, hver en Tanke, som jeg har.
O siig, hvorfra, hvorhen Du hende bar!

CHIRON. Saa hør da, hvad i Korthed jeg fortæller.
Kastor og Pollux drog med Sværd og Skjold
at frelse Søsteren af Røverbold.

De frække Ransmænd fatted sig dog snart
og fulgte Flygtningen paa ilsom Fart.
Men ved Eleusis er et Mosedrag,
som trued Brødrene med Nederlag.
De vaded over; paa min brede Ryg
jeg bar den lette Mø med Lemmer slanke
til Bredden svømmende; der var hun tryk
og klapped med sin Haand min vaade Manke
og takked mig med huld melodisk Røst.
Hvor var hun yndig! ung, den Gamles Lyst!

FAUST. Kun ti Aar gammel! ...

CHIRON. Filologisk Kløgt,

jeg mærker nok, har i din Hjerne spøgt.
Med Mythens Kvinder staaer det egent til:
Poeten bruger dem, som helst han vil;
de ældes aldrig, Tid kan ej dem kue,
bestandig lige fristende at skue,
bortføres unge, elskes højlig siden;
kort sagt, en Digter bindes ej af Tiden.

FAUST. Ejheller hun af Tiden være bunden!
Hun af Achill i Pheræ blev jo funden,
da Tiden selv de havde længst forladt.
O Fryd, at nyde end bag Dødens Nat
en Kjærlighed, trods Skjæbnens Villie vunden!
Og skulde da min Længsels Magt ej evne
paany til Livet hende Vej at jevne,
det evige Væsen, selve Guders Lige,

den Høje, Herlige, den Elskovsrige?
 Engang Du hende saae, men jeg i dag
 har skuet hendes hulde Ansigtsdrag.
 Nu har jeg Alt at tabe, Alt at vinde:
 jeg kan ej leve Livet uden hende.

CHIRON. Sligt kalder man hos Mennesker Ekstase,
 men her hos Aander kaldes det at rase.

Til Held for Dig vi snart hos Manto staaer,
 Asklepios' Datter, hvem engang hvert Aar
 et lille Øjeblik jeg hilser paa.

Sin Fader hun, i Templets tause Vraa,
 bønfalder om, at han til Slægtens Vel
 og egen Ære Lægerne vil lære
 at slaa en Smule mindre rapt ihjel.

Iblandt Sibyller mest jeg hende agter,
 hjælpsom og mild og uden alle Fagter;
 hvis Du har Tid, jeg hende skal bevæge
 til ved sin Urtekræft dit Sind at læge.

FAUST. Jeg vil ej læges! Ej mit Sind er sygt
 og ej mit Meed, som Andres, lavt og stygt.

CHIRON. Forsøm ej Frelsen fra saa god en Kilde!
 Stig hurtigt ned! Nu er vi, hvor jeg vilde.

FAUST. Men siig, hvor har Du i den skumle Nat
 tversover stenet Strøm i Land mig sat?

CHIRON. Her Rom og Hellas fordem saaes at stride;
 Peneios her, Olymp paa venstre Side —
 det største Rige her flød ud i Sand.

Monarken flygted, Borgeren holdt Stand.
 Se op! Det evige Tempel er Du nær!
 Ærværdigt hviler det i Maanens Skær.

MANTO *drømmende inde i Templet.*

Af Hovslag rappe
 gjenlyder Templets Trappe;
 Halvguder drage mod dets Tærskel hen.

CHIRON.

Javel!

Slaa Øjet op og hils din gamle Ven!

MANTO *vaagner.* Vel mødt! Du svigter heller ej iaar.

CHIRON. Paa vante Plads jo end dit Tempel staaer!

MANTO. Endnu Du strejfer om fra Syd til Nord?

CHIRON. Endnu Du her i evig Stilhed boer?
Jeg kredser om, min Hvile er kun liden.

MANTO. Jeg sidder stille, mig omkredser Tiden.
Og denne her?

CHIRON. Den vilde Nat har revet
ham i sin Hvirvel med og hid ham drevet.
Helena selv, den underskønne Kvinde,
Helena vil han i sin Galskab vinde
og aner ej, hvor han skal søge hende;
asklepisk Kur maaske hans Sygdom hæver.

MANTO. Den, som Umuligheder kræver,
jeg elsker just.

Chiron er allerede langt borte.

Forvovne, følg mig da
igjennem Mørket til Proserpina!
Tæt oppe i Olympus' hule Fod
vor Verdens Lys hun stjaalent stirrer mod.
Orpheus jeg smugled ind ad samme Vej:
vær Du nu mere snild! Saa — tøv nu ej!

De stige ned.

Ved den øvre Peneios, som forhen.

SIRENER. Styr Jer i Peneios' Flod!
Herlig Idræt der at svømme;
Sang paa Sang fra Læben strømme,
Tvivlerne til Lærdom god.
Uden Vandet intet Liv!
Om vi drog i samlet Følge
til Ægæerhavets Bølge —
herlig Lyst og Tidsfordriv!

Jordskjælv.

SIRENER. Frem med Skum sig Bølgen skyder,
af sit Leje ud den bryder;
Bunden bæver, som i Byger
Grus og Jord omkring os fyger.
Skynd Jer Stedet at forlade!
Saadant Under kan kun skade.

Bort, I ædle glade Gjæster,
 bort til Havets muntre Fester,
 hvor de klare Vover træde
 bly paa Land og Stranden væde,
 hvor fra Lunas Straalebæger
 Duggens Drik os dobbelt kvæger.
 Der sig Livet frit udfolder,
 her os Jordskjælv Skræk forvolder :
 Er Du klog, Du flygter med !
 Rædselsfuldt er dette Sted

SEISMOS brummende og larmende i Dybet. Nok engang et Skub
 Jorden revner snart med Buldren. [med Skuldren !
 Gjennem Skorpen op vi stige —
 Alting da for os maa vige.

SFINXER. Jorden i sin Grundvold sitrer.
 Hvor det tordner, hvor det knitrer !
 Alting vakler, ryster, bæver,
 fremad og tilbage svæver !
 Men om Helved sig oplod,
 vi dog staa, hvor før vi stod.

Mulden som en mægtig Tue
 skyder op i bredden Bue,
 og — hvem maa mit Øje skue !
 Ham, den Gamle, som engang
 Delos op fra Dybet tvang ;
 for en Viv i Barselnød
 frem af Bølgen han den skød.
 Han med Puffen, Trængen, Trykken,
 Armen spændt og krummet Ryggen,
 som en Atlas paa sin Skulder
 løfter Jorden, saa der ruller
 Grus og Grums og Ler og Sand
 ned i Flodens rørte Vand.
 Dalens Grønsværsdug, den brede,
 flænger han paatvers i Vrede.
 Jorden naaer ham end til Brystet,
 Klipper trindt omkring ham glide,
 fast dog staaer han, selv ej rystet,
 som en Kæmpe-Karyatide.

Længer dog han ej skal naa!
 Det skal Sfinxers Magt formaa!

SEISMOS. Se, dette har jeg fuldbragt, jeg alene,
 og venter den Erkjendelse til Løn:
 at havde jeg ej taarnet Sten paa Stene,
 var denne Verden ikke nær saa skøn.
 Hvad var det vel med Bjergene deroppe,
 som malerisk til Fryd for Øjet staa,
 hvis jeg ej havde løftet deres Toppe
 helt op i Æthrens prægtig rene Blaa? —
 Fordum til Skuespil for høje Ahner,
 for Natten, Chaos, af min Styrke stolt
 jeg i Forening med Titaner
 med Pelion og Ossa spilled Bold.
 Vi rased vildt afsted i Ungdomslue,
 til, kjed af Legen, vi til Slutning frækt
 kroned Parnasset med en Dobbelthue,
 de Tinder to, som endnu knejse kjækt ...
 Apollo der sig ofte fredsælt hviler,
 omgiven af de salige Musers Kor.
 Selv Jupiter med samt hans Tordenkiler
 har jeg paa Tronen løftet højt fra Jord.
 Med vældigt Arbejd er jeg nu brudt frem
 af Afgrundsdybet, og min Kalden lyder
 til glade Fæller, at med mig de nyder
 det nye Liv her i det nye Hjem.

SFINXER. Gammelt som fra Arilds Dage
 Bjerget staaer fra Fod til Top,
 skjøndt vi selv har seet det jage
 i et Nu af Jorden op.
 I bratte Skrænter Fjeld paa Fjeld sig løfter,
 og Skovkrat skyder frem af dybe Kløfter.
 Dog lader ej en Sfinx af Sligt sig skræmme;
 den sidder trygt, hvor den engang har hjemme.

GRIFFE. Guld i Blade, Guld, som flimrer,
 mellem Bjergets Sprækker glimrer.
 Grav med Iver, hver en Myre,
 efter Skattene de dyre!

KOR AF MYRERNE.

I Højden svimlende

Kolossen stiger;
 I vevert Vrimlende
 derop nu higer;
 behændigt grav Jer frem
 til Guldets Leje,
 hvert Gran, I bringer hjem,
 er værdt at eje.
 Selv paa det mindste Blink
 I agte nøje,
 hver enkelt hurtig, flink,
 med vagtsomt Øje.
 Il rastløs hid og did,
 myldrende Skare!
 Slæb ikkun Guldet hid!
 Lad Bjerget fare.

GRIFFE. Bring os Jert Guld, I vimse Smaa,
 saa lægge vi vor Klo derpaa;
 hvor slig en Slaa som Segl er sat,
 er velforvart den største Skat.

PYGMÆER. Ja, nu er vi altsaa fremme,
 skjøndt hvordan, det veed vi ej.
 Spørg os ej, hvor vi har hjemme,
 nok det er, at vi fandt Vej.
 Til det glade Livets Stævne
 egner sig jo hvert et Land;
 hvor der er en Klipperevne,
 møder Dværgen strax paa Stand.
 Flittig Dværg og flink Dværginde,
 Par og Par paa Mønstervis.
 Muligt alt det var at finde
 ligedan i Paradis.
 Dog velsigne vi vor Stjerne,
 thi det huer her os bedst;
 Moder Jord jo lige gjerne
 avler Børn i Øst og Vest.

DAKTYLER.

Har i en enkelt Nat
 hun disse Smaa i Verden sat,
 de Mindste vil hun ogsaa føde,
 og deres Lige vil de møde.

PYGMÆERNES ÆLDSTE.

Flokker Jer nær!
 Til Arbejd giv Møde!
 Hurtighed her
 paa Styrken maa bøde.
 Mens der er frede-
 lig Tid, maa vi smede
 Harnisk og Sværd
 for at væbne vor Hær.

Eder vi kalder,
 I Myrer, tilsammen!
 Skaf os Metaller
 at hærde i Flammen.
 Hurtige smaa
 Daktyler, pas paa,
 henter behænde
 fra Skoven os Brænde!
 Tænder med Ilen
 Ild under Milen,
 at Kul vi kan faae.

GENERALISSIMUS.

Med Pil og Bue
 drag ud at kue
 den Flok af Hejrer,
 som hist sig lejrer,
 hovmodigt prunkende
 i Fjederdragt.
 I ned dem skyde
 paa blodig Jagt,
 at vi maa pryde
 vor Hjelm med flunkende
 Fjedres Pragt.

MYRER OG DAKTYLER.

En Haand os rækker!
 Vi Jern dem skjænker,
 og dermed lægger
 de os i Lænker.
 Er Frihedsstunden

end ej oprunden,
 dog smidig-tyst vi berede Grunden.
 IBYKUS' TRANER.

Bange Skrig og Dødsens Klage,
 Vingeslag, der vildsomt jage,
 angstfuld Stønnen, brystne Stemmer
 højt heroppe vi fornemmer!
 Hele Flokken alt er død,
 Blodet farver Bølgen rød.
 Graadig Dværg har Udaad øvet,
 Hejrens ædle Smykke røvet;
 dette Tykvoms-Hjulbens-Pak
 i sin Hjelm som Pynt den stak.
 Jer, i Forbundsfæller snare,
 Oceanets Vandreskare,
 Jer til Møde hid vi stævne,
 vore Brødres Fald at hævne.
 Samler Jer til Kampen kjækt!
 Evigt Had til denne Slægt!

De sprede sig skrigende i Luften.

MEFISTOFELES nede paa Sletten. Det nordiske Troldeøj
 kan jeg nok korrexe,

men det slaarer Klik med disse fremmede Hexe.
 Bloksbjerg er dog som Scene højst bekvemt,
 man finder ud og ind særdeles nemt.
 Fru Ilse paa sin Sten staaer stadig Vagt,
 og fra sin Høj gi'er Henrik trolig Agt;
 vel stundom Snorkerne til Elend snuse,
 men Alting der er dog solide Huse,
 mens det kan hænde her ved hvert et Skridt,
 at Jorden synker og man gaaer fallit.
 Jeg vandrer i en Dal min jevne Bane,
 da pludselig, før Nogen kan det ane,
 i Ryggen paa mig brat et Bjerg sig højner,
 saa mine Sfinxer ikke mer jeg øjner. —
 Langs Dalen Baalenes de sidste Flammer
 omkring det sære Syn sig sælsomt rammer ...
 Foran mig Koret af de skjelske Piger
 gøglende danser, vinkende de viger.

Forsigtig! For en Ven af Slikkeri
er her vist Noget at faae Fingre i.

LAMIER dragende Mefistofeles efter sig.

Afsted Jer skynder!
Lefodet danser!
Saa atter standser
og hvisker sammen.
Det er just Gammen,
den gamle Synder
omkring at trække.
Jo mer vi vinker,
des mer han hinker
paa stive Fod;
jo mer vi viger
og Lysten ægge,
des mere higer
han os imod.

MEFISTOFELES standsende. Fordømte Skjæbne! Stadig-
som man fra Adams Dage været har! [væk til Nar,

Ja, gammel blier man nok, men aldrig klog.

Fik Du da ej af Kvindfolk nok, dit Drog?

Man veed, at de er Løgn i Bund og Grund,

med snøret Midie, malet Bryn og Mund,

med Usundhed i Blodet og saa skjøre

af Lemmer, at man neppe tør dem røre.

Man veed det, seer det, kjender dem, de Tøjter,

og dog man danser, naar de Aadsler fløjter.

LAMIERNE holdende inde. Holdt! han betænker sig, han
standser, dvæler;

nærm Jer ham lidt, at ej han bort sig stjæler!

MEFISTOFELES gaaer videre. Gaa dristig paa og vind dit

Lad ikke Tvivlen Dig besnære.

[Spil!

Thi var der ingen Hexe til,

hvem Djævlén gad da Djævel være!

LAMIERNE indsmigrende. Omkredser denne Helt af ædel

Det fejler ej, at Kjærlighedens Flamme

[Stamme!

for en af os vil tændes i hans Bryst.

MEFISTOFELES. Ja, jeg skal ikke nægte, her i dette

Halvmørke synes I mig ganske nette,

saa skjænde paa Jer har jeg ikke Lyst.

EMPUSE trængende sig ind. Paa mig ej heller! I maa ej mig
men lade blandt de Nette Plads mig tage. [vrage,

LAMIERNE. Hun hører i vort Lag ej til,
hun ødelægger blot vort Spil.

EMPUSE til *Mefistofeles*. Empuse med sin Æselstofod,
dit Søskendbarn, af samme Blod!

Du kun en Hestefod mod Jorden sætter,
men dog jeg venligt hilser Dig som Fætter!

MEFISTOFELES. Her troede jeg nu dog, jeg Ingen
og finder saa desværre mine Egne. [kjendte,

Ak ja, det var jo, hvad man kunde vente:
fra Harz til Hellas Fætre allevegne!

EMPUSE. Jeg resolut forstaaer at handle,
kan mig til mange Ting forvandle;
saaledes nu jeg vil til Ære
for Jer et Æselshoved bære.

MEFISTOFELES. Jeg mærker, at hos Folk af deres
har Slægtskabsfølelsen endel at sige; [Lige
men Æselsho'edet, hvad der saa skal hænde,
det agter jeg dog ej at anerkjende.

LAMIERNE. Jag hende bort, hun jager selv paa Flugt,
hvad der er yndefuldt og smukt;
hvad smukt og yndefuldt man finder,
saasnart hun kommer, det forsvinder.

MEFISTOFELES. Selv disse Pigebørn, skjøndt ellers
de er mig dog tilhobe lidt fordægtige; [prægtige,
jeg frygter for bag slige Kinders Roser
at overraskes af Metamorfoser.

LAMIERNE. Saa prøv engang! Vi er jo Mange.
Grib dristig til, tag En til Fange!

Forsøg, om Lykken til Dig leer.
Du kurrer som en kjælen Due,
en Bejler, ynkelig at skue,
skjøndt Du saa pralende Dig teer. —
Nu blander han sig i vor Skare;
lidt efter lidt lad Masken fare,
saa han Jert sande Væsen seer.

MEFISTOFELES. Den Skjønneste har jeg mig kaa-

Omfavnende hende.

[ret...

O ve! Et Kasteskaft har mig bedaaret!

Griber en anden.

Og denne? ... Føj, det Fjæs var rent forbandet!

LAMIERNE. Naturligvis! Fortjener Du vel Andet?

MEFISTOFELES. Den lille Vevre der i Favn jeg slut-
Hvordan! Et Firben mig af Haanden smutter! [ter ...
og hendes Fletning er som Slangen glat.

Saa vil vi prøve med den smækre Lange ...
Til Thyrsusstav forvandler sig min Fange —
som Hoved er et Pinieæble sat.

Hvad skal det ende med? ... Jeg hos den Tykke,
som danser der, forsøge vil min Lykke
endnu engang — den sidste! Knald og Fald!
Lasket og kvabset er hun; rige Tyrker
den Art af Skjønhed fremfor andre dyrker ...
Dog ak! Bovisten revner med et Knald!

LAMIERNE. Nu op og ned Jer lydløst hæver,
i lynsnar, mulmsort Flugt omsvæver
den Hexesøn saa langvejsfra!
I ujevn Kreds omkring ham svinger
paa tause Flaggermusevinger!
For billigt slipper han endda.

MEFISTOFELES *ryster sig.* Erfaringen, jeg vandt, er ik-
absurd er her, absurd hos os mod Nord. [ke stor;
Spøgelse her som hisset karikerede,
Folk og Poeter lige affekterede.
Et Mummiespil er hertillands
som overalt en stakket Sandsedans.
De skønne Masker vakte mit Behag,
til deres Væsens Gru de aabenbarede ...
Jeg gav mig gjerne hen til et Bedrag,
saafremt Bedraget blot lidt længer varede.

Han farer vild mellem Klipperne.

Hvor er jeg nu? En helt forandret Scene!
Her var en Sti, nu er her Grus og Stene.
Dengang jeg kom, var Vejen jevn og god,
nu glider mellem Skjærverne min Fod.
Jeg klavrer op og ned ad Skrænt og Tinde,
hvor skal igjen jeg mine Sfinxer finde?
Jeg aned ej, at det saa galt var fat;
saa stort et Bjerg, og i en enkelt Nat!

Det Hexeridt med Glans maa finde Sted :
de bringer deres eget Bloksbjerg med.

OREADE fra Naturklippen. Herop ! Mit Bjerg i tusind Aar
har staaet, hvor endnu det staaer.
Dets bratte Kløfter, stejle Stene
er Pindus' længstudstrakte Grene.
Urokket alt jeg stod, den Tid
Pompejus paa sin Flugt kom hid.
Men Bjerget hist, kun Svig og Pral,
forsvinder alt ved Hanegal.
Den Slags Mirakler seer jeg tidt fremstaa
og pludselig igjen forgaa.

MEFISTOFELES. Dig, Hædersolding, Pris og Lov !
omkranset af din Egeskov,
saa Maanen selv med klarest Skin
ej trænger i dit Mørke ind. —
Dog se, langs Krattet hist et Skær,
som lyser mer og mere nær.
Nej, hvilket Træf ! det lille Blus —
javel ! det er Homunculus.
Hvor kommer Du fra, gjæve Svend ?

HOMUNCULUS. Fra Sted til Sted jeg svæver hen
og ønsker kun mit Glas at sønderbryde,
for dog engang at blive rigtig til ;
men hvad mig Verden hidtil kunde byde,
mig forekom for stort et Vovespil.
Dog, i Fortrolighed jeg sige vil :
to Filosofer listed jeg mig efter,
jeg lytted til, det lød : Natur ! Natur !
Hos dem er dog vel Sandhed ren og pur,
de maa dog kjende Jordelivets Kræfter.
Til dem vil jeg mig slutte og erfare,
hvo bedst Naturens Grund kan aabenbare.

MEFISTOFELES. Det Spørgsmaal maa paa egen
Hvor Spøgelser har taget Sæde, [Haand Du klare,
er ogsaa Filosofen snart tilstede,
og for at vise, hvad han duer til,
en halv Snes nye strax han skabe vil.
Erfaring kun man samler ved at fejle,
og vil Du blive til, din egen Kurs Du sejle.

HOMUNCULUS. Et venligt Raad bør man dog ikke vrage.

MEFISTOFELES. Farvel da! Vi faaer se, hvad Udgang det vil tage.

De skilles.

ANAXAGORAS til *Thales*. Dit stive Sind vil altsaa ikke vil ikke med saa klart et Faktum nøje sig? [bøje sig?

THALES. For hver en Vind sig Bølgen bøjer gjerne, fra stejle Klipper vil den helst sig fjerne.

ANAXAGORAS. Af Ild og Damp blev denne Klippe dannet.

THALES. Hvad der har Liv, sit Ophav har i Vandet.

HOMUNCULUS imellem dem. Lad mig ved Eders Side thi selv jeg stræber Liv at faae. [gaa,

ANAXAGORAS. Har i en enkelt Nat da nogensinde af Slam Du frembragt slig en Klippetinde?

THALES. Naturens Liv, som risler allevegne, kan ej med Dag og Nat og Timer regne.

Sin sikre Regel har i Alt den lagt

og selv det Store aldrig skabt med Magt.

ANAXAGORAS. Her har den dog! Æolisk stærke plutonisk vældig Sprængkraft som i Krampe [Dampe, Jordfladens gamle Skorpe gjennebrød, saa nyfødt Bjerg fra Dybet op sig skød.

THALES. Nuvel, det er der, Stenen existerer.

Men troer Du derved Livet sig formerer?

Din Argumentation blot Ord kan kløve og sætte Folks Taalmodighed paa Prøve.

ANAXAGORAS. Giv Tid, og Bjerget snart af Liv vil i Revnerne alt Myrmidoner stimle, [vrimle, Pygmæer, Myrer, alskens Dværgekryb, som trives i dets hemmelige Dyb.

Til *Homunculus*.

For store Formaal har Du aldrig stridt, har levet indestængt som Eremit; men hvis Du troer, Du bære kan en Krone, jeg sætter Dig paa disse Smaafolks Trone.

HOMUNCULUS. Hvad mener *Thales*?

THALES.

Spørg mig
ej om Raad;

med Smaafolk øver man kun Smaamandsdaad,
blandt Store voxe selv den Lilles Kræfter.

Men se, den sorte Sky af Traner!

Den truer Folket — Uraad alt det aner —

den trued ogsaa Dig, hvis Du var Drot.

Med skarpe Næb, med Kløer hvasse

de skyde ned paa Dværgene i Masse;

dem varsler Skjæbnen intet Godt.

Mod Hejrerne de skændig Udaad øved,

faldt over dem og Livet dem berøved.

Men netop denne Regn af Morderpile

har modnet Hævnens Sæd. Med vilde Mod

Hejrerne Venner nu til Stævnet ile

at kølne Hadet i Pygmæerblod.

Hvad hjælper Skjold og Hjelm og Spær?

Hvad hjælper Hejrefjedrene, de dyre?

Hvor ilsomt skjuler sig Daktyl og Myre!

Alt vakler, spredes, flyer den hele Hær.

ANAXAGORAS efter en Pause, højtideligt. Lod hidtil jeg
med Dybets Magt mig nøje,

her maa jeg vende mig imod det Høje ...

Dig, Evigunge hist i Skyens Favn,

med trefold Form og trefold Navn,

paakalder jeg — mit Folk er stedt i Ve:

Diana, Luna, Hekate!

Du Brystudvidende, Du dybest Skuende,

Du roligt Ladende, indvendigt Luende,

udsend dit Svælgs forfærdelige Skygger,

viis os din Magt, som ej paa Trolddom bygger!

Pause.

Er jeg for tidligt bønært vorden?

Har mine Ord,

som opad foer,

gjort Indgreb i Naturens Orden?

Med Gru mit rædselsslagne Øje seer

Gudindens Trone voxe mer og mer!

Den nærmer sig, forfærdelig at skue!

Til Blodigrødt forvandler sig dens Lue ...
 O, stands din Fart, Du vældigt-rullende Runde,
 hvis ej gaaer vi og Land og Hav til Grunde!
 Er det da sandt, at fordum fra din Bane
 thessalske Kvinder har Dig kunnet mane
 med fræk, med gudsforgaaen Tryllesang
 og trodset deres Villie frem med Tvang? ...
 Det lyse Skjold formørkes for mit Syn,
 paa eengang brister det med Glimt og Lyn!
 Hør, hvilken Raslen, hvilket Bulder!
 Orkanen brager frem og Tordnen ruller! —
 Ydmygelig jeg venter her min Dom,
 thi min er Skylden, at saa vidt det kom.

Han falder ned paa sit Ansigt.

THALES. Hvad denne Mand dog alt har hørt og seet!
 Selv veed jeg ikke ret, hvad der er skeet,
 ejheller saae jeg det, hvorom han primer.
 Men Et er vist: det er forrykte Timer.
 End vugger sig dog Luna veltilpas
 som hidtil paa sin vante Plads.

HOMUNCULUS. Se mod Pygmæer-Bjerget op!
 Før var det rundt, nu har det faaet Top.
 Hørte Du ej, som jeg, et vældigt Skrald?
 Et Klippestykke ned fra Maanen suste,
 og da det naaede Bjerget, i sit Fald
 det uden Forskjel Ven og Fjende knuste.
 I Sandhed, højlig prises maa en Magt,
 der i en enkelt Nat, ved Virksomheden
 saavel fraoven som franeden,
 et saadant Bjerg paa Benene har bragt.

THALES. Vær rolig! Baade Yngelen og Reden,
 det Hele var et Hjernefoster blot.
 At ikke Du blev Konge, var dog godt.
 Og nu afsted til Havets muntre Fest,
 hvor Du skal fejres som Vidundergjæst!

De fjerne sig.

MEFISTOFELLES, klavrende paa den modsatte Side. Her maa
 jeg klavre om blandt Klipper vilde.

hvor gamle Egerødder Foden hilde!
 Hjemme i Harzen minder Harpixduften
 mig dog om Beg, det gjør saa godt i Luften;
 men her, i hele dette græske Væsen,
 knap Spor af Svovl, som kunde kildre Næsen.
 Det kunde ellers more mig at vide,
 hvoraf de laver deres Helvedkvide.

DRYADE. Er end Du klog paa Sagerne derhjemme,
 i fremmed Land er Du lidt tung af Nemme.
 Du skulde heller lade Hjemmet være
 og disse hellige Eges Højhed ære.

MEFISTOFELES. Paa det, man misted, mest man sæt-
 det Vante er og blier et Paradis. [ter Pris,
 Men hist i Hulen, hvor kun svagt det lyser,
 hvad ruger der med underlige Lader?

DRYADEN. Ja, nærm Dig dem! De trende Phor-
 Tal til dem, hvis Du ellers ikke gyser! [kyader!

MEFISTOFELES. Ja, hvorfor ej! — Nej, her maa Al-
 Saa stolt jeg er, jeg tilstaaer ligefrem: [ting vige!
 jeg aldrig saae i Grimhed deres Lige;
 Alrune er en Skjønhed imod dem ....
 De mest forvorpne Erke-Synder blegne
 og blive fast for yndige at regne,
 naar denne Trefoldshæslighed man seer.
 Vi taalte ikke Furier saa fule
 i vores Helveds allerværste Hule;
 men her, i Skjønheds Land, her trives Sligt
 og vinder Ry og dyrkes som antikt ....
 Nu har de Færten af mig! Hør, de hvæse
 som Flaggermus-Vampyrer hæse.

EN AF PHORKYADERNE. I Søstre, ræk mig Øjet!
 os, hvo der drister sig saa nær vort Rige. [Det skal sige

MEFISTOFELES. Højstærede! Lad nærmere [træde
 og trefold Jer Velsignelse mig glæde.
 Skjønt Jert Bekjendtskab hidtil var mig nægtet,
 er jeg med Jer langtude vist beslægtet.
 Ærværdige Guder har jeg før alt kjendt,
 for Ops og Rhea gjort min Kompliment;
 selv Parcerne har godt jeg Rede paa,
 igaar — eller iforgaars — jeg dem saae;

men aldrig Eders Lige saae mit Øje,
og taus jeg hylder Jer, Ærværdigt-Høje!

PHORKYADERNE. Forstandig Skjønsomhed hans
Tale viser.

MEFISTOFELES. Kun mækeligt, at Skjalde ej Jer
Og siig, hvorledes har det kunnet ske, [priser!
at aldrig Jert Portrait man fik at se!
Her burde Mejslens Kunst sig aabenbare
og lade Juno, Pallas, Venus fare.

PHORKYADERNE. Nedsænkt i Nattens Ensomhed og
vor Tanke ej saa vidt har kunnet ile. [Hvile

MEFISTOFELES. Naturligvis! Saa fjernt fra Verdens
I seer jo Ingen og af Ingen sees. [Kreds
Da maatte til et saadant Sted I flytte,
hvor Pragt er Kunstens, Kunst er Pragtens Støtte,
hvor hver en Dag en Helt af Marmor hvidt
i Livet træder ud med Dobbeltskridt,
hvor —

PHORKYADERNE.

Stille! Ti! Lad være med at friste!
Hvad hjalp det os, om ogsaa mer vi vidste?
I Natten fødte, kun mod Mørket vendte,
knap af os selv, af ingen Andre kjendte.

MEFISTOFELES. Isaafald lod det sig vel sagtens
at I til Andre lod Jer overføre? [gjøre,
I Tre har fælles Øje, fælles Tand;
gik det saa ikke mythologisk an,
I Eders Trehed mod en Tvehed bytted,
imens den Tredies Ydre jeg benytted
en lille Tid?

EN AF PHORKYADERNE.

Hvad troer I? Gik det an?

DE ANDRE. Lad gaa! — dog uden Øje, uden Tand!

MEFISTOFELES. Men naar det Bedste just I vil mig
hvordan skal saa min Lighed blive ægte? [nægte,

EN AF PHORKYADERNE. Tryk blot et Øje til, den
og lad din ene Hugtand træde frem, [Sag er nem,
saa er der, naar Du i Profil Dig stiller,
ej Spor af Forskjel, som fra os Dig skiller.

MEFISTOFELES.

Ærbødigst Tak! — Velan!

PHORKYADERNE. Velan!

MEFISTOFELES som Phorkyade i Profil. Det gaaer!

Som Chaos' elskelige Søn jeg staaer!

PHORKYADERNE. Og vi er Chaos' Døtre, ubestridt.

MEFISTOFELES. Nu blier jeg sagtens kaldt Hermafrodit!

PHORKYADERNE. Den nye Treheds Fortrin vi endnu har vi tvende Øjne, tvende Tænder. [kjender:

MEFISTOFELES. For Alles Øjne vil jeg flux mig og Djævlene i Helvedspølen skræmme. [gjemme

Bort.

Klippebugter ved det ægæiske Hav.

Maanen dvælende i Zenith.

SIRENER lejrede omkring paa Klipperne, fløjtende og syngende.

Nævnes det blandt mørke Minder

at engang thessalske Kvinder

drog Dig fra din Banes Bue,

kan Du dog med rolig Lue

nu paa Bølgens Blinken skue

og fra Nattens rene Himmel

mildt belyse Havets Vrimmel,

vore Vovers viltre Leg.

Du kun over os skal raade!

Viis os, Luna, Huld og Naade!

NEREIDER OG TRITONER som Hav-Vidundere.

Højt og højere I sjunge!

Over Havet lad det runge,

trænge ned til Dybets Hjem! —

Af det vilde Stormgny skræmte

vi paa Havets Bund os gjemte;

Eders Sang har kaldt os frem.

Se, hvordan i festlig Glæde
stolt vi bær den gyldne Kjæde

og med Kronens ædle Stene
 rige Spange skjønt forene!
 Eder skyldes al den Pragt.
 Thi med Sangens Lokketoner
 have I, vor Bugts Dæmoner,
 mangt et Skib til Stranding bragt.

SIRENER.

Vel vi veed, i Havets Strømme
 frisk og let de Fiske svømme
 paa en Vandrefærd saa frisk;
 dog, Du festlig vevre Skare,
 lad os nu engang erfare,
 at I dog er mer end Fisk.

NEREIDER OG TRITONER.

Alt forinden hid vi ilte,
 Sagen os paa Sinde hvilte.
 Søstre, Brødre, skynder Jer!
 Kun en liden Fart behøves,
 for at gyldigt det kan prøves,
 at vi mer end Fiske er.

De fjerne sig.

SIRENER.

Borte de er! Efter ilsom Færd
 ved Samothrace de mødes;
 Medbør dem snelt mod Maalet bær.
 Hvad attraaer de ved at betræde
 de høje Kabirers Sæde?
 Det er Guder! en sælsom Art:
 udaf sig selv bestandig de fødes,
 og dog deres Væsen dem selv ej er klart.

Luna! ej dit Lys Du fjæle!
 End i Zenith tro Du dvæle,
 at endnu det Nat maa blive,
 Dagens Lys os ej fordrive.

THALES ved Bredden til *Homunculus*. Til gamle Nereus førte
 hans Hule er desuden ganske nær, [jeg Dig gjerne,
 men han er lidt af en forbenet Hjerne,
 en gnaven Herre, løjerlig og sær.
 Han er paa Kant med Menneskenes Slægt.

Dog seer han klart i fjernest Fremtids Fjerne,
 det skaffer ham naturligvis Respekt,
 og Pris og Ære faaer han med det Samme;
 desuden gjør han godt mod ikke Faa.

HOMUNCULUS. Saa lad os prøve da og banke paa!
 Strax koster det vel ikke Glas og Flamme.

NEREUS. Stemmer af Mennesker jeg tykkes høre.
 Strax i mit Sind sig bitre Tanker røre!
 Skabninger, som til Guder helst gad stige
 og dog kun er og blier hverandres Lige.
 Min Alders Hvile længst jeg burde nyde,
 men altid skulde Raad og Hjælp jeg yde;
 og blev det saa tilsidst til fuldbragt Daad,
 jeg saa, jeg kunde gjerne spart mit Raad.

THALES. Alligevel med Tillid vi Dig møde,
 Du gamle Vismand! Ej Du bort os støde!
 Se Flammen her! Et Menneske den ligner,
 og dog dit Raad den følger og velsigner.

NEREUS. Hvad Raad! Hvornaar har Raad hos Jer vel
 Et velment Ord ej døve Øren røre. [gjældt?
 Hvor tidt en Daad sin egen Dom har fældt,
 man er saa egenraadig dog som før.
 Jeg vared Paris med en Faders Røst,
 da til en fremmed Viv var vakt hans Lyst.
 Da Hellas' Jord sin Fod han satte paa,
 jeg tolked ham, hvad jeg i Aanden saa:
 røgtykke Skyer, Himlen farvet rød,
 brændende Tag, forneden Drab og Død:
 Iliens Dommedag, i Rhythmer bunden,
 saa ej den Dag idag dens Gru er svunden.
 For Tant kun Gubbens Ord den Frække gjaldt,
 sin Lyst han fulgte blindt, og Troja faldt —
 et Kæmpelegem, kvalfuldt pint tildøde,
 for Pindus' Ørne ret en herlig Føde.
 Odysseus med! Jeg varsled ham forvist
 Cyklopens Grusomhed og Circes List.
 Hans Tøven og hans Mandskabs lette Færd
 og andet Sligt — hvad var det Alt vel værd?
 Et Held, at Bølgen, om end sent, dog lod
 en gjæstevenlig Kyst ham stævne mod.

THALES. Den vise Mand en saadan Færd bedrøver;
 den gode Mand endnu engang dog prøver.
 En Unze Tak for ham langt mer betyder
 end Utaks Centnervægt, som Verden byder.
 Ej er det Smaating, som vi ønske vil:
 paa rolig Vis vil Drengen blive til.

NEREUS. Fordærv mig ikke mit Humeur idag!
 Mig fængsler nu en ganske anden Sag:
 af mig til Møde mine Døtre stævnes,
 Doriderne, som Havets Gratier nævnes.
 Ej Eders Jord, ja ej Olymp, det høje,
 saa yndefuldt et Syn har haft for Øje.
 Fra Havets Drager med et smidigt Hop
 de paa Poseidons Heste springe op;
 saa let og frit paa Bølgerne de svæve,
 at selve Skummet synes dem at hæve.
 Cytheres Muslingkarm med Perleskær
 henover Havet Galathea bær,
 der nu, da Venus har sig fra os vendt,
 er som den Skjønneste forlængst erkjendt
 og dyrkes hist i Paphos som Gudinde,
 arvende Tempelstaden efter hende.

Gaa bort! Naar Faderfyd mig gennemstrømmer,
 ej Hjertet Had, ej Munden Skjældsord sømmer.
 Søg Proteus op! Han er den rette Mand,
 som Vorden og Forvandling klare kan.

Fjerner sig henimod Havet.

THALES. Det vandt vi intet ved. Er Proteus funden,
 han er i samme Nu igjen forsvunden,
 og giver han et Svar, saa er hans Tale
 forblommet, uden Hoved eller Hale.
 Og dog — da Du engang hans Raad behøver,
 saa gaaer vi videre og Lykken prøver!

De fjerne sig.

SIRENER oppe paa Klippen.

Hvad glider hisset over
 de blanke Havets Vover?
 Som hvide Sejl fra Master,

der hid med Vinden haster,
saa blændende de skinner,
de lyse Havets Kvinder.
Lad hurtigt ned os stige
og høre, hvad de sige.

NEREIDER OG TRITONER.

Hvad vi paa Hænder bære,
velkomment skal Jer være,
Chelones Skjold, det mægtige,
gjenstraalet Syner prægtige:
det Guder er, vi bringe;
lad høje Hymner klinge!

SIRENER.

Af Ydre kun smaa,
dog Stort de formaa,
bjerge de kæntrende Skuder,
Urtids ærværdige Guder.

NEREIDER OG TRITONER.

Kabirerne vi hid har bragt,
at Festens Fred maa fremmes;
i Læ af deres milde Magt
Poseidons Kraft vil tæmmes.

SIRENER.

For Eder tilbage vi staa;
naar et Skib skal forgaa,
I hjælpsomt Jer nærmer
og Mandskabet skærmer.

NEREIDER OG TRITONER.

Tre bragte vi med over Bølge,
ej vilde den Fjerde os følge!
Han monne den Rette sig kalde,
som tænkte for dem alle.

SIRENER.

Den ene Gud
stikker den anden ud.
Dem alle i Ære I holde
og frygte, hvad Ondt de kan volde.

NEREIDER OG TRITONER.

Syv skal der egenlig være.

SIRENER.

Hvor findes de andre tre?

NEREIDER OG TRITONER.

Derom kan vi ikke belære,
 hvis ej i Olympen maaske,
 hvor sagtens ogsaa den Ottende boer,
 som Ingen endnu er kommen paa Spor!
 De deres Naade os værdige,
 skjøndt endnu ej rigtig færdige.

Disse Uforlignelige
 altid højere vil stige,
 smægtende af Længsel hige
 de imod et ukjendt Rige.

SIRENER.

Vor Færd sig lønner:
 vi rette vore Bønner
 til Sol, til Maane,
 til Guder, hvorfra Glansen end de laane.

NEREIDER OG TRITONER.

Vort Ry har naaet til højest Rang,
 thi hvem er Festens Ledere? — Vi!

SIRENER.

Oldtidsheltenes Navne
 deres Ry maa savne,
 hvor højt det end staaer i Bedrifternes Rang;
 det gyldne Skind de hentede engang,
 Kabirerne hentede I.

Gjentaaget som Samsang.

Det gyldne Skind de hentede engang,
 Kabirerne hentede { vi!
 { I!

Nereider og Tritoner drage videre.

HOMUNCULUS. For mig de plumpe Væsner staa
 som skjøre Lertøjskander;
 de Lærde buser lige paa
 og bryder deres Pander.

THALES. Det er just det, som man begjær:
 først Rusten giver Mønten Værd.

PROTEUS ubemærket. Det glæder mig, jeg det fik lært:
 jo mere sært, des mere kjært.

THALES. Hvor er Du, Proteus?

PROTEUS *som Bugtaler, snart nær, snart fjern.*

Her! og her!

THALES. Du driver end Din gamle Færd!

En Ven dog ej man spøger med.

Jeg veed, Du taler fra et indbildt Sted.

PROTEUS *som langt borte fra.*

Farvel!

THALES *sagte til Homunculus.*

Nu er han nær! Lys paa en Frisk!

Nysgjerrig er han som en Fisk,

og hvor han sig formummet dølger,

han Flammens Skær dog sikkert følger.

HOMUNCULUS. Saa lader jeg da Lyset straale,
med Maade dog, at Glasset kan det taale.

PROTEUS *i en Kæmpeskildpaddes Skikkelse.* Hvad er dog dette
for et yndigt Skær?

THALES *tilhyllende Homunculus.* Ja, har Du ellers Lyst, saa
kom kun nær.

Men gjør os dog — jeg beder Dig — den Glæde
paa Fødder to som Menneske at træde.

Det er nu vor Betingelse for hvem

der skue vil, hvad vi kan vise frem.

PROTEUS *i ædel Skikkelse.* Saa verdensklogt endnu Du
stadigt handler!

THALES. Fra Form til Form Du stadigt Dig for-
vandler!

Han har afhylet Homunculus.

PROTEUS *forbauset.* En Dværg, som lyser! Sligt jeg
aldrig saae!

THALES. Han søger Raad, hvordan han Form skal
Han er, som han mig alt har sagt, [faae.

paa sælsom Vis kun halvt til Verden bragt.
Hvad Aanden angaaer, maa han højlig skattes,
men det haandgribelige Legem fattes.
Hidindtil tjente ham som Krop hans Glas,
men nu han attraaer større Legemsplads.

PROTEUS. Du er en rigtig Jomfrusøn, min Kjære!
Du er der, før Du skulde være!

THALES sagte. Paa anden Vis er Sagen ogsaa kritisk :
han er, saa synes mig, hermafroditisk.

PROTEUS. Naa, desto bedre vil det fremme sig ;
saasnaart han vorder, vil det nok bestemme sig.
Dog, her at spille Tiden var Forsyndelse,
i Havet maa Du gjøre din Begyndelse !
Der tager man sit Udspring fra det Smaa,
sluger de Mindre til sin Krafts Forfremmelse ;
lidt efter lidt vil Væxten fremad gaa
og dannes til sin højere Bestemmelse.

HOMUNCULUS. Hvor denne grødesvangre Luft
er blød, og kvægende dens Duft !

PROTEUS. Det troer jeg nok, min vakre Svend !
Og endnu bedre blier det længer hen ;
paa Tangen, som i Havet ud sig strækker,
man med forøget Vellyst Vejret trækker.
Der se vi ogsaa nærmere det Følge,
som svæver hid mod Stranden over Bølge.
Kom med mig !

THALES. Jeg er med paa Eders Fart.

HOMUNCULUS. En Aandevandring, trefold sær af
Art !

TELCHINER FRA RHODUS paa Hippokamper og Havdrager,
førende Neptuns Trefork.

Vi smeded Poseidon den Trefork, han svinger,
naar Vovernes Vildskab til Hvile han tvinger.
Naar Tordneren udfolder Skyen med Bulder,
Poseidon med Gny sine Stormbølger ruller ;
og gnistrer fraoven det takkede Lyn,
det sprøjter franeden fra skummende Bryn ;
og hvad derimellem af Dødsangsten knuges,
det slynges omkring, til af Dybet det sluges.
Thi har han nu rakt os sit Scepter idag,
at trygt vi kan færdes i festlige Lag.

SIRENER.

Helios' de høje Præster,
Sollysdagens kjære Gjæster,
Eder vi velkommen byde
her, hvor Lunas Lov skal lyde !

TELCHINER. Gudinde, som yndigt paa Nathimlen tro-
 Dig Broderens Lovsang saa frydefuldt toner. [ner!
 Bøj ned mod det salige Rhodus dit Øre:
 en evig Pæan til hans Pris vil Du høre.
 Naar Dagen han aabner, naar Banen han ender,
 sit funklende Straaleblik mod os han sender,
 og Bjerge og Byer og Bølger og Kyster,
 saa smilende klare, hans Øje forlyster.
 Ej Taagen os kuer med Klamhedens Gys:
 en Straale, en Luftning, og Øen er lys!
 I hundrede Former han har sig for Øje,
 som Yngling, som Mand, som den Milde, den Høje.
 Thi vi er de Første, som har det fuldbragt
 at fremstille Guder i Menneskedragt.

PROTEUS. Lad dem kun prise deres Snille!
 For Solens Straaler, Livets Kilde,
 er døde Værker kun til Spot.
 De forme, smelte ufortrøden,
 og gaaer det helstøbt frem af Gløden,
 det tykkes dem saa saare godt.
 Hvad er saa Alt, hvad de har evnet?
 Det pranged stolt — et Jordskjæly kom:
 de høje Gudestøtter revned
 og er forlængst alt smeltet om.

Nej, Jordens Færd er idel Plage
 den Dag idag som alle Dage;
 i Bølgen kun har Livet Værd.
 Til Havets Evighed Dig bær
 Proteus-Delfin.

Han forvandler sig.

Nu op paa Ryggen
 og saa afsted at søge Lykken!
 Vejen til Maalet ligger banet:
 Formælingen med Oceanet.

THALES. Ja, føj Dig efter Livets Orden:
 begynd med Spirens første Vorden
 og hurtig stig fra Rang til Rang!
 Da følger Du de evige Normer,

Du vexler giennem tusind Former
og vorder Menneske engang.

Homunculus bestiger Proteus-Delfin.

PROTEUS. Følg med som Aand paa Havet vide,
der kan Du frit til hver en Side
Dig røre, som Du føler Trang.
Ej skal Du højere det drive.
Tro mig: til Menneske at blive
er al Forvandlings Undergang.

THALES. Det kommer an derpaa; en dygtig Mand
adskilligt for sin Tid dog virke kan.

PROTEUS til *Thales*. En Mand af din Kaliber, mener Du!
Javel, et saadant Liv kan længe vare,
thi mellem blege Aanders Skare
har jeg Dig seet Aarhundreder før nu.

SIRENER paa Klipperne.

Klare Skyer i lette Buer
som en Maanering vi se!
Det er elskovslystne Duer,
Vingen skinnende som Sne.
Paphos' kjælnø Fugleskare,
lystbetvungen, er os nær;
nu skal først sig aabenbare
Festens Fryd i rigest Skær!

NEREUS trædende hen til *Thales*. Muligt holder Vandrings-
for et Luftsyn Maaneringen; [manden

men vi Aander har en anden
mere rigtig Dom om Tingen:
det er Duer, som ledsage
skal min Datters Muslingfart
med en Flugt af sælsom Art,
alt bekjendt fra gamle Dage.

THALES. Ogsaa mine Tanker stemme
med hvad helst den Ædle troer,
naar i Hjertets stille Gjemme
end en hellig Spire groer.

PSYLLER OG MARSER paa Havtyre, Havkalve og Væddere.
I Cyperns Hulegrotter inde,
af Havets Gud ej hærgede,

mod Seismos' Vælde vægede,
 ombruste af Evigheds Vinde,
 endnu som i ældgamle Dage
 i Læ for Verdens Larm
 bevogte vi Cyprias Karm,
 og i sagtelig susende Nætter,
 usynligt for senere Ætter,
 henover Voven vi drage
 den yndige Datter herhid.
 Vor Syssel os Ingen kan røve,
 hverken Ørn eller vingede Løve,
 hverken Kors eller Halvmaanens Bue,
 som deroppe — et skiftende Skue —
 tørner sammen i blodsvangert Møde,
 slaaer ihjel eller saares tildøde,
 lægger Marker og Storstæder øde.
 Vi endnu som i fordums Tid
 bringe den fagre Dronning hid.

SIRENER.

Nu i Bølgedans at træde,
 følgende Gudindens Karm,
 snart i Kreds og snart i Kjæde,
 snart i Klynger, Arm i Arm,
 hid, i stærke Nereider!
 kløver Bølgen yppig-kjækt!
 Nærm Jer, yndige Dorider,
 Galatheas ædle Slægt:
 alvorshøje som Gudinder,
 hvem et evigt Liv blev rakt,
 atter dog som Jordens Kvinder
 fristende ved Skjønheds Magt.

DORIDER dragende forbi *Nereus* i Kor, alle paa *Delfiner*.

Laan os, Luna, Lys og Skygge
 til den Skat, vi bringe her!
 Thi om Kjærlighedens Lykke
 bede vi vor Fader kjær.

Til *Nereus*.

Det er Knøse, vi har revet
 ud af Bølgens grumme Tag;

lagt paa Mos og Siv, de leved
 op igjen til Liv og Dag;
 nu de skal med Kys, som gløde,
 yde Gjengjæld for vor Møde;
 sku dem Du med Velbehag!

NEREUS. Barmhjertighed faaer dobbelt Værd,
 naar den med Morskab parres kan, som her.

DORIDER.

Hvis Du under os vor Lykke,
 lad os da med salig Lyst
 dem i evig Ungdom trykke
 til vort evigunge Bryst.

NEREUS. Find Jer med Eders Fangst tilrette,
 se til, at Yngling vorder Mand;
 men jeg kan Eder ej forjætte,
 hvad ene Zeus dem skjænke kan.
 Paa Bølgen op og ned I vugges,
 den spaaer Jer Elskov ej Bestand;
 men naar en skønne Dag den slukkes,
 saa sæt den lempeligt iland.

DORIDER.

I fagre Svende, vi elske Jer ømt,
 dog skilles maa vi med Klage.
 Om evig Troskab havde vi drømt,
 ej Guderne vil det behage.

KNØSENE.

Vil mod de raske Sømænd I blot
 fremdeles saa huldrige være,
 saa har vi aldrig havt det saa godt,
 og ej vi Bedre begjære.

Galathea nærmer sig paa Muslingkarmen.

NEREUS. Min elskede Datter!

GALATHEA.

Min Fader saa kjær!

Delfiner! I dvæle et Øjeblik her!

NEREUS. Alt videre, alt videre de drage!

I store Buer bort herfra de svinge.

De agte Hjertets Længsel ikkun ringe!

Ak, vilde mig de med sig tage!

Dog, dette ene kjære Møde

kan hele Aarets Savn forsøde.

THALES. Hil! o hil! Paany min Røst
 stige fra jubelsvulmende Bryst!
 I skjøn Aabenbaring blev Sandheden klar:
 Alting fra Vandet sit Udspring har!!
 Alting af Vandet holdes ilive!
 Evige Hav, Du os naadig forblive!
 Hvis Du ej Skyer sendte,
 ej Bækkens Livsgnist tændte,
 ej Flodens Løb i Bugtning vendte,
 hvis Alt i Dig ej endte,
 hvad var da vor Verden med Bjerge og Sletter?
 Du Allivets Strøm i Bevægelse sætter.

EKKO. Kor af samtlige Kredse. Du Allivets Strøm med din
 Kraftfylde mætter.

NEREUS. De svinde fjernt mod Horizontens Bue;
 ej længer Øjet kan en Enkelt skue;
 de tætte Klynger
 opløses, og i lange Rader slynger
 sig fremad den uendelige Hær.
 Dog i den dunkle Række
 jeg stadig skimter Galatheas Snekke;
 den straalere som en Stjerne
 mellem Stimlen.
 Hvad man har kjært, sig skiller ud fra Vrimlen!
 Selv fra det Fjerne
 lyser klart dets Skær,
 bestandig sandt, bestandig nær.

HOMUNCULUS.

Hvor langt mit Lys end følger
 de sagtelig rullende Bølger,
 er Alting yndigt klart.

PROTEUS.

I disse Livsens Bølger
 det Lys, som end sig dølger,
 Dig vorder aabenbart.

NEREUS. Paany et Mysterium hisset jeg aner,
 hvor Skaren hendrager ad fjernere Baner.
 Om Muslingesnekken der lysner en Lue,
 snart mægtigt som Blus, snart som Glans kun at skue,
 som var den af Kjærligheds Pulsslag berørt.

THALES. Homunculus er det, af Proteus forført ...
 Symptomer det er paa den mægtige Længsel,
 som lettelig sprænger et skrøbeligt Fængsel.
 Han stævner mod Snekken — den knuser Dig, Drømmer!
 En Flamme ... et Lyn ... og i Havet det strømmer!

SIRENER. Et glødende Skær over Bølgerne gydes,
 i gnistrende Glimt mod hverandre de brydes,
 og Alt, hvad de hæve i gyngende Dans,
 mod Nathimlen tegnes i luende Glans,
 mens Voverne trindt mellem Flammer sig hilde.
 Saa herske da Eros, Alskabningens Kilde!
 Hil Havet! Hil Bølgen den blanke,
 som hellige Flammer omranke!
 Hil blinkende Vande! Hil blussende Lue!
 Hil hele det sælsomme Skue!

ALT OG ALLE. Hil Luften med Vaarvinde milde!
 Hil Jorden med Bjerggruber vilde!
 Højhellig Hilsen være sendt
 hvert et Element!

TREDIE AKT

Foran Menelaus' Palads i Sparta.

Helena træder frem med et Kor af fangne Trojanerinder.

Panthalis Korførerinde.

HELENA. Beundret højt og højlig lastet, Helena, fra Stranden kommer jeg, hvor nys vi steg iland, fortunlet end af Havets stærke Bølgegang, som paa sin Ryg, den højttopsvulmende, os hid ved Euros' Kraft og ved Poseidons Miskundhed fra frygisk Slette til vort Hjemlands Bugter bar. Hist nede glæder nu Kong Menelaus sig med samt sin Krigerflok ved sin Tilbagekomst. Men Du velkommen byde mig, Du høje Hus, som Tyndareos, min Fader, tæt ved Pallas' Høj sig bygged, da til Fædrelandet hjem han kom, og smykked fremfor alle Spartas Huse rigt, mens jeg med Klytæmnestra her i barnlig Leg, med Castor og med Pollux, muntert tumled mig. I brede Bronzeportes Fløje, hilset vær! Igjennem Eders gjæstfrit aabne vide Rum det var at Menelaus, blandt Saamange valgt, for første Gang som Brudgom ind i Huset tren. Nu aabner Jer igjen, at Kongens Ilbud jeg opfylde maa, som det en Hustru sømmer sig. Lad ind mig træde! Udenfor Jer blive Alt, hvad hidtil skjæbnsvangert mig omstormet har. Thi siden sidst jeg sorgløs dette Sted forlod, at gjæste efter Pligt Cytheres Helligdom, men af en Røver ranet blev, den frygiske,

er meget skeet, som vidt og bredt der fables om med Lyst, men som ej høres just med Lyst af den, hvem Fablen, eventyrlig smykket, spindes om.

KORET.

Agt ringe ej, Du herlige Viv,
 det højeste Godes hædrende Eje,
 Thi den største Lykke blev ene din:
 Skjønhedens Ry, som overgaaer Alt.
 Foran Helten toner hans Navn,
 thi skrider han fremad stolt;
 dog bøjer flux den stridigste Mand
 for den altbetvingende Skjønne sit Sind.

HELENA. Alt nok! Jeg med min Ægtefælle sejled hid,
 og til sin Stad han nu har forudskikket mig;
 men hvad hans Tanke pønser paa, det veed jeg ej.
 Er jeg som Dronning kommen? som hans Ægteviv?
 hvad eller som et Offer for hans bitre Vø
 og Grækerhærens Vanheld i de mange Aar?
 Erobrer er jeg — er jeg ogsaa Fange da?
 I Sandhed, Ry og Skjæbne skjænkede Guderne
 tvetydigt mig, bestandigt Skjønheds mislige
 Ledsagere, som selv paa denne Tærskel mig
 uhyggeligt og truende ved Siden staa.
 Thi alt i hule Snekke saae min Ægtemand
 kun sjeldent til mig, talte intet venligt Ord.
 Som om paa Ondt han pønsede, sad han grublende.
 Men da Eurotas' Mundingsdyb vi stævned mod
 og knap de første Skibes Snabler rørte Land,
 som af en Guddom dreven han til Orde tog:
 Her lande nu i Orden mine Krigere
 og stille sig langs Havets Strand til Mønstring op!
 Du drage videre, bestandig følgende
 den hellige Eurotas' Bred, paa Frugter rig,
 henover fugtig Eng Du styre Gangerne,
 indtil dit Spand har naaet det skønne Sletteland,
 hvor Lakedæmon, før en frugtbar, vidtstrakt Mark,
 af mørke Bjerger tæt omgivet, bygget er.
 Træd ind i Borgen, højt med Taarne knejsende,
 hvor Ternerne Du mønstre, som jeg efterlod
 med samt den kloge gamle Husets Vogterske.

Hun vise Skattenes den rige Samling Dig,
 som sig din Fader efterlod, og som jeg selv
 forøged uafsladelig i Krig og Fred.
 Du alt i bedste Orden finde vil: thi det
 er Fyrstens Forret, at han, naar han vender hjem,
 i Huset finder Alting tro bevaret, Alt
 endnu paa samme Plads, som da han det forlod;
 thi Trællen intet ændre tør paa egen Haand.

KORET.

Saa fryd da ved den herlige Skat,
 den stedse forøgede, Bryst og Øje;
 thi de gyldne Kjæder og Kronens Ring
 hvile nu der i pralende Glans;
 ind Du træde, æsk dem til Strid:
 ruste sig vil de snart.

Mig fryder at skue Skjønhed i Kamp
 med ædle Stene, Perler og Guld.

HELENA. Saalunde lød fremdeles Drottens Hersker-
 Naar Alting efter Orden Du har gennemseet, [bud:
 saa tag saamangen Trefod, Du fornøden troer,
 og allehaande Kar, som man benytter, naar
 man helligt Offer bringe vil paa festlig Vis,
 Kjedler saavelsom Skaale og det flade Fad;
 Du fra den hellige Kilde gyde klaren Vand
 i høje Krukker; dernæst i Beredskab hold
 det tørre Ved, som fanger Flammen lettelig;
 tilsidst en Kniv med skarpen Ægg ej fattes maa;
 dog alt det Andet til din Omsorg jeg betroer.
 Saa lød hans Ord, og paa min Bortgang skyndet han;
 men intet Levende hans Bud betegned mig,
 som han til høje Guders Ære slagte vil.
 Betænkeligt det er; dog vil jeg ængstes ej,
 men lægge Alt i de Udødeliges Haand;
 hvad dem det Bedste tykkes, det fuldbyrde de;
 om godt det tykkes Mennesker, hvad eller ondt,
 vi Dødelige have kun at bære det.
 Alt tidt mod Dyrets Nakke, tvunget ned mod Jord,
 den Ofrende sin tunge Øxe hævet har
 og fik ej Hugget fuldført, thi han hindredes
 af Fjenders Nærhed eller Guders Mellekomst.

KORET.

Hvad ske der skal, Du pønser ej ud.
 Dronning, med frejdigt Mod
 til Værket Du skride!
 Godt som Ondt uventet
 Mennesket rammer;
 selv om det varsles, tro vi det ej.
 Brændte ej Troja, havde vi ikke
 Døden for Øje, Skændselens Død —
 og dog er vi her med Dig
 samlet og tjene Dig glade,
 skue Himlens blændende Sol
 og det Skjønneste, Jorden ejer:
 Dig, som er os saa naadig!

HELENA. Det være som det vil! Hvad end der skeer,
 i Kongeborgen ufortøvet træde ind, [jeg bør
 som længe savnet, højlig attraaet, fast forspildt,
 mit Øje atter seer, jeg veed ej selv hvordan.
 Ej bære mine Fødder mig saa modigt ad
 de Trin, som barnligt legende jeg tog i Spring.

Gaaer.

KORET.

Kaster, o Søstre, I
 sørgeligt fangne,
 alle Sorger for Vinden;
 deler vor Dronnings Held,
 Helenas Glæde,
 som til Fædrenehjemmets Arne
 vel med silde hjemvendende Fod,
 men med desto fastere Fjed
 frydefuld sig nærmer.

Priser de hellige,
 Lykke gjengivende,
 fro hjemførende Guder!
 Ret som paa Vinger den
 Løsladte svæver
 over det Tungeste, mens forgjæves
 Fangen strækker bag Fængselsmur

fuld af Kummer Armene ud,
sygnende af Længsel.

O, men hende greb en Gud
hist i det fjerne Land;
og fra Ilions Grus
bar han hende tilbage her
til det gamle, paany sig smykkende
Fædrenehjem,
at hun som gjenfødt
efter usigelig
Glæde og Kval
sin tidlige Ungdom maa mindes.

PANTHALIS *som Korførerinde.* Forlader nu den lifligglade
Sangens Sti

og retter hen mod Portens Fløje Eders Blik.
Hvad seer jeg, Søstre, vender ikke Dronningen
tilbage til os her med stærkt bevæget Fjed?
Hvad er det, høje Dronning? Siig, hvad mødte Du
vel Andet end ærbødig Hilsen i dit Hus?
Hvad har da rystet Dig? Thi ej Du dølger det:
din Afsky paa din Pande tegnes tydelig,
en ædel Harme, kæmpende med Skræk og Gru.

HELENA, *som har ladet Portfløjene staa aabne, bevæget.*
Ej sømmer sig for Zeus's Datter vanlig Frygt,
og flygtig Slag af Skrækkens Haand hun ænser ej;
den Rædsel dog, som fødtes af den gamle Nat,
før Verdens Løb begyndte og sig vælter end
lig glødende Skyer ud af Bjergets Luesvælg
i mange Former, ryster selv et Heltebryst.
Saa grufuldt have her idag de Stygiske
min Indgang i mit Hjem betegnet, at jeg helst
fra tidt betraadt og længe savnet Tærskel bort
mig fjerned som en Gjæst, der ej velkommen er.
Dog nej, til Lyset frem jeg veg, og længer skal
I ej mig drive, Magter, hvo I ogsaa er.
Jeg Huset vie vil, paa det at Arnens Glød
maa renset hilse Husbondparret i dets Hjem.

KORFØRERINDEN. Betro, min ædle Frue, dine Ter-
ners Kreds,
som staaer ærbødigt om Dig, hvad der hist er hændt.

HELENA. Hvad jeg har seet, skal I med egne Øjne se,
 hvis ej den gamle Nat tilbageslynget har
 sin Skabning i sit Dybs det rædselsvangre Skjød.
 Dog, at I først maa kjende det, saa hør mit Ord:
 da højtidsfuld, paalagte Pligt betænkende,
 i Borgens alvorsfulde Forgaard ind jeg tren,
 de øde Ganges Taushed sært forundred mig.
 Ej hørte Øret mindste Lyd af travle Trin,
 ej heller Øjet Spor af ildsom Sysse saae,
 og ingen Pige var der, ingen Vogterske,
 som ellers hver en Fremmed venlig Hilsen bær.
 Men da jeg frem til Arnen kom, da skued jeg
 ved svage Emmers lunkne Aske siddende
 en Kvinde — hvilken Kvinde! høj og hyllet til,
 ej som hun sov, men som hun dybt i Tanker sad.
 Til Arbejd op jeg kalder hende skjændende,
 formodende en Vogterske, som muligvis
 min Husbond her med Omsigt havde efterladt;
 dog, stadig sammenkrøben, ej hun rører sig.
 Jeg truer; da bevæger hun den højre Arm,
 som om fra Hal og Arne bort hun viste mig.
 Fortørnet vender jeg mig bort og skynder mig
 til Trappen hen, som fører op til Thalamos,
 det herligt smykke, samt til Skattens hvalte Rum;
 da rejser brat det sære Syn fra Gulvet sig
 og spærrer bydende mig Vejen, magert, højt,
 huløjet, med et skulende, et blodskudt Blik,
 en sælsom Skabning, Sind og Sands forvirrende.
 Dog, hen i Vejret taler jeg: ej Ord formaa
 at male Former, saa de skues tydeligt. —
 Der, se nu selv! hun vover sig for Lyset frem!
 Men her er Herrer vi, til Kongen kommer selv.
 De fæle Nattens Fostre maner Føbus ned
 i Huler eller binder dem, den Skjønheds Ven.

Phorkyas kommer tilsyne paa Tærskelen mellem Dørstolperne.

KORET.

Meget jeg fristed, skjøndt ungdomsfagre
 Lokkerne end om min Tinding bølge!

Mangefold Rædsler alt jeg skued,
Krigens Jammer, Ilions Nat,
dengang det faldt.

Gjennem de vildt fremstormende Hæres
rasende Gny og Støvskyers Hvirvlen
hørte jeg Guder frygteligt raabe,
Tvedragts Stemme skingrende op mod
Murtinden slaa.

Ak! end stode de, Ilions
Mure, men bratte Flammers Blus
drog fra Nabo til Nabo alt,
bredende sig fra fjern og nær,
voxende med deres egen Fart,
henover Staden i Natten.

Flyende saae jeg i Røg og Brand,
saae i ringlende Flammers Skjær
Guder skride i grufuld Harm,
vældige Kæmper af sælsom Form
nærme sig gennem den mørke Røg,
furet af Lynglimt blanke.

Saae jeg det, eller formede blot
min af Angst omtaagede Aand
slige forvirrede Syner?
Ej jeg veed det; men at jeg her
har for Øje et Rædselens Skue,
dette med Vished veed jeg!
Lettelig jeg med Hænder det greb,
hvis ej Frygt tilbage mig holdt
fra saa farlig en Daad.

Hvilken af Phorkys'
Døtre vel er Du?
Thi jeg med dette
Afkom Dig ligner.
Er Du maaske af Graierne en,
en af de graafødte Søstre,

som skiftes at bruge
fælles Øje og fælles Tand?

Vover Du, Skræmsel,
ved Skjønhedens Side
her Dig for Føbus'
Øje at vise?
Vel, saa trød kun for Lyset frem:
ej han det Hæslige skuer,
saalidt som hans Øje
nogensinde en Skygge saae.

Os desværre, af dødelig Æt,
tvinger en sørgelig Skjæbne til
fattet at taale den Øjnenes Kval,
som det Fordømte, evigt Usalige
volder Enhver, som Skjønhed elsker.

Høre da Du, hvis Du vover fræk
her os at møde, Forbandelser,
haanfulde Smædelsers bitre Ord
strømme imod Dig fra de Lyksalige,
de som af Guders Haand blev dannet.

PHORKYAS. Det Ord er gammelt, dyb og sand dets
Mening dog:

Blufærdighed og Skjønhed aldrig Haand i Haand
tilsammen vandre over Jordens grønne Sti.
Hos begge boer et dybtindgroet gammelt Had,
saa hvorsomhelst i Verden end de mødes, flux
hinanden Ryggen vende de for ej at sees.
Saa iler hver sin Vej med større Hast end før,
Blufærdighed bedrøvet, Skjønhed fræk tilsinds,
indtil i Orcus' hule Nat den synker ned,
hvis ej forinden Alderdom har tæmmet den.
Jer, Frække, her jeg finder, fra et fremmed Land
udspyede overmodigt, lig en Traneflok,
hvis skingert-hæse Tøg, en mørk og langlig Sky,
nedsender skrattende sit Skrig fra Luften højt,
at lokke stille Vandringsmand til op at se;

dog blive de paa deres Vej og han paa sin;
saalunde vil det ogsaa gaa med Jer og mig.

Hvo er da I, at I om Kongens høje Borg
saa vildt som drukne Bacchantinder larme tør?
Hvo er da I, at Husets gamle Vogterske
I hyle mod, som imod Maanen Hundes Flok?
Troer I, det er mig skjult, af hvilken Slægt I er?
Du Krigens frække Yngel, fostret op i Slag!
Mandlystne Du, forførende og selv forført!
Udsugende Hærfolkets Kraft som Borgerens.
I Hobe seet I ligner en Cicadesværn,
som styrter ned og hærger Markens unge Sæd.
I, fremmed Flids Opslugere! I Folkeheds
og Folkevelstands slikkelystne Snyltedyrl
Du Handelsvare, solgt paa Torvet, tusket om!

HELENA. Den som i Fruens Paahør laster Tyendet,
antaster Herskerindens Husret uden Blu;
thi hendes Sag det ene er at rose, hvad
der roses bør og straffe det Strafværdige.
Men jeg med fuldeste Tilfredshed skjønner paa
den Tjeneste, de yded mig, da Ilion
belejret blev og faldt, saavel som senere
da Nød og Savn vi delte, vidtomflakkende,
hvor Hver sig selv dog nærmest er sædvanligvis.
Her venter jeg det Samme af den muntre Flok;
ej Herren spørger, hvad hans Tjener er, men kun
hvordan han tjener. Derfor ti og spar din Spe.
Har Kongens Hus Du trolig skjøttet hidindtil
i Fruens Sted, da tjene det til Ære Dig;
men nu hun kommer selv, saa trød tilbage Du,
at ej fortjente Løn til Straf forvandles skal.

PHORKYAS. Husfællerne at true er en Særret stor,
af Kongens høje Gemalinde vel fortjent
ved Husets vise Styrelse i lange Aar.
Da nu paany Du anerkjendt din gamle Plads,
som Dronning og som Husets Frue tage vil,
saa grib de længst for slappe Tøjler, hersk med Kraft,
tag Skatten i Besiddelse og os med den.
Men fremfor Alting mig, den Ældre, skjærme Du

mod denne Flok, som mod din Svaneskjønhed blot
man ligne kan ved vingelamme Snadre-Gæes.

KORFØRERINDEN. Hvor hæsli^g staaer ved Skjøn-
heds Side Hæsli^ghed!

PHORKYAS. Hvor dum ved Klogskabs Side viser
Dumhed sig!

Fra nu af svare Koretiderne, idet de træde frem af Koret en for en.

FØRSTE KORETIDE. Tal om din Fader Erebus, din
Moder Nat!

PHORKYAS. Om Scylla tal, dit kjødelige Søskende-
barn!

ANDEN KORETIDE. Vanskabninger i Mængde paa dit
Stamtræ groer!

PHORKYAS. Rejs Du ad Orcus til! der har din Slægt
sit Hjem!

TREDIE KORETIDE. Det Kuld, som der har Bo, er
altfor ungt for Dig!

PHORKYAS. Forfør Tiresias, den Gamle, om Du kan!

FJERDE KORETIDE. Orions Amme var din Datter-
datters Barn!

PHORKYAS. Harpyerne med Skarn har sikkert fodret
Dig!

FEMTE KORETIDE. En Slunkenhed som din, hvad fo-
dres den mon med?

PHORKYAS. Dog ej med Blod, hvorefter Du saa slik-
ken er!

SJETTE KORETIDE. Begjærlig efter Lig, og selv et
ækelt Lig!

PHORKYAS. Vampyrens Tænder skinner i din frække
Mund.

KORFØRERINDEN. Din stopper jeg, saasnart jeg
nævner, hvo Du er!

PHORKYAS. Nævn først Dig selv, saa har vi hele
Gaaden løst!

HELENA. Ej vred, nej kun bedrøvet her jeg blander
i Eders Tvist, forbyder slige Ukvemsord! [mig
Thi ej en Husbond værre Tilstand møde kan
end Fjendskabs Gjæring mellem Husets Tyende.
Tilbage vender hans Befalings Ekko da

ej mer med Velklang som en hurtigt udført Sag,
 nej, Egenraadighed omkring ham larmer vildt,
 mens, selv forvirret, frugtesløs han skjænder kun.
 Og ej alene det. I Jer Ubændighed
 I hid har manet Billeder af Skræk og Gru,
 som flokkes om mig, saa det er, som Orcus alt
 mig griber, skjøndt paa Hjemmets sikre Grund jeg staaer.
 Mon ret jeg mindes? Eller synes det mig blot?
 Var jeg Alt det? Og er det mig? Skal stadig jeg
 som Attraa eller Skræmsel staa for Krigens Mænd?
 Ternerne ængstes, Du endnu din Fatning har,
 Du Ældste blandt dem — siig mig et forstandigt Ord!

PHORKYAS. Hvo lange Aars mangfoldige Held erin-
 drer sig,

ham synes Guders største Gunst tilsidst en Drøm.
 Men Du, saa rigt benaadet, uden Maal og Med,
 saae i dit hele Liv kun elskovslystne Mænd,
 til alskens dristige Vovestykker rede flux.
 Alt tidlig Theseus, glødende af Lyst, Dig greb,
 en Herakles i Kraft, en herligt bygget Mand.

HELENA. Bortførte mig, den taaarsgamle slanke Raa,
 til Vennens, til Aphidnus' Borg i Attika.

PHORKYAS. Af Castor og af Pollux snart befriet dog,
 en udvalgt Bejlerskare Du omkring Dig saae.

HELENA. I Stilhed fremfor Alle, det jeg tilstaaer frit,
 Patroclus elsked jeg, Pelidens andet Jeg.

PHORKYAS. Din Faders Villie Dig til Menelaus gav,
 den kjække Havets Konge, Husets Væрге god.

HELENA. Og med sin Datter gav han Rigets Scepter
 Af Ægteskabet spired frem Hermione. [ham.

PHORKYAS. Men da en Arvetvist ham fjernt til Cre-
 for skjøen en Gjæst husvaled Dig din Ensomhed. [ta drog,

HELENA. Hvi minder Du om denne halve Enkestand?
 om al den Ve, som den usalig bragte mig?

PHORKYAS. For mig fribaarne Cretas Datter samme
 et Udspring blev til mangeaarigt Fangenskab. [Fart

HELENA. Som Vogterske han Huset Dig betroede,
 det Hele: Borgen og dens dristigt vundne Skat.

PHORKYAS. Som Du forlod, kun higende mod Ilions
 taarnkranste Stad og aldrig udtømt Elskovsfryd.

HELENA. Tal ej om Fryd; kun altfor bitre Lidelser
har fyldt mit Bryst og ruget bag min Pandes Hvælv.

PHORKYAS. Man siger, at Du blev i dobbelt Skikkelse
samtidig i Ægypten og i Troja seet.

HELENA. Forvir mig ej min Tankes Vilderede mer!
Selv nu jeg ej forvist kan sige, hvem jeg er.

PHORKYAS. Fremdeles man fortæller, at fra Skyggers
Achill Dig gjæsted, favned Dig med Lidenskab, [Land
han, som Dig forhen elsked, Skjæbnens Lov til Trods.

HELENA. Som Skygge med en Skygge jeg formæled
Det var en Drøm, det ligger alt i Ordene. [mig.
Jeg svinder hen og blier en Skygge for mig selv.

Hun synker om i Armene paa Halvkoret.

KORET.

Ti! o ti,

Du ondsksfuldt Skulende, Ondskab Talende!

Hvad kan der vel aandes ud

af saa gruelig eentandet Mund,

af sligt skrækindjagende Rædselssvælg?

Thi den Onde, som stiller sig velvillig an,
Ulvegumhed i Faareskind svøbt,
mig er han langt værre end Cerberus'
trefold aabnede Gab.

Ængsteligt lyttende her vi staa:
naar? og hvordan? og hvor skal paany
bryde uventet frem
det lurende Uhyres Lumskhed?

Istedenfor venlige, dulmende Ord,
glemselgivende, hjertemild Trøst,
drager Du frem Fortids Erindringer,
Ondt langt mere end Godt,
snedigt formørkende med din Haan
baade den straalende Nutids Glans
og Fremtidens Lys,
det Lys, som Haabet forjætter

Ti, o ti!
at Dronningens Sjæl,

til Flugt alt beredt,
 maa dvæle endnu, endnu holde fast
 den skønneste Skabning,
 som nogen tid Sol har beskinnet.

Helena er kommen til sig selv igjen og staaer atter i Midten.

PHORKYAS. Skyen viger, frem Du træder, Dagens
 høje, hulde Sol,
 som bag Sløret alt os fryded, blænder os i Fuldglang nu.
 Verden breder ud sin Ynde, som dit Øjes Ynde seer.
 Skjælder man mig end for hæslig, veed jeg dog, hvad
 Skjønhed er.

HELENA. Af min Afmagts tomme Intet vaklende jeg
 træder frem,
 gav mig gjerne hen til Hvile, træt i hvert et Ledemod.
 Dog, det sømmer sig en Dronning, sømmer sig vel En og
 Hver,

Kraft at samle, modigt møde hvadsomhelst der true kan.

PHORKYAS. Nu i al din Størhed staaer Du, i din
 Skjønheds fulde Pragt,
 Øjet har sin Herskerflamme; siig os da: hvad byder Du?

HELENA. Gjenopret, hvad I forsømte under Eders
 frække Tvist,
 skynd Jer og gjør Alt istand til Ofret, som mig Kongen
 bød.

PHORKYAS. Alting er i Huset rede, skarpen Øxe,
 Trefod, Skaal,
 Vand og Virak, Alt er færdigt; viis os nu, hvor Ofret er.

HELENA. Det har Kongen ej betegnet.

PHORKYAS. Ej betegnet?
 Skræk og Ve!

HELENA. Hvilken Uro har Dig grebet?

PHORKYAS. Ofret, Dron-

HELENA. Mig? [ning! — det er Dig!

PHORKYAS. Og disse.

KORET. Ve og Jammer!

PHORKYAS. Øxen
 skal Du falde for.

HELENA. O, en grufuld Lod! men anet!

PHORKYAS. Uundgaaelig forvist!

KORET. Ak! og os? hvad skal der ske os?

PHORKYAS. Hun skal dø en ædel Død;
men paa Bjælken højt derinde, under Tagets Sparreværk,
som en Kramsfugl i en Done skal I sprælle en for en.

*Helena og Koret staaer forbausede og forskrækkede i en betydningsfuld,
vel forberedt Gruppe.*

I Spøgelser! — — Lig stive Støtter der I staa,
tør ikke skilles fra en Dag, som ej er Jer.
Ejheller Menneskene — Skygger ret som I —
forlade villigt Livets klare Solskinsdag;
men ingen Bøn dem frelser fra den visse Død.
Det veed de Alle, dog behager det kun Faa.
Nok sagt, fortabte er I! Frisk til Værket da!

*Klapper i Hænderne, hvorpaa formummede Dværgeskikkelser komme tilsyne ved
Døren og straks med Behændighed udføre de fremsatte Befalinger.*

I mørke, kuglerunde Væsner, vælt Jer hid!
Her er en herlig Tumleplads for Skadedyr.
Slæb Altret hid, det tunge, med de gyldne Horn;
lad Øxebladet blinke paa dets Sølvkant;
Vandkrukkerne I fylde, at vi tvætte kan
det sorte Blods gruvoldende Besudling bort.
Bred kostelige Tæppe ud paa Jorden her,
paa det at Ofret ned kan knæle kongeligt
og, skjøndt med gennemhugget Hals, begraves maa
foruden Tøven, sømmeligen hyllet ind.

KORFØRERINDEN. I Grublen tabt staaer Dronningen
ved Siden her,

lig Græs paa Engen mejet visne Ternerne;
men mig, den Ældste, tykkes det en hellig Pligt
med Dig, den Allerældste, her at skifte Ord.
Erfaren er Du, klog, og synes venlig stemt
mod os, skjøndt Flokken tankeløst miskjendte Dig.
Saa siig da, hvad Du muligt end om Redning veed.

PHORKYAS. Let er det sagt: paa Dronningen det kun
om hun sig selv vil frelse og som Tilgift Jer. [beroer,
En rask Beslutning tages maa, og tages strax.

KORET. Du ærværdigste blandt Parcer, viseste Sibylle
Du,

ej din gyldne Sax Du lukke, nej, bebud os Liv og Dag,
thi uhyggeligt vi føle alt, som gynged, svingled, svæved

vore Lemmer, der i Dansen helst sig rørte og derefter hos den Elskte Hvilen nød.

HELENA. Lad dem kun ængstes! Sorg jeg føler; ikke Frygt;
men veed Du Redning, jeg med Tak modtager den.
Tidt for den Kloge, Omsigtsfulde viser sig
Umuligt som en Mulighed. Saa siig da frem!

KORET. Ja, siig frem, og siig det hurtigt: hvordan skal vi undgaa Strikkens fæle, gruelige Slynge, der, et Smykke af de værste, vil omkring vor Hals sig lægge? Forud alt vi Stakler føle det som Aandenød, som Kvælning, om ej Rhea, alle høje Moder, sig forbarmer. [Guders

PHORKYAS. Har I Taalmodighed til taus at høre paa en lang Beretnings mangehaande Enkeltræk?

KORET. O, mer end nok! Saa leve vi saalænge dog.

PHORKYAS. Den, som i Hjemmet vogter Husets ædle og kitter Murens Revner til for Lunheds Skyld, [Skat samt holder Taget tæt mod Regnens Styrtebad, ham vil det godt i alle Livets Dage gaa; men den, som skrider let i Sind og let paa Fod henover Hjemmets hellige Tærskel, finder vel, naar han tilbage vender, end det gamle Sted, men ellers Alt forandret, stundom ødelagt.

HELENA. Hvad skal deslige velbekjendte Fyndsprog Fortælle vil Du, lad det Bitre hvile da. [her?

PHORKYAS. Kjendsgjerning er det, ikke ment bebrej-
Paa Plyndring Menelaus drog fra Bugt til Bugt, [dende.
gik hærgende iland paa Kyst og Ø og kom med Bytte hjem; hist inde er det stablet op.
Ti lange Aar han laa i Lejr for Ilion, hvorlænge han paa Hjemfart var, det veed jeg ej.
Men hvordan stod det al den Tid med Tyndareos' det høje Hus? hvordan stod det med Riget til?

HELENA. Men er Du da saa rent besat en Skjænde-
at uden Dadlen ej din Mund Du aabne kan? [gjæst,

PHORKYAS. I mange Tider stod forladt det Højde-
som hisset Nord for Sparta mod Taygetos [drag,
sig hæver op, og hvorfra som en munter Bæk
Eurotas ruller ned og vander Dalen her,

hvor Svaner bygge Reder i dens tætte Siv.
 I Bjergets Lavning hisset har en dristig Slægt,
 udvældet af kimmerisk Nat, sig slaæet ned
 og rejst en Borg, saa stærk som utilgængelig,
 hvorfra de efter Lune hæрге Land og Folk.

HELENA. Hvorledes dog? Det synes fast Umulighed.

PHORKYAS. De havde Tid dertil, vel henved tyve Aar.

HELENA. Og En er Høvding? og det er en Røver-
 flok?

PHORKYAS. Ej Røvere det er, men En er Høvding
 Jeg ej ham laster, skjøndt han ogsaa gjæsted mig. [dog.
 Han kunde taget Alt, men tog kun nogle faa
 frivillige Gaver, kaldte han det, ej Tribut.

HELENA. Hvorledes seer han ud?

PHORKYAS. Jeg synes, ganske godt!

Han er en livlig, kjæk, en ædelt formet Mand
 og mer forstandig end de fleste Grækere.
 Hans Folk Barbarer kaldes, men jeg tvivler paa,
 at Nogen af dem gik saa vidt i Grusomhed
 som mangan Helt, der slagted løs ved Ilion.
 Hans Storhed saae jeg og til ham betroede mig.
 Og nu hans Borg! den skulde blot engang I se!
 Det noget Andet end det plumpe Murværk er,
 som Eders Fædre uden Kunst har stablet op,
 cyklopisk som Cykloper, Sten paa Sten i raa
 og formløs Masse væltet; hisset derimod
 er Alting lod- og vandret efter Reglerne.
 Betragt den udenfra! mod Himlen stræber den,
 saa brat, saa sammenfuget, spejlglat som af Staal.
 At klatre her — selv Tanken glider hjælpeløs.
 Indvendigt store Gaardsrum, trindt begrænsede
 af Bygninger i alskens Form, til alskens Brug.
 Der seer I Piller, Søjler, Buer myldrende,
 Altaner, som til alle Sider Udsigt har,
 og Vaabner.

KORET. Hvad er Vaabner?

PHORKYAS. Ajax førte jo,

som I har seet, en bugtet Slange i sit Skjold.
 De Syv for Theben havde ogsaa Billedværk
 i Skjoldet ristet, hver for sig, betydningsfuldt.

Stjerner og Maane man paa natlig Himmel saae,
 Gudinder, Helte, Stiger, Sværd og Fakler, samt
 hvad ellers stærke Stæder man berender med.
 Fra sine Stammefædre har vor Helteflokk
 nedarvet slige Billedtegn i Farveglans.
 Der seer I Løver, Ørne, Kløer og Bøffelhorn,
 Paafugleffjer og Roser, Vinger, Fuglenæb,
 samt Bjælker, Guld og Sort og Sølv og Blaaf og Rødt.
 De Skjolde hænge Rad paa Rad i Salene,
 i Sale, vide, som den vide Verden selv.
 Der var der Plads til Dans!

KORET. Men er der Dansere?

PHORKYAS. De bedste! friske Ynglinge med gyldent
 de dufte Ungdom! Ikkun Paris dufted saa, [Haar;
 da Dronningen han kom for nær.

HELENA. Nu falder Du
 af Rollen ud. Forhal os ej dit sidste Ord!

PHORKYAS. Det sidste Ord er dit: et klart, alvorligt
 og strax skal Borgens Værn omgive Dig. [Ja!

KORET. O siig
 det lille Ord og frels Dig selv og os med Dig!

HELENA. Kong Menelaus skulde altsaa virkelig
 gaa frem mod mig med slig en uhørt Grusomhed?

PHORKYAS. Har Du da glemt, hvorlunde han lem-
 Deiphobus, den dræbte Paris' Broder, ham, [læstede
 der vandt sig Enken i en haard og hidsig Kamp
 og tog Dig til sin Frille; grusomt Kongen skar
 Øren og Næse af ham, saa det var en Gru.

HELENA. For min Skyld kun mod ham han foer saa
 grusomt frem.

PHORKYAS. For hans Skyld vil mod Dig han gjøre
 ligesaa.

Skjønhed kan ikke deles; har man havt den helt,
 man heller knuser end med Andre deler den.

Trompeter i det Fjerne; Koret farer sammen.

Som skarpt Trompetens bratte Skingren trænger ind
 til Marv og Ben, saaledes Iversygens Kløer
 om Mandens Hjerter griber; aldrig glemmer han,
 hvad der engang var hans, men nu er evig tabt.

KORET. Hører ej Du Hornet gjalde? seer Du Lansers
Lynglimt ej?

PHORKYAS. Vær velkommen, Herre Konge, gjerne

KORET. Ak, men vi? [jeg Dig Regnskab gjør.

PHORKYAS. I veed det nøje, seer for Øje
hendes Død

og derinde Eders egen; nej, her gives Redning ej.

Pause.

HELENA. Hvad nærmest jeg tør vove, har jeg tænkt
en fjendtlig Dæmon er Du, det jeg mærker vel [mig nu,
og frygter, at Du Godt til Ondt forvandle vil.

Men fremfor Alt vil jeg til Borgen følge Dig;
hvad saa skal ske, det veed jeg; men hvad Dronningen
ved dette Skridt maa føle lønligt i sit Bryst,
bør ingen Andre kjende. Gamle, viis os Vej!

KOR.

O, hvor gjerne haste vi did
paa ilsom Fod;
bagved os Død,
foran os atter
en høj, utilgængelig
Fæstnings Mur.
Maatte den skjærme
ligesaa godt som Ilions Borg,
der tilsidst dog kun faldt
for nedrig List.

Taaqe breder sig og indhyller Baggrunden, ogsaa de nærmere Partier,
om man saa vil.

Hvad? o, men hvad!
Seer Jer, I Søstre, om!
Var det ej nys højlys Dag?
Taagen bølger i Striber op
fra Eurotas' hellige Strøm;
alt forsvandt den yndige
sivomkransede Bred for mit Blik,
heller ikke de skjønhedsstolte,
frie, lethenglidende Svaners
svømmende Samfærd
skuer jeg mer!

Dog, o men dog
 Toner jeg fra dem hør,
 skingrende Lyd langvejsfra!
 Døden, troer man, bebude de;
 om blot ej de varsle for os
 Undergangens Stund og ej
 Frelsens Time, forjættet os nys,
 os, hvidhalsede Svaners Lige,
 hende, hvem, som Svane formummet,
 Guden har avlet.
 Ve os, ve!

Alting trindt omkring
 er hyllet i Taage.
 Ej kan hinanden vi se!
 Hvad gaaer der for sig? skride vi frem?
 eller svæve vi kun
 med famlende Fod over Jorden hen?
 Skuer Du Intet? Færdes ej der
 Hermes foran os med blinkende Guldstav,
 bydende barsk os at vende tilbage,
 hjem til det skumrende, glædeforladte,
 skyggebefolkede, spøgelsefyldte,
 evindeligt tomme Hades?

Se, paa eengang mørknes Luften, uden Solglans spredes
 Taagen,
 taarner sig som høje Vægge, dunkelgraalig, murværk-
 brunlig.

Ja, af Mure Blikket standses; i et Gaardsrum, i en Grube
 er vi stængte inde. Søstre, ak, nu er paany vi Fanger,
 mer end nogensinde før!

Indre Borggaard.

Omgiven af rige fantastiske Bygninger fra Middelalderen.

KORFØRERINDEN. Som ægte Kvindfolk rappe Sind
 og klein Forstand,
 afhængige af Nuet, Spil for hver en Vind

af Held og Uheld! ingen af dem mægter I
 med Ligevægt at bære. Stadig skrigende
 hinanden over i en Tvist om Ingenting!
 I Sorg og Glæde kun I leer og hylér ens.
 Ti stille nu! og oppebier, hvad Dronningen
 højhertet her beslutter for sig selv og os.

HELENA. Hvor er Du, Pythonissa? Hvad Du hedder
 træd frem fra disse Gaardens mørke Hvælvinger. [end,
 Hvis Du gik bort for Velkomst at berede mig
 hos Borgens tapre Ejermand og melde mig,
 saa tag min Tak og før mig hurtigt for ham frem,
 at jeg min Vandrings Maal kan naa og finde Ro.

KORFØRERINDEN. Forgjæves, Dronning, seer Du
 overalt Dig om;
 forsvunden er den lede Skabning; muligvis
 hun blev i Taagen, af hvis dunkle Skjød vi her
 stod frem, jeg veed ej selv hvordan, thi ej vi gik.
 Maaske hun vejvild gaaer i Borgens Labyrinth,
 af mange mindre Borge sælsomt sammensat,
 og søger Herren for at forberede ham.
 Men se, hist oppe rører sig en talrig Flok
 af Tjenerskab, som farer ilsomt ud og ind
 ad Svalegang og Galleri og Dørportal;
 det tyder paa en Velkomstfest med Pomp og Pragt.

KORET. Nu voxer mit Mod! o se kun, hvor hist
 med højtideligt afmaalte Skridt en Flok
 af herlige Væbnere styrer herved
 i ordnede Rækker. Men hvo har befalt
 de yndige Knøse, endnu næsten Børn,
 at møde herfrem i saa stateligt Tog?
 Hvad skal mest jeg beundre? den sirlige Gang,
 den snehvide Pande med Lokkernes Fald
 eller Kindernes Runding, af Ferskenens Lød
 og som Ferskenens Hud med de blødeste Dun?
 Gjerne bed jeg deri, men jeg mindes med Skræk,
 at i lignende Tilfælde fyldtes min Mund —
 ja, jeg gyser ved Tanken! — med Aske.

Se, de Herlige
 nærme sig mer;

hvad er det, de bære?
 Trin til Tronen,
 Tæpper og Højsæde,
 Omhæng og Udstyr
 som til et Telt.
 Se, i brede Folder
 bølger det som Skyer
 om vor Dronnings Hoved;
 thi hun alt besteg,
 indbudt, det herlige Hynde.
 Træder nu til
 og stiller Jer trinvis
 op i højtidelig Orden.
 Værdig, o værdig, trefold værdig
 være en slig Modtagelse signet!

Alt, hvad Koret har sagt, er efterhaanden blevet udført.

FAUST. Efter at Pager og Væbnere ere stegne ned i et langt Tog kommer han tilsyne øverst oppe paa Trappen i ridderlig Hofdragt fra Middelalderen og begiver sig nedad med værdig Langsomhed.

KORFØRERINDEN betragtede ham opmærksomt. Hvis ikke Guderne, hvad de jo stundom gjør, blot for en Stund og som tillaaens har skjænket ham hans statelige Skikkelse, hans vindende Person og sjeldne Anstand, da vil al hans Daad med Sejer krones, enten han bekriger Mænd hvad eller med de skønne Kvinder fejde vil. I Sandhed, højt han overstraaler mangan En af dem, jeg før som Gjenstand for Beundring saae. Med højtidsfuld, alvorlig, langsomt afmaalt Gang sig Fyrsten nærmer; høje Dronning, vend Dig om!

FAUST træder frem med en lænkebunden Fange ved sin Side. Istedendfor en festlig Velkomsthilsen, istedenfor ærbødigt Hyldingsord jeg bringer denne lænkebundne Svend, som pligtforglemmende min Pligt mig røved. Knæl ned paa Stedet her! bekjend din Brøde, at denne ædle Frue selv maa dømme. Blandt mine Mænd, o hulde Herskerinde, hans sjeldent skarpe Syn ham Pladsen gav

paa højen Taarn, hvor han skal Udkig holde
 med Himlens Rum og Jordens vide Kreds,
 spejdende vagtsomt hvad der viser sig
 fra fjerne Højdedrag til Borgens Mur,
 en Kvæghjord snart og snart en fjendtlig Hær;
 vi skærme hin og drage ud mod denne.
 Men grovelig idag sin Pligt han svigted!
 Du kommer, og han melder ingenting,
 saa skyldig Hæder og ærbødig Velkomst
 er ikke bleven budt saa høj en Gjæst.
 Sit Liv har han forbrudt og burde nu
 alt svømme i sit Blod; dog, Du alene
 skal straffe, skal benaade, som Du vil.

HELENA. Da Du saa høj en Værdighed mig skjænker
 som Herskerinde og som Dommer — selv
 om Du, hvad fast jeg troer, mig kun vil prøve —
 saa øver jeg en Dommers første Pligt,
 idet ham selv jeg hører. Tal da Du!

LYNCEUS, Borg-Kuren.

Lad mig knæle, lad mig skue,
 Døden eller Livet finde!
 For den gudesendte Kvinde
 evigt vil mit Hjerte lue.

Spejdende mod Øst mit Øje
 saae mod Morgensolens Hjem,
 da med Et den Herlighøje
 underfuldt i Syd steg frem.

Bjerg og Skov og grønne Lide,
 Intet mer jeg agted paa,
 lod det hen i Taage glide —
 hende, hende kun jeg saae.

Vel jeg tør mit Syn berømme,
 Øjne som en Los jeg fik;
 men som vækket brat af Drømme
 glippede mig her mit Blik.

Ja, hvor var jeg? Taarnet, Tinden,
 Portens Hvælving, Murens Krans,

Alt var Taage, til Gudinden
spredte den med Gyldenglans.

Blikket jeg mod hende vender,
suger hendes Billed ind,
Alt hun med sin Skjønhed blænder,
ogsaa mig har hun gjort blind.

Ja, jeg glemte Kurens Gjerning,
glemte Hornet og min Ed;
kast nu om mit Liv kun Tærning,
Alt fordrager Kjærlighed.

HELENA. En Fejl, som jeg var Aarsag til, tør ej
jeg straffe. Ve mig! Hvilken grusom Skjæbne
forfølger mig, at overalt jeg saa
skal Mændene bedaare, at de hverken
sig selv, ej heller Andres Ære skaane.
Ved Rov, Forførelse og Kamp og Flugt
Halvguder, Helte, Guder, ja Dæmoner
har slæbt mig hid og did paa vilde Veje.
Som Enkeltvæsen Verden jeg forvirred,
som dobbelt endnu mer, og nu som tre-,
som firefoldig Ve paa Ve jeg bringer.
Slip denne Skyldfri løs og lad ham gaa;
ej Straf bør ramme den, hvem Guder daare.

FAUST. Forbauset, Dronning, seer jeg samme Nu
den sikkert Rammende og her den Ramte.
Jeg Buen seer, som sendte Pilen ud,
og ham, den saared. Pil paa Pil der følger,
og alle træffe mig. Ja, overalt
i Borgens Rum de synes mig at svirre.
Hvad er jeg nu? Paa eengang til Rebeller
Du gjør mig mine Mænd, og mine Mure
usikre. Fast jeg frygte maa, min Hær
Dig, Ubesejret-Sejrende, vil hylde.
Eet Valg kun har jeg: at betro til Dig
mig selv og Alt, hvad jeg som Mit betragted.
Lad mig for dine Fødder, fri og tro,
som Dronning hylde Dig, som den, der vandt
sig Land og Trone, blot hun viste sig.

LYNCEUS med en Kiste, fulgt af Mænd, som bære flere.

Tilbage, Dronning, flux jeg gik!
Den Rige betler om et Blik;
naar Dig han seer, han troer sig lig
en Stodder arm, en Fyrste rig.

Hvad var jeg før? hvad er jeg nu?
hvorpaa, min Tanke, pønser Du?
Hvad hjælper Øjets Lynblink mig?
Det preller magtløst af mod Dig.

Fra Østen hid mod Vest vi drog,
saa langt og bredt et Folketog;
de Første kjendte de Sidste ej,
mens Alt vi hærged paa vor Vej.

Den Første faldt, den Næste stod,
den Tredie svang sin Lanse god;
hver enkelt En for Hundred gjaldt,
det kjendtes ej, om Tusind faldt.

Vi trængte frem, rev Alting med
i vilden Storm fra Sted til Sted;
hvor jeg idag var Hersker frag,
en Anden plyndred næste Dag.

Vi mønstred Byttet — flinkt det gik —
en fager Mø den Ene fik,
den Anden tog en Stud fra Stald,
og Heste udi Hobetal.

Men jeg, jeg spejded fremfor Alt
det Sjeldneste, som forefaldt;
hvad Andre fik i deres Magt,
var som for mig tilrettelagt.

Og Skattene mig undgik ej,
mit skarpe Blik mig viste Vej,
i alle Lommer grant jeg saae,
hvert Smykkeskrin mig aabent laa.

Saadan jeg fik af røden Guld
og ædle Stene Kisten fuld;
men kun Smaragdens grønne Skær
fortjener, at dit Bryst den bær.

Nu gyng bag din Kind saa blød
det Draabeæg fra Havets Skjød,
men mod dens Lød saa skær og fin
blegner den rødmende Rubin.

Saalunde jeg den største Skat
ned for din Fod har ydmygt sat;
en Høst fra mangt et blodigt Slag
jeg lægger for din Fod idag.

Hvormange Kister end Du seer,
har i Behold jeg endnu fler,
og vil Du taale min Tribut,
din Rigdom tager aldrig Slut.

Thi knap besteg Du Tronens Stol,
da bøjed flux, Du Skjønheds Sol,
Forstand og Overflod og Magt
sig for Dig som en Hædersvagt.

Jeg holdt derpaa, som var det mit,
jeg slipper det, nu er det dit.
Jeg rigt og lødigt før det fandt,
nu seer jeg, det var idel Tant.

Forsvundet er, hvad jeg besad,
lig vissent Hø, lig falmet Blad;
at fuld Værdi paany det faaer,
ikkun et Blik af Dig formaaer!

FAUST. Bortfjern i Hast den dristigt vundne Skat,
vel ikke dadlet, men dog ubelønnet.
Det er jo hendes, Alt hvad denne Borg
bag sine Mure gemmer; overflødig
er hver en særlig Gave. Gaa nu hen,
dyng Skat paa Skat, velordnet Alt, stil op

en ukjendt Pragts ophøjet-skjønne Billed!
 Lad Hallerne som Himlens Klarhed skinne,
 byg Parader op af livløst Liv.
 Forud for hendes Fjed lad Tæpper bredes
 med brogede Blomsters Væv, at hendes Fod
 maa træde blødt; en Glans, som ikkun Guder
 ej blændes af, skal møde hendes Blik.

LYNCEUS.

Hvad Du byder, ej er stort,
 som i Leg det let er gjort:
 denne Skjønheds høje Mod
 hersker over Gods og Blod.
 Alt er hele Hæren tam,
 hver en Klinge sløv og lam;
 mod en saadan Skabning bold
 Solen selv er mat og kold,
 mod saa huldt et Aasyns Skær
 Alt er tomt og uden Værd.

Gaaer.

HELENA til *Faust*. Jeg har et Ord at sige Dig, men kom
 og sæt Dig hos mig her; den tomme Plads
 paa Herren kalder, sikrende mig min.

FAUST. Først lad mig knælende min Hyldest bringe
 Dig, høje Frue; lad mig ydmygt kysse
 den Haand, som til din Side op mig hæver.
 Bekræft mig da som Medregent udi
 dit Rige, som ej Grænse veed, og vind Dig
 Tilbeder, Vagt og Tjener, Alt i Een.

HELENA. Saa mangt Mærkværdigt her jeg seer og
 og undrende jeg maa om Meget spørge, [hører,
 men først og fremmest, hvorfor Mandens Tale
 mig sælsomt klang, saa sælsomt og saa venligt.
 Den ene Lyd i Klang var lig den anden,
 og naar et Ord var naaet i Øret ind,
 et andet kom, kjærtegnende det første.

FAUST. Naar al vor Tale er Dig til Behag,
 henrykke Dig vil Sangen da tilvisse,
 som fuldelig til Sjæl og Øre trænger.
 Dog er det sikrest, at vi strax det prøve,
 i Vexeltale bedst det lokkes frem.

HELENA. Lad os forsøge da, om jeg formaaer.

FAUST. Det falder let, naar det fra Hjertet gaaer;
naar Længslens Svulmen fylder Brystet helt,
man spørger Blik i Blik —

HELENA. om den er delt.

FAUST. Fortid og Fremtid vorder tomme Lyd,
ikkun i Nuet blomstrer da —

HELENA. vor Fryd.

FAUST. Til Nuet bindes vi af Pagtens Baand;
og hvo bekræfter Elskovs Pagt?

HELENA. Min Haand.

KOR.

Hvo fortænker vel vor Fyrstinde
i at Venlighed hun viser
Borgens høje Herre?
Tilstaa det kun, alle vi er jo
Fanger nu, som ofte forhen,
siden forsmædeligt Ilion faldt
og vor ængsteligt ud og ind
flakkende Hjemfærd begyndte.

Kvinder, vante til Mandens Elskov,
ej saa skjønssomt just de vælge,
Kjendere dog er de.
Snart den guldløkkede Hyrde,
snart en Faun med sorte Børster,
alt som Lejlighed byder sig til,
samme Rettighed give de
over svulmende Lemmer.

Nær og nærmere sidde de alt,
lænede mod hinanden,
Skulder ved Skulder, Knæ ved Knæ;
Haand i Haand bøje de sig
hen over Tronens
højt oppolstrede Herlighed.
Majestæten nægter sig ej,
i Folkets Paasyn
den lønlige Elskovs
Fryd for Dagen at lægge.

HELENA. Jeg er som i det Fjerne, og dog saa nær,
og siger altfor gjerne: Her er jeg! her!

FAUST. Jeg aander neppe, Munden af Fryd er stum;
det er en Drøm, forsvunden er Tid og Rum.

HELENA. Alt bag mig laa jo Livet; men nu paany
jeg seer, til Dig hengivet, min Ungdom gry.

FAUST. Om Lykken troløs svigter, det glemme Du;
Tilværelsen har Pligter, selv kortest nu.

PHORKYAS træder heftigt ind.

Ja, studeer med kjælen Stammen
Elskovs-Alfabetet sammen,

brug Jer Id og Flid — men viid:
daarligt har I valgt Jer Tid!

Ufred ryster sine Vinger,
skraldende Trompeten klinger,
Død og Undergang er nær.

Menelaus og hans Skarer
lig en Stormflod mod Dig farer;

rust til vældig Kamp din Hær!
Har han først lagt Borgen øde,

som Deiphobus Du bøde
maa for stakket Elskovsfærd.

Først de lette Varer henter
han til Galgen; derpaa venter
Altrets Øxe h e n d e der.

FAUST. Forvovne, som saa frækt tør her forstyrre os!

End ej i Faren vidløs Rasen taaler jeg.

Den Fagre selv gjør uheldsvangert Budskab grim,
mens Vanhelds Melding fryder Dig, Du Hæsligste.

Dog dennegang det lykkes ej, hvormeget Du
med tomme Mundsvejr ryster Luften. Fare er
her ej, og var den der, den skræmmed Ingen her.

Signaler, Explosioner fra Taarnene, Trompeter og Lurer, krigersk Musik,
vældige Hærmassers Forbidragen.

Paa Timen her Du fylket finder
en Helteflok, til Kamp bered:
kun den fortjener Gunst hos Kvinder,
som kraftigst dem at væрге veed.

Til Hærførerne, som sondre sig ud fra Kolonnerne og træde frem.

Med Sejgheds Kraft, som Sejren lønner,
 fordi den aldrig vorder træt,
 I, Nordens ungdomsfriske Sønner,
 I, Østens kraftigmodne Æt!

Guldhjelmomstraalet, staalombrystet,
 en Hær, som Land paa Land betvang;
 hvor frem de vandred, Jorden rysted,
 og Tordnen fulgte deres Gang.

Paa Pylos' Strand iland vi stege,
 den gamle Nestor længst var død;
 de mindre Rigers Baand, saa vege,
 som Spindelvæv vi sønderbrød.

Nu trænger bort fra disse Mure
 til Havet Menelaus ned!
 Der lad ham flakke, røve, lure —
 den Idræt altid bedst han led.

I Hertugs Navn og Krone bære,
 saa byder Spartas Dronning Jer;
 hvad I erobre, hendes være,
 mens dog som Lehn det Eders er.

Hvor sig Korinth af Havet løfter,
 vær Du, Germaner! Skjærm og Skjold;
 Achaia med de hundred Kløfter
 befaler jeg i Gothens Vold.

Drag, Franker! over Elis' Grænse,
 Du, Sachser! til Messene hen;
 Normanner! Du skal Havet rense
 og rejse Argolis igjen.

Saaledes Hver skal bo og bygge
 og væрге Grænsen stærk og tro;
 men Sparta skal Jer overskygge,
 vor Dronnings gamle Arvebo.

Saa seer hun Velstand skyde Rødder,
 og Hver sin Andel høster let;
 I søge trygt ved hendes Fødder
 Bekræftelse og Lys og Ret.

*Faust træder ned, Fyrsterne danne en Kreds om ham, for paa nærmere Hold
 at høre hans Befalinger og Forskrifter.*

KOR.

Hvo den Skønneste eje vil,
 fremfor Alt, hvad der kræves,
 se efter Vaaben sig visselig om.
 Smigrende visselig vandt han sig
 Jordens herligste Eje;
 men han besidder det ej i Ro:
 Smigrere smigre det fra ham med List,
 Røvere rive det fra ham med Vold;
 dette at hindre betænke han vel.

Derfor priser vor Fyrste jeg,
 sætter ham højt over Andre,
 at han med Tapperhed Klogskab forbandt,
 saa at de Vældige rede staa
 hver hans Villie at lyde.
 Alt hvad han byder, de følge tro,
 Alle saavel til Gavn for sig selv
 som for Fyrsten til lønnende Tak,
 Begge til højlig Hæder og Ros.

Thi hvo røver nu hende bort
 fra den mægtige Ejer?
 Hans hun er, og hun være ham undt,
 dobbelt undt af os, hvem han omgav,
 sammen med hende, herinde med sikre
 Mure og ude med vældig Hærmagt.

FAUST. De rige Gaver de modtage,
 Enhver et stort og herligt Land —
 lad nu til deres Lehn dem drage!
 Vi holde her i Midten Stand.

Og kappes vil de om at væрге
 Dig, Halvø, midt i Havet tryg,
 dit Jordsmon, hvor Europas sidste Bjerge
 sig tabe i din Højderyg.

Det Land, hvor Slægt paa Slægt har fundet
 den Lykke, Jordens Børn kan naa,
 nu er det for min Dronning vundet,
 til hvem alt tidligt op det saae.

Da ved Eurotas' sivomsuste Vande
 til Liv hun frem af Ægget brød,
 den Glans, der laa om hendes Pande,
 langt Søskenes og Moders overbød.

Se, dette Land, som Alt Dig skylder,
 Dig ofrer glad sin bedste Flor;
 for hele Jorden, som Dig hylder,
 o, foretræk din Fædrejord!

Og om kun kolde Solens Pile møde
 den skarpe Bjergryg, som mod Skyen naaer,
 dog nøjsom Ged sin tarvelige Føde
 paa Fjeldets grønliglyse Skraaning faaer.

Men Kilder vælde frem og vilde Bække,
 da sommergrønnes Bjergets Skrænt og Fod,
 og Højes Hundredtal i afbrudt Række
 for uldne Hjorder yde Græsgang god.

Forsigtigt, enkeltvis og afmaalt nærmer
 sig Fjeldets bratte Rand langhornet Kvæg;
 mod Vind og Vejr dog lunt og trygt beskjarmer
 dem Huler hundredvis i Klippens Væg.

Pan skjærmer dem, og kratbevoxne Kløfter
 med fugtig Friskhed huser Nymfen god,
 og Træ ved Træ mod Himlen Grenen løfter,
 som var det den, de higede imod.

Urskove er det! Egen stiv og mægtig
 fremvrider egenraadig Gren ved Gren;
 Valbirken mild, med søde Safter drægtig,
 sin lette Byrde bærer slank og ren.

Den moderlige Mælk i Kilder flyder
 for Barn og Lam i stille Skyggers Læ;
 sin modne Frugt som Spise Sletten byder,
 mens Honning drypper fra det hule Træ.

Her arves Liv og Lykke sammen,
 her smiler venligt Kind og Mund,
 og medens Slægt paa Slægt opholder Stammen,
 hver Enkelt er tilfreds og sund.

Saaledes voxer op med Kræfter rige
 det hulde Barn til moden Mand.
 Om det er Guder eller Dødelige,
 man tidt forbauset spørge kan.

Apollos Guddom har blandt Hyrder vandret,
 og mangen Hyrde ligned fast en Gud;
 thi hvor Naturen virker uforandret,
 der folder Verden sig af Verden ud.

Siddende ved Siden af hende.

For Dig og mig begynder Livet atter,
 og ingen Fortid mer vi mindes vil;
 nu føl Dig fuldt som Gudens ægte Datter,
 den første Verden kun Du hører til.

Bag Mur og Vold ej mer Du bygge,
 thi tæt til Spartas Grænse naaer,
 i Fred vor Elskov at betrygge,
 Arkadien med evig Vaar.

Farvel, vor Trone! Did vi drage,
 paa salig Jordbund fæste Bo,
 bag tætte Løvsals Hegn vor Lykkes Dage
 vi nyde i arkadisk Ro!

Skuepladsen forvandler sig fuldstændigt. Mod en Række *Klippehuler* støtte sig *tillukkede Løvhytter*. En skyggefuld Lund strækker sig lige hen til de trindt omgivende Klippeskrænter. *Faust* og *Helena* sees ikke. Koret ligger sovende rundt omkring.

PHORKYAS. Hvorlænge Ternerne har sovet, veed jeg om de har drømt om det, som klart og tydeligt [ej; mit Øje her har seet, det veed jeg heller ej. Thi vækker jeg dem. Snart de Unge undres vil; I ogsaa, Skjæggede, som dernede vente paa, at Underværkets Løsning snart skal vise sig. Herfrem, herfrem! Og ryster Eders Lokker rask, jag Sønnen bort, og blink ej saa, men hør paa mig!

KOR. Nu, saa tal, fortæl, fortæl os, hvad af Sælsomt der er hændet.

Allerhelst vi ville høre, hvad umuligt tro vi kunne, thi at se paa disse Klipper kjeder os til Overmaal.

PHORKYAS. Nepe er I rigtigt vaagne, Børn, og alt I kjeder Jer?

Nu, saa hør: i disse Huler, disse tætte Løvsalsgrotter, Læ og Tilflugt fjernt fra Verden som idyllisk Elskovspar fandt vor Herre og vor Frue.

KOR. Hvad, derinde?

PHORKYAS. Ene To, havde de kun mig til Bistand, røgtende min stille Syssel. Hæder nød jeg, højtbetroet, men som det en slig sig sømmer saae jeg til en anden Side, hid og did jeg travlt mig vendte, søgte Bark og Mos og Rødder, i enhver Slags Gjærning og paa den Vis fik de Ro. [kyndig,

KOR. Du fortæller, som om vældig Plads der fandtes hisset inde, Skov og Enge, Bække, Søer; hvad er det for Eventyr?

PHORKYAS. Ganske ret, I Uerfarne! der er Dybder, Ingen maaler: Sal ved Sal og Gaard ved Gaard, som efterhaanden jeg har seet. Dog paa eengang giver Latter Gjenklang i de hvalte Hal-ler; did jeg seer: en Dreng da springer hen fra hendes Skjød til hans,

fra sin Fader til sin Moder, og der var en Lyst og Jubel
og en Kyssen og en Klappen, Fryderaab og Skjemt og Løj-
saa man ej fik Ørenlyd. [er,

Som en Genius uden Vinger, som en Faun, men uden
Dyret,
nøgen han til Jorden springer, men med Spændkraft den
tilbage

højt i Luften op ham slynger, og i andet, tredie Spring han
rører alt det hvalte Loft.

Ængstelig hans Moder raaber: spring saameget som Du
lyster,

o, men vogt Dig for at flyve; flyve frit formaaer Du ej.
Og hans Fader ømt formaner: kun i Jorden er den Spænd-
kraft,

som Dig opad driver; blot Du med en Taa ved Jorden rø-
rer,

flux som Jordens Søn Antæus vil Du vinde Kraft paany.
Og saa hopper han paa disse Klippers Masse, fra den enes
Kant til Kanten af den anden som en Bold, der spænstig
springer.

Men i Kløftens mørke Revne er paa eengang han forsvun-
den.

Tabt for os vi nu maa tro ham. Moder jamrer, Fader trø-
ster,

jeg forknyt paa Skuldren trækker. Da, uventet, hvilket
Gjensyn!

Er der Skatte skjult dernede? Blomstervirket Foldeklæd-
er han værdig hyllet i. [ning

Kvaster ned fra Armen hænge, lette Baand om Brystet
flagre,

i hans Haand den gyldne Lyre, ganske som en lille Phø-
bus,

ubekymret hen til Skræntens Kant han træder; vi forbau-
og Forældrene af Glæde synke i hinandens Favn. [ses,
Thi det lysner om hans Hoved! Hvad for Glans, er svært
at sige,

om et gyldent Smykke eller overmægtig Aandskrafts
Flamme.

Saadan han med ædle Lader alt som Dreng sin Fremtid
varsler

som det Skjønnes høje Mester, af de evige Melodier
helt og fuldt igjennemstrømmet; og som saadan skal I høre
og som saadan skal I se ham, dybeste Beundring værd.

KOR.

Underværk kalder Du Sligt,
Du Cretas Datter?
saa har vel aldrig Du lyttet
til Digtningens lærende Ord?
Endnu aldrig hørte Du Joniens,
heller ej Du fornam
Hellas' ældgamle Sagnskat
om Guders og Heltes Bedrifter?

Alt, hvad der mærkeligt skeer
i vore Dage,
tarvelig Efterklang er det
fra Fædrenes herlige Tid.
Ej kan din Fortælling lignede med
det, som yndefuld Løgn,
mere troværdig end Sandhed,
om Sønnen af Maja fortæller.

Ham et sirligt og kraftigt, skjøndt
end næsten nyfødt Barn,
svøber i reneste Bindslers Dun,
vikler i kostelig Løjerts Pryd
sladrende Goldammers dumme Flok,
uforstandige Taaber.
Kraftigt og sirligt drager dog
Skjelmen alt sine smidige
og elastiske Lemmer
listelig ud, saa den purpurne Skal,
trykkende Angst forvoldende,
kun tilbage han lader,
lig den færdige Sommerfugl,
som af den stive Puppes Tvang
smutter behændigt ud og frit
foldende ud sit Vingepar
lystig i Solskinnet flagrer.

Saa og han, den Behændigste;
 strax beviser han klart,
 brugende snedige Kunsters Kneb,
 at han som gunstig Dæmon vil
 skærme Tyve og Skalke samt
 Alle, som Fordel søge.
 Hurtigt fra Havets Behersker han
 Treforken stjal, og fra Ares snu
 selve Sværdet af Skeden,
 Bue og Pil fra Phøbus dernæst,
 fra Hephaistos hans tunge Tang;
 Lynet selv fra Kroniden
 tog han, skræmmed ham Ilden ej;
 men over Eros han Sejer vandt,
 spændende Ben i Brydekamp;
 røved fra Cypris, mens hun ham kjær-
 tegnede, Bæltet ved Barmen.

Et henrivende, rent melodisk Strengespil høres inde fra Grotten.
 Alle lytte til og synes snart grebne af Rørelse. Herfra og til, hvor der er angivet
 Pause, helt igjennem med fuldstemmig Musik.

PHORKYAS.

Lyt til disse Toner klare
 med en Aand, for Fabler fri;
 Eders gamle Guders Skare,
 deres Magt er længst forbi.

Ingen her forstaaer Jer længer,
 vi et større Maal vil naa:
 thi hvad ind til Hjertet trænger,
 det maa ud af Hjertet gaa.

Hun trækker sig tilbage til Klippen.

KOR.

Naar selv Dig, den Rædselsfulde,
 griber slige Strenges Lyd,
 fælde vi ved disse hulde
 Toner Taarer, men af Fryd.

Lad kun Solens Glans forsvinde —
 dages det i Sjælen blot,

i vort eget Bryst vi finde,
 hvad ej Verden har af Godt.

Helena. Faust. Euphorion i den ovenfor beskrevne Dragt.

EUPHORION.

Naar I Barnets Sange hører,
 selv I juble ved dets Lyst;
 naar i Dansen jeg mig rører,
 danser Hjertet i Jert Bryst.

HELENA.

Kjærlighed forener Tvende
 til en jordisk Samklangs Lyd;
 men naar den af To gjør Trende —
 det er overjordisk Fryd.

FAUST.

Saa er Livets Nøgler fundne,
 og vi vandre trygt vor Vej,
 med hinanden tæt forbundne:
 Du med mig og jeg med Dig!

KOR.

Aar skal komme, Aar skal svinde,
 men til Trods for Tidens Magt
 Barnets Lys skal mildt beskinne
 deres frydefulde Pagt.

EUPHORION.

Nu lad mig hoppe,
 nu lad mig springe,
 højt op i Luften
 mig muntert svinge —
 det er min Attraa,
 det er min Bøn.

FAUST.

Hold Maal og Maade!
 O, lad Dig vare!
 at ej deroppe
 af Fald og Fare
 skal lægges øde
 vor kjære Søn.

EUPHORION.

Fra Jorden bort

jeg mig opad vender;
 slip mine Lokker,
 slip mine Hænder,
 slip mine Klæder,
 og ej mig stands!

HELENA.

At Du er vor,
 bør Du ømt betænke
 og ej saa tidligt
 vort Samlag krænke,
 det herligt vundne
 Min, Din og Hans.

KOR.

Ak, snarlig sprungen
 er stakket Dans!

HELENA OG FAUST.

Agt ej for ringe
 Forældrenes Trængsel!
 Lær at betvinge
 den stormende Længsel!
 Dans her paa Tillie
 med blomstrende Terner!

EUPHORION.

Jer kun til Villie
 jeg ikke mig fjerner.

Slyngende sig gjennem Koret og dragende det med sig i Dansen.

Svævende fri
 er vor Dans i det Grønne.
 Er Melodi
 og Bevægelser skjønne?

HELENA.

Ja, det er godt og ret,
 før nu de Skjønne let
 yndigt i Kjæde.

FAUST.

Blot han dog slutte vil!
 Mig kan det Gøglespil
 slet ikke glæde.

EUPHORION OG KORET bevæger sig dansende og syngende
i sammenslyngede Kjæder.

Naar dine Armes Par
om os Du slynger,
mens om din Pande klar
Guldlokken gynger;
naar paa din lette Fod
smidigt Du træder,
svævende henimod
fjernere Kjæder;
da har, du Herligste!
Maalet Du fundet,
da har de kjærligste
Hjerter Du vundet.

Pause.

EUPHORION.

Som lette Hinde
jeg jager Eder,
for alle Vinde
i Hast Jer spreder!
Nu jeg er Jæger,
og I er Vildt.

KOR.

Vil Du os fange,
er let din Møde,
thi vi forlange
jo kun, Du Søde,
at fanges ind af
saa væn en Pilt.

EUPHORION.

Nej, rask i Flok
over Sten og Stok!
Er Møjen liden,
har ej Byttet Værd,
kun efter Striden
er mig Sejren kjær.

HELENA OG FAUST.

Intet Maadehold at haabe!
Som naar Stormen fremad brager,
Skaren gjennem Skoven jager;

hør dem skrige, hør dem raabe
paa den afsindsvilde Jagt!

KORET kommer enkeltvis ilsomt tilbage.

Os han løb forbi og kasted
paa vor Hurtighed Foragt;
mod den Vildeste han hastede,
slæber hende hid med Magt.

EUPHORION dragende en ung Pige efter sig.

Skjøndt Du stritter haardt imod,
skal Du med, Du unge Blod!
Nytter ej, Du mod mig stræber:
kysse vil jeg dine Læber,
presses mod gjenstridigt Bryst,
vise Dig min Kraft og Lyst.

PIGEN.

Slip mig løs! Skjøndt kun en Pige,
har jeg ogsaa Kraft og Mod
og en Villie, der er lige
stærk med din og fuldt saa god.
Troer Du, jeg er stedt i Vaande?
Lidt for stærk Du troer din Arm!
Hold kun fast, og Du min Aande
føle skal som Ild saa varm.

Hun flammer op og stiger tilvejs som en Ildslue.

Om Du højt i Luftens Riger
eller ned i Jorden stiger,
Maalet gjækker kun din Harm.

EUPHORION rystende de sidste Flammer af sig.

Snævert omskygge mig
Klipper og Skoven trang.
Hvi skal de trykke mig
her paa min Ungdomsgang?
Vindenes Susen,
Bølgernes Brusen
fjerntfra jeg hører —
did Længslen mig fører.

Han springer alt højere og højere opad Klipperne.

HELENA, FAUST OG KOR.

Vil Du være Gemsers Lige?
For dit Fald vi grue maa.

EUPHORION.

Op og opad maa jeg hige,
 mer og mer jeg skue maa!
 Her er min Synskreds stor!
 Midt paa en Ø jeg boer,
 midt udi Pelops' Land,
 Frænde til Jord og Vand.

KOR.

Vil Du i Lunden ej
 ørkesløs vanke,
 vi skal Dig vise Vej,
 Druer at sanke,
 Druer paa Højens Rand,
 Figen og Æblers Guld.
 Ak, i det hulde Land
 dvæle Du huld!

EUPHORION.

Troer I paa Fredens Dag?
 det er en Drøms Bedrag.
 Krig er vort Løsens Ord!
 Sejr for en gjenfødt Jord!

KOR.

Ønsker i Freden
 man Sværdet af Skeden,
 da er man plat
 af Haabet forladt.

EUPHORION.

Dem, som har kæmpet
 med aldrigen dæmpet
 blussende Mod,
 Heltenes Skare,
 fødte til Fare,
 ofrende glad deres Blod —
 dem vorde skjøn
 Sejerens Løn!

KOR.

Se, han voxer, mens han iler
 nær og nærmere sit Maal!
 som en Sejrens Helt han smiler,
 som i Glans af Malm og Staal.

EUPHORION.

Ingen Mure, ingen Volde,
 hver for sig i aaben Dyst!
 Fastest Borg, som bedst kan holde,
 det er Mandemod i Bryst.

Vil I Frihed, op at vinde
 den med Sværdet flinkt i Felt;
 Skjoldmø vorde hver en Kvinde,
 hver en Ungknøs vorde Helt.

KOR.

Hellige Poesi,
 hæv Dig mod Æthren fri!
 Straalende Stjerner's Pragt!
 Lysende Himmelvagt!
 O, ihvor fjernt Du staaer,
 høre vi Dig og naaer
 til os din Magt.

EUPHORION.

Er jeg et Barn? Med Spyd i Haanden
 en Yngling staaer i Vaabenglans!
 I Pagt med Helte, alt i Aanden
 den glimrende Bedrift er hans.
 Nu bort!
 Inden kort
 jeg vinder Ry og Ærens Krans.

HELENA OG FAUST.

Neppe har Du skuet Dagen,
 før Du vil til Nat Dig dømme,
 vil, af Svimmelhed betagen,
 ud i Smertens Hvirvelstrømme.
 Har vor Pagt
 ingen Magt?
 Var vort Samliv da kun Drømme?

EUPHORION.

Fra Bølgen hist hør Tordengnyet!
 Og Gjenlyd giver Dal paa Dal,
 hvor Hære mødes til fornyet,
 forbitret Kamp og Fald og Kval.
 Løsnet lød:

Heltedød!

Saadant Bud vel Ingen brød.

HELENA, FAUST OG KOR.

Sjælen maa af Rædsel grue!

Var det Død, Dig Livet bød?

EUPHORION.

Skulde jeg i Frastand skue?

Nej, jeg deler Sorg og Nød.

DE FORRIGE.

Overmod altid var
dødssvangert Bud!

EUPHORION.

Vel da! — Et Vingepar

folder sig ud!

Skjæbnen tiltrods

staaer til Flugten min Hu!

Han kaster sig ud i Luften, hans Klædebon bærer ham et Øjeblik, det straalere om hans Hoved, en Lysstribе drager sig efter ham.

KOR.

Ikaros! Ikaros!

Jammer og Gru!

En skøn Yngling styrter ned for Fødderne af Forældrene, man troer i den Døde at se en bekendt Skikkelse; men det Legemlige forsvinder strax. *Straaleglorien* stiger som en Komet mod Himlen; *Kjortel, Kappe og Lyre* bliver tilbage.

HELENA OG FAUST.

For Sorg maa altid vige

de Glæder rene.

EUPHORIONS Stemme fra Dybet.

Lad i det mørke Rige

mig, Moder, ej alene!

Pause.

KOR. *Sørgesang.*

Ej alene! — hvor Du dvæler!

Thi vi tro Dig nu at kjende.

Ak, hvis Dødens Nat Dig fjæler,

vil vort Hjerte did sig vende.

Fast Beundring mer end Klage

vækker dog din Livsensgang:

thi i Med- og Modgangsdage

var Du stor i Sind og Sang.

Rig paa Kraft, til Højhed baaren
 som til Livets Lykke skabt,
 brød Du alt din Blomst i Vaaren,
 for Dig selv, ak! tidlig tabt.
 Skarpsyn, som ej Tant forblinder,
 Sans for hver en Hjertets Trang,
 Kjærlighed af ædle Kvinder
 og en egenlødige Sang.
 Dog, din Drift utøjlet lød Du,
 hilled selv din Fod i Net,
 og i trodsigt Lune brød Du
 med ærværdig Sæd og Ret.
 Men i Livets sidste Prøve
 Villiens Renhed viste Vej,
 herlig Daad Du vilde øve —
 ak, det lykkedes Dig ej.

Hvem det lykkes? — Vemodsklage,
 tunge Spørgsmaal uden Svar,
 naar et Folk i Kampens Dage
 fast tildøde blødt sig har.
 Dog, lad nye Sange lyde!
 Mod paany i saaret Bryst!
 Thi af Jorden atter skyde
 Spirer op til Fremtids Høst.

Fuldstændig Pause. Musikken hører op.

HELENA til *Faust*. Et gammelt Ord af mig desværre
 sandes maa:

at Lykke ej med Skjønhed varigt enes kan.
 Med Kjærlighedens Baand er Livets sønderbrudt;
 dem begge mit Farvel med Smerte byder jeg,
 og til dit Bryst for sidste Gang jeg kaster mig.
 Persephoneia, tag mod mig og mod mit Barn.

Hun omfavner *Faust*, det Legemlige forsvinder, hendes Klædebon og Slør
 blive tilbage i hans Arme.

PHORKYAS til *Faust*. Hold fast, hvad Du endnu tilbage
 Slip ikke hendes Klædebon! Alt nappe [har!
 Dæmoner i dets Flige, vilde gjerne
 til Underverdenen drage det. Hold fast!

Ej mer Gudinden er det, hvem Du misted,
 men dog guddommeligt. Benyt saa stor,
 saa mærkelig en Gunst og hæv Dig op,
 det bærer rask Dig over alt det Lave
 mod Æthren op, saa højt som Du kan aande.
 Vi sees igjen, men langt, ja langt herfra.

*Helenas Klæder opløse sig i Skyer, der omgive Faust, løfte ham i Vejret
 og drage forbi med ham.*

PHORKYAS tager *Euphorions* Kjortel, Kaabe og Lyre op fra Jorden,
 træder frem i Prosceniet, løfter *Exuvierne* i Vejret og siger:

Dog altid ganske heldigt fundet!
 Vel sandt, at Flammen er forsvundet,
 men derpaa giver Verden liden Agt.
 Kom hid, Poeter! her er Elementer
 til Laugs- og Haandværksnid tilvejebragt.
 Selv om jeg ikke skabe kan Talenter,
 kan jeg dog laane dem den ydre Dragt.

Hun sætter sig ned ved en Søjle i Prosceniet.

PANTHALIS. Nu hurtigt, Piger! Vegen er den Trold-
 dom jo,

hvormed Thessaliens gamle Hex vort Sind betvang,
 forbi de vilde, mislydgrelle Toners Rus,
 forvirrende for Øret, men for Sjælen mer.
 Nu ned til Hades! Did vor Dronning forud gik
 med fast, alvorlig Gang. I hendes Fodspor tæt
 hver hende tro hengiven Terne følge bør.
 Den Uudforskelliges Trone nær hun staaer.

KOR.

Ja, Fyrstinder kan allesteds færdes;
 selv i Hades øverst de stande
 stolt med deres Lige i Rad,
 med Persephone nær forbundne;
 ak, men vi, som i Baggrunden staa
 af dybe Asphodelos-Enge,
 kun med langstrakte Popler
 og golde Pile til Selskab,
 hvilken Tidsfordriv have vel vi?
 Kun at pibe som Flaggermus,
 glædeløs Hvirken, spøgelseslig.

KORFØRERINDEN. Hvo intet Navn sig vandt og
 intet Ædelt vil,
 tilhører Elementerne; saa far da hen!
 Jeg til min Dronning længes; ej ved Handling blot,
 men og ved Troskab vinde vi Personlighed.

Gaaer.

HELE KORET.

Dagens Lys da tilbage vi vandt,
 vel ej mer som Personer,
 det føle, det vide vi godt,
 men til Hades komme vi aldrig mer.
 Naturens evigt virkende Liv
 gjør paa os Aander
 og vi paa det fuldgyldigt Krav.

EN DEL AF KORET. Her i disse tusind Grenes stille
 Hvisken, sagte Susen
 let i Leg vi lokke Livets Kilder op fra skjulte Rødder
 ud i Grene, ud i Kviste; snart med Blade, snart med
 Blomster
 Træets Flagrehaar vi smykke, frit i yppig Overflod.
 Falder Frugten, strax da flokkes, levelystne, Folk og
 Hjorde
 for at samle, for at smage, rastløs frem med Il de trænge,
 og som for de første Guder Alt sig bøjer om os trindt.

EN ANDEN DEL. Vi mod disse Klippevægges glatte
 Spejl, det fjernthenskinnde,
 op os smyge, som naar Bølgen glider kjælende mod
 Strand,
 lyttende til hver en Klang, til Fuglens Sang og Sivets
 Hvislen:
 er det Pan med Rædselsstemme, strax vi rede er med
 Svar;
 suser det, vor Susen svarer, tordner det, vor Torden
 ruller,
 tvefold ruller den, ja trefold, tifold skræmmende, dens
 Brag.

EN TREDIE DEL. Mer bevægede i Sinde, Søstre,
 Bækkens Løb vi følge;
 thi os lokker i det Fjerne hine rigtbegroede Højder.

Altid nedad, mer og mer, vi vande i mæandrisk Bugtning
 snart en Eng og snart en Græsvang, snart en Have trindt
 om Huset.

Vejen, som vi gaa, betegnes af Cypressen slank, der stiger
 op mod Himlen, mens den spejler sig i Breddens blanke
 Vand.

EN FJERDE DEL. Drag, I Andre, did I lyster! Vi om-
 ringe, vi ombruse
 Højen, rigt og tæt beplantet, hvor ved Stokken Ranken
 grønnes;
 der til hver en Stund paa Dagen Vingaardsmandens travle
 Iver

viser os, hvor stor en Omhu tvivlsom Vinding kræve kan.
 Snart med Hakke, snart med Spade, snart med Hypning
 og Beskjæring

beder han til alle Guder, først og mest til Solens Gud.
 Bacchus, yppig og blødagtig, lidet kun sin Tjener ænser,
 hviler vejt i løvrig Hytte, fjaser med den yngste Faun.
 Hvad der til hans Drømmeriers halve Rus ham er for-
 nødent,

altid det i Lædersække og i Krukker og i Fade
 staaer tilrede i den køle Grottes Gjem til evig Tid.
 Men naar hver en Gud har ydet — Helios dog fremfor
 alle —

Luft og Væde, Lys og Varme til en Høst af modne Druer,
 da forvandles Vingaardsmandens stille Færd til Liv og
 Tummel,

Susen høres trindt i Løvet, Raslen naaer fra Stok til Stok,
 Kurve knage, Spande klapre, Bøtter bæres bort med Støn-
 nen.

Alting hen til Persekarret, til den kraftigt traadte Dans.
 Saadan blier den ædle Drues saftigrene Fylde trampet
 frækt, imens det sprøjter, skummer, fraader i en uskjøn
 Blanding.

Malmlyd grelt i Øret toner nu fra Cymbler og fra Bækner,
 thi nu kommer Dionysos fra Mysteriernes Nat,
 kommer med sin Satyrskare, dansende paa Bukkefødder,
 og imellem dem Silenus' Æsel med sin skingre Skryden.
 Intet skaanes! Spaltet Klov i Støvet træder Sæd og
 Orden,

alle Sandser vildt omhvirvles, Larmen døver hvert et Øre.

Drukne famle efter Skaalen, Bug og Hoved overfyldte,
har en Enkelt end sin Samling, det forøger kun Tumulten;
for den nye Most at lagre, tømmes rask det gamle Kar!

Tæppet falder.

PHORKYAS rejser sig kæmpestor op i Prosceniet, men træder derpaa ned af Choturnerne, aflægger Maske og Slør og viser sig som *Mefistofeles*.

FJERDE AKT

Højfjeld,

stærke, takkede Klippetinder.

En Sky kommer dragende, lægger til og sænker sig ned paa en flad, frem-springende Klippe. Den deler sig.

FAUST træder frem. Med Ensomhedens dybe Øde for min
Fod

jeg træder varsomt ned paa denne Fjeldtops Rand
fra Skyens lette Karm, som blødt har baaret mig
i Dagens Klarhed viden over Land og Hav.
Den langsomt fra mig løsner sig, ej skilles den,
og sammenfoldet stræber den mod Østerled,
mens Øjet stræber efter den beundrende.
Den deler sig, forandres, bølger op og ned,
vil gjerne vinde Form. — Ja, Øjet skuffes ej! —
Paa solbeskinnet Hynde ligger hvilende,
skjønnt kæmpestor, dog gudeskøn en herlig Viv,
en Juno lig, en Leda eller Helena,
i Højheds Ynde for mit Blik hensvæver hun.
Ak, Skyen skifter! Formløst bred og taarnet op,
lig fjerne Isbræ, den i Østen dvæler nu
og spejler glansfuld svundne Dages høje Id.
En Taagestribe fin og lys omsvæver dog
endnu mig Bryst og Pande frisk og svalende.
Nu let og tøvende alt mer den hæver sig,
den foldes sammen. — Gjækker mig et Drømmesyn
af Livets første, længst forsvundne største Fryd?
De dybest gemte Hjertets Skatte vælde frem,
sødt minder det om Kjærlighedens Morgengry,
det hastigt følte, knap forstaaede første Blik,
som, fastholdt, overstraaled hver en anden Skat.

Besjælet Skjønhed faaer det hulde Billede,
 med sikre Omrids hæver det mod Himlen sig
 og drager med sig did det Bedste af mig selv.

En Sømmilestøvle kommer spankende: en anden følger strax efter.

Mefistofeles stiger af. Støvlerne skride hurtig videre.

MEFISTOFELES. Det var en flink Befordring, maa
 Men hør, hvorledes falder Du dog paa, [jeg sige!
 i dette vilde Øde ned at stige,
 imellem mørke Kløfter, Klipper graa?
 Jeg kjender dem, skjøndt ej paa dette Sted,
 thi disse Sten var Helved brolagt med.

FAUST. Naragtige Legender stærkt Du ynder;
 det lader til, Du paa en Frisk begynder.

MEFISTOFELES alvorlig. Dengang Gud Herren —
 Grunden godt jeg veed —

fra Luftens Egne styrted os og sendte
 til Dybet os i Jordens Midtpunkt ned,
 hvor der en Ild med evig Flamme brændte,
 vi kom, da Intet kunde Varmen hemme,
 omsider i en højst penibel Klemme.
 Blandt Djævlene foroven og forneden
 der blev en Hosten, Prusten og en Sveden;
 af Svovlstank svulmed Helved og af Syre:
 en Gasudvikling, ikke til at styre,
 saa langt om længe Jordens tykke Skal
 ej holdt det ud, men revned med et Knald.
 Det gav Ravage i dens tunge Krop,
 saa hvad der før var Bund, blev nu til Top.
 Derpaa man grunder just den rette Lære:
 at hvad der underst var, skal øverst være.
 Fra Trældom i den nedrig kvalme Duft
 vi kom til Magten i den frie Luft.
 En Løndom klar, men hidtil godt bevaret,
 som sent først vorder Verden aabenbaret.

(Ephes. 6, 12).

FAUST. Et Bjerg er altid ædelt-stumt for mig;
 hvorfra? hvorfor? derom jeg spørger ej. —
 Dengang Naturen i sig selv sig grunded,
 Jordklodens Linie ogsaa ren den runded;

ved Tinder som ved Kløfter den sig glæded,
 og Fjeld til Fjeld og Bjerg til Bjerg den kjæded,
 lod Højen skraane ned til hver en Side
 og ind i Dalens Strøg med Lempe glide.
 Der spirer Planten frem, der grønnen Furen —
 til vilde Udbrud trænger ej Naturen.

MEFISTOFELES. Javel! Den Sag Jer synes soleklar;
 men Den, som saae det, anden Mening har.
 Jeg var tilstede, dengang Helvedflammen
 frembruste sydende i Damp og Røg,
 da Molochs Hammer svejsed Klipper sammen,
 saa Stenkolosser rundt i Rummet føg.
 De svære Blokke frem af Jorden stikke;
 ved hvilken Slyngkraft er da hid de slængt?
 den lærde Filosof han veed det ikke —
 de ligge der, og man maa la'e dem ligge,
 skjøndt man sig fast til Idiot har tænkt.
 De jevne Lægfolk anderledes mene,
 de kræver ej Beviser, ej Attester;
 de er forlængst med Sagen paa det Rene:
 et Underværk, og Satan er dets Mester.
 Min Vandrer hinker ved sin Krykke, Troen,
 fra Djævlestenen hen til Djævlebroen.

FAUST. Som Kuriosum er det værdt at agte,
 hvordan Naturen Djævlene betragte.

MEFISTOFELES. Naturen! Nej, det er en Æressag
 for Djævlen: vi var med bemeldte Dag!
 Jo, vi er Karle for at revoltere:
 her seer Du det jo selv! hvad vil Du mere? —
 Dog, for at tale ligefrem: behager
 Dig ingen af vor Overflades Sager?
 Du har jo seet, hvordan for Øjet breder
 sig „Verdens Rige og dets Herligheder“.

(Matth. 4.)

Dog er vel Ingenting af Værd
 for dit ustyrlige Begjær?

FAUST. Jo, Noget staaer dog for min Aand som stort.
 Kan Du det gjætte?

MEFISTOFELES. Det er hurtigt gjort.
 Jeg søgte mig en Storstad i det Fjerne,
 Spidsborgerlivet trives i dens Kjærne,

i trange Gyder færdes dens Beboer,
 paa Torve smaa med Kaal og Løg og Roer;
 Kjødboder, hvor den fede Steg
 er Tumbleplads for Fluers Leg;
 der finder Du til hver en Tid
 ej mindre Stank end virksom Flid.
 Saa store Pladser, brede Gader
 med fornemt Sving og fine Lader;
 og paa den anden Side Porten strækker
 Forstæder sig i endeløse Rækker.
 Jeg glæded mig ved Herskabsvognes Rumlen,
 ved hele dette Virvars vilde Tumlen,
 ved al den Stimen, Støj og Stimmel
 af denne evigt travle Myrevrimmel.
 Og naar tilvogns, tilhest jeg viste mig,
 man som det Heles Midtpunkt priste mig,
 som Den, der bør af Hundredtusind æres.

FAUST. Mig frister ej, hvad Du fortæller!
 Man seer med Glæde Folket fremad bæres,
 at det paa sin Vis rundeligt ernæres,
 endogsaa at det dannes og belæres —
 og hvad man klækker op, er kun Rebeller.

MEFISTOFELES. Saa bygged jeg mig paa en livlig
 selv grandios, et grandioست Palads. [Plads,
 Skov, Høje, Sletter, Enge, Mark,
 forvandlet til en prægtig Park
 med grønne Plainer, kunstigt skaarne Hækker,
 hvor Vej og Løvgang regelret sig strækker,
 med Springvand, som i skummende Kaskader
 nedstyrter trinvis over Klippeflader;
 mens det i Midten stolt og fast sig hæver,
 ved Siderne som Støvregn ned det svæver.
 Saa lod jeg til de skønne Kvinder bygge
 smaa Pavilloner, sirlige og trygge;
 hvor mangan Stund jeg glemte Verden helt
 i Ensomhed, af yndigt Selskab delt.
 Jeg siger Kvinder; thi for min Moral
 de Skønne er bestandig et Plural.

FAUST. Slet og modernt! Sardanapal!

MEFISTOFELES. Tør man da ikke kjende dit Begjær?
 Til det Sublime sagtens op det stiger.

Fornylig svæved Maanen Du saa nær,
at, maanesyg, maaske mod den Du higer?

FAUST. Paa ingen Maade! Jorden er saa vid,
at den endnu kan Stordaad rumme.
Om min Bedrift skal hver en Tvivl forstumme,
jeg føler Kraft til dristig Id.

MEFISTOFELES. Ærgjerrighedens Orm Dig altsaa
Man mærker, Du har gjæstet Heroiner. [piner?

FAUST. Magt vil jeg vinde, Jord og Ejendom!
Handling er Alt, mod den er Æren tom.

MEFISTOFELES. Dog vil Poeter hæve Dig mod Sky,
til Efterverden bringende dit Ry,
saa Daarskab stadig avler Daarskab ny.

FAUST. Hvad dette er, Du ingensinde lærer.
Hvor veed vel Du, hvad Mennesket begjærer?
Det bitre, skarpe Væsen, som Du øver,
hvor veed vel det, hvad Mennesket behøver?

MEFISTOFELES. Naa, ske da, som Du vil! Saa lad
hvad Du har for og hvortil det skal føre. [mig høre,

FAUST. Paa Havet saae jeg Bølge tæt ved Bølge;
de svulmed op og højned sig som Taarne.
Saa sank de atter, og i samlet Følge
til Storm mod flade Strand de ind blev baarne.
Og det forarged mig; som Overmod,
fremskyndet af et hidsigt oprørt Blod,
forarger Aanden, der sin Frihed agter
og Andres med det samme Blik betragter.
For en Tilfældighed jeg først det tog,
jeg skærped Blikket: atter bort de drog,
trak sig fra nylig vundne Maal tilbage;
men næste Nu igjen de fremad jage.

MEFISTOFELES ad spectatores. Den Nyhed ældre er
end fra igaar;
jeg har da kjendt den hundredtusind Aar.

FAUST vedbliver lidenskabeligt. Lumsk lister Bølgen frem;
paa alle Leder,
ufrugtbar selv, Ufrugtbarhed den spreder;
den svulmer, ruller, overskyller kold
den øde Strækning, trøstesløs og gold;
der hersker den, der øver den sin Tugt,

og gaaer tilbage — uden Spor af Frugt.
 Fortvivle kan man, naar man tænker efter!
 Planløse Spild af Elementers Kræfter!
 Her fandt min Aand et Maal, om nogensinde,
 her gad jeg kæmpe, her min Sejer vinde.

Og muligt er det! — Just fordi den flyder,
 hver lille Hindring udenom den skyder;
 om nok saa stolt og kry, den bort maa dreje
 selv for den mindste Høj paa sine Veje,
 selv i den mindste Dal den strax maa bunde;
 og derpaa just sig mine Planer grunde:
 det ypperlige Størværk mit skal blive,
 fra Stranden Havets Vælde bort at drive,
 de vaade Indløb snevrere at stænge
 og ind ad Landet til dem sammentrænge.
 Jeg har alt Planen færdig Skridt for Skridt.
 Den vil jeg virke for. Gjør Du nu dit!

Trommer og krigersk Musik i Ryggen paa Tilskuerne, langt borte fra tilhøjre.

MEFISTOFELES. Med Lethed! — Hører Du i Fra-
 stand Trommen?

FAUST. Alt Krig paany! Den Kloge uvelkommen.

MEFISTOFELES. Krig eller Fred — den Kloge veed
 det saa, at han af Alt kan Fordel drage. [at mage
 Man passer paa, man faaer et heldigt Spil;
 nu er der Lejlighed, nu, Faust! grib til!

FAUST. For Gaader, be'er jeg Dig, forskaan mig blot!
 Forklar mig, hvad Du mener, kort og godt.

MEFISTOFELES. Det blev mig ikke skjult paa mine
 at svært det kniber for vor gode Kejser. [Rejser,
 Du kjender ham. Da ved hans Hof vi boede
 og gav ham Rigdom, paa hvis Værd han troede,
 laa Verden for ham i en evig Glans;
 han var jo ung, da Tronen alt blev hans.
 Og det behaged ham at resolve, at
 at det just handlet var i rette Aand,
 og kunde godt gaa Haand i Haand:
 at nyde og paa samme Tid regere.

FAUST. Vidt fejlet. Den, der fødtes til at byde,
 har ikkun Et: sin Herskermagt at nyde.

Kun det: at ville, er ham Maal og Ende,
 og Villiens Grund maa ingen Anden kjende.
 Et sagte hvisket Ord — og straks hans Bud
 til Verdens Undren slaaer i Gjerning ud.
 Saaledes vil han Herskersædet pryde
 paa værdig Vis —; men det er lavt at nyde.

MEFISTOFELES. Saa tænker ikke han! Han Livet
 til hen i Anarki hans Rige flød, [nød,
 en Borgerkrig af Alle imod Alle,
 hvor Broder grumt for Broderhaand maa falde;
 Borg ruster sig mod Borg og By mod By,
 mod Borgerstanden bryder Adelen Freden,
 Biskoppen ypper Strid med Menigheden —
 kort: allevegne Kamp og Vaabengny,
 selv Mord i Kirker, og paa Landeveje
 er Ingen sikker paa sit Liv og Eje.
 Frit Raaderum Dumdristigheden fik,
 thi Kampen gjaldt jo Livet. — Naa, det gik.

FAUST. Det gik, men skjævt, det faldt, stod op igjen,
 vælted paany og ligger saadan hen.

MEFISTOFELES. En saadan Tilstand faldt i Manges
 hver var jo Mand for sig og tog sit Tag, [Smag,
 ja selv den Mindste følte sig som Noget;
 tilsidst blev det de Bedste dog for broget.
 De Dygtigste sig samle og erklære:
 Den, der kan skaffe Ro, skal Herre være;
 vor Kejser hverken vil ej heller kan —
 saa lad os faae et Kejservalg istand
 og kaare En, der Sceptret kraftigt svinger
 og sikrer Hvermands Ret og atter bringer
 Retfærdighed og Fred i dette Land.

FAUST. Det smager stærkt af Præster.

MEFISTOFELES. Ganske sandt!

Just Præster var det, som det Stikord fandt,
 da Præstesækkens Fylde svandt og svandt.
 Oprørets Sag for hellig de erklærede;
 det gav dem Kraft, i Landet trindt det gjærede,
 og Kejseren, som vi har moret mangan Dag,
 nu her sig samler til — maaske det sidste — Slag.

FAUST. Det gjør mig ondt, han var saa vennehuld.

MEFISTOFELES. Naa, end er han da ikke lagt i Muld.
Lad os af denne trange Dal befri ham,
saa kommer muligt Andre og staaer bi ham.
Hvo veed, hvorledes Kampens Tærning falder?
Og har han Held, saa faaer han nok Vasaller.

De stige op paa det mellemliggende Bjergstrøg og beskue Hærens Opstilling
i Dalen. Nedefra høres der Stemmer og krigersk Musik.

MEFISTOFELES. En heldig Stilling, seer jeg, har han
vi træde til, og let han vinder Slaget. [taget;

FAUST. Og hvad saa mer? Hvad gavner vel hans Sag
Øjenforblændelse og Synsbedrag?

MEFISTOFELES. En Krigslist gavner mer, end tidt
Hold Du blot fast ved dine store Planer; [man, aner.
det er paa deres Fremme just jeg tænker:

vi hjælpe ham til Trone og til Land,
Du knæler for ham ned, og han Dig skjænker
til Tak som Lehn den grænseløse Strand.

FAUST. Du har jo gennemført saamangen Sag,
nuvel, saa vind engang et Slag.

MEFISTOFELES. Nej, Du skal vinde det! Befal
nu dennegang som Overgeneral.

FAUST. Du byder mig fornøjelige Kaar:
befale, hvor jeg ingenting forstaaer!

MEFISTOFELES. Lad Du din Generalstab raade bare,
saa løber Feltmarskalken ingen Fare.

Krigsuraad har jeg mærket længe alt
og derfor strax mit Krigsraad sammenkaldt:

Urmennesker fra Urtids Bjerge;
Held den, der Slige har til Værge.

FAUST. Hvad seer jeg skride frem i Vaaben der?
Har alt Du stævnet hid dit Bjergfolks Hær?

MEFISTOFELES. Ikke den hele! Som Hr. Peter
af hele Stadsen kun en Kvintessens. [Squenz

De tre Vældige træde op.

Sam. II. 23. 8.

MEFISTOFELES. Der har jeg dem, min flinke Vagt!
Som nok Du seer, forskellige af Alder,
forskjellige af Rustning som af Dragt;
et vægtigt Lod med dem i Skaalen falder.

Ad spectatores.

Med Harnisk paa og Ridderkrave
 hvert Barn i vore Dage spanker;
 som allegorisk stiliserede Tanker
 end større Held vil disse Fyre have.

BIDERHVAS, ung, let bevæbnet, broget klædt. Hvis Nogen
 mig i Synet gloer,
 saa faaer han flux min Næve selv i Synet,
 og hvis i Flugt den Kryster Redning troer,
 jeg farer ham i Haaret rap som Lynet.

SNAPIHAST, i Manddomskraft, velbevæbnet, rigt klædt. De
 tomme Klammerier lidet nytte,
 med dem man spilder kun sin Dag;
 nej, ufortrøden snappe, gjøre Bytte,
 det er og blier den ene rette Sag

FASTIHAAND, bedaget, stærkt bevæbnet, uden Klædebon.
 Dermed er heller ikke meget vundet!
 Selv rigest Gods er snarligt svundet,
 Livsstrømmen sluger det med graadigt Gab.
 Nej, holde fast paa, hvad man kunde samle,
 det er, hvis I vil tro den Gamle,
 det Eneste, der sikrer os mod Tab.

De stige allesammen dybere ned.

Paa Forbjerget.

Trommer og krigersk Musik nedenfra. *Kejserens* Telt bliver rejst.
Kejser. Overgeneral. Drabanter.

OVERGENERALEN. End synes det mig klogt, vi
 den sidste Vending og i denne fjerne, [foretog
 afsides Dal vor Styrke sammendrog;
 nu tør vi haabe paa en gunstig Stjerne.

KEJSEREN. Hvorledes det skal gaa, vil Tiden vise;
 men denne halve Flugt kan ej jeg prise.

OVERGENERALEN. Kast Blikket, Fyrste, paa den
 Ret et Terrain for en strategisk Tanke: [højre Flanke!
 en Høj, hvis Skraaning la'er sig let forsvare,
 for os en Fordel, Fjenderne en Fare;

vi halvt i Skjul bag Krat og spredte Skove,
 hvorhen sig Rytteriet ej tør vove.

KEJSEREN. Min bedste Ros jeg maa din Slagplan yde;
 her Bryst og Arm kan Fjenden Spidsen byde.

OVERGENERALEN. I Midten her, paa Engen flad
 vor tapre Phalanx rede staaer til Strid. [og vid,

Dens Lansers blanke Odd i Morgenluften
 som Solglimt lyner gennem Taageduften.

Hvor bølger mørkt den mægtige Kvadrat!

Hver enkelt Mand til Heltedaad parat.

Naar disse Masser frem med Kraft sig trænge,

jeg sikkert troer, de Fjendens Kraft maa sprænge.

KEJSEREN. Et herligt Syn, som styrker Haab og Tro!
 I slig en Skare gjælder Hver for To.

OVERGENERALEN. Om venstre Fløj er lidet at for-
 sin Post paa Fjeldet vil den kjækt forsvare. [klare;

Bjergfladen hist, som nu af Vaaben blinker,

beskytter Passet til de høje Brinker.

Her, aner jeg, vil Fjendens Angreb strande,

og han vil hente sig en braadden Pande.

KEJSEREN. Min falske Slægt, som hid imod mig
 Den Onkel, Fætter, Broder mig benævned, [stævned!

mens mer og mer sin frække Færd den øved

og Sceptrets Kraft og Tronens Nimbus røved;

indbyrdes tvistige de Riget ødte,

kun Kamp mod mig til Enighed dem nødte.

Den store Mængde, uden Mening selv,

henskylles let af Oprørs vilde Elv.

OVERGENERALEN. En Mand, som Spejder udsendt,
 seer jeg svinge

om Klippen hist. Gid gunstigt Nyt han bringe!

FØRSTE SPEJDER.

Heldigt gennem Fjendens Vagter

ud og ind vor List os bar;

Faren lidet kun vi agter,

ak! men daarligt Bud vi har.

Mange svor Dig villig Hyldning,

men de røre ej en Haand;

rede har de som Undskyldning

indre Gjæring, Folkets Aand.

KEJSEREN. Hjælp først Dig selv! er Selviskhedens
ej Troskab, Pligt, Taknemlighed og Ære. [Lære,
I daarlig Tryghed ej de tænke paa,
at Nabohusets Brand til dem kan naa.

OVERGENERALEN. Den Anden kommer der paa
af Træthed ryster hvert hans Ledemod. [langsom Fod,
ANDEN SPEJDER.

Først vi saae med stille Glæde
dette vilde Væsens Gang,
til vi pludselig saae træde
frem en Ny med Kejsers Rang.
Mængden efter gammel Vane
følger, hvor en Leder gaer,
traver efter Løgnens Fane
som en Flok af Vælgerfaar

KEJSEREN. Modkejser altsaa! Vel! Den Ting er god.
Nu først som Kejser føler jeg mit Mod.
Kun som Soldat jeg tog mit Harnisk paa,
nu er der nok et større Maal at naa.
Ved hver en Fest, hvor glimrende de vare,
jeg savned altid Et: jeg savned Fare.
I raaded mig til Ringspils lette Dyst,
mens til Turnering altid stod min Lyst;
og havde ikke I fra Krig mig holdt,
med Heltery mit Navn nu straaled stolt.
Selvstændigt følte jeg mit Bryst beseglet,
da hist i Flammeriget jeg mig spejled
og Elementet stormed paa mig ind;
det var kun Skin, men stort var dette Skin.
Om Sejrens Ry har jeg kun uklart drømt,
nu skal indhentes, hvad der blev forsømt.

Herolderne afsendes for at udfordre Modkejseren. Faust, harniskklædt, med halvtillukket Hjelm. De tre vældige rustede og klædte som ovenfor.

FAUST. Vi byde Dig vor Hjælp, om Du tillader;
selv overflødig Omsigt aldrig skader.
Bjergfolk, det veed Du, gjerne grubliserer,
Naturen, Bjergets Lønkrift de studerer.
Længst Aanderne det flade Land forlod
og har i Fjeldet varigt fæstet Rod.
De virke tyst i vildsomt snoede Kløfter,

hvor fra Metallet Gassen højt sig løfter;
 de stadig sondre, prøve og forbinde
 for stedse nye Blandinger at finde.
 De fingernemme, aandige Naturer
 opbygge gjennemsigtige Figurer,
 og i de evigt tause Bjergkrystaller
 de skue, hvad heroven forefalder.

KEJSEREN. Det har jeg hørt, og gjerne jeg Dig troer;
 men siig, hvad mener Du med dine Ord?

FAUST. I Norcia i Sabinerland Du vandt
 en trofast Ven: den store Nekromant.
 En grusom Skjæbne havde han ivente,
 alt knitted Baalets Ved, og snart de brændte,
 de tørre Favnestykker stabled' sammen
 med Svovl og Beg for ret at øge Flammen.
 Af Mennesker, af Djævel og af Gud
 forladt, ham frelste Majestætens Bud.
 Det var i Rom. Han evig Tak Dig skylder,
 og Omsorg for dit Vel ham stadig fylder;
 sig selv han helt har glemt; for Dig at vare
 han gransker Jordens Dyb og Stjerner Skare.
 Paa hans Befaling ilsomt hid vi foer
 at staa Dig bi. Thi Bjergets Kraft er stor.
 Naturens Magt er der saa fri og stærk,
 hvad Præstedumhed kalder Trolddomsværk.

KEJSEREN. Paa Glædens Dag, naar fro vi hilse
 som muntre komme til de muntre Fester, [Gjæster,
 er det vor Lyst at skue dem i Mængde
 i Slottets store Sale sammentrængte.
 Dog er den gjæve Mand os dobbelt værd,
 som byder os til Hjælp sit gode Sværd
 i tvivlsom Stund, da Skjæbnens Vægtskaal svinger
 og Sejer eller Nederlag os bringer.
 Men netop i en Stund saa alvorssvanger
 med Villie jeg din Bistand ej forlanger —
 et helligt Øjeblik, som Du bør ære,
 da frem til Kampen stævne tvende Hære.
 Den Mand, som Land og Krone tør begjære,
 personlig maa det hele Ansvar bære.
 Det Skyggeblændværk, der os vil bekrige

som Kejser og som Hersker i vort Rige,
vor Hær og vore Lehns mænd fra os vende,
vil vi med egen Haand til Skyggeriget sende!

FAUST. Er end en Stordaad priselig med Rette,
bør Du dog ej paa Spil dit Hoved sætte.
Med Fjerbusk og med Kam man Hjelmen pryder
til Skjærm for Hovedet, som Kroppen lyder.
Hvad var vel uden Hoved alle Lemmer?
Dets Søvn som Dødens Slaphed de fornemmer;
naar det er sygt, dem gaaer det sammelunde,
naar det er sundt, saa er de alle sunde:
sin stærke Ret kan Armen strax benytte,
den hæver Skjoldet Panden at beskytte;
og Sværdet gjør sin Pligt som sikker Ven,
parerer rapt og falder ud igjen;
den stærke Fod er til sin Dont ej sen,
den træder paa den Slagnes Nakkeben.

KEJSEREN. Just saadan vil jeg i min Harme handle:
hans Hals til Skammel for min Fod forvandle.

HEROLDERNE *komme tilbage.*

Liden Agt og liden Ære
har os kun vor Vandring bragt:
Budskab maatte vi dem bære,
som de lønnet med Foragt!
„Den er endt, Jer Kejsers Sage,
svunden som en hendød Klang;
kun et Eventyr tilbage
blev af Alt: — Der var engang.“

FAUST. Vi ønsked just, det maatte saadan gaa,
vi, der som Venner ved din Side staa.
Hist rykker Fjenden frem, til Angreb brunstig;
giv Tegn til Opbrud, nu er Timen gunstig.

KEJSEREN. Kommandostaven vil jeg ikke føre.

Til Overgeneralen.

Den giver jeg til Dig. Din Pligt Du gjøre!

OVERGENERALEN. Saa rykke da den højre Flanke
Mod Fjendens venstre, som just opad stiger, [frem!
vort unge Mandskab skal med Fynd og Klem
til Angreb føres, saa han splittet viger.

FAUST. Tillad da denne Helt med frejdigt Sind
i dine Rækker flux at træde ind
som fast Bestanddel af din stolte Hær
og drive der med Kraft sin kjække Færd.

Han peger tilhøje.

BIDERHVAS træder frem. Hvo mig sit Ansigt viser, skal
det faae med flækket Kjæveben og Hage; [tilbage
hvo Ryg mig vender, skal jeg saadan dænge,
at Hoved, Hals og Haar skal bag ud hænge.
Og falder dine Folk saa an
med Sværd og Køller i forbitret Mod,
saa styrter Fjenden Mand for Mand
og drukner i sit eget Blod.

Gaaer.

OVERGENERALEN. Vor Phalanx her i Centrum give
og møde Fjenden klogt med sluttet Magt; [Agt
hold lidt tilhøje, hvor vor Styrke alt
med kraftigt Angreb ham i Flanken faldt.

FAUST pegende paa den Mellemste. Lad ogsaa denne drage
med i Felt.

SNAPIHAST træder frem. Nu føle hver en tapper Helt
sin Hu af Lyst til Bytte flamme;
som Plyndringsmaal vi først beramme
Modkejserens det rige Telt.
Ej længe skal han prale der tilvisse,
nu stiller jeg mig i Phalanxens Spidse.

ROVRAP, *Marketenderske*, smygende sig op ad ham.
Skjøndt ej vi spurgte Degn og Præst,
staaer han mit Hjerte allernæst.
En herlig Høst for mig og ham!
Naar Kvinden griber, er hun gram,
gaaer uden Skaansel ud paa Rov;
Alt tilladt! det er hendes Lov.

Begge gaa.

OVERGENERALEN. Mod venstre Fløj, som nok jeg
hans højre Flanke nu med Kraft gaaer paa. [forudsaa,

Her maa vi Passet Mand for Mand forsvare,
dets Tab kan bringe hele Hæren Fare.

FAUST vinker tilvenstre. Jeg beder Dig, til ham at lægge
det skader ej, at Stærke sig forstærke. [Mærke;

FASTIHAAND træder frem. Den venstre Fløj skal ingen
Frygt Jer volde!

Hvad først jeg har, forstaaer jeg at beholde;
at hævde Sit, det veed tilgavns den Gamle,
selv Lynet spalter ej, hvor han vil samle.

Gaaer.

MEFISTOFELLES kommer ned ovenfra. Betragt engang der
fra alle Afgrundsdybder drage [langt tilbage:
Bevæbnede i talløs Mængde,
paa smalle Stier sammentrængte.
Med Hjelm og Harnisk, Sværd og Skjold
i Ryggen af os danne de en Vold,
beredt at hugge løs, saasnart I vil.

Sagte til de Vidende.

I gad vist vide, hvordan det gaaer til?
I Hast, for ikke Sagen at forhale,
jeg rømmed op i alle Vaabensale.
Tilfods, tilhest der stod de opmarcherede,
som om endnu de Jordens Kreds regerede;
før var de Konger, Kejsere og Riddere,
nu tomme Sneglehuse — intet videre;
saa mangt et Spøgelse de yded Ly,
som frisked Middelaldren op paany;
og hvad man dømmer end om slig en Knægt,
saa gjør det dog for dennegang Effekt.

Højt.

Hør, hvor de forud alt sig vise tapre!
Blikpladerne imod hverandre klappre,
Standarters Laser, støvbevangen Faner
paany gad føres gennem Luftens Baner —
gamle Soldater, men hvis hele Id
staaer til at blande sig paany i Strid.

Frygteligt Basunskrald ovenfra; den fjendtlige Hær vakler øjensynligt.

FAUST. Synskredsen er i Mørke hildet,
 kun blusser hist og her forvildet
 anelsesfuldt et rødt Skin;
 som Blod Gevær og Lanse luer,
 og Luft og Skov og Fjeld jeg skuer
 i blodrød Taage hyllet ind.

MEFISTOFELES. Den højre Fløj sig kjækt forsvarer;
 der farer frem med vildest Mod
 Hans Biderhvas, den Kæmpe god,
 og rydder op blandt Fjendens Skarer.

KEJSEREN. Først med en enkelt Arm han trued,
 nu nys et halvt Dusin jeg skued;
 ej paa naturlig Vis det skeer.

FAUST. Har aldrig Frasagn Du fornummet
 om hine Spejlinger i Rummet,
 som paa Siciliens Kyst man seer?
 I Luften, som af Sol-Dis sitrer
 og gennem lette Taager glitrer,
 et sælsomt Syn sig foreteer:
 Landskaber, Haver, store Byer
 sig vugge paa de klare Skyer,
 til hen de svinde mer og mer.

KEJSEREN. Men nu — igjen et Angstens Syn!
 Paa hver en Spydspids seer jeg Lyn,
 og paa vor Phalanx' blanke Lanser
 smaabitte vevre Flammer danser.
 Med Hexeri det synes mig i Pagt.

FAUST. Tilgiv, o Herre! det er Spor
 af svundne aandige Naturer,
 de for dum kjendte Dioskurer,
 ved hvilket før hver Sømand svor —
 det sidste Blus af deres Magt.

KEJSEREN. Men hvorfor har Naturen sammenbragt
 saamange Særsyn for vor Sejr at lette?
 Til hvilken Enkelt skal vor Tak vi rette?

MEFISTOFELES. Til ham, Magiens høje Mester,
 der kun paa Dig sin Tanke fæster.
 Ham harmer dine Fjenders Rænker,
 at frelse Dig han pønser paa
 og Dig sin fulde Bistand skjænker,
 om selv han skulde end forgaa.

KEJSEREN. De jublede, de lod mig triumfere;
 saa vilde jeg min nye Magt probere
 og lod da, uden stort derved at tænke,
 den gamle Graaskjæg kølig Luft dem skjænke.
 For Kleresiet jeg en Spas fordærved,
 og sikkert ej dets Gunst jeg mig erhverved.
 Og nu — nu vender efter Aar og Dage
 den gode Gjernings Virkning her tilbage?

FAUST. Uegennyttig Daad bær hyppig Rente.
 Men opad nu dit Blik Du vende!
 Jeg troer, han vil et Tegn os sende.
 Giv Agt og lad os se, hvad vi kan vente.

KEJSEREN. En Ørn i Himmelrummet svæver,
 og efter den en Grif, som Bytte kræver.

FAUST. Det Tegn mig tykkes godt. Hvor kan et Dyr,
 som hjemme har i gamle Eventyr,
 hvor kan en fabelagtig Grif vel tro
 en ægte Ørn at fælde med sin Klo?

KEJSEREN. Se, vide Kredse de beskrive
 i Luften; — nu som tvende Pile
 de lige mod hinanden ile,
 for Hals og Bryst at sønderrive.

FAUST. Men se, hvor Griffen i den vilde Dans,
 forreven, saaret, snart sin Bane finder;
 se, hvor den nu med sænket Løvesvans
 i Skoven styrter ned, hvor den forsvinder.

KEJSEREN. Som Tegnet tydes, gid det ske!
 Forunderligt det var at se.

MEFISTOFELES imod højre. Rask til Angreb sammen-
 Fjenderne vi kraftigt sprængte; [trængte
 spredt de fægte, mens de drage
 sig mod højre Fløj tilbage
 og forvirre, hvor de stride,
 Hovedstyrkens venstre Side.
 Men vor Phalanx lynsnart haster
 mod det svage Punkt og kaster
 sig med al sin Magt derover. —
 Nu som stormoprørte Vover,
 farende med Gny mod Stranden,
 vildt de rase mod hinanden.

Bedre Sejr blev aldrig vunden,
 større Tapperhed er ej funden!

KEJSEREN paa venstre Side til Faust. Hist, mig synes, er der
 Fjendens Skyts vi ej besvare. [Fare!

Vi vor sikre Stilling slipper,
 rømmer alt de øvre Klipper,
 og fornedet Fjendens Masser
 rykker ind paa vore Pladser;
 stadig mer tilvejsr han drager,
 snart maaske han Passet tager.
 Synsbedraget har sig hævnnet!
 Det var det, Jer Troldkunst evned.

Pause.

MEFISTOFELES. Der kommer mine Ravne tvende.
 Mon de har heldigt Bud kanhænde?
 Jeg frygter for vor gode Sag.

KEJSEREN. Hvad vil de os, de Fugle lede?
 De sorte Vingers Sejl de brede
 herhid imod fra blodigt Slag.

MEFISTOFELES til Ravnene. Til mine Øren tæt Jer nær-
 Den farer vel, som I beskjærmer, [mer!
 thi Eders Raad er ej Bedrag.

FAUST til Kejseren. Du har om Duer hørt, der ile
 igjennem Luften hundred Mile
 til Redens Yngel og dens Kost.
 Hertil maa blot den Forskjel knyttes:
 I Fredstid Duepost benyttes,
 i Krigens Tid en Ravnepost.

MEFISTOFELES. Os Faren over Ho'edet hænger.
 Se did engang, hvor Fjenden trænger
 mod vore Heltes Stilling frem.
 De første Højder er besatte,
 og kan i Passet Fod han fatte,
 er vor Forfatning mer end slem.

KEJSEREN. Saa skulde jeg af Jer dog gjækkes!
 Nu Nettet om mig sammentrækkes,
 og spærret er mig hver en Vej.

MEFISTOFELES. Fat Mod! End tabtes Slaget ej.
 Taalmod og Kneb til sidste Knude!

Enden er gjerne Knald og Fald.
 Mig mine Ravne Alt bebude,
 befal, at jeg befale skal.

OVERGENERALEN, som imidlertid er kommen til. Du har de
 To til Forbundsfæller taget,

det har mig hele Tiden naget;
 ej er der Held ved Gøgleri.
 Jeg kan ej Slagets Udfald vende;
 de har begyndt, lad dem saa ende
 og mig for Staven blive fri.

KEJSEREN. Behold den Du, og lad den gjælde,
 naar Lykken atter staaer os bi.
 Jeg gyser for den lede Fælle
 med samt hans Ravnemaskepi.

Til *Mefistofeles*.

Jeg kan Dig ikke Staven give,
 den egner Du Dig neppe til.
 Befal, se til, vi frelst kan blive!
 Og komme saa, hvad komme vil.

Gaaer ind i Teltet med *Overgeneralen*.

MEFISTOFELES. Lad ham den stumpe Stav beskytte!
 Os Andre gjør den liden Nytte,
 der var en Smule Kors derpaa.

FAUST. Hvad agter Du?

MEFISTOFELES. Rask skal det gaa! —

Nu, mine sorte Fætre! ned I fare
 til Søen. Hils fra mig Undiners Skare
 og bed om deres Strømmes Skin.
 Ved Kvindekunster kan de saa det mage,
 at Skin for Virkelighed man maa tage,
 for Sagens sande Væsen blind.

Pause.

FAUST. Vandfrøknerne maa sikkert vore Ravne
 ha'e smigret med de rette Kjælenavne;
 hist alt det risler frem saa smaat.
 Fra mange tørre, nøgne Fjelde
 de fulde, raske Kilder vælde,
 nu vorder Fjendens Sejr til Spot.

MEFISTOFELES. En saadan Hilsen midt i Sejrens
gjør selv den bedste Klattrer lidt konfus. [Rus

FAUST. Fra Bæk til Bæk i Et de sammenflyde,
af Kløften ud med dobbelt Kraft de skyde;
en Strøm nu bruser frem i Bue bred,
paa eengang voxer den til begge Sider,
i Klippens hele Vidde frem den glider
og styrter Trin for Trin i Dalen ned.
Hvad hjælper det, mod Bølgen sig at stemme?
Alt bort den river, Intet kan den hemme.
Mig selv med Gysen fylder, hvad der skeer.

MEFISTOFELES. Jeg intet seer af disse Vandflodsløg-
de kan kun skuffe Menneskenes Øjne, [ne;
og jeg af dette sære Skue leer.

I Rædsel hobevis de Pladsen rømme,
de tro, de drukne i de stride Strømme,
paa sikre Jord de sig i Vandet drømme,
og løbe, mens med Armene de svømme.
Nu er der vild Forvirring, hvor man seer.

Ravnene ere komne tilbage.

Jeg hos den høje Mester skal Jer prise;
men vil I nu Jer selv som Mestre vise,
saa skynd Jer til den glødende Esse,
hvor Dværge alskens Vaaben hvæsse,
Metal og Sten til Gnister slaaer.
Mens I dem Snak paa Ærmet binder,
forlang en Ild, som gnistrer, skinner
og knalder, alt hvad Ild formaaer.
Kornmod i Horizontens Fjerne,
det bratte Fald af en og anden Stjerne
omtrent hver Sommernat kan ske;
men Kornmod, der i Krattet sig forputter,
og Stjerner, der paa fugtig Jordbund sprutter,
det faaer man ej saa let at se.
Spild ikke Tiden med formegen Tale,
først kan I bede, saa befale.

Ravnene bort. Det skeer som ovenfor beskrevet.

MEFISTOFELES. Nu dybest Mørke Fjenden hilde!
Usikkert Fjed hans Gang forvilde!

Blussende Blink, hvor han sig vender,
 et Lys, som pludseligt ham blænder.
 Alt saare godt. Endnu en Sag
 der mangler dog: et Rædselsbrag.

FAUST. De hule Rustninger fra Vaabensale
 har hentet Kraft af Luftningen den svale,
 deroppe har det raslet, klappret længe,
 sælsomme falske Toner hid sig trænge.

MEFISTOFELES. Ja, rigtigt! Fortids Minder dem be-
 de ridderlige Prygl i Luften suse [ruse:
 som i den gode gamle Tid.
 Arme og Ben som tapre Paladiner
 for Welfer eller Ghibelliner
 fornye rask den evige Strid.
 Fastgroede i de gamle Vaner
 de fejde videre som deres Ahner,
 og Larmen lyder over Eggen vid.
 Bestandig er ved Djævlens Fester
 Partihad alle Mestres Mester
 i Skræk og Gru til sidste Stund;
 et Vræl, som intet andet ækelt panisk,
 og derimellem grelt og skarpt satanisk
 det gjalder ned i Dalens Bund.

Krigstumult i Orkestret, tilsidst gaende over til munter Militairmusik.

Modkejserens Telt.

Trone, rige Omgivelser.

Snapihast. Rovrap.

ROVRAP. Saa naaede vi dog først hans Telt!

SNAPIHAST. Ej flyver nogen Ravn saa snelt.

ROVRAP. Hvad her er samlet for en Skat!

Fra hvilken Ende ta'er vi fat?

SNAPIHAST. Her er saa fuldt, at knap man veed,
 hvad der er op, hvad der er ned.

ROVRAP. Det Tæppe kommer mig tilpas,
 helt slet er tidt min Sengeplads.

SNAPIHAST. En Kølle af det blanke Staal!
Alt længe mine Ønskers Maal.

ROVRAP. En Kappe rød med gylden Søm!
Alt længe mine Drømmes Drøm.

SNAPIHAST tagende Vaabnet. Med saadan en er Sagen
man slaaer ham ned og skrider frem. [nem:

Du Rub og Stub har samlet der,
men ingenting af rigtigt Værd.

Slip bare alt det Kram igjen
og kom til disse Kister hen!

Tag en af dem! Dens Bug er fuld
af Hærens Sold i lutter Guld.

ROVRAP. Den vejer til, saa det forslaaer!
Jeg aldrig den af Stedet faaer.

SNAPIHAST. Kom, vend Dig om og buk Dig ned!
Nu Kisten op! Din Ryg er bred.

ROVRAP. O ve! den tynger som en Sten!
Den brækker mig mit Lændebein!

Kisten falder ned og springer op.

SNAPIHAST. Der ligger Guldet! Rør din Krop
lidt villigt nu og sank det op.

ROVRAP sætter sig paa Hug. Op med det hurtigt i mit
Endda vi lider ingen Nød. [Skjød!

SNAPIHAST. Nu skynd Dig bort! lad Ingen se —

Hun rejser sig.

I Skjørtet er et Hul! O ve!
Hvorhen Du gaaer og hvor Du staaer,
den hele Rigdom ud Du saaer.

DRABANTER (vor Kejsers). Hvad gjør I her? Har I havt
og rodet i vor Kejsers Skat? [fat

SNAPIHAST. Ej har vi Liv og Lemmer spart,
af Byttet ta'er vi nu vor Part.

Det gjør man helst i Fjendens Telt,
som det er gammel Skik i Felt.

DRABANTERNE. Men ej hos os. En Tyveknægt
er ej med en Soldat i Slægt.

Staaer hos vor Kejser man i Sold,
saa er man ærlig, brav og bold.

SNAPIHAST. Den Ærlighed er kjendt af Gavn:
 Kontribution er nok dens Navn.
 I søber Alle samme Kaal:
 Giv hid! er Eders Feltparol.

Til Rovrap.

Nu skynd Dig bort med hvad Du bær,
 man seer os ikke gjerne her.

Bort.

FØRSTE DRABANT. Siig, hvorfor gav Du ikke rask
 den frække Karl et Øredask?

ANDEN. Jeg veed ej selv, det var, som saae
 jeg Spøgelse i Luften gaa.

TREDIE. Der kom en Taage for mit Syn,
 hvori det flimred Lyn i Lyn.

FJERDE. Hvad der er hændt, ej ret jeg veed,
 men Dagen var saa kvalm og hed,
 saa ængstende beklumret Alt,
 den Ene stod, den Anden faldt,
 man famled frem, man hugged ned,
 og Fjenden strax i Græsset bed,
 for Øjet som en Sky der svam,
 mens Øret sære Lyd fornam;
 saadan tilsidst vi Sejer fik
 og veed ej selv, hvordan det gik.

Kejseren med fire Fyrster træder op. Drabanterne tjener sig.

KEJSEREN. Det være som det vil, saa har vi vundet
 Slaget,

og over Sletten spredt har Fjenden Flugten taget.
 Her har han dynget op, Forræderen, sin Skat,
 i Tæpper hyllet ind, og her sin Trone sat.
 Vi nu i Kejserskrud, med Vagt af Livdrabanter,
 afvente ærefuldt Nationernes Gesandter.
 Fra hver en Rigets Kant der kommer Budskab fro,
 at Alle hylder os og Landet er i Ro.
 Har under Kampen end lidt Trolddom kunnet hænde,
 er det dog ene os, som kæmped den til Ende.
 Tilfældet mangengang kan yde Bistand god:
 fra Himlen falder Sten, paa Fjenden regner Blod,

fra Klippehulers Dyb en sælsom Klang fornemmes,
 som hæver Vores Mod, imedens Fjenden skræmmes.
 Den Overvundne faldt og høster Spot til Løn,
 den Sejrende til Gud opsender Takkebøn,
 og Alle stemmer i, behøver ej at tvinges,
 fra Millioners Mund et glad Tedeum bringes.
 Dog, som den bedste Tak mit Blik jeg vender ind
 — ak, altfor sjældent før! — mod eget Bryst og Sind.
 En Fyrste ung og glad kan Øjeblikket nyde,
 først Aarene ham lær, hvad Nuet kan betyde.
 Derfor, I Værdige, jeg bringe vil istand
 med Eder her en Pagt for Hus og Hof og Land.

Til den Første.

Du, Fyrste, ordned klogt Armeens S sammensætning
 og, i en kritisk Stund, dens kjække Angrebsretning;
 øv nu i Fredens Tid med Held en Fredens Færd,
 som Erkemarskalk her jeg rækker Dig dit Sværd.

ERKEMARSKALKEN. Saasnart din tapre Hær, der
 først skal varetage
 paa Grænsen Rigets Tarv og dit, er vendt tilbage,
 det være mig forundt i Fædreborgens Hal
 at ordne Taflets Gang med Retters rige Tal.
 Foran Dig da mit Sværd jeg blottet skal frembære,
 din høje Majestæt til Følgeskab og Ære.

KEJSEREN til den Anden. Skjønndt tapper er Du dog be-
 leven, fin og net,
 Dig giver jeg et Hverv, som ej kan kaldes let:
 Du forestaa mit Hus som Erkekammerherre
 og styre mine Folk, der kives tidt desværre;
 som Mønster vise Du fra denne høje Plads,
 hvordan man Herre, Hof og Alle gjør tilpas.

ERKEKAMMERHERREN. Sin Herres høje Hu at føl-
 ge bringer Naade:
 de Gode er man huld, kan selv de Slette raade,
 er klar foruden List og rolig uden Svig.
 Naar Du kun ser min Id, o Herre, er jeg rig.
 Tør sig min Fantasi til Festens Timer strække?
 Maa jeg ved Taflet Dig Guldvaskefadet række

og Fingrens dyre Ring bevare, mens din Haand
 Du kvæger med et Bad, som med et Blik min Aand?
 KEJSEREN. Min Alvor vil ej ret med festlig Glæde
 stemme;
 og dog, lad gaa! et godt Humeur kan Værket fremme.

Til den Tredie.

Til Erkekøgemester Dig jeg vælger! Jagt
 og Hønsegaard og Avl Dig være underlagt;
 med prøvet Smag Du ved mit Taffel for mig sætter,
 hvad hver en Aarstid har af mine Yndlingsretter.

ERKEKØGEMESTEREN. Streng Faste være mig en
 Pligt saa kjær som let,
 til Du med Appetit har spist en udsøgt Ret.
 Mit Køkkenfolk skal strax af Aarets Førstegrøde
 hidskaffe langvejs fra den kosteligste Føde,
 skjøndt ej paa udenlansk Primeur Du sætter Pris,
 men elsker kraftig Kost paa simpel Hverdagsvis.

KEJSEREN til den Fjerde. Da uundgaaeligt om Fester her
 der handles,
 skal til min Mundskjænk Du, min unge Helt, forvandles.
 Ja, Erkemundskjænk, Du for Kjælderens skal staa
 og sørge for, at Vin der aldrig savnes maa.
 I Glæden Du dog selv dit Maadehold ej miste,
 og Lejligheden ej Dig over Grænsen friste.

ERKEMUNDSKJÆNKEN. Min Fyrste, naar man blot
 til Ungdom Tillid har,
 den voxer op til Mand, før man det bliver vaer.
 Og da paa Gjæstebud vi vore Tanker fæste:
 en kejserlig Buffet jeg smykker paa det Bedste
 med Bægere af Guld, af Sølv, af slebent Glas;
 men mærk Dig den Pokal, som staaer foran din Plads —
 venetiansk Krystal, som særlig Velsmag huser,
 saa Vinen føles stærk og aldrig dog beruser.
 I slig Vidunderskat sin Tryghed tidt man seer;
 dit eget Maadehold, o Drot, dog skjærmer mer.

KEJSEREN. Hvad jeg i denne Stund, af Alvor højt for-
 klaret,
 har skjænket En og Hver, jeg nu har aabenbaret.
 Et Kejsersord staaer fast, det sikrer Alles Ret,

dog gjør et Dokument vor Gave først komplet ved Underskrift og Segl. Et saadant op at sætte, dertil i rette Stund jeg seer just her den Rette.

Erkebiskop-Erkekansleren træder ind.

KEJSEREN. Er i en Hvælving først nøjagtigt og med Slutstenen føjet ind, den staaer til evig Tid [Flid
Her fire Fyrster staa! Med dem vi Raad har plejet,
og hvad for Hus og Hof bør gjøres, overvejet.
Men hvad nu Riget selv betræffer, er vor Agt,
at Jer, I Fem, dets Tarv skal være underlagt.
I Landomraade skal I øverst staa blandt Alle,
hvorfor jeg har bestemt, at Eder skal tilfalde
de utro Lehnsmænds Gods, som faldt til Kronen hen.
Dog, ej alene Land jeg skjænker mine Mænd,
men ogsaa Retten til, naar Lejlighed er kommen,
ved Hjemfald, Bytte, Kjøb at øge Ejendommen;
desuden har I Lov at bruge fuld og hel
hver Rettighed, som blev en Souverain til Del.
I alle Tvistemaal den sidste Dom I fælder,
fra Eder ej Appel til anden Domstol gjælder.
Fremdeles Rente, Lehn og Lejde, Told og Skat,
Bjerg-, Salt- og Møntregal er Eder overladt.
Hvad Tak jeg skylder Jer, skal hele Verden vide,
derfor jeg hævet har Jer nærmest til min Side.

ERKEBISKOPPEN. Dig underdanigst Tak fra Alle
være bragt.

Idet Du styrker os, Du styrker selv din Magt.

KEJSEREN. End større Værdighed jeg Eder Fem vil
Vel bliver gjerne jeg endnu en Stund ilive; [give.
dog, naar jeg Ahners Rad beskuer, Tanken gaar
fra dette travle Nu til hvad der forestaaer.
Engang skal ogsaa jeg til mine Fædre drage,
min Efterfølgers Valg bør I da varetage.
Hæv ham paa Tronen, naar hans Kroning er forkyndt,
og end i Fred, hvad der i Ufred blev begyndt.

ERKEKANSLEREN. Med Stolthed dybt i Bryst, med
Ydmyghed i Lader
de største Fyrster her sig i din Naade bader.

Saasandt som Trofasthed paa ædelt Sind beroer,
er vi et Legem kun, hvori din Villie boer.

KEJSEREN. Hvad her jeg har forkyndt, til evig Tid
bekræfter
mit Navn med egen Haand, hvortil mit Segl jeg hefter.
Uhindret Raadighed paa Eders Grund i faae,
paa dette Vilkaar dog: at ej den deles maa.
Og om I øger end, hvad jeg Jer overdrager,
bestandig ældste Søn skal være Arvetager.

ERKEKANSLEREN. Jeg strax paa Timen skal Kon-
cepten faae istand
til hin Statut, et Held for os som for vort Land;
vort Kancelli skal da paa Pergament den skrive,
at den til Signatur Dig forelagt kan blive.

KEJSEREN. Befalende Jer Gud, vi bede Hver især
betænke nøje, hvad vi har forhandlet her.

De verdslige Fyrster fjerne sig.

DEN GEJSTLIGE bliver tilbage og siger pathetisk.
Som Kansler gik jeg bort, som Biskop dog jeg bliver;
Advarslens Alvorsaand mig til dit Øre driver!
Mit Faderhjerter er bekymret for dit Vel.

KEJSEREN. Hvad kan i Glædens Stund Dig ængste
saa? Fortæl!

ERKEBISKOPPEN. Det piner mig at se, og mest i
Glædesstunden

din hellige Person med Satanas forbunden.
Vel synes Tronen nu betrygget fast og godt,
men ak, desværre! Gud og Paven kun til Spot.
Naar han erfarer Sligt, han vil, Ulykkelige!
Bandstraalen slynge mod dit syndefulde Rige.
Endnu han ej har glemt din Kroningsfest, hvordan
hin onde Troldmand slap ved Dig for Baal og Brand,
at fra dit Diadem, til Kristenhedens Vaade,
den første Straale gav en arg Forbryder Naade.
Gaa i Dig selv og skjænk af syndbeladt Erhverv
til Kirkens Helligdom som Bod en lille Skjærv.
Den brede Høj, som bar dit Telt, imens de sloges,
hvor onde Aander til din Bistand sammendroges,
hvor Du har Øre laant til Løgnens Fyrste led,

skjænk denne Strækning Land til helligt Øjemed
 med Bjerg og løvrig Skov, saa langt som den sig strækker,
 med Græsgang, som et tæt og saftigt Grønsvær dækker,
 med fiskerige Søer, med Bække uden Tal,
 der søge Dalens Bund i slangebugtet Fald,
 fremdeles Dalen selv med Alt, hvad deri trives:
 saa har Du Anger viist, saa vil Dig Naade gives.

KEJSEREN. Min svare Synd med Gru mig nu for Øje
 staaer :

lad Grænsen drages der, hvor selv Du foreslaaer.

ERKEBISKOPPEN. At Pladsen maa for hver en syn-
 dig Rest befries,

til Herrens Tjeneste den signes skal og vies.

I Aanden hæver alt sig Muren, stærk og stor,
 og Morgensolens Skær bestraaler Kirkens Kor;
 korsdanned voxer ud dens Form til begge Sider,
 og Skibets brede Gang i Længden fremad skrider.

De Fromme flokkes i den vældige Portal
 ved Klokkens første Klang udover Bjerg og Dal;
 fra himmelhøje Taarn den kalder hver Bodfærdig,
 at han i gjenfødt Liv maa vorde Naaden værdig.
 Naar den indvies skal — og gid det snart maa ske! —
 i din Nærværelse vi vil vor Ære se.

KEJSEREN. Gid da det store Værk min fromme Hen-
 sigt vise:

at rense mig for Synd og Herrens Godhed prise.

Alt fyldes nu min Sjæl af Himlens Velbehag.

ERKEBISKOPPEN. Som Kansler skal formelt jeg
 ordne denne Sag.

KEJSEREN. Ja, sæt et Dokument kun op paa Kirkens
 naar det er færdigt, glad jeg skal det undertegne. [Vegne;

ERKEBISKOPPEN har anbefalet sig, men vender om igjen ved
 Udgangen.

Fremdeles sikre Du, hvad her i Værk er sat,
 al anden Herlighed, som Rente, Told og Skat,
 fra nu til evig Tid. Stor Udgift vil det volde
 at styre Alting vel og ret i Gang det holde.
 Paa det at Bygningen des før kan færdig staa,
 Du af dit Bytte os et Tilskud yde maa.
 Desuden langsvejsfra, det bør jeg aabent sige,

maa hentes Træ og Kalk og Skifer og deslige.
 Fra Prækestolen Folk formane vi til Ægt;
 hvo Kirken tjener, staaer i Himlens Varetægt.

Bort.

KEJSEREN. Jeg mærker nu først ret, at jeg har syndet
 svarlig;
 de lede Troldmænds Hjælp har været dyr og farlig.

ERKEBISKOPPEN kommer atter tilbage med et meget dybt Buk.
 Tilgiv, et Ord endnu! Du skjænkede Rigets Strand
 til en Formastelig; men han bliver sat i Band,
 hvis ikke Kirken kan af dette Jordsmon vende
 sig tillagt Tiende samt Offer, Skat og Rente.

KEJSEREN fortrædelig. Det Jordsmon skjules jo endnu af
 Havets Vand.

ERKEBISKOPPEN. Man faaer tilsidst sin Ret, naar
 blot man vente kan.

For os som sikkert Pant dit Kejserord Du give!

KEJSEREN alene. Paa den Vis kan jeg snart mit hele
 Land forskrive.

FEMTE AKT

Aaben Egn.

VANDRINGSMAND. Ja, det er de dunkle Linde,
end i Aldrens Kraft de staaer.

At jeg skulde dem gjenfinde
efter lange Vandringsaar!

Jeg det gamle Spor kan følge,

Hytten, som imod mig tog,

da den stormoprørte Bølge

ind mod Klitten her mig slog.

Men de To, som fordem boede

her, det hjælpsomt ædle Par,

leve de mon end, de Gode?

Dengang alt tilaars de var.

Hvor jeg husker dem, de Fromme!

Skal jeg kalde? banke paa? —

Vil de end som forhen komme?

venligt mig imøde gaa?

BAUCIS, en meget gammel Moerlille. Kjære Vandrer! Dæmp

Væk ej Gubben af hans Ro!

[din Stemme!

Sønnen er saa let at skræmme

fra saa skrøbelig en Bo.

VANDRINGSMANDEN. Siig mig, er det Dig, Moer-

Dig, som sammen med Din Mand

[lille,

frelste mig, da Bølger vilde

kasted mig mod Eders Strand?

Er Du Baucis, der standhaftig

stod mig bi hin Rædselsnat?

Hendes Ægtefælle træder frem.

Du Philemon, der saa kraftig
frarev Bølgerne min Skat!
Husker Du, I tændte Fyret,
gav Signal med Klokkens Mund?
Saadan endte Eventyret
godt ved Eders Bistand kun.

Op paa Klitten vil jeg træde,
skue over Havet ud,
mit beklemte Hjerter græde
ud i ydmyg Tak til Gud.

Han skrider fremad paa Klitten.

PHILEMON til *Baucis*. Skynd Dig nu, faa Bordet
i vor lille Haves Bo. [dækket
Grundigt bliver han forskrækket,
vil ej selv sit Øje tro.

Følger efter ham.

PHILEMON staaende ved Siden af Vandringsmanden. Det, som
før saa grumt behandlet

Jer, mens Bølgen fraaded vildt,
til et Landskab nu forvandlet
seer I, paradisisk mildt.
Jeg som Ældre mig tilbage
holdt, ej virksom mer som før;
men blev mine Kræfter svage,
Stranden mer og mer* blev tør.
Kloge Herrers kjække Svende
graved Grøft og bygged Vold,
Havets Strømme bort at vende,
brydende dets Vælde gold.
Skov og Park og Enge grønne,
By og Mark, hvor før var bart —
skynd Dig nu og nyd det skønne
Syn, thi Solen synker snart.
Yderst ude skimtes brede
Sejl, der ilsomt søge hjem
lig en Fugl til lune Rede,
thi en Havn nu venter dem.

Længst tilbage sees det vide
 Hav, en smal og blaalig Rand,
 foran det til hver en Side
 tætbeholdet, frugtbart Land.

I den lille Have.

De Tre sidde tilbords.

BAUCIS til den Fremmede. Er Du stum? vil ej Du røre
 selv den mindste Bid ikvæld?

PHILEMON. Han om Underet vil høre;
 Du er snaksom, saa fortæl.

BAUCIS. Underet! Ja saa forsanden
 maa man kalde dette Spil;
 thi det gik i en og anden
 Del ej helt naturligt til.

PHILEMON. Troer Du, Kejseren kan synde?
 Selv han Stranden ham forskrev.
 Har Du glemt, han lod forkynde
 ved Herold sit Gavebrev?
 Tæt ved disse Klitter dannet
 blev den første Arbejdsplads,
 Telte, Hytter! — Snart af Sandet
 rejste sig et stort Palads.

BAUCIS. Dagens Slid til Intet førte,
 Skovl og Hakke, Slag i Slag;
 men hvor natligt Blus sig rørte,
 stod en Dæmning næste Dag.
 Gjennem Nattens Stilhed lød der
 Skrig af bange Ofres Kval;
 ned mod Havet Flammer flød der —
 Morgenen saae en ny Kanal.
 Han er ond! vor Hytte lyster
 ham, vor lille Haveplet;
 stolt han sig som Nabo bryster,
 uden Agt for Andres Ret.

PHILEMON. Han i Bytte dog for Grunden
 bød os Hus og Have stor!

BAUCIS. Stoler Du paa Bølgebunden?
Hold Dig til den sikre Jord!

PHILEMON. Til Kapellet! Gjør Jer rede!
Nu gaaer Solen snart til Ro.
Lad os ringe, knæle, bede,
og til Gud os fromt betro!

Palads.

Vidstrakt Lysthavn, en stor, ligeløbende Kanal.

Faust, i den højeste Alderdom, vandrer eftertænksomt omkring.

LYNCEUS, Taarnvægteren, igjennem Talerør. Nu Sol gaaer
i muntert Kapløb søge Havn. [ned; de sidste Snekker
En Storbaad snart til Bolværk lægger,
Kanalen kløver alt dens Stavn.
Den ranke Mast mod Skyen knejser
med lette Vimplers Farvepragt;
glad bringer hjem fra lange Rejser
Dig Skipperen en kostbar Fragt.

Den lille Klokke klinger fra Kapellet paa Klitten.

FAUST *farer op*. Fordømte Klang! Dens Toner snige
sig paa mig som en Morderhaand.
Foran mig endeløst mit Rige,
bagved mig ussel Hindrings Baand!
Beständig drages mig til Minde,
at ej mit Herredom er frit:
den Hytte lav, de gamle Linde,
det graa Kapel er ikke Mit.
Selv Hvilen der kun kvæger føje,
hvor fremmed Skygge skjænker Ly —
en Torn i Fod, en Torn i Øje!
O, kunde langt herfra jeg fly!

TAARNVÆGTEREN *som før*. Frem glider kjækt, mens
den muntre Baad for gunstig Bør. [Dagen dør,
Højt op paa Dækket stablet fast
den bærer let sin dyre Last.

En prægtig Baad, rigt og broget lastet med Produkter fra fremmede
Verdens egne.

Mefistofeles. De tre vældige Fæller.

KOR.

Her lande vi
med frejdigt Mod.
Hil vor Patron,
vor Herre god!

De stige ud af Baaden, Godset bringes i Land.

MEFISTOFELES. Saa endtes godt vor Rejsefærd,
Patronens Roes vi vel er værd.
Med tvende Skibe ud vi gik,
men tyve hjem i Havn vi fik.
Hvad Stort vi øved, hvor vi kom,
det vidner bedst vor Ladning om.
Det frie Hav gjør Sjælen fri,
hvem kjender der til Grubleri!
Der gjælder det et hurtigt: Grib!
man faaer en Fisk, man ta'er et Skib,
og er man tre i Følge, maa
den samme Vej det fjerde gaa;
det femte tages dobbelt let,
thi har man Magt, saa har man Ret.
Om et Hvordan ej spørge vi,
kun om et Hvad der Spørgsmaal stilles:
Krig, Handel og Sørøveri —
Treenighed, som ej kan skilles.

DE TRE VÆLDIGE FÆLLER.

Ej Tak og Roes!
Ej Roes og Tak!
Som var vor Id
kun Tant og Snak!
Paa Skatten seer
han sur og sær,
som var den ej
en Bønne værd.

MEFISTOFELES.

I har Jer Løn
jo faaet alt:

den Byttedel,
som Jer tilfaldt.

DE TRE.

Den var saa godt
som uden Værd;
nej, lige Part
vi kræve her.

MEFISTOFELES.

I Slottet først
I ordne skal
de Kostbarheder
uden Tal.
Naar Skatten der
han skue faaer
og bedre dens
Værdi forstaaer,
han lønner Jer
som hædret Gjæst
og giver Flaaden
Fest paa Fest.

Imorgen kommer det brogede Lag;
dem skal jeg berede en munter Dag.

Ladningen bliver skaffet bort.

MEFISTOFELES til *Faust*. Med rynket Bryn, med Pan-
Du skuer al din Herlighed. [den vred
Din høje Visdom fik istand
Forsoning mellem Hav og Strand,
saa Havet villigt Skibet bær
fra Stranden ud til ilsom Færd.
Her fra dit Slot, her fra din Havn
Du holder Verden i din Favn.
Herfra det hele Værk udsprang,
her stod det første Skur engang,
en Grøft blev ridset ud i Sand,
hvor Aaren plasker nu i Vand.
Din store Plan, de Manges Flid
erobred Havet, Jorden vid.
Her var det —

FAUST. Det fordømte her!

Just derfra stammer mit Besvær.
 Du, Snildtforslagne, Alt skal vide:
 en Braad mit Hjerter stinger hvast,
 skjøndt Grunden til, hvad jeg maa lide,
 jeg blues ved at nævne fast.
 De Gamle hist maa Pladsen vige;
 at Lindelunden ej er lagt
 med samt det Andet til mit Rige,
 gjør Indgreb i min Herskermagt.
 Jeg kunde der i Løvet's Skygge
 et herligt Udsigtstaarn mig bygge,
 saa Blikket fløj ad vide Veje
 og oversaa mit hele Eje,
 det hele store, stolte Værk,
 undfanget af en Tanke stærk,
 der bygged Grund og skaffed Rum
 til Mennesker i utalt Sum.

Men Kval det er at tænke paa,
 hvad al vor Rigdom ej kan naa.
 Den Klokketklang, den Lindeduft
 omkvalmer mig som Gravens Luft.
 Alvældig Villie strander svag
 paa denne Klit og bliver Vrag.
 Jeg raser, hvergang jeg maa høre
 den Klokke ringe for mit Øre.

MEFISTOFELES. At slig Gjenvordighed forstemt
 og bitter gjør, begribes nemt.
 Den væmmelige Dissonans
 forarger Ørets fine Sands,
 og det fordømte Bim-Bum-Bimmel,
 som skæmmer Aftnens klare Himmel,
 skal med paa alle vore Veje,
 fra første Bad til sidste Leje,
 som var imellem Bim og Bum
 vort Liv en Drøm, et øde Rum.

FAUST. Et saa gjenstridigt Sindelag
 fordærver selv den bedste Sag,
 saa man, hvor nødig end man vil,
 de haarde Midler griber til.

MEFISTOFELES. Hvorfor vil Du Dig her genere?
Du maa jo dog kolonisere.

FAUST. Saa gaa og skaf mig dem afvejen!
Du kjender jo den smukke Gaard,
som de af mig i Bytte faaer.

MEFISTOFELES. Man bær dem bort, man ned dem
og hurtigt de igjen sig retter, [sætter,
tilfredse, naar de seer sig om
paa deres smukke Ejendom.

Han udstøder en skingrende Piben.

De Tre træde op.

MEFISTOFELES. Kom hid og lyd Jer Herres Ord!
Imorgen gier han Fest ombord.

DE TRE. Den Gamle var lidt gnaven før,
med os om Bord blier der Humeur.

MEFISTOFELES *ad spectatores*. Hvad her der skeer,
thi Naboths Vingaard er bekjendt. [forlængst er hændt,

Dyb Nat.

LYNCEUS, *Taarnevægteren*, synger fra Slottets Udsigtstaarn.

Med vaagende Øje,
med skuende Blik,
paa Taarnet det høje
min Gjerning jeg fik.
Snart Maane og Stjerne
jeg seer i det Fjerne,
snart Marker og Træer
betragter jeg nær.
I Alting jeg skuer
et Skjønhedens Væld,
og som det mig huer,
mig huer mit Held.
Lyksalige Øjne,
hvorhen I saa faldt
og hvad I end mødte,
hvor underfuldt Alt!

Pause.

Ej dog blot til frydfuldt Skue
 har man her saa højt mig sat;
 hvilke Rædselssyner true
 hisset fra den dybe Nat!
 Gnist paa Gnist mit Øje møder
 under Lindes dunkle Top,
 mer og mere Grunden gløder,
 snart til Flamme pustet op.
 Ak, det brænder alt derinde
 under mosbegrøede Mønning!
 Her maa bringes Hjælp i Skynding,
 ak! men hvor er den at finde?
 Altid før de gamle Tvende
 vogted varligt Ild og Flamme.
 Skal da nu de indebrænde?
 skal saa kvalfuld Død dem ramme?
 Op om Sparreværket samle
 Luer sig med graadig Tand —
 kunde blot de gode Gamle
 frelses fra den Helvedsbrand!
 Mellem Blade, mellem Kviste
 spidse Tunger frem sig liste;
 tørre Grene gløde, lue,
 styrtede ned som Lyn paa Lyn.
 At dog Sligt jeg skulde skue!
 Hvorfor blev saa skarpt mit Syn!
 Nu Kapellet styrter sammen,
 knust af Grenene, som faldt;
 opad snigende har Flammen
 fat i Lindens Krone alt.
 Glødende til Roden træde
 Stammer frem mod sorten Nat.

Lang Pause. Sang.

Hvad i Sekler var til Glæde,
 i et Nu det ødtes brat.

FAUST paa Balkonen henimod Klitterne. En Klagesang fra
 Her bringer Ord og Klang ej Raad. [oven lyder!
 Min Taarnmand jamrer; selv fortryder
 jeg utaalmodig Hastværks-Daad.

Dog, sank end Lindene, som skygged,
 forkullede af Baalet hedt,
 et Udsigtstaarn er snarlig bygget,
 hvorfra der skues vidt og bredt.
 Fra det jeg seer den nye Bolig,
 de Gamles hyggelige Hjem,
 hvor de i Livets Aften rolig
 skal prise mig, som skaante dem.

MEFISTOFELES og DE TRE ^{nedenfor.} Her komme vi
 tilgiv! der var lidt Galt derved. [med skyndsomt Fjed;
 Vi banked paa, vi hamred paa,
 men der var stængt med Laas og Slaa;
 vi rusked, dundred løs som før,
 der laa med Et den raadne Dør;
 vi raabte højt, vi trued, svor,
 men Ingen svared os et Ord,
 og, som det gjerne plejer gaa,
 man hverken hørte eller saae.
 Men ufortøvet tog vi fat
 og fik dem flux paa Porten sat.
 Det gav dem deres sidste Knæk:
 de døde begge To af Skræk.
 En fremmed Fyr, som fra sig bed
 og vilde fægte, slog vi ned,
 og mens den korte Kamp stod paa,
 der dryssed Ild i Halm og Straa
 fra Gløderne. Saa Livets Maal
 for disse Tre blev fælles Baal.

FAUST. Var I for min Befaling døde?
 Jeg vilde bytte, ikke røve.
 Den vilde Daad, Ugjerningsmænd!
 forbander jeg, og Jer med den!

CHORUS. Et gammelt Ord, alt sandet tidt:
 tjen Magten med Dig selv og Dit,
 med Hus og Gaard, med Hud og Haar —
 og se, om nogen Tak Du faaer.

De gaa.

FAUST ^{paa Balkonen.} Nu dølge Skyer Stjernens Skin,
 og Ilden slumrer langsomt ind;

et Vindpust gier den Liv igjen
 og blæser Røg og Dunst derhen.
 Forhastet Bud, forhastet Id! —
 Hvad svæver der som Skygger hid?

Midnat.

Fire graa Kvinder træde op.

FØRSTE. Jeg kaldes for Mangel.

ANDEN. Mig kalder man Skyld.

TREDIE. Jeg kaldes Bekymring.

FJERDE. Og jeg kaldes Nød.

DE TRE. Her Døren er lukket, vi kommer ej ind,
 der huser en Rigmænd, vi vil ej derind.

MANGEL. Der blier jeg til Skygge.

SKYLD. Der tæres jeg hen.

NØD. Man vender sig fra mig mod Lyset igjen.

BEKYMNING. At gjæste den Rige, det mægter I ej;
 selv et Nøglehul aabner Bekymringen Vej.

Hun forsvinder.

MANGEL. I Søskende graa, nu bort jeg gaer.

SKYLD. Og tæt ved din Side jeg Følgeskab slaer.

NØD. Og lige i Hælene følger Dig Nød.

DE TRE. Se Skyerne drive, snart svinder hver Stjerne!
 Histborte, histborte! hist fjernt fra det Fjerne,
 der kommer vor Broder, hans Navn det er — — — Død.

FAUST i Paladset. Der kom jo Fire — Tre kun saae jeg
 Ej kunde deres Tale jeg forstaa. [gaa.

Det lød mig, som de sagde — Nød,

et skummelt Rimord fulgte — Død.

Det klang saa hult, saa aandeagtigt dæmpet.

End er jeg frigiort ej, hvor haardt jeg kæmped.

Kunde jeg fjerne hvert et magisk Spor

og glemme alle mine Trylleord,

saa jeg for Dig, Natur, kun stod som Mand,

da var det værdt at leve, fri og sand.

Saa var det før — før jeg med Mørkets Magt,

forbandende mig selv og Verden, slutted Pagt.
 Nu Luften er saa fuld af Spøgeri,
 at Ingen veed, hvordan han skal sig fri.
 Er Dagen end fornuftig, klar og lys,
 saa hilder Natten os i Drømmegys.
 Glad gaaer Du hjemad i den unge Vaar,
 da brat et Fugleskrig Dig Uheld spaaer.
 I Stort og Smaat seer Overtroen Fare:
 det træffer ind, det varsler, det vil vare.
 Og ene staaer Du der med Frygt i Sind;
 en Dør gaaer op og Ingen træder ind.

Rystet.

Er Nogen her?

BEKYMRING. Det Spørgsmaal kræver Ja!

FAUST. Hvem er Du?

BEKYMRING.

Nok: jeg er her.

FAUST.

Bort herfra!

BEKYMRING. Jeg viger ej — jeg er paa rette Sted.

FAUST først opbragt, dæmper sin Vrede og siger til sig selv:

Nej, magisk Kunst maa her ej virkes med.

BEKYMRING.

Hører Øret ej min Stemme,
 Hjertet skal dens Døn fornemme;
 stedse skiftende af Dragt
 øver jeg min Rædselsmagt;
 som paa Veje saa paa Bølge
 evig Angst som Rejsefølge;
 altid funden, aldrig søgt,
 Vaklen mellem Tvivl og Frygt.

Har aldrig Du Bekymring kjendt? —

FAUST. Jeg er blot gennem Verden rendt;
 hver Lyst, som lokked, rev mig hurtigt hen,
 saasnart den skuffed, slap jeg den igjen,
 og hvad afhænde fløj mig, lod jeg fare.
 Hvert Ønske har jeg ud i Gjerning bragt
 og atter ønsket, stormende med Magt
 igjennem Livet; først med Kraft og Mod;
 nu gaaer det mer adstadigt, Fod for Fod.
 Den hele Jordens Kreds jeg noksom kjender.
 Et Hisset er vor Udsigt spærret til;

en Daare, hvo didhen sit Øje vender
 og sig bag Sky sin Lige tænke vil.
 Han se sig om i Verdens vide Rum;
 for dygtig Mand er denne Jord ej stum.
 Til Evighed har ingen Trang hans Aand:
 hvad han erkjender, gribe kan hans Haand.
 Saadan han vandre Jordedagen lang;
 naar Aander spøge, gaa han trygt sin Gang;
 i Kval og Fryd blot fremad, fremad gaa —
 og ingsinde Livets Fyldest naa!

BEKYMRING.

Den, som engang blev mit Bytte,
 hele Verden ej kan nytte.
 Gjennem Mulm hans Vej er dragen,
 Natten skummel, skummel Dagen;
 om end karsk hver Sands han bruger,
 Mørke dog i Sjælen ruger,
 og han kan af Livets Skatte
 ingen naa med Hænder matte,
 grubler over Skjæbnens Griller,
 smægter selv ved rige Kilder,
 skyder ud, af Sløvhed slagen,
 Ondt og Godt til Morgendagen,
 seer kun Fremtids Daad i Aanden
 og faaer ingenting frahaanden.

FAUST. Spar dine Ord, thi mig gaaer de forbi!
 Jeg vil ej saadant Vanvid høre.
 Forsvind! Dit ynkelige Litani
 kan selv den Klogeste paa Vildspor føre.

BEKYMRING.

Skal han ile? skal han dvæle?
 Tvivl og Tvivl hans Villie kvæle;
 selv hvor Vejen banet ligger,
 frem ham famler, aldrig sikker,
 mer og mere vild paa Færden,
 mer og mere skjævt til Verden,
 tung for Andre, selv besværet,
 snapper halvkvalt efter Vejret,
 dør det Liv, som er tilbage,
 halvt i Trods og halvt i Klage.

Saadan i en evig Rullen,
 pinlig Vigen, kvalfuld Skullen,
 snart befriet, snart forkuet,
 Søvnens afbrudt, Hvilens truet,
 han i mine Lænker smedes
 og til Helved forberedes.

FAUST. Usalige Spøgelser! saadan behandler I
 Menneskens Børn de tusindfoldige Gange;
 selv ligegyldige Dages Gang forvandler I
 til Pinslers slyngede Net, for os at fange.
 Jeg veed, den tvinger stærkt, Dæmoners Pagt,
 ej løses let dens Baand, der om os spænde;
 men er end snigende og stor din Magt,
 Bekymring! jeg vil ej den anerkjende.

BEKYMRING.

Lær den at kjende, som den blev mig givet!
 Nu dens Forbandelse mod Dig sig vende!
 Menneskene er blinde hele Livet,
 nu vorde Du det, Faust! mod Livets Ende! —

Hun aander paa ham.

FAUST ^{blind.} Det synes mig, som Nattens Mulm for-
 men i mit Indre straalere Lyset klart; [tættes,
 hvad jeg har tænkt, i Værk skal skyndsomt sættes;
 naar selv jeg byder, vil det fremmes snart.
 Til Arbejd op, I Svende! Mand for Mand!
 Bring mig mit Snilles Stovværk rask istand.
 Tag Eders Værktøj fat! brug Skovl og Spade
 og gjennegrav den mærkesatte Flade!
 Paa rigtig Ordning, ivrig Flid
 skal følge Lønnens skønne Tid;
 til rigest Daad, som herligst man fuldender,
 een Aand er nok for tusind Hænder.

Stor Forgaard til Paladset.

Fakler.

MEFISTOFELLES ^{foran som Opsynsmand.} Herhid, herhid!
 I dinglende Lemurer! [Herind! herind!

I Lappeværk af Ben og Skind,
forskræmte Halvnaturer.

LEMURER i Kor.

Se her! vi fulgte flux dit Ord;
vi hørte halvvejs sige,
det gjælder om en Strækning stor,
som vi skal faae til Rige.

Ja, Maalekjæder ligge der
og spidse Mærkepinde;
hvad egenlig vi skulde her,
det gik os alt af Minde.

MEFISTOFELES. Om Kunstens Regler er ej Talen
brug blot de Maal, som hos Jer selv I bær! [her;
Den Længste af Jer sig paa Jorden lægge,
I Andre løfte langs ham Muldens Dække.
En Firkant grav, netop saa dyb og lang
som den, man Eders Fædre grov engang!
Fra Slottet til det trange Hus,
er Enden paa Alverdens Sus og Dus.

LEMURERNE grave med naragtige Fagter.

Da jeg var ung og elskovsfuld,
det monne mig højt behage;
til lystig Klang og munter Sang
jeg dansed Nætter og Dage.

Men Alderdommen lumskelig
med Krykkestaven slog mig;
jeg snubled over Gravens Dør,
den aabned sig og tog mig.

FAUST træder ud af Paladset, famlende ved Dørkarmen. Hvor fry-
delig den Spadeklang dog toner!

Det er den Hob, som styres af min Tanke,
som Jorden med sig selv forsoner,
som sætter Bølgens Fremgang Skranke
og dæmmer op for Havets Vælde.

MEFISTOFELES afsides. Og dog Du kun for os maa
med dine Dæmninger og Sluser; [trælle
den Djævel, som i Vandet huser,

Neptun, bereder Du en Fest forvist.
 I tabe maa, og det i alle Ender,
 thi Elementerne er vore Venner,
 og Alt opløses dog i dem tilsidst.

FAUST. Forvalter!

MEFISTOFELES. Her!

FAUST. I kortest mulig Tid
 Arbejdere i Mængde maa Du skaffe,
 skynd paa dem med Belønninger og Straffe,
 betal dem, lok dem, pres dem hid!
 Sørg for, at daglig jeg at vide faaer,
 hvordan med alle Gravninger det gaaer.

MEFISTOFELES halvhøjt. Det efter den Beretning, man
 mig gav,
 nok mindre gjælder Gravning end — en Grav.

FAUST. Der strækker sig en Sump langs Højdens
 som alt det hidtil Vundne trindt forpester; [Rand,
 at lede bort det døde, raadne Vand,
 det er den sidste store Daad, som rester.
 Jeg aabner Millioner Plads at bygge
 i virksom Frihed, ej i Sløvhed trygge.
 Nyvunden Jord sin rige Grøde byder
 til Mennesker og Kvæg, et frodigt Liv
 i Læ af Digerne, som op sig skyder
 ved kjækt og flittigt Samarbejdes Bliv.
 Herindenfor et paradisisk Land;
 lad Bølgen rase kun imod dets Strand —
 hvergang den gennem Dæmningen vil snige,
 skal den for iltom Fællesmodstand vige.
 Ja, det er Livets Lov i Sammendrag,
 al Visdoms Sum, i kortest Udtryk givet:
 kun den fortjener Frihed sig og Livet,
 som vinder dem i Kamp paany hver Dag.
 Saa her for Barn og Mand og Olding føje
 sig Livet dygtigt under Farens Øje.
 Paa Friheds Jord et Folk, som virker frit —
 at dog et saadant Syn engang blev mit!
 Da turde Øjeblikket fast jeg mane:
 o, dvæl endnu, Du skønne Stund!
 Ej i Æoner kan mit Jordlivs Bane

forsvinde uden Spor paa Tidens Bund. —
 Forventende den Fryd, jeg ane fik,
 jeg nyder nu mit bedste Øjeblik.

Faust synker tilbage, *Lemurerne* oplange ham og lægge ham paa Jorden.

MEFISTOFELES. Ham mætter ingen Lyst, han aldrig
 Omvexlinger bestandig, lige golde; [Fyldest fik,
 det sidste usle, tomme Øjeblik,
 det ønsker han, den Stakkel, fast at holde.
 Han længe stod imod, paa Sejren sikker,
 men Tiden fælded ham, i Sandet Gubben ligger,
 og Uhret staaer.

KOR. Det staaer! Udløben er dets Vagt.
 Dets Viser faldt!

MEFISTOFELES. Den faldt! Det er fuldbragt.

KOR. Det er forbi.

MEFISTOFELES. Forbi! et tosset Ord!
 Hvorfor forbi?

Forbi og selve Intet boer
 der en og samme Mening i!
 Bestandig Skabelse vist gavned stort,
 naar den bestandig blev tilintetgjort!
 „Det er forbi!“ — er dermed mer doceret,
 end om det aldrig havde existeret?
 Dog søger det i Kredsløb med at komme.
 Saa foretrækker jeg det Evigt-Tomme.

Gravlæggelse.

LEMUR. Solo.

Hvo har med Skovl og Spade her
 det Hus saa ilde bygget?

LEMURER. Kor.

For Dig, Du Gjæst i Jordelin,
 det mer end nok er smykket.

LEMUR. Solo.

Hvi er den Sal saa tom og trist?
 Ej Bord, ej Stol dernede!

LEMURER. Kor.

Det var kun Laan paa stakket Frist;
til Arv var Mange rede.

MEFISTOFELES. Der ligger Kroppen, og vil Aanden
da skal Kontraktens Blodskrift det forbyde; — [fly,
dog har man nu saamange Midler ny,
hvormed man Fanden for en Sjæl kan snyde.
Den gamle Maade ikke længer gjælder,
den nye har man intet Kjendskab til;
før vandt paa egen Haand jeg let mit Spil,
nu maa jeg søge Hjælp hos Forbundsfeiler.

Os Djævla gaaer det i det Hele slet!
Hævdvunden Skik og Brug og gammel Ret —
til Alting maa man tabe Troen.
Før med det sidste Suk udfoer den brat,
jeg passed paa, og hurtig som en Kat,
vupti! saa holdt jeg den i Kloen.
Nu nøler den og vil det ækle Lig,
den grimme Bolig, ej forlade, førend
af Elementernes indbyrdes Krig
tilsidst med Tort den jaget blier paa Døren.
Ja, om saa Dag og Nat paa Lur jeg staaer,
det gjælder stadig hvor? hvordan og naar?
Den gamle Død sin raske Kraft har mist,
Endogsaa Om? er ikke altid vist;
tidt saae jeg lysten paa de Lemmer stive;
det var blot Skin, de kom igjen tillive.

Fantastisk-fløjmandsagtige Besværgelseslader.

Naa, let Jer nu lidt muntert! rask afsted,
I ægte gamle Djævla! allesammen,
saavel af Langhorns- som af Korthornsstammen!
Og husk en Ting: tag Helvedssvælget med!
Vel ejer Helved slige Svælg i Masse,
det sluger efter Rang og Stand og Klasse;
dog vil man sig vel efter Tiden føje
og ikke længer regne det saa nøje.

Det gruelige Helvedssvælg aabner sig tilvenstre.

Nu seer man Hjørnetænderne; fra Bunden

af Svælget vælter op en Ildstrøm rød,
 og gennem Dampens Syden bag i Munden
 jeg Flammestaden seer i evig Glød.
 Mod Tænderne den hede Brænding bruser,
 i Haab om Redning did Fordømte svømme,
 men vældigt dem Hyænegabet knuser,
 og atter maa de ud paa Angstens Strømme.
 I Krogene endnu sig meget gjemmer —
 saa mange Rædsler paa saa trangt et Rum!
 Ja, I gjør ret, at Synderne I skræmmer,
 de troer dog, det er Løgn og Fabel dum.

Til *Tykdjævlene* af det korte, lige Horn.

I Mavelaskede med Ildskindskjæfter,
 af Helvedsvovl saa glindsende og fede,
 klodsnakkede, korthalsede! — se efter
 og pas paa mindste Fosforglimt dernede:
 det Sjælen, Psyche, er med Vinger lette,
 pluk dem blot af — en Orm tilbage bliver;
 paa den mit Segl jeg skynder mig at sætte
 og flux til Baal og Brand den overgiver.

Pas paa de nedre Regioner,
 Tykvomme! det er Eders Pligt;
 om netop der det er, den troner,
 nøjagtig veed man aldrig Sligt.
 I Navlen vil den gjerne sig forputte;
 pas nøje paa, at ej den ud skal smutte.

Til *Tynddjævlene* af det lange, krumme Horn.

I Lemmedaskere, groteske Fyre!
 Grib rundt i Luften uden Ro og Rast.
 Kløerne frem, og Armene I styre,
 saa I kan holde den i Flugten fast.
 Den trives neppe i den gamle Hud,
 og helst vil jo Geniet ovenud.

Glorie oven fra tilhøjre.

HIMMELSK HÆRSKARE.

Himmelske Sværme,
 I Jorden Jer nærme
 i svævende Kor:
 Syndere kvægende,
 Dødsvunder lægende,
 Taarer aftvættende,
 Sorgen udslettende,
 Lykke forjættende
 Alle paa Jord.

MEFISTOFELES. En ækel Klingklang's falske Toner
 fra oven ned med uvelkommen Dag; [lyder
 det er det vandle Barnepjank, som fryder
 sødladen Fromheds ferske Smag.
 I veed, hvor grundigt vi har spekuleret
 paa alskens Ondt mod Menneskenes Slægt,
 men just det Værste, vi har udstuderet,
 har givet deres Andagt fyldigst Vægt.

Se, hvor de komme hyklerisk anstigende!
 Saadan de før har taget os ved Næsen,
 med vore egne Vaaben os bekrigende;
 for de er Djævle selv, trods deres Væsen.
 En evig Skam, om her I kom tilkort!
 Til Graven hen og vogt, hvad der er vort!

KOR AF ENGLENE, som udstrø Roser.

Roser, I blændende,
 Balsam udsendende,
 kvistebevingede,
 bladkransomringede,
 Jordhylstret dækkende,
 Livet opvækkende,
 folder Jer ud!

Foraarets smilende
 purpurne Bud!
 væk hos den Hvilende
 Livet i Gud!

MEFISTOFELES til *Satanerne*. Hvad dukker I Jer for?
Nej vil man se!

Paa Plads, I Hunde! Vil I la'e Jer kyse
af deres Kunster? Ja, de troer maaske,
at de skal faae med deres Blomstersne
glohede Djævla til at fryse!
Den smelter, blot I aander paa den let.
Naa, pust, I Blæsebølge! — Det var ret!
Seer I? de blegner for Jert Aandedræt. —
Ikke saa voldsomt! Hold for Mund og Næse!
Det ender galt, hvis altfor stærkt I blæse.
At I dog aldrig Maal og Maade kjender!
I puster dem i Glød, de blusser, brænder!
Alt svæver hid med giftig Klarhed Flammen;
stem Jer imod den, hold Jer sluttet sammen! —
Nej, Kraften svigter! Djævlene forvirres,
saasart af fremmed Vellugt Næsen pirres.

ENGLE.

Blomsternes Skare
og Flammerne klare,
Kjærlighed sprede de,
Lykke berede de,
Lyset udbrede de,
Hjertet til Trøst,
saligt husvale
med Sandhedens Tale,
Sjælen til Lyst!

MEFISTOFELES. Saa gid Allandsens Ondt Jer ramme
Af lutter Rædsel de paa Ho'edet staa, [maa!
Koldbøtter slaar de Klodsmajorer plumpe
og baglængs ned i Helvedsvælget dumpe.
Tillykke med det varme Svovlbad, Børn!
Jeg bliver her og ta'er endnu en Tørn. —

Fægtende omkring mellem de svævende Roser.

I skinner, ja! men naar man faaer Jer fat,
hvad er I saa? en ækel, slimet Klat.
Hvad vil Du mig? Se til, Du kan Dig pakke! —
Som Beg og Svovl det klemmer i min Nakke.

ENGLE. Kor.

Hvad ej der hører til
Jert Væsen — sky det!
Hvad Mislyd bringe vil
i Sjælen — fly det!
Og vil det ind med Magt,
saa maa vi staa paa Vagt;
kun Kjærlighed kan vinde
Alkjærlighedens Pagt!

MEFISTOFELES. Mig Hoved, Hjerte, Lever er som
Et overdjævelsk Element! [brændt.
Langt skrappere end Helvedglød!
Saa derfor klager man saa grumt sin Nød,
naar af forsmaaet Kjærlighed man lider
og efter „hende“ fast af Led sin Nakke vrider.

Og nu mig selv! Bestandig maa jeg vende
min Hals og glo paa Fjenderne derhenne,
og vil jeg bande dem, slaaer Talen Klik,
som om den maatte lystre Andres Tunger.
Jeg gider gjerne se de søde Unger,
endskjøndt jeg hader deres Færd og Skik —
Og dersom jeg nu la'er mig daare,
hvem tør man saa herefter kalde Nar? —
De Lømler! Fjendskab jeg dem svoret har,
og dog behager de mig saare!

I smukke Børn, fortæl mig blot engang:
er I som jeg ej Skud af Djævlestammen?
Jeg synes, at vi passer herligt sammen,
og til at kysse Jer jeg sporer Trang.
Jeg føler mig saa hjemlig, ret saa hyggelig,
som om et langt Bekjendtskab til mig binder Jer,
saa katteagtig-elskovsfuld-opbyggelig;
jo mer jeg seer, des kjønnere jeg finder Jer.
Saa nærm Jer dog! skjænk mig et Blik paany!

ENGLE. Her komme vi — men hvorfor vil Du fly?
Vi nærme os, og hvis Du kan, saa bliv!

Englene drage rundt og indtage hele Rummet.

MEFISTOFELES som bliver trængt ud i Prosceniet. Forbandet

Troldtøj, o s I skjælder;

det Navn med større Ret om Eder gjælder,
thi I forføre Mand og Viv. —

Fordømt, at saadant Uheld skulde ramme!
Er dette Kjærlighedens Element?

Min hele Krop er lutter Flamme,
saa knap jeg mærker, Nakken er forbrændt. —

Svæv nærmere, jeg seer Jer ej tilfulde!
Lidt mere verdsligt rør de Lemmer hulde!

I Sandhed, Eders Alvor klæ'er Jer godt,
dog gad jeg se Jer smile eengang blot,

det vilde være mig en evig Gammen —
saadan som naar Forelskede er sammen:

et lille Træk om Munden, Andet ikke.

Dig, lange Fyr, især jeg synes om,
der boer en Skjelm bag Præsteminen from.

saa se da paa mig med lidt lystne Blikke!

I sværmer mig for meget for det Dækkende,
anstændig Nøgenhed er ganske klædelig,

Sløjkjolen, I har paa, for hypersædelig —
nu vende de sig — ogsaa bagfra æggende! —

de Rakkere er appetitopvækkende! —

KOR AF ENGLENE.

Opad I stige,
I Kjærligheds Flammer!

Frafaldnes Jammer
for Sandheden vige,

at de maa hige
fra Ondskabens Rige,

havne i Tro,
hvor de Salige bo.

MEFISTOFELES fattende sig. Som var jeg Hjob, min hele

Krop bedækker sig

med Byld ved Byld, saa for mig selv jeg gruer,

men triumferer dog, idet jeg skuer,

at, takket være Stammens sunde Blod,

de ædle Djævledele stod imod

og Elskovssmitten kun til Huden strækker sig.

Det lindrer alt, udraset har nu Flammen,
og jeg kan bande ret med Lyst Jer allesammen!

KOR AF ENGLENE.

Hellige Glød!
Den Sjæl, Du omsvæver,
opad sig hæver
mod Saligheds Skjød.
Løft Jer lovprisende
Alle som En!
Her kan han aande,
Luften er ren!

De hæve sig, førende *Fausts* udsdelige Del med sig.

MEFISTOFELES seende sig om. Hvordan? — Jeg seer
dem ej for mine Øjne!

Snildt har de snydt mig for min Ejendom
og er ad Himlen til med Byttet fløjne;
saa derfor lusked de ved Graven om!
En stor, en sjelden Skat er fra mig revet,
den Sjæl, som havde sig til mig forskrevet,
ved lumske Kunster mig afhænde kom.
Hos hvem skal nu jeg føre Klage?
Hvem skaffer mig min soleklare Ret?
Du blev til Nar paa dine gamle Dage,
og Du har selv forskyldt, det gaar Dig slet.
Ja, som en rigtig Bøffel har jeg handlet,
mit Udlæg har jeg tabt og spildt mit Krudt,
fordi en fjollet Lystenhed forvandlede
den lede Djævel til et Fæ tilslut.
Men har den Klogt-Erfarne kunnet rage
sig ind i dette dumme Barnevæsen,
saa nytter det ham heller ej at klage,
naar man for Alvor tager ham ved Næsen.

Bjergkløfter, Skov, Klippe, Ødemark.

Hellige Anachoreter

fordelte opad Bjerget, lejrede imellem Kløfterne.

KOR OG EKKO.

Skovkroner gyngende,
Fjeldskrænter tyngende,
Rødder, der slynge sig,
Stammer, der klynge sig;
Vandfald nedbølgende,
Bjerghuler dølgende;
Løver, der vandre om
stille, i Stemning from,
ærende Stedet som
Kjærligheds Helligdom.

PATER ECSTATICUS svævende op og ned.

Evige Glæders Aand,
glødende Elskovsbaand,
sydende Kval i Bryst,
svulmende Himmellyst.
Pileskud, stinger mig,
Køller, betvinger mig,
Lanser, nedstøder mig,
Lynstraaler, døder mig,
at alt det Onde maa
fly og til Grunde gaa,
evigt kun lyse og vare
Kjærligheds Stjerne den klare!

PATER PROFUNDUS dyb Region.

Som Klippens Afgrund dybt hernede
mod Højden bær en Fjeldkolos,
som tusind Bække Skummet sprede
med samlet Kraft, en vældig Fos,
som Stammen strækker stærke Grene
med kraftig Drift mod Himlen hvalt:
saa er det Kjærlighed alene,
der styrer Alt og former Alt.
Omkring mig vildt de Vandfald bruse,
som vakled Skov og Klippegrund,
og dog med kjærlig Id de suse

som Læskedrik til Dalens Bund;
 det Lyn, som foer med takket Flamme
 mod Jord fra Skyen tung og tæt,
 har rensset Luften med det Samme
 for giftig Dunst og gjort den let —
 Alt er det Budskab, som skal sende
 os Vidnesbyrd om Aandens Magt.
 O, maatte og i mig de tænde
 en Lue, naar forstemt, forsagt,
 min Sjæl bag Sandselivets Skranker
 sig vaander under Lænkens Smerte!
 O Gud, din Fred i mine Tanker,
 din Klarhed i mit arme Hjerte!

PATER SERAPHICUS mellemste Region.

Se, en Morgensky der bølger
 let henover høje Graner!
 I dens Indre alt jeg aner
 unge Aanders Kreds sig dølger.

KOR AF SALIGE BØRN.

Siig os, Fader, hvad vi kaldes,
 siig os, hvorhen gaaer vor Flugt?
 Lykkelige er vi — Alles,
 Alles Liv er let og smukt.

PATER SERAPHICUS.

I er Børn, ved Midnat fødte,
 revne fra Forældres Bryst,
 Blomsterfrø, af Døden ødte,
 men for Englene en Høst.
 At en Ven i mig I eje,
 aner I, og ret I troer;
 men af Jordens tunge Veje
 klæber ej ved Jer et Spor.
 Stig da ned i mine tvende
 Øjne, skabt for Jordens Færd,
 sku igjennem dem paa denne
 Egn og hvad der trives der.

Han optager dem i sig.

Det er Træer, det er Fjelde,
 det er Fossen, brat og bred,

som fra Klippen hist med Vælde
styrter sig i Dybet ned.

SALIGE BØRN indenfra.

Ja, det er et mægtigt Skue,
men saa mørkt, saa vildt og bart!
For dets Vælde maa vi grue.
Ædle, Gode, slip os snart!

PATER SERAPHICUS.

Stig fra Sfære op til Sfære,
voxende i Lysets Skær;
Styrken, som skal opad bære,
voxer ved at Gud er nær.
Aanders Næring mildt sig spreder
gjennem Ætherrummet ned:
evig Kjærlighed, som breder
ud sin Blomst til salig Fred.

KOR AF SALIGE BØRN kredsende om de højeste Tinder.

Fro sammenslynge vi
Rundkredsen Haand i Haand,
Lovsange synge vi,
fyldte af Naadens Aand;
Guddommens Lære
forjætted os vist:
ham, som vi ære,
ham skue vi hist.

ENGLE svævende i den højere Atmosfære, bærende Fausts udødelige

Nu Aandeverdnens ædle Lem [Del.
er løst af Djævlens Lænke;
hvo altid stræber frem og frem,
ham kan vi Frelse skjænke;
og hvis en Kjærlighed, som boer
i Himlens Regioner,
har Del i ham, fra Engles Kor
Velkommen mod ham toner.

DE YNGRE ENGLE.

Hine Roser, som os rakte
hellige, bodfærdige Kvinder,
gjorde ham til Sejrvinder
og det store Værk fuldbragte,
saa en Sjæl blev frelst fra Døde.

Onde veg, imens vi strøede,
 Djævle flyede, da vi traf,
 ej for vante Helvedstraf,
 nej, for Kjærlighedens Aande;
 selve Satan var i Vaande,
 pinefuldt af Flammer brændt.
 Jubler højt! det er fuldendt!

DE FULDKOMNERE ENGLE.

Endnu en jordisk Rest
 der ved ham klæber,
 og var den af Asbest,
 den nedad stræber.
 Hvad Aanden i sig bær
 af Elementer
 fra Jordens Vandringsfærd,
 Udsondring venter.
 Men dem at skille ud
 har vi ej Magten,
 kun Kjærlighed fra Gud
 kan løse Pagten.

DE YNGRE ENGLE.

Fjeldtindens Taageflor
 bølgende bæver,
 dølger et Aandekor,
 opad det svæver.
 Skyerne klares,
 og lyst aabenbares
 den barnlige Skares
 kredsende Tog.
 Løste fra Jordens Aag,
 saligt sig glædende,
 Lovsange kvædende,
 se de omkring sig den evige Vaar.
 De skal modtage ham,
 de skal ledsage ham,
 til han Fuldendelsen naaer.

DE SALIGE BØRN.

Højt vi os fryde
 ved Englenes Pant;
 snart skal han bryde
 Puppen, søn bandt.

Løsner det Lin,
 som hans Legem omhyller;
 Evigheds Liv
 alt ham voxende fylder.

DOKTOR MARIANUS i den højeste, reneste Celle.

Her er min Udsigt fri,
 min Aand sig hæver.
 En Kvindeflok forbi
 mig opad svæver:
 midt i en Sternekrans
 jeg seer den høje
 himmelske Dronnings Glans
 med henrykt Øje.

I Ekstase.

Himmeldronning i det Blaa!
 Verdens Herskerinde!
 Lad mig til din Løndom naa,
 Saligheden finde!
 Naadig sku, hvad Mandens Bryst
 bærer Dig imøde,
 naar i hellig Elskovslyst
 alle Længsler gløde.
 Ubetvingeligt vort Mod,
 naar din Villie byder,
 mildnes i et Nu vort Blod,
 naar dit Fredsord lyder.
 Jomfru, ren og uden Plet,
 Moder uden Lige,
 Dronning, som med Guddoms Ret
 hersker i dit Rige!
 Om hende vinder
 sig lette Skyer
 af svage Kvinder:
 Bodgjørerinder;
 med trøstigt Mod
 de til Naaden tyer
 ved hendes Fod.
 Dig, den Uberørlige,
 Ingen det fortænker,

at de Letforførlige
Du din Nærhed skjænker.

Gribes de af Svagheds Aand,
vær med Hjælp tilstede!
Hvo kan vel med egen Haand
bryde Lysters Kjæde?
Ak, hvor let kan Foden ej
glide paa den glatte Vej!
Hvem lod ej af Taare,
Blik og Smil sig daare!

Mater gloriosa svæver frem.

KOR AF DE BODFÆRDIGE KVINDER.

Opad Du svæver
mod Naadens evige Rige.
Fornem vor Bøn, som hæver
sig op mod Dig, mens Hjertet bæver,
Du Uden-Lige!
Du Naaderige!

MAGNA PECCATRIX (St. Lucae VII, 36).

Ved den Graad, hvis Taarer hede
rigt den dyre Balsam mætted,
da trods Farisæers Vrede
jeg min Frelzers Fødder tvætted;
ved den Urne, som sin søde
Vellugt sendte ham imod;
ved de Lokker fyldigbløde,
som aftørrede hans Fod —

MULIER SAMARITANA (St. Joh. IV).

Ved den Brønd, did fjernt i Tiden
Abram sine Hjorde førte;
ved den Spand, som Herren siden
tørstig med sin Mund berørte;
ved den rige, rene Kilde,
som derfra sit Væld udgyder,
og hvis Vande klare, milde,
gjennem alle Verdner flyder —

MARIA AEGYPTIACA (*Acta Sanctorum*).

Ved det Sted, det helligt priste,

hvor man lagde Herren ned;
 ved den Arm, som bort mig viste,
 da jeg over Tærsklen skred;
 ved min Bod foruden Klage
 firti Aar i Ørknens Brand;
 ved de Ord, som, mæt af Dage,
 jeg til Afsked skrev i Sand —

ALLE TRE.

Du, som store Synderinder
 hjælper rigt og uden Maade,
 saa bodfærdig Stræben finder
 Vej til Evighedens Naade —
 lad den vorde fuld og hel
 denne gode Sjæl til Del,
 som kun eengang lod sig friste,
 og som selv sin Synd ej vidste!

UNA POENITENTIUM forhen kaldet *Margarete*, smygende sig
 ind mod Himmeldronningen.

Du bøje,
 Du straalrige Høje,
 med kjærligt Øje
 dit Aasyn naadig mod min Lykke hen!
 Den tidligt Vundne,
 ej mer til Støvet Bundne,
 ham skal jeg se igjen!

SALIGE BØRN nærmende sig i Kredsbevægelse.

O se, hvor mandig skjøn,
 hvor stor af Lemmer!
 Ej trofast Plejes Løn
 til os han glemmer.
 Vor Knap fra Grenen faldt,
 fik Frugt ej bære;
 men han, som prøved Alt,
 vil os belære.

DEN ENE BODFÆRDIGE forhen kaldet *Margarete*.

Af ædle Aanders Kor omgivet,
 han aner knap sin nye Færd,
 ukendt endnu med Aandelivet,
 men ligner alt den hellige Hær.
 Han ryster af sig Støvets Klæder,

hvert Baand, der har ham fangen havt,
 og i det lette Skrud fremtræder
 han i sin første Ungdomskraft.
 Om jeg nu maatte ham belære!
 Den nye Dag ham blænder end.

MATER GLORIOSA.

Kom! hæv Dig nærmere min Sfære!
 Han følger anende sin Ven.

DOCTOR MARIANUS tilbedende, paa sit Ansigt.

Knæler angerfulde ned!
 Skuer mod det Høje!
 Frelsens Dyb til Salighed
 boer i hendes Øje.
 Vær os naadig, at til Gud
 Vejen vi maa finde,
 Jomfru, Moder, Dronning prud,
 himmelske Gudinde!

CHORUS MYSTICUS.

Alt det Forkrænkelige
 er kun som Skygger;
 her det Utænkelige
 levende bygger;
 her det Oprindelige
 forme sig vil;
 det Evig-Kvindelige
 drager os til.

Finis.

AFLYSNING

Det er de bedste Hoveder vi vil
om Yndest bede for vort Skuespil;
Tydskeren dømmes billigt og retfærdigt.
Vi spillede det gjerne eengang til,
men dertil gør Jert Bifald det kun værdigt.
Et bedre Stykke fandtes jo kanhænde —
Menneskets Liv er selv et Digt forsand:
det har Begyndelse og det har Ende,
men nogen Helhed ej det kaldes kan.
Klap nu, I gode Herrer, Allemand!

UDGANG

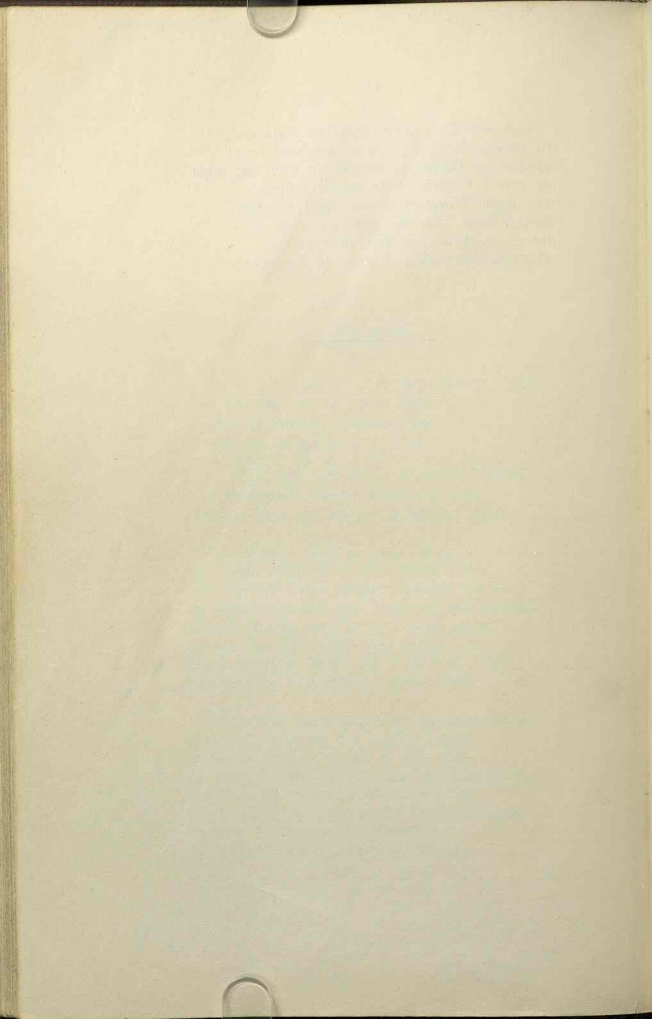
*Saa staaer jeg da ved Sørgespillets Ende,
som tøvende jeg har mod Maalet ført,
ej mer af Jordens Trængsel og Elende,
ej mer af Dunkelhedens Magt berørt.
Hvo skildrer gjerne Følelser, som blænde,
naar Vejen har ham frem til Klarhed ført?
Lad Barbariets trange Kreds da være
afsluttet med sin mørke Trolddoms Sfære.*

*Og sammen med de gode Skygger være
den onde Aand da i Forviisning sendt,
hvis Tanker i den Unges Drømme gjære,
og hvem som Ven og Fjende jeg har kjendt.
Farvel til Alt, hvad vi til Jordan bære,
og saa det sikre Blik mod Østen vendt!
Hver Stræben fange Del i Musens Naade,
Venskab og Kjærlighed i Livet raade!*

*Thi stadig staaer jeg fast ved Eders Side,
I Venner, som jeg her i Livet vandt;
hvad Enighed er værd, vi Alle vide:
af Kredse smaa den Verdner sammenbandt.
Og ikke vil vi med hverandre stride
om hvad vi skjønt og hvad vi uskjønt fandt.
Vi ære, frejdige og fro tilmode,
det gode Gamle og det nye Gode.*

Lyksalig den, hvem Kunsten stille drager
til vaarlig Vandring paa en nyskabt Jord;
glad af en Guddoms Haand sin Lod han tager
og seer i Verden af sin Aand et Spor.
For ingen Hindring modløs han forsager,
kun fremad, lydende Naturens Ror —
imens foroven som den vilde Jæger
Tidsaandens frække Rasen sig bevæger.

FØRSTE DEL

Side 23. Af Nostradamus' egen Haand. Nostradamus er det latinske Navn paa Michel de Nôtredame, født den 14. December 1503 i St. Remy i Provence, død den 2. Juli 1566, en berømt Astrolog og Læge, hvis Forudsigelser vakte megen Opsigt. — Tegnet for Makrokosmos. Makrokosmos, ordret Storverden, kaldes efter middelalderlig Lære Verdensaltet; dettes Afbillede i det Smaa var Mennesket, som derfor ogsaa kaldes Mikrokosmos, Lilleverden. Ved Tegnet for Makrokosmos maa man tænke sig et Tegn i Lighed med de astronomiske Tegn for Himmellegerne, et af de kabbalistiske Tegn, der, stammende fra den rabbiniske Mystik, brugtes ved Besværgelser.

Side 25. Du suged længe paa min Sfære. Af Jordaandens Sfære, af Jorden, har Faust suget Næring for Aanden, Erkjendelse.

Side 34. Til det her skildrede Sceneri udenfor Porten ere Motiverne tagne fra Frankfurt am Main, hvor de første Udkast til Digtningen bleve til.

Side 40. Forfarne i den sorte Kunst. Magien kaldes „den sorte Kunst“ som en Oversættelse af det latinske Ord Nigromanti, der imidlertid er en misforstaaet Gjengivelse af det græske *νεκρομαντεία*: Spaadomme ved Hjælp af fremmanede Afdøde. — Som dristig Bejler da den røde Løve o. s. v. D. v. s. da betjente man sig af det alkymistiske Billedsprog, idet man sagde, at den røde Løve, hvorved man forstod den af Guld vundne saakaldte metalliske Sæd, blev parret med Lillien, et af Sølv vundet Produkt; man drev dem derpaa fra Brudeseng til Brudeseng, d. v. s. man drev dem fra den ene Retort til den anden. Fremkom da i Kemikerens Glas det Præparat, som kaldtes „den unge Dronning“ (Sublimatet løste sig fra Glasset, som skinnede i Regnbuens Farver), saa troede man dermed at have fundet de Visers Sten, Universallægemidlet.

Side 46. Salomons Nøgle, *clavicula Salomonis*, kaldtes en Bog, som indeholdt Anvisninger til Aandebesværgelser; Kong Salomon gjaldt for Opfinderen af denne Kunst. — Formlen for de fire Elementer, en i ovennævnte Bog indeholdt Besværgelsesformular. Elementerne nævnes ved Navn; Salamander, Ildens Aand; Undine, Vandets; Sylfe, Luftens; Kobold, Jordens (ikke den Side 24 optrædende Jordaand). Nedenfor oversættes Kobold ved *Incubus*. Romernes og Kirkefædrenes Husaand.

Side 47. Ved det trefold glødende Lys forstaaes atter et Tegn, hvorved Faust vil fremmane Mefistofeles. Efter at han har anvendt Tegnet paa Kristus („ham, som kjender ingen Fødselsstund“ o. s. v.) truer han nu med Tegnet paa den hellige Treenhed, Guds Øje, indesluttet i en Trekant, fra hvis tre Sider der udstrømmer Solstråler.

Side 48. En vandrende Skolast, en Skoleelev (*Scholasticus*), der rejser fra Sted til Sted, tiggende sig frem. — Fluegud (Baalsebug) er et af Djævlens Navne.

Side 50. Ved Eders Tærskel er en Drufefod. En Drude er i den gammeltidske Overtro en kvindelig Mare, som ængster Menneskene medens de sove. Som Skjærm imod det Onde brugtes en Drufefod, det femspidsede Tegn , som Faust strax efter nævner ved dets græske Navn Pentagram (ogsaa Pentalfa, fordi det danner 5 A'er); under denne Benævnelse kjendtes det allerede af Pythagoræerne som heldbringende og beskyttende. Naar Spidserne slutte godt, kunne Aander altsaa ikke trænge ind i et Rum, paa hvis Tærskel dette Tegn er anbragt; men i dette Tilfælde har den ud imod Forstuen vendende Spids ikke været omhyggelig lukket, saa at Mefistofeles har kunnet slippe ind; men ud kan han ikke

komme, fordi den ind imod Værelset vendende Spids slutter nøjagtigt; først naar der gjøres en Aabning i den, kan han komme over den (Side 53).

Side 53. Pletten, som jeg har med Olie vædet. Idet Mefstoteles væder det paagjældende Sted paa Drufefoden med Olie, vier han det til den Bestemmelse, han har tiltænkt det.

Side 60. Hr. Mikrokosmos skulde jeg ham kalde. Se ovenfor, Oplysningen til Side 23.

Side 63. I spanske Støvler snøres dens Natur. Den spanske Støvlé var et Torturretskab, hvormed Skinnebenene bleve pressede.

Side 64. *Enchetrasis naturae*, ordret oversat: Naturens Behandling.

Side 66. Grønt er Livets gyldne Træ. Den tilsyneladende Modsigelse i disse Farvebestemmelser forsvinder, naar man betænker, at Ordet „gylden“ her, som hyppigt hos Goethe, bruges for at betegne, hvad der overhovedet er skjønt, rent, herligt. („Liebes Gold;“ kalder han undertiden Fru von Stein i sine Breve, og Præstegaardsgdommen i Sesenheim omtaler han som „die goldnen Kinder.“ Smlg. ogsaa paa Dansk Betegnelserne Guldalderen, de gyldne Dage o. s. v.) —

Side 67. *Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum* : I skulle blive som Gud til at kjende Godt og Ondt. 1. Mos. 3, 5.

Side 68. Lad os vælge os en Pave. I de tyske Studenters Kommers kaldes et vist Kvantum indtagne Drikkevarer en Pave.

Side 71. I kom vel sent fra Rippach? Skulde I maaske hos Junker Hans til Aften være? Rippach er en Landsby mellem Leipzig og Naumburg; dens Indbyggere ere til Spot for Leipzigerne paa Grund af den dem tillagte Enfoldighed. Junker Hans i Rippach skal altsaa betegne en dum, tølperagtig Person.

Side 77. Jeg vil i den Tid heller tusind Broer bygge. I Folketroen optræder Djævlens stundom som Brobygger; „Djævlbroen“ er en hyppig forekommende Lokalitet i Bjergegne.

Side 78. Jeg koger langstrakt Tiggersuppe. En Allusion til den vandede litteraire Produktion, hvis populære Trivialiteter behage den store Mængde.

Side 79. Det bringer Tyven i min Vold. Det er en bekendt — endnu ikke udryddet — Overtro, at man ved Hjelpe af et paa en bestemt Maade haandteret Sold kan opdage Ophavsmanden til et Tyveri. (Se bl. A. Werlauffs Hist. Ant. til Holberg Side 494.)

Side 98. *Sancta Simplicitas!* Hellige Enfoldighed! — det bekendte Udraab, der tilskrives Johannes Huss, da han paa Baalet saae en gammel Moerll slæbe et Stykke Brænde til Ilden.

Side 115. *Mater dolorosa*, den smerterige Moder, Maria med Sværdet gjennem Hjertet, Luc. 2, 35.

Side 118. Valborgsnattens Lystighed. Valborgsnat, Natten mellem 30. April og 1. Maj, fandt der hvert Aar en festlig Hexe- og Djævlensammenkomst Sted paa Bloksbjerg.

Side 119. Men Blodband ej saa let jeg klare kan. Blodband kaldes her den Domstol, der kan idomme Dødsstraf.

Side 122. *Dies irae* o. s. v. De her og i det Følgende forekommende latinske Linier ere Brudstykker af Thomas af Celanos berømte Hymne fra det 13. Aarhundrede. Ordret oversatte betyde de første to Linier: „Vredens Dag, hin Dag vil opløse Verden i Aske.“ Den onde Aands efterfølgende Ord slutte sig til Hymnens videre Indhold, indtil denne selv fortsættes med Linierne „*Judex ergo*“ o. s. v. og „*Quin sum miser*“ o. s. v.: „Naar Dommeren da tager Sæde, naar det Dulgte bliver aabenbart, naar Intet bliver ugjengjældt — hvad skal jeg Ulykkelige da sige, hvilken Beskytter skal jeg anraabe, naar neppe selv den Retfærdige vil bestaa?“

Side 123. Schierke og Elend, to Landsbyer i Klippeegnen ved Foden af Bloksbjerg.

Side 124. De lange Klippenæser, hvor de snorker . . . To Granitklipper Syd for Schierke kaldes „die Schnarcher.“

Side 127. Baubo hed i den græske Mythe Demeters skamløse Amme, der her fremføres som Type paa Hexenes Skamløshed. — Vi vaske med Flid, vi er blanke og bare, men evig vil vor Ufrugtbarhed være. Disse Vers sigte til Kritikere, der vaske Andres Pletter og tillige holde sig selv for rene, men derhos ere ufrugtbare, ude af Stand til at producere.

Side 128. Nu har jeg klavret trehundrede Aar. Her sigtes vel nærmest til det 16. Aarhundredes stagnerende Tendenser. — Halvhexen betegner Halvheden overhovedet; Hexelysten driver hende hjemmefra, og dog kan hun ikke følge med de Andre.

Side 128. Junker Voland var tidligere et Øgenavn for Djævlen.

Side 130. Ja, det er sikkert, Dømedag er nær. Mefistofeles parodier her — ogsaa i Ydre — de egoistiske Gamle, der skjænde paa Tiden, fordi deres egen Ungdom er forbi, og mene, at Verden gaar ned ad Bakke, fordi det er gaaet tilgæters med dem selv.

Side 131. Lilith er ifølge et rabbinsk Sagn Adams første Mage, thi ifølge 1. Moseb. 1. 27 skabte Gud først Mand og Kvinde og derefter 1. Moseb. 2, 21—25 af Adams Ribben Eva, der saaledes blev hans anden Hustru. Sagnet tillagde Lilith stor Forførelsessevne overfor unge Mænd.

Side 132. Af *πρωκτός*, Bagdelen, og *φάντασμα*, Spøgelse, danner Digteren Ordet *Proktofantasmist*, altsaa Den, der ser Spøgelser med Bagdelen. Satiren er rettet imod den bekendte Boghandler og Oplysningskribet Fr. Nicolai (1733—1811), der allerede 1775 var optraadt mod Goethes „Werther“ med sit Skrift „Freuden des jungen Werthers“. Med ligesaa megen aandløs Fladhed som Anmasselse traadte han i Oplysningens Navn op imod Overtro og Jesuiter, og det var derfor dobbelt komisk, at han i 1791 selv kom til at lide af Visioner. Han kurerede sig ved at lade sig sætte Iglær paa Bagdelen og holdt saa i Videnskabsakademiet i Berlin et Foredrag om dette Fænomen. — Tegel er en Landejendom i Nærheden af Berlin; det var der, Nicolai havde de ovenfor omtalte Visioner.

Side 133. Dog kan jeg bruge det til mine Rejseværker. Nicolai udgav 1783—1796 i mange Bind en Beskrivelse af en Rejse gennem Tyskland og Schweiz.

Side 134. *Servibilis* er et af Goethe dannet Navn, der skal betegne en tjenstivrig, imod Alle forekommende Mand.

Side 135—140. Valborgsnatsdrøm. Blandt Forlystelserne paa Bloksbjerg findes ogsaa, som det sees af Ordvexlingen i det Foregaaende, et Diletanttheater, paa hvilket der skal opføres et nyt Stykke, „Oberons og Titanias Guldbryllup“. Det betegnes udtrykkeligt som *Intermezzo*, Mellemstil, og har i Virkeligheden heller ikke det fjerneste med Faust-Handlingen at gøre. Snarest er det en Fortsættelse af de i Aaret 1797 af Goethe og Schiller i Forening udgivne „Xenier“, polemiske Udfald imod litteraire Forhold i Tyskland, og det vides ogsaa, at Goethe havde til Hensigt Aaret efter at udgive „Oberons Guldbryllup“ som Fortsættelse af Xenierne, men frafaldt Tanken efter Tilskyndelse af Schiller. Han indlemmede da sine satiriske Vers i Faustudgaven 1808, og det fremgaaer allerede heraf, at de ikke have nogen organisk Sammenhæng med Digtet, men staa saa at sige for egen Regning. Jo flere Aar der er svundne siden Tilblivelsestiden, des mere er dette Indlæg blevet ligesom en visser Gren paa Stammen, fjernet fra os i sin polemiske Tendens og i Enkelthederne saameget vanskeligere at forklare, som Digteren iflæng lader sit Epigram være snart en Ytring af, snart en Udtalelse om de i Overskriften nævnte Personer. Efter Strofernes Rækkefølge gives her nogle Vink med Hensyn til Forstaaelsen. Joh. Martin Mieding var „Hofebenist (=: Hofkunstsmedker) und Theatermeister“ i Weimar, besungen af Goethe i det herlige Digt „Auf Miedings Tod“. Han udtaler, at der til denne Forestilling ikke behøves noget stort Arbejde med Sceneforandring, da hele Stykket foregaaer i den ene Dekoration: Bjerg og grønne Enge. — Oberon og Titania, Alfernes Konge og Dronning, have været uenige paa Grund af en Dreng, Titania har antaget sig (se Shakespeares „Sommernatsdrøm“ 2. Akt); det forudsættes nu, at Striden er endt ved Ægteparrets Guldbryllup. — Puk, bekendt fra Sommernatsdrømmen som Oberons skjelmiske tjenende Aand. — Ariel, en Luftaand i Shakespeares „Stormen“. — Solo (: en af Koret bemærker en Nyankommende, hvem han kalder Sækkepibe paa Grund af hans Skikkelse og hans monotone Brummen. — Det næste Epigram siges ligeledes af en Enkelt og sigter til et i Vorden stedd Væsen; Edderkoppens Ben, Tudsens Bug og to Vinger ere de Bestanddele, hvoraf det skal danne sig. Epigrammet minder i de første Linier om Horats' „Digtekunsten“, hvor det træffende siges, at man maa indrømme Digteren mangen en Frihed, dog ikke den at han parrer Slinger med Fugle, Tigere med Lam, med andre Ord at han forener det Uforenelige, hvilket ikke kan frembringe nogen levedygtig Helhed. At Goethe ved den i Selvdannelse stede Aand, der vil forme et Hele af ikke sammenhørende Dele, har havt slette Digtninger for Øje, fremgaa af Slutningslinierne: Digtene, som ikke have nogen Anelse om, at et Digt skal være en organisk Enhed, bringe ved Hjælp af Rimet urimelige Ting hinanden nær; til et Dyr (et organisk Væsen) bliver neppe en slig Sammensætning, men til „et Digt“ kanhænde. — Det lille Par antages at skulle anskuelliggøre en svag Strofes Forbindelse med en ikke mindre svag Melodi. — Den nysgjerrige Rejsende er atter et Hib til Nicolai (se ovenfor til Side 132). — Den Orthodoxe, der betragter Alt fra det dogmatiske Standpunkt,

finder, at Oberon maa være en Djævel. Goethe har her tænkt paa Fr. Stolberg, som allerede var bleven angreben i Xenierne paa Grund af sit Skrift om Schillers Digt „Die Götter Griechenlands“. — Den nordiske Kunstner længes, som tidligere Goethe selv, efter Italien og skjænker foreløbig sine nuværende Omgivelser kun halv Opmærksomhed. — Ved Puristen skal der ikke tænkes paa en Sprogrenser, men snarere paa en Kunstrigorist, der holder strengt paa Kostumet. 1795 udkom Fernows Afhandling om Stilen i Billedkunsten, i hvilken der forekommer den Sætning, at den stilfulde Behandling af et glimrende Dameselskab fordrer Pudder. Kun to af det hele Hexekompani ere salonmæssig friserede og pudrede, sandsynligvis to Matroner, siden en af dem tager tilorie mod den unge Hex, der ikke behøver kunstige Midler for at ægge Sandseligheden, endog hos Kapelmesterens Orkestermedlemmer. — Vejrhønen finder i Begyndelsen Bloksbjergselskabet med al dets usminkede Frækhed ganske efter Ønske, men udtaler strax efter den fromme Forargelses helt modsatte Dom. Her er maaske tænkt paa Brødrene Stolberg, der begyndte som revolutionaire Kraftgenier og endte i katholsk Askese. — Xenierne, der fremkom 1797 i Schillers „Musen-almanach“, hensætter Digteren med overlegen Humor paa Bloksbjerg som Insekter og Børn af Satan. — Den danske Kammerherre Aug. Ad. Fr. Hennings i Pløen havde i sit Tidsskrift „Genius der Zeit“ udtalt sin dybeste Forargelse over Xenierne. Med Tidsskriftet fulgte i Hefter „Der Musaget“, til hvilket det følgende Epigram sigter, medens det i Anledning af de kritiske Domme i den henningske Tidsgenius bemærkes, at der findes ligesaa mange Poeter paa Bloksbjerg som paa det tyske Parnas. — I den nysgjerrige Rejsende møde vi paany Nicolai, og at Tranen skal være Lavater, have vi Goethes egne Ord for i en af Samtalerne med Eckermann: „Hans Gang lignede en Tranes, hvorfor han forekommer som Trane paa Bloksbjerg.“ Ligesom Goethe i det bekjendte Digt fra Rejsen sammen med Lavater og Basedow betegner sig selv som Verdensbarnet mellem to Profeter, saaledes udtaler her Verdensbarnet Digterens egen Mening. — Overskrifterne Danser og Dansemester betegner oprørdende Personer, men det er ikke dem, som udtale de tilhørende Vers; disse skildre, hvad der foregaar paa Scenen. — Dogmatikeren, der opfører sin Lærebogning paa uangribelige, uprovede Læresætninger, vil ikke lade sig vildlede af Kritiken; han betvivler ikke i mindste Maade, at der er Djævl til, og slutter herfra til selve Overdømmens, den store Satans Existens. — Idealisten er her en Discipel af Fichte, der opstillede Yderverdenen, Ikke-Jeget, som et Produkt af Jeget. Ud fra denne Tankegang udtaler Idealisten, at Bloksbjergsynerne, som Frembringelser af hans Fantasi, dennegang ligefrem tage Magten fra ham, og at, hvis Alt dette er hans eget Indre eller et Produkt af hans Indre, saa maa han være vild paa Karethen. Den hele Bloksbjergstaahøj er, som Fantasifrembringelser, Realiteten højlig imod; hans Bestræbelse gaar ud paa at finde de almindelige Begreber i Virkeligheden, i Realiteten, og han føler sig ikke fast paa sine Ben her, hvor overjordiske Skyggeværner drive deres Spil. Supernaturalisten derimod, den Aabenbaringstroende, der gjerne antager det Overnaturlige og Uforklarlige, seer i Djævlens Oprøden et Bevis paa, at ogsaa deres Modsætning, de gode Aander, maa være til. Skeptikeren mener, at Supernaturalisterne ligesom Skattegraverne lade sig vildlede af et gjækkende Flammeskær, under hvilket der ingen Skat ligger begravet. — Med de Smidige menes de Letsindige og Tankeløse, der just formedelst disse Karaktermangler have Let ved at føje sig efter Forholdene og altid ere ovenpaa, selv naar de maa staa paa Hovedet. I Modsætning til dem vide de Ubehjælpsomme blandt Hofsynlterne hverken ud eller ind, naar Protektionen slaar Haanden af dem. — Verset om Lygtemændene er møntet paa Parvenuene, der have deres Oprindelse fra det Lave, men dog forstaa at optræde med Glans i de højere Sfærer. — Ligesom et Stjerner-skud pludseligt skyder gennem Luften og strax efter slukkes, saaledes opdukke ogsaa i Statslivet slige Meteorer for strax igjen at forsvinde. — De massive Omvæltningmænd skubbe sig frem og skaffe sig Plads trods alle Hindringer; ogsaa i aandelig Henseende ere de plumpe.

Side 143. Min Moder, den Kvind o. s. v. Visen knytter sig til Eventyret om den onde Stedmoder, der kogte sin Stedson og satte hans Lemmer som Spise for sin Mand; den lille Søster havde imidlertid sanket Benene op og gravet dem ned under et Træ; de forvandlede til en Fugl, som sang den anførte Vise.

Side 144. Et gammelt Eventyr ender saa, men hvorfor skal mig det tydes paa? Margarete mener, at de gamle Viser om Barnemord, som Folk synge, have Hentydning til hende.

Side 148. De bryde Staven. For Henrettelsen brødes Dodderens hvide Stav over den Domfældtes Hoved, og Stumperne kastedes for Fodderne af ham.

ANDEN DEL

Side 219. De fire Skifter, i hvilke Nattens Timer henlle, fremstilles i de fire Korstrofer med Overskrifterne *Sérénade*, *Aftensang*, *Notturmo*, natlig Sang, *Mattutino*, Morgensang, og *Reveille*, Vækkesang.

Side 221. Horaers Skare. Horaerne, Gudinder for de efter en bestemt Orden skiftende Aarstider, have til Hverv at aabne og lukke Himmelporten; se Iliaden V. 749 og VIII. 393: „Op sprang Himmelens Port, den Stundgudinderne vogte“. — Phœbus er Solguden.

Side 223. Nu for et Fad vi fik en Spaan. Den gamle Nar var saa tyk som et Vinfad, Mefistofeles saa tynd som en Spaan. — Ved denne og end mere ved den næste Tale af Kansleren maa det have i Erindring, at denne Rigs-embedsmand (Kurfyrsten af Mainz) tillige var Erkebiskop.

Side 225. Om Welf? om Ghibellin? Partinavne fra de middelalderlige Kampe mellem Paven og Kejseren; Welferne (Guelferne) holdt med hin. Ghibel- linerne (Waiblingen) med denne.

Side 228. Astrologen anvender i sin Tale de ældgamle planetariske Be- nævnelser af Metallerne: Solen Guld, Maanen Sølv, Mercur Kvægsølv, Saturn Bly, Mars Jern, Venus Kobber, Jupiter Tin.

Side 229. Jeg hører dobbelt hvert et Ord, idet Kejseren nemlig sam- tidig hører Astrologen og den ham sufferende Mefistofeles. — Kalenderi. Ka- lenderberegning, forbunden med alskens Forudsigelser og Konstellationsangivelser, hørte til de mystiske Kunster. Chymisteri, det Samme som Arabernes Alchymi, gik især ud paa at finde „de Visers Sten“, ved hvis Hjælp man kunde skabe Guld. — Alrune, Mandragora-Plantens Rod, der har Lighed med et Menneske (en Afbildning findes i „Ill. Tidende“ 1887, 28. Decbr.), bringer sin Besidder Lykke og erhverves ifølge Grimms Mythologi ved Hjælp af en sort Hund.

Side 231. *Exeunt* ∴ de forlade Scenen, en latinsk scenarisk Angivelse, der ligesom de senere *solus* og *ad spectatores* hyppigt forekommer især i en- gelske Skuespil som en Levning fra det middelalderlige Drama.

Side 233. Theofrast, den botaniske Videnskabs Grundlægger; ikke engang han formaaer at klassificere de fantastisk-kunstige Modeblomster.

Side 234. Udfordring. En af Blomsterpigerne fremholder en Gren med Rosenknopper og udtaler i deres Navn Udfordringen til de kunstige Blomster. Saaledes er fra S. 233 („Olivengren med Frugt“) flere af Blomsterpigerens Gaver betegnede med et Slags Motto, som kan tænkes fremsagt eller blot paaskrevet. — Theorber, musikalske Instrumenter: en Slags violoncellignende, dybttonende Luth med lang Hals.

Side 235. Legesøstre etc. saavel som den næste scenariske Angivelse: Fiskere og Fuglefængere betegne, ligesom flere følgende, et Led i Digterens Plan, som ikke er blevet udført og nu kun røber os hans digteriske Intention.

Side 237. I Skulderbrede. Parasiternes Ord ere henvendte til Brænde- huggerne.

Side 238. Maskeblok, kf. Hueblok, Parykblok, et raat eller kun an- tydningssvis udført Træhoved, paa hvilket en Maske kan anbringes, saa at den beholder sin Form. — Om de scenariske Anvisninger her gjælder, hvad der er sagt i Opl. til S. 235. Med Hensyn til Antydningen om „Natten og Gravidigterne“ indeholde Eckermanns Samtaler en Oplysning. „Fremstillingen af ædle Følelser og Handlinger“, sagde Goethe 14. Marts 1830, „begynder man nu at erklære for kjedelig, og man forsøger sig i Behandlingen af allehaande Galskaber“. Istedetfor den græske Mythologis skønne Indhold optræde Djævle, Hexe og Vampyrer, og Fortidens ophøjede Helte maa vige Pladsen for Gavytve og Galejslaver. Sligt er pikant! Det gjør Effekt!“

Side 239. Gratierner ere i den græske Gudelære Aglaia (den Straalende), Thalia (Lykken) og Euphrosyne (Gladsindetheden), men Digteren har istedetfor den Anden i Rækken, hvis Navn ogsaa findes blandt Muserne, her indsat Hege- mone (den, der fører til Maalet), den ene af de to i Attika dyrkede Grater. — Par- cerne, Skjæbnegudinderne, ere Klotho (Spindersken), Lachesis (den Menne- skets Lod berevende) og Atropos (den Uafvendelige); det er hende, som ellers fører den Livstraaden overklippende Sax, men Digteren motiverer, hvorfor hun foreløbigt har maattet afstaa dette Attribut til Søsteren Klotho.

Side 241. De tre Furier ere Alecto (Hadet), Tisiphone (Dødshævnen)

og Møgæra (den Nidsyge). — Asmodæus, den fra Tobisë Bog bekendte onde Aand, der dræber Saras syv Mænd; han er den af Blodskam fremgaaende Dæmon, som raader over de Utugtige, men opfattes populært som den Djævel, der stifter Ufred mellem Ægtefolk og overhovedet har sin Glæde af Tvedragt (se S. 288: „den simple Sammenhæng er Ingen klar, at Asmodæus holder dem for Nar“).

Side 244. Zoilo-Thersites, en „Dobbeltværge“, sammensat af de to berømte nidsyge Bagvaskere: Grammatikeren Zoilo, der i det 3. Aarh. før Chr. gjorde sig bekendt ved sin onskabsfulde Kritik af Homer, hvorved han erhvervede sig Navnet Homeromastix: Homers Svøbe; og Demagogen Thersites, hvis plebeiske Natur og grundige Afstraffelse skildres i Iliaden II. 212 ff.

Side 249. Den Afmagrede beskriver og benævner sig selv som Gjerrighed, og med denne Overskrift er ogsaa Repliken S. 252 forsynet; det er Mefistofeles, der i denne Forklædning har taget Plads paa Plutus' Vogn.

Side 253. Den veed, hvad ej af Andre sees. Den vilde Skare, som ledsager Pan, veed, at det er Kejseren, som skjuler sig bag denne Forklædning. — Pan, oprindeligt Paon: den Græssende. Hyrdernes og Jægernes Gud, blev senere, da det græske Ord Pan betyder Alt, opfattet som en Algod, Personifikation af det Heles Aand; begge Begreber ere samlede i Kejserens Fremtræden, idet han er iført en om Skovens og Markens Liv mindende Dragt og repræsenterer den højeste, samlede Statsmagt: *l'état c'est moi*. — Overskriften „De Vilde“ skal ligesaa lidt som den foregaaende „Tummel og Sang“ betegne, at de dertil hørende Verslinier ere det vilde Følges Tale eller Sang; Versene ere at opfatte som Text til det Billede, Optøget frembyder, som en Forklaring af det. — Faunen er hos Romerne en bukkebenet Skovgud, noget lignende som Grækernes Satyr.

Side 254. Gnomerne ere Jord- og Bjergaander; de skildres her som de nordiske Sagns Dværge, der ofte optræde som Bearbejdere af Bjergets Metaller og kunstforstandige Smede. De omtale deres Slægtskab med „den fromme Kobold“ (se Opl. til S. 46) og kalde sig selv „Bjergkirurger“, fordi de aarelade Fjeldet, saa dets Rigdom strømmer ud. — De trønde Bud: det femte, sjette og syvende („Kobleri og Bedrag“ samt „Krigens Myrden“). — Kæmper fra Harzen optræde i Skikkelse af de som Skjoldholdere bekendte Vildmænd.

Side 255. Men naar hans Røst i Skovens Hal uventet lyder o. s. v. Skildring af den saakaldte paniske Skræk. — Lige tæt herved vi finder o. s. v.: Gnomerne have opdaget Plutus' Pengekiste.

Side 256. Hver en Skat i dine Hænder gavner jo den hele Slægt. Gnomerne smigre paa Hofmænds Vis Kejseren (Pan) med den fordærlige Opfattelse, som hyppigt indgives Selvherskere: at Fyrsternes Ødselhed fremmer Folkenes Velstand.

Side 258. Pluto, Underverdenens Gud, ikke at forveksle med Rigdommens Gud Plutus, hvis Rolle Faust udførte under Maskefesten. Kejseren tænker sig Plutos Underverden i Lighed med den kristne Læres Helvede, et Sted med Ild og Flamme, Baal og Brand, omtrent som det Fyrværkeri, der sluttede Maskeraden. — Salamandre, Øglepadder, som Folketroen ansaa for uforbrændelige og derfor betragtede som en Slags Ildaander.

Side 259. Nereiderne, Døtre af Havguden Nereus, er skønne Kvindenvæsnere, der befolke Havet. En af dem er Thetis, til hvem Zeus og Poseidon bejlede, men som kaarede sig en dødelig Elsker Peleus, ved hvem hun blev Moder til Achilles. I sit Overmaal af Smigreri udmaler Mefistofeles for Kejseren hans Herredømme over Havet som saa ubetinget, at han som en ny Peleus vil vinde selve Havgudindens Kjærlighed. — Scheherezade er Vezirens Datter i den arabiske Eventyrbog „Tusind og een Nat“; hun frelser sit Liv ved at underholde Sultanen med sit udtømmelige Forraad af Fortællinger.

Side 263. *solut*: alene. Se Opl. til S. 231.

Side 264. Hexekjøknets Gaader, Hentydning til Fausts Besøg i Hexekjøknet i første Del af Skuespillet.

Side 265. Mystagog, Lærer i de hemmelige Videnskaber. — Neofyt, Lærling, Novice, en i Læren nylig Indviet. — Kun omvendt; thi medens de sædvanlige Mystagoge bedrage Neofyterne ved at tale om deres Mysteriers vidunderlige Indhold, som dog kun er idel Tomhed, fremstiller Mefistofeles den hemmelighedsfulde Verden, han skildrer, som Ødets og Tomhedens Rige, hvorigennem Vejen til den højeste Besiddelse gaar.

Side 266. Hellig Gysen er vort bedste Eje o. s. v. Faust indrømmer, at han forlængst er vant til de sælsomste Ting, men han vil desuagtet opsøge nye Sælsomheder og ikke vige tilbage for dem, om de end skulde vække hans Gysen, thi denne Følelse rummer en Anelse om det Uendelige, den hæver Mennekset ud over det Dagligdags og stiller det i Forhold til det Vældige, det Ufattelige,

som har sin Forbindelse med Sjælen dybt i dens for Verdens Øje skjulte Baggrund. — En glødende Trefod. Trefoden er et af Gudstjenestens, særlig Orakelforkyndelsens Symboler.

Side 267. Kohobere, i Kemien: at afkoge, destillere flere Gange.

Side 268. Mod Lige Lige, Hentydning til den homøopathiske Kurmetodes Grundsætning: *similia similibus*. — Det kommer fra et Baal o. s. v., nemlig fra et Hexebaal; jo sjældnere det nu, i de mere fremskredne Tider, er blevet at brænde Hexe, des vanskeligere falder det at skaffe et saadant Stykke Kul tilveie.

Side 270. Indblæsninger er Djævlens Talekunst. „Indblæser“ er den ordrette Oversættelse af det franske Ord *souffleur*.

Side 271. Triglyfen, egl. „Tresnit“, kaldes den ved skarptfordybende lodrette Indsnit delte Plade, der paa den doriske Søjleordens Frise vexler med de kvadratiske Metoper.

Side 272. Den Skikkelse, jeg henrykt stirred paa, da fordum jeg i Tryllespejlet saae o. s. v. Hentydning til en Episode i første Dels Fremstilling af Hexekjoknet, se S. 78. Den Popularitet, som Gounods Benyttelse af Goethes „Faust“ til Operatext nyder, har afstedkommet den almindelig udbredte, men ganske urigtige Forestilling, at det er Margarettes Billed, Faust seer i Tryllespejlet; tværtimod, det er en paa Lejet udstrakt yppig Kvindekikkelse, egnet til at vække hans Vellyst og give ham forøget Smag paa Livet.

Side 273. Endymion, den skønne Jægersver, der slumrende blev kysset af Luna, den kydske Maanegudinde.

Side 274. Fra Tiaars-Aldren hendes Liv man kjender. Kun ti Aar gammel blev Helena bortført af Theseus og Pirithoos, men reddet ud af deres Vold ved sine Brødre Kastor og Polydeukes.

Side 276. Hin kaade Spøg, Oprinet mellem Mefistofeles og Studenten i I. Del S. 62—67. — Farfareller: Møl eller lignende Insekter; Ordet er vistnok en lidet kjendt italiensk Dialekt eller maaske en Forvanskning af *farfaletta*, Sommerflugt eller Faarekylling.

Side 278. *Oremus* o: lader os bede! Præstens Opfordring til dem, der overvære Messen, og derfor et Ord, der ved sin kirkelige Klang skurrer i Mefistofeles' Øre.

Side 279. *Baccalaureus*, egl. den Laurbærkransede, akademisk Betegnelse for den største Examenegrad til Doktorværdigheden.

Side 281. *Chrysalide*, et græsk Ord for Puppe. — Da faldt Jert Haar i Lokker ned fra Nakken, som Moden var hos Burschenschaft-Medlemmerne i Modsætning til den spidsborgerlige Pidskeparry. — Blot ej som absolut I vender hjem, som Tilhænger af den falske Filosofi, der hovmodig troer sig i Besiddelse af en ubetinget, fra al Sammenhæng med Endelighedens Vilkaar frigjort Viden. — Erfaring! Idel Dunst og Tant! Idealisten, som vil erkjende Alt apriorisk, foragter den empiriske Viden.

Side 282. Bedst var det, om man slog Jer ned itide. Det hed i Weimar og Jena, at Fichte skulde have ytret en lignende Mening om Hensigtsmæssigheden af at slaa Menneskene ihjel i Trediveaarsalderen. I hans Værker (VII. 520) forekommer følgende Passus fra Vinteren 1806—7: „Da de vare komne over de Tredive, kunde man have ønsket, at de, til Ære for dem selv og til Bedste for Verden, vare døde“. — Naar jeg ej vil, er Djævlens ikke til. Fichtes Lære om Jeg'et, for hvilket Verden kun er til, forsaavidt det tænker sig den, førte til saadanne Ytringer, hvorved man oversaa, at F. ikke taler om Individet, men om „det absolute Jeg“, ud af hvilket han ganske vist søgte at deducere Individet.

Side 284. Kohobere, se Opl. til S. 267.

Side 288. Kald ikke Mindet hid om Slavers og Tyranners usle Strid. Mefistofeles kommer ved Navnet Pharsalus strax til at tænke paa Slaget mellem Cæsar og Pompejus (6. Juli 48 f. Chr.) og spotter over det Hykleri, der giver det Skin af, at der kæmpes for Friheden, hvor det kun er Magten, det gjælder. — *Asmodæus*, se Opl. til S. 241. — Vejen spærres mig af Hedningskranker. Paa klassisk Grund er den middelalderlige Djævel magtesløs og kan Intet udrette med de Kunster, som have god Kurs paa Bloksbjerg.

Side 289. Prikken over I'et, den sidste Fuldendelse — *Ad spectatores* o: til Tilskuerne, se Opl. til S. 231.

Side 290. Her drømte Magnus om sin Storheds Blomstringsdag; ved Magnus menes Pompejus, kaldet den Store.

Side 291. Antæus lig. Kæmpen Antæus, en Søn af Poseidon og Gæa, fik af sin Moder uovervindelig Kraft, saalænge han berørte Jorden; for at overvinde ham maatte Herakles derfor løfte ham ivejret. Fra den græske Jordbund modtager Faust fornyet Sjælskraft.

Side 293. *Old Iniquity* eller *old Vice* kalder Ben Jonson (1574—1637), hvis Skrifter Goethe studerede 1799, en gammel Theaterfigur, som i de engelske Moraliteter stilledes overfor Djævelen og havde sin Lyst af at drille ham. Figurens Navn var egentlig kun *Iniquity*; naar Jonson giver den Tillægsordet *old*, er det, fordi den stammer fra gammel Tid, ligesom naar Shakspeare kalder *Vice* i de gamle Skuespil for *old Vice*. — For hin Plastron for det Ondes Bringe o. s. v. Plastron: et Brystharnisk, en Brystpude ved Fægning. Opløsningen paa Sfinxens Gaade er: Djævelen. For den Fromme er han den Personifikation, der dækker det Ondes Begreb, og imod hvem Fromheden øver sin Dydsfægtekunst ved at gøre Udfald med sit Skinvaaben, Afholdenhedens og Dydsøvelsens Klinge; for den Ugudelige er han en Ledsager til alt Galt — uundværlig altsaa for dem begge, men i begge Tilfælde kun en Underholdning for Zeus. Smlgn. den Stilling, som Herren indrømmer Djævlen (1. Del. Prolog i Himlen) i Repliken: „Du ogsaa der tør frit din Ret forfægte“ o. s. v.

Side 294. Sirenerne fremstilledes som Fugle med Kvindehoveder.

Side 295. Oedipus, Søn af den thebanske Konge Laios og hans Hustru Jokaste, løste Sfinxens Gaade. Odysseus lod sig binde til Skibsmasten, da han seilede forbi Sirenerne, for ikke at lade sig forlokke af deres Sang. Om Myrerne og Griffene se Indl. S. 175. — Vor Æt naaer ikke op til hendes Tid o. s. v. Den sidste Sfinx blev født af Herkules, som levede før Helenas Tid; de kunne altsaa ikke kjende noget til hende. Det maa erindres, at det er Skygger, spøgelseagtige Fremtoninger, vi have for os i Valborgsnatten. — Chiron, den vise Centaur, Achilles' Lærer, Søn af Kronos og Philyra. — Som Vinterstormen frem de ile o. s. v. Vinterstormen fremstilles i den græske Mythologi i Skikkelse af vildt fremsusende Fugleskarer, som bære Navnet Stymfalider efter en Sump, der hyppigt voldte Oversvømmelser. De bekæmpedes af Alciden o: Herkules.

Side 296. Den samme Halvgud huggede Hovederne af den lærnæiske Slange. — Lamier er Navnet paa bolerske Spøgelse, som ere graadige efter unge Mænds Blod; det er disse „thessalske Hexe“, som Homunculus S. 288 stiller Mefistofeles i Udsigt at stifte Bekjendtskab med. — Satyrfolket. Satyrerne ere kraftige Elementaraander fra Bjerg og Skov.

Side 299. Chiron, se Opl. S. 295. — Selv Pallas er som Mentor lidet æret. Visdomsgudinden Pallas Athene ledsagede i Skikkelse af en raadgivende ældre Ven, Mentor, den unge Telemach, da han drog ud for at opsøge sin Fader Odysseus. — Argonauterne, der drog ud med Jason for at hente det gyldne Skind, vare alle berømte Helte.

Side 300. Saaledes Dioskurerne Kastor og Pollux, Helenas Brødre; Bo-readerne Zetes og Kalais, der befriede Phineus fra Harpyiernes Plage; den thrakiske Sanger Orpheus, Søn af Musen Kalliope og Hyrdekongen Oiaeros, Lynceus, Styrmanden paa Argo, betegnes allerede ved sit Navn som „den Losøjede“. — Mit Øje aldrig Phøbus saae o. s. v. Chiron, Hælvten Mand og Hælvten Hest, hører til en tidligere Tid. Overgangstiden til Grækernes højeste Skjønhedsideal, saaledes som det legemliggjordes i Guderne; han har derfor ikke seet Phøbus Apollo, Ares, Hermes eller nogen af de andre Guder. Dog har han seet Herkules, Zeus' og Alkmenes herlige Søn, Helten for alle Helte. Ved hans ældre Broder menes Eurystheus, hvem han maatte tjene. — Gæa er Jorden. Med Hebe, Ungdommens Gudinde, Heras eneste Datter, blev Herkules formælet i Olympien; end ikke der vil hun finde hans Lige.

Side 301. Kastor og Pollux drog med Sværd og Skjold o. s. v. Se Opl. til S. 274. — Hun af Achill i Phæra blev jo funden. Achilles blev efter sin Død hensat til Elysium eller efter andre til Øen Leuke, hvor han blev formælet med Medea eller Iphigenia eller Helena; senere Mythologer fortælle, at der af Forbindelsen med Helena udsprang en vinget Søn Euphorion, som dræbtes af Zeus' Lyn. Hvorfor Goethe har valgt den thessalske By Phæra til Skueplads for denne Forbindelse istedetfor Elysium eller Leuke, haves der ingen Oplysning om.

Side 302. Manto, Datter af Seeren Teiresias fra Theben, var Præstinde hos den delviske Apollo. Da Spaadomskunsten (Mantik) og Lægekunsten vare nøje forenede i de Gamles Bevidsthed, har Goethe gjort Manto til Datter af Lægekunstens Gud Asklepios og tillagt hende Indsigt i Faderens Viden. — Sibyller, Spaakvinder, som aabenbarede Gudernes Raad og Villie. — Her Rom og Helas fordum saaes at stride. Chiron minder om det Nederlag ved Pydna, som Romeren Æmilius Paulus tilføjede Macedonien under Perseus Aar 168 f. Chr. — Det evige Tempel er Du nær: Pythion, Apollotemplet paa Olymp.

Side 303. Orpheus jeg smugled ind ad samme Vej. Om Orpheus (se Opl. til S. 299) fortæller Mythen, at han opsøgte sin tidligt bortrevne Hustru,

Nymfen Eurydice, i Underverdenen, hvor hans Sang endog henrev Persefone, saa hun gav ham den Tabte tilbage, men paa det Vilkaar, at han ikke maatte se sig om efter hende, inden de havde naaet Jordens Overflade. Tvivlende om Løftets Opfyldelse saae han sig om i Utide, og Eurydice maatte svæve tilbage til Skyggeriget. — Tvivlerne til Lærdom god, nemlig for at belære dem, der ikke ville tro, at Jordoverfladen har dannet sig ved en successiv Paavirkning af Vandet, i Sammenligning med hvilken de vulkanske Dannelser kun ere af underordnet Betydning. (Se Indl. S. 177—179).

Side 304. Seismos, det græske Ord for Jordskjælv. — For en Vivi Barselnød frem af Bølgen han den skød. Da Leto skulde føde sin herlige Søn Phøbus Apollo og flakkede hjemløs og hvileløs om fra Kreta langs den græske og Asiens Kyst for at finde et Tilflugtssted, skød Øen Delos frem af Havet og skjænkede hende det saalænge forgjæves søgte Asyl. — Atlas, Titener, som paa sin Ryg bærer de Støtter, hvorpaa Himlen hviler. — Karyatider, egl. Piger fra Karyæ i Eurotasdalen, i Bygningskunsten slanke Kvindeskikkelser, der anvendes som Bæresøjler.

Side 306. Slæb ikkun Guld det hid! Lad Bjerget fare („den Berg lassst fahren“) o: Saml Guld det i Eders Huler og forlad saa Bjerget. — Ved Daktyler (af græsk „Daktylos“, en Finger) skal her forstaaes fingerhøje Dværg.

Side 307. En Haand os rækker! o. s. v. Myrerner og Daktylerne, der som de Svagere vaande sig under Pygmaernes Herredømme, beslutte at oppebie et til deres Befrielse egned Tidspunkt.

Side 308. Ibykus' Traner hentyder til Schillers bekjendte Romance: Sangeren Ibykus bliver paa Vejen til de korinthiske Lege dræbt af to Røvere og anraaber i Dødsstunden en Flok Traner, som flyver forbi, om at hævne Udaaden; ved et Tilfælde, der af Digteren sindrigt er bragt i Forbindelse med Eumenidernes straffende Magt, blive Fuglene Anledning til Mordernes Paagribelse. Ogsaa her er der tildelt Tranerne en hævnende Mission. — Ilsenstein, hvor Prinsesse Ilse boer, og Heinrichshøj ere Bjergpartier paa Bloksbjerg; ogsaa Granitklipperne die Schnarcher og Landsbyen Elend ere Lokaltreter fra Harzen, omtalte i 1. Dels Valborgsnat (S. 123—124 med de dertil hørende Opl.).

Side 309. Paa stive Fod, Mefistofeles' Hestefod.

Side 310. Empuse, en gruopvækkende Kvindeskikkelse, hørende til Hekates Omgivelser; hun har kun een Fod (deraf Navnet) eller en Menneske- og en Æselsfod, og paa Grund af denne sidste føler hun sig belægtet med Mefistofeles, der dog protesterer mod Slægtskabet, hvad Æsels hovedet angaar.

Side 311. Thyrsusstav, en Rørstok med Pinæbæle foroven, som Dionysos svang. — Bovist, en hvid, kuglerud Støvsvamp.

Side 312. Oreade, en Bjergnymfe paa Pindus. — Pompejus se Opl. til S. 288.

Side 313. Anaxagoras fra Klazomenæ, f. omtrent 500 Aar f. Chr., berømt Filosof; han antog bl. A., at Dele af vor Jord havde revet sig løs, vare bleven antændte i Ætheren og omdannede til Stjerner: Jordskjælv forklarede han som en Virkning af den i Jordens Indre indespærrede Luft. — Thales fra Milet, omt. 600 Aar f. Chr., betragtede Vandet som det Oprindelige, hvoraf Alt var opstaaet. — Plutonisk, stammende fra den underjordiske Ild i Plutos Rige; æolisk stærk, kraftig som Stormen, der udgaar fra Vindenes Gud Æolus. — Myrmidoner tages her i Betydning af Væsner, saa smaa og myldrende som Myrer.

Side 314. Dig, Evigunge hist i Skyens Favn, med trefold Form og trefold Navn. Tre Navne har Hekate (de nævnes strax nedenfor) og tre Skikkelser, nemlig den beskyggede Maanes tre Faser (*Hecate triceps*); som den klare Maane er hun Diana, Luna. Anaxagoras anraaber Diana om, at hun som Hekate vil udsende sit Svælgts forfærdelige Skygger for at skjule Myrmidonerne.

Side 315. Thessalske Kvinder har Dig kunnet mane. Om thessalske Kvinder eller Hexe hedder det hos Platon og Aristofanes, at de besværgede Maanen.

Side 316. Dryade, Skovnymfe. — De trende Phorkyader. Havuhyrerne Phorkys og Keto ere Betegnelser for det allehaande Rædsler rummende Havdyb; deres Børn, Phorkiderne eller Phorkyaderne, faldt i to Grupper: Graierne og Gorgonerne. Graierne ere de graahaarede Søstre, som tilsammen kun have eet Øje og een Tand; de bo i Mørket ved Verdens Ende. — Alrune, se Opl. S. 228. — Ops var hos Romerne Jordens Gudinde, Søster til Saturn; hos Grækerne indtog Rhea samme Stilling. Parcerne har Mefistofeles seet ved Maskefesten (S. 239).

Side 317. Med Dobbeltskridt, med stærk Fart, saa at der hver Dag skabes et nyt Kunstværk.

Side 318. Hermafrodit, et tvekjønnet Væsen, Barn af Hermes og Afrodit. — Den nye Treheds Fortrin vi erkjender o. s. v. Da en af de tre Søstre har afstaaet sit Væsen til Mefistofeles, og da denne selv besidder et Øje (det andet holder han lukket) og en Hugtand, saa er der dannet en ny Trehed, men rigere end før, da den raader over to Øjne og to Tænder. — Thesalske Kvinder drog Dig fra din Banes Bue. Se Opl. til S. 314.

Side 319. Havoldingen Nereus og hans skønne Døtre Nereiderne ere Yndlingsfigurer i den græske Mythe.

Side 320. Jeg varede Paris med en Faders Røst. I den første Bogs 15. Ode besynger Horats Nereus' her omtalte Advarsel: han byder Vindene tie og forudsiger Paris, som sejler afsted med den røvede Helena, Trojas Undergang. — Ilions Dømedag, i Rhythmer bunden: skildret for evige Tider i Virgils Æneide og saaledes vækkende Gru endnu den Dag idag. — Pindus' Ørne: Grækerne, der som Ørne kom flyvende fra Pindusbjerg i Thesalien og styrtede sig over det faldne Ilions Kæmpelegeme. — Odysseus' Eventyr hos Cyklopen fortælles hos Homer, Odysseen XIX. 105—566, Circes List Odys. X. 135—574. — En gjæstevenlig Kyst: Phæakernes Land, Odys. XIII. 1—125.

Side 321. Galathea, den skønneste af Nereiderne, en af Digtningens Yndingsskikkelser, fremstilles i den senere Kunst paa samme Maade som tidligere Afrodit. — Proteus, egl. „den Ur-Oprindelige“, den stadig skiftende Metamorfofes Guddom, er her sat i betydningsfuld Forbindelse med Homunculus' Udviklingstrang. Han skildres i Odysseen IV. 351 ff. og i Virgils Eterlingning af dette Sted, Georg. IV. 386 ff.

Side 323. Oldtidsheltens Navne o. s. v. Denne Berømmelse er ment ironisk fra Digterens Side; Overvurderingen af Kabirerne, af hvilke der ikke engang findes nogen Fremstilling i Kunsten, maatte forekomme han latterlig i Sammenligning med de mere bekendte græske Guders Betydningsfuldhed. — Lertøjskander. Mythologerne omtale Afbildninger af Kabirerne i den primitive plastiske Form som Krus og Krukker. — Det er just det, som man begjærer: netop de gamle Krus ere mest søgte af aandløse Antikvitetsamlere, hvem det kommer mere an paa Alderen end paa det kunstneriske Værd.

Side 325. Hermafroditisk, se Opl. til S. 318. — Hippokamper: Havuhyrer, halvt Hest og halvt Fisk, Forspand for Neptuns Vogn.

Side 326. Pæan: en Lovsang. — Det pranged stolt — et Jordskjælv kom. Kolossen paa Rhodus styrtede sammen ved et Jordskjælv.

Side 328. Seismos, se Opl. til S. 304. — Cypria: Afrodit.

Side 332. Euros: Østenvinden. — Frygisk Slette: Troja laa i Frygien. — Tyndareos, Helenas Fader, byggede sit Slot tæt ved den Høj, paa hvilken han havde rejst Pallas Athene et Tempel efter sin Hjemkomst til Fædrelandet, fra hvilket hans Halvbroder Hippokoon for en Tid havde fordrevet ham. — Klytæmnestra, Helenas Søster, gift med Agamemnon; Kastor og Pollux, hendes Brødre. — Cytheres Helligdom: Afroditens Tempel; Kjerlighedsgudinden kaldtes Cythere efter den hende helligede Ø af samme Navn. — Den frygiske Røver: Paris. — De fangne Trojanerinders Korsang danner en Strofe, som har sin Modstrofe S. 335 og S. 336 den afsluttende Epode. Dialogen er trimetrisk, svarende til den græske Tragedies Versemaal.

Side 333. Eurotas-Floden falder i Havet i den lakoniske Havbugt.

Side 335. Korsangen bestaaer af Strofe („Kaster, o Søstre, i sørgeligt fangne“), Modstrofe („Priser de hellige, Lykke gjengivende“) og Epode („O, men hende greb en Gud“).

Side 336. Zeus' Datter. Helenas virkelige Fader var Zeus, som i en Svanes Skikkelse avlede hende med Leda. — De Stygiske: Underverdenens Magter, kaldte saaledes efter Floden Styx. — Den gamle Nat, en mythisk Forestilling: Nyx, Datter af Chaos.

Side 337. Thalamos: Sovekamret. — De fæle Nattens Fostre mæner Føbus ned. Skjønhedselkeren Føbus Apollo, Solguden, som ikke taaler nogen Skygge, skræmmer Spøgelserne bort. — Koret bestaaer af fire Strofeer med en Epode i Midten: to Strofer paa fem Vers, to paa sex, Epode („saae jeg det, eller formede blot“), to Strofer paa otte og to paa fem Vers.

Side 338. Ilions Nat dengang det faldt, den frygtelige Nat, da Ilion i sin tryggeste Søvn blev overfaldt af de indtrængende Grækere. — Hvilken af Phorkys' Døtre vel er Du. Se Opl. til S. 316.

Side 341. Koretider: Medlemmerne af Koret. — Erebos, Mørket, og Nyx, Natten, ere Børn af Chaos. — Scylla, et Havuhyre med Hundekrop. — Orcus, Underverdenen. — Tiresias, den i Odysseen X. 492 ff. omtalte gamle blinde Spaamand. — Orion, en mythisk Kæmpe, der som Stjernebillede paa

Himlen fortsætter sit Livs Idræt, den vilde Jagt. — Harpyer, *egl. Harpyier*. Fugleuhyrer med Kvindehoveder.

Side 342. Patroclus, Achilles' (Pelidens) Ven, var blandt Helenas Bejlere. — Hermione, Helenas Datter, omtales i Odysseen IV. 12—14 og 263. — For skjøn en Gjæst husvaled Dig din Ensomhed: Paris, der gjæstede Kong Menelaus og blev ladet tilbage i hans Hus, da Kongen maatte rejse til Creta for at faa en Arvestrid afgjort. — For mig fribaarne Cretas Datter o. s. v. Fra samme Tog hjemførte Menelaus Phorkyas som Slavinde, fortæller denne og motiverer derved sin Tilstedeværelse i Kongeborgen.

Side 343. Man siger, at Du blev i dobbelt Skikkelse samtidig i Ægypten og i Troja seet. Et Sagn, som Euripides har benyttet til et af sine Skuespil, vilde vide, at den Helena, som Paris bortførte, kun var et Skinbillede (Idol), medens den virkelige Helena paa Heres Foranstaltning blev bortført af Hermes til Ægypten, hvor Menelaus fandt hende igjen efter sin Tilbagekomst til Troja. — Fra Skyggers Land Achill Dig gjæsted. Se Opl. til S. 301. — Det var en Drøm. Efter et senere Sagn skal Helenas Forbindelse med Achill kun have fundet Sted i en Drøm. — Den tredje Korsang bestaar af en For- og en Eftersang, hin paa fem, denne paa sex Vers, omsluttende to ensdannede otte-liniede Strofer. — Cerberus: Underverdenens Vogter, Hunden med de tre Hoveder.

Side 346. Taygetos (udt. Ta-y-getos), et Bjerg imellem Lakonien og Messenien.

Side 347. Kimmerisk Nat. Mod Vest eller mod Nord tænkte Grækerne sig et mythisk Folk, Kimmerierne, som boede i evig Nat. Fra denne for de gamle kjendte Verden, hvorfra senere Kimbrerne brød frem og truede Rom, tænkes en dristig Krigerslægt at være trængt ind i Sparta. — Frivillige Gaver. Det var en ældgammel germanisk Skik, som ogsaa Tacitus omtaler (*Germania* 15), at give Fyrsterne frivillige Gaver. — Det plumpe Murværk: de gammelpelesgiske uformelige saakaldte Cyklopemure. — Ajax førte jo en bugtet Slange i sit Skjold. Da de Gamle ikke kjendte til Vaabenmærker, søger Phorkyas at forklare deres Betydning for Koræt ved at sammenligne dem med Noget, der er det bekjendt, bl. A. fra Trojas Belejring. — De Syv for Theben: Polyneikes drog med sine Forbundsfæller mod Theben for et frarive sin Fader Tronen, et Emne, der er behandlet i en af Æschylos' Tragedier, hvor Polyneikes har et Billede af Dike, Retfærdighedens Gudinde, paa sit Skjold, Tydeus Maane og Stjerner, Eteokles en Kriger med Stormstige, Kapaneus en med Brandfakkel.

Side 348. Deiphobus, Paris' Broder, besad efter dennes Død Helena. Hans Lemlestelse, da Menelaus lod Øren og Næse skjære af ham, skildres i Æneiden VI. 494 ff.

Side 349. Fjerde Korsang dannes af en Proode med ti Vers, derefter en Strofe paa elleve Vers („Hvad? o men hvad!“) med tilsvarende Modstrofe („Dog, o men dog“) samt Epode („Alting trindt omkring“). — Iliions Borg, der tilsidst dog kun faldt for nedrig List, nemlig da de bedste græske Helte naaede ind i Byen, skjulte i den hule Træhest.

Side 350. Toner jeg fra dem hør, Sangsvanen giver under sin Flugt to trompet- eller klokkelignende Toner fra sig, hvis melankolske Klang har fremkaldt den Forestilling, at den synger i Døden. — Hermes fører de Dødes Sjæle til Underverdenen og har heraf Tilnavnet Psychopompos.

Side 351. Gjerne bed jeg deri o. s. v. Ternerne antage de skjønne Knøse for Skinvæsner, ligesom de selv ere, Døde, der egentlig kun er Støv og Aske.

Side 353. Lynceus. Navnet er taget fra Argonauternes losjødte Styrmand (se Opl. til S. 299) for typisk at betegne Taarnvægterens Skarpsyn; trods Navnefællesskabet maa man ikke tænke sig den middelalderlige og den antike Skikkelse som identiske. — Øjne som en Los jeg fik, se ovenfor.

Side 354. Hornet, hvormed han skulde give Melding, naar Nogen nærmede sig. — Halvguder, som Theseus og Achilles. Helte, som Paris, Guder, som Hermes, Dæmøner, som nu Phorkyas. — Som dobbelt, se Opl. til S. 343.

Side 355. Fra Østen hid mod Vest vi drog. Folkevandringen kom østenfra og overvældede Vesten. Det var denne Bevægelse, som skabte Grundlaget for Middelalderens ridderlig-romantiske Verden, der her træder Helena imøde.

Side 356. Det Draabæg fra Havets Skjød o: den ægformede Perle.

Side 357. Livløst Liv: Skattene, der i sig selv ere uden Liv, blive som levendegjorte ved at ordnes kunstnerisk.

Side 358. Femte Korsang: Strofe og Modstrofe, hver paa otte Vers, Epode paa ti.

Side 360. Pylos er hos Homer den gamle Nestors Landomraade, beliggende i Elis ved Bredden af Alpheios. — Sparta skal Jer overskygge. Sparta

mod Syd i Grækenland med Arkadien i Midten skal udgjøre den af Dronningen umiddelbart beherskede Del af Riget, medens de øvrige Provinser styres af de enkelte Hertuger som Lehnsmænd under Sparta. — Sjette Korsang: Strofe og Modstrofe, hver paa ni, Epode paa sex Vers.

Side 362. Europas sidste Bjerger: fra Alperne udgaa de dalmatiske Bjerger, hvorfra det makedoniske Bjergland udskyder sig og med sine Kjæder og Grene strækker sig over Grækenland til Landtangen ved Korinth. — Til Liv hun frem af Ægget brød. Helena, Datter af den til Svane omskabte Zeus, fødtes af et Æg. — Pan, den arkadiske Hyrdegud (se Opl. til S. 253), beskytter Faare- og Kvæghjorderne.

Side 363. Den første Verden kun Du hører til: glem Alt, hvad Du har oplevet, og føl Dig udelukkende som tilhørende hin oprindelige Verden, i hvilken Du blev født som Zeus' Datter. — I arkadisk Ro: i landlig Hvile, i idyllisk Fred. Arkadien er Hyrdeidyllens Skueplads.

Side 365. Antæus, se Opl. til S. 291. — Phœbus ☉: Phœbus Apollo i hans Kostume som Musagetes, Musernes Anfører. — Syvende Korsang: to Par ensdannede Strofer, det første paa to Gange otte, det sidste paa to Gange sytten Vers.

Side 366. Yndefuld Løgn ☉: Mythedigtningen. — Sønnen af Maja: Hermes.

Side 372. Midt udi Pelops' Land: midt paa den græske Halva, Peloponnes.

Side 373. Fra Bølgen hist hør Tordengnyet ☉: Kanontordenen fra de kæmpende Grækere.

Side 374. Ikaros styrtede i Havet, da han paa sin Luftfart kom Solen saa nær, at den smeltede Voxet, hvormed hans Vinger vare fastgjorte til hans Ryg.

Side 376. Exuvier: Klæder, Vaaben o. desl., som man har afført sig. — Asphodelos, en Ukrudsplante med store Stængler og Blade og blegfarvede Blomster.

Side 378. Mæandrisk Bugtning ☉: bugtet som Floden Mæander i Frygien. — Helios: Solguden. — Dionysos: Vinguden Bacchus. Hans Lærer Silenus havde et Æsel, hvis Skrig under Giganternes Kamp skræmmede disse i den Grad, at de tog Flugten.

Side 379. Cothurnerne: den højsaaled Fodbeklædning, som de Rollevædere i den græske Tragedie iførte sig for at forøge Virkningen af deres Fremtræden. Ogsaa den i Tragedien brugelige Maske og det til hans Kvindeforklædning hørende Slør affører Mefistofeles sig nu, da Skuespillet „Helena“ er til Ende.

Side 381. I Pauli Brev til Epheserne tales der paa det citerede Sted (6, 12.) om „de onde Aander under Himlen“.

Side 382. Moloch, den fra 3. Mosebog 18, 21 o. f. bekjendte Afgud, til hvem der ofredes Børn. — Djævlestenen, Djævlbroen (som ogsaa Djævlemuren, Djævelens Prædikestol o. l.) ere jevnligt forekommende Navne paa vilde Bjergformationer. — Citatet af Matthæus 4, 8 er følgende: „Atter tog Djævelen ham med sig op paa et meget højt Bjerg og viste ham alle Verdens Riger og deres Herlighed“.

Side 383. Sardanapal, Navnet paa den sidste assyriske Konge, brugtes allerede i Oldtiden som ensbetydende med en blødgigt Vellystning (se f. Ex. Aristofanes „Fuglene“ V. 1017: „Hvad er det for en Sardanapal?“).

Side 384. Du har gjæstet Heroïner, nemlig Helena. — *Ad spectatores*, se Opl. til S. 289.

Side 386. Naa, det gik, nemlig forsaavidt som Næveretten jo ogsaa er en Slags Retstilstand.

Side 387. Hr. Peter Squens. I Shakespeares „Sommernatsdrøm“ udfører Tømmermanden Peter Quince (Kvæde) Prologens Rolle i det Skuespil om „Pyramus og Thisby“, som de brave athenisiske Haandværkere agere for Hertugen, og i denne sin Egenskab giver han en summarisk Beretning om Handlingens Gang; i Schlegels tyske Shakespeare-Oversættelse er Navnet Quince blevet forandret til Squenz, som allerede dengang var blevet populært gjennem Andreas Gryffius' Behandling i Farcestil af „Sommernatsdrømmens“ Haandværkerkomedie. Paa Fausts Spørgsmaal, om Mefistofeles har indkaldt hele sin Hær af Bjergfolk, svarer denne Nej, ikke den hele, men et kort Udto af den, en Kvintessens, ligesom Prologens Uddrag af Tragedien — nemlig de tre typiske Repræsentanter for Krigerdonten. — I anden Samuels Bog 23, 8 nævnes Navnene paa Davids tre vældigste Helte. — *Ad spectatores*, til Tilskuerne, henkaster Mefistofeles den Bemærkning, at hans Kæmper vilde være sikre paa at gjøre Lykke i en Tid, da den middelalderlige Romantik er saa stærkt paa Mode, og endnu mere fordi de ere allegoriske Udtryk for en Tanke.

Side 389. Phalanx, en sluttet Slagorden, her i Form af en Quarré.

Side 390. Ringspils lette Dyst. I Riddertidens Forfaldsperiode indførtes Ringriden, hvor det gjaldt at fange en Ring paa Larsen, som Aflossing af de livsfarlige Tourneringer. — Da hist i Flammeriget jeg mig spejled, nemlig ved Slutningen af Maskefesten i 1. Akt.

Side 391. I de evigt tause Bjergkrystaller de skue, hvad her-oven forefalder. Det var en Folketro, om hvilken bl. A. Aktstykkerne i de forskjellige Hexeprocesser give Oplysninger, at de i Kunsten Indviede kunde se Fremtiden afspejlet i Krystaller. Se ogsaa 1. Del: „Mig viste hun ham et slebet Spejl“. — Nekromant, en Spaamand, som forstaaer at fremmane i de Døde eller at spaa af Lig. — Norcia, en By i den italienske Provins Umbrien, ikke langt fra Spalato.

Side 394. Til de Vidende o. til Tilskuerne.

Side 395. Hine Spejlinger i Rummet, Beskrivelse af Fata Morgana. — De forud kjendte Dioskurer; de lysende Dunster, som kunne sætte sig paa Skibsmaster eller Landsespidsor og i Almindelighed kaldes Sanct Elmsild, henførte de Gamle til Dioskurerne (Kastor og Pollux), der betragtedes som Skyttsaander for de Søfarende. — Magiens høje Mester, den ovenfor nævnte Nekromant fra Norcia.

Side 398. Der var en Smule Kors derpaa. Korsets Tegn er Mefistofeles en Vederstyggelighed, og da han opdager det paa Marskalstaven, giver han gjerne Afkald paa den. — Ved Kvindekunster kan de saa det mage. Et Hib til Kvinderne, der fremstilles som Mestre i Kunsten at skuffe ved et Skin, der tager sig ud som Virkelighed.

Side 399. En saadan Hilsen, nemlig de frembrydende Vandstrømme, der møde de opad Bjerget klattrende Fjender. — Ved den høje Mester maa vel nærmest forstaaes Nekromanten fra Norcia, hvem Mefistofeles giver sig Udseende af at tjene; Nogle fortolke det som Mester Urian, Satan.

Side 400. De ridderlige Prygl i Luften suse. Mefistofeles spotter over den af den moderne Romantik alifor lovpriste Middelalder. — Welfer og Ghibelliner, se Opl. til S. 225. — Panisk, se Opl. til S. 255. Slutningen af Mefistofeles' Replik karakteriserer det Diaboliske ved Partihadet.

Side 401. Med saadan en, nemlig med Køllen. — I Udtrykket „vor Kejsers“ om de indtrædende Drabanter synes Digteren selv noget naivt at tage Parti i Striden; formodentlig er Ordet blevet staaende fra det første Udkast.

Side 402. Kontribution er nok dens Navn: Eders Ærlighed bestaaer i, at I brandskatte og udskrive Ydelser i Penge og andre Værdigjstande.

Side 403. Tedeum, den gamle kirkelige Takkesang *Te deum laudamus*, som tilskrives den hellige Ambrosius.

Side 405. Regal, Kronens Højhedsret, her over Bjerg- og Saltværker samt Retten til at slaa Mønt.

Side 409. Philemon og Baucis, det ærværdige gamle Ægtepar, som engang beværtede Jupiter og Mercurius i deres Hytte, omtales i Ovids Forvandlinger VIII. 620—724. Goethe bruger deres Navn typisk, ligesom tidligere Lynceus (se Opl. til S. 353). Herfor have vi hans egne Ord i Samtalerne med Eckermann, hvor han den 6. Juni 1831 bemærkede: „Min Philemon og Baucis har Intet at gøre med det berømte Par i Oldtiden og det dertil knyttede Sagn. Jeg gav blot mit Ægtepar disse Navne, for at have Karaktererne derved. Det er lignende Personer og lignende Forhold, hvorved Navneligheden frembringer en ubetinget heldig Virkning.“

Side 412. Lynceus. Dette Navn er valgt i samme Hensigt som ovenfor Philemon og Baucis: for at betegne Karakteren fyldigere ved at minde om noget Bekjendt. Af samme Grund opkaldte Digteren ogsaa Taarnvægteren i 3. Akt efter Argonauternes skarpsynede Styrmand. Skjøndt de begge staa i Fausts Tjeneste og begge i samme Egenskab, maa man ikke tænke sig dem som een Person.

Side 416. *Ad spectatores*, se Opl. til S. 289. — Naboths Vingaard, se 1. Kongernes Bog 21.

Side 417. Selvfortryder jeg utaalmelig Hastværks Daad. Faust, som troer, at Mefistofeles uden Nødvendighed har nedbrændt Hytten, efterat han har flyttet de Gamle til deres nye Bolig, fortryder denne isomme Fremgangsmaade, som hans Befaling har givet Anledning til, men trøster sig med Planerne til en Ombygning, saaledes at der bliver rejst et højt Udsigtstaarn.

Side 419. Mig kalder man Skyld. I Originalen: Ich heisse die Schuld. Ved Schuld kan her kun forstaaes Gjæld, ikke Brøde, Fejl, Synd, thi kun om førstnævnte Begreb gjælder det, at den „tæres hen“ i den Riges Hus (i Orig. „da werd' ich zu nicht“), medens Synd og Brøde meget vel kan trives Side om Side med Rigdommen. Denne Fortolkning deles da ogsaa af von Loe-

per, medens andre Kommentatorer ubegribeligt nok helde til den Opfattelse, at her menes Brøde. For at undgaa det i denne Forbindelse noget profant klingende Ord „Gjæld“ har Oversætteren valgt det ædlere Ord „Skyld“, der har en dobbelt Betydning: en moralsk og en materiel; det er den sidste, der her maa fastholdes.

Side 423. Lemurernes Sang, medens de grave Fausts Grav, er en Efterdigting af Graverkarlens Sang i „Hamlet“, i Lembckes Oversættelse saalydende:

Dengang jeg var ung og elskovsfuld,
det var mig til stort Behag,
og Tiden den gik saa let, saa let;
det tyktes mig ingen Sag.
Men Alderdommen kom listende
og fik mig i sine Kløer
og bragte mig til et fremmed Land;
da var jeg ej den, som før.

At Goethe maa have kjendt den gamle før-shakespearske Text af Lord Vaux, rime-
ligvis fra *Percy's Reliques of ancient english poetry*, som han jævnlig læste, kan
sluttes af den nøjere Overensstemmelse mellem Begyndelsen af hans anden Strofe
og det oprindelige Digt: *But age with stealing steps hath clawed me with his
crowtch.* — Som Jorden med sig selv forsoner. Ved at bygge Dæmninger
gør man Ende paa den evige Kamp med Bølgerne, forsoner Strandbredden med
Havet.

Side 424. Mefistofeles kalder *sans gêne* den antike Havgud Neptun en
„Djævel, som i Vandet huser“, og tager ham til Indtægt for sin undergravende
Tendens. Tanken føres uvilkaarligt hen paa den Metamorfose, de hedenske Guder
undergik baade i Nord- og Sydeuropa ved Kristendommens Indførelse, da de af
Præster og Munkesattes i Klasse med Helvedes Magter.

Side 425. Det er fuldbragt. Mit Værk er fuldbragt, mener Mefistofeles,
der troer at have vundet sin Sag. Derfor irriteres han over Korets Omskrivning
„Det er forbi“, som har Hentydning til Fausts Liv. Nu skal dette Liv jo netop
fortsættes i hans Tjeneste, i Helvede, mener han, stadig overbevist om at have
vundet sit Væddemaal med Herren. — Lemurernes Sang svarer til den tredje
Strofe i Graverkarlens Sang hos Shakespeare, i Lembckes Oversættelse:

En Hakke og en Spade kun,
dertil et Dødninglin,
og saa et Hul i dyben Muld,
den Stads skal være din.

Side 426. Fantastisk-flojmandsagtige Besværgelseslader, som
naar Flojmanden træder udenfor af Geledet og med store, langthen synlige Ges-
tus udfører de kommanderede Bevægelser for Fronten. — Vel ejer Helved
slike Svælg i Masse o. s. v. Mefistofeles aabenbarer en Rangforordning i Hel-
vedsstraffene, som næsten minder om Begravelser med første, anden eller tredje
Klasses Ligvogn, men mener dog, at i disse demokratiske Tider vil det være nok
saa hensigtsmæssigt kun at medføre eet almindeligt, Alt uden Forskjel oplugende
Helvedssvælg.

Side 427. Flammestaden minder om en Skildring i Dantes „Gudd. Ko-
medie“ af en Stad i Underverdenen, kaldet Dis; det hedder (i Molbechs Over-
sættelse):

— — alt dens Taarne
jeg seer hist inde, mellem Dalens Buer,
saa røde som af Ilden nys udbaarne.

Side 428. Med uvelkommen Dag: med lysende Glorieskær.

Side 429. Giftig Klarhed: jo klarere Flammerne brænde, des stærkere
svide de.

Side 433. Løver, der vandre om stille, i Stemning from, smlg.
Esaias 65, 25: „Ulv og Lam skulle græsse som een, Løven æde Straa som Oxen,
de skulle ej gjøre Ondt og ej handle lide paa hele mit herlige Bjerg.“

Side 435. Lem i Betydning af Medlem er et bibelsk Udtryk, se f. Ex. Ro-
merbrevet 12, 5: „Vi ere eet Legeme i Christus, men hver ere vi hverandres Lem-
mer.“ — Nu Aandeverdne's ædle Lem o. s. v. „I disse Vers.“ sagde Goethe
den 6. Juni 1831 til Eckermann, „ligger Nøglen til Fausts Frelse.“

Side 436. Asbest, et græsk Ord, som betyder „uforbændelig“, ogsaa Be-
tegnelse for Bjerghorren, en Stenart med fine, boelige Trævler, som kunne spin-

des; her et Væv af dette Stof, i hvilket man indhyllede Ligene, naar de skulde brændes; i Asbesten bevaredes Ligenes Aske ren.

Side 437. *Doctor Marianus*. Tilnavnet *Marianus* betegner ham som Den, hvis Tjeneste særligt er viet den hellige Jomfru.

Side 438. *Magna peccatrix* ∴ den store Synderinde, om hvem det paa det anførte Sted hos Lucas hedder, at hun salvede Herrens Fødder, og om hvem Christus sagde til Farisæeren Simon: „Hendes mange Synder ere forladte, fordi hun elskede meget.“ — *Mulier Samaritana*, ∴ den samaritanske Kvinde, som Frelseren traf ved Jakobs Kilde, saaledes som det fortælles i det citerede Kapitel hos Johannes. — *Maria Aegyptiaca*, ∴ den ægyptiske Maria; i de Helliges Livshistorier (*Acta Sanctorum*) fortælles der om hende, at hun havde ført et syndigt Levnet, og at hun holdtes tilbage af en usynlig Arm, da hun vilde betræde den hellige Gravs Kirke i Jerusalem. Da vendte hun sig angerfuld til Maria og blev af hende ført ind i Kirken som baaren paa Skyer. Fyrretyve Aar gjorde hun Bod i Ørkenen, og da hun mærkede Dødens Komme, skrev hun i Sandet en Bøn til Munken Zosimas, at han vilde begrave hende og bede for hende. Et bekjendt Billede af Ribera i Dresdner-Galleriet forestiller hende.

Side 439. *Una Poenitentium* ∴ en af de bodfærdige Kvinder.

Side 440. *Chorus mysticus* ∴ hemmelighedsfuldt Kor. — *Finis* ∴ Ende, se Opl. til S. 231.

De to sidste Afsnit, „Afløsning“ og „Udgang“, ere først i den nyere Tid fundne som Manuskript blandt Goethes litteraire Efterladenskaber. De have altsaa ikke af ham været bestemte til Optagelse i Faust-Digtet, men medtages dog nu i de senere tyske Udgaver, fordi de give Digtningens ydre Kompositionsform en symmetrisk afrundet Skikkelse.

